

NA HLUBINU

REVUE

PRO VNITŘNÍ ŽIVOT



V OLOMOUCI 1931

OBSAH VI. ROČNÍKU

- Braitó, Jediný Pán 1, Cesta naše 5, Prostředník náš 69, Život náš 123, Velekněz náš 190, Pane, nauč se nás modliti 251, Studenti 297, Učitel apoštolů 298, Pokušení Krista Pána 353, Božský Učitel 417, Utrpení Páně 481. Ke konci roku 545, Kristus Král 546.
- Bridel, Vánoční píseň 23.
- Cassianus, Troji vítězství nad neřestí 594.
- Cinec, Velikonoce — výročí křesťanského znovuzrození 202, Ritus mše svaté 391, Svátek Neposkvrněné 579.
- Claudiel, Magnificat 514.
- Dacík, Moc Eucharistie 488.
- Deml, Hledá se dítě 15, Katolický sen 65, Ale tvá píseň je tichá 128, Obličej 246, Názor Otokara Březiny na vinu a na milost 302, Poklad skrytý v poli 366, Kuks 435, Melanie 497.
- Dittl, Církevní rok 25, 83, 165, 313, 450, 565.
- Dudáš, Naivější drama veků 213.
- Dohnal, Žalm vánoční 575.
- Durych, Přijď svatý Duše 2, Naplň srdce svých věrných 73, Oheň lásky 121, Sešli Ducha svého 194, A stvoření budou 255, A obnovíš tvář země 316, Počátek a konec 361, Právě věci 426, Potěšování Ducha svatého 520, Duch svatý skrze Krista 591.
- Dyonisius, K Marii 50.
- Faulconnier, Nanebevzetí Panny Marie — příčinou naší radosti 503
- Foltynovský, Významné drobnosti liturgické 86, Srdce Ježíšovo — žádost pahrbků věčných 329.
- Garrigou-Lagrange, Skryté cesty Boží prozřetelnosti 257.
- Gogol, Modlitba novoroční 36.
- Hejčl, Tři duchovní pouti 311.
- Hudeček, Hroby bohatýrů v Římě 36, 89, 135, 197, 268, 319, 383.
- Chladný, Před oltářem sv. Karola v semináři 525.
- Kramoliš, Moc hříchu a moc milosti 101, Říše temna 140, Pláč Ježíšův nad národem 374, Dva hlasy pro nebe 567.
- Lemonnyer, My a svět 453.
- Lepka, Sv. František Xaverský 215.
- Moravec, Il Santo 28.
- Navrátil, Po četbě Starého zákona 446.
- Nerí sv. Filip, Z výroků 424.

- Papica, Bl. Jan Saverio 155, Ctih. Contardo Ferrini 439
- Pecka, V Kristu Ježíši 19, Mystik se dívá na rozličné živochy 80, 142, Podobenství horské 188, Hmotné předpoklady duchovního života 272, Dějiny světa 335, Mystik se dívá na obyčejné věci 386, Poutník assiský 456, Dvojitý člověk 553.
- Rubin, Krása absolutní 104, Ať vidím 377, 586.
- Savonarola, Cesta k poznání 162.
- Skoumal, J. H. Newmann 275.
- Simonin, Svátost Eucharistie podle svědectví Písma sv. 28, Nejsv. Svátost za časů apoštolských 94, Učení sv. Justina o Eucharistii 181, Eucharistické učení sv. Athanáše a sv. Cyrila Jerusalemského 317, 461, Sv. Jan Zlatoústý „Eucharistický učitel 516, 571.
- Soukup, Maria prvních křesťanů 9, Bohorodička 77, Vždy Panna 132, Veliká duše 178, Matka věřících 241, Pán s tebou 308, Dívka Páně 357, Ve vlnách 424, Mystik z české tvrze 432, Matka božské milosti 485, Buď nám cestou přímou 550.
- Sv. Symeon ml., Po sv. přijímání 585.
- Škrabal, Žalm 2. 331.
- Špůrek, Josef Tovini, advokát, apoštol, světec 509.
- Štorm, Hroby sv. českých patronů 228.
- Tauler, Píseň lásky 49.
- Tomáš Aq. sv., Blahoslavení chudí duchem 138, Proč Kristus zemřel na kříži 147, Proč Kristus vstal z mrtvých 177, Zda byl Kristus zároveň knězem a obětí 210, Blahoslavení tiší 225, Zvěstování Panny Marie 243, Blahoslavení, kteří lačnejší a žízní po spravedlnosti 279.
- Urban, Duchovní život a veřejný 149, 220, 324, 368, 464, 494.
- Vašica, Bedřich Bridel 41.
- Slova Petrova, 51, 108, 169, 281,
- Pracovna, 54, 108, 168, 230, 283, 337, 402, 469, 529, 596.
- Žeň, 57, 112, 171, 234, 290, 343, 407, 478, 535, 601.
- Příloha: J. H. Newmann: Traktát o nejsv. Trojici 1—32.



Jesličky konnersreuthské

Jediný Pán.

Kdo více pánům slouží, musí rozdělit mezi ně své srdce. Bůh však volá: Slyš, Izraeli, Pán Bůh tvůj jediným Pánem jest. A protože jest jediným Pánem, protože jen on chce, aby mu Izrael naprosto a dokonale sloužil, proto hned za tím přísně žádá: Budeš milovati! a my bychom ze souvislosti mohli říci: Právě proto milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vši síly své a ze vši mysli své. Nemůžeme se dělit o srdce své. Již proto, že je tak malé a proto, že Hospodin jest Bohem žárlivým, jenž jediný chce celé srdce lidské mít. Nemůže se Bůh s nikým dělit, protože jest nejvyšším dobrem, protože jest jediným a pravým posledním cílem.

Proto nesmí mít Izrael žádných jiných bohů. Nesmíme mít bůžků. Celé srdce naše, všechna mysl naše, všechny síly naše musejí jenom jemu patřit. A to naše srdce rozbité, rozdělené tolika pánům, před tolika modlami se chvějící! Čím více pánům sloužíme, tím větší hrůzou se musíme trást, že nikoho z nich neuspokojíme, tím více jest srdce naše rozdělené a proto nešťastné a rozervané, protože všichni chtějí srdce našeho největší část zajmouti. Zajmouti, a právě proto je nešťastným učiniti, protože zajmou a přece nenasytí a přece nevyplní.

Zvedneme se k svaté svobodě dítek Božích, které na ničem své srdce nezavěšují, které k ničemu svou duši nepřiklánějí, co ji nemůže naplnit až do dna. Jen

to může, jenž proniká srdce naše jediný do kořene a do dna. Musíte k Bohu, musíte mu své srdce věnovati, jemu svou duši otevřítí.

Otevřítí svou duši jeho vlivu, jeho svaté milosti. Očistiti ji od bůžků, osvoboditi ji z otroctví věci málých a pomíjejících a vyssávajících a naplňujících marnosti okušených, ale nepostačujících radosti. Toť duchovní život. To je též náš program a naše cesta. Pojďte s námi!

P. Silvestr Braitto, redaktor.

Přijď, svatý Duše!

Voláme-li: Přijď, svatý Duše, znamená to tolik, jako bychom volali: Přijď, Lásko! Neboť sám Duch svatý jest Láska a Láska jest jeho jménem. Ale má ještě jedno jméno a to jest Dar. Láska tedy jest Darem. Duch svatý jakožto Láska jest poutem mezi Otcem a Synem; v Něm jest láska, kterou Otec chová k sobě i k svému Synu, a zároveň láska, kterou Syn chová k Otci; je tedy Láskou vzájemnou a proto se praví, že z Otce i Syna vychází. Otec i Syn vydechují Ducha svatého a Duch svatý čili Láska jest darem od Otce i Syna. Tohoto Daru se dostává i nám ode dne seslání Ducha svatého. Ale připomíná se u svatého Tomáše Akvinského, že Duch svatý miluje sám, miluje pouze jako Láska vycházející od Otce a Syna, nikoliv pak jako ten, kdo lásku vydechuje sám ze sebe. Láska jest následkem vůle, nikoliv výsledkem vůle; ta se pro ni může rozhodnout, ale nemůže si ji vynutit, neboť láska jest podstatnou vlastností pouze Osob božských, kdežto u osob stvořených jest darem.

Voláme-li o lásku, citíme, že ji máme málo, nebo že je nedostatečná a nedokonalá, nebo že ji nemáme vůbec, ale že ji potřebujeme a chceme. Odmitání Ducha svatého jest odmítáním lásky a odmítáním daru. O Ducha svatého můžeme prositi až tenkrát, když se rozhodneme, že neodmítneme lásky

a že nepohrdneme darem. Ne každý tvor umí či chce přijmouti dar, neboť ve tvorech jest pýcha, která dar přijímá jako ponížení a není schopna vděčnosti; ve tvorech je též pýcha, která touží po osamocení a proto se štítí lásky.

Duch svatý jest podstatou Lásky a kdekoliv a kdykoliv se vyřkne jméno Lásky, vyslovuje se tím jméno Ducha svatého, který jest přítomen všude tam, kde láska byť sebe nedokonalější třebaš jen skrytě řeřaví jako jiskra pod popelem. Nelze milovati bez Ducha svatého. Vzdálí-li se Duch svatý, vzdálí se láska, a ukáže-li se, že nějaká láska byla jen zdáním lásky, je to důkazem, že Duch svatý nebyl v ní přítomen.

Duch svatý jest Láskou, kterou Otec miluje sebe a svého Syna, kterého zplodil, jakož i všechny bytosti, které stvořil, a kterou Syn miluje Otce; to jest vlastní podstata lásky, ze které pak se udílí láska tvorům. Touto láskou Bůh miluje tvory a tuto lásku dává též Bůh tvorům, aby se ji milovali navzájem. I láska mezi lidmi má svůj původ v lůně Nejsvětější Trojice a jest darem z nebe. Lidé sami bez tohoto daru by se milovati nemohli.

Duch svatý je tedy zdrojem a ohněm naší lásky, jejího úsilí, jejích ctností a její blaženosti. Co našemu životu dává láska, to mu dává Duch svatý. Láska se považuje za největší štěstí v životě, za hlavní vzpruhu života, za největší dostiučnění v životě. Touhy lidské směřují jen k různým podobám lásky, ať už pravé či nepravé, a lidé bez touhy jsou považováni za neschopné pravého štěstí. Láska jest světlo, které nám osvětluje krásu a vlastně jen láska je schopna viděti krásu a cítiti radost a blaženost. Bytosti, které se lásky zřekly, zřekly se Boha, a svět jejich jest odvrácen k nicotě.

I v nejmenší jiskře lásky v srdci bytostí nejubožejší jest tedy odlesk nekonečné blaženosti Nejsvětější Trojice a jest v ní přítomen sám Duch svatý. Ale ten vychází z Otce a Syna. Tuto jiskru lásky udržuje v takovém srdci Otec i Syn. Duch svatý pracuje souhlasně s jejich vůlí.

Láska je dar božský. Je to dar; není to něco, co je ze světa, co patří k vlastním schopnostem tvorů. Jako zplazením těla

se nezplodí duše, ale Bůh sám vdechuje duši do těla, právě tak láska nevzniká z pouhé vůle lidské, ale dává se člověku, když jeho vůle se klásce obrátila. Je to dar božský; stále nutno mít na mysli, že láska jest celým vzájemným vztahem pouze mezi božskými Osobami a je-li nám udělena, dává se nám cítit něco z té blaženosti, kterou působí Osobám božským vzájemné patření na sebe; není to tedy jen náš stav, jen naše blaženost, jen naše láska; je to přítomnost a působení Ducha svatého.

Voláme-li: Přijď, svatý Duše, přivoláváme lásku, blaženost, štěstí, radost; všechno v nejvyšším stupni; přivoláváme všechnu krásu života a všechnu milost; přivoláváme blaženost samé Nejsvětější Trojice. To všechno očekáváme a to už zde na zemi, nikoliv snad až po smrti na věčnosti. Jen chtít to musíme, neodvracet se do naděje v dar, nepohrdati darem. Doufáme v brzké vyplnění této žádosti, snad již v nejbližší chvíli, ať již Duch svatý přijde s náhlou okázalostí svých milostí, či ať přijde pomalu a skoro tajně, takže Jeho přítomnost ucítíme až později, jako by se v nás ukryl před námi samými.

Jen odvrátit se od Něho nesmíme jako bytosti, které se domnívají, že nepotřebují štěstí a blaženosti, poněvadž chtějí samy sobě býti zdrojem svého uspokojení, jako se odvrátil Satan od Něho, chtěje býti sám sobě vlastním duchem moci a slávy.

Voláme-li Ducha svatého, voláme Ho na celý svět, na celou církev bojující i trpící, i na budoucí, kteří přijdou až do skonání věků; voláme tak, aby Jeho působení v celé církvi za všech věků až do věčnosti zalilo i nás, abychom byli účastni veškeré blaženosti, které se dostalo všem bytostem, aby i naše blaženost splýnula s blažeností veškeré církve, neboť v Ném jest obcování svatých, obcování nebe se zemí i s očistcem. Voláme, aby nepřinesl jen nám dary osobní pro každého jednotlivce, ale každému všechny dary pro celou církev, aby přišel sám ke každému a ke všem s celou nesmírností svých darů jako Bůh, aby naše blaženost byla nekonečně zvětšena soucitem všeho toho, čeho se dostává každému jednotlivci. Nežádáme

si jen jednotlivých darů Ducha svatého, žádáme si Ho celého, úplného a nerozděleného; prosíme nejen o Jeho účinky, ale o Něho samého. Nevolaíme: pošli nám něco, ale voláme: přijď, tedy přijď Ty sám a celý!

Tomu nás učí víra, naděje a láska, dary z Něho a od Něho, dary, které nemají mít konce.

Jaroslav Durych.

Cesta naše.

(Kurs následování Krista 1.)

Per ipsum et cum ipso et in ipso est Tibi Deo Patri Omnipotenti omnis honor et gloria . . . Skrze něho a s ním a v něm jest Tobě, Otče všemohoucí, všechna čest a sláva.

Sláva Otcova obnovena na světě Ježíšem Kristem, sláva jeho dovršena a naplněna. Ke slávě Otcově byli jsme stvořeni, pro nic jiného nemohl nás stvořit Bůh sám, protože on jest posledním cílem, protože jest nejvyšší pravdou a dobrem naprostým. I kdyby se Kristus nevtělil, měl by Otec svou slávu, měl by slávu své spravedlnosti, ale Ježíš naplnil slávu Otcovu, že naplnil slávu Milosrdenství.

Zjevila se dobrotivost Spasitele našeho Ježíše Krista. Proto, že nás zase vrátil slávě naší, která jest ve slávě Boží. Dříve jsme krutě platili tuto slávu, protože to byla sláva v přísnošti hněvu jeho spravedlivého. Ježíš zvedl nás ke slávě dítek Božích. Láskou a věrností a přivtělením k Otci budeme teď Boha oslavovati. Jen v Ježíši pak jest všechna sláva, jen skrze něho a jenom s ním, proto chápete, že celý křesťanský, duchovní, dokonalý život jedině v Kristu může se uskutečnit, jenom v něm se rozvinouti, jenom z něho že může žít?

Ctíme svaté a následujeme jich. Ale právě proto se zadíváme do svatých, protože na nich vidíme, jak možno za Kristem jíti, jak se dá podle něho a z něho a v něm žít. Svatí, ano, ale tisíckrát, nesčíslněkrát více Ježíš Kristus. Známe svého Ježíše?

Všechny životopisy a životy Kristovy jsou stíny, mlhami, jež spíše nesmírný obraz Kristův zatemní. Já nikomu bych nedovolil a nepropustil jakýkoliv život Ježíšův, protože ten jest již napsán a nebude nikým lépe sdělen, než jak to svatí evangelisté, vedeni Duchem svatým samým, napsali.

Následování Krista jest rozděleno trojím slovem Ježíšovým, Já jsem cesta, pravda a život. Jest životem, protože v něm a jím byla nám vlita milost posvěcující, on zase nám získal nadpřirozený život dítek Božích, bez něhož podle velkolepého velkonočního „Exultet“ nihil nobis nasci profuit, nic nám neprosnělo se naroditi, protože bychom se zrodili kesmrti, protože začátek života byl by nám začátkem smrti. A život dítek Božích jest životem podobným Bohu. Proto jest Ježíš pravdou naší, protože nám zjevil pravdy nejvyšší o Bohu, o nás a o životě. Následováním Ježíšovým, kráčením po cestě jeho, pak se dovršuje v nás život dítek Božích. V něm všichni máme život, protože v něm máme přístup k Otci. Nebe i peklo i země se chvěje při pomyslení, jak přivedl nás Kristus zpět k našemu Otci.

Vtělil se ! Byl to větší zázrak než stvoření, protože Syn Boží přijímá lidskou přirozenost, nebe se spojuje se zemí. Konečně s nekonečným. A to všechno pro nás. Pro nás? Jistě ne v poslední příčině. Ale přece jen pro nás. Ježíš měl uskutečniti plnost slávy Otcovy na zemi. Každé dobro se rozlévá, každé dobro podstatou se sděluje. Proto neodporuje, aby se Bůh též sdělil, aby se Bůh též dal, protože jest dobrem nejvyšším. Proto se též sdělil způsobem nejvyšším. Proto: Verbum caro factum est. Slovo tělem učiněno jest. Ne, že by se musilo Slovo vtělit, protože Bůh si sám stačí, nepotřeboval k tomu, aby byl dobrem, se sdělovati mimo Trojici nejsvětější. Ale, vtělilo-li se Slovo, jen se zase jasněji nám zjevila Dobrota nejvyšší.

Tázali se theologové, co bylo důvodem k Vtělení Syna Božího. Dobře rozlišme důvod od cíle. Cílem Vtělení nemohlo a nebylo jistě nic jiného než dokonalá sláva Boží, protože nic stvořeného, nic zemského nemůže Bohu býti cílem. Ani jeho

skutkům. Ale proč takto svou slávu chtěl na zemi uskutečniti? Sv. Tomáš s větší částí theologů a podle lepšího seskupení textů Písma sv., které mluví, proč se Slovo člověkem stalo, klanějí se ve svatém úžasu dobrotě a milosrdenství Božímu, které vidělo naši bídu, které jako by se zželelo naší ubohosti, která úpěla daleko od Boha, od něhož ji prvý hřích odloučil.

Svatý Jan (Jo III. 16.) hoří svatým zvoláním: Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal . . . a dále hned: Poslal Otec Syna svého, aby byl svět spasen skrze něho. Epištoly sv. Pavla jsou jakoby nabitý pokorným lkáním vděčnosti za to, že „Kristus přišel na tento svět, aby spasil hříšníky (I Tim. I. 6.) . . . aby „ty, kteří pod zákonem byli, vykoupil, abychom přijali přijetí za syny“ (Gal IV. 4.)

Každou pak neděli se hroužíme do tohoto tajemství nesmírné lásky, když slyšíme v Credo: jenž pro nás lidi a pro naše spasení sestoupil s nebe.

Jemnými tóny pak opakuje tuto myšlenku liturgie adventní a Štědrého dne. Lide Sionský, hle, pán přijde ke spasení národů . . . Rcete malomyslným, nabeřte síly a nebojte se, Bůh sám přijde a spasí vás . . . Přijď, Pane, a nemeškej, uvolni viny lidu svého izraelského . . .

Že by to nebylo důstojné Syna Božího, aby se pro nás vtělil? Vždyť přece poslední cíl jeho Vtělení jest zase jen Sláva Boží. Není tudíž podroben naším hříchům, nýbrž jako Bohočlověk se prostě podrobil odčinění urážky Boží. Což by mohl někdo býti ponížen milosrdenstvím? Milosrdenství podle sv. Tomáše dáti nám a podepřítí. To pak jest úkonem především vyššího. A tak jest milosrdenství vlastní Bohu, protože kdo jest vyšší Boha? Sv. Tomáš pak neváhá vysloviti: Et in hoc dicitur maxime eius omnipotentia manifestari . . . (2. II. q. 30 a. 2.) Bůh slitoval se nad vinou naší, nad slabostí naší a poslal jim lékaře, vykupitele. My lidé neumíme se smilovávat, neumíme odpouštětí, neumíme odpouštětí do nekonečna. Proto se Petr ptá, zda jest již dosti, když sedmkrátě odpustí. Již to mu bylo nesmírnou svatostí a dokonalostí, čekal za to jistě od Pána pochvaly. A Pán odpovídá přesně, jak konal, odpo-

vidá jako Bůh sedmdesátkrát sedmkrát velké mítí milosrdenství a odpustiti. Hluboko viděl do duše sv. Augustin, když píše ve svém komentáři ke sv. Janu XIV. Větším dilem jest učiniti spravedlivého z bezbožníka, než stvořiti nebe a zemi. Neb nebe a země pominou, předurčení však spása a ospravedlnění zůstane na věky.

Ježíš pak si žádá, celý život dychtivě touží, až bude pokřtěn krví svou, až dokoná dílo své podle svého milosrdenství a své lásky nekonečné. Krví jeho jsme vykoupeni, krví jeho byla nám vyznačena též cesta, kterou se můžeme jedině dostat ve tmě světa k Bohu. Jen jeho krví, jen jeho křížem a proto též jenom jeho láskou a jeho milosrdenstvím! Uvažovali jsme někdy nad jeho láskou k nám, zamyslili jsme se někdy nad milosrdenstvím Božím? Tak zamyslili, aby jeho milosrdenství stalo se milosrdenstvím našim, abychom krev Kristovu všude viděli na všech svých bratřech a všude ji ctili a před ní klekali i v bratrích pobloudilých, i v těch, kteří hřeší, kteří Boha a nás urážejí? Právě proto, abychom též došli onoho milosrdenství, protože je-li nekonečné milosrdenství Boží k nám, mohlo by býti srdce naše vůbec bez milosrdenství. A když naše spása a slitování Otce nad námi bylo koupeno krví a křížem, smíme prchat před křížem, smíme je považovati za největší neštěstí a přece, ani smrti ani soudu ani urážky Boží ba ani zatracení se kolikrát tak nebojíme jako nepříjemností, obtíží, těžkostí a za ně okamžitě Boha i jeho pravdu a jeho cesty prodáváme.

Když Kristus přišel na svět, aby křížem přivedl nás k Otci, aby nás bolestí svou a obětí vykoupil, v čem jiném může vůbec spočívat naše dokonalost, naše snaha než v kříži. Spasitel nás vybízí, abychom vzali na sebe jeho kříž, a u jednoho evangelisty jest přesněji reprodukováno, abychom denně brali na sebe kříž Ježíšův. Kříž, toť přemožení sebe, toť podrobení se Bohu, toť očistění, toť opuštění všeho, co není Bůh, pro Boha, abychom Boha našli. Právě proto též, že můžeme nyní v krvi Kristově i my zadostučiniti za své hříchy, což bychom sami nikdy nebyli bývali dovedli. Bůh nám mohl odpustiti i bez smrti

Kristovy. Chtěl jeho oběť, chtěl jeho poslušnost a jeho krev, aby jeho milosrdenství zase bylo větší nad námi, protože je to milosrdenství v spravedlnosti. Bylo nám odpuštěno, ale bylo též za nás zapláceno. Jaksi klidněji vzhlížíme nyní k Bohu. A můžeme též sami zásluhami Ježíše Krista platiti, můžeme své zásluhy jeho silou a mocí Bohu podat. Bůh sám nám dává, čím měli bychom jemu zaplatiti, abychom nestanuli tak chudí před ním. Máme Krista, můžeme nyní své ruce podobné zpodobaným rukám Kristovým k nebi vztáhnouti, můžeme své srdce srdcem Ježíšovým Otci podrobené nabídnouti.

Vtělení: Láska, milosrdenství. Láska v kříži a poslušnosti. Milosrdenství, abychom důvěřivěji šli k tomu, jenž nás tolik miloval. Milosrdenství, abychom i my toto milosrdenství Boží s námi na jiné přelili. Láska v kříži, abychom objalikříž, abychom porozuměli sladké, nadpřirozené, nepochopitelné mluvě Kříže, abychom se naučili v něm rozuměti bolesti, zkouškám, odříkání, práci na své duši. Kristus se stal dítětem lidským, abychom my se stali dítkami Božími. Přes Krista, s Kristem a v Kristu. To jest duchovní život!

P. Silv. M. Braitó O. P.

Maria prvních křesťanů.

„Kdo milují Krista, jásají vstříc těm, kteří velebí Marii . . .“ napsal křesťanský spisovatel na konci čtvrtého století. Jako jakési samozřejmé přísloví to napsal, ustálené všeobecnou odvěkou platností. Časy se tak důkladně změnily, že se nám dnes říká: Kdo miluje Krista, musí přehlížeti Marii. Proti posvátné lásce k Matce Vykupitele světa se nám stává jako vymoženost vědy, že se v římské církvi rozmohla převeliká úcta mariánská jen z dvojího důvodu: že křesťané z pohanství obrácení potřebovali ženské božstvo a že se úcta mariánská začala šířit teprve, když se fanaticky vychvalovalo asketické panenství. Proto musíme stručně naznačiti mariánskou úctu v počátcích církve,

nežli se odvážíme líčiti osobnost Marie Panny vedle osobnosti Vykupitele světa. Unás je to tím potřebnější, protože . . . vzpomente si, co se mluví a píše . . .

Církevní sněm v Nicei r. 325 slavnostně schválil všeobecnou již náboženskou úctu, prokazovanou Matce Spasitelově, Matce Boha. Všechno tedy záleží na době do tohoto sněmu. Jak se tu jeví úcta mariánská? Není ani stopy po žádném z důvodů této úcty právě jmenovaných. Je to nápadná skutečnost, že právě největší chvalořečníci asketického panenství v prvních třech křesťanských stoletích nikdy nemluví o Marii Panně jako vzoru panenství asketického. To činily teprve doby pozdější, kdy mariánská úcta byla taková jako dnes. Není ani stopy po nějaké potřebě ženského božstva u křesťanů obrácených z pohanství, ze kteréžto potřeby by se byla ujala a rozmohla úcta mariánská. Památky z prvních tří století nás vedou docela jinou cestou. Tu cestu když naznačíme, budeme viděti jasně a dosti o pravých příčinách a počátcích mariánské úcty.

Postavení Matky Spasitelovy v první církvi nesmíme chtíti určovati jen podle spisů velikých bojovníků, Otců církevních. I to bylo vytýkáno mariánské úctě, že někteří tito slavní bojovníci-spisovatelé prvních století nejmenují vůbec Marie. Ale, jaký to důkaz! Vždyť na příklad Athenagoras, Tacián, Hermias, Quadratus ve svých spisech vůbec nejmenují Ježíše. Je to důkazem, že tito velikáni prvních křesťanských dob neznali a nectili Ježíše? Spisovatelé prvních století nepsali své spisy v klidu tichého života, nýbrž v prudkých bojích. Proti čemu povstávali protivníci, o tom oni mluvili ve svých spisech. Protivníci prvních křesťanů však povstávali proti jednotě osobního Boha, proti božství Ježíše Krista, proti určitým křesťanským ctnostem. A kdo u křesťanů uměl vládnouti perem, psal ovšem jen proti tomu, co psali protivníci.

Ale stala se samozřejmá věc. Když hájili vtěleného Syna Božího, museli při tom stále myslet na Marii, jeho matku. Co z toho vyplynulo, uvidíme hned. Zatím nám postačí, že nemůžeme hledati stopy postavení Marie v náboženském životě prvních křesťanů jen u těchto oficiálních spisovatelů církve prvních

století. Je totiž jiný svědek pro tyto časy, v němž se spolehlivě a dokonale odráží ne smýšlení několika vůdců, nýbrž všeobecné smýšlení křesťanského lidu. Jsou to anonymní a spontánní projevy náboženských myšlenek lidu, tak zvané apokryfní spisy. Jméno sice samo ukazuje, že to, co vypravují, je podvrženo, že jsou to lidové pověsti. Ale způsob těchto pověstí je pravdivým svědkem smýšlení lidu křesťanského tehdejší doby.

Pod jmény apoštolů, kteří evangelii nenapsali, se tu vypravuje život Ježíšův s podrobnostmi, kterých evangelia pravá neznají. Má být ukojena náboženská zvědavost lidu. Jsou to zkrátka náboženské pověsti, jak si je lid vypravoval. Maria se nám tu nejeví jako nějaká theologická formulka, nýbrž jako osobnost zcela výjimečná, která svou hodnotou, důstojností a ctnostmi zasluhuje zvláštní pozornosti a velmi zaměstnává mysl křesťanů, jako Ježíš sám. Shledáváme v těchto spisech ze druhého a třetího století: Mariino neporušené panenství, dokonalou svatost, spolupráci její na díle Vykupitele světa, je jí prokazována úcta, je vzývána o pomoc. Nemohu si odepřít i aspoň jednu ukázkou z „Prvoevangelia Jakubova“, napsaného ve 2. století. Čteme tam zprávu o zázračném početí Marie a jména jejich rodičů, Joachim a Anna. Anna jednala s Marií od počátku jako s bytostí přesvatou. Ve chrámu Marii živil anděl. Že mateřství neporušilo jejího panenství, dokazuje tam svědectví Josefovo, zázračné onemocnění a uzdravení pochybující Salome a dokonce i asistentka. To je jen ukáзка, ze které je dokonale patrné, jak svatou a nade všechny svaté hodnou úcty byla Maria všeobecně křesťanskému lidu již v prvních dobách křesťanství.

Obecná víra lidu byla jen důsledkem oficielního učení církve od počátku. Je s podivem, jak střízlivci v mariánské úctě mohli přehlédnouti evangelium Lukášovo, psané třicet let po smrti Kristově. Prastará křesťanská legenda nazývá Lukáše malířem Božím, který namaloval první obraz Matky Spasitelovy. Je tam zpracováno pravdivé jádro, že Lukášovo evangelium již má všechny podstatné rysy povahy a významu Marie, jak jsou i nyní v katolické církvi. Evangelium Lukášovo dává

Marii přednost před Josefem : s ní mluví anděl při zvěstování, ona sama svobodně a rozvážně se rozhoduje vyhověti tlumočenému přání, Alžběta Marii pozdravuje a jí žehná, ve chrámu při nalezení Ježíše mluví Maria, nikoli Josef ; zdůrazňuje Mariinu čistotu, pokoru, která však je si vědoma svého významu, víru, duši hrdinsky se přizpůsobující Božím úmyslům, duši sebranou a kontemplativní, její spolupráci na díle vykoupení.

Svatolukášský obraz Marie Panny nabývá dalekosáhlého významu, uvědomíme-li si, že Lukáš psal své evangelium, jak praví: „abys poznal pravdu těch slov, jimž bys vyučen“ (Luk. 1, 4). To znamená svědectví, že již prvotní hlásání evangelia obsahovalo dvě složky : kristologickou a mariologickou, podrobně mluvíc o Kristu i o jeho Matce.

Co se nám zachovalo ze spisů oficiálních představitelů a obhájců církevní nauky z prvních tří století, ač je to jen malý zlomek, je důležitým svědkem pokračování této dvojí složky církevního kázání evangelia. Na východě i na západě, kam jen sahají zachované doklady, přední článek víry tvoří víra v Pannu, Matku Boží, článek, který všichni musí znáti a věřiti. V bojích o Krista museli jeho obhájci stále a znova mysliti na osobu a dílo jeho Matky. Žák apoštolský, sv. Ignác mučedník, praví, že jsou dvě nejdůležitější tajemství víry, Kristovo narození z Panny a jeho utrpení. Když obhajovali božství Kristovo, zdůrazňovali, co jim povědělo první evangelium, že mateřstvím Syna Božího nebylo porušeno panenství jeho Matky. Jediného prkenného Tertulliána vyjímajíc, všichni spisovatelé tří prvních křesťanských století, mluvíce o panenství Matky Syna Božího nikdy neporušeném, dosvědčují, že je to přesvědčení veškerého křesťanstva. Co jim Písmo naznačovalo o „bratřích“ Kristových, vysvětlovali o synech sv. Josefa z domnělého jeho prvního manželství, až konečně Hegesippus je určil jako bratrance Kristovy, protože viděl, že v evangeliu jsou označeni také jejich rodiče.

Spisovatelé prvních tří století obhajující skutečnost osoby, života lidského a utrpení Ježíše Krista, opět museli mysliti na Marii. Slyšíme od nich víru tehdejší církve, že Maria nebyla

jen mrtvým, hmotným nástrojem Vtělení a Vykoupení, nýbrž nástrojem živým: že nejenom hmota jejího těla, nýbrž celá její bytost a osobnost měla spolupůsobiti při díle Vtělení a Vykoupení. Proto že musela dostati vynikající milosti, vynikající spojení s Bohem svou duší a celou osobností. A tak již ve druhém století se u Justina Mučedníka objevuje přirovnání Eva - Maria: „Co Eva pokazila, napravila Maria“. Žák Ireneův Hyppolit ji nazývá „Svatá Maria“. To je ohlas víry západní církve. Ve východní církvi slyšíme hlas Klimenta Alexandrijského, přirovnávajícího Marii k církvi v jejím spolupůsobení na spáse lidstva. Origenes velebi Mariinu spravedlnost, statečnost a trpělivost, jemu jako jeho předchůdcům je Maria ideálem ženy, Marii staví hned vedle Ježíše a nazývá ji matkou naší. Rufinus pak jmenuje Marii Pannou neposkvrněnou.

Když to vše přehlédneme, poznáme hned Marii, Matku Boží, že její obraz byl u prvních křesťanů týž, jaký je v našich duších. A jak by nám ten obraz jasně zářil vstříc z červánků křesťanství, kdybychom mohli čísti všechna svědectví pro ni, která byla napsána a pro nás jsou ztracena.

Ale máme ještě s jiné strany pohled na tento zářivý obraz Marie Panny, Boží Matky křesťanům od počátku drahé. Pohled totiž do náboženského života prvních tří století. Byli bychom snadno pokoušeni, hledati v této době mariánské svátky. To by však byla věc pochybená, přenášející do tehdejší doby názory dob nynějších. V těch dobách totiž měli liturgickým pravidlem, že se v celém křesťanstvu světi jen tři společné svátky, Narození nebo Zjevení Páně, velikonoce a letnice. Mimo tyto všeobecné svátky že se konají toliko památky mučedníků, a to v každé křesťanské obci její zvláštní svátky mučedníků z jejího středu, dřívějších to spolubojovníků v týchž okolnostech. Za této zásady nebylo místa pro svátky mariánské. Maria pro první křesťany, tak jako pro nás, neměla svého zvláštního místa a svého významu bez Ježíše, nýbrž toliko v těsném spojení s ním. Proto s Ježíšem u příležitosti tajemství jeho života a utrpení ctili také Marii, jeho Matku, jak prozrazují památky z těch dob. Až do sedmého století, dokud vládl starý

pojmem o liturgii, nebylo místa pro mariánskou liturgii, oddělenou od liturgie Ježíšovy. Že však Maria Matka Ježíšova byla v soukromé pobožnosti ctěna i odděleně od Ježíše, totiž oddělenou úctou, dokazují mimo věci dosud naznačené i zvláštní doklady. V katakombách nejednou se opakuje obraz Marie s Děťátkem: z prvních tří století máme v katakombách dva obrazy s prorokem Izaiášem, jenž byl věstcem její důstojnosti, trojíklanění Mudrců z Východu. Nejzajímavější jest obraz, znázorňující odevzdání závoje panně Bohu zasvěcené. Biskup mluví k zasvěcené, ukazuje při tom na obraz Marie Panny s Děťátkem, jako by chtěl říci: Dcero, hle vzor tvůj. Ke konci druhého století již máme v katakombách obraz, na němž Maria sama je hlavní osobou, totiž obraz Zvěstování, jediná to veliká malba přes celý strop.

Od polovice druhého století se objevují i písemné památky výslovného vzývání Matky Boží. Svatý Irenejji nazývá „Orodovnice naše“, rovněž u Řehoře Divotorce je zjištěno radostné a důvěřivé vzývání Bohorodičky. Řehoř Nazianský vypravuje, že svatá mučednice Justina prosila Matku Boží o ochranu svého panství — což je svědectvím pro přesvědčení, že vzývání Boží Rodičky v bédách života je starodávná věc v křesťanství. Konečně i sama vložka do t. zv. Sibijských prorocství, kterou tam vsunuli křesťané, je toho dokladem, vypravujíc, že Maria duším, jež na věčnosti měly býti odsouzeny, vyprosila lhůtu, by se mohly káti.

Než tedy sněm Nicejský na počátku čtvrtého století slavnostně hájil Boží Rodičku, bylo veškero křesťanstvo přesvědčeno o této součástce evangelia, věřilo v Marii Boží Rodičku, milovalo a ctilo ji. Proto také nastal takový jásol ulehčení, když slavnostně byl odsouzen bludař, který smělou rukou sahal na tento drahý poklad křesťanstva.

Náš milovaný obraz Marie Panny je dědictvím po prvních křesťanech. Budiž nám tak drahý, jako byl drahý jim.

P. Em. Soukup O. P.

Hledá se dítě.

Předvolávání obviněného a svědků k soudu má důvod i v tom, aby se výpovědi ověřily také okem. Oko je mnohem přesnější ve svém měření a odhadování než pravítko a fotografický aparát. Kdyby soudy oka neměly větší hodnoty a ceny než všechny optické přístroje, ani by nikomu nenapadlo jezdit do Drážďan, do Louvru, do Říma, do Florencie na prohlídku a studium uměleckých děl, třeba i takových, která vznikla v době, kdy se ještě neznala perspektiva. Pokrok je gumový panák, ježž můžete natahovat, nač, kam a jak chcete: dnes umění výtvarné již ví, že objev perspektivy, tak jak objev Ameriky, neznamenal pro osvětlení a zdokonalení člověka docela nic, tak jako objev kontrapunktu v hudbě. A že pokrok techniky, nejde-li ruku v ruce s věrou v Boha a s poslušností k církvi, jest pro lidstvo jen prokletím, o tom nám podaly důkaz poslední válka a ty miliony nezaměstnaných ve všech státech a zemích.

Je třeba se vrátit, je třeba dáti se docela jinou cestou!

Máte oči, dívejte se! Anebo biblicky řečeno: Kdo má oči k vidění, viz! Je také možno, míti oči a neviděti, proto řekl Pán Ježíš: „Ještě nepoznáváte, ani nerozumíte? ještě máte své srdce oslepené? oči majíce nevidíte? a uši majíce neslyšíte?“ (Marek 8, 18.) a když nevidíte, majíce srdce oslepené, kdybyste aspoň slyšeli: kdybyste aspoň věřili těm, kteří nemají srdce oslepené a vidí!

Do všech českých kostelů a do všech kněžských domů hned ke dveřím do bronzové plotny dal bych vytepat větu, kterou čtenářům tohoto našeho listu napsal učenec řádu dominikánského, Garrigou-Lagrange:

Váš národ potřebuje jenom světců!

Hic Rhodus.

Potřebuje-li národ soli, musí ta sůl někde být a musí se vydobývat, tak jako uhlí musí někde být a musí se vydobývat.

Světec musí se především narodit a musí se narodit a musí být, aby národ nezahynul, neboť světce potřebuje národ tak jako soli, uhlí a chleba. Bez letadel, bez menažerií, bez kořal-

ky, bez národního divadla, bez pomerančů, bez sociálního pojištění národ docela dobře a krásně může být živ, ale nemůže vidět a nemůže dýchat, nemůže žít bez světce, protože nemůže žít bez Krista, neboť „*jeden* je mistr náš, Kristus“ (Mat. 23. 10), *rex regum et Dominus dominantium*.

Světce, čistého a věřícího člověka potřebuje náš národ. My sami jsme odsouzeni, my sami jsme prokleti, tak řekneme pokorně a kající v srdcích svých, ale nezaufejme, nýbrž důvěrně vykročíme k jesličkám, vydejme se na cestu k Dítěti, abychom, jsouce maličtí, vešli do království nebeského, kde nerozhodují politické strany, ani vládní režim, ani věda, ani umění, nýbrž jen víra, úkony duše a dětská prostota.

Chceme-li býti blaženi, musíme býti dětmi, musíme se jako znova naroditi, musíme velmi mnoho věcí zanechat i velmi mnoho odpustiti, musíme vůbec nějak *začít*! Neboť potřebuje-li národ *světce*, tento světec musí se naroditi a musí se v národě vůbec nějak začít, na příklad tím, že ho budou honit k soudu, že bude popraven jako nepřítel státu, že mu zkonfiskují knihy a movité i nemovité jmění — neboť narození Boha v národě doprovázeno jest i bezděčnou ironií a vysokým smíchem, také ovšem docela bezděčným, jak se stalo tomu králi z Andersenových pohádek, který ve slavnostním průvodu kráček ulicemi hlavního města docela nahý a této nahoty jeho nikdo neviděl, poněvadž si netroufal vůbec viděti, až jedno dítě ukázalo prstem na krále a vykřiklo: „Jéjé, král jest nahý!“ A tu teprve všichni viděli, že král jest nahý, a král a všichni jeho poddaní s ním začali se teprve stydět.

Dítě, dítě vidoucí, dítě totiž věřící, bratříček Ježíška v jesličkách, je také jedinou nadějí nás dospělých v této hodině času, v této smutné chvíli našeho národa. Neboť jako každý národ, také náš národ potřebuje světců! Ti, které už jsme měli, nestačí. Má-li strom růst a kvést, nepotřebuje jenom zdravých kořenů, nýbrž i živých větví a lupenů a dostatečné ochrany proti škůdcům. Dostatečné *odvahy* proti škůdcům. Statečnost je také jednou z křesťanských, t. j. z Kristových ctností, a musíme říci, že obecně přehlíženou, tendenčně podezřívanou, bez-

trestně pomlouvanou a nejvíce zapomínanou. Odvaha a statečnost. Tím právě se stalo, že zlo se tak rozmohlo a tak drze rozpovídalo. Kolik je dnes lidí, Kriste Ježíši, kterým spravedlivě nenapadne, vyznávatí se také ze zbabělosti? Nedostatek statečnosti je lenost, a ti lidé nevědi, kam ten hřích zařaditi! Sedět za pecí a mít svatý pokoj a čekat, až jak to dopadne, až jak ti blázni se tam vypořádají, a potom se přidáme k většině, i kdyby to byla prasata . . . Ano, Kriste Ježíši, takové máš dnes také vyznavače; panny a mučedníky, a co je nejsprostší a nejdrzejší: takoví se dělají tvými apoštoly! Máme oči k vidění a uši k slyšení, i musíme spravedlivě říci, Kriste Ježíši, že takoví chtějí už dnes i býti tvými apoštoly! „Až jak ti blázni se tam vypořádají! A potom se přidáme k většině, i kdyby to byla prasata!“

Náš národ nepotřebuje dnes nic jiného nežli *světců*!

Ale kde jsou? Jsou tu vůbec? A jsou-li, proč se neukazují? Proč nemluví? Proč nejednají? Proč nejsou střileni, věšeni, nebo aspoň zavíráni? Proč není po nich vidu ani slechu?

Drahý vlastenče, směj se: oni se teprve rodí — poněvadž, ztratit místo ve státní službě, anebo čest v národních žurnálech, je přece věc, o které výslovně nečteme v Evangeliu, a pokud známo, vždycky Kristus a jeho vykladači doporučují pokoru, ba svatý Pavel výslovně praví, že máme poslouchati pánů i zlých, jako Kristus byl poslušen až k smrti! A my máme ještě daleko do smrti . . .

V tomto rouhavém pokrytectví jedinou nadějí naší je dítě. Vidím takové dítě, neboť mám oči k vidění. Je to chlapeček šestiletý. Každý den, nebo skoro každý den je v kostele na mši svaté. Přes celou mši klečí, ruce má sepjaté pod bradou, dívá se na oltář, ani brvou nehne, modlí se Otci svému skrytě, nedá se ničím vyrušovati, hledí na oltář, kde se slouží mše svatá, anebo na obraz Ukřižovaného na epištolní straně v presbytáři, a když se ze své lavičky pod sakristijním zvonkem na něho podívám, obrátí maličko svou tvář na mou stranu, pohledne na mne a usměje se, sotva znatelně se usměje a v tomto úsměvu šestiletého chlapce čtu:

Chodím sem rád, protože Ježíš Kristus se tu obětuje a je tu přítomen. Já už vím, je přítelem malíčkových. Moje matka to tuší a ty znáš mou matku. Otec nemá kdy, je stolařem, jak svatý Josef byl tesařem. On to tuší bezpochyby též, ale jeho řemeslo nedovoluje mu, aby se soustředil k nějakému projevu. Možná také, že má zvláštní smysl a úctu pro svobodu člověka a dělá se, že nic nevidí. Mám ho rád, protože je můj otec a pracuje a živí naši rodinu. Matka má také pracuje, často možná i víc, ale není to tak viděti, anebo její láska ustavičně se stará o to, aby toho nebylo viděti. Já vím dobře, jak to vlastně je, ty jako kněz víš to též, ale mlčme, tichounce se usmívejme a radujme se. Já ze všech dětí této farnosti jsem v kostele sám. Nikterak se tím nevynáším, ale raduji se, že jsem tu a že vidím Ježíše Krista, a že vidím, co ty vidíš, služebník Jeho. Kromě matky mé nikdo jiný neusmívá se na mne jako ty, neboť otec můj pracuje a živí naši rodinu a vidí matku mou snad víc nežli mne, anebo má od Boha zvláštní smysl a úctu pro svobodu člověka a dělá se, že nic nevidí . . . Hleď, člověče, kterému říkají kněz a tak a tak, bratře v Ježíši Kristu — nezoufej! Já nevím, co je to zoufatí, ale vím, co je to věřiti a doufatí: zdaleka tuším tvůj smutek, a podívej se na mne: jest mezi námi nějaký rozdíl ve věku? Nebyla tvá matka tak neobyčejně podobna mé? Nedýchaly jeden a týž vzduch? Neviděly jedněch a těchže kvítek? Ale to všechno je vedlejší: Nemilovaly stejně Ježíše Krista? Netrpěly pro Něj? Nepodobaly se Panně Marii? V životě Jejím neviděly věrného otisku života svého? Mohlo se jim zdát, že si mohou něco dovoliti? Netrpěly zimou, když ho viděly v jesličkách? Netrpěly hanbou, když Ho viděly mezi volem a oslem? Jistě nikoli, ale mřely studem, když viděly, že zvířata Ho poznávala a lidé Mu ukládali o život, nemohouce popřít a vyvrátit Jeho pravdu . . .

Modleme se! Ty jsi kněz a já jsem dítě, ale mezi náma není rozdílu věku, neboť Kristus, náš Pán, je od věčnosti do věčnosti. Vidíme Ho zde v jesličkách mezi volem a oslem, kteří Ho zahřívají, neboť je Mu zima, pojď, bratře, také my Ho zahřívajme — v nás On žije, v nás On dýchá, v nás On se pohy-

buje, v nás On vidí, v nás On slyší a mluví, jsme Jeho : v nás a právě v nás je jediná naděje Jeho, v nás, kteří se teprve učíme viděti, kteří se teprve učíme čísti, v nás, kteří Ho milujeme a posloucháme, v nás *dětech* ! Není nás mnoho, vidíš, že jsme tu sami dva, není nás mnoho, ale kde jsou aspoň dva shromáždění ve jménu Jeho, tam On jest uprostřed nich a čeho více potřebují ? Není nás mnoho, vidíš, že jsme tu sami tři, ale Noe také byl jen sám se svou rodinou, a Lot, anebo Abraham, na počtu nezáleží, neboť i z toho písku a kamení může Hospodin vzbuditi syny Abrahamovy : ale důležité jest a rozhoduje, aby Bůh, když se chce zroditi na tuto zem, našel aspoň ty jesličky a aspoň dvě srdcí, jimž by se mohl dát a jimž by mohl zjevití svůj věčný život a svou nevýslovnou slávu !

Jakub Deml.

V Kristu Ježíši.

1. Sjednocení.

Kristus je výraz podstaty Otcovy a výblesk jeho slávy. Jest dokonalé zrcadlo a dokonalý obraz nekonečného Boha, obraz věčný, starší než tvorstvo.

A jako Kristus je úplným, nestvořeným a dokonalým obrazem Boha Otce, tak duše lidská je obrazem jeho neúplným, stvořeným a nedokonalým. Duší a jejími nejvyššími mohutnostmi, rozumem a vůlí, se podobáme Bohu. Jsme zrcadlem Božím. Tento obraz, jak praví Ruysbroeck, jest ustavičně před zrakem Božím a tak má účast na obraze věčném, jímž jest Kristus. V tom věčném obraze nás Bůh poznal dříve, než jsme byli stvoření, a zná nás nyní, když už stvoření jsme pro něho. Obraz ten jest podstatně a osobně ve všech lidech : každý člověk jej má celý a nerozdělený a všichni dohromady mají jen jediný obraz. Tím způsobem jsme všichni jedno, niterně sjednoceni ve svém božském obraze, jenž jest Obraz Boha a Pramen

života v nás všech a Pramen naší jsoucnosti. Naše stvořená bytnost i náš život jsou s ním neprostředně spojeny jakožto věčnou svojí příčinou. (Zrcadlo věčné spásy.)

Sjednocující se s Kristem, nezanikáme v něm. Ruysbroeck to vysvětluje přirovnáním. Je-li železo rozžhaveno v ohni, působí jako oheň - pálí a svítí. A přece každý prvek podržuje svoji vlastní přirozenost. Oheň se nestává železem a železo se nestává ohněm. Jednota však vzniká neprostředně, poněvadž železo jest niterně v ohni a oheň v železe. (Samuel čili kniha o nejvyšší pravdě.)

2. Přepodobnění.

Jak vytváří herec postavu člověka? O tom je mnoho teorií. Hráti někoho jiného než jsme, vmyslet si v cizí povahový potenciál, vcítit se v niterný život, osvojiti si chůzi, pohyby, přízvuk, potlačiti vlastní osobnost a dáti vyrůstí osobnosti nové, toť nepochybně veliké umění a veliké tajemství. Jeho základem je transfigurace. Učení dramaturgové němečtí vám řeknou, co je transfigurace. Je to vlastní receptce, reflexe a proměna duševní doplněná zákony čistého umění hereckého, a to jsou transposice, autosugesce, koncentrace, identifikace typu, determinace, exteriorisace. Můžete klidně říci, že těm názvům ani za mák nerozumíte. Vězte tedy, že herec nejprve čte hru. Tvůří si názor o své úloze. Uvažuje o ní. Sblíží se se osobou, kterou má představovati, seznamuje se s ní, snaží se ji pochopiti, slovem, vnitřně ji vytváří. Dříve než se zevně převlékne v jiný šat, aby představoval svého hrdinu na jevišti, převlékne se, vnitřně se promění v jinou osobnost. Potlačí své vlastní zvláštnosti a osobnostní projevy a soustřeďuje se vši silou obraznosti i vůle na postavu, kterou má hráti. Nakonec vidí jakýsi vzor či typ, určí si jeho možnosti a jeho rozvoj, doplňuje stále jeho obraz drobnými rysy, na pohled sice nevýznamnými, ale způsobilými doplniti a přesněji určití postavu. Ty rysy shledává v knihách, starých obrazech, ve společnosti, na ulici, ve vzpomínkách. Vše, co ví a co si pamatuje,

je zapraženo a využito, aby obraz byl co nejdokonalejší.

Někdy dělá herec ještě více. Zemřel nedávno Lon Chaney. Byl to umělec, který svému umění přinášel nejtěžší oběti. Nazvali ho mužem tisíce tváří : byl skutečně jedinečným mistrem masky. V jednom filmu měl hráti beznohého člověka. Za tím účelem si dal vykloubiti obě kolena. Jindy si dal vykloubiti ruku, aby napodobil mrzáka. Pro jiný film se dal infikovati oční chorobou, aby napodobil člověka majícího oční zákal.

To vše, co řečeno o umění hereckém, povyšme do řádu nadpřirozeného ! Umění života křesťanského je také tajemná proměna. Řekněme prostě : proměnění člověka v Krista. Nelekejte se, křesťan nemusí býti mužem tisíce tváří : budiž však mužem tváře jediné — tváře Kristovy. Nemusí mrzačiti své ruce a ničiti své oči, budiž však ochoten učiniti tak, kdyby oko neb ruka ho pohoršovala a jemu překážela, aby se neproměnil v Krista : Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, praví Pán, vylup je a vrhni od sebe : Neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé uvrženo bylo do pekla. A jestli pravá ruka tvá tě pohoršuje, utni ji a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé uvrženo bylo do pekla. (Mat. 5. 29/30.)

Netřeba se ani lekati učených slov, kterými ohromují svět teoretikové umění hereckého. Postup je však stejný. Recepce — vnímání života Kristova. Rozjímání o skutcích Páně. Poznání vzoru. Napodobení vzoru. Křesťan je člověk, který hraje Krista, to jest, smýšlí, mluví a jedná jako Kristus. Křesťan je druhý Kristus. Nerozumíte-li tomu, řekněte si to jinak : křesťan je herec, který má potlačiti sebe, vnitřně se přepodobiti a úsilně pracovati, aby se přiblížil co nejvíce svému vzoru, ve všech odstínech a podrobnostech se přetvořil v Krista.

Jen na chvíli se přetvořuje herec. Ne tak křesťan. Přetvořuje se trvale. Není jiný na jevišti a jiný za kulisami.

Divadlo je lež. Dobře praví šašek v prologu jedné hry : Tato země není země, to pouhá prkna jsou. Toto nebe není nebe, toť pouhé plátno jest. A tento ruměnec (ukazuje tvář herečky) není ruměnec, toť pouhá barva jest.

Život křesťana není divadlo. Je to hra skutečná, úsilí o trvalou proměnu, boj o vnitřní pravdivost, o shodu života s životem Kristovým. Nic tu nemá býti strojeného, ličeného, předstíraného, umělého, padělaného.

Jednoho dne se modlila svatá Kateřina Sienská breviář chodíc v chrámě sem tam. Pojednou zpozorovala, že někdo chodí s ní a že je to Ježíš. Jako když mladí dva žáci společně říkají hodinky, tak Spasitel a Kateřina chodili dlouho po cihlové dlažbě chrámu. Panna vyslovovala latinská slova s nesmírnou úctou — sotva že je slyšela, tak ji srdce bušilo — a na konci každého žalmu, když měla říci: Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, pozměňovala poněkud slova a hluboce se uklánějíc Ježíši říkala s chvěním: Sláva Otci i *Tobě* i Duchu svatému.

Umění života křesťanského není chvilková, pomíjející a přetvářlivá hra: je to trvalá proměna v Krista, život s Kristem, život v neustálé jeho blízkosti — ve větší, než z jaké se těšila modlící se svěřice. Ne vedle mne, ale ve mně je Kristus!

3. Sbratření.

Týž Kristus, jenž přebývá celý v každé duši, která ho miluje, přebývá zároveň ve všech věřících. Skrývá se v hladovém, žíznicím, nahém, pocestném, zajatém. Skrývá se v nejmenším z bratří našich. Nejmenší skutek lásky učiněný bratru stejně bude odměněn, jako by učiněn byl Kristu samému. Duše hostící Krista hostí všechny bratry jeho.

Modlí-li se duše, modlí se Kristus. Modlí-li se Kristus, modlí se všichni jeho bratři.

Duše se nemodlí sama. Není samoty v řádu nadpřirozeném. Jest samota fysická, ale není samoty duchovní. Jen ďábel je sám, neboť je odloučen od Boha. Není singuláru v řádu nadpřirozeném. Nevoláme: Otče můj, voláme Otče náš — u vědomí živé jednoty s Kristem a jeho bratřími.

Singulár je starozákonní. Prorok je sám mezi Bohem a lidem. Bůh je zneuznán a lid je nevěren. A prorok si připadá

jako vrabec osamělý na střeše domu. Plurál je novozákonní. Kristus vstoupil do duší. Stal se bratrem lidí. Modlíme se v něm, s ním a skrze něho.

Eucharistie je svátost sbratření. Z mnohých zrněk na mnoho moučných prášků rozemletých peče se chléb - jediný. Mnohost se v něm sjednocuje v jeden pokrm mající jednu a touž chuť.

Z mnohých zrněk hroznových v lisu rozmačkaných se tvoří jedna šfáva vinná a zkvasivši mění se ve víno, v němž mnohost spojena v jednotu.

Kristus je přítomen celý v celé Hostii a celý v každé, i nejmenší její částce.

Kristus je přítomen celý v podobě vína a celý v každé, i nejmenší jeho kapce.

Kristus je přítomen v duši celý a celý ve všech duších, které ho milují.

Přítomnost Kristova ve Svátosti a přítomnost jeho v duších se zobrazují navzájem — nepřestávajíce býti tajemstvím lidský rozum převyšujícím. *Dominik Pecka.*

Vánoční píseň.*

Zdrávo buď, ó nemluvnátko,
Jezulátko,
všickni jsou tvoji sluhové,
ó božské paňátko.

Jak malý, však Bůh veliký,
Jezulátko,
z Matky, z života Panenky,
nevinné děťátko.

* Ze sbírky: Jesličky. Staré nové písničky vnově narozenému Králi Kristu Ježíši Betlemsk mu za dar nového léta připsané. V Praze 1658.

Outlé přišlo na tento svět,
nemluvnátko,
tvou silou stojí, nejde zpět,
silné Jezulátko.

Jaks chudičký, jsa bohatý,
nemluvnátko,
dej nám tvé bohatství, svatý,
chudé nemluvnátko.

Ó slunce, ó světlo jasné,
nemluvnátko,
zatmělo se v chlévě časně,
sličné Jezulátko.

Lásko má, oheň a plamen,
ó milátko,
rozpal stydlých srdcí kámen,
ohnivé holátko.

Tak jako serafínové,
ó milátko,
tvoji budem sluhové,
nevinné robátko.

Vem naše nám srdce, dej tvé,
ó milátko,
neb učiň, ať jest jedno dvě,
sličné pacholátko.

Sláva nebeskému Otci,
ó robátko,
jenž vše působí svou mocí,
ó malé holátko.

Ó milé milátko,
sličné pacholátko,
rozkošné robátko,
drahé Jezulátko!

Bedřich Bridel T. J.

Církevní rok.

Kristus žije ustavičně ve své církvi a tento jeho život je stálým opakováním a pokračováním jeho vykupitelského díla, jež uskutečnil obětí krvavou a dodnes uskutečňuje obětí nekrvavou na oltáři. Jest tedy církevní rok jenom rozvinutím svaté oběti, jež nám tak postupně zprostředkuje ovoce vykupitelského díla Spasitelova. Denně se zdůrazňuje při mši svaté určitá stránka Kristova vykupitelského díla, aby si tak postupem roku mohli věřící přivlastniti jeho milosti. Z těchto různých okamžiků a událostí tohoto Kristova díla, jak denně jsou patrný ve mši svaté, a z milosti, s nimi spojených, tvoří se církevní rok.

Poněvadž Kristus začal dílo vykoupení hned po pádu prvního člověka a ukončí je teprve s koncem světa, obsahuje také církevní rok mnohem více než dobu jednoho roku. Tak jako Kristus svým pozemským životem naplnil minulost a naznačil budoucnost, tak i toto pokračování a opakování Kristova života v církvi čili církevní rok opakuje všechno minulé a naznačuje a připravuje budoucí.

Kristus roste v církvi a v jejích údech. I církev a každý její úd musí růsti až do doby zralosti, kdy církev bude moci opustiti pozemské boje, aby je zaměnila s nebeským vítězstvím, kdy každý z nás dozraje pro zaslíbenou korunu odplaty. Tento vzrůst a zrání těla i údů máme uskutečňovati skrze církevní rok, s ním a v něm. A čím lépe vniknou jednotlivci do církevního roku, tím krásněji poroste církev, poněvadž se v ní nahromadí poklady životní síly, zásluh a milosti. To je vnitřní vzrůst církve, jenž se projevuje na zevnějšek stálým doplňováním církevního roku novými svátky Páně, Panny Marie a svatých. Jenom u nás v církvi katolické je možný takový vzrůst, poněvadž jenom v této církvi je život. V odštěpených církvích život ustrnul jako v odříznutých haluzích. Církevní rok je tedy dějinami vývoje církevního a duchovními dějinami každého člověka, jenž opravdu žije s církvi.

Život našeho Spasitele projevuje se v církevním roce spíše tak, jak jej věřící zažívají a prožívají. Proto tak vnitřně sou-

visí s životem světců, kteří jsou výraznými obrazy Kristovými. O jejich svátcích můžeme pozorovati život Spasitelův docela konkrétně. V roztomilých a povzbudivých příkladech vidíme Krista takřka oděného a ozdobeného životem Marie Panny a svatých.

Církevní rok je ustavičným rozdatelcem milosti. Liturgická slova, symboly, nařízení a zvyky různých dob a svátků církevního roku vyjadřují ony milosti, objasňují, jak si je můžeme přivlastnit, co má konati kněz jako jejich zprostředkovatel. Je v těch slovech, symbolech a zvycích tolik tajemné síly, jež dojí má srdce. I ten, kdo málo rozumí církevnímu roku, vycítí z nich ohlasy věčnosti. Církev je takřka zachytila v nádherných tónech svých liturgických zpěvů.

Není tedy církevní rok pouhou upomínkou, není to představení, nýbrž život. To působí oběť novozákonní. Kde není oběti, pozbyl církevní rok životního obsahu a je jenom vnějším prostředkem k pořádání času.

Úlohou církve jest působiti k tomu, aby život Spasitelův se stal životem lidstva. Tato úloha je soustředěna v církevním roce. Proto je církevní rok východiskem a střediskem její pastýřské činnosti. Zvláště v prvních křesťanských stoletích to bylo patrné. Při shromáždění věřících k svaté oběti byla přednášena posvátná nauka víry, a přednášená část měla vždycky vztah k denní slavnosti; přijímali a vyučovali se křtění, udělovaly se svaté svátosti, některé slavným způsobem jenom v určité doby církevního roku. V těchto shromážděních byli hříšníci vylučováni z církve, aby po vykonaném pokání byli zase přijímáni nazpět, pěstována tu účinná láska k chudým členům církve. Bohoslužebná shromáždění stala se střediskem církevní péče o duše svěřené. Ještě dnes, třebaž v mnohem menším měřítku, je spojení mezi životem a působením církve úzké a vroucí v liturgii, jak se slaví postupem církevního roku. Je proto jednou z nejkrásnějších úloh kněžských vnikati stále hlouběji do církevního roku a zasvěcovati do jeho tajů věřící. Nejen že to utvrdí v kněžské duši pravý pojem o kněžském stavu a povolání, nýbrž je to také úspěšný prostředek, jak při-

váděti k církvi srdce odcizená. Vykládejme jim nádhru života církve, plného milosti; věřící zbloudili i nevěřící dají se tím velmi často pohnouti, aby přišli pohlédnout své matce v tvář, sláskou se k ní přiblížili a konečně padli jí do náruče a odpočinuli si na jejím srdci!

Žijí-li jednotlivci a národy opravdově s církví, žijí křesťanský. Křesťanskou je jejich věda a umění; vznešené myšlenky a city, jež církev vdechuje do lidské duše, docházejí výrazu v díle jejich rukou a ve výtvorech jejich ducha. Křesťanským je také jejich život státní a společenský; všichni se považují za údy jednoho těla, z nichž jeden potřebuje druhého. Láska, jež jako mocný proud protéká církevním rokem, nabádá je, aby pečovali o duši svých bližních, aby pečovali také o jejich časné potřeby, jsou-li v nouzi nebo stihne-li je nemoc.

U nás na severní polokouli dojíímá nás zvláštní soulad přirozeného a nadpřirozeného, církevního roku. Velikonoční doba je středem života jak v církevním, tak v přirozeném roce. Když se slunce blíží k nám, aby stoupalo stále výše a výše, vystupuje i duchovní Slunce; a když přirozené slunce končí svůj roční oběh, chýlí se i církevní rok ke konci. Kdyby chtěli i na jižní polokouli slaviti církevní rok v souvislosti s rokem přirozeným, zmizela by jednota církevního roku. Proto byla církev v té věci neúprosná, proto také první papežové tak přísně nařizovali, aby se velikonoce slavily všude ve stejný den.

Opravdové a upřímné křesťanské duši ovšem nevadí, žije-li na tom či onom místě ve světě. Ve spojení se všemi ostatními údy těla Kristova prožívá život Spasitelův v církevním roce a jako sv. Augustin „pláče při písních a hymnech, nesmírně dojata líbezným hlasem pějící církve! Ty zpěvy vnikají v uši, a do srdce prýští zčištěná pravda, z níž vzplane mocný oheň zbožnosti a proudí slzy, a duši je v nich tak dobře!“ (Vyznání, kniha 9., hl. 6.)

P. Tomáš M. Dittl O. P.

Il Santo.

V záplatované režné kutně,
přepásán provazem,
bosý,
s krvavými ranami Ukřižovaného,
Františku,
učíš nás chudými,
pokornými,
abychom poznali radost, býti křesťany !

Nemáme síly státi se chudými,
poněvadž se bojíme hladu !
Nemáme touhu býti pokornými,
poněvadž nechceme býti poraženi !
Svatý Františku,
prozař stigmatem naše srdce,
poraň křesťanskou láskou naše duše
a sešli na nás příval radosti :
abychom klekli a modlili se za svoje duše.

Každý sám od sebe musíme začítí !
Každý sám . . .
 . . . a celý svět !
Svatý Františku !

František Moravec.

Svátost Eucharistie podle svědectví Písma sv.

Jistě je Eucharistie přímou a přítomnou skutečností v křesťanském životě. Církev svatá zavazuje každé své dítě, aby nejméně jednou za rok přijímalo Tělo Kristovo a spojovalo se

každou neděli s obětí na oltáři. Duše opravdu zbožné a oddané Bohu cítí zvláštním způsobem tohoto stálého pokrmu jejich nadpřirozeného života; četní svatí nám v této věci dávají svědectví zvlášť jednomyslné.

Ač je Svátost oltářní nejvýznačnější denní potravou našich duší, přece proto necítíme menší potřebu poznati nejstarší svědectví, která se týkají této svátosti naší víry a naší jednoty s Kristem. Nejsvětější Svátost, věc stále přítomná, se objevila na zemi v dané chvíli, zvláštní okolnosti předcházely jejímu ustanovení; hned se rozšířila a rozmohla v křesťanských obcích jako nejviditelnější znamení jejich víry a jednoty. A tak ji první církevní spisovatelé zasvětili stránky, které jsou nám poučením a posilou. Není pochyby, že badání v těchto zjevech nemá zdaleka cenu přímého a osobního styku se Svátostí, ale přece nás uzpůsobí, abychom ji lépe přijímali, se zbožností uvědomlejší, více vědomou svých činů a dbalejší svých povinností.

Mezi těmito starými svědectvími o nejsv. Svátosti jsou zřejmě prvními, nejpůvodnějšími a nejcennějšími svědectví samého Pisma sv. Dlužno, aby pokrm, který nám Bůh dává, byl oznámen a ve své pravé přirozenosti potvrzen samým slovem Božím, jak se nám předkládá v knihách sepsaných z vnuknutí Jeho Ducha. Pán náš Ježíš Kristus nám dal na konci svého pozemského života tuto záruku své lásky a tento lék proti našim slabostem. Duch sv., živoucí slovo, nás učí, jak jediný to může činiti, co máme věřiti o tomto podstatném tajemství naší víry.

Biblických výroků o Eucharistii je nepochybně málo, ale lidský duch nikdy nevyčerpá jejich hloubku; některé z nich souvisí se životem Páně, s jeho činy, s jeho skutky, s jeho slovy o památném ustanovení, jiné zase dosvědčují přijatý obyčej a předávání ho v církvích pod vedením apoštolů. Projděme je tedy po druhých.

Téměř celá kapitola evangelia sv. Jana, kapitola 6., se týká ne sice samotného ustanovení Eucharistie, nýbrž slavnostního příslibení tohoto božského pokrmu. Děj se odehrává na břehu

jezera Tiberiadského po rozmnožení chlebu — obrazu to slíbené duchovní stravy — a také po tom, jak Pán kráčet po vodě. Tyto dva zázraky Páně utvrdily u učedníků i u zástupů důvěru v něho jako neomezeného pána veškeré stvořené hmoty, jejichž sil a prvků podle své libosti užívá. Již předem potvrzují jeho moc nad každou věcí, moc, již nutně potřeboval, aby mohl uskutečnit klaněníhodnou svátost. Rozhovor začíná právě zmínkou o rozmnožení chleba. Zástupy našly toho, jenž je živil v poušti, a Ježíš jim řekl: „Hledáte mne . . . proto, že jste . . . jedli z chlebu a nasýtli se; pracujte nikoliv o pokrm pomíjející, nýbrž o pokrm, který zůstává k životu věčnému, kterýž vám dá Syn člověka.“ (Jan 6, 27 n.) Rozhovor takto zahájený šel dále o témže předmětu stále šířeji a přesněji. V novém hospodářství spásy nejde více o nebeský chléb manu, jež byla dána Mojžišem a jejíž požívači všichni konečně zemřeli. Jde o opravdový chléb, který dává Otec, o chléb, který přináší věčný život a vzkříšení v poslední den. Tímto nebeským chlebem je sám Ježíš Kristus, který navždy ukojí náš hlad a naši žízeň, jestli v něho uvěříme. „Já jsem chléb života. Kdo přichází ke mně, nebude lačněti, a kdo věří ve mne, nebude žíznoti na věky.“ (Jan 6, 35.) Tajemství je již ohlášeno, ještě sice jakoby zahaleno ve všeobecných výrocích, ale ponenáhlu se učení dokresluje a brzy se zjevuje v ohromující přesnosti: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest, které dám za život světa.“ (Jan 6, 51 n.) Boží slova jsou tak jasná, že Židé jim dokonale rozumí v nejvlastnějším slova smyslu: „Kterak může tento dáti nám tělo své k jidlu?“ (Jan 6, 53.) Ježíš přechází jejich otázky a nevšímá si jich. Slyšeli dobře, co měli slyšet, ale ještě mlčí o volbě prostředků, jichž užije na uskutečnění tajemství. To je ještě tajemstvím, jež uchová až do předvečera své smrti. Spokojuje se s tím, že opět a důrazněji opakuje nutnost, abychom jedli z toho chleba, jímž jest jeho tělo. Nepraví jen: „Kdo bude jísti, bude žít“, nýbrž „Nebudete-li jísti, nebudete mítí života.“ „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebu-

dete mítí v sobě života . . . neboť tělo mé vpravdě jest pokrm a krev má vpravdě jest nápoj. (Jan 6, 54, 56.)

A zanechává své posluchače těmto strašným výrokům tak podivným, že mnozí jej opouštějí a odřikají se následovat ho. A dvanácte, kteří s ním zůstali, museli slavně potvrditi svou víru, aby s ním mohli zůstat. Jménem všech se ujímá slova Šimon Petr: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného a my jsme uvěřili . . . , že ty jsi Kristus, Syn Boží!“ (Jan 6, 69 n.)

Tohoto tajemství se týká i naše víra; chléb, který s nebe sestoupil, chléb života je pravé tělo Syna člověka, jeho krev je skutečně nápoj. Bez požívání tohoto těla a této krve nemůžeme v sobě mítí života. Tak jsme poučeni jak o skutečnosti svátostného tajemství, tak o jeho nutnosti i o jeho účincích. Zpráva o „tělu vydaném za svět“ je zvěstí úzkého pouta mezi poslední večeří a krvavou obětí kříže.

A skutečně, v předvečer svého hořkého utrpení Pán uskutečnil sliby pronesené za jeho apoštolského života v Galilei. Tehdy mluvil za bílého dne na březích jezera nebo na úbočí hory ohlašuje království Boží a uzdravuje nemocné. Nyní ví, že jeho pozemský úkol jest skončen, že bude zrazen jedním ze svých, odsouzen a vydán na smrt. Je mezi dvanácti, kteří jej od počátku věrně provázejí. Je ve velikém městě zmitaném velikonočním dnem a hlídaném Římany. Padá noc. Všichni se shromáždili ve večeřadle k poslední hostině. V řeči Páně lze pozorovati hluboký smutek, smutek božský, jehož hloubky my nemůžeme měřit, i lidský smutek loučení s přáteli. Již se více nesejdou, aby lámali chléb a pili z jednoho kalichu. „Vpravdě pravím vám: Již nebudu pít z tohoto plodu vinného kmene až do onoho dne, kdy jej budu pít nový v království Božím!“ (Marek 14, 25.) Jeho činnost čistě lidská končí, pouta, která jej pojí s tělem, budou zrušena, nastává noc, v níž nikdo více nemůže pracovati. Také nastává Kristu chvíle, aby ustanovil svátost, která by zajistila trvání jeho přítomnosti uprostřed věřících, která mu umožní, aby „zůstalse svými až do konce“. „Když jedli, Ježíš vzal chléb a požehnav rozlámal jej a dal

jim a řekl: „Vezměte, toto jest tělo mé.“ A vzav kalich, poděkoval a dal jim — a pili z něho všichni — a řekl jim: „Toto jest krev má nového zákona, která se vylévá za mnohé.“ (Mark 14, 22 nn.) To byl konec večere. Po modlitbě odešli na horu Olivovou.

Slib byl splněn. Kdysi Ježíš řekl: Já jsem chléb života, tím chlebem jest mé tělo. “ Nyni bere chléb: „Toto jest mé tělo,“ bere víno: „Toto jest má krev.“ S dokonalou prostotou toho, jenž jest pánem přírody, díky několika slovům, která působí to, co znamenají, uskutečňuje tajnou změnu chleba v tělo a vína v krev. Na počátku světa Bůh řekl: „Budiž světlo“ a bylo světlo; za tvůrčím slovem hned následoval výsledek. Kristus, Slovo Boha, Slovo Otce, které se stalo tělem, užívá téhož výsostného způsobu mluvy: „Toto jest mé tělo, toto jest má krev.“ Nerozkazuje, tvrdí; nedoufá, uskutečňuje; nevysvětluje, jedná. Ale zároveň nám ukazuje, že nejedná sám, že ani nemíní sám jednati. Všechno mu dal Otec, bez něhož Ježíš ničeho nekoná. A tak před lámáním chleba a kolováním kalichu děkuje a obrací se na Otce v synovské prosbě, aby všem lidem naznačil, že Otec a on jsou leda jedno. Ale po uskutečnění zázraku Ježíš dává najevo, že chce mítí nástupce. Jeho činem není pouze poslední lámání chleba, je zároveň ustanovením nového obřadu, který předává svým učedníkům: „To čiňte na mou památku!“ (Luk. 22, 19.)

Prostým úkonem a slovy, která jej provázejí, Pán dává starým obřadům nový smysl. Židé skutečně byli zvyklí děkovati Bohu před lámáním chleba v pocitu vděčnosti a klanění. Pán také zachovával tento zvyk při jídlech, evangelisté zvláště zaznamenávají modlitbu před rozmnožením chlebě. Byl obvyklý čin a domácí pro každého, kdo zachovával mojišský zákon. Ale při Večeři je starého obřadu užito k jinému cíli, ač není rušen, je ho jen užito v novém řádu. Chléb, který Židé žehnali před lámáním, byl potravou pro jejich těla. Chléb požehnaný a lámáný Kristem se stává slíbenou duchovní potravou. Staré obřadní zvyky jsou zachovány, ale jsou proměněny slovem, kterého dosud nikdo neměl moci pronést: „Toto jest mé tělo,

toto jest krev má". Moc je zároveň uplatněna i přenesena, svátost ustanovena a současně slíbena všem. Apoštolé a jejich nástupci budou mít až do konce věků účast na moci Kristově, budou až do skončení světa konati, co Kristus konal, budou opakovati slova, která působí proměnění chleba a vína.

Ale tím není vyčerpán smysl činu Páně při Večeři. Když podával kalich, srozumitelně narážel na prolití své krve „za mnohé“, jako u Tiberiady mluvil o svém Těle „vydaném za svět“. Obřad Večeře bude památkou krvavého obřadu kříže. O prvním večeru ustanovené předcházela Eucharistie úplné obětování Kristovo. Ježíš je té chvíle obětí jen vůli a srdcem, ale naznačuje již, odkud pramení moc a účinek Svátosti. Je-li Tělo našim pokrmem, pak jest to proto, že za nás bylo vydáno, je-li krev nápojem, tož proto, že byla prolita za mnohé. Tak tomu chtěl Pán a uskutečnil takto Boží plán a naplnil stará proroctví; tělo a krev, jež nám dává, jsou tělem a krví klaněníhodné oběti kalvarské. Po oznámení smrti a ustanovení obřadu, kterým má býti oběť a její účinky zpřítomňována a opětována, mohl Pán zamlužiti za umučení. Kati, ač nevědomky, se zúčastnili provedení Božích plánů; zakrátko položí ke konci Nové Úmluvy zanechané Ježíšem krvavou pečeť, která na věky zajistí její nekonečnou cenu.

Nyní nám zbývá popsati podle samého Písma, jak apoštolové rozuměli rozkazům Spasitelovým a jak je plnili. O této věci máme velmi cenná svědectví. První se týká první křesťanské obce v Jerusalemě. V den letnic mluví Petr po seslání Ducha sv. k Židům, kteří se na svátky sešli ze všech koutů světa. Zázračně všichni rozuměli slovům apoštolovým a tři tisíce posluchačů se křtem stalo členy nové obce. Apoštolské skutky dodávají: „Trvali v učení apoštolském a v obcování lámání chleba a na modlitbách.“ (Skutky ap. 2, 42.) To je první svědectví o křesťanském životě v začátcích, první popis jeho zvyků, a mezi význačnými vlastnostmi svatý Lukáš uvádí lámání chleba. Zdá se, že se mluví o obřadu stanoveném Pánem. Lámání chleba je vedle učení a modliteb poznávacím znamením nové obce, že je úkonem náboženským a zvláště

důležitým. První část učení předávaného apoštoly, kteří před věřícími opakují eucharistický úkon Spasitelův. Při samém vzniku viditelné církve, v nejprvnějších projevech jejího života, vidíme vykonávání hlavního obřadu, který od té doby předává pokolení od pokolení.

Avšak znamení nové víry se nestalo pokladem svěřeným jenom Jerusalemu jako starozákonní oběti byly omezeny na území chrámového nádvoří. Všude, kam apoštolové přišli, aby tam založili církve, přinesli s sebou a zavedli obyčej lámání chleba. Za nějakých dvacet let od prvních křesťanských letnic a od poslání Ducha sv. nás Skutky apoštolské vedou do Troady na svatá tajemství. Podle tohoto místa Pisem se zdá, že křesťané se scházivali na lámání chleba každou sobotu. Pavel a jeho druzi projížděli Troadou a před odjezdem se přidali k obci věřících, která se shromažďovala v místnosti v hořejší části domu. Pavel mluvil tak dlouho, až jinoch Eutyches, jenž se pravděpodobně posadil do otevřeného okna, usnul a spadnul s výše tří poschodí. Za velikého pohnutí shromáždění Pavel sestoupil dolů a vrátil mladíkovi život. Když se vrátil nahoru, lámal chléb, okusil ho a pokračoval v řeči až do rána; hned potom se nalodil. (Skutky 20, 7, 11.) Tato stručně vyličená událost nám umožňuje nahlédnouti do nitra prvních křesťanských obcí. Z vypravování Lukášova tušíme četné shromáždění, když všechna místa až po okna jsou obsazena; hoří mnoho lamp; schůzka se protahuje přes celou noc a koná se zvláštní obřad lámání chleba. Povšimněme si, že se nemluví o žádném jiném obřadu, a tak poznáme, že toto lámání chleba je středem bohoslužby, podstatným úkonem a hlavním cílem schůzky křesťanů.

Také v Korintu se obřad lámání chleba těší plné vážnosti. První list sv. Pavla Korintanům tomu dosvědčuje. Dvakrát apoštol naráží na svatá tajemství, když mluví o zlořádech, které potírá, a dává rady, které chce vpravit do srdcí svých dopisovatelů. Mluví o křesťanských obřadech jako o věci všeobecně známé: „Střežte se modloslužby. Kalich požehnání, který žehnáme, není-liž společenstvím krve Kristovy? a chléb,

který lámeme, není-li společenstvím těla Kristova? Poněvadž to jest jeden chléb, jsme my mnozí tělem jedním; neboť všichni jsme účastni jednoho těla." (I Kor. 10, 14, 17.) Dále ještě více zdůrazňuje význam lámání chleba a proměňování, obnovy to krvavé oběti kříže: „Pán Ježíš . . . vzal chléb a učiniv díky rozlámal jej a řekl: „Toto jest tělo mé, které se za vás vydává . . . Tento kalich jest nová úmluva potvrzená mou krví . . .“ Kdykoliv jíte chléb tento a pijete kalich, smrt Páně zvěstujete, dokavad nepřijde . . . Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, poněvadž nerozeznává těla Páně." (I Kor. 11, 24-28.) Tato místa nepodávají pouze zprávu o tom, že v korintské obci byl ve zvyku eucharistický obřad, dovidáme se také o povaze a významu tohoto obřadu. Předně podle slov Páně v jejich doslovném a prvním smyslu je požehnaný a lámaný chléb tělo Páně, kalich pak číše jeho krve. Skutečnost svátostné přítomnosti jest hlášána s dokonalou jasností. Není to pouhá připomínka na utrpení Kristovo, je to přijímání jeho těla a jeho krve pod způsoby lámaného chleba a požehnaného kalicha. Tato svátost jest svátostí všech křesťanů, všech pokřtěných, svátostí jejich spojení s Kristem a jednoty mezi všemi, když jedí týž chléb jsou jedním tělem s Kristem.

Pavlovo učení o vtělení Krista dosahuje v obřadu Eucharistie svého vrcholu a dokončení. A konečně Kristus, s nímž se spojujeme ve svátosti, je Kristus, který se za nás obětoval na kříži. Učení takto podávané apoštolem Korintanům je věrnou ozvěnou učení samého Spasitele a zároveň vydává svědectví o splnění jeho slibu. Na březích jezera Tiberiadského Ježíš slíbil učedníkům chléb s nebe, chléb života, tělo vydané za svět. Všichni jej měli jisti, aby měli život. O několik let později se Boží slovo stalo nepopíratelnou skutečností. Nejen na březích jezera Galilejského, nýbrž v celém okruhu Středomořího moře vznikly obce, které se scházely, aby lámaly chléb a požívaly kalichu Páně a čekaly, až přijde.

My také čekáme, až Pán přijde a nás zavolá a máme podíl na chlebě života děkujice pokorně Spasiteli za dary jeho Těla a jeho Krve.

H. D. Simonin, Řim.

Modlitba novoroční.

Pane, požehnej tento nový rok! Obrat jej všecek na užitek a na práci mnohodějnou a dobrodějnou, všecek na službu Tobě, všecek na spásu duší. Buď milostiv a rozvaž ruce i rozum, osvitě jej vyšším světlem svým a prorockým viděním velikých svých tajemství. Duch svatý ať sestoupí na mne a pohne ústy mými a ať posvěti ve mně vše tím, že sžehne a zahladí hříšnost i nečistotu i ohyzdnost mou, a promění mne v svatý a čistý chrám, hodný, Pane, tvého přebývání. Bože! Bože! neodlučuj se ode mne! Bože! Bože! vzpomeň dávné lásky. Bože! požehnej a dej schopnost, abych Tě miloval, opěval a oslavoval Tě, a všechny přivedl k chválení svatého Jména tvého.

N. V. Gogol (r. 1846). — Přeložil Jos. Vašica.

Hroby bohatýrů v Římě.

Řada druhá.

Hrob sv. Kateřiny Sienské.

V sousedství ponurého Pantheonu stojí kostel Panny Marie sopra Minerva. Na náměstí před ním jest egyptský obelisk, na jehož severní ploše vryto jméno Uaphris a rok 570. Je to tedy velmi stará a zajímavá památka. Obelisk, nesen pěkným, tičným a dobrým slonem Berniniho, znázorňuje pravdu pro vladaře důležitou, že *moudrost má se opíratí o sílu*. Kostel byl vybudován na troskách chrámu Minervy, postaveného císařem Domitiánem a je jediným větším gotickým kostelem v Římě. Temná a vážná gotika se Římanu zvyklému na sluneční jas a veselí nezamlouvá. Proto byl i tento kostel, vystavěný ve čtrnáctém století dominikány, přizpůsoben vkusu jižních lidí vydatnějším a veselejším osvětlením a menší výškou než

je zvykem při chrámech čistě gotických. Nejslavnější rodiny římské, Savelliové, Gaetani, Orsini, Borghesští, Aldobrandini, Caraffa a jiné přispívaly k jeho dostavbě a výzdobě a vyvolily si tam za odměnu místo k časnému odpočinku svých drahých zemřelých, v kaplich, které si bohatě a umělecky vyzdobily.

- V jedné z nich je pochována matka a otec papeže Klimenta VIII. z rodu Aldobrandini. Prostý, ale pěkný náhrobek jim vytvořil Giacomo della Porta, který vybudoval také nádhernou vilu Aldobrandini ve Frascati. — V jiné kapli je pochován kardinál Turrecremata, který založil bratrstvo starajících se o chudé dívky, aby se mohly provdati a neupadly do osidel hříchu. Bratrstvo trvá dosud a ročně poděluje na čtyři sta dívek značným obnosem peněžitým. Náhrobek ukazuje kardinála, jak kleče představuje a doporučí Rodičce Boží tři chudé dívky, kterým svatá Panna podává věno. — V kapli rodiny Caraffů, věnované oslavě svatého Tomáše Aquinského, je dramaticky živý, krásný obraz znázorňující vítězství učeného Aquináta nad povrchními a zhýralými kacíři: pod nohama andělského Učitele svíjí se arabský filosof Averroes. Tento obraz, malovaný od Filippina Lippi, náleží k nejkrásnějším a nejduchaplnějším dílům před Raffaelem, tvrdí znalci.

Po boku hlavního oltáře na straně evangelní stojí socha Krista Pána od Michelangela, obdivovaná pro dokonalou technikou propracovanost, která umí i na mrtvém mramoru dokonale ukázat svalstvo a anatomickou krásu lidského těla; ale mne nechává tato socha chladným, protože je bez duše. Jak jinak mluví k vám socha sv. Cecilie v její kryptě od Aureliho, nebo socha sv. Brunona v kostele Panny Marie degli Angeli od Houdona nebo sochy sv. Petra a Pavla v basilice San Paolo.

V chodbě vedle hlavního oltáře je pochován dominikán Fra Angelico da Fiesole, který jako málo jiných dovedl něžně malovat svaté a světice a anděly a různé výjevy z náboženského života. Jeho štětec byl namáčen do překrásných jemných barev, ale více ještě do rozjímání nebeských pravd. Tolik je v jeho obrazech nadvězdného míru a rajske zbožnosti, že se mu právem dostalo jména umělce andělského. Malinké světničky

mnichů dominikánských, mezi nimi i velikého reformátora Savonaroly, v klášteře San Marco ve Florencii jsou vyzdobeny jeho uměním a jeho meditacemi. Tyto nástěnné malby v úzoučkých světničkách s malým okénkem více mi pravily než nádherná plátna ve světových museích. Fra Angelico byl povolán také do Říma malovat a tady i zemřel a je pochován.

Ale co mne v kostele zajímá nejvíce, je Kateřina Sienská, jejíž tělo odpočívá pod hlavním oltářem. Zemřela r. 1380 májíc teprve třicet tři roky a vykonala již pro svou vlast, kterou vášnivě milovala, a pro církev, které byla tělem duši oddána, služby, jaké vykonati dopřáno málo velikánům žijícím i devadesáte let. Její představený a duchovní vůdce generál dominikánů Rajmund z Kapuy přirovnává ji k orlu, který se vznáší až do nejvyššího nebe, potom s nebe slétá a bojující církvi oznamuje úradky Boží. „Viděl jsem, praví, anděla s nebe sestupujícího. Tato žena totiž, o níž mluvím, nebyla ženou, ale andělem na zemi nebo, chceš-li, mužem nebeským. Či není andělským a nebeským, dokonale se odříci veškerých jak dovolených tak nedovolených zálib, stále myslí v nebi bydleti, slova života věčného ústy pronášeti, bez pokrmu, nápoje a spánku při velkých tělesných nemocech netoliko žiti, ale z nich se radovati, a což Božího a nesmrtelných jest duši, stále bez oddechu konati? Kdo by něco takového jmenoval pozemským nebo lidským? Nemluvím o jiných znameních a zázracích před našima očima od ní konaných . . . Což tedy divu, že andělem jmenujeme tu, která čistotou těla a ducha anděly napodobila a úřad anděla z rozkazu Krále andělů bez ustání vykonávala.“

K této chvále svědka očitého, který znal i nitro Kateřiny, stačí přidati jen několik konkrétních dokladů. Svěťice vstoupila do řádu sv. Dominika, jehož členové nosí bílý háv s černým pláštěm, aby naznačila, že chce zůstatí čistou jako sníh a kající jako pohřební roucho. — Andělem byla chudíně. Potkavši jednou chudása, jenž po ní žádal almužnu, pravila soucitně: „Milý bratře, nemám bohužel ani haléře.“ „Tož mi dej svůj plášť,“ pravil žebrák. „Máš pravdu,“ dí Kateřina a dává mu svůj černý plášť. Její průvodkyně jí praví: „Jak půjdete

domů bez pláště svého řádu?" načež ona: „Chci chodit raději bez pláště než bez lásky.“

Tento anděl lásky byl také andělem míru. Když vypukly občanské spory v milé její Toskáně, ona to byla, která vyjednávala mezi tahajícími se stranami a přivedla je k míru a občanské svornosti a klidné práci.

Když viděla, jak drahá její Italie mravně i hospodářsky hyne a jak veškerá církev trpí od dob, kdy papežové opustili Řím a odebrali se do Avignonu, když pozorovala, jak krásný Řím upadá a na náměstí svatopeterském roste tráva a v basilice se chovají kozy, psala a psala a znovu psala papežovi do Avignonu, ano, zajedši do samého vzdáleného sídla papežského ve Francii, domlouvala kurii, až Řehoř XI. zavřel brány nádherného paláce na březích Rodanu a vrátil se do Vatikánu. Tento úspěch je jedním z největších v dějinách papežství, tím větší, že dosažen dívkou 29letou. V kostele sv. Františky Římské jest epochální návrat Řehoře XI. do Říma znázorněn lepým reliefem z mramoru. Rozkvět církve, Italie a Říma je tedy zásluhou tohoto anděla míru v těle panenském.

A ještě jednou zasáhla energicky do osudů církve. Když totiž po smrti Řehoře XI. r. 1378 třináct kardinálů francouzských zvolilo v Anagni proti pravoplatně v Římě zvolenému Urbanu VI. protipapeže Roberta ze Ženevy, který si dal jméno Klimenta VII., psala odpadlíkům Kateřina listy bez bázně a strachu a jmenovala je „vtělenými démony, kteří zvolili ne Krista na zemi, ale zrodili antikrista“. Tentokráte nebylo jí dopráno radovati se ze zániku schismatu, ježto zemřela již r. 1380 a schisma trvalo čtyřicet let, ale její ohnivé listy jistě působily na kardinály i po její smrti a připravovaly obrat.

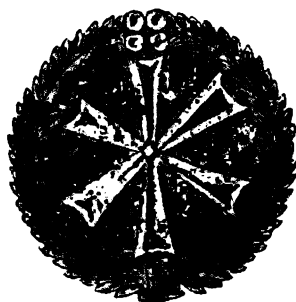
Kateřina byla duší kontemplativní, zároveň se však účastnovala života činného. Dnes se oddává rozjímání a přijímá stigmata; zítra navštěvuje nemocnice, napomíná kardinály, radí pepežům, koná dlouhé cesty. V Sieně dodnes se chovají zbytky jejího oděvu, její hůl, její disciplína, lampička, kterou si svítivala, když v noci navštěvovala nemocné. Ale zachovaly se nám věci ještě cennější, totiž její kniha „Hovorů“, jednající

o životě ctnostném a připomínající pozdější dílo sv. Františka Saleského „Filoteu“. Zachovalo se nám též 373 listů psaných lepým slohem a krásnou její toskánštinou a prozrazujících její lásku k církvi, touhu po reformě, dětinnou úctu k papeži spojenou se svatou přimostí. Listy jsou psány papežům Řehořovi XI. a Urbanovi VI., kardinálům, prelátům, královnám neapolské a uherské, králi francouzskému, farářům, řemeslníkům, obchodníkům, jednomu poustevniku, jedné dvorní dámě a jiným. Mnoho z nich končí slovy: „Sladký Ježíši, Ježíši lásko, Maria, sladká matko“. Poslouchajíc výzvu sv. Pavla opakuje v nich 2305krát: „ve jménu Ježíše Krista“.

Její životopisec Rajmund tedy věru nepřeháněl, když ji nazval „*andělem a orlem*“, andělem lásky a míru a moudrosti a orlem odvahy a vysokého vzletu. — Její zásluhy pro vlast a slovesnost uznala Itálie Mussoliniho a postavila jí krásné poprsí z bílého mramoru na jednom z nejčelnějších míst nejkrásnější římské zahrady Pincia.

Tělo světice uloženo pod hlavním oltářem Minevry. Na její svátek oltář a krystalová skříň, ve které odpočívá, jsou jedna růže a jedna lilie, jako byl její život, a kol dokola hoří lampy, jako by pravily: *Lampa této moudré panny byla vždy naplněna tučným olejem a hořela stále, očekávajíc příchod Ženicha.*

P. Hudeček C. SS. R., Řím.



Bedřich Bridel.

Doba českého baroku, jejíž vzepětí v dilech výtvarných se obecně uznává, je nám pramálo známa po stránce slovesné. A přece vyrostla na její půdě, katolictvím zúrodněné, duchovní poesie krásy podnes nepovadlé a překvapující jak umělostí, tak bohatstvím básnických forem. Je pochopitelné, že literární historie, u nás jednostranně realistická a slepá ke všemu, co není husitské a českobratrské, těchto básní, rozptýlených v modlicích knížkách, katechismech a polemických spiscích, buď si nepovšimla nebo znehodnotila. Svědčí však o skrovném rozhledu starší generace katolické, že nechávala tyto sladké a vonné plody, uzrálé na domácích nivách v prudkém žáru mystického roznícení, k své vlastní škodě odpočívati zapomenuté v knihovnách. Všechny ty věci potřebují prostě jen přetisku, aby zaujaly vynikající místo ve vývoji českého písemnictví. Uvidí se, že české básnictví devatenáctého století svými počátky souvisí přímo s touto poesii baroku, jejímž nejtypičtějším představitelem jest Bedřich Bridel.

Rodák z Vysokého Mýta (* 1619) vstoupil k jezuitům (1637) a působil po 24 let jako misionář v kraji čáslavském a boleslavském. Prostředky, jakých užíval ke spáse lidí, zvláště chudíckých, byly tyto: pokorné a přívětivé jednání i s největšími prosťáčky, způsob katechese přiměřený buď starcům nebo mládeži, pohrdání vlastním pohodlím, horoucí modlitby za bližní a s nimi, rozdělení nábožných dárečků, které si sám ve své chudobě připravoval a zdobil, a knížečky jim svázané, jež činil lidu málo náročnému tím vzácnější, že jejich jednoduché obrázky sám pomaloval místo barev bylinnými nebo jinými jakýmikoli šfavy. Muž zcela apoštolského ducha, jak praví o něm řádová kronika, chodil od vesnice k vesnici, ale nespokojoval se jen tím, že rozséval slovo Boží v kostele a v domech vesnicanů, navštěvuje a těše nemocné, nýbrž pronikal po stezkách do úkrytů lesních, k zapadlým chatám, které často bývaly shromaždištěm tajných kacířů. Tam se nejednou utkal slovy s predikanty, kteří až z Uher přicházeli, aby

utvrzovali své souvěrce. Jednou pocestní našli v lese Hrádku poblíž vesničky Semtěše zajímavý památník jeho apoštolské horlivosti: jakýsi predikant, s nímž tam páter Bridel disputoval, vyryl do stromu tato slova: „Zde jsem měl půtku s páterem Brideliusem, přemohl mě slovem Božím.“ Nejednou však se mu dostalo u zarytých venkovanů i hrubého přijetí, ano zakusil od nich i ran. Spatřil-li na polích nebo na stráních pasoucí se stáda, rád odbočoval s cesty, dával se do hovoru s pasáky, vyučoval je ve víře a modlíval se s nimi kleče na zemi. Když přišel někam do vesnice, zabočil k některému vlivnějšímu sousedovi a poslal jednoho neb dva hochy, aby sezvali dospělé a zvláště mládež, pak se s nimi v průvodu ubíral do kostela. Kolik však těchto stánků Božích napřed ze sutin obnovil! A kde viděl nějakou špínu, odstranil ji, vyžebraval plátno na alby, olovo na svícny i vosk na svíce. V kostele pak katechisoval, předmodlíval se růženec, po každém desátku zanotil svým zvučným hlasem jinou a jinou píseň, a tak spolu s tím prostým lidem přicházel do jakéhosi nebeského úchvatu. Potom rozdával osobám toho hodným odměny v podobě knížek, zvláště katechismy. Bridel byl v letech 1656 — 1660 ředitelem jezuitské tiskárny pražské v Klementinu a vydal, sám hojně překládaje a spisuje, celou řadu malých a líbezných náboženských spisků, i typograficky vkusně upravených. Krásným životním odkazem této jeho vydavatelské činnosti jest obrázkový katechismus Kanisiův, vyšlý až po jeho smrti (roku 1681), v němž se střídá strana textu se stranou obrázkovou; sám ještě obstaral měděné desky pro ilustrace a sebral na tisk s dovolením svých představených přes sto rýnských. V katechismu tom je také obsaženo hlavní básnické dílo Bridelovo: je to jeho veršované „učení křesfanské“ s epickými vložkami, tak zvanými příklady, mistrné formy a baladického nádechu.

Tento muž jemné kultury měl prostou duši dítěte. Dovedl se snižít i k nejnevědomějším. Také na ně nezapomínal se svými dárky, ať to byla nějaká devocionálie či něco od jídla, pro děti si vyprošoval od rodičů ořechy a jablka. Kde nebylo na blízku kostela, zvláště v horských dědinách, daleko rozběh-

lých po kopcích, svolal si napřed děti do některé chyše a učil je modlit se Otčenáš, Zdrávas, Věřím a Desatero, potom se obrátil k dospělým, ptal se, chodí-li na mši a k svátostem, napomínal je k zbožnosti a vykládal, jak se třeba zpovídat a jak přijímat, vysvětloval tajemství novozákonní oběti a nakonec zanotil některou z písní, které sám složil, a nevyšel z domu, dokud nebyl jist, že znají aspoň nejzákladnější pravdy víry a že jsou řádně připraveni pro přijetí svátostí. A když mezi přítomnými byl někdo, kdo uměl čísti, dal mu katechismus neb jinou knížku, aby po jeho odchodu ostatním z nich předčítal.

Bez takovéto soustavné a úsilné misijní práce nebyla by bývala možná rekatolisace národa z devíti desetin kacířského. Sledujeme-li život Bridelův, plný modliteb, trudů a námah, jako bychom měli před sebou kopii jiného jesuity, pátera Albrechta Chanovského Dlouhoveského († 1643), muže svaté pověsti, jenž svým ustavičným putováním a stykem se všemi vrstvami lidu, zvláště však s nejhudšími, obrátil ke katolictví všecek kraj prácheňský, klatovský a plzeňský. Ale jak se dočítáme v jeho životě, vzal si podnět k této veliké své horlivosti ve vyhledávání spásy lidských duší od světského kněze v prácheňském kraji, jménem Martina Strakonického, faráře v Strašíně. Svátý tento kněz vedl „život velmi příkrý a ode všech zemských rozkoší daleko vzdálený až do své smrti, postu a modlení vždycky pilen byl, božských věcí ustavičně hleděl, celé noci bez spaní v modlitbách ztrávil obyčej měl. Aníž jsa s tím spokojen, zanechav jinému knězi starost o strašinskou faru, právě apoštolský život před sebe vzal, po vsích a městečkách beze všeho rozdílu, jak se mu nahodilo neb potřebí bylo, v těžké nouzi a nedostatku všech potřebných věcí chodě, slovo Boží všudy kázal, pravé náboženství mezi lidmi rozhlašoval, katolický lid vyučoval a ve víře potvrzoval, kacíře, když jen koho mohl, k pravé katolické církvi přivozoval, a žádného jiného zisku, krom spasení lidských duší nevyhledával.“ Chanovský, který o něm ve svých pamětních knížkách nemálo sepsal, snažil se, jak přiznává, aby dokonalý obraz jeho života na sobě vypodobnil.

Poslední prací, jejíž tisk Bridel sám obstaral, byl spisek: Příprava k výborné smrti z Ukřižovaného Pána, posud nena-
lezený a nám tudíž bližší neznámý. Jako by tušil svůj blízký
skon. Očekával jej s touhou své duše planoucí láskou k Bohu:
„Ó nebesa, ó hvězdy — světloňši, pochodně — ó vy pozla-
cené sjezdy — kvám půjdu jako do ohně.“ Každý pátek zdržo-
val se ke cti ukřižovaného Spasitele ode všeho pokrmu a ná-
poje, spokojen na večer skývou chleba. To byla jeho příprava
k výborné smrti. Když v Kutné Hoře zuřil mor, žádal své před-
stavené, aby mu bylo z poslušnosti uloženo ošetřovati one-
mocnělé. Stalo se, jak si přál, a při této službě lásky, již ko-
něls velkou horlivostí, sám se nakazil a zemřel 15. října 1680.
V roce 1701 byl postaven jemu a třem jiným kněžím Tova-
ryšstva Ježíšova, kteří se stejně obětovali, na zdi kaple Du-
šiček mramorový pomník.

Básnický odkaz Bridelův, vedle zmíněného slova „křesfan-
ského učení“, obsahuje velký počet meditativních a písňových
skladeb opatřených většinou i nápěvem. Podáváme ukázkou
z jeho „Jesliček“. Ze všech jeho výtvořů nejpozoruhodnější
je mystický traktát „Co bůh? člověk?“ dosud mylně uváděný
v bibliografiích jako K. Rosenmüllerův překlad z H. M. Bou-
dona.* Hluboká reflexe theologická o skrytém a odvěkém ži-
votě Boha Trojjediného a nicotě lidského bytí je tu podána
takovým přívalem svěžích a kouzelných obrazů, že stržení je-
jich vzrušující citovostí, neubráníme se pohnutí. Museli by-
chom jíti nazpět až do doby Karlovy, abychom našli díla stejné
živelné duchovosti; moderní literatura nemá nic podobného.
Tento neúnavný misionář, který ztrávil velkou část svého ži-
vota na cestách, miloval přírodu a její krásy jako odlesk Boží
slávy. Proto se najdou u něho slohy trpytivé čistoty: „Když
nastává svítání, — když se stkví všecko, když svítí, — rosou
stříbrnou ranní — nebe pozdravuje kvítí.“ Vkládá-li do úst
sv. Ivana vroucí apostrofy pustin, a samot, a hor, a lesů, a ka-
mení, a studnic, a bylin, není pochyby, že si jimi zjednává prů-
chod jeho vlastní láska k české zemi, z níž vyšel: „Utěšený

* Vyjde v naší sbírce „Krystal“.

kraji, — v tobě jako v ráji — milé oddechnutí — i odpočinití.“ Ale když se dívá na kvítka, jsou mu zrcadlem Božím, žebříčkem, po němž vystupuje do nebe, jen jiskřičkou té neskončené jasnosti, která je stvořila. „Jak musí býti krásný — prst, který vás tak maluje.“ Proto pozdravuje Boha jako zosobněnou krásu: „Vítej, ó krásný Bože, — vítej srdce oddechnutí, — jenž jsi na věčné hoře, — by smysli odpočinití. — Ach bude, bude den, — když tě, ó Kráso, uhlídám!“

Jest již čtvrt tisíciletí „v světle a pokoji“. Jest na čase, aby jeho památka byla vzkříšena na zemi.* *Josef Vašica.*

Sv. Marketa-Marie.

„Božské Srdce se mi ukázalo jako na trůně z plamenů, zářící jako slunce, průhledné jako krystal, s otevřenou ranou. Bylo ovinuto korunou z trní, která značí urážky, jež my hříšníci mu činíme; a kříž nahoře, který značí, že od prvního okamžiku vtělení tam byl zasazen kříž.“

(P. Croisetovi, 3. XII. 1689.)

Koncem 17. století bylo oznámeno světu ne nové evangelium, ale největší zjevení lásky Ježíšovy: „Mé Srdce je tak ukřižováno láskou pro lidi, že nemohouc utajiti v sobě plameny své žhavé lásky, je nuceno je vylíti, zjeviti jim, aby se mohli obohatiti z tohoto drahocenného pokladu.“ (1673).

Tajemství nebe, zapomenutá v potopě, jsou nám označována holubičkou vypuštěnou z archy. Ježíš se znovu chce státí prostředníkem mezi Bohem a lidmi. Láska, souhrn tajemství,

* Kromě vlastních studií použil jsem těchto statí: A. Podlaha, Dodatky a opravy k biografiím starších spisovatelů českých, Čas. Čes. musea, 1895, str. 316—318; téhož, Dějiny koleji jezuitských v Čechách a na Moravě, Sborník Historického kroužku, 1912, str. 66—67; Český Slovník bohovědný (heslo „Bridel“), II, 496; J. Jireček, Idylická skládání za XVII. věku, Osvěta, 1881, str. 23—24.

obsah víry, duše ctností; láska božská i lidská Slova vtěleného pro nás zasluhuje státi se předmětem úcty. A tato úcta nalézá svůj prvek smyslový v tělesném Srdci Ježíšově, symbolu lásky. „Viz to Srdce, které tak milovalo lidi, že se nešetřilo až k vyčerpání pro ně.“

Nové zjevení? Nikoliv, zjevení částečná nepřidávají nic k zjevení Božímu, uzavřenému apoštoly. Počítají se pouze mezi prostředky, jichž užívá Prozřetelnost, aby vzbudily pozornost církve učící.

Prostřednice Zjevení Srdce Páně: Narodena 1647, do řádu vstupuje 1671. Marketa-Marie nevychází z těsných zdí kláštera, kde myslí, že je ještě příliš mnoho místa. Duše bílá, čistá, přímá, ale nevýmluvná, netoužící po veřejné úloze, bojácná, stranicí se, ba skoro nemotorná. Než Pán voli slabé: „Vyvolil jsem tě jako propast nehodností úmyslně pro naplnění, abys vše mohla mnou.“

Dítě Boží se nespokojí láskou lidskou. Je zákon milovat Boha božsky, to jest milovat Boha láskou nekonečnou, láskou, již se milují tři Božské osoby. (Řím. 5, 5.) A dokud tato láska nepřejde mu v rytmus života, žije stěží, miluje sotva, zůstává ve stínu, v noci, podobno nemoudrým pannám. Abychom pochopili tajemství božsky milovati, přichází Ježíš, ukazuje nám drahocenný poklad své lásky.

A Marketa-Marie se nešetří. Za cenu neuvěřitelného úsilí rozšiřuje kol sebe plamen úcty, jímž sama hoří. Ke komu se přiblíží, pocítuje teplo tohoto živého plamene.

Záhý ve svém vlastním domě v Lanthecour je „držena v zajetí“ od Delarocheských, podstupuje pronásledování jako její matka. Bolestné utrpení; když se chce věnovat Bohu v 18. letech, matka ji chce provdati. Její povolání je podrobena několik let prudkým útokům, až se jí podaří 20. června 1671 prchnout navždy do Paray. A Ježíš ze svého klášterního sídla podává jí kalich: „Přiznávám, že v okamžiku, kdy bylo třeba vstoupiti, napadly mne všechny strasti, jež mne měly přemoci, a zdálo se mi, že duše se již oddělí od těla.“

V životě řeholním nové zápas. Je nucena k neuvěřitelné

námaze, přinést v oběť Ježíši čisté přátelství. Je nenasytelna pokání. Roste až do krajnosti. Nejjemnější utrpení se dovršují. V samé společnosti trpí jako visionárka, posedlá. Ztrápena, znavena a neužitečná stává se obtíží domu, znepokojením představených. Tajné pronásledování pomalu vzrůstá, stížnosti se množí, protivníci nabývají vrchu až do dne, kdy za pomoci ďábla bouře vypukne v noci hrozná agonie 20.—21. listopadu 1677. Ještě horší utrpení. Démon bojuje proti andělské bytosti: stihá ji pokušením zoufalosti, myšlenkami prázdné slávy. Jednou, ale jen jednou na několik hodin, trpěla tehdy za krále a dvůr, dopustil Bůh, aby byla mučena nečistými obrazy. Ze všech obtíží nejnesnesitelnější pro tuto panenskou duši.

Nakonec přece potěšena, zanícena přátelstvím Ježíše ukřižovaného zdvojuje své přisnosti. Omezuje ještě víc potravu, dělá si podušku z rozbitých hrnců a lehá si na ni s krajní radostí, byť i tělo odporovalo. Utrpení jsou nescísná. Každé zjevení a přízeň Boží se jí stávají mukou, cítí se zničena ve svém nebeském spojení. Srdce její se rozbíjí o myšlenky nemilujících lidí. Proti těm neviditelným stigmatům není jiného léku než vykrvácení; nová a často opakovaná příležitost pokořit se za ně.

Obraz smrti a ukřižování. Z obou obrazů, jež jí Ježíš nabízí — jeden radost, druhý utrpení — volí si utrpení, poněvadž Miláček ji ho sám vybírá. A odtud potřeba trpět, hrdá žádost lásky: dáti sebe, svůj život, své srdce, svou krev a nejen svůj majetek; aby byla spojena v lásce neuznávané a čisté, aby usmířila oběťmi a utrpením. Smír za hříšníky, smír za nevěrné duše. „Měla jsem dosud tři přání žhavá, která vidím jako tyrany, již mi dávají trpět stále mučednictví, aniž by mi popřáli odpočinku. Tato tři přání jsou: milovat dokonale Ježíše, snášeti mnoho pro jeho lásku a zemřít ve výhni jeho lásky.“

Ale jak toto vyznání, pochované v klášteře v Paray, mohlo přinést církvi poselství Boží? Zájem Boha vyžaduje, aby padly ohrady předsudků, aby bylo zlomeno pravidlo, aby zvyk ustoupil inspiraci nebe. Léčky ďablovy byly jemné, ale láska vidí.

Od prvního vystoupení ukazuje se konflikt. Mladá sestra začíná budovat ve společnosti; ale duch prostoty, tak drahý. Navštívení pomáhá jakési nedůvěře. Přijímá od Boha milost vyvolení, ale tyto přízně nezabavují ji nebezpečí. Když se po prvé vyjádří matce Saumaise a chce ji dát poznati úmysly Ježíšovy, rozkáže ji tato prosit Mistra, by ji vrátil řádu přesným vykonáváním povinností. Než není to u Markety-Marie originalita, zvláštnost, novota, jsou to rady samého evangelia. Zde má Marketa místo mezi těmi svatými ženami, které, aniž by chtěly usurpovat pro sebe učitelský úřad církve, stávají se vůdci hlubokým duším, jako sv. Gertruda, Anděla z Foligno, Kateřina Sienská, Terezie.

Představené, matka Herzan, Saumaise, Greyfié, Melin, užívají všech prostředků, jež může vnuknouti rozum, k odstranění nebezpečí klamu. Žádají všechny známky přímluvy Boží, ba i zázraku, jehož se jim dostává. Ale to nestačí. Marketa-Maria je podrobena zkoumání theologů, kteří „málo vyzkoušení v cestách duchovních, jak praví msgr. Languet, soudili, jak to činí většina lidí světa: dali hlavy dohromady a považovali ji za visionářku . . .“

Odbyta, pokoruje se, prosí, čeká. Je v prvních řadách těch, kteří byli ukřižováni láskou. „Hledám oběť pro své srdce, které se dá obětovat jako žertva k zničení a k vyplnění mých přání.“ A Božské Srdce se odměňuje. V roce 1673 jsou položeny základy úcty. Duch úcty: kříž, koruna, radost. A některé z forem, jimiž má být Božské Srdce ctěno: sv. přijímání, první pátky, sv. hodina a r. 1675 svátek Bož. Srdce, všeobecný svátek odprošení a smíru. Konečně Pán prohlašuje, že přišla doba dáti úctě Božského Srdce hlavní místo v duchovním životě duší.

Hrdinná kariéra . . . která by mohla být větší, která užitečnější světu? A tato řeholnice, zvláštní čistoty a bělosti umírá v 43 letech, vyčerpána pokáním, poznavši největší poníženosti. Marketa-Marie je pochodní Boží, objevivší se ve vhodnou dobu sklonku 17. století jako reakce sucha a malátnosti duševní, ovoci to jansenismu, reakce zpustlé skepse, která oznamuje nevěru 18. století; jest reakcí na zkaženost mravů, v nichž

dvůr dával příklad. Jest pochodní dneška jako lék proti bezuzdné smyslnosti, moru mládeže, zkáze rodin, porážce národa; lék proti sociálnímu zášti, zapomětlivosti lásky k bližnímu a spravedlnosti. Lék proti systematické neutralitě, proti útokům na práni a práva Ježíše Krista, vládce národů a jednotlivců.

A co my? „Nemůžeme, než milovat toho Svatého svatých, abychom se stali svatými. Kdo nám zabráni, bychom takovými byli, máme-li srdce pro lásku a tělo pro utrpení!“ (Listy 108.)

L. Kulička.

Píseň lásky.

Bůh je bytost tak plná blaženosti a radosti, že ten, kdo ho miluje, oplývá radostí a po všechen čas jej hledá, Prosim tě tedy, urozená duše, uchovej se vždy volnou. Krof své vnější smysly. To, co se tě dotýká v hloubi srdce, bedlivě prozkoumej a odkryješ-li zde neřest, snaž se ji vykořenit. Ach, jak by ti byl Bůh drahý, jen kdybys jej mohla pozorovat!

Bůh je bytost tak plná blaha a radosti! Ó urozená duše, zůstávej ve svém nitru a uchovej se volnou. Pravá svoboda je vzácný poklad, jenž přináší duši nezměrná bohatství. Chcete obdržet tento poklad? Dejte sbohem vši lásce světské. Toť nutné. A pak se můžete z něho radovati.

Bůh je bytost tak plná blaha a radosti! Božská láska je tak jemná, že je nemožné ji dosíci, pokud nás má v moci světská láska. Bůh chce být sám pánem duše. Musíme vše dáti jemu, abychom se mohli s výsledkem radovati z něho.

Bůh je bytost tak plná blaha a radosti! Upři svůj zrak, prosím tě, na toto čisté zrcadlo a viz, jak po tobě touží, jak tě hledá. Uvidíš jej velmi jasně, má duše, až se s ním spojiš. Ponoř se jen tisíckrát za den do této hluboké propasti a tak jej můžeš poznati.

Jan Tauler.

K Marii.

Jestliže se zvíře dotkne hory, bude ukamenováno.
(Ex. 12.) To bylo napsáno Židům.

Zvíře je člověk nečistý, hmotný, jdoucí za svou nízkou částí žijící zvířecky, jenž, jak svědčí také Aristoteles, je tisíckrát horší a nižší než zvířata.

Horou je vznešená Panna; o tolik vyšší nad všechny, oč pokornější. Jestliže se tedy odváží na ni upřít zrak, ji chválit, k ní přistupovat, ji se dotýkat ve své zpozdilosti člověk zvířecí, zdaž nezaslouží, aby jím bylo pohrdáno, aby byl spíše zahrán než přijat a vyslyšen, zvláště když *chvála z úst hříšníka není vznešená?*

Tato přecistá Panna, obraz vši svatosti a forma veškeré čistoty, pravidlo spravedlnosti, vzor počestnosti a nevinnosti, musí být spatřována a chválena čistým zrakem duše, s vyloučením veškeré nečistě a kalné myšlenky a pocitu, vznětu a zaměstnání. Poznání se děje jistým připodobněním. Chválicí tedy a rozjímající se spojuje jaksi s tím, o němž rozjímá a jehož chválí. Je však známo, že spojení dvou sobě nepodobných je zcela nevhodné, takže mezi těmi, kdož se spojují, musí být poměr.

Ty tedy, jenž toužíš se spojit v rozjímání a chvále s nejčistší Pannou, nejsvětější Rodičkou, božskou Vládkyní, k ní se snažíš přiblížit, usiluješ o to, abys k ní přilnul, očisti svou duši, měj hrůzu před tělesností, usiluj o čistotu a cudnost. Styď se objeviti se s nečistou duší před Matkou a Paní tak čistou. Jestliže ještě nemáš očištěné srdce, plač a naříkej nad svou tělesností a pros srdečně a bez ustání dobrotivou Královnu o milost nápravy a ctnost čistoty — — —

Tak velká je její dobrota a čistota, tak nepochopitelně obrovská je její počestnost a šlechetnost, že i nečistí a lidé plní neřestí jsou zapalováni její láskou. Mimo to tak nevýslovná je láska a milosrdenství, pokora, dobrotivost požehnané Panny, že neopouští nikoho, kdo ji vzývá a ji chválí ať je jakkoliv ohyzdný a neřestný, jen když pláče nad svou hnilobou, slibuje

polepšení a snaží se vyprositi si pomoc nadpřirozené lásky prostřednictvím této Přímluvkyně.

Uvažme ještě, že tak jako vznešené kněžny, královny a vládkyně tohoto světa nedovolují, aby u nich stáli a jim sloužili než mládenci urostlí, hezcí a sluhové ozdobení, tím více jest spravedlivé a slušné, aby Královně nebes, Paní andělů, Matce Nejvyššího a Vládkyni všech věků vzdávali čest a chválu a o ní rozjímali jen čisti a opravdu vznešení ctnostmi; skvíci se čistotou, zářící urozeností mravu.

Avšak ani nečisti a bezbožní nechť neustávají od její chvály a úcty, neboť jejich chvála a úcta, vzdávaná nejdobrotivější Panně, připravuje jistým způsobem k vyprošení jejího milosrdenství. Neb tak jako nejmilosrdnější Bůh nenechá žádné dobro, třebaš i mimo stav lásky vykonané, bez odměny, tak ani Bohu podobná Paní, nejlaskavější P. Maria nenechá žádnou službu bez odměny. *Dyonisius Carth. De laud. B. M. V. I. 2.*

Slova Petrova.

V této rubrice budeme podávati stručné výtahy z papežských encyklik, dekretů a konstitucí i listů, protože apoštolská Stolica jest prvním a hlavním učitelem celého náboženského, tudíž i duchovního života. Red.

Svatořečení bl. Lucie.

Dekretem ze dne 22. června uveřejněném v říjnových Aktech apoštolské Stolice prohlašuje sv. Otec bl. Lucii Filippin za svatou. Sv. Lucie založila řád k výchově a vzdělání dívek. Narodila se r. 1672. Již záhy vyučovala ještě mladší družky náboženství, a to několik hodin denně. Ve dvaceti letech stává se ředitelkou ústavu pro výchovu děvčat. Nato pak zakladatelkou kongregace pro ženskou výchovu. To pak byl celý život Luciin, výchova děvčat i jejich matek, jimž stále byla radou v otázkách výchovy. Každou neděli procházela s křížem

ulice a náměstí a sbírala dívky, aby je vedla do kostela k vyučování náboženství. Zvláštní péči věnovala zvednutí a očištění padlých děvčat, jichž mnoho přivedla k čistému životu. Brzy pak povstalo již jedenáct škol její kongregace. Nyní začly jako ze země růsti jednotlivé domy, jež Lucie stále a stále s největší námahou navštěvovala a řídila. Dne 13. června po prozkoumání a uznání tří zázraků byla Lucie prohlášena roku 1926 za blahoslavenou. 22. června 1930 pak bylo slavnostní prohlášení světice bl. Lucie za svatou zároveň s bl. Kateřinou Thomas. Při mši svaté po evangelium pronesl pak podle dekretu sv. Otec tato slova: Chce-li kdo následovati nové světice v práci na spáse bližních, nechť čerpá síly nadšení a milosti u onoho jediného zdroje svatosti, ze kterého obě panny přijaly, totiž u Ježíše Krista skrytého ve svatostánku, a hodně často, ba denně nechť přistupuje ke stolu Páně.

A na dekretu praví pečeť *Pro annis quibus vidimus mala*. Protože se zmitáme v bolestech a nemocech, dává nám sv. Otec lék ve světicích.

List sv. Otce předsedovi Sjezdu katolíků v Německu.

Evženu Engelsovi. Sv. Otec se raduje ze sjezdu, který bude již 69. Doufá, že přinese hojně ovoce. Tuto naději čerpá z toho všeho, co se má na sjezdě projednávat, především pak z projednávání o „křesťanské výchově“. Doslova nyní překládáme: Jest velmi důležité pro obecné dobro společnosti vštípit dětem pravé zásady církve a je odváděti od oněch bludů a zvrácených zkažeností, jimiž lidská společnost bídně hyne. Ale nejen myslí mládeže, nýbrž všech musejí býti poučeny příkazy katolické moudrosti, aby všichni dobří, spojíce své síly, rodinu i společnost vytrhli ze záhuby. Proti těmto příšeřám bludu či nebezpečím zla tak, jak jste si umínili, slavně zdvihněte nepřemožený prapor Kristův, jeho práva a vznešenost jsme před všemi národy v naší Encyklice *Quas primas* pozvedli . . .

*List sv. Otce k národnímu eucharistickému kongresu
v Loretě.*

Sv. Otec se raduje z toho, že se kongres po tolika slavných městech italských koná v Loretě. „Tak brzo se úžeji spojí úcta mariánská s úctou k nejsvětější Svátosti, jako by Matka Panna chtěla připravit triumfální cestu svému Synu podle hesla : Přes Marii k Ježíši. Ale i jiný úmysl pořadatelů si zaslouží zvláštní chválu. Neb onen dům (v Loretě) nebyl pouze prvním svato- stánkem Počatého Krista Ježíše, ale i domov všech domácích ctností pro přebývání Svaté rodiny. Proto se bude velmi vhod- ně na příštím kongresu též jednat o posvěcení rodiny nejsvě- tější Svátostí. Neb kdo by neviděl, jak v těch nepravých ča- sech potřebuje rodina síly statečnosti pro obecné dobro, aby zároveň s rodinou celá společnost se nezapotácela? Protože tato otázka křesťanské výchovy nás obzvláště naplňuje sta- rostí, vybízíme všechny křesťany, aby co nejčastěji přijímali Krista ve sv. přijímání, a aby jemu dali kralovati v domech svých jako ve svatyni za patření Panny Matky, jež jest nej- mocnější prostřednice lidí u Boha . . . Co pak se ovoce týče, doufáme, že, když se tam shromáždí se všech stran lidé všech stavů a věků za vedení, jak se sluší svatých pastýřů, vzroste úcta k nejsvětější Svátosti a k nejblahoslavenější Panně. Až bude se brátí Kníže Pokoje, Ježíš Kristus ve slavném průvodu ulicemi města, Maria, Velká Boha i lidé Matka, jako by se- stoupila s jasného nebe, patřiti bude na triumf svého Syna a na šik ostatních svých synů dlaně spínajících a bude se zdáti, že znovu zvolá Velebí duše má Hospodina . . .

Pracovna.

Radost v Pánu.

Jest duchovní život smutný a trudný, jest svatost strašná a hrůzopláná? Dlouho jsem srovnával vyzývání sv. Pavla. Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se, a škarohlidství některých vykuchaných asketů. Jsou lidé, kteří každou radost již v jádře by rádi druhým otrávilí, ani ne ze zlé vůle, nýbrž prostě, že jim je radost sama již hříchem. Jejich oči metají zlověstnéblesky nad každým úsměvem, ve všech básních větrí jen necudnost, v každém slově napsaném čichají kacířstva, požadavky náboženské šroubují k nemožnostem, až připomínají farizeje, kteří naložili na lidi břemena nesnesitelná. To proto, že jsou vedeni stejným duchem. Teď jim rozumím konečně. Jejich zbožnost, přísnost mravů osobní mne druhdy mátlá. Víím již, že jejich hlavní chybou jest nedostatek nadpřirozeného chápání milosti, že neznají jejího dosahu a významu. Chtěli by všechno sami nejraději. Ani Bohu nedůvěřují. Chtějí mítí matematickou jistotu o své spáse, chtějí by nejraději mítí úpis o ní. Proto ten hrůzný strach, proto tam přísnost k sobě i k druhým. Kdyby chápali svatost jako dar Boží, jako dar Milosti jeho, kdyby si uvědomili, že ten, jenž volá nás ke svatosti, že dá rozhodně, musí dáti též prostředky, protože kdo chce cíle, chce též v něm prostředky, viděli by, že svatost jest Boží a že děti jeho ji mají s klidem od něho očekávatí, že on jim dá milosti a síly, aby ji uskutečnili, aby k ní došli. Farizeové nedůvěřovali ani Bohu, proto byli tak přísní, protože musili si sami spásu zajistiti. Svatost Boží byla jim tak daleko, život pak jen krátký, proto hromadili dobré skutky, proto se tak přičiňovali, tak horlivě se činili, až je nám jich líto. Svatost nemůže proto býti hrůzná, protože nejdeme sami, protože jde s námi Bůh, protože on působí v nás a protože nikdy Bůh neodepře podle sv. Tomáše milosti své tomu, kdo učiní, co na něm jest. A i toto učiní, co jest v naší moci, i to zase Bůh dá. Nikomu nechybí milost dostatečná. Bůh jest dosti silný, aby si nás unesl, aby si nás uchránil, aby si nás přivedl k sobě. *Bratři.*

Sv. Otec.

Není církví a přece celá církev jest kolem něho soustředěna a jenom tam, kde jest On, tam jest církev. Ubi Petrus ibi sancta et catholica Ecclesia praví starý text ze III. století. Není církví a proto nepadá na celou církev vina za chyby a hříchy papežů. Ale na celou církev se rozlévá krev tolika mučedníků-papežů, pot a slzy a práce a námahy a úzkosti o celou církev, o všechny miliony drahých duší, vykoupených krví Ježíšovou. My všichni z jeho života žijeme, všichni jsme dětmi jeho bolesti, jeho hořkosti. O nás se chvěje. Na vysoké své vatikánské hlásce přehlíží celý svět a zevšad vidí nebezpečí, jež mu velí hned a nejúspěšněji zakročit. Aby byl stále na stráži proti bludům, aby všechna nebezpečí odhaloval. Musí mluvit, hřimět ve sluch katolíkům, zpohodlněným katolíkům, kteří tak pomalusi protírají oči, když je papež burcuje ze sna. A musí burcovati, musí mluvit vhod či nevhod, protože je přímým zástupcem Kristovým. Papež není dilem lidským, protože by je lidé již dávno na věky zkompromitovali. A nezničili je. Od staletí máme jen papeže světce, jen papeže věrné, skutečné oběti, kteří se stávají všechno všem. Není dilem lidským, protože Kristus chtěl mít církev na věky, protože chtěl založit viditelnou společnost, a to s cílem, jímž mělo býti vedení duší, rozdávání, přechovávání a vykládání pravdy. Nemůže se tento úřad obejít bez hlavy. Proto vystavěl Kristus svou církev na skále. Kdyby nebylo papeže, nebylo by křesťanství. Není absolutně nutným papežstvím, jako by bez něho Kristus si nemohl svou pravdu ochránit, ale Bůh jest moudrým pořadatelem a k dílu svému mezi lidmi a v lidech používá lidských povah, potřeb a požadavků. Proto bylo vhodné též papežství, vhodná byla viditelná hlava, protože lidé v každé společnosti nějaké hlavy potřebují a na ní své řady staví. Proto se obdivujeme moudrosti Boží, proto se skláníme před tím, jenž jest vyvoleným této Moudrosti. Proto jsme mu vděční za to, že nese břemena nás všech, že nás všechny zvedá k nebi, že nás všechny k nebi vede. Ano. Modleme se za velekněze našeho Pia!

Braitto.

Pohoršení.

Napadá mi někdy jízlivá myšlenka, že by se občas pohoršení měla schválně páchat, aby se způsobila radost mnohým lidem. Jsou lidé, kteří nic tak v životě rádi nemají, jako když mohou uslyšet zase jednou řádný skandál, jako když se zase jednou mohou řádně pohoršit. Jak by byl ten život fádni a prázdný, kdyby nebylo občas chvíle, kdy můžeme svou osobní svatost změřit s prohlubní viny a špatnosti svých bližních. Jsou lidé, kteří v každém tištěném či mluveném slově nehledají především pravdu, nýbrž především háček. Tohle je vlastností studentskou, že totiž se zásadní nedůvěrou přijímají slova profesora, jehož každé slovo chtějí přezkoušet, ale v duchovním a náboženském ohledě to vede ke kritice za každou cenu. Když nás něco pohoršuje, zpytujeme bedlivě své nitro, zda v srdci našem není ukojena nábožná či duchovní lačnost sensací. Při slyšení neb pozorování špatností, co nás naplňuje? Je to bolest nad tím, že jest Bůh urážen, anebo špatně tajená radost, že náš protivník odkryl svou slabinu, že můžeme jím pohrdati, jeho vliv a slovo neb činy zlehčovati? Jak často to poslední bývá náplní zbožných, přenábožných pohoršování! Hřešiti a ještě se krýt horlivostí o spásu duší neb čest domů a jména Božího! Aby Bůh tyto pokrytce nepotrestal pádem strašným a drtivým, jež dopustí, protože Bůh nic tak netrestá, jako rušení lásky k bližnímu pod pláštíkem služby Boží!

Braitó.

O pravý život.

Podívejte se do očí dnešního uhoněného člověka. Stále kamsi spěchá, ustavičně ruce své vztahuje po něčem neznámém, po něčem velikém. I hříchy jsou důkazem velikosti duše, že totiž ve všech dríme touha po něčem, co sami nemáme. Více než my jest Bůh, nesmírně, nekonečně více. A kdo toto nepochopí, nebo tomu nevěnuje pozornosti, protože si nikdo sám nestačí, nutně celý život rozvrátí, celý život utratí v nicotách.

Protože jsme byli stvořeni pro Boha. A ne proto, abychom šli mimo něj, abychom šli svou cestou a Bůh rovněž svou. Jemu se nevyhneme. Když mu nebudeme chtít sloužiti v lásce, když

nebudeme chtít, aby nás nás nasytil, nutně musí nás velikost jeho, kterou v touze po nekonečném srdce naše zaplnil, nutně nás velikost jeho zadusí. Teprve v něm jest život! Protože život jest pro nás rozvinutím nejvyšší schopnosti, nejvyšším předmětem. Tedy, Bůh! Tedy, my k Bohu!

On učinil nás svými dětmi a dal nám účast na svém vlastním životě, jak církev vyjadřuje život nadpřirozený v duši naší. Kdyby to církev nepravila, báli bychom se rouhání. Milostí nadpřirozenou stali jsme se těmito dětmi Božími. A ten život v nás má stále růsti, nebo nemá se aspoň umenšovati. Život z milosti, tedy život ctností nadpřirozených, jimiž se připoobňujeme anebo přibližujeme k dokonalostem Božím.

To jest duchovní život: Odstraňovati překážky životu Božímu v nás, podle Ježíše Krista svůj život zaříditi, ve svatých cestě Kristově porozuměti, užiti jeho svátosti a milosti.

To je také naše cesta. Cesta těžká, pro nás, ale sladká a lehká v Ježíši Kristu, protože nejdeme sami, nemusíme jíti sami. Podáváme ruku těm, kteří až dosud šli s námi, a voláme i k druhým, voláme i na druhý břeh! Nehledejte perel v bahně mělčin. Budme celými křesťany, učinme všechno, co chce Bůh, abychom učinili, všeho se odvažme. Když budeme účelivými, pokornými dětmi, Pán si nás povede a přivede k sobě.

Braito.

Žeň.

Z duchovního života.

Sradostí zaznamenáváme čekáný I svazek GENGLEROVA díla *Heilige Saat*, (Pustet, Regensburg 1930, str. 352, cena 6'20 (8'20) Mk). Tento svazek zachycuje motivy vánočního cyklu kazatelského (I. ned. adv. po VI. ned. po Zjevení); dílo plné živé myšlenky, kterou téměř lze cítiti smysly. A neupadá do obvyklých vad hotových kázání, jen „Skizzou“. Vítáno kazatelům, kteří ho jistě mnoho použijí.

Bývalý představený z Montmartre LEMIUS uveřejňuje svá kázání o účtě k eucharistickému Srdci Ježíšovu (*Le culte*

du Coeur Eucharistique de Jésus; Téqui, Paris, stran 152, cena 6 frs.); konference čistě francouzského způsobu, ale našemu duchu rovněž přístupné, jednají o Srdci, středu všeho náboženského života.

Cennou duchovní knihu vydává TÉQUI (Paris) J. J. Surina: *Questions importantes à la vie spirituelle sur l'Amour de Dieu* (1930, stran 237, cena 12 frs.) Duchovní mistr Surin se octl i v podezření pochybného učení, ale těžko se tomu uvěří, když čteme jeho myšlenky o lásce k Bohu, o cestě dokonalosti. Velmi dobře učinili jeho následovníci, že tuto knížku vydali, je nejlepší obhajobou i přes staletí.

Nemocní jsou vyvolení lásky Boží, jenže ze silné většiny toho nechápou. Proto mnoho dobra přinese nevelká kniha CHAMBELLANDOVA: *De l'Act d'être malade* (Téqui, Paris, 1930, stran 66, cena 4 frs.) Autor učí podle sv. Františka Saleského, jak může a má nemocný využít svého stavu pro zdokonalení a posvěcení. Dovede pohnout vůlí a srdcem.

Přední spolupracovníci revue *La vie spirituelle* věnovali sv. Augustinovi po jednom článku. Sv. Augustin člověk, jeho duše, boj křesťana, dary Ducha sv., náš život v Kristu, sv. Augustin spisovatel; všechno, co má svůj zvláštní smysl pro duchovní život. (SL. AUGUSTIN; *Édition du Cerf Juviry.*)

Žasne nad rozvraty dnešních rodin; potřebujeme vzorů dobrých manželů, dobrých žen. Tím vítanější je PAGANIHO *Život ctih. služ. Boží Alžběty Canori Mora* (Francel, Praha; stran 510, cena Kč 24), život manželky zkoušené nevěrností i nevěrou muže, život „ženy statečné“. Alžběta žila sice více než před sto lety, ale její život manželky-světky je jako stvořen i pro dnešní dobu. Dílo má svůj zvláštní ráz, ale spoutá čtenářku obsahem, udeří na srdce, aby z něho vytryskla síla v Bohu. Proč necháváme zapadnout takové knihy ve skladištích? Ven s nimi do rukou, které se rozvírají, ač je štola spoutala.

Opravdu překvapuje, že kniha HUBER MAX T. J.: *Následování svatých*. (Francel, Praha, stran 730, cena váz. Kč 30.) není ještě rozebrána. Není sice lidského díla bez nedostatku, ale Hubrovo dílo, pečlivě přeložené P. Černým, bylo hodno větší pozornosti. Je to vlastně jediný český spis o tom, co jsou svatí a jak jich následovati. a přece! Je opravdu třeba dáti snaživým duším a jejich vůdcům dobrý kompas na cestě za svatými, kolik dobrých začátků bylo svedeno na scestí nesprávným pochopením svatosti a následování svatých. Snížená cena za svázaný svazek je i na dnešní dobu nadprůměrně nízká.

Co je pramenem umění svatých? Život, zvláště utrpení Páně a jeho učení. S radostí upozorňujeme na dva spisy; první o utrpení Páně SERTILLANGES A. D.: *A que Jésus voyait da haut de la Croix* (Flammarion, Paris X; 1930, stran 281, cena 12 frs.) Zelený čtvrtek a Veliký pátek v Jerusaleměs Ježíšem trpícím. Co všechno viděl Ježíš? Co vidí věřící v Jeho očích? Věda poznání a věda věřícího srdce líčí poslední pohledy Vykupitele. Vzácná kniha, nejvzácnější v době památky umučení. Druhý spis je o učení evangelií.

LETOUSEY ANDRÉ : *L'Évangile règle de vie*. (Desclée, De Brouwer, Paris) 1930, stran 400, cena 16'50 frs. Není snadno podati sjednocený obraz evangelií, proto často se dílo nepodaří. Tato kniha, více věcná konkordance než život Páně, prošla šťastně úskalími; zápisy Nového zákona po rozeslání apoštolů jsou urovnány podle jednotlivých myšlenek, aby tato jednota napomáhala pochopení a prožití evangelií. Dojem velmi dobrý, kdož odolá síle slova Božího?

Sv. TEREZIE JEŽÍŠKOVY vychází německy *Geschichte einer Seele*; nově lidově vydání Schulbrüder-Verlag, Kirnach-Villingen, stran 548, cena váz. 5 Mk). Kromě Dějin duše jsou zde všechny ostatní písemné památky sv. Terezie a zápisy o zážracích a o projevech úcty k ní. Doporučujeme.

V českém vydaly Školské sestry O. S. F. na Král. Vinohradech *Poslední slova sv. Terezie Ježíškovy*, tato krátká naučení, sebraná rodnými jejími sestrami z rozmluv před smrtí, jako velmi úhlednou knížku, hodící se k tomu, aby ji každý mohl nosit s sebou a kdykoliv se potěšit její vnitřní krásou. Je to trest její statečné moudrosti a její nejvlastnější odkaz, tím vážnější, že vznikl v posledních měsících a zvláště v posledních dnech před její smrtí. Sestrám O. S. F. patří za vydání této knížky dík při modlitbách.

Dch.

Laický apoštolát dostává cennou pomůcku ve WIESE-NOVĚ spisu *Laický apoštol* (Edice Smíru, Přerov; 1930, stran 106.) Není řečeno, že dobrá vůle sama stačí; mnohá duše již je pohnuta k apoštolské práci, ale jak často její snaha vyzněla marně. Chybí vůdce a rádce. Wiesenova kniha je takovým rádcem laického apoštola a velmi dobrým. Autor vycházel ze života, proto jest spis jako živý vůdce; a díky překladatelství, je kniha v praktických jednotlivostech upravena k našim poměrům. Bude mnoho apoštolů-Hlubinářů bez této knihy?

PAPEŽSKÉ ENCYKLIKY se týkají života církve a proto jsme zavázáni, je poznat a uskutečňovat jejich zásady. List Pia XI, o křesť. výchově mládeže přeložil náš spolupracovník J. Pa-

pica a vydala jej Matice cyrilometodějská v Olomouci (Wilsonovo 16) za propagační cenu 2 Kč. Čtete tento list, širte jej, ať probudí katolické rodiče a vychovatele, aby přišlo království Kristovo do našich škol. Překlad je svědomitý, úprava pěkná.

Z různých poli.

Aufbauen — nicht verzweifeln! Pod tímto heslem stojí řada 30 pf. brožurek (Schulbrüder-Verlag, Kirnach-Villingen), od dobrých autorů (Cohausz: *Die Kunst recht zu leben; Sind wir durch Christus erlöst?; Haben wir sichere Kunde über Christi Leben?; Burtschel: An der Schwelle der Ewigkeit; Härle; Maria; Ghisleni: Kirche Gottes auf Erden*). Knížečky jsou dobře psány a o věcech důležitých; jistě dosáhnou účele.

BERNOVILLE GAETAN: *Lourdes* (Flammarion, Paris) 1930, stran 243, cena 10 frs. I kdo byl sám v Lurdech a četl již o nich, přece bude čísti se skřehlým srdcem mnohá místa s Bernoville a vzkřísí v sobě okamžiky prožité na půdě Matky a pasačky. Zabude teskno a také snad líto, že jste pro lidskou slabost ztratili mnohou drahocennou chvíli, kdy jste měli vidět a slyšet nadpřirozeno. *of.*

BOHATTA-MOPPURGO IDA: *Mein Schutzengel*, (Schulbrüder-Verlag, Kirnach-Villingen) (1930, stran 33, cena váz. 1'80 Mk. Dítěti dětsky a obrazem. Ida B. M. má dar mluvit dětské duši jak lehkým veršem, tak zvláště obrazem, který vyhoví nejprísnější kritice umělce i vychovatele. Anděl strážný provází pachole všude; naučte dítě vidět jeho anděla v dětství a nezapomene na něj ani v dospělosti. Dílo prvotřídní. *ca*

DE LA SELLE HENRI: *La défense d'Intelligence*, (Téqui, Paris) (1930, stran 189, cena 8 frs.) Sepsáno po důkladném studiu filosofickém. Obrana zdravého rozumu proti starým i moderním proudům. Bystře osvětluje podstatu, otázku a řešení, výstižně přehlíží vývoj názorů až po dnešek. Pro inteligenci velmi vhodné. *ef.*

DE SAINT-LAURENT R.: *Comment tremper son caractère*, (Aubanel Péro, Avignon) 1930, stran 88, cena 7 frs. Nemáš vůle? Máš, ale nevíš, jak jí užívat. Výcvik vůle pomocí prostředků přirozených i nadpřirozených. Prospěje tento spisek i v duchovní sebevýchově, radí osvědčené účinné prostředky a nezabíhá do složitých a krkolomných kumštů. „Slabí“, užíjte dobré rady k zesílení.

DÖRFLER PETER: *Der junge Don Bosco*, (Herder, Freiburg) 1930, stran VI a 118, cena 2'30 Mk. Dörfler je povolán,

aby napsal jinošství podivného Jana Boska. Umí vyprávět, ale co hlavního, umí najít okamžiky, kdy zvláštní dary Boží nejvíce vynikají, kdy Bosko je nejvíce svůj na své cestě za dušemi od raného mládí. Čtete. —a—

DUPLESSY E.: *Le catéchisme eu problèmes*, (Téqui, Paris) 1930, stran 378, cena 12 frs. Katechismus pro vyšší stupeň. Je pravda, že našeho každého katechetu by zahnilo mnohé otázky, ale dá se zde mnoho načerpat pro naši praxi; zvláště cením, že autor stále váže rozklad učení na mešní čtení. Tak vždy může epištola či evangelium vyvolat v duši dávno přijaté učení. —ech.—

GIRAUD VICTOR: *Bossuet*. (Flammarion, Paris) 1930, stran 205, cena 12 frs. Bossuet zasluhuje poznání, především u duchovního a potom i vzdělaného katolíka, jeho vliv jest i dnes značný. Giraud jej líčí jemnými tahy, aby pominul vedlejší a podal hlavní rysy. Radostno čísti.

GRÖBER DR. C.: *Die Mutter*, (Oberbadische Verlagsanstalt, Konstanz) stran 192, cena váz. 4'50 Mk. Jedna z nejlepších knih pro matky. Jemný cit srdce, hluboké vědění a zkušenosti, vůle osvětliti čtenářku, aby pochopila smysl svého postavení a poznala cesty ke splnění ideálu. Provází od oltáře až k podzimu věku a ví, na kterou strunu udeřit, které světlo nechat zazářit.

GUITTON GEORGES: *La vie ardente et féconde de Léon Harmel*, (Spes, Paris) 1930, stran 305, cena 12 frs. Církev se chystá k oslavám sociálních encyklik Lva XIII. Hle, život muže, který zásady encyklik uváděl v život a podal pro ně živý důkaz a živý vzor. „Dobrý Otec“ dělníků, a dnes je „Otců“ dělníků málo. Nebylo by na místě, aby takový životopis měl v rukou a v srdci každý katolík zaměstnavatel? —ic—

HUDSON W. H.: *El Ombú*, (Boh. Durych, Pterov) 1930, stran 167, cena 28'50 (57) Kč. Zasouhlasíte s Durychem, že Hudsonovo umění je čarodějné. Nazval bych tyto povídky baladami a romancemi člověčenstva promítnutého do jednotlivců. Lidstvo vítězí v dobrou, porážené na zlé cestě. Po přečtení se zamyslíte.

KARG KASSIAN O. M. CAP.: *Das kleine Geheimnis*, Schulbrüder-Verlag, Kirnach-Villingen) 1931, stran 47, cena 30 Pf. Malé tajemství (Ve škole Spasitelové) je i u nás známo, a kéž by jen bylo více praktikováno. Knížečka má v Německu již 300.000 výtisků, poslední vydání je nově zpracováno pro nejšířší vrstvy. Neznáte-li, poznejte a následujte.

KYTLICOVÁ PAVLA: *Rediče a děti*, IV. díl 30 Kč (Pavla Kytlicová, Tasov u Velk. Meziříčí). V poslední chvíli dostal

jsem tuto knihu a jen letmo mohu referovati. Přečetl jsem ji jedním douškem, vypil tak vrchovatou číš hořké bolesti, již se její mládí musilo probíjet. Úpění duše šlehané, ustavičné snažení rozletu nad uzavřený horizont. Tak poučné pro všechny, kterým život naložil bolesti, kteří si jej jinak představovali. Vypravování plyne jak čistá řeka, očistí a hlavně: posilní všechny trpící! Jedinečný dárek: čtyři svazky díla Rodiče a děti,
Braitó.

LAUNAY A.: *Les bienheureux martyrs des Missions Étrangères*, (Téqui, Paris) 1929, stran 251, cena 15 frs. Mučedníci Pařížského misijního semináře. Krátce: výkupní cena za národy asijské — krev misionářů. Launay píše velmi poutavě o blahoslavencích a světcích a tak se dílo čte jako veliká epopěj vítězství Božího.
jfp.

DR. JAN MARTINŮ. *Manželské právo církve katolické* — část II., stran 390. Objednává se u autora, Olomouc, Slovenská 14. Kdyby toto dílo bylo psáno latinsky nebo jinou řečí, zjednálo by autorovi rázem světové jméno. Na každé stránce se prozrazuje vynikající odborník nauky i úřední praxe. V této části jedná podle církevních i občanských zákonů o úkonech, jež sňatku nutně předeslati třeba a zvláště o ohláškách manželských — o manželských překážkách vůbec. Praktik již při zběžném pohledu do díla, sáhne po něm oběma rukama, protože ho dílo nezklame ani ve velmi spleťtých případech. Kritisovati by mohl jen odborník takových vynikajících kvalit jako autor a jsem jist, že by kritika vyzněla v obdiv. Chtěl bych říci, že za dnešních poměrů je povinností svědomí každého kněze v duchovní správě míti rádcem toto dílo.
—es—

MILLOT J.: *La très Sainte Vierge Marie et le Purgatoire*, (Téqui, Paris) 1930, stran 252, cena 9 frs. Sbíрка zbožných úvah o Panně Marii a její pomoci duším v očistci; úvahy se střídají s novými i starými zápisy o mimořádných projevech dušiček. U nás jsou takové spisy méně obvyklé, ač nevím, jestli k užítku.
—a—

J. C. B. MOHR (Paul Siebeck), Tübingen: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*, Lief. 85-86. Polen-Privatschule. Z bohatství obsahu zvláště zajímavě a věcně, ovšem ve smyslu evangelické teologie, jsou podána hesla o předurčení, kazatelství, tisku.
—es—

NOR A. C.: *Bürkental*, (J. Hokr, Praha I); IV. vyd. 1930, stran 219, cena 21 (30) Kč. Nejlépe pochopí smysl Norova spisu ten, kdo na dědině prožil scelování a poznal lásku rolníkovu k „jeho“ rolím. Nor to dovedl zachytit perem živým

a vyhnul se svodům k ličení hrubosti, sedlák je rovněž bohat city. Proto nedivno, že v pěti letech je již IV. vyd. — of—

POTTIER ALOYS S. J.: *Pour St. Ignace et les Exercices*, (Téqui, Paris) 1930, stran 183, cena 12 frs. Obranný spis Exercicií sv. Ignáce proti Bremondovi. Věc více pro odborníky, neodborník se nemůže odvážiti k soudu v rozepři.

Propria diecése českých a brněnské v latinském a německém znění vydal HERDER (Freiburg; cena 70 Pf.) V nedostatku přijde vhod.

SESTRY NEP. POČETÍ PANNY MARIE: *Ve službách milosrdenství*, (Ed. Smíru, Přerov), 1930, stran 94. Řada obrázků z misijní charitativní působnosti Sester na velkoměstské periferii. Jdou ze života k srdci. Ne povídky, ne výmysly, prosté otisky skutečnosti.

SCHRÖTELER JOSEPH S. J.: *Die geschlechtliche Erziehung*, (Pädagogischer Verlag, Düsseldorf), 1929, stran VI a 226, cena 7.50 Mk. Kniha velmi důležitá pro vychovatele. Titul mluví o tématu, které je osvíceno odborníky, a to způsobem pozitivním. Vede ke správnému názoru a k moudrému provedení těžkého úkolu na záchranou mládeže před dnešní nemocí evropské společnosti. Dílo odborné, ale může z něho čerpat i neodborník. Pro odborníka má ještě zvláštní význam důkladná bibliografie o této věci. Má své místo v každé vychovatelské knihovně.

*. Třetí řád sv. Františka a kněz, (Terc. obec kněžská arcid. olomoucké, Olomouc), 1930, stran 89. Dílo, které má získati kněze pro ideály III. řádu sv. Františka. Ze srdce přejeme, aby dosáhlo svého cíle, snaží se oň prostě, ale nalehavě. Prosíme duchovních, aby ho nepřehlédli, jde o mnoho.

DR. ALF. SCHULZ: *Das Buch Josue*, übersetzt und erklärt. 1924. str. 78, Mk. 1.60. Vyšlo jako druhý svazek soustavného výkladu Pisma sv. u Petra Hamsteina v Bonnu. V předmluvě se více zabývá dobou sepsání knihy. Klade ji ještě před Samsona z toho důvodu, že není zmínky o nějakém nepřátelství mezi Izraelity a Filištany. Tato okolnost také osvětluje dobu, kdy se odehrávaly děje líčené v knize Josue, totiž za vlády Ramsesa III. Snad rušivě působí dosti časté opravy, doplňky a vysvětlení vřazené do překladu samého, třebaže je to na druhé straně důkazem pilného kritického studia textu. Ve výkladu je stručný a výstižný. Dává více vyniknouti textu; proto i rozdělení látky spojuje vhodně s výkladem. I ve výkladu si důkladně všímá správného čtení. Pak se nám ovšem text sám objeví mnohem srozumitelnějším. Vře se doporučuje, Dr. Pav. Škrabal.

URBAN JAN T. J.: *Na cestu životem* (Birnbäum, Brtnice), stran 152, cena 12 Kč. Nedovedou vždy rodiče nebo se bojí sami, ač nejvíce povolání, rozhrnout závoj pohlavního života před dospělými dětmi. Urbanova kniha je pomůckou, rádcem buď rodičů, buď dospívajících dívek. Spis je obratně a prozíravě psán, dovede mluvit prostě a srdečně. Naše dívčí mládež toho potřebuje. Byla by věčná škoda, kdyby tato kniha plesnivěla ve skladu, pomozte ji ven mezi mladé (prospělo by přebrousit v novém vydání některé výrazy).

VON LE FORT GERTRUD: *Rouška Veroniky*, (Kuncic, Praha), 1930, stran 389. Román i zážitky konvertitky, které mohou mnohé české duši přinést mnoho světa a síly. I u nás jsou duše i v nichž pohanství zápasí s milostí. Přejeme našim čtenářům, aby Kristus vtiskl svou tvář do jejich duše. —ah—

WATZLIK HANS: *Tři prosy*, (B. Durych, Přerov), 1930, stran 85, cena 33 (70) Kč. Watzlikovo umění je kouzelné, jako když čtete staré, podivné příběhy o svatých i o ďáblu a o věcech nezvyklých. Nechtěl bych soudit, která z tří pros je hlubší a umělečtější, rozhodně však řeknu, že mnoho takového umění u nás nemáme.

CARL WINTER, HEIDELBERG: *Georg Sutter, Mystik und Erotik*, str. 140, cena 6'50 RM. Když hned na páté stránce čteme doslova: „Maria je netoliko božské přirozenosti, nýbrž je především žena“, ztratíte hned důvěru v seriosnost vědeckou takové práce. Když ve dvacátém století někdo může o smýšlení katolíků vzhledem k Matce Spasitelově toto tvrdit, kde je potom vědeckost? Kniha skutečně dělá dojem snůšky nejrůznějších názorů o významu, lépe řečeno o vlastní hodnotě lásky muže a ženy, pracuje s naprosto racionalistickým pojmem náboženství a mystiky, je tam množství učnosti, ale málo pozitivního výsledku. —es—

ZAPLETAL VINCENZ: *Joseph und seine Brüder*, (Schöningh, Paderborn), 1931 stran 208, cena 2'85 (3'85) Mk. Zapletalovo umění, které čerpá z hluboké studnice odborného vědění, je mile známo. Románová monografie o Josefovi, synu Jakobovu je novým potěšením pro každého. Zapletal dovede přimět čtenáře, aby děj prožíval s hrdinou ctností. Přečtete si to.

Katolický sen.

V polovici září 1926 řekl mi Otokar Březina: „Sen je také realita“ a rozváděje tuto svou myšlenku, mluvil asi takto: Naši buditelé měli sen, že vzkřísí národ, a také jej vzkřísili, ačkoli všechny okolnosti a důvody tak zvaných rozumných lidí mluvily proti tomu. Mezi těmito rozumnými byl i sám Dobrovský, který nevěřil, že český národ bude ještě žít, i psal gramatiku českého jazyka jen z pohnutek vědeckých, tak jako se píše gramatika řeči cikánské nebo indiánské, kmenů odsouzených k vymření.

Beneš a realisté dnes říkají: Není Slovanů, Slovanstvo je něco umělého, násilného: jsou jen Rusové, Poláci, Srbové, Čechové, Bulhaři . . . Pripusťme tuto realistickou formuli (ačkoli je skrz naskrz falešná), ale řekněme: Nejsou tedy sice, ale budou Slované, protože my to chceme!

Lid je dav, lid je těsto, ale nemá-li kultura zaniknout, musí se z lidu *udělat* národ, Slovanstvo, něco totiž vyššího, božského, neboť pojmy národ, Slovanstvo souvisejí s Bohem, jenž národy a jazyky stvořil. Naproti tomu, udělá-li se z národa Realismus, bude z lidí zvěřinec, něco totiž nižšího a horšího, protibožského, protipřirozeného a tedy nelidského, pravý tedy opak toho, než slibují hlasatelé českého realismu a humanismu.

Před sto lety nebylo u nás žádného husitismu, ale začali jej pěstovat povídkáři, básníci, malíři, byl to sen a ten sen se realisoval, stal se realitou, takže dnes v každé zapadlé vsi páli se ohně na počest Husa, o němž ničeho nevěděli ani čeští emigranti.

Národ český má poslání a jest povolán, probudit a sjednotit Slovary! Jinak nemáme v dějinách smyslu, my musíme vytvořit Slovary! Tento sen my musíme žít a hlásat!

Tak asi mluvil Otokar Březina a také mi připomněl, že národ český vzkřísilo k životu několik nadšených jednotlivců, vzdělaných a ušlechtilých mužův a žen, kdežto tak zvaný lid byl tu jen látkou a těstem, poněvadž prý takovému sedlákovi jsou tyto duchovní hodnoty lhostejny, naopak, on řekne:

„A nač mé děti potřebují českou školu? Česky už beztoho umějí, ať tedy chodí jen do německé a budou umět dvě řeči! Bude jim to dobré na vojně i na ouřadech!“ Tak se mluvilo a tak se také dělalo, na venkově ani ne tolik jako ve městech. Taková totiž je logika obecného lidu: dobré jest jenom to, co prospívá člověku hmotně.

Veřejné mínění, vinou zbabělých, nevzdělaných a částečně i vinou zaprodaných šířitelů „osvěty“ a „pokroku“, je dnes v našem národě předpojato proti katolíkům, takže v tomto smyslu mohli bychom říci, že není u nás katolíků. Připusťme, že jich není, ale zároveň řekněme: Není jich, ale budou! My je vytvoříme, my je chceme, je to náš sen a my ten sen budeme žít a hlásat, až se stane tělem a skutečností!

Na ty první buditele našeho národa i sám Dobrovský se díval jako na blázny — a což, neumřeli Jos. K. Tyl na souchotiny jako Václav Beneš Třebízský a Božena Němcová hladem? Pro svůj sen, pro sen o národě osvobozeném?

Nám katolíkům dnes nehrozí sice hlad, ale máme proti sobě tak zvané veřejné mínění a jsme odstrkovaní, uráženi a v tichém i hlučném opovržení. Cožpak my nemáme žádného snu? My také máme svůj sen a tento náš katolický sen je neporovnatelně vyšší, než byl sen našich národních buditelů, ba musíme po pravdě říci, že sen našich Kollárů, Puchmajerů, Douchů, Třebízských, sen všech našich národních buditelů byl jen úzkým výsekem našeho katolického snu! Neboť my katolíci, milující všechno lidstvo v Krvi Kristově, tím přirozeněji a snadněji milujeme i svůj národ v téže nejdražší Krvi. Důvodem našeho vlastenectví není ani politika, ani bursa, nýbrž věci věčné, věci totiž takové, ze kterých jistě pramení všechno tělesné i duchovní zdraví. Kristus Ježíš a jeho svátosti. Ani věda ani umění, neboť obě se kupuje a prodává, ale Ježíš Kristus a jeho svátosti!

Dvoje práce roste pod našima rukama: práce pro čas a pro věčnost (Otokar Březina). Ti, kteří bojují proti našemu katolickému snu, věří, chudí a ubozí, jen té práci pro čas, ačkoli i my víme, že „také práce hmotná má svůj cíl ve věčnosti“,

ale nechceme zapomenout, že „naše cesta vede ovládnutím přírody nad přírodu“! (O. Březina.)

Neprátele našeho katolického snu uznávají a cení jen vědu a umění, jenom realitu, jak ji vnímají svými smysly a chápou svým rozumem. Ale „všechno mluví k nám, že je ještě jiný pohled na zem a svět, nežli je onen, který známe ze zkušenosti zraků, z knih mistrů, z obrazů malířů“. (O. Březina: Cile.) A právě tento jiný a nanejvýš důležitý pohled na zem a svět je pohled katolický. Nezeslabený a nezatemněný žádnou partikulární vidinou a hodnotou!

„Myšlenka je tím hlubší, čím více místa má pro rozpětí křídel snu“ (O. Březina), ale žádná idea, žádná konfese, co jich kdy bylo a budou, nemají tolik místa pro rozpětí křídel snu jako právě katolicismus, který vládne nad národy, protože on jediný dovedl a dovede je pořádat, smířit, pozdravovat a v rozmanitosti jednotit a tou jednotou v rozmanitosti oblažovat. Každá idea a každá konfese větším, či menším právem může si osobovat rozmanitost, ale kromě katolické žádná jiná nesmí si osobovat jednotu. Jakmile na př. se řekne: církev národní, eo ipso vzala se jí universalita a tedy jednota, jinými slovy: všechna oprávněnost existence. Jestliže tohoto důsledku naše doba neuznává, sama sebe degraduje k idiotství, ponevadž ke ztrátě soudnosti.

Nejdokonalejším geometrickým tvarem je kruh, tak jako v trigonometrii koule. Koule i kruh mají své centrum tak, že ty nejvzdálenější částčky jsou všechny stejně daleko od středu, biologicky řečeno: mají své srdce, žijí svým středem, jsou spojeny se svým středem, jsou vázány svým středem a právě proto jsou v řádu a svobodě . . . Kdyby nebyly vázány svým středem, nebyly by ani v řádu, ani v svobodě, ztratily by *raison d'être*. A takovýto poměr všeho a všech, poměr totiž dokonalý mezi životem a mezi smyslem života je možný jenom v náboženství, jehož charakteristickou známkou je universalnost a jednota, což znamená: co největší rozpětí, co nejširší obsah a co nejúžší jednota! A to je právě naše Myšlenka katolická, to je právě náš katolický sen. Nejjednodušší tvar a

při tom největší obsah! Tvar, podoba a způsob chleba a obsahem sám Ježíš Kristus, Syn Boží! „Vezměte a jezte, totoť je Tělo mé!“ Takový jest obsah a tvar katolicismu, takový jest náš katolický cíl a sen!

Žádná jiná konfese a víra nemá dogmatu o obcování svatých, jako je má církev římskokatolická. Kacíři a schismatici, ba i Židé obcují ve vlastním smyslu slova jen mezi sebou, a touží-li vůbec po proselytech, touží a usilují nikoli o to, aby všichni národové přijali jejich víru, nýbrž, a to je na pováženou: aby všichni ostatní národové byli obalamuceni, zkaženi, se světa zhlazeni a vyhubeni. Neboť nevěra, kacířství, rozkolnictví a judaismus v obsahu své podstaty fysické i metafysické nemohou najíti té odvahy, aby vytvořily také nějakou periferii, aby jako z doupěte vylezly ze svého obludného středu, jenž nikdy nebude a nemůže býti středem všeho lidstva: jest mu jen popráno živořiti, tak jako bodláku, trní a kopřivě, než přijde Hospodář, pravý majitel pozemku, a bude na těch místech pěstovati len, pšenici a víno.

Není katolíků, ale *budou*, takový je náš katolický *sen* a my jej budeme svou krví živiti a slovem i skutkem hlásati, až ten náš *sen* stane se v národě radostnou a svatou skutečností!

Srdce Ježíšovo, králi a ústředí všech srdcí: *Cor Jesu, rex et centrum* omnium cordium! My ještě jsme blázni, poněvadž žijeme pro *sen*, pro Srdce Ježíšovo, pro své katolické, nejen světové, nýbrž i vesmírné *Centrum*, ale za sto let budou nám říkati: Buditelé národa. Ať nám říkají jakkoliv, dej Bože, ať na nás docela zapomenou, ale ať národ zarazí se konečně ve svém šílenství a pochopí a uvidí a uzná, kde jest jeho pravé a vlastní centrum!

Jakub Deml.

Prostředník náš.

(Následování Krista 2.)

Jen ty jsi svatý, jása církev v Gloria. A sv. Tomáš vykládá pojem svatosti (2. II. q. 81. a. 8.), že vyžaduje stálosti, nepohnutelnosti v dobrém a čistoty ode všeho poskvrnění.

A v obojím jsme prvotním hříchem tak vzdáleni od Boha. Proto správně týž učitel vyjadřuje lidský život jako návrat k Bohu, návrat nejprve podobnosti k němu a pak návrat stále stupňovaným připodobňováním k němu. V tom jest svatost, přiblížit se k podobnosti Boží. Od svatosti základní, jež nás činí dítkami Božími a účastnými na jeho přirozenosti k vyspělosti těchto Božích dítek, jež jest svatostí v dnešním běžně užívaném smyslu.

Byli jsme k tomu povoláni, abychom došli k Otci, abychom vyrostli hodně v čistotě a nepohnutelnosti v dobrém. Ale sami ze sebe bychom toho nedovedli, protože jsme byli vzdáleni od Boha vůbec. Pokud stojí vina mezi námi a Bohem, nemožno se dostat ke svatosti Otcově, protože jest mezi námi nepřekročitelná propast. Potřebujeme nutně prostředníka svatosti.

Proto řekl Ježíš o sobě, že jest cestou. Je cestou, protože je jediným nejvyšším veleknězem a protože všechno kněžství ostatní jen jím má své jméno a svůj smysl. Ježíš jest knězem, jediným, nejvyšším a proto je prostředníkem. Je prostředníkem mezi Bohem a lidmi, mezi nebem a mezi zemí. Aby mohl zprostředkovati mezi nebem a zemí, musí míti právo zastupovati všechno tvorstvo u Tvůrce a musí býti tak milý Bohu, aby jeho zprostředkování bylo Bohem přijato. Jen pak může lidstvu zprostředkovati Boží milost a lásku a svatost a jen tak může podávati důstojně všechnu snahu a touhu a dychtění tvorstva po Bohu.

Byli jsme stvořeni ke svatosti. Sv. Pavel to neustále zdůrazňuje, že to je vůle Otcova, posvěcení naše. A Ježíš ještě jasněji vyslovuje tutéž myšlenku, když dí: Budte dokonalí jako Otec váš v nebesích dokonalý jest. A když Bůh je neměnitelný

v dobru a daleko vzdálen od nejmenší poskvrny, co plyne z toho, než že se má rozvinouti náš život jako život dítek Božích tímto dvojím proudem.

Jestliže však potřebujeme Krista Cesty jako prostředníka, potřebujeme Krista Cesty též jako vzoru. Jednou láskou a jedním životem Kristus obojí uskutečnil. Projděme v duchu obojí, abychom si uvědomili, že máme právo býti svatými a že máme povinnost jimi býti.

Je dvojí svatost. Svatost zasvěcení čili řádu statického, a svatost zdokonalování čili řádu dynamického, činného. Prvá pak je služebníkem a pomocníkem svatosti činné.

Každý tvor samým faktem stvoření jest a má býti Bohu zasvěcen. Jenom Bůh může býti jeho posledním cílem. Všechno stvoření nemá jiného účelu a smyslu, než aby vzdávalo Bohu slávu a čest. Všechno stvoření má volati každým zlomkem svého bytí slávu Páně. Nejvyšší pak slávou Boží je Ježíš Kristus, protože jeho zasvěcení službě Boží je nejdokonalejší, jaké vůbec lze si mysliti. V něm je spojena lidská přirozenost s přirozeností božskou v jedné osobě Věčného Slova. Proto je Kristus nejsvětější, protože je co nejdokonaleji spojen s Bohem. To je zasvěcené, co přechází výlučně do služby Boží, co je vyňato ze služby lidské, jako svaté nádoby, jako svaté osoby jen Bohu zasvěcené. Když Bůh přijme toto zasvěcení, zasvěcení se dovršuje. Hypostatické spojení přirozeností Božské a lidské v Ježíši Kristu uděluje jemu zvláštní svatosti, vyšší, než je svatost posvěcující milosti, protože v posvěcující milosti naše skutky stále zůstávají skutky lidskými, kdežto činy Ježíše Krista pro jeho hypostatické spojení byly činy Věčného Slova, třebaže byly to činy i pravého člověka.

Máme býti tvory zasvěcenými Bohu. Celý život náš má jenom Bohu patřiti. Toužíme po tom, aby celé naše bytí, všechno naše snažení jen jemu patřilo. Chápete, že jenom přes Krista je nám to možno? Jak jinak by bylo přijato naše zasvěcení Bohem? Vždyť vinou stali jsme se nepřáteli Božími! Jenom v těsném spojení s Ježíšem Kristem můžeme směle, třebaže s pokorou, vzhlížeti k lásce Otcově, že přijme zasvěcení naše jeho

službě. Tím pak důvěryplněji můžeme patřiti k nebi, protože Ježíš Kristus je svým hypostatickým spojením korunou všeho tvorstva. Nikdo není tak Bohu blízko, jako Ježíš Kristus. Hmotata je podrobena duchu, duch je podřízen řádu milosti, řád milostí je podřízen faktu obnovení dětství Božího, jež se stalo skrze Ježíše Krista, takže všechno tvorstvo intimně a těsně je spjato s Kristem. Vše je podrobeno Kristu, a protože Kristus je nejdokonaleji podroben Otci nebeskému, proto nemůže nikdo přijíti k Otci nežli skrze Krista. A protože je Ježíš tak dokonale spojen, proto tak dokonale všechno tvorstvo může přijíti k Otci. Kristus je svorník, jenž spojuje všechna žebra chrámová, která se pnou k nebesům. A jenom v něm a jím mohou se k nebesům vzpínati.

A tak je Ježíš pro rozumové bytosti též prostředníkem svatosti uvědomělé, svatosti dynamické, svatosti činné, svatosti připodobňování Otci. Ten je svatý, kdo je dokonale spojen s Bohem, a když se jedná o bytosti rozumové, ta bytost jest svatá, jež se schopnostmi svými nejvyššími, tedy rozumem a vůlí, tedy uvědoměle, spojuje s Bohem svým. To je svaté, co je čistě a pevně spojeno s čistým a nezměnitelným. To je svaté, co se nedá poskvřiti něčím, co není Bůh, co se nedá odtrhnouti tím od Boha, co zůstává věrně pravému dobru a posledního pravému cíli. Čili svaté je to, co je podobné Bohu v jeho svatosti.

Protože pak se jedná o tvory lidské, jimž byl dán život, jistě jim byl dán ten život jen za jediným účelem, aby tento život naplnili připodobňováním se stále vzrůstajícím Bohu. Když byla dána nám posvěcující milostí svatost základní a když k této základní svatosti ještě nám byl dán život a příklad Kristův a milosti a svátosti, kam jinam toto vše může směřovati než k tomu, aby dítky Boží vyrostly, aby se přiblížily svým životem ke svatosti Boží.

Kristus pak jest i zde nám Cestou, vzorem. K osobní svatosti je třeba, aby k věčnému určení službě Boží, k věčnému zasvěcení přistoupilo vědomé přiklonění se k této službě, přijetí této služby, vůle stále věrně, a možno-li i lépe a věrněji

tuto službu vykonávat. Proto nestačí k pojmu kněžství, aby bylo službou, nýbrž, aby tato služba byla vykonána dobře a dokonale. Tak je štěstím naším, že vlastním knězem Nového zákona je Ježíš Kristus a že všechno ostatní kněžstvo je jen služebníkem kněžství jeho, jež přineslo jednu nejsvětější Oběť, kterou nic nemůže poskvřniti, ani kněz nejzvrhlejší. Kristus je vzorem svatosti naší, jež jest jinak řečeno vzdálením od hříchu. Kristus byl hříchu ze všech nejdále, protože byl naprosto bezhříšný a protože byl k tomu ještě neschopný hřešiti. Jeho činy byly činy věčného Slova, proto, kdyby byl schopen hřešiti, bylo by hříchu schopno Slovo věčné.

Vidíme ubohost svou, děsíme se cesty své, ale září nám na ni příklad Ježíše Krista. Jistě nikdy nedosáhнем čistoty, bezhříšnosti a svatosti jeho, ale on, bezhříšný, čistý a svatý jest přece jen bratrem naším. Jsme spojeni s ním svazky nejsvětějšími, láskou jeho a krví jeho.

A proto právě jeho bezhříšnost a jeho dokonalost je nám zárukou, že jeho silou, jeho působením můžeme se dostat do blízkosti Otcovy. Stačí, abychom se spojili s ním, abychom se vrhli prosbou, pokorou, klidným následováním jeho života do náruči jeho vedení. Přišel proto, aby nás přivedl k Otci. Sám je nejsvětější a proto je nám zárukou, že jeho vedením opravdu můžeme přijíti k Otci. Ve své lásce osvětil nám každý okamžik, každou okolnost života, pro všechny potřeby života dal nám svátosti, zdroj milosti svých a sil. Zařídme každý okamžik svého života podle jeho příkladu, vůle, pravdy a milosti a promění se celý život náš ve službu Otci, ve svatou, přijatou, bo-hulibou bohoslužbu.

P. Silvestr M. Braitto O. P.

Naplň srdce svých věrných!

Všecko, co jest v našich srdcích podstatného, co má pravou hodnotu a pravou skutečnost, jest z Ducha svatého. Naše srdce jest k tomu, aby přijímalo Ducha svatého; to jest účel našeho srdce a toto naše srdce nemá účelu jiného. Vyhovuje-li tomuto účelu, stává se věcí drahocennou, stává se klenotem, který v sobě chová Ducha svatého, a tím je zadost učiněno spravedlnosti nejvyšší, tím naše srdce nabývá ceny před Bohem jakožto útulek Ducha svatého, který chce bydlet i v našich srdcích. Kde bydlí Duch svatý, tam přináší s sebou i svou božskou nádheru, tam ozdobuje si sám svůj příbytek, činí z něho svou komnatu, svůj palác. Nemůže srdce lidské chtít vyššího účele, vyššího cíle nad tento, který přesahuje pomyšlení. Chce-li něco jiného, pak chce věci marné. Nemůže chtít jiného než Ducha svatého, poněvadž všecko, co není z něho, jest nicota, a srdce není nám dáno za příbytek nicoty. Každé jiné chtění jest klamné a marné. Můžeme jen chtít nebo nechť Ducha svatého. Nemůžeme chtít něco jiného než Ducha svatého; chceme-li něco jiného, jest to jen zdáním vůle, jest to jen ochablost vůle, i když se toto chtění nepravé projevuje vášnivostí a neústupností. Můžeme jen přestat chtít Ducha svatého a pak naše chtění je zmatené; pak můžeme něco chtít jen potud, pokud nás Duch svatý neopustil docela, a toto chtění se střídá s chtěním zdánlivým, s chtěním neskutečným či vlastně s nechťením.

Opustí-li nás Duch svatý, pak nechceme ničeho, nemůžeme chtít; chceme jen zdánlivé, chceme zdánlivou námahu, aby se vůle naše probudila a pozdvihla, ale ta nemůže sama ze sebe povstati bez svolení a přispění Ducha svatého. Ten neopouští člověka nikdy v životě úplně, vždy mu něco ponechává, poněvadž, kdyby ho opustil úplně, člověk by rychle zahynul i tělesně. Duch svatý může ze sebe v takovém člověku, který se od něho odvrátil, zanechat jen tolik a takovým způsobem, aby člověk ten byl sice udržen při životě, ale aby pocítil hlubokou marnost, zdánlivost a neskutečnost všeho svého jednání, aby

cítil prázdnotu v celém svém srdci, aby se blížil zoufalství. I toto působení Ducha svatého jest božským dobrodiním, poněvadž srdce takové přece ještě jest udržováno při životě, aby mu byl poskytnut čas, a pocit prázdnoty mu připomíná, že mimo tuto prázdnotu a marnost je kdesi skutečnost a plnost božská, která se do srdce vrátí, jakmile člověk přestane ji nechtíti.

Jen cosi velmi nepatrného žádá od nás Duch svatý, ani ne tolik, abychom ho sami chtěli; jakmile ho sami chceme; tu už před tím byl v nás a pohnul svou láskou naši lásku; abychom ho chtěli, to nám dává On sám; tolik toho od nás tedy nežádá. Žádá jen to, abychom se přestali vzdávat sami sebe, abychom přestali ho nechtíti, abychom se nevzdávali skutečnosti pro marnost a nicotu, abychom se Mu nebránili. V tomto jediném bodě rozhoduje člověk o svém životě či o své zkáze. Jen v tomto bodě se od něho něco žádá, jen v tomto bodě může se odloučiti od pravého života. Žádá se od nás tato jediná věc, a je-li splněna, všechno ostatní je nám pak přidáno, je-li odmítnuta, pak všechno ostatní jest vydáno zkáze.

Prosíme-li Ducha svatého, aby naše srdce naplnil, tu máme na mysli především to, aby nás zbavil úzkostného a zoufalého pocitu marnosti, bezúčelnosti, bezúčelnosti a prázdnoty; aby naše zoufalství, naše malomocnost a bláznovství bylo nahrazeno poznáním skutečnosti a touhou po cestě skutečného života. Cesta skutečného života nevede jen rozjímáním a životem vnitřním, nýbrž i správným jednáním vnějším a poznání skutečnosti netýká se jen poměru člověka k představě Boha neviditelného, nýbrž ke všemu tvorstvu a ke všemu konání. Poznání pravé skutečnosti nás posiluje ve všech pochybách, strastech a těžkostech, poněvadž pravá skutečnost jest ta, kterou vidí Bůh a kterou Bůh uspořádal svou moudrostí a dobrotou. Pravá skutečnost nemůže člověka děsiti jako ty představy o skutečnosti, které vznikají v mysli od Boha opuštěné a které proto jsou klamny. Duch svatý nás naplňuje dobrotou poznání této skutečnosti pravé a tím nám vrací důvěru, spokojenost, chuť k práci a poznání; tím vyhlazuje náš smutek a zapuzuje z mysli vše, co ji stíší a kruší.

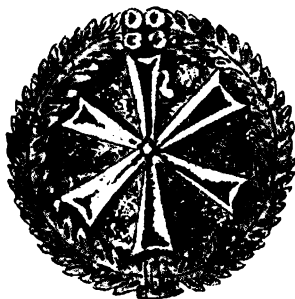
Ale tím prosíme zároveň, aby v srdci našem nestrpěl vedle darů svých a vedle působení svého ničeho z těch věcí marných, klamných a nicotných, které lichoti žádostivosti naší, aby si je chtěla podržeti a skrýti v přítomnosti Ducha svatého, abychom jich mohli používat k bláznovské zábavě a k bláznovské rozkoši. Jen pro naši slabost líbí se nám bláznovství naše a bláznovství světa, kterého se nerádi vzdáváme i tenkrát, když voláme po Duchu svatém. Ten zná lépe než my následky tohoto klamu a může nás před nimi zachránit tím, že vypudí tyto věci z naší mysli, dá nám pravé jejich poznání, dá nám ošklivost proti nim, a aby se naše srdce nekormoutilo pro ztracenou klamnou sladkost těchto věcí, dá nám za ni sladkost věcí nikoliv pomyslných, nýbrž pravých. Sladší jest skutečnost než přelud, neboť skutečnost jest z Boha, kdežto přelud má jen ukradenou a klamnou sladkost těch věcí, které chce představovat. Proto prosíme Ducha svatého, aby nejen vyplnil místa našeho srdce, ve kterých prázdnotu pocítujeme, ale i ta místa, ve kterých prázdnoty nepocítujeme, poněvadž se nám zdá, že naplněna jsou, ač ve skutečnosti jejich plnost jest jen předstírána přeludy, kterých se vzdáváme až nejpозději a nejméně rádi, přeludy nejhouževnatějšími a nejoblíbenějšími.

Tím prosíme Ducha svatého, aby naplnil naše srdce nikoliv jen tak, jak by stačilo našemu povrchnímu uspokojení, nikoliv jen tak, abychom byli zbaveni mučivého pocitu prázdnoty a bezradnosti, nýbrž svým způsobem vlastním, který spočívá v hojnosti a v naplnění až do všech koutů měrou vrchovatou tak, aby tam nezbylo místa pro nic jiného. Ponecháme-li si v srdci místo, které chceme mítí volné pro věci, které nejsou z Ducha svatého, tedy pro přeludy, pak se tam naše přeludy rozmnožují, poněvadž užíváme darů Ducha svatého k tomu, abychom jejich užitkem živili tyto přeludy; pak jest možno, že všech darů Ducha svatého užíváme k své škodě a proti Duchu svatému. Proto, voláme-li Ducha svatého, máme ho přijímati s jeho vlastní povahou, s jeho štědrostí a plností, která nepřipouští, abychom nějaký kout ve svém srdci vyhradovali sobě a své nicotě a odpírali jemu. Nelze ho žádati, aby

nás zbavil jen toho bláznovství, které nás již naplnilo zoufalstvím, nýbrž aby nás zbavil bláznovství veškerého, i toho, které se nám zdá sladké, příjemné i užitečné, i toho, jehož dosud jako bláznovství nechápeme.

Neboť Ducha svatého vzýváme pro působení jeho útěchy a pomoci, která jest jedinou útěchou a pomocí skutečnou a neklamnou, která přináší pravé a neomylné uspokojení a štěstí. Pro toto štěstí musíme se vzdátí všech přeludů. Sami ze sebe neměli bychom ani tolik poznání ani tolik síly. Toto dílo vyčištění a obrácení našeho srdce vykoná Duch svatý sám svým příchodem, a je-li vzýván s upřímností a přijat s důvěrou, vykoná toto dílo mnohem sladčeji a dobrotivěji, než jak by si to člověk ve své malověrné úzkosti představoval. Odejme-li člověku sladkost přeludu, dá mu mnohem větší a jistější sladkost své pravdy, což se jeví i v uspokojení lidského citu a v pevné a důvěřivé stálosti konání. Duch svatý zná slabost lidskou a nezkouší naši schopnost odříkání dříve, dokud nám nedal radostné síly. Přijde-li Duch svatý a je-li přijat s důvěrou, pak i v odříkání samém nejen své štěstí nalézáme, ale i sami je v odříkání vyhledáváme. Jeho dary jsou sladké, a bojíme-li se jich, že snad pro ně budeme musít opustit jiné věci, bojíme se jen přeludů. Duch svatý jest zajisté Moudrost a Dobrotivost sama a jest třeba jen naší důvěry v Něho, aby náš strach se obrátil v radost. A k tomu jest třeba jen to, abychom ve své přeludy neměly důvěry větší než v Něho.

Jaroslav Durych.



Bohorodička.

O tajemství tak slavném musí napřed mluvití nejslavnější učitel církve Boží, sv. Tomáš Akvinský. Piše II-II. 4 : „Každé jméno, značící nějakou přirozenost existující v jedinci, může býti dáno každé bytosti, mající tu přirozenost. Protože jednota Vtělení se stala v osobě, jest jasno, že jménem *Bůh* se může označovati osoba, i když má přirozenost božskou a lidskou. A proto se může přidělovati této osobě všechno, co náleží přirozenosti božské nebo lidské, takže může býti označována jménem, znamenajícím přirozenost božskou, nebo jménem, znamenajícím přirozenost lidskou. Avšak početí a narození se přiděluje osobě vzhledem ku přirozenosti, ve které jest počata a narozena.

Když tedy již při početí Boží osoba přijala lidskou přirozenost, plyne z toho, že se podle pravdy může říci : Bůh se počal a narodil z Panny. Žena pak se proto nazývá matkou, že někoho počala a porodila. Z toho následuje, že Svatá Panna podle pravdy se nazývá Matkou Boží. Neboť jen v tom případě by bylo možno popírati, že Svatá Panna je Matkou Boží, kdyby lidská přirozenost byla počata a narozena dříve, nežli se ten člověk stal Synem Božím, jak tvrdil Fotin ; nebo kdyby lidská přirozenost nebyla vzata v jednotu osoby nebo osobnosti božského Slova, jak tvrdil Nestorius. Obojí však je blud. Proto je kacířské, popírati, že svatá Panna je Matkou Boží.

Ačkoli není v Písmě doslova napsáno, že Svatá Panna je Matkou Boží, je tam doslova, že Ježíš Kristus je pravý Bůh a že Svatá Panna je Matkou Ježíše Krista. Proto ze slov Pisma nutně plyne, že je Matkou Boží. Praví se tam také (Řím. 9, 5), že ze Židů je „podle těla Kristus, jenž je nadevše, Bůh velebený na věky“. Ze Židů však jest jen skrze Svatou Pannu. Proto jenž je nadevše, Bůh velebený na věky, se vpravdě narodil ze Svaté Panny jako své matky.

Když Nestorius namítal, že božská přirozenost nevzala svůj počátek z Panny a proto že se Svatá Panna nemá nazývati Matkou Boží, odpověděl mu Cyril v jednom listě : „Člověk se

rodí s tělem i duší a je považován za jedno. Kdyby někdo chtěl říkati, že matka je rodičkou těla, nikoli také rodičkou duše, zbytečně by plýtvál slovy. Podobně je s narozením Kristovým. Boží Slovo se zrodilo z podstaty Otcovy. Protože však přijalo tělo, musíme vyznávat, že se narodilo ze ženy podle těla.“ Tedy Svatá Panna se nazývá Matkou Boží nikoli, že by byla matkou Božství, nýbrž protože je matkou podle člověčenství osoby, která má Božství i člověčenství.

Jméno Bůh znamená sice Otce i Syna i Ducha svatého, ale omezuje se pouze na vtělenou osobu Syna, když se praví, že Svatá Panna je Matkou Boží“.

V Efesu r. 431 bylo rozbouřeným myslím prohlášeno osvobozující slovo : „Kdo nevyznává, že Emanuel je Bůh a proto že Svatá Panna je skutečně Bohorodičkou — vždyť podle těla zrodila vtělené Slovo Boží — přestává být členem církve.“ Vysvobozením bylo to slovo, neboť křesťanské duše se obávaly, že Nestoriovým slovíkářstvím bude ve mnohé duši Maria oloupena o své nejslavnější jméno. Jásot, průvody a ohňostroje, jimiž vráceným klidem rozradostněný lid vítal toto prohlášení církevního sněmu, nebylo jen projevem radosti nad zachráněným jménem Svaté Panny. Byl to projev křesťanského vědomí nad jistotou tajemství, které není suchým a mrtvým článkem víry, nýbrž pravdou živou a plodnou pro život křesťanské duše.

Vtělení Syna Božího byl božsky dokonalý důkaz skutečnosti spojení Boha s člověkem a člověka s Bohem. Kdybychom nesměli říci, že Svatá Panna jest Matkou Boha, neměl by tento důkaz pro nás oné makavé přesvědčující síly. Takto však nejen věříme, nýbrž i z tajemství něco vidíme. Tělesnému zraku v Matce Boha září vstříc hmotný paprsek Vtělení. Vidíme Matku, která Bohu vtělenému dala člověčenství, člověčenství své vlastní.

Ve jménu Ježíše Krista jest obsaženo veškeré křesťanství, celý život, význam, moc a moudrost a láska jeho, neboť to jméno praví : Bůh-Spasitel-Vládce s člověčenstvím životně sjednocený. V té trojici jest druhá trojice : cíl, síla, poddanost lid-

ského života ve správném oblažujícím směru a poměru. Když Svatou Pannu nazýváme Matkou Boha, je nám to vše dáno na dosah ruky. Nejenom jako skvělá, těžko pochopitelná možnost, nýbrž jako blaživá a viditelná skutečnost, o které nelze pochybovatí nějakými vytáčkami o pouze zdánlivě skutečném spojení Boha s člověkem. Tak i ve jménu Matky Boží je vlastně obsaženo všechno, všechna radost a všechna jistota křesťanské duše.

Svatá Panna jest nejen důkazem, jest i první šťastná duše, která na sobě zažila plnou míru účinků spojení Boha s člověkem. Také v tom smyslu jest ve jménu Matky Boží všechno. Všechno bohatství duchovní, všechna moc, všechno štěstí, všechna síla a všechna krása její bytosti. Neboť to všechno jsou důsledky jejího nejdokonalejšího spojení s Bohem. Vše, co víme a tušíme, vše jest obsaženo ve jménu Matky Boží a plyne z něho.

Žena oděná sluncem, s měsícem u nohou a se září hvězd kolem hlavy, jak ji viděl evangelista Jan ve svém vyhnanství, je zářícím světlem na cesty vyhnanství našeho křesťanského doufání a snažení. Vidíme, čeho můžeme dosáhnouti, co smíme očekávatí, když je Bůh spojen s naší duší. Nedosáhneme celé plnosti a veškerého bohatství, jež jest jejím údělem, protože nemůže přinéstí do toho spojení tolik, kolik přinesla ona. Ale ze všeho, co přineslo jí to spojení, že všeho můžeme dosáhnouti určitého podílu.

Proto řekl světec: O Marii nikdy dosti. O Marii, Matce Boha živého, životně s ním spojené, není skutečně nikdy dosti. Čím jasněji září našemu rozjímání její obraz, čím toužebněji se k ní srdce blíží, tím větší svaté možnosti se mu otvírají. Čím více známe Svatou Pannu jako Matku Boží, tím se stáváme bohatšími, protože tím více chápeme význam a štěstí spojení Boha s člověkem, tím více duše o ně usiluje. Proto také museli nutně duchovně chudnouti a zakrnětí všichni, kteří upírali Svaté Panně mateřství Boží. Není to jen, jak kdosi praví, spravedlivá pomsta Syna za neúctu k Matce. Je to přirozený následek, neboť jim zhaslo světlo. *P. Em. Soukup O. P.*

Mystik se dívá na rozličné živočichy.

Dru Al. Langovi.

I.

Verkade vypravuje o švadleně, která docházela do otcovského domu, když byl malým chlapcem, a bavila děti povídkami. Jednou jí vypravovala : Včera večer jsem spatřila červeného kocoura. Řekla jsem mu hezky : Kocourku, copak tu děláš ? A víte, co mi odpověděl ? Co ? Co ? ptaly se děti dychtivě. — Nic, řekla švadlena smějíc se.

Na tu příhodu jsem si vzpomněl, když jsem šel onehdy lesem. Skočkami nic není, to už vím dávno. A já jsem uviděl veverku. Šplhala se po kmeni mladého dubu. Když mne zahlédla, ulekla se a hned přeskočila na jiný strom. Když byla již hodně vysoko, přestala se bát a dívala se upřeně a klidně na mě. Počala mluvit. Když veverka mluví, zní to jako krátké hvízdání. Víte, co mi řekla ? — Já bych nebyla utíkala, kdybych byla věděla, že jste to vy. Já utíkám, protože tudy chodivají zlí kluci a házivají po mně kamínky. Ale já jsem hodná. Nikomu nedělám nic zlého. Nekradu. Jím, co najdu, a s tím jsem spokojena. Že lezu po stromech jako komediant ? To proto, abych byla Pánu Bohu bliž. Věřte, že za nic bych se nechtěla plaziti po zemi jako jiní tvorové.

Potom vesele zaskučela a zmizela v hustém větroví, jímž prosvítalo modré a čisté nebe.

II.

Chodě kolem zdí chrámových poslouchám nekonečné švitoření vrabců. Na sta jich hnízdí v bání věžní, ve skulinách zvonových stolic, v záhybech říms, v zátočinách okapových trub, ve spárách okenních rámců. Kdyby jich tam bylo tisíc a kdyby je někdo všechny pochytil a na trhu prodal, utržilo by se pět

denárů. V evangeliu měli ještě cenu vrabčící, nyní už nemají žádné. Považují se za havěť, protože k ničemu nejsou. Druží ptáčci jsou k všelichému. K vykrmení, k snášení vajec, k zpěvu, k okrase, k chytání škodlivého hmyzu.

Ale i vrabec má účel. Myslití, že není k ničemu, je hrubý omyl. Vrabec je ptáček evangelia. Ne již onen starozákonní poustevníček přebývající sám na střeše, ale družný pták stromů galilejských. Dva vrabečky možno koupiti za pětihaléř. A přece Otec nebeský je živí. Čím více tedy pečuje o člověka, jenž má cenu daleko větší. Vrabec je ptáček božské Prozřetelnosti. Pohledem na něho se mají utěšovati chudí, nemocní, opuštění, nešťastní, zoufalí. Proto jsou vrabci všude. Proto jest jich tolik. Proto nás neopouštějí ani v zimě. Chtějí nás těšiti v naší bidě. Jsou veselí za nás.

III.

Jdu-li z vinohradu, nalézám na cestě černé brouky. Nevím, jak se jmenují. Nezáleží na tom. Nastavuji jednomu nohu. Brouk se zarazí a chvíli čeká. Neví, co to. Potom se snaží obejti tu černou obludu. Nastavím mu druhou nohu těsně před hlavu. Stáhne tykadla, schýlí hlavu, přikrčí nožky. Dělá se mrtvým. Převrátím ho hrotem hole. Leží naznak a nehýbe se. To na ochranu před nepřáteli, kteří požírají jen to, co se hýbe. Poodejdu-li, nechá své hry, bude opět živý a poleze dále.

My lidé to umíme také. Bůh je tu a my jsme mrtví.

IV.

V kořenech habrového pařezu mraveniště. Svět v malém. Kolikrát jsem stanul nad hemžící se kupou trouchnivějšího listí, ulámaných větviček, opadlých lišejníků, oživenou čilým nárádkem. Podlehl jsem i pokušení vbodnouti hůl do té hromady a způsobiti jakési zemětřesení. Zděšení, zmatek mezi pilnými pracovníky. A po chvíli uklidnění, jako by se nic nestalo.

Byli a jsou trpělívi učenci, kteří věnovali život pozorováním těchto tvorečků. Jedním z nich je profesor Forel. Líbil se mu jeho pokus s mravencem. Ten pokus jest :

1. Utrhnete-li široký list papíru, na němž mravenec putuje k svému hnízdu, a přemístíte-li list, hmyz bude putovati na listě nikoliv ke skutečnému ústí mraveniště, ale ve směru rovnoběžném k své prvotní cestě.

2. Položte nějaký poklop na mravence takto přemístěného, mravenec v temnotě se zastaví. Zdvihnete-li poklop po několika hodinách, mravenec nastoupí zase svou cestu. Ale tentokrát nová dráha jeho není již rovnoběžná k prvotnímu směru ; s tímto prvotním směrem svírá úhel, který měří přesně, oč se země otočila, pokud trval pokus. A nad to, proběhnuv vzdálenost rovnou té, která mu zbývala proběhnouti ve chvíli, kdy jste jej utrhli, mravenec již nejde dál ; bude se točiti v kruhu kolem neviditelného pólu. Tento pól jest místo, jež by bylo zaujalo ústí mraveniště, kdybyste nebyli zakročili.

Toto pozorování jest hodno podivu. Hodí se především myrmikologům, kteří mají dosti času a trpělivosti, aby ten pokus opakovali, nebo jiné podobné s mravenci konali.

Také se hodí matematikům, kteří z počínání mravence mohou vyvoditi důkaz proti Einsteinově teorii relativity. Řeknou totiž, že podle Einsteina by neměl dbáti mravenec, že země se točí, a měl by se očima neb čichem přesvědčiti, kde je mraveniště. „VÍ-LI“ však mravenec, že země se točí a pro samou geometrii zapomíná se vrátiti domů, existuje prostor absolutní a Einstein nemá pravdu.

Apologetům se bude neméně líbiti pokus Forelův. Budou mítí nový doklad, jak moudře a účelně je uspořádána příroda. A budou se tázati emfaticky : Odkud mají tito tvorové tak přesný instinkt ? Sami od sebe nikoliv. Nelze věřiti, že by život byl jen slepou hrou činitelů mechanických a chemických. Je třeba předpokládati nejvyšší Inteligenci, která vše uspořádala nejvšů účelně a moudře.

Naturalisté budou tvrditi, že právě tento pokus ukazuje, jak i živé tvorstvo se řídí zákony mechanickými ; a je-li ně-

komu nápadna intelligence mravence, řeknou, že jim, naturalistům, divna není, poněvadž duše zvířecí se liší od duše lidské jen stupněm, ne podstatou.

Vitalisté se budou tázati, proč nehledá mravenec ústí mraveniště svými smysly, což by jistě bylo zcela naturalistické, a proč vykonává transformaci uloženou násilnou změnou v jeho cestě : a řeknou, že zde právě se ukazuje, kterak život je řízen činiteli nadmechanickými.

Mystik však řekne : ten mravenec jsem já. Jdu domů — k Bohu. Ten černý poklop, který mne svádí s pravé cesty, je tento svět. I když bloudím sveden jsa zákony země, nepřestává duše má kroužiti jak ztracený pták kolem Pólu neviditelného, z něhož vyšla a k němuž se opět musí vrátiti.

Dominik Pecka.

Církevní rok.

Náš Spasitel žije ve své církvi jako prorok, kněz a král. Jeho smrt na kříži je středem času. Jeho působení v lidstvu už před jeho narozením až do ukřižování — toť Kristova činnost prorocká, jež však už v sobě nese a připravuje jeho kněžské působení ve dnech jeho utrpení a smrti. A všechno, co se stalo a co se děje po jeho smrti pro spásu lidstva, působí Kristus jako král, ale zároveň je to vše jenom pokračováním jeho kněžské činnosti. Je tedy Kristova velekněžská činnost střediskem jeho života v církvi a proto také velikonoce jsou středem celého církevního roku.

Není divu, že od prvopočátku věnovali papežové, biskupové i církevní sněmy velikou péči stanovení velikonočního data. Původně byla tato starost svěřena biskupu alexandrijskému v Egyptě, poněvadž Egyptané byli odedávna odborníky v měření času. Jakmile alexandrijský biskup den stanovil, oznamovala jej svatá Stolica odlehlejšími církevními obcím. Když nastal rozkol mezi východem a západem, zůstalo stanovení velikonoc výhradním právem římské církve.

Kolem velikonoce se potom řadí ostatní části církevního roku. A tak má církevní rok tři velké části, jež po sobě následují v tom pořádku, jak se v dějinách rozvinul. S vnitřním uspořádáním a zaokrouhleností připínají se tyto posvátné doby ke svému ústřednímu svátku jako kruhy ke svému středu. Doba po velikonočních má ústřední svátek v hodů Božím svatodušním. Doba před velikonoce, t. j. doba prorocké činnosti Spasitelovy utvořila si svůj ústřední svátek Narození Páně, třeba že mnoho okolností ukazuje na Zjevení Páně jakožto ústřední svátek tohoto vánočního okruhu. Zjevení Páně má výsadní oktávy jako velikonoce a letnice, podle něho se počítají a jmenují následující neděle. Hlavní však důvod je ten, že svátek Zjevení Páně je jako kolektivní slavnost opravdovým výrazem prorocké činnosti Spasitelovy, ukazuje na hvězdu, jež vyšla v temnotách, na hlas nebeského Otce: „Toho poslouchajte“, na zázrak proměnění vody ve víno, jenž se stal takřka pečeti božského proroka. Svátek Zjevení Páně jest apoštolského původu, kdežto Narození Páně se slavívalo ve východní církvi až do čtvrtého století ve spojení se Zjevením Páně pod názvem Theofanie, Zjevení Boha. A tak je třeba, abychom za střed vánočního okruhu považovali oba svátky společně, vždyť jsou také svoji povahou tak úzce spolu spjaté.

Ale církevní rok není jenom snad divadelním představením, nýbrž je to život, stále nový, poněvadž jím žijí a mají žít jednotlivci. Prožívání církevního roku je veliká úloha duchovního života kněží i věřících. Každoročně v sobě obnovovají ducha Kristova, znovu se zroditi duchovně je naším úkolem v době vánoční. Každoročně přináseti s Kristem dokonalou oběť sebe sama, odumřítí světu a hříchu máme v době velikonoční. A dokonality tento život konáním všech ctností s pomocí Ducha sv. nám ukládá třetí, svatodušní okruh církevního roku. To, k čemu nás denně nabádá a co nám zprostředkuje mše svatá svými třemi hlavními částmi, prožíváme duchovně ve třech dobách církevního roku: Očištění, osvícení a spojení. A můžeme to prožívat rok co rok a tak ustavičně růsti v křesťanské dokonalosti. Církevní rok nám ukazuje jediné pravou cestu pokroku

v duchovním životě; pro duchovní vůdce je pravidlem, jak vésti duše začínající i pokročilé, ba i takové, jež Bůh sám vede mimořádnými cestami, vždyť ty právě žijí nejvnitřněji s církví, jsouce tak viditelnou ukázkou onoho života, jenž hýbá celým tělem církve.

Všechny posvátné doby, svátky a dny církevního roku jsou seskupeny kolem tří ústředních svátků a rozvíjejí je jako jejich předchozí nebo následující oslava, tu bližší, tam vzdálenější.

Bližší předchozí oslavou jsou vigilie či svatvečery. Vykoupení lidstva potřebovalo přípravy a také u jednotlivce neuskutečňuje se vykoupení bez přípravy. A tak vyžaduje přípravy každý svátek, každý den, jenž má přejíti v život člověka. Čím větší je svátek, tím větší a vroucnější má být příprava. První křesťané si toho byli dobře vědomi. Před nedělami a velkými svátky se účastnili v noci bohoslužeb a celou noc ztrávili ve chrámu, postíce a modlíce se a zpívající žalmy a hymny. Tato noční bdění jsou apoštolského původu a křesťané jimi napodobovali Spasitele, bdícího v noci na modlitbách. Také na hrobech mučedníků často bděli celé noci. Časem docházelo při tom k různým nepřístojnostem a pak horlivost věřících ochabovala. Proto byla příprava na velké svátky přeložena na předcházející den a ze zpěvů, žalmů a posvátných čtení bylo sestaveno officium dnešních vigilii. Proto také mají vigilii pouze nejstarší svátky, nikoli však svátky později zavedené.

Dnes rozeznáváme výsadní a obyčejné vigilie. Výsadními jsou vigilie Narození Páně, letnic a Zjevení Páně. Tyto výsadní vigilie jsou buď první třídy, jež mají přednost před každým jiným svátkem; jsou to svatvečery vánoční a svatodušní. Nebo jsou druhé třídy — vigilie Zjevení Páně, jež má přednost před jakýmikoli svátky, vyjímaje svátky první a druhé třídy a svátky Páně. Obyčejnými jsou vigilie světců; jestliže připadají na neděli, slaví se v sobotu před tím, byť byly třeba trvale znemožněny ve svůj vlastní den jiným svátkem. Výsadní vigilie se slaví i v neděli.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

Významné drobnosti liturgické.

Všecko, co děláme pro Boha a k jeho počtě, jest velké a důležité, byť zdálo se na pohled malicherné. My často posuzujeme podle zevnějšku, považujeme na př. sepjetí rukou nebo pokřizování se za maličkost, která může býti rychle a jakkoli odbyta. Ale i tyto úkony jsou ke cti Boží, proto jsou veliké; mají hluboký význam, proto jsou důležité.

Při modlitbě máme ruce sepjaté. První křesťané modlili se jako židé a jako i většina pohanů s rukama předpaženými, s dlaněmi obrácenými vzhůru, jak ukazují četné obrazy v katakombách. Brzo však začali křesťané modliti se s rukama rozpjatými, čímž chtěli se lišiti od židů a pohanů. Spatřovaliť v této poloze paží napodobení Krista ukřižovaného. Již Tertullián († 240) poukazuje na tento charakteristický rozdíl, an píše: „My nejenom ruce vztahujeme, nýbrž je rozpínáme, a řídíce se umčením Páně, modlíme se a děkujeme Kristu.“ Energickými slovy, z nichž cítiti tu svatou odhodlanost prvních křesťanů k mučednictví, ujišťuje Tertullián pohany, že i při modlitbě držním rukou naznačují křesťané ochotu dáti se mučiti, a volá: „Ať si nás mající ruce k Bohu rozpjaté kopyta drtí, kříže rozpínají, plamen olizuje, meče hlavy nám srážejí, šelmy se na nás vrhají: na všechno mučení připravena jest postava modlíciho se křesťana.“ S rozpraženými rukama modlili se věřící nejen soukromě, nýbrž i při bohoslužbě ve chrámě. Že tím snadno vznikly nepřístojnosti a že druh druhu snadno rušil, lehce se domyslíme; také si sv. Jan Zlatoústý vskutku do toho stěžuje. Proto napominá Tertullián a svatý Cyprián († 258), aby křesťané rozpínající ruce zachovávali skromnou mírnost.

V 9. století vidíme již u křesťanů na Západě ruce při modlitbě sepjaté; na Východě kladli věřící ruce křížem na prsa. Ruce míti tak složeny, aby všechny prsty se přes sebe křížem překládaly, nebylo nikdy v liturgii obyčejem.

Kněží předpisují dnes mešní rubriky, že má míti ruce před sebou složené, prsty mají směřovat vzhůru a palec pravý má

býti položen přes levý. I věřící mají takto míti ruce složeny, protože v takovém sepleť rukou tkví hluboký význam. Ruce přikládáme k sobě dlaněmi, jako bychom naznačovali jakousi nečinnost: vyjadřujeme tím naprostou důvěru v Boha a v zásluhu Ukřižovaného; odtud i přeložení palců křížem přes sebe. Směr sepleť rukou k nebesům pak má nám stále připomínati, bychom modlice se dleli duchem stále u Boha.

Jsou to zdánlivé maličkosti. Ale promysliš-li si jejich význam a budeš-li ruce při modlitbě stále tak držeti, budeš se modliti jistě vroucněji.

Ještě významnější je v katolické liturgii kříž.

Kříž jest křesťanovi znamením spásy, Ježíš Kristus nás „smířil s Bohem skrze kříž“ (Efes. 2, 16), kříž stal se nám pramenem nevyčerpatelných milostí. Kříž nám též stále připomíná povinnost uloženou nám samým Ježíšem, vzítí totiž kříž svůj a následovati ho (Mat. 16, 24). Když kříž je tak významný, nedivno, že již první křesťané nejen zhotovovali si kříže, ale že se i sami znamenali sv. křížem. A jak často! Tertullián ujišťuje, že znamení kříže pochází z dob apoštolských, a dodává o křesťanech svého věku (2. století): „Při každém kroku, při odchodu a příchodu, při oblékání a obouvaní, při umývání, rozžihajíc světlo, jdouce spat, sedajíc si a při každé činnosti vtiskujeme na svá čela znamení kříže.“

Křesťané znamenali se křížem nejen na čele, nýbrž i na chorých částech těla, aby je stavěli pod zvláštní ochranu Ježíše Krista. Když se slavně zpívalo evangelium, dělali křížek na čele, ústech a prsou vyznávajíc, že se nechtějí za víru Kristovu stydět (křížek na čele), nýbrž že ji chtějí též ústy vyznávat a podle ní v srdci žiti.

S počátku dělali křesťané znamení kříže jediným prstem pravé ruky. V době bludů monofysitských žehnali se křesťané dvěma prsty, ukazováčkem a prostředním prstem, aby proti monofysitům zdůrazňovali svou víru ve dvojí přirozenost Ježíše Krista: božskou a lidskou. Z poznámky Sikarda z Kremeny († 1215) vysvítá, že ve středověku žehnali se třemi prsty (palcem, ukazováčkem a prostředním prstem), aby vy-

jádrili svou víru v nejsv. Trojici. Tak žehnal i kněz při mši sv. v raném středověku kalich a hostii.

Ale byl tehdy ve středověku obvyklý též již kříž velký čili latinský; křesťané dotýkali se všemi prsty čela, ramenou a prsou. Ze spisů jmenovaného Sikarda se dovídáme, že na Východě Řekové dělajíce velký kříž dotýkali se napřed ramena pravého a pak levého; na Západě byl obojí způsob obvyklý: řecký a takový, jako dnes u nás, totiž napřed k levému a pak ku pravému rameni.

Žehnajíce se sv. křížem, provázíme úkon ten nejčastěji slovy: Ve jménu Otce i Syna i Ducha sv. Tak činili i první křesťané. A slova ta dodávají kříži ještě hlubšího symbolismu: Dotýkáme se napřed čela, jež pokládáme za východisko myšlenky; jmenujice při tom Otce, vyznáváme, že On jest původcem Syna, „jednorozeného od Otce“, jak dí sv. Jan (Ev. 1, 14). Sestupujice pak rukou na prsa naznačujeme sestoupení věčného Slova s nebe na zemi: Logos-Slovo jest vyslovená myšlenka Otcova. Duch sv. pak jest podstatná láska Otce a Syna, takřka spojovací článek mezi nimi, a proto vyslovujice jeho jméno, vhodně děláme příční čáru od levého ramene k pravému. Naznačujeme zároveň, že tato podstatná Láska a Síla (ramena symbol síly) vede od hříchu, (levá strana) ke spravedlnosti (pravá strana).

Podobná symbolika jest i v tak řeč. malém kříži. Děláme křížek na čele a jmenujeme Otce — Myšlenku, znamenáme se křížkem na ústech jmenujice Syna — a Syn jest Slovo, s Otcem podstatně rovné. Při jméně Ducha sv. pak děláme křížek na prsou, takřka na srdci, jež platí za sídlo lásky; a Duch sv. právě jest podstatná Láska.

Jiné formule, jichž se užívá při pokřizování, jsou: Pomoc naše ve jménu Páně (podle žalmu 123, 8) nebo „Bože, ku pomoci mé vzezři“ (podle žalmu 69, 1) nebo „Požehnání Boha všemohoucího Otce i Syna i Ducha sv.“ atd.; Řekové často se žehnajíce říkají: „Hagios o theos, hagios ischyros, hagios athanatos, eleison hymas — Svatý Bože, Svatý Silný, Svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.“

Když kříž je křesťanům symbolem spásy a když znamení kříže spojené se svatými slovy má tak hluboký význam, může dobrý křesťan se jen bezmyšlenkovitě žehnati sv. křížem? A může se někdy stydět za tak úctyhodné znamení?

Dr. Foltynovský.

Hroby bohatýrů v Římě.

Hrob sv. Damasa papeže.

Damasus zaujímá v řadě papežů místo třicáté šesté. Dějiny jej počítají k velkým mužům, literatura k *nadaným* básníkům, církev jej řadí mezi své svaté. Narodil se ve Španělsku, ale do Říma přišel mladičký. Matka jeho jmenovala se Vavřinka (Laurentia) a její syn básník Damasus ji nazve „vždy ctihodnou věřící“, „semper veneranda fidelis“. Svatý Vavřinec, také Španěl, byl rodiny Damasů ochráncem. Proto nese matka jeho jméno a otec je pochován na hřbitově u hrobu sv. Vavřince za hradbami.

Damasus měl již 48 let, když byl posvěcen na diakona. Papež Felix II. světil jej knězem a poznal jeho výtečné vlastnosti, jmenuje jej kardinálem. Ve věku 62 let je zvolen papežem a řídí lodičku Petrovu přes 17 let, od r. 366 do r. 384. Úspěšně bojuje proti pohanství, které vidí dohasínat, když ještě jednou zablikalo, chtějíc zachránit úctu bohyně a ochránkyně Říma Viktorie. Viktoria byla znázorněna sochou bronzovou jako krásná okřídlená dívka, která v pravici držela vavřínový věnec a opírala se o světovou kouli podmaněnou římskému imperiu. Byla vytesána dlátem Praxitelovým. Cesar Augustus postavil sochu ve své kurii na oltář a římský senát, kdykoliv se měl sejít k poradám, obětoval vítězné bohyni. V době Konstantina Velikého byla socha z kurie vynesena, ale císařem Juliánem Odpadlíkem zase tam k úctě postavena. Císař Gratian, patrně vlivem papeže Damasa, znovu rozkázal sochu odstranit nedbaje smutku pohanských senátorů, jako by vlasti

hrozila proto pohroma. Viktoria se však již do senátu nevrátila, takže básník Ennodius posměšně zpíval, že opustila svoje věrné a dala zvítězit nepřátelům. Od těch dob křesťanství nezadržitelně se šířilo.

K vítězství nad pohanstvím připojil Damasus vítězství nad kacíři ariánskými a apollinářskými a zařadil se tak k nejslavnějším papežům.

Jiný epochální čin jeho byl oficiální, úplný seznam knih Písma svatého. Damasův katalog dokazuje, že již tehdy se v církvi četly a byly uznávány „jako knihy sepsané působením Božím“ tytéž svaté spisy, které dnes ještě katolíci pokládají za spisy Duchem svatým vnuknuté neboli kanonické. Katalog Damasův začíná slovy: „Seznam knih Starého zákona, jak jej svatá římská církev uznává a uctívá, jest následující.“ — Zde tedy jasně vidět, že je to živý učitelský úřad římské církve, který lidstvu ukazuje, ve kterých spisech je uloženo slovo Boží; a tak je naše bible sice od Boha, ale také od církve, která nám ji zachovává a předává neporušenu. — A jinou ještě zásluhu má Damasus o bibli.

Dal znovu přeložit Písmo svaté a povolal za tím účelem učeního Jeronyma do Říma jmenovav jej svým tajemníkem, který vedle prací překladatelských obstarával korespondenci papežovu. Překlad Jeronymův, zvaný Vulgata, během století opisovateli a vykladači byl v nepodstatných částech porušen. Proto založil jiný veliký papež Pius X. komisi, která by vyzkoumala a vydala původní neporušený překlad Jeronymův. Epochální toto dílo, *Dílo Vulgaty*, svěreno mravenčí pílí a osvědčené přesnosti benediktinů, kteří o něm pracují již přes dvacet let a vydali dosud několik knih Mojžišových. A druhý veliký Pius, Pius XI. staví zmíněným benediktinům monumentální opatství nedaleko Vatikánu, aby se mohli klidně věnovati Dílu Vulgaty. Nový důkaz, jak si církev váží svatých knih a jak dbá o jejich neporušenost.

A ještě jeden dokument Damasův je veledůležitý, protože je jaksi korunou tehdejších svědectví o primátu, o prvenství církve římské, založené od Krista Ježíše na Petrovi. Zní takto:

„Veškerá sice katolická církev po světě rozšířená je jedinou svatební kobkou Kristovou, nicméně církev římská zaujímá místo první a to nikoliv snad nějakými předpisy synod a sněmů, ale vlastním slovem Pána a Spasitele našeho, jenž pravil: *Ty jsi Petr a na této Skále vystavím církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.*“ Dále prohlašuje Damasus, že Petr a Pavel byli v Římě umučeni; že „posvětili církev římskou Kristem Ježíšem; že jejich přítomností a jejich triumfem Řím je postaven nad všechny ostatní města“. „Předním stolcem Petrovým je tedy církev římská.“ „Druhým jeho stolcem je pak Alexandria, kam poslal Marka evangelistu, svého žáka. Třetím jeho stolcem jest Antiochia, protože tam Petr bydlil dříve, než se odebral do Říma.“ — Tak tedy povstaly a povstávají patriarcháty: Petr je zakládá. Je tudíž směšno, když takový Farský, odstěpiv se od Petra, jmenuje sebe samého patriarchou. Jediné jméno Petrovo a veleba jeho stolce římského spojuje všechny ostatní sebevzdálenější kraje v jednu jedinou církevní rodinu, v mystické tělo Kristovo. „Kde Petr, tam církev,“ volá Ambrož, „ubi Petrus ibi Ecclesia“. —

Do doby Damasovy spadá částečně výkvět svatých Otců. Chrysostomus a Basilius na Východě, Ambrož, Jeronym, Augustin na Západě. A všichni jednomyslně zastávají práva papežů. Podle nich je Petr hlavou apoštolů a hlavou církve na místě Ježíše Krista. —

Z úcty k sv. Petru provedl Damasus ve Vatikáně dílo velmi praktické. Každému Římanu dobře je znám Damasův dvůr ve Vatikáně. Je to památka na znamenitý odvodňovací čin papeže Damasa. Spahorku vatikánského stékaly totiž vody k basilice svatého Petra, draly se do jejího sklepení a vlhkem ničily hroby papežů a jiných velikých mužů tam pochovaných. Damasus vyhledal v pahorku pramen, zachytil jej do rour, svedl do dvora, nesoucího podnes jeho jméno, a zařídil vodojem scísitou, zdravou vodou, a tak zdroj hniloby zaměnil ve zdroj zdraví:

*Siccavit totum quidquid madefecerat humor,
invenit fontem, praebet qui dona salutis.*

(Vysušil, co vlhkost pronikala ; našel pramen, jenž skýtá dary teď zdraví.) Tak opěvuje sám tento čin v básni „De fontibus Vaticanis“.

Tím přicházíme k Damasovi básníkovi. Hlavním předmětem jeho pěkných básní jsou chvály zesnulých v Pánu, najmě mučedníků, jak je dosud čteme na mramorových deskách, do kterých jsou vryty překrásným písmem písaře Furia Dyonisia Philocala. Tyto nápisy nám zachovaly jména slavných křesťanů jako Anežky, Tarsicia, Nerea a Achillea, Felicity a jejich synů, Januaria, Filipa, Hypolita, Marcellina, Maura a jiných. — Nejkrásnějším z nich jest epigraf v papežské hrobce v katakombách Kalixtových. Je vítěznou hymnou mučedníků tam pochovaných a jásavým rozhlasem doby nové a pokojné, je polnicí oznamující lidstvu, že křesťanství vychází z katakomb a táhne dobýt světa. Je tak dojemný, že se nemohu zdržeti, abych jej celý neuveřejnil.

*Tady spolu leží zástup zbožných ;
úctyhodný hrob zde chová těla svatých,
jejichž krásné duše k sobě vzalo nebe.
Tady druhové jsou Sixta, trofeje si nesou z bitev,
tady vznešených je zástup, který chránil oltář Kristův,
tady pochován kněz, trvalý jenž pokoj dobyl, (Miltiades)
tady vyznavači též jsou z řecké říše,
tady mládenečci, starci, chlapci, jejich vnuci,
kteří zachovali panenskou si cudnost.
Tady já též chtěl bych jednou složit kosti svoje,
bojím se však rušit svaté zbytky reků,*

Přání jeho bylo splněno, a tělo jeho odpočívalo v katakombách v rodinné kapli Damasů s matkou a dvěma sestrami skoro plných čtyři sta let. Potom teprve bylo přeneseno do kostela sv. Vavřince in Damaso a uloženo pod hlavním oltářem, kde se dosud uctívá.

On sám jako papež vystavěl v těchto místech, poblíž divadla Pompejova, velkolepou budovu pro archiv, ve kterém se

měly budoucně ukládati všechny listiny církve římské, jednání a stanovy sněmů církevních, korespondence papežů s biskupy, spisy církevních Otců a podobné důležité dokumenty. Do budovy vestavěl basiliku sv. Vavřince, svého krajana a patrona. Palác a kostel byly za kardinála Riaria r. 1486 slavnými staviteli Montecavallem a Bramantem přestavěny do slohu renesančního, jak jest viděti podnes. Od časů Klimenta VII. (1523—1534), který sem přeložil papežské kanceláře, jmenuje se palác „Cancelleria“ a náleží k největším a nejskvělejším budovám římským. Jeho nádherný dvůr, ozdobený kol dokola širokým loubím se 44 žulovými sloupy ze starého divadla Pompejova, jeho vzdušné, veliké, světlé sály s nástěnnými malbami, jeho široké schodiště representují papežskou kancelář, jak se sluší a patří. Sem, do tohoto paláce r. 1848 svolal Pius IX. parlament a téhož pohnutého roku byl zde na schodišti, po kterém se i dnes vystupuje do prvního poschodí, dýkou zavražděn jeho ministr Pellegrino Rossi. Ve vedlejším kostele má krásný pomník od Teneraniho s nápisem:

*Causam optimam mihi tuendam assumpsit
miserebitur Deus.*

(Věc nejlepší chránit jsem se podjal; Bůh mně bude milostiv.)

Jinak v kostele mrtvém není mnoho, co by mne zajímalo: několik pomníků postavených členům knížecí rodiny Massimů, která má na blízku palác; socha sv. Karla Boromejského od Maderny; pomník básníka Hannibala Cara (zemřel roku 1566); v chorové kapli veliký kříž s Ukřižovaným, který prý promluvil k sv. Brigítě a který je bolestným výrazem a rozdrásaným tělem opravdu dojemný a k soucitné a vděčné modlitbě povzbuzující.

„Ossa et cineres“ kosti a popel našeho Damasa jsou složeny pod hlavním oltářem, který je až příliš jednoduchý, uvážíme-li, kdo pod ním odpočívá a jaké nádherné hroby mají v Římě jiní svatí, kteří pro dějiny církevní nemají daleko takového významu, jako papež Damasus. Nad oltářem klene se ciborium

nesené čtyřmi alabastrovými sloupy; za oltářem prohýbá se tribuna s obrazem, na kterém viděti sv. Vavřince se sv. Damase a sv. Petra se sv. Pavlem. Klekám před hrobem velkého papeže a modlím se k němu tím srdečněji, čím více je zapomenut.

P. Hudeček C. SS. R., Řim.

Nejsvětější Svátost za časů apoštolských.

Písmo svaté nám uchovalo drahocenné svědectví o tajemství eucharistickém.* Pán Ježíš v Kafarnaum učedníkům slíbil „chléb života“, jimž jest „jeho tělo za spásu světa“, a splnil tento slib památnými slovy při poslední večeři a k nim přidal: „To čiňte na mou památku.“

Apoštolové splnili příkaz mistrův a obřad lámání chleba se objevuje jak v Apoštolských skutcích tak v I. listu sv. Pavla Korintským. Jeví se jako základní úkon nového obřadu, jako spojení všech věřících mezi sebou a s tělem Spasitelovým: „jedno tělo jsme mnozí!“ (I. Kor. 10, 17). Toto jsou doklady vdechnuté Duchem svatým a které mají pro věřícího zvláštní cenu. Na nich spočívá víra naše i celé církve.

Ale plným právem můžeme také jinde hledati svědectví staré víry. Jelikož eucharistický obřad má v Pismech vzhled zvláštní důležitosti, zcela přirozeně musíme i jinde než v Pismě najíti stopy tohoto počínání a potvrzení tajemství. Není nutno, abychom k posvátným textům připojovali tvrzení, jehož nepotřebují; jde o to, abychom ukázali, že skutečně první křesťanské pokolení, přímí žáci sv. apoštolů pochopili a prováděli učení Ježíšovo, jak jim je apoštolové předali.

Úřední spis, list ze správní korespondence vyměněný mezi vysokým římským úředníkem a samotným císařem přináší do této věci cenné světlo. Mezi lety 111 a 113 viděl Plinius mladší, správce Bithynie, že soudu jsou udáváni křesťané,

* Hlubina č. 1.

nichž již někteří se zřekli víry z obavy před pronásledováním. Plinius byl svědomitý úředník a chtěl se dopídití, co jako křesťané dělají a jaké jsou jejich zvyklosti. Z jejich úst se dověděl, že věřící se ve stanovené dny scházejí, „aby zpívali Kristu chvalozpěvy jako Bohu“; a že společně „požívají prosého a neškodného pokrmu“. Prokonsul shromáždil výsledky vyšetřování a poslal je Trajanovi, žádaje jej, aby mu naznačil, ak si má počínati vůči křesťanům. List Pliniův Trajanovi se nám dochoval; byl důkladně prozkoumán a zjištěn a dosvědčuje, jaké byly zvyky křesťanů. Tato písemná památka není theologickým dokladem, také nebylo důvodu, aby se obírala důkladně články víry. Císařský úředník se staral o vnější činy, ty spadaly pod jeho dozor a pravomoc, hledá zločiny, které má souditi, a zločince, které je potrestati. A ačkoliv jeho vyšetřování bylo jen povrchní, přece právě zjevuje jsoucnost veřejné křesťanské bohoslužby, kterou tvoří jakési jídlo, zmiňuje se o „potravě“ jinak „prosté a nevinné“, které křesťané ve stanovené dny ve shromážděních společně požívají. A chceme-li věděti, co bylo tou potravou, co tvořilo ono jídlo, musíme se samozřejmě otázati křesťanských památek. Přece jest však význačno, že vnější stránka obřadu, smyslům přístupný vzhled je zkoumán podle svědectví úředníka římské říše. Plinius neručí za eucharistickou víru, to bychom žádali příliš mnoho od pohana; praví nám však, že první křesťané činili ve svých shromážděních totéž, co tam činíme my dnes.

Naopak křesťanské památky mluví jasnější řečí a obrazy, jichž užívají, nám prozrazují, co jest tajemným pokrmem, kterého křesťané požívají. V museu lateránském v Římě je zachován nápis vtesaný do kamene a pocházející, jak se zdá, z druhého století. Kámen našel Ramsay r. 1883 blízko místa staré Hierapole ve Frygii (Malá Asie). Je to nápis od Albercia, křesťana a možná i biskupa. Prošel celým světem, navštívil Řím, zašel do Nisibe, překročil Eufrat; „víra šla před ním“ po cestě, všude našel přátele a všude přijal jako „pokrm neposkvrněnou rybu“, kterou z vod vytáhla „čistá Panna“. S nimi požíval „vína“ smíšeného s vodou a „chleba“. Jiný, pozdější

nápis Pektoria Autunského, je rovněž zasvěcen chválám „nebeské Ryby, vylovené z nesmrtelné studnice, která obohacuje duši věčnými vodami moudrosti“. Je to „pokrm Spasitele svatých, sladký jako med, a požívá ho ten, kdo má hlad“.

Tyto nápisy nemluví samy o tajemné Rybě, která jest pokrmem duší a jest zároveň chlebem i vínem. Římské katakomby nám na svých stěnách nahledaných časem ukazují stejné obrazy. V temnu podzemních chodeb a v koutech kapliček, ke kterým chodby vedou, objevíte prosté tahy obrazů chlebů, ryb, košů chleba a ryb na talířích, na bočních podoba ryby nebo řecká písmena toho slůvka.* Tyto staré památky nepodávají jen symbolické prvky, které představují jasně posvátnou hostinu. Některé fresky, jako v Capella graeca (v Řecké kapli) pohřebiště sv. Priscilly na via Salaria Nuova, podávají obraz samé hostiny. V Capella graeca v pozadí malé absidy, kde stával oltář, je ještě živě červená malba představující sedm osob sedících u stolu, jenž nese kalich a chleby. Ten, který předsedá hostině, sedí na konci stolu a nabízí chléb podáním a jako by jej lámal stolovníkům. To je slavná freska nazývaná „Lamání chleba“, v níž všichni shodně vidí zobrazení eucharistické bohoslužby.

Jako list Pliniův tak i tyto obrazy a znaky dosvědčují svým způsobem význam, který křesťané dávali tajemnému pokrmu, který s přáteli přijímali. Nápisy se shodují s malbami a mluví nám o chlebě a o víně, staví před zraky obraz nebo jméno Ryby a spojují je s obrazem chleba. Tím chlebem, jenž jest Rybou, jest posvěcený chléb, tělo Pána našeho, Ježíše Krista, Syna Božího, Spasitele. On jest tou tajemnou Rybou, neposkvrněnou, ulovenou čistou Pannou ve vodách z nesmrtelného pramene, on dává své tělo v potravu svým, svým přátelům, aby obohatil jejich duše věčnou moudrostí, začáteční písmena z jeho jmen a názvů tvoří řecké slovo „ichthys“, t. j. ryba, stejně i on v poušti dal zástupu chleby a ryby, aby se nasytil. „Ryba“ jest zřejmé náznakem, symbolem, ale jak jinak, ne-li symbolem, znázorniti skutečnou přítomnost, již naše oči ne-

* ΙΧΘΥΣ = ichthys.

postřehují, naše ruce nedotýkají, a již jedině naše víra a naše láska může odkrýti pod viditelnými způsoby chleba a vína? Ovšem, „Ryba“ je symbolem, ale symbolem mrtvým a dokonale pochopitelným pro věřícího, jemuž připomíná, že pokrm, který přijímá se svými bratry, je samo tělo jeho Spasitele. Z jiných památek dále poznáme, že symbolické představy se nijak nepříčí přesnému a výslovnému učení samého dogmatu.

Je zřejmo, že církevní spisovatelé nám vydají poslední svědectví. Křesťanská epigrafie a archeologie podle svého úkolu podávají obrazy malované a nápisy na věcech; obrazy a nápisy směřují k vyjádření eucharistické víry, ale plně ji nevysvětlují ani dokonale netvrdí.

Sv. Ignác, biskup antiošský, mučedník vřelého srdce a vychodan tělem i duší, užívá obrazného slohu ve svých listech, které napsal církvim za cesty do Říma, kde podstoupil mučednickou smrt. Tak píše Římanům, že si přeje, aby byl semlen zuby zvířat, aby se svou obětí stal pšenici hodnou Pána. Prosí římské věřící, aby nijak nepřekáželi jeho umučení a aby mu dopřáli dosáhnouti koruny, která byla slíbena. Oběť pomlené pšenice, vlastního těla, rozdrčeného zuby zvíře jako zrno mezi mlýnskými kameny, toť obrazy, které vnukají myšlenku eucharistické oběti. Dávají podnět k myšlenkám o obřadní oběti posvěceného chleba, o nejčistším těle Pána Ježíše obětovaném za nás pod eucharistickými způsoby. Ignác chce také svou smrtí býti obětním chlebem hodným Boží velebnosti. Obraz, nepochybně, ale obraz velmi blízký skutečnosti, neboť předpokládá totožnost obětního chleba s umučeným Tělem. Ostatně, i když svatý mučedník užívá obrazů mluvě k věřícím, kteří znají opravdové učení, přece dovede, je-li třeba, a bojuje proti bludařům, mluvit zřetelně a jasně a bez oklik potvrditi tajemství víry. V listu smyrnské církvi pranýřuje bludařské učitele, kteří vůbec neuznávali skutečného lidského těla Ježíše Krista za jeho pozemského života; z týchž důvodů se pak odvraceli i od Eucharistie. Jak by v ní mohlo býti tělo a krev Páně, když měl jenom zdánlivé tělo, když Slovo se ve skutečnosti nevtělilo v lůně Panny Marie? Ignác píše doslovně:

„Bludaři se nezúčastňují Eucharistie a modlitby, poněvadž nevyznávají, že Eucharistie je tělo Pána Ježíše Krista, které trpělo za naše hříchy a které Otec ve své dobrotě vzkřísil.“ Svědectví jest naprosto jasné; jako my, jako církev všech dob, tak i Ignác vyznává totožnost eucharistického pokrmu křesťanů se samým tělem Kristovým, které se za nás vydalo. Je to ozvěna zázračných slov, která při poslední večeři pronesl Spasitel: „Toto jest mé tělo, toto jest kalich mé krve.“ Kdož nepřipouští této pravdy: jsou bludaři a sami se oddělují od shromáždění věřících, v nichž nemají více místa. Není pro nás bez významu, že dokéti (výše zmínění bludaři), kteří popírali skutečné tělo Páně a jeho krev, současně popírali cenu Eucharistie, tudíž i oni chápali Eucharistii jako svátost těla a krve Páně. A tak vedle kladného svědectví sv. Ignáce o obecné víře máme také důkaz z opačných lživých tvrzení bludařů. Ten tvrdí a tito popírají, ale obě strany předpokládají týž předmět, katolické učení o skutečné tajemné přítomnosti eucharistické. Křesťanské hostiny, o nichž mluví Plinius mladší, obrazové představy katakomb nabývají nyní pro nás smysl zcela jasný, a to stejný se smyslem, který bohona-dchnutá sv. Pisma dávají eucharistickému lámání chleba.

Ale naše zbožná zvědavost chce badati dále. Nemohli bychom vniknouti do kruhu prvních křesťanských shromáždění, zúčastniti se v duchu jejich schůzky, poznati, jak se modlili a jak slavili svatá tajemství? Nejstarší památka dochovaná z dob apoštolských „Učení dvanácti apoštolů“ ta ukojí naše přání po všech stránkách. Tato knížečka má spíše podobu kázání, její účel je více praktický než naučný. Je sestavena ve tvaru přikázání a tak mluví také o křesťanských shromážděních. Pravi: „V den Páně ve shromážděních lámejte chléb a po vyznání hříchu děkujte, aby vaše oběť byla čistá. Kdo je ve sporu s druhem, nemá s vámi přicházeti, dokud se s ním nesmíří, aby neposkvrnil vaši oběť.“ (Kap. 14.) Převládají mravní naučení: chléb nemůže býti mezi bratřími lámán leda po očistění svědomí a po smíření s bližním. Nevíme, zda se tato „zповěď“ konala úplně soukromě jako dnes, nebo byly-li

zvláštní obřady. Poznamenáváme však, že církev sv. zachovává i v dnešní liturgii tento spasitelný projev pokory a odpuštění. Předě mši sv., před nejsv. Eucharistií, před některými slavnými obřady se vyznání hříchů děje předepsaným způsobem a podle téhož způsobu bývá udíleno i odpuštění. Vidíme, že tento zvyk pochází z nejstarších dob a byl podnícen samými slovy Spasitelovými: „Neseš-li k oltáři svůj dar a rozpomeněš se, že tvůj bratr něco proti tobě má, jdi prvně se smířiti s bratrem svým a potom přijd podati svou oběť.“ (Mt; 5, 23 n.)

Jiné místo téhož „Učení dvanácti apoštolů“ uchovává obřadní výrazy kolem proměňování chleba a vína. Čteme tam slavné děkování Bohu Otci, které naznačuje nápěv pozdějších předzpěvů (prefací) pozdějších dob. Vzdávají se Bohu díky za jeho jméno, za dar stvoření, za vědění, za víru a za nesmrtelnost, o nichž nás učil Ježíš, služebník Otcův. Zvláště se zmiňuje o pokrmu a nápoji, jež Bůh dává všem lidem, aby ho chválili a mu děkovali. „A nám,“ dodává znění, „t. j. nám křesťanům, jsi dal duchovní pokrm a nápoj a věčný život skrze svého služebníka.“ Zvláštní modlitba se říká za církev, aby ji Bůh ráčil chrániti ode zlého, zdokonalil ji v lásce a posvěcenou aby sjednotil se čtyř stran světa v království, které je jí připraveno. „Ať nastane milost a zmizí tento svět. Hosanna Bohu Davidovu! Kdo je svatý, ať se přiblíží, kdo není, ať činí pokání. Přijdiž, Pane! Amen.“ (Kap. 10.) Podle nejobecnějšího názoru kritiků tyto postupné modlitby předcházejí Eucharistii a tvoří slavné a veřejné dikůčinění, které jménem všech pronáší předseda shromáždění, a k němuž se poji všechen lid tím, že odpovídá „Amen“, jako stále i my činíme. Modlitby končí živě a nalehavě, obec očekává samu přítomnost Páně; jenom svatí mohou zůstat i přiblížiti se ke svatým tajemstvím.

Ještě na jiném místě podává totéž dílo zvláštní formule dikůčinění nad požehnaným kalichem a nad lámaným chlebem: „Při dikůčinění děkujte takto: napřed nad kalichem: Děkuje ti, Otče náš, za svatou révu Davida, tvého služebníka, kterou jsi nám dal poznati skrze Ježíše, tvého služebníka; sláva tobě po věky! A nad lámaným chlebem: Děkuje ti,

Otče náš, za život a za poznání, které jsi nám dal poznati skrze Ježíše, tvého služebníka; sláva tobě na věky. Jako tento lámaný chléb kdysi roztroušený po horách byl sesbírán, aby se stal jedním, tak ať je i tvá církev sjednocena po všech koutech světa ve tvém království.“ (Kap. IX.) Toto místo připomíná výrok sv. Pavla v listu Korinťanům: napřed tvrdí totožnost posvěceného kalichu s krví Kristovou a lámaného chleba s jeho tělem a potom se zmiňuje o jednotě všech věřících v jednom chlebě. (I. Kor. 10, 16 n.) Myšlenková souvislost je na obou místech stejná a můžeme tedy souditi, že stejné liturgické zvyklosti vysvětlují příbuznost obou míst. Slova o kalichu a o lámaném chlebě nám zůstávají poněkud tajemná. Abychom je pochopili, jest záhodno, abychom si vzpomněli na biblický symbolismus, který jest základem prvních apoštolských spisů. „Réva Davidova“ je mesiášský výraz, Mesiáš nese plody jako réva;* ale, hle, tu je již mesiášské proroctví uskutečněno, pravá réva Davidova („Já jsem kmen vinný,“ praví Spasitel u sv. Jana) nám dává pít vlastní krev v posvěceném kalichu pod způsobami a v podobě vína. To jest réva Davidova, mesiášský nápoj, o němž nás učil Pán Ježíš.

A stejně je tomu s chlebem. „Já jsem chléb života,“ praví Spasitel v téměř evangeliu sv. Jana; před lámaným chlebem děkujeme za ten chléb života a za poznání, které nám dal Ježíš. Jako tento lámaný chléb byl ještě v klasech chvějících se vánkem rozptýlen na pahorcích a potom byl spojen v jeden celek, tak i velká obec věřících roztroušená ve světě se sjednotí v království díky požívání jednoho chleba. Za těmito obraznými výrazy a za narážkami jasnými víře věřícího je stále tože tajemství skutečné přítomnosti a jednoty církve okolo této přítomnosti.

Toto nám podávají první památky dochované z dob apoštolských. Je toho málo ve srovnání se svazkovými díly církevních Otců a s hojnými pojednáními bohoslovců. Žeň jest skrovná, drží se ve šterbinách zdiva; je to jen několik klasů,

* „Já jako kmen vinný raším libovonně, z květů mých plody jsou skvostné a přebohaté.“ Sir 24, 23.

kteře zanechal čas, veliký žnec všech věcí. Ale postačí po žních najít několik klasů na poli, abychom věděli, že pole bylo oseto obilím, postačí najít několik rozptýlených svědectví, abychom mohli poznati víru prvotní církve. Ať se tážeme Plinia mladšího, prokonsula v Bithynii, nebo katakomb podzemního Říma, ať čteme sv. Ignáce antiošského nebo „Učení dvanácti apoštolů“, všude potkáme stejnou víru a stejnou lásku, všude potkáváme užívání týchž obřadů; lámání chleba a skutečná přítomnost jsou dosvědčeny prvními památkami církevních dějin.

H. D. Simonin, Řím.

Moc hříchu a moc milosti.

Evangelium III. neděle postní mluví vážně o hrůze hříchu a jeho následcích. Dává je tušiti, poodhrnujíc poněkud clonu. O hrůze hříchu a jeho následcích by mohl promluvit ze zkušenosti hříšník sám. Hřích oslepuje, oněmňuje, zatvrzuje, vydává žádostivosti na pospas, zotročuje, odštěpuje, zahání do pouště.

Slova sv. Jana (12; 35): „Kdo ve tmě jde, neví, kam putuje“, vysvětlují mnohý temný skutek v životě národů. „Nevědí, co činí“ (Luk. 23; 34). Kde není víry živé, tam vchází tma, místo Boha nastupují bůžci; hrůza pekla, nemilosrdnost, nevěrnost, neposlušnost, nerozum (Řím 1; 21-32).

Odkud dnešní mravy zdivočilé? Na svědomí je má nevěra. Prohlásila hřích za slabost, ba od nedávna hlásá na ulicích, rozhlas, knihami právo na hřích. Kde tento moderní názor se protlačí, vede k neblahým důsledkům. Příroda má silnou moc a její pudy pohánějí člověka střemhlav vpřed, člověk pak sám je nakloněn jim povoliti.

Ve světle dnešního evangelia nezdá se býti hřích hračkou, nýbrž těžkým zápasem světla s mocnostmi temnosti. Člověk musí býti zkažen; jen tak si vysvětlíme nejodpornější neřesti. Jinak by nezuřil tak proti sobě, vůbec proti tomu, co je korunnou lidství. Satan ho tam dostal jenom podvodem. Ale pak

vše stahuje v jeden železný řetěz. Chce-li ctnost promluvit, buď ji zavrou do vězení, anebo přibijí na kříž. Toť zdroj zlých popudů, toť podzemní vulkán, jenž chrlí zlo na svět. *Mysterium iniquitatis* (2. Sol. 2; 7). Vysvětlujte, analysujte, jak chcete, zbytek zůstane pod temným závojem.

Jako když se v horách z jara odtrhne sněhová koule a letí dolů a v letu roste v ohromnou lavinu, valící se s hromovým rachotem do propasti, tak odpojil se z jitra stvoření první hřích z výšin lidstva a valí se od té doby lavinou světem. Miliony strhuje s sebou dolů. Není píde obydlené země, kde by spolu nebydlil hřích. Celé národy povalil na zem a zbídačil, lidi se navláčela a natrápila odtrhl od Boha na věčné časy. Hřích krčí se v brlozích velkoměsta a hude v jeho lokálech. Hřích staví pro šilence domy. Hřích uvrhl temný stín na stroje naší kultury, že místo požehnání nám přinášeji kletbu. Hřích odsoudil nás všechny na smrt; hle, matka živých odkazuje svým dětem hřbitov.

Než, nač tyto dlouhé výklady? O hříchu mohl by se rozhovořit jen hříšník sám a — zpovědník. Ostře vyhraněna zjeví se novokněži vášeň na dně lidské duše. Dosud dovídal se o ní jenom z knih, život míchá jinak karty. Dábelská maska smrtelného hříchu, neštěstí, jež snáší nad jedincem i celými rodinami a kraji, vystupuje jako hrozné zjevení z hlubin. Vidíme, jak těžký hřích se běře vždy určitými drahami, jak se vybarvuje a vybíjí podle tajemných zákonů až s krutou pravidelností — divadlo, jež lze sledovati jen s utajeným dechem a tlukoucím srdcem. V pokročilém stadiu kráčeji tyto hříchy, zprvu tajně páchané, pak ze široka se valící ulicemi. Napřed ničí duši a její statky, pak vystupuje na venek jako nemoc, až se zmocní jako upír celého člověka a statků podlehlého, aby s posupným smíchem, dokonav dílo své, zmizel a se objevil na jiném místě. Kdyby to nebyl tak otřepaný obraz, museli bychom si říci: Život, jak ho shledáváme, je mořem, tu hladkým jako zrcadlo a vábně krásným, tu rozbouřeným, rozzuřeným, stahujícím loď za lodí do tůně. Nikdo neví, kdo na tom místě, kde stojíme a i jiní žijí, byl hlubinami pohlcen. Křiklavé případy jsou ovšem řidké, než víc než dosti narazíme v životě na

neviditelného nepřítele, a jenom kněz ví, jak těžký zápas a utrpení obklopuje všechny lidi, jak tu stojíme mezi světem hříchu a ctnosti — že denně se dějí rozhodnutí největšího dosahu, že stále krvácější rány a mizejí mrtvoly. Jako světelná raketa vznese se tak mnohý život lidský v klidném lesku záře, obdivován odevšad, tu následuje výbuch a po něm dešť jisker, popel, tma.

Ne každý život ovšem končí tak smutně, ba mnohdy stává se hřích podkladem, na němž lépe vynikne slitování a láska Boží. Až se člověk cítí v hříchu jako v cizině, je zralý pro milost. Všichni mají hlubokou touhu po tom, čeho se jim nedostává. Na tu touhu navazuje Bůh, an di: „Uboží, hledají vodu a není jí; Já, Hospodin je vysvobodím, vyleji na ně Ducha svého.“ (Is. 41, 17; 44, 3.) Tak zkvétá z chudoby bohatství milosti. Jak těšilo příští Vykupitele ubohé v světovém adventě. Vědomí Boží blízkosti muselo by posílit i naši dobu. Tu musí vzhlednouti každý v horkém boji, když Bůh mluví: „Neboj se, já jsem tě vykoupil a zavolal jménem tvým. Můj jsi ty; a kdyby ses dusil špínou a brodil vodami, neutopíš se; a kdybys procházel ohněm, nespálíš se; já jsem tvůj Spasitel“ (Is. 43; 21).

V tom je veliká útěcha naší víry pro skleslé lidstvo dneška, že můžeme postavit proti tajemství hříchu tajemství milosti. Jestliže venku svět chladně jde kol bolu nejhlubšího, u nás měj láska svoje útočiště. Láska domlouvající: „Tak dlouho jsem mezi vámi, a ty mne dosud nepoznáváš?“ Láska tesknící: „Ach, kdybys poznal dar, který mám pro tebe.“ Láska nápomocná: „Nemáš nikoho, kdo by ti pomohl, já tebe uzdravím.“ Láska Kristova, jež dostala od Otce moc nad všelikým tělem, by mu připravila život věčný (Jan 17; 2).

Jenom víry je třeba. „Vše je možné tomu, kdo věří,“ di Pán. Nevěra mění světlo ve tmu a tmu ve světlo. Toť hřích naší doby. Treba nám bojovati proti mocnostem ve vzduchu doslovně (radio) i přeneseně. Mnohdy stačí: „Tak mluví Hospodin“, aby strhlo hráz předsudků, odpírajících Božímu poznání, a zajalo mysl v poslušnosti Kristovo (2 Kor. 10; 6). Treba

státí sám u víře jako sloup čníci ze zřícenin do nebe. Pevnost nevěry není ani zdaleka tak jistá. Vidíme sice, jak mnozí končí v léčkách hříchu se zkamenělým pohledem; než smíme mít za to, že někde za zamčenými dveřmi lomcoval celé hodiny člověkem pláč, než doučtoval s Bohem a se zoufalstvím. Každý má chvíli, kde si vybírá svůj osud. Ale kde se rozhojnil hřích, rozhojnila se i milost Boží. Ať si zlo řadí sebe více, ať se vzdává odcizení Bohu, tato doba je též dobou touhy po Bohu. Kdo ví, proč Bůh dává mnohým jíti cestou tak trnitou, co s nimi vyjednává v poslední hodině? Pro nás je to poučením, abychom neskládali důvěry v sebe, nýbrž v Boha, jenž dovede i mrtvé vzkřísiti (2 Kor. 1; 9).

Vincenc Kramoliš.

Krása absolutní.

Jest pravdou, že krásu prostřednictvím smyslů poznáváme, někdy však ji neobjevujeme pouhým smyslem. Ne proto, že máme smysly otevřené, ji spatřujeme; ty nepodmiňují objevení krásy. Krásu viděti, krásu milovati a jí žiti nelze se naučiti. Krásu *objevujeme* — toto slovo vystihuje její příchod — dostáváme darem. Než se nám zjeví skvoucí, tápáme a bloudíme, klamajíce se mnohými věcmi, touhami a ideály domněle krásnými. Až když větry Boží milosti zaduly prudce kolem nás a strhly lodici našeho života na hlubiny moře víry, blízko jsme objevení krásy. Tenkrát, jediné tenkrát a to ještě po mnohých vichřicích a smrštech, omylech a blouděních, po těžkých, trpkých a bolestivých zkušenostech objevuje se nám krásna na obzoru za jitra, konejšivě překvapujíc. Neboť ačkoliv jsme ji tušili, nenadáli jsme se, že bude tak krásnou. Stává se nám pak jako plavcům objevený ostrov, plný zázraků přírodních, novou zemí, rájem, jenž rozprostírá se do šířek i hlubin naší duše, takže krásna je duší a duše krásou.

Jsou, kdož krásu objevili, protože ji hledali na cestách, které k ní vedou. Nyní se mlčky obdivují. Jsou však též, kdož

nemlčí v údivu nad krásou svrchovanou (v údivu nad krásou svrchovanou nemožno než mlčeti), ale zbožňují ji, domnělou, tisícerymi slovy i činy. Ti lhouce předstírají, že patří na její tvář. Pakli se obdivujeme kráse, řádu se obdivujeme. Tudíž ne pouhýma očima spatřujeme krásu, aniž jiným smyslem se ji zmocňujeme, poněvadž řádu smysly nevnímáme. K tomu je potřebí celé duše, otevřené a čisté. Věc je uspořádána, proto je krásná. Řád věcí jest duchem věcí. A duch oživuje, činí věc krásnou. Krásou v podstatě je život, jelikož život působí řád nebo projevuje se řádem. Závěrem toho : Protože životem jest jediný Ježíš Kristus, jest též krásou, krásou absolutní.

Duchem, to jest životem uspořádané věci aneb dílu právem se obdivujeme. Umění, jež jest dílem uspořádaným Duchem, právem se obdivujeme ; tvoříť umělec v řádu duchovním. Přírodě, jež jest dílem uspořádaným Duchem, právem se obdivujeme ; hierarchie tvorstva je podivuhodná. Avšak — jako se neobdivujeme umění, poněvadž nebývá svrchované, jako se neobdivujeme přírodě, poněvadž jest schodištěm pod námi — právem v údivu zůstáváme státi ztrnule, nepohnutě a mlčky před krásou té jediné, již Bůh vyvolil a přioděl sebou, učiniv ji pramenem řádu, tudíž krásy — před spanilostí církve. Neboť v ní žije :

řád duší, bojujících o Pravdu, hierarchie kněžstva, počínajíc laikem a končíc veleknězem — *krása víry* ;

řád duší, dobytých Pravdy, hierarchie svatých, počínajíc ovčí pokornou a tichou, vedenou k zabití, končíc květinou, spokojenou s počasím podle libovůle Vládce nade vším — *krása lásky* ;

řád duchů z Pravdy zrozených pro věky věků, hierarchie andělů, počínajíc serafinem, hořícím v srdci Božím, končíc kurem, hořícím i v srdci Božím i v meči spravedlnosti jeho — *krása nepopsatelná*. To jest církev, krása absolutní jako Ježíš Kristus sám. Na ni volá : Krásná má, holubičko má !

Nemůže býti sporu, zda církev jest krásou absolutní. O tom svědčí všichni, kdož tápali dlouho mimo ni, byvše lhostejní k jejím výzvám, i ti, kdož bojovali zdánlivě proti ní pod su-

gescí nepřátel, nevědouce a nechápající. Že povrhli starým, dlouho zkoušeným způsobem života, že se vzdali vážnosti, úcty a snad i věhlasu, jenž sladkou hrdostí sliboval je hýčkatí, že pak i oblíbené, věrné a druhy tak nepostradatelné přátele, příbuzné i nejbližší opustili, aby k církvi, té pohrdané, jako k prsům matčiným se přimkli, to způsobila mystická její krása. Spatřiti krásu církve nelze, aniž jinak smyslově ji postřehnouti. Ji nutno objeviti. Všichni, kdož svědectví ji vydávají, byli objeviteli. Nicméně nestalo se tak nahodile a neočekávaně. Hledali a když již měli, ještě hledali a stále, ustavičně, úporně hledali, až — našli. Našli-li maličko, netroubili, že našli vše, toužili naléztí více, byli žádostivi než žádoucnějšího. A tato usilovná žádostivost je zachránila. Když již měli vše, ve světě absolutně vše, čeho mohli mítí, neměli ještě — církve. Tu našli až naposled — a našli ji, neměli více čeho hledati ani na zemi ani na nebi. Vpravdě proto je církev krásou absolutní, že jako Ježíš Kristus, jsouc jeho nevěstou, je Alfou i Omegou. Přijímá nás, kdy nemůžeme rozhodovati, volíc za nás lásku Páně a z ní plynoucí život věčný — Alfa ; a přichází k nám, abychom opět my ji přijali, když celý věk svůj zhrdali jsme její láskou, přichází jen pro zisk náš — Omega. Zpravidla vítězí. Ježíš Kristus, absolutní řád vtělený, absolutní krása vtělená, zamiloval nás a ozdobil touž krásou, zachoval sebe v nás, tentýž řád vdechl v srdce naše. Tak založil církev, tak zachovával církev a dává státi církvi dnes i dá na věky věkův.

Jako Ježíš Kristus udivuje krásou slova, jsa Slovem, jež bylo na počátku, tak i krásu církve znamenáme v její řeči. Řeč její není lidská, protože činí divy. Není živá ani mrtvá, není jazykem některého národa, ale národů všech ; řeč její jest řečí Boží k duši, řečí absolutní, již vyhání zlé živly, naočkovává vonné růže ctností a konečně obrozuje starého člověka. Hovoří liturgií, pracuje podle řádu, aby byl zachován řád. Hovoří a zároveň ústy svými se dotýká, líbá, miluje — zachovává lásku. Mší svatou, v níž mluví divem největším, objímá vše živé jako pravá matka. Objímá a nevyjímá ; mluví

nevyjímá ; pracuje a nevyjímá. Miluje všechny, aby věrnost lásku získala všech. Řeč církve jest jako řeč Ježíšova. Mluvil v podobenstvích. A učedníci jeho musili uchvacovati pravdu, ač se dávala darem. Církev jako Ježíš Kristus mluví, v obzích překrásnou řečí posvátných obřadů. Pánu vytýkali mnozí, pravice : Tvrdá jest jeho řeč. Totéž vytýkají církvi, osvětou osvícení pak považují projevy její za absurdní. Avšak tvrdá řeč Ježíšova byla mocnou řečí. Čistila srdce, hříchem zanešená, vyháněla ďábly, rovnala křivé údy, křísila mrtvé a utišovala rozbouřené živly. Nesmyslnou jeví se řeč církve těm, kdož jsou duchovně slepí a hluchí, ať již pozbyli smyslů vlastní nebo cizí vinou. Převážně však kladou mezi sebe a církev překážku umělou, aby neviděli, že jako Ježíš Kristus zastavuje přívaly vzteku v světě tím, že nespílá, nýbrž dobrořečí, narovnává a spojuje zpřerážené páteře duší, tím, že jim vlídně odpouští, vymítá běsy a čistí srdce mnohých tím, že je usvědčuje z hříchu, představujíc jim před oči zrcadlo — a konečně, že křísí duše, páchnoucí již hříchy nečistoty, svým silným slovem, příkazujícím čistotu.

Církev jest nejkrásnější v lásce. Je-li Bůh láska, též i ona. V církvi zračí se jas vzkříšeného, oslaveného Krista a spanilost jeho přesvaté matky. V církvi hýří nádherou životy svatých. Církev leskne se neporušitelností andělů a hoří ohněm Ducha svatého. Nalezl někdo krásu mimo církev ? Nalezl-li, neobjevil krásy absolutní, již jest Bůh v církvi. K tomu je potřeba života katolického, života obcování s Otcem na nebesích ve svazku s těmi, již s ním též obcují.

Jan Rubin.

Slova Petrova.

Nová encyklika sv. Otce o manželství vyšla či vyjde zároveň i v Praze i v Olomouci v doslovném překladě a proto upouštíme od citování obsahu. Vůbec co nejdříve začneme sami v příloze Hlubiny překládati soustavně papežské encykliky a dekrety.

Plnomocné odpustky za modlitbu hodinek před nejsvětější Svátostí.

Sv. Otec velmi rád přijal hold kněží shromážděných na X. Eucharistickém kongresu v Loretě a ústy kardinála Velkého Penitenciáře povolil k rozhojnění zbožnosti kněží a lásky k nejsvětější Svátosti, aby duchovní vyšších svěcení, kteří by recitovali celé kněžské hodinky, třebaže rozdělené v části, buď před veřejně vystavenou nejsvětější Svátostí, nebo i před nejsvětější Svátostí uchovávanou v tabernakulu, mohli získati plnomocné odpustky za obvyklých podmínek.

Acta Apost. Sedis. 4. listopadu 1930.

Pracovna.

Studentské kapitoly: O modlitbě.

Mendici Dei sumus, definuje sv. Augustin člověka. Jsme žebráky Božími. Ničeho ze sebe nemáme. Kdo si nedal svůj počátek, kdo si nedal své bytí, jak by si mohl dáti jeho další rozvinutí, jak by si mohl dáti to, co tento život, co naše bytí rozšiřuje, udržuje, rozvinuje. V tom je podklad potřeby naší modlitby. Totiž podstatná vlastnost lidská, že ustavičně potřebujeme Boha. Všeho ostatního ani tolik nepotřebujeme. Protože bez mnohého bychom se tu na světě mohli obejít. Mohli bychom jednou učiniti takovou revisi, jakou konal legendární Diogenes, jenž odhazoval jedno po druhém, jak poznal nepotřebnost jeho. Ale jedno nikdy nesmíme odložit, bez jednoho

sme naze chudi, totiž bez Boha. O toho musíme především se snažiti, o něho, protože jej ze sebe nemáme, musíme prositi. Kdo něco nemá, musí o to žádati, prositi. Protože pak potřebujeme jedině Boha, všechno ostatní je jenom v té míře potřebné, v jaké je potřebným prostředkem nebo cestou k nalezení Boha, proto naše modlitba je především prosbou o Boha. Aby přišel do duše naší, aby si podmanil duši naší, aby ji vedl, aby ji naplnil, aby zvládl ji a dále ji nakonec jako její největší láska a poznání. Chápete takto, že modlitba není bezduchým odhrkáváním naučených modliteb, že modlitba je klaněním, je prosbou za návrat, tedy za odpuštění, je zadostiučněním, že naše modlitba je prosbou o všechno potřebné, abychom mohli snáze a lépe a klidněji Bohu sloužiti. Modlitba je tedy v poslední řadě každá modlitbou o Boha. Je-li modlitba *petitio decentium* a Deo, čili prosba o vhodné věci, co je vhodnější než Bůh sám pro duši naší? Modlitba není odříkáváním, nýbrž modlitba je důvěrné, dětinné obcování dítěte s milovaným a s milujícím Otcem, jenž nám všechno dá a jenž jenom pro naše dobro chce, abychom jej prosili, abychom totiž stykem a obcováním s ním načerpali síly a statečnosti, abychom se mohli u svého Boha ohřáti a občerstviti.

Brailo.

Oprávněnost modlitby.

Což neví Bůh, jsa vševědoucí, co nám chybí a čeho potřebujeme? A což již není v jeho svatém plánu stanoveno, jak celý běh světa půjde. Ano, je Bůh vševědoucí, nepotřebuje naší modlitby, a když se modlíme, nechceme změnití vůle Boží. Ale ten, jenž chce cíl, chce zároveň i prostředky a proto Bůh určil a stanovil, že tak a onak vše se má státi, že to či ono obdržíme, ale zároveň též, že to máme obdržeti na modlitby naše. On je Pánem a rozdavatelem, z jeho rukou všechno přijímáme a proto, třebaže on nepotřebuje modliteb našich, my potřebujeme dobroty jeho, my potřebujeme štědrosti a lásky jeho. A ten, kdo přijímá dobrodiní a kdo přijímá lásku, musí o ni prositi. To je přirozený zákon, to je něco tak samozřejmého. Všechno dají rodiče svému dítěti a přece chtějí, aby dítě pro-

silo, aby dítě bylo vděčné. A chtějí to ve prospěch dítěte, aby dítě si uvědomovalo, že má své dobré, milující rodiče, aby si dítě uvědomovalo ve svůj prospěch, že má někoho, kdo oň pečuje. Toť také význam modlitby. Protože lidé neprosí, protože se lidé nemodlí, proto ztratili vědomí milujícího dobrého otce, jenž se o nás stará, jenž o nás pečuje, jenž nás zahrnuje láskou svou. A tak, co pomůže lidskému dítěti, že je zahrnuto přirozenými dary, že má celý svět, když přece při tom při všem jest a zůstává sirotkem, jenž skoro nic neví o jednom Otci, jenž čistě, šlechetně a věčně miluje, jenž nedovede opustiti a zklamati, protože je nejen milující, nýbrž i Lásky sama!

Braitto.

Maria obětující.

Přinesla svého prvorozeného do chrámu, aby jej obětovala. Nebyl to jen zbožný obřad, jako u ostatních žen izraelských. A nemusila přinášeti dvě holoubátek. Její Syn měl opravdu býti obětován a ona s ním. Obě dvě holoubátka byla, lidsky řečeno, zbytečná. Maria obětovala Syna svého k oběti dokonalé, k oběti strašné, naprosté. Prorocství starozákonní ji mnohé napověděla a Simeon jí odhaluje záclonu budoucnosti způsobem až příliš jasným. A Maria přece neustupuje, přece podává Hospodinu Syna svého a v něm a s ním své celé mateřské srdce, jež jest již v oné chvíli protknuto mečem, jež jí slibuje Simeon.

Obětování ve vědomí celého dosahu oběti.

To jsou obětování, jež Bůh otvírá při svých povoláních. Obětování při vstupu do kláštera, semináře, obětování při přijetí zvláštního poslání. Poslání básníka, umělce, obětování při povolání matčiny, při povolání býti vychovatelem, oporou, nebo všechno všem.

V každém povolání jsou chvíle, kdy cítíme strašnou tíhu obětování, kdy cítíme druhou kůrku chleba, protože každý chléb jest o dvou kůrkách. Tehdy, když cítíme celou tíhu, odpovědnost, zapomenutí, zdánlivou neúčelnost a zbytečnost oběti, jež povolání žádá, když nikdo při nás nestojí, než snad nějaký Simeon, jenž místo útěchy nám odhalí stroze celou pravdu a my se marně ohlížíme po ruce, která by nás zachytila,

tehdy je dobře schouliti se do klína přesvaté Matky obětující mnohem více, než my všichni obětovati můžeme, protože obětovala Syna svého, jenž byl zároveň Synem Božím, protože jej obětovala na oběť naprostou a dokonalou, na oběť, jež od mnohých bude odmítnuta s potupou a rouháním.

Maria rozumí ubohým dítkám lidským, které musejí stále obětovati, a chce je učiti, že jediné správné a užitečné jest obětování ve chrámu Hospodinově. Mnozi obětují, protože musejí, protože je život k tomu nutí, ale jinak jdou neradi. Protože nevědí, že jediné v chrámě, jediné u Boha, protože s ním se šťastně a sladce obětuje. Je totiž jedno štěstí, které dovede hráti i uprostřed nejkrutějších zkoušek a smutků. Radost při obětování v chrámu, že totiž jdeme za vůlí Boží, že jsme v jeho rukou, že nejsme zapomenuti, že neobětujeme nadarmo, protože oběť jemu přinesená je bohatá a nakonec vždycky nadpřirozeně plodná.

Braitó.

Vděčnost k našim přispívatelům.

Čtenáři naši jsou již tak zvyklí na to, že jim Hlubina pravidelně každý měsíc přijde, že prostě přijímají časopis a snad ani nepomyslí, jaké mají oni též závazky k těm, kteří jim lávou chléb slova Božího. Nemyslete, přátelé, že jste učinili zadost své povinnosti, když jste zaplatili předplatné. To by bylo nízké. Vždyť naše předplatné za tolik set stran jest opravdu jen tak rozpočítané, abychom mohli pravidelně vycházeti.

Máte k nám své další povinnosti. Nemyslím tu na redakci, ale na ostatní spolupracovníky. Dávají vám svou duši, dávají vám svou lásku. Mají péči a starost o vaše duše. To se nedá zaplatiti časně. Proto zůstává vám, vám, kteří vážně chápete poslání našeho časopisu, další svatá povinnost, abyste se odvděčili těm, kteří vás mají rádi, vzpomínkou při svých modlitbách. Je to něco tak samozřejmého, že se až stydím o tom psáti. V jiné revui bych o tom nepsal, ale když chceme tvořiti jednu rodinu, jednu společnost, nenajdeme jiného těsnějšího a čistšího pojítka než právě modlitby. Chceme jedno, abychom se všichni přiblížili k dobrému Otci. Totéž chtějí pak ti, kteří

vám píší. Jenom modlitbou dojdeme k Bohu, a proto jenom modlitbou můžete vyprositi těm, kteří vás vedou a vám píší, aby vás dobře vedli. Vzpomeňte duši a věčných i časných záležitostí našich přispívatelů. Spojte se duchovně s nimi a tak budou jejich slova mít ten důraz, který jim chtěli dát. Jenom ve vzájemné modlitbě porozumíme slovům těch, kteří k vám mluví, protože z modliteb ty řádky vycházejí, modlitbu chtějí vykresati v duších a proto jenom v modlitbě jsou plodná.

Braitó.

Žeň.

Z duchovního života.

G. ADLOFF: *Ars artium* (Il confessore direttore), Torino, Lega Cat. Editr. R. Berruti, 1930, str. 238. — Účelem knihy je ukázat, jak každý zpovědník by mohl a měl být opravdovým vůdcem duší. Není tedy pochyby, že se zde jedná o úkol velmi obtížný, jakým je vedení duší na cestách svatosti. Autor, máje značné zkušenosti jako ředitel semináře ve Štrasburgu, se pouští do tohoto problematu a přináší velmi mnoho světla tam, kde jen ztěžl je nalézáme. Kniha bude dobrým rádcem všem zpovědníkům, protože všichni se musejí snažit vést výše své penitenty, pečovat o to, aby nezakrněli v duch. životě, nýbrž spěli od stavu hříchu až ke spojení s Bohem. *R. D.*

DR. K. ALGERMISSEN, *Konfessionskunde*. (Giessel, Hannover, str. XVI a 846.) Ve třech oddílech probírá autor nauku katolické církve a sekty od ní odstěpené, nauku pravoslavné církve a sekty v ní, nauku protestantismu a jeho sekty. Je to kniha vzácná v celém dosahu toho slova. Nauky jsou podány se znaleckou stručnou obsažností ve všech oddílech. Informace ohledně sekt jsou vystižné, spočívající na dokonalých a podrobných informacích, což se týká i našich nejnovějších sekt. Obraz, který se objeví v náboženských dějích lidstva, je nesmírně smutný, když vidíme, že všechny sekty vyšly z lidí pathologicky abnormálních a že přece se našlo tisíce duší, která se daly strhnouti. Ale zároveň tím zářivěji vyniká jedna, svatá, katolická a apoštolská církev římská ve své záři nadzemské.

—es—

ARCHAMBAULT: *St. François de Sales* (Paris, Gabalda,

stran 320, cena 20 fr.) Obohacení sbírky Křesťanští moralisté. Je-li život sv. Františka Sal. celkem dnes přesně stanovený, není tomu tak s jeho naukou. Autor správně varuje před přílišným synthetisováním tak jemného učitele. Chce též zpřesňovat ve známé nové kontroverzi o této věci mezi Brenondem a Vincentem. Podle A. oba autoři připínají se příliš jednostranně pouze na jedno údobí světcovy působnosti. A při tom přece dává nám spisovatel patřiti na krásnou a pevnou stavbu světcovy theologie. S. B.

BAYARD: *Tertullien et St. Cyprien* (Paris 1931, str. 296, cena 20 fr.) Eucharistický kongres v Kartagu obrátil pozornost křesťanů ke kvetoucím kdysi křesťanským obcím v severní Africe a tím probudil též zájem o dvě význačné postavy sev. Afriky, jednoho světce a druhého nešťastného kacíře, jehož nedostatek srdce a lásky zavedl do ztuchlých chodeb pouštního rigorismu. A vedle Tertuliána vidíme jiného horlitele povznesení mravnosti, bojovníka proti hříšnému lesku, sv. Cypriána, jenž však dovedl zůstat i ve spojení s jedinou učitelkou a vůdkyní mravnosti. Autor poutavě líčí názory obou moralistů o povinnostech k Bohu, k sobě, k bližnímu a ke společnosti. Klasické dílo. S. B.

CAMPELLO GIUSTINA: *Il valore della Croce prima e dopo Cristo*. Roma, Desclée, Piazza Grazioli 4, 1930, 150 ilustrací, cena L. 20. Úprava vzorná. — Nejde o pouhou studii archeologickou a historickou, ač tyto prvky převládají. Autorka se snaží, zvláště v druhé části knihy, kde jedná o významu kříže pro křesťanství, rozvíjet lásku ke kříži, jenž byl až do ukřižování Páně předmětem nenávisti a pohrdání. Studie je velmi pozoruhodná jak po stránce historické, tak náboženské, protože je založena na důkladné znalosti křesťanské archeologie, zvláště katakomb, které skýtají v této věci množství látky. Vedle poznatků nových shrnuje, co o té věci řekli už druzí, a tím dává jistý ucelený obraz o otázce, která není lhostejná žádnému křesťanu. Vřele doporučuji. R. D.

EXERCICIE: *Les grandes directives de la retraite fermée* (Spes, Paris, 1930, str. 360, cena 15 fr.) Kniha jako na zavazadla k rostoucímu i u nás hnutí exercičnímu. Kniha jest výslednicí a referátem o studijním týdnu exercičním ve Versailles 1929. Všechny otázky týkající se exercičií, jako zda přinutit exercicie zvané volné, kněžské exercicie desitidenní, základní myšlenky exercičií sv. Ignáce jsou v této knize mistrně podány a řešeny. Tuto knihu by měl opravdu každý pročísti, kdo se chce jakkoliv exerciciemi zabývat. Již proto mu bude kniha vzácnou, že obsahuje kompletní encykliku sv. Otce

Pia XI. o exerciciích sv. Ignáce. Doporučuji ne všele, ale nálehavě!

FLORILEGIUM PATRISTICUM: *Magistri Echardi: Quaestiones et sermo Parisienses*. (Bonn, Hannstein, 1931, str. 34, cena 1'50 Mk.) Populární, abych tak řekl, a dostupné vydání tohoto důležitého Echardovského fragmentu, jenž totiž poráží dokonale všechny Karreorovy snahy o očištění Eckeharta. Již jednou uveřejnil tuto věc Grabmann. Nyní jest to vydáno jako školní universitní text.

LEFORT GERTRUD VON: *Hymnen an die Kirche*. (Kösel-Pustet, München), 1930, stran 69, cena 2'50 Mk. Hovory duše s církví, s Bohem. Písňe lásky k církvi, zpěvy o Matce duší; nádherné básně plné hluboké víry, oddanosti a úžasu. Řadím tuto knížku mezi nejlepší nábož. poesii posledních dob vůbec; vice nemohu napsati. Něco jen cítiváme až bolestně. —íc—

HYNEK DR.: *Konnersreutské jesličky*. (Nákladem autorem v Praze, 1930.) Milá knížka o původu a postupu usku-tečnování tak zvaných konnersreutských jeslí. Protože jsme v prvním čísle přinesli jejich obrázek, přijde tato knížka jistě každému, komu se obrázek líbil, a těch bylo mnoho, velmi vhod.

LHANDE: „*Mé dítě knězem*“ (str. 216, cena 15 Kč). Sestry Nep. Poč. v Přerově, Šířava 7, vydaly tuto nádhernou knížku vzpomínek matky misionářovy. Není snadno naléztí druhou tak krásnou knížku ukazující vznešenost a sílu kněžského povolání způsobem všem pochopitelným. Sestry přerovské stávají se velkými dobroditelkami národa.

P. POU O. F. M.: *Visionarios, Beguinos y Fraticelos Catalanes*. Vich, Editorial Seráfica, 1930, str. 534. — Kniha P. Pou, ač přísně vědecká, dovede upoutat pěkným podáním. Autor prostudoval spoustu archivů a výsledek jeho práce je opravdu vzácný, přináší pěkný obraz náboženského hnutí ve XIII. až XV. stol., jež často zacházelo na scestí tvořením různých bratrstev, často necírkevních. Autor studuje nauku a činnost katalanských visionářů a fraticelů na základě spisů a soudních procesů, takže výsledky jeho práce jsou opravdu zaručené. Kritický aparát díla a citace celých dokumentů dodává dílu hodnověrnosti.

R. D.

RAMBAUD DOM. O. P.: *Grandes figures de Prêcheurs*. (Lethielleux, Paris) 1930, stran 196, cena 13 frs. Rambaud dovede upoutati, má také čím. Životy velikých dominikánů sv. Hyacinta, sv. Petra Veronského, sv. Vincence Ferr. a sv. Ludvíka B. jsou bohaty apoštolským duchem a činem, proto dobré pero zrovna hýří poutavostí a nutí k dobru. Zvláště sv. Vincenc je dobře vykreslen, ale i ostatní je velmi dobré.

Z různých polí.

Encyklika Rerum novarum. Je přáním svaté Stolice, aby nyšlenky obsažené v *Rerum novarum* co nevíce vnikly mezi lid. Již úcta k církvi velí, aby se zásady, jež dala církev v otázce tak důležité, jako je otázka dělnická, hojně rozšířily. Je toho však třeba i pro věc samu. Neboť v otázce dělnické se šíří zásady, které ozdravení přinést nemohou, a pomohou-li na straně jedné, nadělají škod ještě větších na straně druhé; naopak v encyklice *Rerum novarum* jsou dány směrnice tak vyrovnané, tak vzácné, že bude opravdu požehnání pro dělnický svět i pro celou společnost, když vniknou v život. Nyní běží o to, by se překlad co nejvíce rozšířil. Laciná cena umožňuje hojně rozšíření. Jednotlivý výtisk stojí 2·70 Kč. Doporučuje se spolkům a farním úřadům, aby objednaly hromadně, pak se získá ještě na 10 výtisků 1 výt. zdarma. Objednávky vyřizuje Lidové knihkupectví I. Hofírek v Olomouci, Wilsonovo 18. Při společné objednávce je možno společně čísti a proděbatovati encykliku v kroužcích.

FUCHS ALFRED: *Oltář a rotačka*. (Praha, Sfinx, 1930.) Nadrománem známého publicisty si uvědomujeme dvojí všední pravdu: předně jak daleko je od žurnalismu sebe vybroušenějšího a efektnějšího k umění tvůrčímu, a za druhé jak hrozně nesnadné a ošidné je vypsání konverse. Autobiografický román Fuchsův jest toho příkladem. Téměř čtyři sta stran vydal příběh Arnolda a jeho ženy Marty, vyprávěný od samého jejich dětství. Setkáváme se v knize s mnoha význačnými postavami pražské literární a vědecké společnosti. Na pohled se tu děje velmi mnoho, ale čtenář zůstává chladný. Nejprimitivnější požadavek románu jest, abychom postavy viděli takřka z vnitřku, jako bychom byli chvílemi v jejich kůži. Zatím však pořád jen slyšíme, jak nám o nich autor mluví a mluví, a přece o nich nevíme zhola nic. Několik slabých náběhů v příběhu Marty, která je podána poměrně nejlépe, je málo. Jinak je to epika velmi nastavovaná, hrubě referující, pokažená typickou autobiografickou (a zde nadto i konvertitskou) samolibostí a hromadou nevkusů. Na str. 162 čteme o hrdinovi, že „se chodil učit do biografu od Psylandra jeho eleganci“. Nevíme sice, kterému literárnímu Psylandrovi odkoukal autor svou eleganci stylu, je však jisto, že je to elegance pochybná.

Aloys Skoumal.

GRABMANN: *Quaestio de universalī secundum viam et doctrinam Guillelmi de Occam*. (Aschendorff, str. 40, cena 0·95 Mk.) Vydavatel vypsál tuto synthesu nominalismu ze sta-

rého kodexu Occamova žáka. Dílko jest velmi přesné v referování nominalistické nauky, že může sloužiti jako bezpečné vodítko k poznání nominalismu.

JECH FR.: *Misto harmonie a smíření*. (Talla, Mor. Budějovice) Intimní přítel básníka Březiny vydal tuto meditaci, kterou konal s přáteli básníka Otokara Březiny na jeho hrobě. Krásně vystihuje poslední smysl básníka a jeho tvorby a proto jest opravdu jako celé snažení p. profesora Jecha místem harmonie a smíření.

Lexikon für Theologie und Kirche. (II. vydání. Za redakce dr. Buchbergra.) II. svazek *Bartholomäus bis Colonna*. Šest tabulí, 25 mapek, 125 obrazů. (Herder, Freiburg, 1931, sloupců 1024, cena 26 Mk.) Ani ne za rok vychází druhý svazek tohoto odborné a všestranně pečlivě vydávaného slovníku. Tento svazek obsáhla zpracoval asi 3000 hesel. Slovník všímá si všech otázek z pozitivní i spekulativní theologie, všímá si života současného, kde jenom má styk s náboženstvím a církví. Slovník jest pracován odborně a přece zachovává dnešní tempo, není totiž zbytečně rozvláčný. Protože naše ani příští generace se nedočká úplného bohovědného slovníku českého, sahane každý rád po této vzorné encyklopedii. S. B.

MATZKE: *So sind wir!* (Reclam Jun. Leipzig, str. 276.) Spisovatel, sám patřící k dozrávající generaci, snažil se snést dokumenty, které by svědčily o názorech, touhách, snahách, láskách a nenávistech života se právě ujímající generace. Není otázky, kterou by autor nechal nepovšimnutu. Krásné jest při tom, že se pisatel nijak nenadýmá, že chce býti prostě zrcadlem pro ty, kteří budou musiti poslední generaci podati ruce ke spolupráci. Knihu označuje dravá touha všemu mladému a novému celé a volné pole zjednati. S. B.

J. C. B. MOHR (Paul Siebeck), Tübingen: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. Bd. IV. Lief. 91-93. Religio-Ryswicher Klausel. Pokračuje v pojednání o náboženství, probírá se jednota a různost náboženství. Jiná větší hesla jsou: náboženská filosofie, vyučování náboženství renesance, římské náboženství, romantika, ruské sekty. Zaráží opět v takovém díle nečekaná nepřesnost o katolickém náboženském životě (růženec). —es—

G. PAPINI: *Gog*. Firenze, Vallecchi. Edit. 1900, str. 392, L. 15. — Nová kniha P. vzbudila značnou pozornost v literárním světě. Není to původní kniha, nýbrž překlad částí deníku amerického milionáře podivína, jenž užil všech rozkoší světa a končí svůj život nešťasten a rozerván, potloukaje se z jednoho léčebného ústavu do druhého. Ač nelze se všemi

nyšlenkami Gogovými souhlasit, jak zdůrazňuje autor, má přece kniha svůj význam, ukazujíc, kam spěje moderní kultura bez Boha. Kniha pro poznání amerického myšlení velmi důležitá. Všele doporučuji, ale jen lidem zralým. R. D.

SCHULZ: *Das Buch der Richter und das Buch Ruth*. (1926, XII. 129 S., brosch. 4 50 Mk, geb. 5'80 Mk.) Je pokračováním soustavného výkladu Písma sv. vycházejícího u Petra Hansteina v Bonnu. V úvodě ke knize se zabývá osobností soudců samých a definuje je jako muže, kteří měli vliv na vnější osudy izraelské v době mezi Josuem a dobou královskou, Co se týká složení knihy, nevěří, že by při jejím sepisování bylo použito různých pramenů, ale snaží se vyjít při nesrovnalostech s pozdějšími přídávky. Její sepsání klade do prvních dob kralování Davidova. Otázku chronologie, jak je udána v I Král. 6,1, a chronologie z Knihy soudců se snaží uvést v soulad. Podává 4 různé možnosti, z nichž 3 se jaksi shodují s počítáním v knize Král. Než na konec praví, že těchto čísel (v Knize soudců) možno právě tak málo užítí pro skutečnou chronologii, jako přírodních vědeckých poukazů v Gen hl. 1 pro nový systém v botanice, zoologii nebo astronomii. K tomu také není Kniha soudců, ale má účel popředně náboženský. Ve výkladu je stručný a jasný; častěji v něm podává návrhy na textové opravy. Ke knize soudců je připojena kniha Ruth. Dr. Škrabal O. P.

SCHMIDT HEINRICH DR.: *Philosophisches Wörterbuch*, (Kröner, Leipzig, 1931, str. 400, cena váz. ex. 3'50 Mk.) Kniha chce být filosofickým kapesním slovníkem. Informuje o všech filosofických prouděch, systémech. Všechna filosoficky důležitá jména hodnotí. Definuje, ovšem po svém, filosofické termíny, jež jsou in suo genere pak velmi jasné a průzračné. Slovník respektuje již poslední práce v oboru přírodních věd, přírodní filosofie. Kniha jest konečně vyzdobena 32 portréty vynikajících filosofů. S. B.

STEIDLÉ DR. MED. ROBERT: *Leibeskultur und Leibesübungen*. (A. Huber, München) 1930, stran 151, cena 3'50 (4'50) Mk. Druhé vydání výborné knihy o tělesné kultuře, ač lépe o smyslu tělovýchovy. Autor je katolík a lékař a jako takový píše o nemoci dneška — přehnaném kultu těla a dovede najít správné stanovisko. Spis má II. vyd., ale jistě zakrátko bude třetí. Vychovatel a tělocvikář-katolík by toto malé dílo měl čísti a mítí, tak je cením. jf.

A. ROJO O. S. B.: *S. Gertrudis*, Salamanca, Editorial Fides, apart. 17. — 1930, str. 364, Pes. 4. Nejde o suchý, jednotvárný životopis, nýbrž o skvostnou studii ducha, vnitřního a liturgického života „první důvěrnice nejsv. Srdce“, zalo-

ženou především na důkladné znalosti spisů svěťce. Odchovanka liturgické tradice benediktinské pronikla hluboko do ducha katolické liturgie, která jí byla zdrojem svatosti. Má tedy tato studie velkou cenu zvláště dnes, protože ukazuje prakticky, jak dlužno žít z liturgie, jak třeba čerpat radost a sílu v životním boji ve společné liturgické modlitbě církve. Vřele doporučuji.

R. D.

G. SAVONAROLA: *Prediche e Scritti*, uspořádal M. Ferrara. (Ulrico Hoepli, Edit. Milano) 1930, str. 426, cena L. 22. Byla to vzácná myšlenka autora, jenž seřadil výňatky ze spisů velkého bojovníka za čistotu církve Savonaroly a připojil patřičné poznámky a výklady, že skýtají ucelený obraz života florenckého kazatele. Čtete tu knihu, abyste konečně změnili svůj názor na S., jak nám jej předkládali ve škole ti, kdož čerpali všechny své vědomosti z Pastora. Pastor leckoho skreslil, ale málokoho tak jako Savonarolu. Je proto třeba, aby bylo konečně jasno, kdo byl tento „hrozný mnich“. Protože S. žil to, co kázal, a to, co psal, je kniha jeho spisů pokladnicí nevyčerpatelnou životní moudrosti. F. připojuje rovněž výtečnou studii o vlivu S. na italskou literaturu.

R. D.

Volksliturg. Apostolat, Klosterneuburg: PIUS PARSCH, *Das Jahr des Heiles 1931*. Klosterneuburger Liturgiekalender, 2 svazky, celkem 1400 stran. Kalendář, který nemá jistě sobě rovného. Pro každý den církevního roku jest podán myšlenkově originelní a bohatý a hluboký rozbor mešního formuláře, života svěťce toho dne a celková nálada liturgického dne. Je vzat též zřetel ke všem diecésím, v nichž se mluví německy. Pro kněze, který potřebuje myšlenky na jednotlivé dny, pro laika, který se chce modlit s církví a v jejím duchu žít, je to dílo nedocenitelné.

—es

DEBOUT HENRI: *Le chanoine Henri Chaumont et la sanctification du prêtre* (Bonne Presse, Paris), stran 374, cena 12 frs. Život kněze apoštola, který čerpal svou sílu z Eucharistie a z učení sv. Františka Sal. Pro kněze je vzácnou čistou každou stránku, o zakládání dvou duch. společností saleských, o činnosti a duchovní hloubce kdysi hodinářského učně, potom svěťce. Pro duchovní poklad.

DROUVEN ERNST S. J.: *Kalender katholischer Jugend* (Herder, Freiburg), 1931, stran 416, cena 1'80 Mk. Novinka Herderova nakladatelství pro studující mládež. Má všechny přednosti dobrých stud. kalendářů a je v duchu katolickém. Učiňte svému studentovi radost.

DLOUHÁ BĚLA: *Děti u blahoslavené Anežky*. (Školské Sestry O. S. F., Praha), 1930, stran 60, cena 5 Kč. Šťastně usku-

tečnila pí Dlouhá svou myšlenku: podat našim dětem život bl. Anežky po dětstvu. Jako byste slyšeli maminku vykládat a povzbuzovat. Tónovaný papír a obrázky zvábí i lhostejné dítě k četbě. Darujte svým malým. — i —

MICHALSKÝ DR. JAN (Prostějov): *Duch i nevěsta*, stran 228, cena neudána. Toužili jste poznat církev prvních dob? Dr. Michalský vybral ze spisů Otců do koncilu nicejského pěkný obraz učení o církvi a o věřících a — co zde cením — o jejich způsobu života. Kniha dobře budovaná a postavená na pevných základech badání je přístupná každému vzdělanějšímu čtenáři. Bude našim čtenářům k velkému dobru duchovnímu. —.

QUINET ABBÉ: *Carnet de préparation d'un catéchiste* (Spes, Paris), 1930, stran 385, cena 20 frs. Katechetická příručka, o níž jsme již dvakrát referovali, je tímto svazkem náčrtů katechese o hříchu a přikázáních dokončena. Dílo je metodicky jednotné a lze z něho mnoho čerpat, ač leccos z autorovy metody je pro nás nezvyklé. Rozdělení látky, užití lekce, psaní na tabuli jsou věci velmi dobré. Zvláště mladým katechetům a vychovatelům přijde vhod. —.

SPÁČIL DR. T. J.: *Život Krista Pána podle čtyř evangelii*. (Franci, Praha), 1930, stran 244, cena 15 Kč. II. díl spisu již známého podává v bohatých rozejímáních veřejný život Páně až po třetí slavnost velikonoční. Rozjímání Spáčilova jsou vzácnými cestami duše kněze k Bohu, autor rozumí životu a proto učí žiti. Tolle, lege. — ai —

RATTI ACHILLE MSGR.: *Saint Charles Borromée et les exercices de saint Ignace*. (Spes, Paris), 1930, stran 82, cena 5.50 frs. Studie bibliotekáře Ambrosiany Msgr. Rattiho, nyní Pia XI. Látka knihy, co přimělo sv. Karla k zavedení duch. cvičení, odkrývá prameny loňské encykliky *Mens nostra* o duch. cvičeních. Zaslouhuje pozornosti duchovních.

THÉOLIER LOUIS: *L'homme noir chez les hommes noirs*. (Spes, Paris), 1930, stran 137, cena 9 frs. Pro mládež psaný život přítele dělníků a horníků P. Felixe Volpettea. Vzácný vzor činné lásky křesťanské pracující podle poměrů. Pero Théolierovo dovede chytit srdce mladých a zaset dobré sítě.

SCHOTT ANSELM O. S. B.: *Das Messbuch der heiligen Kirche*. (Herder, Freiburg), 1930, stran XIV a 84* a 986 a [200], cena váz. 6 Mk. Již 35. vydání Schottova latinsko-německého misálu. Uvádí do mešní liturgie, dává souběžný dobrý německý překlad bohosl. textu (i nejnovější oficia), místa přeje liturg. zpěvu a soukromé pobožnosti. (Nové vyd. řídí P. Bihlmayer O. S. B.). Knížka, na kterou jsou němečtí katolíci právem

hrdi; budeme jim „závidět“, dokud náš Schaller nevyjde a nevyrovná se Schottovi. Do té doby nám mnohým Schott může pomoci.

VAUSSARD: *Le Carmel*. (Grasset, Paris), 1929, stran 258, cena 15 frs. Katol. Francie chápe cenu řádů; proto má smysl psáti větší monografie významných řádů. Kniha o Karmelu je psána poutavě; napřed vznik a rozvoj řádu, potom o životě v řádu. Kdo touží prohloubit své poznání z našeho článku o Karmelu, bude touto knihou cele uspokojen, doví se i podrobnosti a najle mnoho povzbudivých myšlenek, ocení více náš jediný Karmel v Praze.

— a. —

SVENSSON: *Na Skípalónu* začala vydávati Československá akciová tiskárna v Praze. Vzpomínky P. Svenssona S. J. jsou ozdobou světové literatury katolické. Určeny dětem, ale i dospělý rád znovu prožije dětství.

WANDENHOECK U. RUPRECHT, GÖTTINGEN. *Natur und Gott*. Ein Versuch zwischen Naturwissenschaft und Theologie. Lief. 4., str. 160, cena 4.40 RM. — Způsobem zde již zmíněným probírá toto pokračování život a jeho tvary, člověka ve světle přírodních věd, cenu přírodních výzkumů pro náboženství. Cenným výsledkem všeho pro nás je skvěle doložený nepřeklenutelný rozdíl člověka od zvířete a existence mimo svět a nad světem jsoucího Boha, vládce všeho.

— es —

ZAPLETAL VINCENC, O. P.: *Joseph und seine Brüder*. Kulturgeschichtliche Erzählung aus bibl. Zeit. (Schöningh, Paderborn), str. 208, cena 2.75 RM, váz. 3.70. Mistrovské pero prof. Zapletala dalo nám ve formě kulturního románu děje Josefa Egyptského. Mnohé je třeba obdivovati: jemný psychologický takt, kulturní drobnomalbu prostředí a lidí, ale největší chválou snad je to, že je to kniha psaná duchem bible. Z toho díla vane též duch, kterým je naplněno biblické vypravování, duch silné posvátnosti, která budí úctu a prozrazuje mistra v Písmě, jakých je málo.

— es —

DIMNET ERNEST: *L'art de penser*. (Grasset, Paris), 1930, stran 278. Velmi cenná kniha myslitele praktika, je možno toto dílo nazvat životosprávou a výchovou dobré a správné myšlenky. Na myšlenke závisí veškeré dění lidské, myšlenka je nejjemnější částí člověka. Právem je jí věnována celá kniha. Tím více, že dnes se myslí mnoho a špatně. Srdečně doporučuji zvláště mladé inteligenci.

— ef —

Oheň lásky.

Duch svatý jest láskou Otcovou a láskou Synovou. Jím Otec miluje Syna, jím Syn miluje Otce. Chceme-li, aby roznítil v srdcích oheň své lásky, chceme, aby v našich srdcích roznítil oheň té lásky, jakou Otec miluje Syna a jakou Syn miluje Otce, tedy té lásky, která panuje mezi osobami Nejvyšší Trojice.

Chceme, aby v srdcích roznítil oheň své lásky, tedy oheň své vlastní božské bytosti; ne snad, aby naše srdce naplnil nějakými dary, které by tímto darováním byly vyňaty z Jeho vlastnictví a odděleny od Jeho osoby, jako když někdo někoho obdaruje penězi, které přestanou patřiti dárci a začnou patřiti obdarovanému, nýbrž aby naše srdce naplnil sám sebou. Aby do našich srdcí vstoupil s důvěrou a bez výhrady, tedy celý jako Lásky. A když už do našich srdcí vstoupí, aby v nich nedlel jen jako host, který si prohlíží vykázané komnaty, stále opatrný a stále připraven na odchod, nýbrž aby se v nich usídlil tak jako ženich v domě svatebním. Zveme ho, aby si v našich srdcích roznítil oheň své lásky; tak jako bychom ho zvali, aby v našich srdcích slavil svou svatbu, aby bez obavy před vetřelci a zrádci rozžehl nejsvětější světlo své Osoby a nechal je hořet mezi stěnami našeho srdce. Aby tou láskou, kterou Bůh miluje Syna a Syn Otce, a kterou nosí v sobě, miloval nás, aby oheň této lásky podložil do našeho srdce.

Veliká je to věc, kterou chceme, a ukazuje, jaká jest cena lidského srdce v řádu věčném. Má-li srdce lidské žiti pro život a ne pro smrt, musí býti živeno, a to nikoliv pouhou štedrostí od Boha, pouhými přenosnými dary tak jako drobtý, které padají se stolu, nýbrž musí býti živeno dary nepřenosnými a nedělitelnými, musí býti živeno Bohem samým; člověk musí jisti Boha, musí mít Boha v sobě, Bůh musí za člověka trpěti a dáti mu oheň své vlastní lásky, aby také člověk se tímto ohněm ohřál. Člověk stojí mnoho, velmi mnoho, nemůže mít o tom ani ponětí. Tak to chtěla Boží láska čili Duch svatý.

Voláme-li o roznícení ohně lásky, znamená to, že dosud stále nám je zima, ze které hrozí smrt; a že je nám třeba, aby Duch svatý tento oheň stále v nás rozněcoval a udržoval, neboť srdce naše je takové, že tento oheň jen stálou činností Ducha svatého může býti ochráněn před úplným vyhasnutím.

Tím chceme, aby Duch svatý měl v nás své trvalé bydliště, aby v nás Bůh měl svůj ráj, aby nás povýšil už v tomto životě pozemském až do své blízkosti, aby k nám měl důvěru.

To všechno jsou věci, které můžeme chápati uvažováním a o kterých můžeme mluvit slovy, ale před kterými náš cit a naše vůle zůstávají státi; buď si je představit neumíme nebo se představy této bojíme, jako by to bylo nad všechny lidské síly.

Ale Duch svatý nám dává tolik síly, tolik ohně a tolik poznání, kolik potřebujeme. Bohu není třeba, abychom Ho milovali s úplným vědeckým poznáním a s poučením o všech důsledcích víry bez mezer ve vědomostech a představách. Chce jen, abychom Ho milovali z celého srdce a ze vší síly své. Abychom se nezdržovali ohlížením, rozhlížením a uvažováním, poněvadž hlavní věcí jest láska. Abychom lásku nezpronevěřovali Bohu, neboť láska jest Duch svatý sám a patří tedy Božské Trojici.

Jen Boha můžeme milovati z celého srdce svého a ze vší síly své; bližního můžeme milovati pouze jako sebe samé. Jinak to nelze. Zkusíme-li milovati osobu lidskou více než sebe samé, tedy z celého srdce svého a ze vší síly své, poznáme zakrátko, že je to věc nemožná a snaha marná. Nemůžeme bližního milovati více než sebe samy. To je přirozený řád. Hledáme-li cokoliv, co bychom mohli milovati více než sebe samy, vždycky poznáváme, že to uniká ze světa stvořeného a že to může býti pouze Bůh sám.

Ale Boha můžeme milovati jen Jeho vlastní láskou, jen Duchem svatým. Tato láska je stále od Boha vydechována a vane směrem, který jí dal Bůh. Směr Boží lásky poznáváme z ní samé a víra nám o tom poskytuje poučení. Boží láska se obrací k lidem. Stvoření, vykoupení i seslání Ducha svatého, stálé

udržování milosrdenství, stálé rozlévání milosti — to vše ukazuje a potvrzuje, že Bůh svůj ráj si chce založit v lidech, že miluje lidi.

Tak Láska Boží v nás působí lásku k Bohu a láska k Bohu se prakticky uskutečňuje a dokončuje láskou klidem. Tím směrem působí oheň Ducha svatého.

Jaroslav Durych.

Život náš.

(Kurs následování Krista 3.)

Ježíš Kristus volá své věrné k následování sebe. Volá nás, lidi obdařené životem, a to životem rozumu a vůle, abychom právě tento život podle jeho příkladu vedli. Ale často, když se mluví o následování Krista, zdá se mnohým a jednají podle toho, i když se jim tak nezdá, jako by teprve oni v sobě Krista uskutečňovali, jako by svého Ježíše oni teprve svým životem vytvořili. Proto pak je náboženský život mnohých tak zplaněn vlastní jalovostí, protože sami ze sebe jenom dovedeme cestu života znetvořit. A tak mnohý život, jenž by měl být životem podle Boha, stává se přeludem tohoto života.

Náš život jest jediné skrze Ježíše Krista, v něm a z něho. Ježíš Kristus je zároveň Bohem a zároveň člověkem a proto je Ježíš Kristus korunou tvorstva, je jeho hlavou. A tak není života v údech, nejsou-li údy spojeny s hlavou, není v nás proto života Božího, nesdělil-li nám tento život jen a jen Ježíš Kristus. Lidská přirozenost Ježíše Krista, protože je spojena s Božstvím, protože nemá vlastní osobnosti, nýbrž je spojena s přirozeností božskou osobou věčného Slova, jest nesmírné, nekonečné velebnosti a absolutní dokonalosti. Tímto člověčenstvím takto dokonalým je nám Kristus tak blízký a proto dokonalost člověčenství jeho jest právě pro nás cestou, již naše lidská přirozenost se spojuje s Bohem, jímž rovněž Kristus byl.

Všechno velké a dokonalé přitahuje k sobě nedokonalé. Čím dokonalejší bytost, tím více vyznačuje její moc. Tak zvedají lidé

svatí a čistí a dobří ty, kteří dychtí po čistotě a velikosti a krásě duchovní. Vždyť již v přirozeném řádě, jak krásně praví sv. Tomáš, tělesa teplá sdělují teplo tělesu chladnému.

Protože je Ježíš tak nekonečně dokonalý a protože je též člověkem, proto je nejvyšší chválou Boží, neboť je vrcholným dílem stvoření. Nemáme vyššího cíle a vyššího smyslu, než býti slávou Páně. Ježíš jest největší slávou a chválou Páně a tak nemožno vůbec vzdáti chválu Pánu, než právě skrze Ježíše Krista, než jím a v něm.

Toto je jediný smysl života našeho, býti slávou Páně, nechť již oslavou jeho lásky nebo jeho spravedlnosti, protože tomuto úkolu se nikdo nevyhne, ani největší popírač a rouhač nemůže nesloužiti Bohu. Jen to je smutné, že nechce nemilující Boha než oslaviti přisnost a spravedlnost jeho, že si přísně žádá potrestání, věčné potrestání sama sebe!

Vedle toho jest Kristus naprostou, podstatnou svatostí jak ve své bytosti, tak ve svém jednání. Proto je jemu podřízeno všechno tvorstvo. Nikdo se nemůže vrátiti k Otcileč přes Krista. A tak je nejen jeho právem, nýbrž i jeho posláním, aby jím všechno klanění tvorů, všechny modlitby, všechna sláva a čest tvorů k nebesům stoupala. V něm se soustřeďuje a musí soustřediti veškerá chvála, protože on jest vrchol tvorů, protože Kristus jest v čele tvorstva. Protože jest jeho lidství spojeno s božstvím, proto mají jeho činy i jako člověka absolutní cenu. Protože pak mají absolutní cenu, mají i význam a smysl a poslání sociální, to jest, oblažují a posvěcují celé lidstvo. Protože totiž jsou to činy člověka a činy absolutní mají vztah k člověčenstvu a pro svou absolutnost vztah k člověčenstvu celému. Náš vliv, vliv i největších svatých je vždycky omezen na několik lidí. Jenom čím více se blížíme Bohu, tím více čerpáme z absolutního vlivu, protože absolutní moci Boží. Kristus pak byl Bohem a člověčenství jeho spojené s Božstvím má tuto naprostou moc a sílu.

Tak mohl Kristus smířiti nebe se zemí, protože jeho činy měly nesmírný, nekonečný význam a cenu. Proto mohl odčinití urážku, jež byla v jakémsi smyslu nekonečnou, protože se

týkala nekonečného Boha. Ten kněžský úkon Kristův věčně trvá, věčně bude přednášeti prosby a klanění naše k Bohu, věčně od věčnosti do věčnosti všechna chvála naše bude jenom jím k Božímu trůnu stoupati.

Smířil nás s nebem a získal nám vše, co člověk ztratil. Především pak nám získal milost posvěcující, pak život věčný, jenž je plodem této milosti. Získal nám pak též milost pomáhající, abychom mohli jít k Bohu, zasloužil nám odpuštění, protože podal obět dokonalou, protože podal poslušnost naprostou, nekonečnou.

Byl sám plný této milosti posvěcující. Mohl by se někdo ptáti, proč měl Kristus milost posvěcující, zdaž by totiž nestačila jen milost jeho podstatného spojení s věčným Slovem? Ale Kristus byl nejen Bohem, nýbrž též dokonalým člověkem. Podstatné spojení s věčným Slovem dalo jeho člověčenství a činům této lidské přirozenosti nesmírnou, nekonečnou cenu. Protože však byl člověkem, byl podroben těm zákonům lidským, jež jsou podstatné lidské přirozenosti. Člověk pak právě milostí posvěcující dostává se ve styk s Bohem. Lidská přirozenost sama o sobě vzata nemůže se povznést výše než k Bohu filosofů, nikdy ne však k Bohu Zjevení. Protože pak Kristus byla hlava Zjevení Nového zákona, doplnění a vyvrcholení Zjevení, byl plný milosti posvěcující podle přesné nauky sv. Tomáše a z udaných právě důvodů podle téhož učitele. Aby Kristus jako člověk mohl si býti vědom, že jest hypostaticky spojen se Slovem. O této milosti píše sv. Jan, když praví: Viděli jsme ho plného milosti a pravdy a z plnosti jeho jsme všichni přijali.

Milost naše je z milosti Ježíše Krista. Není milosti bez něho, jen jím a jenom v něm můžeme nalézt milosti u Otce, protože milost je synovstvím Božím, jest účastenstvím na životě a na přirozenosti Boží. Hříchem se celé lidstvo v prvním člověku odvrátilo od života Božího, hledajíc jen život svůj a proto nemá nikdo práva na tento život, jako ho neměl ani před hříchem. Natož po odvrácení se od Boha.

Ježíš Kristus, protože je plný milosti jak ze spojení se Slo-

vem, tak milostí posvěčující, je hlavou a zřídlem všech milostí, jež nám Bůh chce uštědřiti. Protože nám Kristus tyto milosti vykoupil, zpět získal a nad to ještě stále v kněžství svém i v kněžství zástupném stále udílí.

Tak není Boha důstojného klanění, modlitby, oběti, jež není posvěcena milostí Kristovou. Ve Starém zákoně podle učení církve jen právě vzhledem k příštím zásluhám Kristovým byla lidu izraelskému dána milost odpuštění hříchu, byly jejich oběti přijaty. Samy o sobě neměly nadpřirozené ceny. Proto stále proroci hlásají, že přestane všechna obět a bude jenom jedna obět od slunce východu do západu. Chceme-li, aby obět naše, aby chvála naše, byla důstojna Boha, musíme býti spojeni s Kristem milostí nadpřirozenou, posvěčující. Jenom jí stáváme se příjemni Bohu, jen tak je chvála naše skutečnou chválou v očích Trojice nejsvětější.

Bylo by tu na místě psáti o důležitosti posvěčující milosti, již jediné začíná život křesťanův, bez níž se život vlastně má zváti nocí a smrtí. Bez milosti posvěčující naše modlitby, naše činy, kdybychom opravdu celý svět získali, kdybychom vše měli, kdybychom hory přenášeli, nic bychom nebyli. Nic není člověk bez lásky a láska nadpřirozená je plodem Milosti.

Milost naše. Nemůžeme ji jinak míti než skrze Ježíše Krista. Proto je marné mluvení všech, kteří chtějí se bez prostředníka, jak říkají, dostat k Bohu. Povznést se k Bohu celým životem není věc filosofie, to se nenastuduje, nenadře, nekoupí, nezíská, to dává jediné Bůh. Právě toto dání sebe je Milostí posvěčující. Ještě nikdy nikdo nikoho vědecky nepřivedl k Bohu, nikoho filosofie a theologie nepřivedla k milosti. Tu dává Bůh. Proto kdo nechce jíti přes Ježíše Krista, jenž byl Bohem, jenž přišel, aby nám tuto milost dal způsobem, jenž je vhodnější lidem, to jest přišel jako člověk a přece byl oním Bohem, jenž milosti dává, musí býti zavržen, musí, protože nechce život od Toho, jenž je Životem. Neřekl nadarmo: Já jsem život.

Milost posvěčující: Spojení s Bohem, spojení takové, aby Bůh byl posledním uvědomělým cílem naším, aby byl největším dobrem pro nás, abychom nic tak nebo více než Boha nemí-

lovali, abychom tudíž svůj život vedli tak, aby byl podle jeho vůle a aby vedl k němu. Čili, abychom žili životem dítek Božích, když přece milost posvěcující jest účastenstvím na přirozenosti jeho a tudíž máme žítí též podle této účasti na přirozenosti Boží. Náš život má se brátí po cestě Boží a ne po cestě vlastního já a po cestě hříchu a zla a nepřátel jeho.

Protože spojení hypostatické Kristovo povznáší Krista nade všechno tvorstvo, jeho milost již má, je milostí nejvyšší. Jeho milost jest úměrná jeho poslání. Poslání pak Ježíšovo má vyzařovati a dávatí milost všem, kteří jsou jeho. Proto musí celé tvorstvo gravitovati kolem Krista jako kolem svého přirozeného středu. Tak dává milost hypostatického spojení milosti Kristově, aby byla nejen milostí Kristovou, nýbrž aby byla milostí zřidelní, milostí základní, milostí tryskající.

Takto pak může Kristus vykonávati svůj úřad nejvyššího kněze. On jako hlava naše modlí se za nás, v našem jménu, on modlitby naše přednáší nebesům. V něm odpykáme si své viny, v něm jsme smířeni s Bohem, v něm vzdáváme Bohu počtu patřičnou. Onou zřidelní milostí stává se Kristus naší hlavou, zdrojem života našeho, života milosti.

Proto se zamysleme nad slovy: Beze mne nemůžete ničeho učiniti. Bez jeho milosti nejsme ničím, jsme ubohými trosečníky na zemi. To není život, co žijeme, protože je to život, který má v sobě zárodek smrti. Kristus vrátil nám život, protože nás spojil s tím, jenž je Život sám. Važme si tohoto života, chraňme si milost, a žijme z ní a podle ní. A o všechno toto prosme skrze Ježíše Krista Pána našeho!

P. Silo. M. Braitto O. P.

Ale tvá píseň je tichá...

V Německu už několik let pracuje společnost lidí, kteří si vymysleli stanovy, dali si je úředně schválit a různým způsobem starají se o to, aby na světě a zvláště ve velkých městech bylo méně hluku. A skutečně, již u nás začíná se chápat, že jest dobré, když obruče kočárů jsou gumové, anebo když se na ulicích vytrhají ty žulové kočičí hlavy a naleje se tam asfaltu, jenž náraz kopyt a kol tlumí. Také se z restaurací úředně vyhazují matky jazzů, americké hrací almary s bubny a plechy. Demokracie je na ústupu, ne proto, že by se styděla, toho není schopna, nýbrž proto, že i méně citlivým mozkům a uším stává se nesnesitelnou.

Vždycky trpím pro vlaštovky, rořeje, holuby a skřivany, kdykoliv nad krajinou letí některá ta rachotící vrtule. A také se před tím ptactvem nebeským za to éro stydím. „Dobyli jsme vzduchu“ za cenu hanby, anebo, tak aspoň to cítím vždycky já, člověk svou hanbu pozdvihl do oblak: svůj hluk a svůj smrad. Veliké věci mají padat ke dnu a nikoli se vznášet v povětří, tak nám to říká oko, které neomylně dovede posoudit, co je a co není oblundné.

Orchestriony úředně se zakazují, pravda, ale v každém slušnějším domě je aspoň jedna třílampovka a jeden řvoucí amplion... Někomu nesmírně záleží na tom, aby na zemi nebylo ticho. Za každou cenu ne ticho! Jenom žádné ticho! Jenom žádný pokoj a klid! Naopak: věčný ruch a věčná nespokojenost! Ty myslíš, pekelný Tatrmáne, že tě nevidíme? Chňapají prsty tvé, chňapají a pořád jsou prázdné, oči tvoje dokořán a pořád bez světla, jazyk v ustavičném pohybu a kmitu a pořád beze slova! Proč, proč, ty zatracenče? Vyznej a řekni, proč!

„Poněvadž nenávidím Slovo! A poněvadž nenávidím Slovo, nenávidím i ticho!“

Znám osoby, které dělají v domě peklo. Vy sami je znáte! Sotva ráno otevrou oči, už zuří, klejí, nadávají, spílají a soptí! Celý den počínají si jak zběsilí. Ale co je to zběsilý? Kdo to

Je? To je ten, kdo je posedlý běsem. Otokar Březina zmínil se o ni jednou, jak to bylo včasné a moudré, že Lev XIII. nařídil u každé mši svaté onu modlitbu k svatému Michaeli archandělu, tento každodenní exorcismus proti Satanu a jeho pomocníkům. Otokar Březina říkal mi to s jistou hrůzou, a tato myšlenka přišla mu od věčného světla, o němž byl mluvil právě předtím, říká: „I to věčné světlo, hořící před oltářem, pracuje pro Boha. Jdeme-li večer, anebo v noci mimo katolický kostel a spatříme tam ten malý plamének, tu jiskru světla, jsme osvětleni a víme, že není smrti, že jest něco, co neumírá, i když tělo zahyne, ale že i to tělo nezahyne navždy. I když je noc a všechno spí, je tady Někdo, jenž otcovsky bdí.“

Tak asi uvažoval přede mnou ve svém jaroměřickém pokoji Otokar Březina, jako by si připomínal evangelium svatého Jana o věčném Slově: „V něm byl život a život byl světlo lidí; a světlo v temnotách svítí a tmy ho neobsáhly. Bylo světlo pravé, kteréž osvětluje každého člověka, přicházejícího na tento svět . . .“

Noc temnem zapaluje výše, ale jak k vidění, tak k slyšení je potřeba klidu a vnitřního ticha, neboť kterak v pohybu a hluku bychom uviděli a uslyšeli „prostorů šera, jež letem neznámých křídel se zachvívají“? I když člověk jde liduprázdnou nocí a chce se přesvědčiti, zdali se mu tmou někdo blíží, musí se zastaviti, poněvadž i zvuky vlastních kroků, ba i šustění vlastních šatů vadí sluchu a pozorování.

Proto Otokar Březina chodil tak pomalu. A aby člověk zase na delší čas se vzpamatoval, doporučuje nám matka církev duchovní cvičení, při nichž je tak důležité právě silentium, na-prosté mlčení. Ústa se tu smějí otevřítí jenom k modlitbě.

Ale i to každodenní Anděl Páně je nám svatou výzvou, abychom své myšlenky na dvě minuty odtrhli od věcí časných a obrátili je v tichu k Slovu věčnému, skrze něž všechny věci učiněny jsou.

Đábel, který svou pýchou se zbavil bohoslužby, krade církvi aspoň formy. A tak již, obyčejně v den sobotní, což jest posvátný den židovský, aspoň jednou za rok Kdosi Neznámý

a člověku nevěřícímu Nevypátratelný komanduje národy, aby se na dvě minuty před polednem ve všem konání zastavily. I stojí tu lidé jako u řepných vozů volové.

Neklamným znamením přítomnosti ďablovy je neklid, hluk, nepokoj, zmatek, nejasnost, pochybnost. Když někdo se utopil, nebo zastřelil, nebo otrávil, říká se, že tak učinil v pomatení smyslů. Tak mluví lidská morálka, tak žvaní bezbožná věda. Každý následek musí mít svou příčinu a oni nám chtějí namluvit nevinné kuřátko, kde je skutečně černý skřítek, embryo Satana!

Eliáš utekl před zuřící Jezabel, před věčným ruchem a věčnou nespokojeností utekl z vlasti a skryl se v jeskyni, aby uslyšel píseň věčného klidu a věčné spokojenosti. A stala se tu k němu řeč Hospodinova: „Co zde děláš, Eliáš?“

A on odpověděl: Horlivostí horlil jsem pro Hospodina Boha zástupů, nebo opustili úmluvu tvou synové izraelští: oltáře tvé zbořili, proroky tvé pobili mečem, zůstal jsem já sám, a hledají života mého, aby mně jej odňali.

I řekl jemu: Vyjdiž, a stůj na hoře před Hospodinem: a aj, Hospodin jde tudy, a vítr veliký a silný, podvracující hory a rozrážející skály šel před Hospodinem: ale nebyl v tom větru Hospodin. A po větru zemětřesení: ale nebyl v tom zemětřesení Hospodin. A po zemětřesení oheň: ale nebyl v ohni Hospodin. A po ohni hučení větríku tichého.

Což když uslyšel Eliáš, přikryl tvář svou pláštěm, a vyšel, stál ve dveřích jeskyně, a aj, hlas k němu řkoucí . . . (III. Král., 19).

Tentokrát byl to Hospodin, a Eliáš přikryl tvář svou pláštěm a vyšel z jeskyně, aby uslyšel slovo Hospodinovo.

Vítr veliký, větrná smršť a zemětřesení, rachot hromu a blesky, to nebyla řeč Hospodinova, to byl hluk a nepokoj a proto Eliáš zůstal v jeskyni: nic nemluvil, nic nepodnikal a čekal. Nemůžeme říci, že nic nedělal, neboť jistě se modlil a trpělivě čekal, až se přežene toto dílo ďábelské, které ho mělo odvrátit jak od modlitby, tak od trpělivosti, od víry totiž a od skutků víry.

A po ohni hučení větříku tichého. A teprve v tomto šumění
větříku tichého byl Hospodin.

„Ale tvá píseň je tichá jak řeka za horami klokotající, slad-
ký ptáčníku duši!“ Tak apostrofuje Boha Otokar Březina.

Když se narodil Ježíš Kristus, *medium silentium tene-
rant omnia*, byla to *půlnoc mlčení ve všech věcech* a
hrám boha války byl zavřen. To bylo za císaře Augusta, kdy
„sčítán byl veškeren svět“, aby tomuto nesmyslnému sčítání
dal smysl Syn Boží, který jest alfa i omega, začátek i konec
všeho sčítání a mluvení. On jediný jest Logos, Slovo. Kromě
Něho nic jiného není hodno slova.

Tomu rozuměli naši předkové, tomu rozuměla ještě má mat-
ka, tomu rozuměl ještě můj otec. A mám-li vůbec ještě nějaký
bol, ať jest mi dovoleno jej vyslovit: Můj bol nemá začátku
a nemá konce, poněvadž dnes je kolem mne tolik hluku a nepo-
koje, že nevidím nikoho, kdo by uvážil, co to jest Alfa i Ome-
ga, Začátek i Konec.

Moje matka dokonale to uvážila, proto vůbec se nedala
fotografovat a proto vůbec nemluvila. Já znám její podobu, a
kdybych řekl, že jí neznám, byl bych lhář: její podoba musí
být ve všem, co dobrého učiním nebo řeknu. A taková rov-
něž je podoba mého otce. Můj otec a moje matka zemřeli.
A jestliže se zjevují a mluví, zjevují se a mluví jenom skrze
mne. Můj otec a moje matka byli katolíci. Neznám větší chvá-
ly, kterou bych o nich řekl. A kdybych měl za deset minut
umřít, a kdybych to určitě věděl, a kdyby se mne někdo ze-
ptal: „Odkud máš všechno své vědění?“ Musil bych sprá-
vedlivě říci: „Mám je od svých katolických rodičů.“ A kdyby
se mne někdo zeptal a řekl: „Jak je to možno, vždyť matka
ti zemřela v dětství a s otcem jsi potom už vůbec nemluvil?“
Odpověděl bych: Zraku i sluchu věci Boží jsou klidné a tiché.
A jsem-li vůbec smuten, smutek můj vyvěrá jenom z toho vi-
dění, že už není takových rodičů, jako byli moji. Že už není
rodičů katolických! Jedinou útěchou jsem já sám sobě v tomto
vidění, ale jak surová a bezohledná je tato útěcha! Jak suro-
vá a bezohledná!

Jakub Deml.

Vždy Panna.

První bludaři dobře věděli, že prvním křesťanům byla Matka Boží nejpádňším důkazem skutečnosti spojení Boha s člověčenstvím v jedné skutečně lidské a skutečně božské bytosti. Proto usilovali z Matky Boží učiniti ženu jako ostatní lidské ženy. Tento kacířský pud neumřel ani za dva tisíce let. Opakuje se do omrzení, že Ježíš nebyl jediný syn Mariin, mluví se velmi odborně o nemožnosti zachování panenství u matky. Již kolem r. 250 prvním bludařům odpovídal učenec v Písmě, Origenes, se svrchovanou jistotou a s jakýmsi pohrdáním: Takové tvrzení je „šílenství“ a: „Nemáte důkazů pro své tvrzení, ani jedno slovo Pisma o něčem takovém nemluví“. Origenes se vyznal v Písmě při nejmenším tak jako každý dnešní vynikající učenec v Písmě, ne-li více. Neboť nebyl zatížen slovíčkářstvím, jehož potřebuje dnešní vědecké badání v Písmě pro svou vzdálenost od historických dob Pisma. Mimo to měl Origenes, co nemá dnes nikdo, totiž ještě živé spojení se skutečnými událostmi v Písmě vypravovanými; vždyť ani nám nepřipadá dalekým, co se stalo r. 1730. To dostačí i dnes jako odpověď na povýšené vyhlásování, že Pismo mluví o bratřích Páně a že Maria měla více dětí. Pismo o tom nemluví, a kdo o tom mluví, nerozumí Pismu. Jinde o dalších dětech Mariiných též nic není, leda ve tvrzení několika zaujatých jednotlivců, kdežto od počátku svorně hlásá veškero křesťanství, lid i jeho velicí vůdcové, že Maria zůstala pannou, že jí přísluší jedinečné jméno: Vždy Panna.

Kořeny popírání neporušeného panenství Matky Boží jsou jinde nežli v Písmě nebo obecném přesvědčení. Jsou ve znehodnocení osobnosti Ježíše Krista. Kde se ztratil smysl pro hlubokou, až ničivou úctu k božskému, tam ovšem se musí státi nesmyslným tvrzení, že Maria se stala matkou Ježíšovou bez porušení panenství, a že zůstala Pannou až do své smrti. Kdo věří, že Syn Marie Panny jest Synem Boha Otce, tomu jest druhé slavné jméno Matky Boží samozřejmostí. Ta myšlenka vede svatého Tomáše Akvinského v ce-

lém pojednání o panenství Matky Spasitelovy (II—II, 28).

Početí Syna Božího bylo výlučně dílo Boží a to dílo dosud neslýchané a dílo zcela výjimečně zázračné. Maria nikterak nespolupůsobila činně a proto s její strany není ničeho, co by podmiňovalo ztrátu panenství. Vtělený Syn Boží přišel, aby odstranil zkázu lidstva nejhroznější, pročez podle svatého Augustína: „Příchod Toho, jenž měl napravit porušenost, nesměl kaziti neporušenost.“ Aby se dokazovalo jeho skutečné člověčenství, zrodil se ze ženy; aby se ukázalo jeho Božství, narodil se z panny.

O nemožnosti bratří Ježíšových pak píše sv. Tomáš: „Bez váhání musíme odmítnouti blud Helvidiův, jenž se odvážil říci, že matka Kristova po jeho narození se stala matkou Josefových dětí. Předně je to proti dokonalosti Krista, jenž jako podle své božské přirozenosti je jednorozným Otce, jsa naprosto dokonale jeho syn, tak musel býti jediným synem matky, jako vrcholně dokonalý syn její. Za druhé tento blud činí bezprávi Duchu svatému, jehož svatyní se stalo lůno panenské, v němž utvořil tělo Kristovo. Proto bylo nedůstojno, aby potom bylo porušeno stykem s mužem. Za třetí je proti důstojnosti a svatosti Matky Boží, jež by se ukázala velmi nevďěčnou, kdyby neměla dosti na takovém Synu a kdyby zázračně zachované panenství své chtěla ztratiti tělesným stykem. Za čtvrté by se musela i Josefovi vytýkati opovážlivost, kdyby chtěl porušiti tu, o které z andělského zjevení věděl, že Boha počala z Ducha svatého. A proto musíme bezpodmínečně říci, že Matka Boží jako počala a porodila zůstávajíc pannou, tak také po porodu zůstala navždy pannou.“ Tutéž myšlenku vyslovil slavný Bossuet v řeči o Zvěstování: „Nekonečná láska a dobrotivost přiměla Slovo božské vyjít z lůna Božství, a smím-li říci, ze sebe samého, aby přijalo stav početí podle těla. Avšak, když se stal tento východ, který je vlastním Vtělením, Slovo božské nemohlo býti podle těla počato jinak, než zázračnou cestou neporušeného panenství. Proč? Protože každé jiné početí by bylo zatemnilo jas a slávu jeho Božství.“

Věřícímu člověku to dostačí, nevěřícímu to ovšem nepoví

níc, protože nemá smyslu pro vznešenost, výjimečnost, nad vše lidské povýšenost Božství. Nám se tu nejedná o nevěřícího. Maria vždy Panna je Bohem zjevený zázrak, který se vymyká všem lidským důkazům, který je předmětem božské víry. Nelze jej také lidskými námitkami vyvrátiti, protože každá námitka tu musí mluvit o něčem jiném, než o čem je řeč ve jméně vždy Panny. Pro věřícího člověka jest Maria vždy Panna velmi hluboko jdoucím vyučováním o uctivosti, kterou jsme povinni všemu Božimu. Je názorným vyučováním, jakou velikou uctivostí musela zářiti Matka Boží. Tak blízký a tak hluboko sahající styk s Bohem musel způsobiti naprostou nedotknutelnost čímkoli pozemským tam, kde byl styk s Bohem.

Sv. Augustin nazval Matku Boží „Hodnotou země“ (*Dignitas terrae*). A tak jest Maria vždy Panna nesmírně jemným pokynem a obrazem, na čem má býti stavěn a rozvíjen život dítek Božích na zemi. Uctivosti je třeba. Uctivosti ke všemu a ve všem, co je Božské, co pro Boha konáme a co nám Bůh dává jako pomoc na cestě k sobě. U dokonalých se tato uctivost vystupňovala k největší odloučenosti od všeho pozemského a hmotného. U sv. Tomáše Akvinského proniká tato myšlenka i tou suchou větíčkou, že „při početi Syna Božího Maria *nikterak činně nespolutpůsobila*“. Cítíme zatažený dech, vyvrcholený panenský ostych, uctivost zrovna umírající. Tak uctivým nebyl nikdo k božskému jako Maria, takový pomník a příklad uctivosti vůči božskému nestojí nikde v dějinách cest k Bohu a života s Bohem jako v Marii vždy Panně.

Uctivost vylučuje lhostejnou familiérnost, vyžaduje jemné šetrnosti, vyžaduje podávání toho nejlepšího, vždy se svatým ostychem, že to ještě není dosti důstojné Božství, k němuž se blížíme a jehož dary přijímáme.

To jest řeč jedinečně jemného tajemství víry o Marii vždy Panně.

P. Em. Soukup O. P.

Hroby bohatýrů v Římě.

Hrob sv. Benedikta Labra.

Dnes zavedu čtenáře ke hrobu muže, kterého svět jistě nazve podivínem. V očích hlíny je sice každý světec podivínem, protože nežije, jak žije svět. Ale náš Benedikt Labre měl vlastnosti a zvyky, které jej činí světu naprosto nepochopitelným, protože se příliš vymyká obecným názorům a způsobům společenským. Jeho život byl životem žebráka: žebrácký byl jeho oděv, žebrácký jeho pokrm, žebrácké jeho způsoby, jen jeho srdce bylo šlechtickým v pravém slova smyslu.

A tohoto žebráka, a skoro bych řekl, „tuláka“ staví církev na oltáře a zdobí jej nejkrásnější korunou, jakou vůbec někdo oslaviti může, korunou „svatého“, protože směrodatným měřítkem zásluh církvi není stav, nýbrž ctnost, kterou velebí na žebrákovi zrovna tak jako na šlechtici a králi. Byl to právě onen papež, který vydal encykliku o otázce dělnické, Lev XIII., jenž prohlásil našeho žebráka svatým.

Ctnosti, kterými Benedikt Labre vynikal, byly: láska k chudobě a láska k modlitbě. Tato dvojí láska, ne obyčejná, ale heroická, bohatýrská vysvětluje „podivinství“ jeho života.

Narodil se r. 1748 ve vesnici d'Amettes ve Francii jako nejstarší z patnácti dětí rodičů dost zámožných. A byl hodným a zbožným hochem, který se chtěl stát knězem. Vstoupil tedy k trapistům, potom ke kartusiánům, potom k cisterciákům. Ale slabé zdraví a nepokojná krev jej přiměly, že nikde dlouho nevydržel, že všechny ty kláštery opustil. Miloval přírodu a rád cestoval; tím raději, že se mu to v Boží přírodě, v polích a lesích, kterými se ubíral, za zpěvu ptactva nebeského tak pěkně a snadno modlilo. Žil v přírodě a s přírodou, a příroda vedla jej k Tvůrci přírody, kterého chválil, kterému děkoval a kterému zpíval s opeřenci o závod. - Náš lid, který tak rád putuje, dobře ví, co poesie je spojeno s poutěmi. - Náš Benedikt stat se poutníkem.

Francie mu nestačila. Odputoval do Italie, kam jej lákalo

tolik poutních míst. Nejdříve putoval do Lorety, kam se vrátil ještě jedenáctkrát; z Lorety putoval k sv. Františku do Assisi; potom do Říma, kde se zdržel několik měsíců; potom putoval do Fabiana uctít zakladatele kamalduláků sv. Romualda; potom do Bari k památné svatyni sv. biskupa Mikuláše; potom do Neapole k velikému divotvorci a mučedníku sv. Januaroovi; potom přes Řím a Loreto na horu Alvernii, kde byl sv. František vyznamenán stigmaty. Navštívil tak nejslavnější místa Itálie putuje do Einsiedelnu ve Švýcarsku, kam se do roka vrací pětkrát; potom putuje po Německu a po Francii, aniž by však navštívil svoje rodiště. Z Francie putuje do Španěl k svatému Jakubu v Compostella; potom k Matce Boží Montserratské a do Manresy. Roku 1775 vrací se do Říma, aby se účastnil jubilea. Roku následujícího je zase v Einsiedelnu, tentokrát naposledy. Potom se vrací do Říma, aby ho již neopustil a brzy zemřel.

Jeho pouti byly poutěmi kajícího. Jeho oblek byla bunda, svázaná v pasu provazem; na prsou nesl křížek; kolem krku na hrdle růženec; roztrhané boty propouštěly vodu a písek; čas nečas ubíral se neschůdnými pěšinami, vyhýbaje se veřejným silnicím, v dešti, blátě a sněhové vánici, nechávaje na sobě mokré oděv, až uschl; v pytlí přes rameno přehozeném nesl si čtyry svazky breviáře, Písmo svaté, nějakou modlitební knížku a bídnou almužnu; oděv jeho, kterého nikdy nepřevlékal a neměnil, byl plný hnidu, kterému nechával trápiti své „hříšné tělo“. Když se mu lidé posmívali a jím pohrdali, radoval se z toho a spokojený úsměv nikdy nezmizel s jeho tváří.

Bylo to v době, kdy požitkářství a přepych vyvrcholily na dvoře Ludvíka XV.

Dospěv k cíli své pouti zůstal celý den v kostele bez pohnutí jako u vytržení. V Římě putoval z kostela do kostela a modlil se jda po ulici. Kde byla pobožnost čtyřicetihodinného výstavu nejsv. Svátosti, tam byl náš žebrák. Římané jej proto dobře znali a jmenovali ho „il poverello delle quarant' ore“. - Nejmilejším kostelem byl mu malý a pěkný kostelík Santa Maria ai Monti nedaleko Kolossea, kde žilo mnoho chudých, kte-

rým rád pomáhal. Nad hlavním oltářem visí dosud pěkný obraz Matky Boží. Před ním proklečel Benedikt celé hodiny upřeně patře na obraz ve svatém rozjímání. - V noci spával pod některým obloukem Kolossea nebo pod schody některého domu. Jen poslední dvě léta přenocoval v hospici S. Martino.

Kající život otrásl jeho zdravím. V pondělí pašijového týdne r. 1783 navštívil kostel sv. Ignáce, kde na hrobě sv. Aloisa přijal Tělo Páně, v úterý putoval s velkou námahou do kostela sv. Praxedy, kde byl výstav nejsvětější Svátosti, ve středu sotva se držel na nohou, ale přece ještě šel do svého milého kostelíka ai Monti. Tam se ho zmocnila veliká slabost, takže vycházeje klesl před kostelem. Milosrdný řezník, který ho dobře znal, přenesl jej do svého blízkého domku, kde večer světec v Pánu zesnul maje 35 let. Světnička, kde zemřel, je změněna v kapličku a je ozdobena krásnou mramorovou sochou umírajícího.

Římem roznesla se rychle zpráva, že „svatý žebrák“ zemřel. Všichni chtěli jeho mrtvolu vidět a nával do kostela ai Monti, kde byla rakev vystavena, byl tak veliký, že bylo třeba mobilisovat vojsko, aby udrželo pořádek. V témže kostelíku, jemu tolik milém, byl pochován a podnes odpočívá na evangelní straně po boku hlavního oltáře na blízku Madony, kterou tak miloval. Lid, zvláště chudý, rád sem chodí a doporučuje svou chudobu a bídu Benediktovi, jenž za živa tak rád pomáhal.

Nevšední ozdobou hrobu je světcova socha z bílého mramoru. Světec jako by spal, leží na loži rovněž z bílého mramoru. Oblečen je, jako býval za živa, v dlouhé roucho podpásané provazem, na krku visí růženec, v pravici drží lilii a v levici křížek. Výraz hubené, ale důstojné tváře hlásá klidnou a spokojenou odevzdanost do vůle Boží; z pod roucha vyhlédá bosá noha, jemně propracovaná.

Tuto sochu počítám k nejkrásnějším sochám v římských kostelích. Popisy Říma se o ní sice nezmiňují, protože do tohoto pěkného, ale zastrčeného kostelíka cizinci nechodí a protože socha není od umělce zvučného jména a bylo by tedy

proti módě obdivovati sochu, o které mlčí Bedekr, ale já rád před ní klekám, protože se zde před hrobem „muže chudého a moudrého“ tak dobře rozjímá o sociální otázce a o „společenském řáde“ Tento ubožák byl „milosrdný a mírný, trpělivý, láskyplný a upřímný“.

P. J. Hudeček C. SS. R. Řim.

Blahoslavení chudí duchem . . .

Blahoslavení chudí. Možno čísti dvojím způsobem. Předně takto: Blahoslavení chudí, to je pokorní, kteří se mají za chudé; ti jsou totiž opravdu chudí, kteří se pokládají za chudé nejen ve věcech vnějších, nýbrž i vnitřních. Žalm 38.: *Já pak jsem žebrák a chudák* je proti slovům Apokalypse III.: *Praviš: jsem bohatý, ano, zbohatnul jsem a ničeho nepotřebuji, a nevíš, že jsi ubohý a bídný a chudý a slepý a nahý.* Proto slovo *duchem* možno čísti trojím způsobem: Duch totiž se nazývá někdy pýcha člověka: Isaj. II.: *Protož upustte od lidí, kteří život v chřipích mají, neboť bývají přeceňováni* — 24.: *Duch pyšných je jako vichor, který se opírá do zdí.* A nazývá se pýcha duchem, protože jako vzduchem se dmou pytle, tak pýchou lidé. Kol. II.: *Nadmutý smyslností svého těla.*

Tedy blahoslavení chudí, totiž ti, kdož mají málo z ducha pýchy.

Možno též bráti slovo *duch* za vůli člověka. Někteří jsou totiž z nutnosti pokorní a ti nejsou blahoslavení, nýbrž ti, kdož milují pokoru. — Konečně možno rozuměti o Duchu svatém. Proto blahoslavení chudí duchem, kdož jsou pokorní milostí Ducha svatého. Pravi *chudí duchem*, protože pokora dává Ducha svatého. Isaj. 66.: *Nakohopohlednu, ne-li na chudického a stísněného na duchu a chvějícího se před mými slovy?*

Těmto chudým se slibuje království, čímž se rozumí nejvyšší

znešenost. A třebaže toto jest odměnou kterékoliv ctnosti, ává se zvláště pokoře, protože kdo se poníží, bude pový-en. Přísl. 23. praví: *Pokorného ducha přijme síáva.* — ěinak možno vykládat slova chudí duchem podle sv. Jerony-ia, a to slovně o zřikání se časných věcí. Pak slovo duchem namená, že někteří jsou z nutnosti chudí, kterým však nená-ěží blaženost, nýbrž těm, kdož dobrovolně. A tito mohou být vojí: neboť třebaže někteří mají bohatství, tož nelnou k ně-
 nu srdcem: Žalm 61.: *Přijde-li bohatství, nepřilněte k ně-
 nu srdcem.* Jiní nemají a ani po něm netouží a to je bez-
 ečnější stav, protože bohatství odvádí duši od duchovních
 ěcí. A tito se nazývají chudí duchem ve vlastním smyslu slova,
 rotože skutky Darů, jež jsou nad lidský způsob jednání, jsou
 kutky člověka blaženého. Jestliže však opovrhne člověk veš-
 erým bohatstvím, takže už vůbec po něm netouží, to je nad-
 dský způsob jednání. A těm je přislíbeno království nebes-
 é, v němž bude nejen velká čest, nýbrž i množství bohatství.
 ak. II.: *Nevyvolil Bůh chudých pro tento svět za bo-
 atce ve víře a dědice království?*

Mojiš prve přislíbil bohatství: Deut. 28.: *Povyší tě Bůh
 ad všechny národy . . . požehnan budeš v městě a
 požehnan budeš na poli.* A proto, aby rozlišil Pán Nový
 ákon od Starého, klade na prvé místo blahoslavenství o po-
 rdání časným bohatstvím.

Podle sv. Augustina náleží toto blahoslavenství k daru bá-
 ě, protože bázeň, zvláště synovská, působí v nás úctuk Bo-
 u a proto člověk pohrdá bohatstvím. Isajáš XI. řadí blahosla-
 enství sestupně: *Vyjde prut z pahýlu Jeseova a výhonek
 kořene jeho vykvete a spočine na něm duch Hos-
 odinův: duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly,
 duch umění a pobožnosti a naplní jej dar bázně Hos-
 odina.* Kristus však naopak začíná darem bázně, totiž chu-
 obou, protože Isajáš ohlásil příchod Kristův na zemi, Kristus
 ak táhne vše od země vzhůru.

Thomas Aq. Comm. in Math. — Přel. Reginald Dacik O. P.

Říše temna.

V evangeliu na III. ned. post. nám sahá Kristus hluboko do svědomí. Stavě Ducha proti duchu a Říši proti říši, trhá nemilosrdně všechny něžné představy naše, jimiž hřích opřádáme, vydávající ho za nevinnost anebo slabost. Nasákli jsme silně hmotářskou kulturou, již se ztratily pojmy duše, nesmrtnosti a svobodné vůle. Z náboženství převzala jen občanskou a sociální slušnost jako nejvyšší ideál lidského úsilí. Připouštějíc napolo existenci Boha, popírá rozhodně existenci ďábla. Většina z těch lidí ani nepozoruje, že satan je; jim se nikdy neukázal, protože ho zdaleka poslouchali. Toť poslední úskok ďáblův, že rozhlašuje, že je mrtev. V důsledku toho potírány jsou pojmy mravního zla, hříchu, odpovědnosti, askese a zdravé nedůvěry vůči sobě.

Odkud nevázanost? Je to reakce na časy, kdy se v kostelích mluvilo více o hříchu a pekle než o ctnosti a milosti? Anebo je to dětská důvěra v sílu dobra, či dokonce útěk před záhadou zla ve světě? Tím se však mravní zlo nezprovodí ze světa; je a zůstane ve světě. A neexistuje tu jako idea, nýbrž jako mocná živá bytost, satan.

Jako kdysi byl Lucifer velikým před anděly, tak hrozným je teď ve zlu. Je otcem všeho hříchu a zla na světě. Má podíl na prvním a bude mít podíl i na posledním hříchu, z něhož se lidem bude vyznati. Kdo jen trochu nahlédl do života dobrých i zlých, postřehne jeho stopy všude. Nesmíme se slepě uzavírat, nýbrž třeba otevřít sluch i oči; neviděti propastí, znamená zřítiti se do ní.

Tak se stalo „zlému pokolení“ (Mt 12; 45) za doby Kristovy. Byly časy, kdy národ vyvolený byl za dob soudců a králů svých posedlý ďablem modlářství; toho mu vyhnali konečně jeho prorokové, že neupustil nikdy již od víry v jednoho Boha. Ale již hned po babylonském vyhnanství zahnízdila se v něm farizejská náboženská, čistě povrchní, libující si pouze ve vnějších obřadnostech a tento stav náboženské spokojenosti byl sedmkrát horší než řádění Židů před vyhnanstvím.

Tento duch utvrdil v nich smysl pozemskosti, jež zatvrdivši národ vůči Spasiteli, zavinila jeho pád i zavržení.

Nehroží nám křesťanům 20. stol. totéž nebezpečí? Naše křesťanství, pokud se dochovalo, utrpělo často na vnějšlosti, jakémsi náboženském nátěru. Chybí mu touha po živém spojení s živým Bohem. Kolik z nás jich tak zpozemšťelo, že vidí jen v pyšné vědě, kariéře, užívání smysl života! Do kostela si zajdou občas, než kříže z chodeb a světnic otcovských domů věnují museím. Svátky vánoční i velikonoční slaví spolu okázale, na venek, ale bez modlitby. Sv. zpovědi odvykli nadobro. Z čeho se mají zpovídati, když jenom vraždění a loupení pokládají za hřích, samé to věci, jež se trestají před lidským zákonem těžkým žalářem? Nemají hříchů, ani lítosti, není chuti ke zpovědi. Jak daleko se stojí od základů pravého křesťanství.

Vždyť křesťanství dává živé vědomí, že ne jedna, ale dvě říše po celý náš život o naši duši bojují. Křesťanství ví, že není míru mezi oběma, a že je se nám každé chvíle rozhodnouti pro tu neb onu moc. Křesťanství ví, že to je nejhorší satanovou lstí, když vystupuje jako prorok míru, říše Boží, jako oblažitel lidstva. Ignorovati prostě říši temna znamená otevření satanovi dveře dokořán; toť jeho nejvítanější chvíle a nehlídaný dům stane se snadno jeho kořistí.

Jak dlouho budeme zavíratí oči před takovou skutečností, jako je hřích a mravní zlo v našem životě? Věřte církvi, Kristu, duchové zla neumírají, žijí dodnes, a jejich počet je legie. Némý duch žije v srdcích rodičů, když mlčí ke hříchům svých dětí, žije v srdcích představených, kteří nezakročí, když mravy se kazí, žije v srdcích katolíků, kteří nemají odvahy ve jménu Božím povznést prapor svobody církve a Pravdy, a zastati se šlapaných práv Božích, žije především v srdcích tolika mladých lidí, jimž zavřel ústa, aby se nemodlili a nezpovídali.

Bliží se doba velikonoční, kdy Kristus počne vymítati z duší zlého ducha. Snad zahrnul se u tebe nějakou vášní, bříchem, návykem. Vypuď ho z duše a postav dvojí stráž, abys opět

nezapadl do říše temna a poslední věci nebyly horší prvních. Kéž ti svátostná milost dá a pomůže, aby tvůj přechod z říše temna do říše světla byl trvalý. Sám na sobě se přesvědčíš, jak je podstatný rozdíl mezi otroctvím a mezi svobodou, za niž nepřestaneš děkovati svému Bohu.

Vincenc Kramoliš.

Mystik se dívá na rozličné živočichy.

Dru Al. Langovi.

V.

Vidím z okna, jak holubi přeletují střechy třepetavě; jest to, jako bys velikým šátkem prudce zamával. Lidé jim dělají budky a zavěšují pod zástřeší nebo přibíjejí na sloupy. Mladé zabíjejí, dříve než jim uletí.

V Benátkách je krmí cizinci na náměstí sv. Marka. Za líru prodává se kornout kukuřice. Kdo chce míti památku, dá se fotografovati s holubem. Dosti dá práce, než holub pořádně usedne na ruku neb na rameno. Nezbyvá než čekati na příznivý okamžik. Také v Lyoně se to dělá na Place des Terreaux.

Kde jinde hledati původ této lásky k holubům než v Písmě? Noe vypustil po potopě tři holubice. První se vrátila brzy, neb nenalezla, kam by usedla. Druhá též se vrátila a přinesla v zobáku olivovou ratolest. Třetí pak se již nevrátila, poněvadž vody již opadly. Při křtu Páně se zjevil Duch Boží v podobě holubice na znamení, že se počíná nový život, jako se počínal po potopě.

Holubice vrká neotvírajíc zobáku. Proto značí vnitřní modlitbu.

Značí též něžnost, mírnost, plodnost a lásku. Jako holubice teplem svého těla zahřívá vajíčka, aby se z nich zrodil nový

život, tak Duch svatý zahřívá srdce člověka, aby se z něho rodilo dobro.

Zvěstovatelko nového života, poselkyně míru, pěvkyně lásky, ty, jež nikdy neusedáš na babno, ty, jež na výšinách přebýváš svatá a čistá, podoba Ducha, buď podobou duše !

VI.

Za tichých nocí zněl z rybníčku žabí zpěv. Staré žáby rytmicky rochtaly, mladé tenkými hlásky zpívaly sladké melodie. Nyní je konec. To místo i s rybníčkem koupil můj bratr a umínil si, že tam zřídí zahradu. První rok ještě tam nechal rybníček. Druhý rok položil koleje od slínových teras, jež vroubily pozemek k rybníčku. A zavezl jej. Uprostřed zbyla tůň a do ní se uchýlily poslední rybky. Žáby se ukrývaly v rákosí, které tam nepřestávalo bujetí.

Letos bylo vyplněno vše. Když jsme procházeli zahradou, jedna žabka nám odskočila s cesty. Bratr řekl : Poslední vlasěnka. Jen tu jednu jsme viděli. Co ty druhé ? Zahynuly asi nebo se odstěhovaly. Jediná zůstala. Usmáli jsme se na ni a neublížili ji.

Proč asi ? Pocitili jsme, že i žába je schopna lásky. Miluje své bahniště. Zpívá i v kalu.

Viděl jsem kdysi preparát žabiho srdce. Bylo zavěšeno na háčcích a bílo. Jeden háček byl nitkou spojen s přístrojem, který pohybem ručičky naznačoval činnost žabiho srdce. Žába byla mrtva a srdce žilo.

Zemřeme, ale láska nás přežije.

VII.

V bedně od cikorky králíčí rodina. Veselá samice, bílá jak sníh, s červenýma očima. Kolem devět mladých králíčků. Mají předlouhlé uši a vykukují brněním mrkající pysky. Bylo jich dvanáct, ale tři odstrčila samice a nechala zhynout, poněvadž by jich nebyla uživila.

Představil jsem si tu tři mláďata vyvržená, schoulená v koutku bedny, třesoucí se zimou a umírající hladem, zatím co šťastnější bratříci ssají mléko matky.

Nezasloužená smrt vždy budí otázku: Proč? Ta otázka by nás netrápila, kdybychom měli na paměti, že nicota a nebytí jest náš přirozený stav a že život jest milost podmínečně udělená.

Být či nebýt? táže se Hamlet s tragickou grimasou. Je rouháním takto se tázati, je-li život věčný. A není-li věčnosti, je to směšným okolkováním.

Řekne se, že je podivno uvažovati takto nad bednou s králíky. Přejde na to, jak uvažujeme, ne kde.

Ostatně člověk nosící v sobě určité myšlenky o životě a smrti sotva je podivnější než člověk chovající v bedně králíky, aby se jimi živil.

VIII.

Když bylo jaro, přiletěl motýlek a na zelenavé, sotva utvořené plody trnek nasnášel vajíček. Z nich vylíhli se časem červíci a živili se masem rostoucích plodů. Bylo to lehko poznat. Na některých bylo viděti dírky zalévající se bílou klišovatinou. Předčasně zamodrávaly a zrály. Některé spadly na zemi i s červem. Jiné se udržely na stromě. Tu červ napasený již a tlustý opustil plod už sám. Viděl jsem jednoho, jak po slizkém, na vzduchu tuhoucím vlákně, jež ze svého těla vylučoval, zvolna se pouštěl k zemi, aby se tam zakuklil.

Tak hynou duše. Když kvetou, zasévá do nich démon símě zla. Červ hříchu je rozhlašuje a zhnusuje svým kazem. I stárnou nepoznávající radosti mládí. A veliký Ničitel, Pán propasti, je strhuje nakonec do hlubin zkázy. Někdy je opouští, dříve než spadnou. To proto, že zlo již jest dokonáno. I pospíchá, aby se připravil ke zhoubám ještě větším.

Pane profesore Bayere, kterýž přednášíte zoologii na Vysoké škole zemědělské, nebyl jsem zrovna nejlepším vaším žákem. Myslím tedy, že jste již na mne zapomněl. Já na vás

ne. Jste mi podnes zosobněním vědy. Vědy, která ví, jak, ale neví, proč. Která vidí povrch, ale nechápe podstaty. Kdybyste náhodou četl, co tu vykládám o zavíječi, řekl byste, že je to hodně naivní. Vy jistě přednášíte o takových červech učeně a dlouze. Nevím, zdali uznáváte, že tento viditelný svět jest jen obrazem světa neviditelného. Myslím, že to neuznáváte. Pro vás je takový červ jen škůdcem ovocného stromoví. Já zase myslím, že jest naivním mysliti, že by mohli býti nějakí tvorové, jichž úkolem by nebylo nic jiného než škoditi stromům, jako by se nedalo kažení stromů obstarati jinak a lehčeji.

Čtu Písmo a přesvědčuji se, že úkolem červů jest také poučovati. Nelekejte se, ne poučovati dobré profesory, nýbrž špatné proroky. Když Jonáš litoval, že nezhytnulo Ninive, poslal Hospodin červa, aby zkazil bylinu, v jejímž stínu prorok odpočíval. Když pak Jonáš litoval stromu, řekl Hospodin : Ty žalost máš nad skočcem, o němž jsi nepracoval, aniž jsi učinil, aby vzrostl, který za jednu noc se vypučel a jedné noci zahynul; a já bych neměl soucit míti s Ninivem, městem velikým, v němž jest více nežli stodvacet tisíc lidských bytostí, jež nedovedou rozlišovati pravici od levice, a množství dobytka ? (Jon. 4. 10-11).

Je jasné, nad čím máme míti žalost a nad čím ne.

Vy víte, jak hynou stromy.

Já vím, jak hynou duše.

IX.

Žňové horko a všude plno much. Předem okoušeji všeho, co člověk jí. Padají do polévky. Vpíjejí se do střídy čerstvého chleba. Pasou se na víčkách spících dětí. Usedají na zpoceně ruce sekáčů. Znečisťují obrázky svatých. Dotírají na dobytek. Chlív jest jejich úl.

Lidé se proti nim brání. Za mého dětství bývaly skleněné mucholapky naplněné sladkou tekutinou. Tam se mouchy topily. Stařenky a chůvy je zabíjely koženými lepačkami. Nyní

rozvěšují proužky papíru napuštěné lepkavým, jedovatým sy-
rupem. Sotva tu usedne hmyz, již se přilepí a zvolna hyne.

Kananejci ctili modlu Belzebuba. Pán much značí jméno
Belzebub. Vyzývali ho proti mouchám. Židům byl Belzebub kni-
žetem zlých duchů. Vinili Krista, že pomocí Belzebuba koná
zázraky.

Úkolem much jest trápiti a ničiti. Trápiti člověka a ničiti
jeho potravu. Smyslem jejich bytí jest nenáviděti člověka. Hu-
biti život i vše, co životu slouží.

Mouchy zobrazují hněv satanův. Svatá Terezie praví, že
dábel jest ten, jenž nemiluje. To jest ještě laskavě řečeno.
Dábel jest ten, jenž nenávidí. Nenávidí Tvůrce a tvorstvo.
Zničil by všechna díla Boží, kdyby mohl. Jsou však nezniči-
telná. Ani dábel ani člověk nemá moci, by zničil něco ať ži-
vého ať neživého. Opravdu zničil; způsobil, aby nebylo, co
bylo dříve. Lze něco spáliti, v plyn proměnit, rozdrtit, ale to
není zničení. Zničiti může jen ten, kdo stvořil.

Atheism jest dábelství. Služba Belzebubu. Ale dejte athei-
stovi nejmenší prášek, molekulu, a řekněte, aby ji zničil. Bude
bezmocný proti tomu prášku. Je bezmocný proti prášku, pro-
tože je bezmocný proti Bohu.

Atheism je v podstatě vztek. Ne úsudek, ne poznání, ne pře-
svědčení, ani ne nemoc. Je to vztek proti bytí. Jméno Boha
jest Jahve, Jsoucí. Jméno satana jest Belzebub, Pán much.

Jak pán velí, vrhají se na vše, co jest. Neodeženeme jich.
Stále se vracejí na totéž místo. Jsou neodbytné, bojovné, zu-
řivé.

Byla by to statečnost, kdyby to nebylo zoufalství.

Dominik Pecka.

Proč Kristus zemřel na kříži?

(Sv. Tomáš Summa III. q. 46. a. 4.)

„Stal se poslušným až k smrti, a to k smrti na kříži“ (Filip. 2, 8). — Bylo velmi vhodné, že Kristus vytrpěl smrt na kříži:

Za prvé — pro příkladctnosti. Praví totiž Augustin: „Moudrost Boží pozdvihla člověka za příklad, podle něhož bychom správně žili; k správnému však životu patří nebáti se toho, co není hrozné: jsou však lidé, kteří třebas se nebojí smrti samé, přece se hrozí druhu smrti; aby se tedy správně žijící člověk nemusil báti žádného druhu smrti, bylo třeba ukázati křížem Onoho člověka: neboť nic nebylo mezi všemi druhy smrti strašlivějšího a hroznějšího než onen druh.“

Za druhé, protože tento druh smrti byl nejvíce příhodný pro dostiučinění za hřích prvního otce, jenž vznikl tím, že proti rozkazu Božimu požil ovoce zakázaného stromu: a proto bylo vhodné, že Kristus na dostiučinění na onen hřích strpěl, aby sám byl přibit na dřevo, jako náhrada za to, co Adam uzmul — podle slov žalmu (68, 5): „Co jsem si nikdy lupem neosvojil, to mám nyní nahrazovat.“ Proto Augustin v kteréši řeči o Umučení praví: „Opovrhl Adam rozkazem přijímaje se stromu jablko: ale co Adam ztratil, Kristus na kříži našel.“

Třetí důvod je, jak Chrysostomus praví v řeči o Umučení, že „na vyvýšeném dřevě vytrpěl a ne pod střechou, aby byla očištěna i přirozenost samého vzduchu: ale i země podobného dobrodiní okoušela, očištěna kapáním stékající krve z boku.“ A k slovům: „Je třeba, aby Syn člověka byl vyvýšen“ praví Theofylakt: „Slyše o vyvýšení, rozuměj pověšení do výše, aby posvětil vzduch, jenž posvětil zemi, chodě po ní.“ —

Čtvrtý důvod jest, protože smrti ve výši nám připravuje výstup do nebe, jak praví Chrysostomus. Proto sám (Kristus) dí (Jan 12, 32): „A já, budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě.“

Pátý důvod jest, poněvadž toto přináleží všeobecné spáse celého světa: proto Řehoř Nys. praví, že tvar kříže ze střední spoje na čtyři ramena rozdělený označuje moc a prozřetelnost toho, jenž na něm uvisl, všude rozlitou.“ — Chrysostomus rovněž dí, že na kříži „s rozpiatýma rukama umírá, aby jednou rukou přitáhl starý národ (Izraele), druhou ty, kteří jsou z pohanstva“. —

Šestý důvod je, poněvadž tímto druhem smrti různé ctnosti jsou naznačeny; proto Augustin v knize o milosti Starého a Nového zákona praví: „Ne nadarmo vyvolil takový druh smrti, aby se stal učitelem šířky, výšky, délky a hloubky, o nichž mluví apoštol: neboť šířka, která je v tom dřevě, jež se shora napříč přibíjí — to se vztahuje na dobré skutky: poněvadž tam se rozpinají ruce. Délka je v tom, jež se spatřuje od tohoto (příčného) dřeva až k zemi: tam totiž se jaksi stojí, to jest setrvává a vytrvává; což se přiděluje velkomyslnosti. Výška jest označena onou částí dřeva, která od té, jež se napříč přibíjí, směrem vzhůru zůstává, to je k hlavě ukřižovaného: poněvadž dobře doufající mají nejvyšší očekávání. Konečně pak to z dřeva, jež zaraženo je skryto (v zemi), odkudž celé vyvstává, naznačuje hloubku darované milosti.“ A, jak Augustin praví: „Dřevo, dřevo, na němž přibyty byly údy trpícího, bylo též stolicí učitele učícího.“ —

Sedmý důvod je, poněvadž tento druh smrti odpovídá mnohým obrazům; neboť, jak dí Augustin v řeči o Umučení — „dřevěná archa zachránila lidské pokolení ze zátopy vod: když se lid Boží vracel z Egypta, Mojžíš moře holí rozdělil a Faraona potřel a národ Boží vykoupil: tentýž Mojžíš vhodil dřevo do vody a vodu hořkou změnil v sladkost: a dřevěnou holí ze skály spasnou vlnu vyvádí: aby byl Amalech poražen, Mojžíš úpí s rozpiatýma rukama kolem hole: a zákon Boží svěří se dřevěné arše úmluvy, aby se tímto všim, jako po nějakých stupních, přišlo ke dřevu kříže.“ —

Přeložil Jeronym Jurák O. P.

Duchovní život a veřejný.

Jen velice málokdy klademe tyto dva pojmy nebo dva způsoby života vedle sebe, a ještě méně je uvádíme ve společný vztah! — Jako bychom cítili, že život duchovní je popředně životem skrytým a patří tedy jeho otázky právě jen do nitra člověka, že je tedy diametrálně vzdálen života veřejného!

Je v tom veliké a někdy i osudné pochybení a příčina škod i života milosti!

Neboť není nic, co by se mohlo a smělo vyjmouti z dosahu Božího vlivu!

Vše, co jest, co existuje jako věc nebo myšlenka nebo vztah a poměr nebo děj, je v první i poslední příčině v jistém vztahu k Bohu, z něhož nelze naprosto *nic nikdy vymanit!*

To je nám konečně jasno a známo již dávno.

Ale velice často jsme to opomíjeli uvážiti i vzhledem k veřejnému životu. A řekl-li jsem, že to bylo a jest pochybení *veliké*, pak proto, že je příčinou mnoha hříchů a škod duše, a řekl-li jsem, že je

osudné, tedy proto, že tím právě trpí veřejný život a tím i celek, tvořící onen veřejný život, ať již jest jím rodina nebo obec, stát nebo podnik hospodářský, kultura nebo škola!

Lidé žijící intenzivně duchovně zapomínají často, že jejich duchovní život je spjat i s jejich životem ve veřejnosti a ve společnosti: tedy, že jejich duchovní život také má od Boha povinnosti vůči jejich rodině, dětem, škole, obchodu, financím, veřejným událostem, veřejné nouzi a katastrofám a vůbec, že mají povinnosti k veřejným zájmům.

A tyto povinnosti jsou závazné ve svědomí,

plynou přechasto již z přirozeného zákona, a ten, kdo je při svém hlubokém náboženském citění ignoruje, hřeší, a to často hůř, než kdyby se dopouštěl menších hříchů, týkajících se drobných úkonů ctnosti!

Řekl jsem úmyslně neodborné slovo „náboženské citění“, protože život duchovní tohoto mravního ethosu nelze nazvat vpravdě duchovním, an má podstatné nedostatky, jaké se ob-

jevují právě jen u lidí, kladoucích „hloubku duchovního života“ do citění . . .

Kdyby cílem duchovního života byl člověksám, kdyby tedy jen proto žil duchovně, aby zadostučínil a uspokojil svou touhu a potřebu, pak bychom mohli klidně ponechat jeho poměr k ostatním jeho osobní chuti. Neměli bychom ani práva ani možnosti, zavázati ho k jakémukoli poměru, který by se mu nelíbil. Než život duchovní není popředně pro člověka, nýbrž jeho vlastní a poslední cíl je Bůh: Člověk žije duchovně pro Boha a k vůli Bohu, a nikoli pro sebe a k vůli sobě!!!

Ale: Žije-li a musí-li žiti pro Boha a k vůli Bohu, pak také musí zařizovati duchovní život podle Boha!

A tedy: Je-li vše od Boha, je vše pro Boha.

A je-li vše pro Boha, pak musí člověk duchovně žijící daleko opravdověji a svědomitěji dbát i na svůj poměr k veřejnému životu, čili duchovní člověk musí i veřejný život chápat duchovně a musí plody svého duchovního života vnášet a usku-
tečňovati v životě veřejném!

Nuže, jestliže jsme opomíjeli pozorovat veřejný život vůbec mravně s náboženského hlediska, tím méně jsme si uvědomili, že jest jej nutno ještě hlouběji pozorovat se stanoviska Božího, čili v jeho poměru k životu milosti.

Aktuelní potřeba tohoto upozornění nám vynikne, vzpomene-li, kolik eminentně zbožně žijících mužů nevyřešilo svůj poměr k rodině a k dětem, k manželce a k vlastním rodičům, ke svému povolání a obchodu, ke společenským kruhům, v nichž žijí, k životu státnímu a politickému — podle Boha a podle stupně svého duchovního života?

Kolik zbožných žen nesrovná se svým duchovním životem snad nikdy poměr k ženám chudším, poměr k módě, poměr k rodině a muži, jako by byl jejich vnitřní poměr k Bohu něčím zcela jiným, než jejich vnější jednání! Totéž bychom mohli říci o katolických rodičích a o otázce školské, o bohatých katolicích — a myslím stále lidí vědomě duchovně se snažící — kteří řeší své finanční otázky, jako by byly úplně vyňaty z jakýchkoli mravních závazků!

Styk obou druhů života možno pozorovati ve trojím útvaru:
Je to jednak

přímý poměr vnější s osobností katolíka, na př. jeho povolání, jeho majetek ve formě nemovitě i v penězích, jeho zaměstnavatel — je to dále

nejušší útvar společenský, rodina, při čemž padá v úvahu poměr k druhému manželu, k dětem a k podmínkám jejich výchovy, předně tedy ke škole, a konečně

poměr k vyšším jednotkám společenským a veřejným činitelům, k obci, státu, církvi.

Je zřejmo, že stanovivše nejvyšší normy o zásahu Božím do všeho existujícího, nemůžeme v jediném pojednání vyčerpati všechny konkrétní případy právě naznačené a že bude nutno, pokud popřeje vedení revue místa, v několika traktátech uvažovati jak se stanoviska zásadně mravního tak i speciálně duchovního o jednotlivých fázích uvedených otázek.

Pozorujme tedy přímé vztahy věřícího jednotlivce v jeho styčných bodech s veřejným životem v jeho povolání.

Závazky vzhledem k němu plynou jednak ze zákona přirozeného, jednak ze smlouvy, která člověka k povolání váže.

Jde-li nám však o duchovní porozumění tomuto úseku veřejného života, pak musíme ponořiti svůj pohled, zkoumajíce přirozený zákon, hlouběji, než tak činí morálka, uvažující obyčejně jen o závazcích spravedlnosti. —

Bůh, jako Moudrost sama, tedy Moudrost absolutní, koná vše za určitým cílem. Je-li moudrost absolutní, nemůžeme si mysliti ani nejmenšího nedostatku moudrosti, jak vzhledem k němu samému, tak i v jeho tvorstvu. O *to* se nám právě jedná! Nemůžeme si mysliti, že by Bůh stvořil něco bez úmyslu, tedy nemoudře! — Tím pravíme, že *vše*, cokoli a jakkoli existuje, nevyjímajíc ani věc ani myšlenku ani děj, *vše* má ve věčné mysli Boží svůj účel. Od věčnosti Bůh nejen viděl celé stvoření v celku, celé vykoupení a celé posvěcení církve, nýbrž právě pro svou naprostou vševědoucnost a moudrost vidí od věčnosti i každý sebe nepatrnější moment v dějinách tvorstva, nejen jej vidí, nýbrž udržuje a spolupůsobí.

Nuže, není-li nic, naprosto nic, co by bylo bez Boha,
a není-li nic, naprosto nic, co by tedy nemělo účelu, má i mé povolání, ať je jakékoli, třebas nejsvětější — svůj jistý, od Boha od věčnosti předvídaný a chtěný smysl. —

V poslední řadě nemůže ten smysl být jiný, než Bůh sám, ježto Bůh právě pro tutéž absolutní moudrost nemůže mít při své činnosti jiného cíle, než opět sama sebe, poněvadž každý jiný cíl by byl menší a tedy ne nejdokonalejší!

Má tedy moje povolání v poslední řadě, raději řekněme v nejvyšší řadě, za cíl zcela nutně a jistě Boha!

Tato nejvyšší účelná příčina vlévá ovšem svůj účel i do všech podřadnějších, takže nikdy nemohu posuzovati jak své povolání v celku, tak i v jednotlivostech, *odděleně* od Boha nebo dokonce *bez* Boha.

Celé moje povolání, jak v celku, tak i v jednotlivostech má vždy nějak za cíl Boha, tedy musí mu aspoň v poslední řadě sloužit!

Jen v poslední?

Intensita tohoto vědomí právě závisí od výše (nebo hloubky) duchovního života: Čím opravdověji žije v kom tento cíl, tím živěji a tím stáleji, ale také tím intenzivněji působí na práce povolání a také tím mohutněji je posvěcuje a tím skutečněji činí stálou a pravou službou Boží!!

To je *zásadní* postoj duchovního muže k povolání!

Ale důsledky tohoto nadpřirozeného pojetí a přirozeného zákona!!!

Je-li povolání službou Boží, pak také musí se jako služba Boží konat!

Pak tedy váže ve svědomí a závisí od něho po mnohé stránce jak život věčný sám, tak také výše stupně posvěcující milosti, čili, což je přesně úměrné, výše věčné blaženosti!

Váže ve svědomí, jsem řekl.

Speciální závaznost povolání se vztahuje jednak k *přípravě* na ně, jednak na jeho *provádění*.

Věřící muž je povinen věnovati přípravě na své povolání náležitou péči a pílí, jakož i pozornost, zda se k němu opravdu

hodi a zda je k němu povolán. Kdo nerozvázně volí nebo nechává se nutit od kohokoli k určitému povolání, hřeší, jak podle důležitosti a odpovědnosti, s níž je ono povolání spojeno, tak i nebezpečím, že nepomýšleje, opomene ono povolání, k němuž jej Bůh skutečně volá!!

Kolik zde studentských hříchů!

Kolik hříchů rodičů, nebo nesvědomitých dívek!! Vzhledem k přípravě na povolání hřeší množství věřících nedbalostí, již se rovnají úplně studentům nebučňům, nemajícím víry v Boha! Jde-li o povolání vysoké důležitosti, o kněžství, lékařství, vychovatelství, redaktorství, o jiná vedoucí povolání, je velikost mravní viny úměrná jejich důležitosti!!

Opět: Kolik bohoslovců vystupuje pod ruce biskupovy s těžkou vinou, snad jen materiální, ale přece zaviněnou pro nedostatečné studium, kolik lékařů, učitelů, profesorů . . ?

A nemusí se jednat pouze o inteligenci: i každý dělník a řemeslník je povinen řádně se vyučití svému povolání, protože si uvaluje na sebe vinu, bude-li jednou nedostatečně vykonávat své povinnosti a tím škoditi buď zaměstnavateli nebo své rodině! A před Bohem jsme všichni dělníci, bez vlastní zásluhy, kde pracujeme, protože ne my jsme vyvolili, ale On vyvolil nás a na *svém* místě každý musí konat to, co má vytvořiti potom v celku světový plán Boží.

Kolik dělníků dnes je s celou rodinou v zoufalém hladu, protože nejsou schopni, nenaučili se *tak* svědomitě pracovat, aby obstáli v soutěži! Ani bychom nevěřili, jak vysoké procento nezaměstnaných musí hledati příčinu své nouze v tomto prameni!

A to vše zasahuje do svědomí.

Druhou povinností po přípravě k povolání je nutnost *udržovati* si potřebné schopnosti po celou dobu činnosti. Tak jest povinen věřící lékař stále doplňovati své vědomosti, profesor atd. . .

Velikost opomenutí a tím i hříchu potom se soudí podle vědomí nedbalosti, jakož i opět podle důležitosti povolání, škody, která by z toho mohla vzniknout, jakož i podle škody na

těle neb na duši, která skutečně vznikla; ovšem, že polehčuje tuto vinu opět mravní nemožnost, nedostatek času a přílišné přepnutí sil — z nutnosti — což snižuje velikost viny. I pro příliš horlivé je zde důležitá výstraha: Přepnou-li se tolik různými pracemi, že potom nemají času na svědomité plnění skutečných povinností — a k tomu patří i přiměřené studium — také se dopouštějí viny, není-li, jak jsem poznamenal, jejich přetížení z nutností.

Třetím mravním důsledkem poměru k povolání je jeho *výkon*: Jestliže mravní citlivost dnešního člověka — a v tom jsou duševní i ruční pracovníci dnes povšechně stejní — má jedinou snahu, odbýti práci co nejrychleji a jen potud, pokud se musí vykonat a pokud vyhoví nebezpečí, že by z toho mohla vzniknouti hmotná škoda vlastní, pak je to jen zcela mechanickým důsledkem úpadku mravnosti vůbec, která ovšem, nám je to jasno, koření v úpadky víry. Nuže, věřící pracovník jakékoli kategorie musí si být vědom, že odbýváním práce uráží jednak to, co nazývá u sebe dobrým úmyslem, jednak dopouští se hříchu proti sedmému přikázání Božímu, ježto působí škodu zaměstnavateli, tedy že hřeší. A velikost nebo tíže hříchu je závislá na velikosti škody, která vzniká touto nedbalostí nebo ztrátou k práci povinného času.

Ježto pak je to hřích proti spravedlnosti a působí škodu, je povinen každý, kdo takovou škodu působí neb kdykoli způsobil, není-li jiných mravních okolností, k *náhradě*. Činil-li tak vědomě nebo zaviněně, je povinen ze spravedlnosti nahraditi *vše*, co poškodil neb zameškal na čase, v téže hodnotě a *co nejdříve*, neomlouvá-li ho nemožnost neb veliká obtíž, že nemusí platiti hned. Závazek však nepomíjí nikdy, vyjímaje případ, že by jej poškozený odpustil. Není také možno, ježto je poškozený znám, nahrazovati škodu *někomu jinému*, na př. dobrému účelu: *Náhradu musí dostati poškozený*.

Určité výjimky nebo případy nemůžeme zde ovšem uvádět, protože je jich taková řada, že nutno o tom hledati radu u odborníka osobně.

Poznali jsme tím pouze speciální zásady, týkající se skoro každého povolání a každé činnosti. Poznat, jak a pokud se týkají přímo toho kterého jednotlivce, jest věcí jeho inteligence a ještě spíše — dobré vůle: Jak lékař, tak obchodník, jemůž jest zaměstnavatelem vlastně zákazník, dělník i úředník v kterémkoli státním úřadě, učitelka i matka rodiny, služebné děvče i úřednice, každý musí zde vyčísti, ano, hledati prvky, týkající se jak jeho povolání v celku, tak i jeho jednotlivých výkonů a povinností. A měřit a vážit je třeba, a vážit tím přísněji, čím opravdověji jsme, nebo chceme býti lidmi, kteří se nepotácejí na samém rozhraní hříchu a nechtějí více, nýbrž kteří jasným a silným pohledem vidí před sebou vážnost tohoto života v každé jeho maličkosti jakožto zkoušku pro věčnost a tímto pohledem upřímně jsou odhodláni dosáhnouti co nejvyšší mety. — *P. Dr. Jan Ev. Urban O. F. M.*

Bl. Jan Sarkander.

Srdce zamrazí, když vidí, že k malé kapli v Olomouci nevede cesta leda bohoslovců, kteří jdou mimo denně na fakultu. Zabolí, vidí-li, že známe různé sedmadvacítky a nekonečné řady emigrujících rebelů, ale nevíme, nanejvýš málo víme o mučedníku důvěry ve Svátost a nenávisti ke katolickému kněžství. Kdyby ses umožil prachem archivů a zažloutlých knihoven, nenajdeš v životě holešovského faráře a mučedníka blaženého Jana Sarkandra (*až po jeho mučednictví*) nic z toho, co jsme zvyklí v životech svatých najíti. Kdo z nás ví o Skočově u Těšína, a že se tam r. 1576 ve vigilii sv. Tomáše apoštola narodil jeden ze čtyř synů katolické rodiny Sarkandů? Děťství zakryl téměř úplně plášť věků. Jen tolik dává zahlédnout, že 13letý hoch je bez otce a s matkou odchází do Příbora. Tam farní škola mu otvírá první brány do síně lidského ducha a jeho činnosti. Z dobré rodiny, z katolické rodiny, ministrant; zatlouží výše, kamž mu cestu ukazuje milost promlouvající snad

příkladem některého z bratří, kteří se stali duchovními, nebo nešťastného strýce Mikuláše, vězně a uprchlíka vyškovského.

A z farní školy příborské vedlo volání dále a kam jinam než k učitelům raného novověku k jezuitům na jejich kolej v Olomouci. — Tam na jezuitské koleji u Panny Marie Sněžné se Sarkander učil quadriviu a všemu tehdy potřebnému, veršoval latině, disputoval, žil s druhy, z nichž s jedním — se Scintillou — se později setkal zase v Olomouci, když životem uzavřel velikou disputaci pravé víry s kacířstvím.

Po sedmi letech pobytu v Olomouci jde r. 1600 do Prahy a z „domu chudých“ chodívá k svobodnému učení Otců, aby ho po třech letech ozdobili vavřínem mistra filosofie. Potom zase dále, ještě výše; až k oltáři vedla cesta přes bohosloví ve Štyrském Hradci. Nebyl „světlem“, nebyl nedbalým studentem, jinak by se snad dochovalo více zpráv o jeho studijních letech. Jen to zachránily stránky slavných družinských alb, že byl všude dítětem Marie. To Matka jej, sirotka, všude provázela a chránila prostý květ jeho duše.

Pobyt u strýce Mikuláše, faráře v Opavě, mu ukázal mnoho a duši skutečně všední by svedl stranou z řad bojovníků Kristových, ale Matka sílila a Sarkander rád přijímá 22. března 1609 kněžské svěcení a s ním faru jaktařskou.

Jaktař byla vlastně jen epizodou, zakrátko prosí svého ordináře kardinála Dietrichsteina, aby ho propustil jinam. A tak ještě téhož roku jej vítal moravský Uničov jako svého mistofaráře. Boží Prozřetelnost jej však nechťela nechat, aby se mu zalíbilo držení obstojného obročí, a chtěla jej připravovat k úkolu. Sarkander poznal, že někdy se nevyplácí ani býti příbuzným podezřelého člověka, ne tak se jej zastávat a stýkat se s ním. Až do Vídně totiž zacestoval prosit za uvězněného strýce, kněze Mikuláše, nelitoval dlouhých cest až do Vyškova, aby jej navštívil. A koho tedy mělo rameno spravedlnosti první chytiti po útěku Mikulášově než Sarkandra Jana. Výsledky, zatčení, vazba v Kroměříži. Rukojmí složeno a omezená svoboda vrácena. Nová cesta a to k Charvátům u Olomouce. Ale neměl příliš poslušných ani přejících ovcí. Desátky upírany; po-

slušnost? Nechtěli poslechnout svého pastýře, který usiloval, by při bohoslužebném zpěvu bylo dbáno církevních předpisů. Po dvojí suplice nepříliš vlídně přijaté putoval Jan za rok dále ke Zdouнкám. Byl tam jistě lid lepší a dal se získati návštěvami nemocných a rodin veliké farnosti, aby všechny přivedl trvale zpět na dobrou cestu; nadarmo mu jistě Dietrichstein nedal moc rozhřešovati ze zadržených hříchů. Nevíme, proč po roce odchází na faru v Boskovicích, když tam přečkal jen čtvero ročních časů a potom se roku 1616 ujal Holešova, jež chtěl pán z Lobkovic znovu pokatoliciiti a zbavit Českých bratři.

Holešov Janovi nepřipravil lidských slasti. V městě samém a v okolí plno zarytých bludařů, podporovaných bratrskou šlechtou; katolíků hrstka, a to ještě štěstím pro ně, že holešovským pánem se stal Lobkovic, rozhodný katolík. Jan si byl vědom svého úkolu a v dile vytrvával, znaje nejlepší prostředek — vedle slova a napomenutí živý příklad osobní svatosti, a potom stálou modlitbu za svěřené stádečko a za lepší budoucnost víry. Práví zápisy, že jinak jej zřídka nalezli doma než v modlitbách.

Ani ve starostech o faru nenechal ducha svého v zapomnění; jak zajímavě, oč žádal strýce Mikuláše ve Štrasburku: biblickou konkordanci, spisy Tomáše z Valencie, dilo Jana z Cartageny o tajemstvích bl. Panny a svatého Josefa, historický katechismus a výtah Bellarminovy knihy o rozdílech víry křesťanské od bludařství.

Z téhož dopisu Mikuláši poznáváme, že Jan viděl dobře svou dobu: „Katolické náboženství je u nás v nebezpečí pro pikle protivníků spojených se vzbouřenci. Nevím, co dále bude. Více již nepravím.“ Netušil, že ho samého čeká veliká hodina.

Pražská defenestrace roku 1619 byla prvním plaménkem z ohně české vzpoury. Vzpoura hubila, ale dala také zrození; zrodila mučedníka. Ozvěna pražských událostí na Moravě změnila Janův úmysl zůstatí v Holešově u farníků a Jan se vydal na slíbenou pout k Matce Boží Čenstochovské. Jel skutečně na pout, pobyl v Čenstochově u paulánů přes měsíc a potom

odešel na statky Lobkovicovy v Rybníce u Ratiboře, neboť stavy zase zavedly do Holešova protestantského kazatele a tak nepřímou vypověděly katolického faráře jako předtím z celé země vypudily jesuity, i v Holešově mocnou oporu farářovu.

Jan hledal si místo faráře jinde a napsal z Rybníku Lobkovicovi list, jímž se zřekl svého úřadu v Holešově a prosil o jinou faru na jeho statcích. „Jest povinností pravého pastýře, by ztracené ovce osobně hledal, a přichází-li vlk a vznikne-li pronásledování, by neutíkal s nájemníkem, . . . nýbrž má i život položit na záchranu spásy oveček, an bude povinen vydati počet v den soudný, jestli by jen i jediná z nich zahynula. Kromě toho je jeho povinností znáti všechny ovečky a jím slovem i příkladně dobrým životem vlastním veřejně předcházeti i působiti k tomu, by ho přítomného i jeho nauky a života následovaly. Protože já, jsa nepřítomen, nejsem s to, abych něco z toho učinil ani abych bezpečně u svých oveček dlel . . . ani abych stál v čele domu a tak zachránil pohoršení . . . nížádným způsobem na sebe nemohu vzítí tu odpovědnost . . .“ Ale tento hlas nebyl slyšen; zaslouží však, aby i dnes byl znám od všech pastýřů a vůdců duší.

Jan byl nucen vrátiti se do Holešova, netušil, že tam na něj čeká úděl dobrého pastýře.

Císaři se podařilo získat značný oddíl kozáků Lisovčiků, kteří vytáhli v únoru 1620 na pomoc Vídní. Vojáky provázelo loupení, pálení, vražda také; jejich tažení hlásila pravěká telegrafie — rudé záplavy. Holešovští rovněž čekali s hrůzou jejich příchod. Jan doslechl poplašné zprávy a chtěl chránit své farníky. Zbrání? Diplomacií? Výkupem? Svolal katolíky do kostela a tam pověděl plán obrany: Aťsi blížíci se vojsko polské je vlasti naší přátelské či nepřátelské, musíme se na ně připravit, by nás — jak přátele tak nepřátele — stejným způsobem neúmýslně nezničili. Protož vyzývám a prosím vás, ovečky své milé, byste všichni vyrovnajíce se s Bohem ve svědomí svátostnou zpovědí a svatým přijímáním i na smrt se připravili i Boha pomocníka prosili o záchranu života vlastního i cizího, slíbíce polepšení. A jakmile se dovíme o brzkém jejich

příchodu, půjdeme — já před vámi — jim vstříc ve slavném průvodu s nejsvětější Svátostí, a jsou-li to nepřátelé císařovi, o svoji záchranu prosíce, buď sami zahyneme, nebo jsou-li to přátelé, pokusíme se ochrániti i ostatní spoluobčany a tak celý Holešov od loupení a vraždění. Pročež vás opět prosím a vyzývám, abyste na znamení velkým zvonem, jež se dá v pravý okamžik, se sešli a tak připravice se na život a na smrt vyšli ve zbožném průvodu se mnou pod záštitou Spasitele našeho, jehož v monstranci ponesu.“

Slovo se stalo činem; věřící přijali svátosti a čekali. Čekali až do druhého dne, kdy se k ránu ukázala vojenská síla kozáků na blízku. V městě místo volání Do zbraně! hlas zvonu zval pod prapor Krále, který byl mezi svými skryt ve Chlebě. Ochránil. Lisovčici byli katolíci; pochopili, že bratři stojí za štítem Pána. Tož seskočili s koní, poklonili se Mu, holešovským nechali ochrannou stráž a jeli dále k Vídni provázeni radostným zpěvem žalmu „Spas, Pane, lid svůj!“

Kdo by tušil, že veliká důvěra Janova ve Svátost dá protestantům záminku k pronásledování. Již dříve jej sice podezírali, že pout byla hlavně a jediné politickou cestou do Polska o pomoc císaři. Náhodou se totiž stalo, že se na cestě Jan sešel s Lobkovickým štolbou; ale, nač by zapuzoval od sebe sluhu svého ochránce? Krátce po odchodu kozáků vymohl si Janův nepřítel a protestant pan Bítovský rozkaz, aby všichni faráři z Holešavska přišli do Brna. Jan byl na toto upozorněn a vycítil, že Bítovský nemá dobrých úmyslů. Prchl, skryl se na zámku v Tovačově; ale brzy byl prozrazen a proto utíká do tovačovských lesů. Kam nemohla lidská zrada a zloba, tam podle pověsti pomohla nepřítelům všetečnost a hloupost psa řezníka z Troubek. Muž Boží zajat, odveden před stavy do Olomouce. A z obavy, aby se z jeho majetku neztratilo něco, vzala mu světská moc všechno jeho i věci mu svěřené.

Již za týden po vpádu Lisovčků, 13. února 1620, stál Jan znovu před nepřítelem úhlavním: protestantští páni nabití nenávistí ke katolictví a tím více ke kněžství začínali výsledky. Pohrůžky, naléhání, ať poví, jak se kozáci na Moravu do-

stali, ať nespolehá na svůj duchovní stav, když duchovní kníže (Dietrichstein) již v zemi nemá co poroučet. Ale Jan se bránil, byl přece jen na pouti a potom v Rybníku působil jako kněz. Tož se hledaly nové důvody: štal lid, působil různice mezi katolíky a nekatolíky. I to Jan popřel a v odpověď dostal nadávky a nové vyhrůžky. Druhý výslech večer téhož dne splnil hrozby, když Jan trval na své nevině. Bítovský poručil útrpní právo. Prosil je Jan na kolenou, aby šetřili nevinné kněžské důstojnosti, ale kdo bude šetřit „vlastizrádce“! Víc Jan neprosil, člověk ustoupil vojenské statečnosti bojovníka Kristova: předem odvolává vše, co by nesprávného muky mohly vynutit, sám odkládá kněžský šat a staví se ke skřipci; divná míra, branec vojska nebeského byl podle ní natahován, až by byl shledán „schopným“. Zavrzaly čepy, hodinu se temně chvěl napjatý provaz a duši nevinného bodaly surové nadávky a podezřívání.

Nepřítomnost sudiho Scintilly (tomuto děkujeme za zápis o umučení) a kratičká návštěva smutného Zimního krále v Olomouci oddálily další výsledky až na 17. února. Zase praskaly Janovy klouby na skřipci a soudcové samozvanci na něho shrnovali všechno, co kdy nemilého protestanty v Holešově potkalo, a vynucovali, kam jel Lobkovicův štolba a komu, jak se domnívali, vezl peníze. Jan nevěděl než co řekl. A tu podnapilý Pražma: „Ty nevíš? Což nezjevil ti to jistě tvůj pan Lobkovic ve zpovědi?!“

„Nic nevím a nic mi ve zpovědi nebylo svěřeno. A kdyby mi ve zpovědi bývalo bylo svěřeno, vše jsem zapomněl, ale také i kdybych věděl, nevyjevím, kdybyste mne na kusy roztrhali a rozsekali. Rád to vytrpím pro Kristovu svátost.“

Za takovou odpověď nestačil sám skřípec. Přinesli pochodně, zapálili je a přiložili k bokům Janovým; ale brzy zhasly. Kat neznal důkladnějšího mučení, šlechtici protestantští mu tedy radili náplast z peří smočeného olejem a sírou. Pochodně nahrazeny rozžatými svícemi a zapálených šest per napojených smůlou a sírou hořelo na mučednickově těle. A ještě jednou nové svíce k bokům. V hlavách pánů již strašila kouzla, poručili užiti

protikouzel. Ale Jan stále je nevinný, stále statečně trpí, jen se poroučí Pánu a volá svatá jména „Ježíš, Maria, Anna!“

Tři hodiny zápasil, hrud na žebrách opálena, až bylo i vnitřnosti vidět. Nepřátelé byli bezmocní; odešli, aby se více nevrátili, ale rány a utrpení pomalu dokončovaly jejich započaté dílo.

Lékařské ošetření by již sice bývalo bezúčelné, ale bylo by snad přineslo úlevu. Leč ani toho nepřála nenávist Puchaimova Janovi. A jak ošetřoval mučedníka žalárník rozlícený, že mu uniklo Janových třicet zlatých, když návštěvníci museli platit vstupné a ještě se dočkali jen hrubosti ! ?

Avšak jakési útěchy bylo přece přáno. Byli s Janem ve vězení tři kartuziáni ze Štípy u Holešova a budiž ke cti Olomučanů, že se našli mezi nimi takoví, kteří se nebáli navštěvovat nemocného vězně.

Boky popálené, tělo podřené, klouby a šlachy přetrhané; dovedeme si představit bolest zanícených ran? A Jan trpěl potichu, jenom se modlil. Ani dne nevynechal z kněžských hodin. Na rozklady kartuziánů, že není povinen modlit se breviř, odpovídal: „Zpívají budu Hospodinu chválu, dokud jsem... chvalte se mnou Pána!“ Jen o to prosíval, aby jej s lože přeložili na nízké lehátko a na vysokou lavici ať mu položí před oči breviř. Kdo mu listoval, když měl ruce bez vlády? Někdy soucitný spoluvězeň či jeho dceruška Anna, anebo kdo jiný; a když nebylo nikoho, nedbal bolesti, vypjal zmučené tělo, co by hlava byla až u knihy, a jazykem si obracel listy. Čtyři týdny od umučení ještě trpěl „cítě v největších bolestech největší útěchu“, až dne 17. března r. 1620 před polednem odešel, aby byl připojen k počtu svatých mučedníků.

Bůh doprovodil vítězný konec oslavou, které nijak neubralo, že stavové po pilném jednání teprve za týden dovolili nejtišší pohřeb. Opálené a rozbolavené tělo před smrtí nesnesitelně páchlo, ale po smrti zmučená tvář svěže zčervenala a tělo vydávalo libeznou vůni. Svaté ostatky drímaly sto let v zemi v chrámu Panny Marie. Čímže se stalo, že rozmarýnový věneček na prsou ještě po stu letech byl svěží a mile voněl? Dnes

můžete mučednickovy ostatky uctít v Olomouci na dómě, nebo u sv. Michala a přirozeně na místě umučení.

Zázraky se staly, obec věřících ctíla Janovo mučednictví. Zdá se mi však, že obět vítězů umučených od bludařů trvá dlouho; až po staletích církev je povyšuje na oltář. Jan také dlouho čekal a s ním netrpělivě moravský lid, až r. 1860 prohlásil neomylně mučednictví Jana, „oběti nenávisti k víře“.

Za nepřiliš dlouho po blahoslavení byla malá kaplička Všetech svatých, postavená r. 1704 na místě mučírny, znovu velkolepě přebudována a zasvěcena bl. Janovi. A v ní ve spodní kapli skřípec, pramen, jenž prý hasil mučednickovu žízeň po velkém posledním mučení a kamenná deska od Janových bratří.

A na ní poslední slova :

Ohnivý je duch můj, žhavější samých plamenů ;

a chcete ještě přidávati oheň k ohni ?

Zničití mne chcete ? Nechápejte se ohně ;

oheň ve mně zničte ; pak jsem zničen, jestli oheň ve mně jest
zničen !

Josef Papica.

Cesta k poznání a lásce.

Zdá se mi tedy, že, kdo chce získati lásku k Ježíši, nejdříve ať odvrátí svou náklonnost zcela od pozemských věcí, říkáje si: *Si vis perfectus esse, vade et vende omnia quae habes et da pauperibus et veni et sequere me.*¹ Dlužno tedy odvrátit náklonnost od časných věcí, abychom do nich nekladli svůj cíl.

Než kdo chce získati dokonalou lásku, nestačí odvrátit náklonnost, nýbrž musí také účinně - může-li - zanechatí všech věcí světa a chudý a nahý jíti za Ježíšem Kristem, neboť tře-

1 Chceš-li býti dokonalý, jdi, prodej, co máš, a dej chudým a pojď a následuj mě. (Mat. 19. 21).

baže boháč by mohl býti dokonalý v lásce k Ježíši, aniž by opustil bohatství, jako byl Abraham, David, svatý král Ludvík a mnozí jiní, nicméně je obrovská únava, dojiti spásy v bohatství, a tím více, chceme-li dosíci takové dokonalosti. A proto pravil Spasitel: *Dives difficile intrabit in regnum caelorum*.¹ A v knize Sirachově je napsáno: *Beatus dives, qui inventus est sine macula et qui post aurum non abiit nec speravit in pecuniae thesauris. Quis est hic laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua*.² Pokládá tedy za div, že boháč není zapleten v bohatství pro velkou nesnáz, jakou je míti časné věci a nemilovati je. A proto kdo se chce snadno státi dokonalým v lásce k Ježíši, nechť odtrhne svou náklonnost, a to účinně od světa.

A všimni si, že nemám na mysli pouze velké věci, nýbrž i nepatrné, protože jsou mnozí, kteří opustili velké věci, avšak věnovali pak svou lásku věcem malicherným a proto zůstali na cestě k Bohu neplodnými a neužitečnými. Proto mnozí řeholníci nikdy nepokračují v klášteře právě pro tuto lásku k věcem malicherným, jako jsou knížečky, nožíčky a jiné věcičky, neboť podobná náchylnost se jim nezdá být hříchem, anebo je-li hříchem, tož malým a proto nevidí, že jsou pokoušeni ďáblem, a nevědí, že tyto náklonnosti - i když jsou nepatrné - je odvádějí od cesty dokonalosti a vzdalují od ducha, a to tím nebezpečněji, v čím dokonalejším řádě jsou. Neříkám to sám od sebe, nýbrž bylo to kázáno a vyzkoušeno všemi svatými Otcí a až dosud nám to dokazuje zkušenost. A proto říkají svatí, zkušení v nábožném životě, že třeba důkladně zpytovat svědomí a proniknouti nikoliv předstíravě ani vlašně úkryt svého srdce, a nalezneme-li, že je nakloněno světským věcem, musíme je ihned obrátit k nebeským a zanechat i nejmenších věcí a nemíti v užívání leč věci nutné k životu tělesnému a

1 Boháč ztěží vejde do království nebeského. (Mat. 19, 23).

2 Blahoslavený bohatec, jenž byl shledán bez vady, který za zlatým kovem nehonil se, aniž doufal v poklady peněz: Kdo je takový, abychom jej pochválili? Neboť činil divy v životě svém,

duševnímu a spíše méně než více. A toho snadno dokážeme, jestliže často uvážíme marnost pomíjejících věcí a smrt, která je blízko.

Kdo však zachovává to, co jsem řekl, ať se nedomnívá ještě, že je dokonalým milovníkem Ježíše, nýbrž dlužno pak, aby se sám usebral a uvažoval o své tělesné i duchovní bídě, o svých hříších a o své křehkosti, a aby se velmi pokořil před Bohem, poznávaje, že ve všem ho potřebuje a uvažuje, že nemůže nic dobrého nejen konati, nýbrž ani mysleti bez něho. A toto poznání musí míti nikoliv pomoci vědy, jak mají i hříšníci, nýbrž prostřednictvím dlouhé zkušenosti své vlastní křehkosti.

Proto dlužno střežití svůj vlastní život a pečlivě poblížení každého dne na své vlastní chyby a jak snadno vypadneme z dobrých předsevzetí, dlužno vraceti se k Bohu a s lítostí a slzami každého dne Ježíše prositi o pomoc, pokořovati se nejen před ním, nýbrž i před nejnižšími a pokládati se za nejnižšího nikoliv jazykem, nýbrž duší a srdcem vzhledem k svým vlastním chybám vnějším i vnitřním a pokládati se za nehodna takového stavu.

Protože každé hodiny uvažuje o svých chybách a s druhé strany o velké dobrotě Ježíše, jenž ho neustále povzbuzuje ke konání dobra, dává mu mnohá vnuknutí a přijímá ho dobrotivě v modlitbě, neošklivěje si nikdy jeho hříchů a takové nevďěčnosti, každého dne opakované, protože se vrací často k modlitbě u svatých nohou, nelze jinak než že pomalu roste v lásce a poznání svého Stvořitele a Vykupitele, jenž mu skrytě otevře zrak rozumu. I počne nazíratí na věci věčné, nepřikládaje už ceny celému světu ani jeho slávě, které se musí stříci jako jedu. Ano, jako ten, jenž okusil kapku sladkosti Ježíšovy, vynasnaží se vždy zbaviti se každé jiné starosti, aby mohl býti s Ježíšem v modlitbě a nazírání.

Jestliže tedy někdo dospěl k tomuto stavu, mně by se zdálo, že začal oddávati se mnoho nazíráním na dobrotu Boží ve vtělení jeho jednorozeného Syna, a uvažování o všech věcech, jež vykonal na tomto světě, zvláště o jeho umučení a smrti, podstoupené z lásky k nám - neboť krok za krokem bude pře-

cházetí od člověčenství k božství a zde se zdokonalí láska, jež rozžhává srdce láskou k Ježíši. A tohoto stupně dosáhnou málokterí . . .

*(Savonarola: Operetta dell' amor di Gesù cap. IV.
Přel. R. Dacík O. P.)*

Církevní rok.

Bližší oslava velikých svátků, již konáme po osm dní bezprostředně po svátku, je oktáva. Je to zvyk, zachovávaný už ve Starém zákoně u velikých svátků a církev jej přejala. Ovšem v Novém zákoně mají ty slavnosti plný obsah, nejsou jenom předobrazem, nýbrž pravdou. Oktávy ústředních svátků jsou tak staré jako církev sama. Svátky svatých se slavily teprve v osmém století s oktávou.

Oktáva má vyjadřovati myšlenku svátku, jak se postupně vyvíjí v duši, jak ji člověk prožívá. Poněvadž v čase nikdy nedosáhne toto naše prožívání vrcholu, slaví se oktáva méně slavně než její svátek sám. Pro počet dní oktávy se uvádí mnoho mystických důvodů. Dokonalé radosti dojdeme jenom dokonalou vnitřní harmonií a ta se uskutečňuje na strunách osmera blahoslavenství. Svatý Ambrož vykládá ve svém komentáři evangelia sv. Lukáše mystickou povahu čísla osm a praví: „Jako osmý den znamená naplnění naší naděje, tak číslo osm soubor ctností.“ (Lib. V. in Luc. c. 6). Hlavním důvodem ovšem zůstane vztah k tvůrčímu týdnu Božímu a k týdnu církevnímu. Proto při každém slavení oktávy je dobře vraceti se k myšlenkám, jež jsou podkladem jednotlivých dnů v týdnu a rozjímati o nich v úzkém vztahu k myšlence svátku, dívati se na den týdnu v zabarvení svátku. Je tedy účelem oktáv nejenom zvýšení slavnosti, nýbrž také proniknutí celého života věřících nejdůležitějšími myšlenkami církevního roku.

Oktávy ústředních svátků jsou výsadní. V oktávě velikonoční a svatodušní nemůže se slaviti žádný jiný svátek, jsou

to privilegované oktávy prvního řádu. V oktávě Zjevení Páně a Božího těla možno slaviti pouze svátky první třídy, jsou to výsadní oktávy druhého řádu. V oktávě Narození Páně, Nanebevstoupení Páně a Srdce Páně se slaví i jiné svátky, jsou to výsadní oktávy třetího řádu. Ostatní oktávy jsou obyčejné a prosté. Nesmí se slaviti oktáva, jež není už podle obecného ritu spojena s církevním rokem, ode dne 17. prosince, kdy začínají tak zvané velké antifony předvánoční, až do svatvečera vánočního, od Popeleční středy až do Bílé neděle a od svatvečera svatodušního až do svátku nejsvětější Trojice včetně. Jsou to doby, kdy církev soustřeďuje všechny svoje myšlenky na oslavu posvátné doby, kterou právě prožívá. Proto se slaví svátky, jež jinak mají oktávu, v té době bez oktávy, po případě končí jejich oktáva začátkem zapověděné doby.

Vzdálená předchozí nebo následující oslava ústředních svátků se rozvíjí nejprve nedělemi a feriami (z lat. feriari; feria znamená den klidu, věnovaný službě Boží). Svým obsahem a formou, svou úzkou vnitřní souvislostí jsou neděle zlatou nití, jež ukazuje cestu církevním rokem. Jednotlivé neděle postupně připravují myšlenku ústředních svátků nebo ji zase po některé stránce rozvíjejí.

Neděle jest apoštolského původu a nastoupila na místo starozákonní soboty. Je to památka zmrtvýchvstání Páně. Právem se nazývá v církevní mluvě dnem Páně, neboť je zasvěcena Pánu, je zasvěcena životu pro Boha a jejím obsahem jest Pán zmrtvýchvstalý.

Význam neděle jakožto dne Páně byl zase znovu zdůrazněn papežem Piem X.: V obyčejné neděle mohou se slaviti pouze svátky Páně nebo svátky první a druhé třídy, jinak vždycky se slaví neděle sama. O nedělích, jež spadají do výsadních oktáv, oslavuje se oktáva, mezi obyčejnou oktávou se však oslavuje církevními hodinkami a mši svatou nikoli oktáva, nýbrž připadající neděle.

Zvláště významné neděle církevního roku se nazývají velké (maiores), ostatní malé (minores). Velké jsou neděle ad-

ventní, neděle devítník a všechny následující až do neděle Bílé včetně a neděle Božího hodu svatodušního. Jsou buďto první třídy, jež mají přednost před jakýmkoli svátkem (první adventní, všechny neděle postní, Boží hod velikonoční a svatodušní a neděle Bílá), nebo jsou druhé třídy, a lze na takové neděle slaviti pouze svátky první třídy (druhá, třetí a čtvrtá adventní, devítníková, první a druhá po devítníku).

Jako se řadí neděle kolem svých ústředních svátků, tak se kupí kolem neděle její ferie (všední dni). Tak se stává z každého týdne zase malý okruh, jehož ústřední myšlenku neděle obsahuje a ferie rozvíjeji. Každá neděle jest takřka oktávou neděle předcházející, krokem kupředu na životní cestě, vyšším stupněm na žebříku spásy. A toto stoupání se uskutečňuje jednotlivými dny v týdnu, jimž ústřední myšlenka každého týdne dává zvláštní zabarvení.

Jako neděle, tak jsou i ferie malé a velké. Velké jsou ferie doby adventní, postní, suchých dnů zářijových a dnů prosebných. Z těchto zase jsou některé výsadní, jež mají přednost před jakýmkoli jiným svátkem (Popeleční středa a ferie svatého týdne). Ostatní nemají výsady a ustupují jim pouze svátky prosté.

Úzká souvislost ferií s nedělemi dala vznik názvu „feria“, t. j. den klidu. Neděle je ferie Páně a ostatní dni v týdnu jsou pokračováním nedělní oslavy. Církev slaví nepřetržitou bohoslužbu a život opravdového křesťana, především život kněze, má se připínati k životu církve jako také nepřetržitá bohoslužba. K tomu je třeba klidu; odtud prastarý název feria.

Už od dob apoštolských platily středa a pátek za kající a postní dny a zároveň za dny t. zv. stací, o nichž se křesťané musili scházeti do bohoslužebných shromáždění. V římské církvi bylo zvykem postiti se v sobotu. Tento zvyk přijala pak celá západní církev a zato přestal půst ve středu. Velký pátek a Bílá sobota se takto opakovaly každý týden a křesťané si živěji představovali utrpení Spasitelovo. Ještě významnější se jeví tato církevní disciplína, uvážíme-li, že záhy už byla sobota považována za den zasvěcený Rodičce Boží. Půst

o těchto dnech byl jenom poloviční a končil službami Božími v době nony. Přísnější byl půst v době postní, o vigiliích a suchých dnech, kdy trval až do západu slunce. Tím si vysvětlíme také dnešní postní praxi církevní, která ovšem je zase v našich krajinách značně zmírněna.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

Pracovna.

Láska Ježíšova.

Ó Ježíši, znáti Tě, toť milovati Tě! . . . Kdybychom věděli, jak nás Ježíš miluje, umřeli bychom štěstím. Nevěřím, že by bylo srdce tak tvrdé, které by nemilovalo vidouc, jak je milováno. Láska je něco tak krásného : Je to výron Srdce Kristova, jenž celý jest Láska. Jediné naše štěstí na zemi je milovati Boha a věděti, že nás miluje.

Sv. farář arsský.

Pro marnivost naši.

Děl Ježíš sv. Anděle z Foligno : Pro všechna tvá ličidla, tvé voňavky, všechno pěstění tvého obličejě vytrpěl jsem pykaje za ně, poličky, jimiž naběhla a znetvořila se tvář, chrchle, jichž hnusný zápach otravoval mé chřípí . . .

A k tomu maličká poznámka. Tohle bylo napsáno před kolika sty lety. Jak dlouho vystojí dnes i tak zvaná dobrá katolická před zrcadlem a jak rychle prchá, jako od morové rány od Ježíše ? Co času věnuje pěstění své, kolikráte pochybné krásy, a jak odbývá plačící a žíznící duši svou ? Jaký bývá násobek času věnovaného Bohu vůči času před toaletním stolem ? Z toho násobku pak se může vypočítati skoro matematicky, oč více oceňuje čas a tělo a svět než Boha a duši.

Bratto.

Hřichy do nebe volající.

Jedním z nich je zadržování mzdy dělníkům. Obyčejně se tím rozumí dělník pracující rukama. Tak se podle toho pak i kato-

lici zařizují. Práce duševní se pak oceňuje podle zcela jiného, nevím jakého zákona a přikázání. Jest to obecný nářek na vydavatelstva a časopisy katolíků, že neplatí svým spisovatelům a přispívatelům. Poslední nakladače musí se zaplatiti, ale autor může snad býti ještě rád, že mu to otisknou, snad myslí to i dobře ti redaktoři a vydavatelé, náramně dobře se spisovateli, aby totiž mu neubírali zásluh pro věčnost. Pak ale nemožno se diviti, že ty časopisy mají takovou úroveň. Mnohý horlivec začne do nich psáti. Píše však obvykle tak dlouho, dokud se jeho novospisovatelská ješitnost neukojí. A když musí jaksi psáti z jakýchkoliv důvodů, píše podle způsobu, jakým se oceňuje tato práce. Stěžují si různí vydavatelé na úpadek. Zaviňují jej sami, protože každý pak přispívatel přestane věřiti v opravdovost snah. Když ještě píše, píše jalovosti. Nemá ani peněz na získání potřebné literatury. Hlavně pak nemůže na takových podnicích spočívatí Boží požehnání, protože se takový podnik udržuje anebo i obohacuje zadržováním těmto prvním dělníkům jejich spravedlivé mzdy. Ovšem je tu hned výmluva, že naše časopisy a naše vydavatelství nemají tolik odběratel a proto tolik peněz. Kdyby však řádně ocenili spisovatele, měli by hodnotné věci, následkem toho pak by měli více odběratel. Není to circulus vitiosus? Pak jej jednou přetrhňte. Jsem toho mínění, že by žádný pišící katolík neměl dělati, abych tak řekl stávkokaze a prostě, abychom ignorovali ty podniky, které mohou aneb by mohly a nechtějí dáti to, co pro ostatní pracovníky jest samozřejmé. Toho volontérství je právě dost!

Braitó.

Slova Petrova.

Apoštolskou konstitucí byla zřízena národní kolej Holandská v Římě, pro výchovu holandských kněží.

Apoštolským listem ze dne 16. července 1930 byla P. Maria Aparecida prohlášena za patronku republiky brasílské.

Brasílskému kleru pak byla povolena zvláštní mše svatá a hodinky tuto ochranu přesvaté patronky připomínající.

Apoštolským listem ze dne 28. srpna byli svatý Kamil de Lellis a sv. Jan z Boha na žádost generála Milosrdných bratří prohlášeni svatým Otcem za patrona všech laických ošetřovatelů a ošetřovatelek nemocných.

Apoštolským listem ke kardinálu Pompilimu a ke kardinálu Sincerimu nařizuje svatý Otec přípravu a provedení oslavy patnáctého výročí koncilu Efeského v Římě a na celém světě. Svatý Otec připomíná význam tohoto koncilu, jenž vydal prohlášení, že Panna Maria jest opravdu a skutečně Matkou Boží. Svatý Otec si přeje, aby tyto oslavy přispěly k oslavě nejsvětější Matky. V listě ke kardinálu Sincerimu se píše: Vypravuje pověst, že lid efeský obléhal palác, v němž biskupové zmužile obhajovali důstojnost Bohorodičky, a když po dlouhé disputaci byla síň konečně otevřena a když bylo slavnostně prohlášeno, že Maria jest pravou Boží Matkou, byl lid stržen hnutím zbožné lásky, že začal prozpěvovati radostné hymny Bohorodičce, nesl pochodně jako symboly své víry a doprovodil biskupy do jejich příbytků. Sv. Otec si přeje, aby byli vyvoleni učení muži slovem i písmem tento veledůležitý koncil oslavit, a dokládá: „Doufám pevně, že to přispěje ke vzrůstu úcty mariánské, a že východní národové přes triumf Marie, předobrotivé matere všech, vrátí se do klína církve římské, jejíž primát, mimo jiné tak jasně vyznačuje z Efeského koncilu.“

Kanonisování bl. Jana Grande.

Sv. Otec rozhodl po slyšení svých rádčů, aby byl zahájen kanonisační proces bl. Jana Grande z řádu Milosrdných bratří. Jan byl prohlášen za blahoslaveného Piem IX.

Rovněž rozhodl sv. Otec, aby byl zahájen kanonisační proces pro bl. Terezii Marketu Redi, bosé karmelitky. Terezie byla prohlášena za blahoslavenou Piem X. Konečně totéž bylo rozhodnuto o bl. bratru laiku z řádu kapucínského, Konrádu z Parzhamu.

Odpustky.

Pius XI. v audienci dané vrchnímu penitenciáři poskytl odpustky 300 dnů všem křesťanům, kteří aspoň v duchu zkroušeně budou volati: Královno apoštolů, oroduj za nás.

Udělení plnomocných odpustků duchovním, kteří se modlí před nejsvětější Svátostí hodinky kněžské, bylo rozšířeno též na řeholnice, jež jsou k hodinkám svými stanovami povinny.

(Acta Apost. Sedis, leden 1931.)

Žeň.

Z duchovního života.

Známý duchovní spisovatel Félix Klein odvážil se spisu Ježíš Kristus: *Jésus et ses apôtres*, Bloud et Gay, Paris 1931, str. 300, cena 33 frs.) Jest to nešvar a zlozvyk chtít po Evangelích, nad něž nemůže nikdo nic lepšího napsati, vydávati jakési souhrny života Kristova. Ale Klein tak učinil s nejmenší možnou dávkou ješitnosti. Kniha jest psána lépe řečeno s velkou pokorou. Má svou velkou cenu, že jest to kniha, která vytryskla z rozjímání a chce zase k rozjímání také vésti. Kdyby kniha měla býti branou k pilnému a rozumějícímu čtení Pisma sv., vykonala by své poslání. S. B.

LAGARDERE: *Semaines dernières* (Aubanel Fils, Avignon, 1931, cena 11 frs.). Byla to šťastná myšlenka sebrati tyto listy, jež byly určeny jako listy duchovního vedení, v knihu, jež by mohla sloužiti jako zrcadlo k zařizení duchovního života. Dílo vynikajícího a obětavého kazatele, jenž byl stráven vlastní horlivostí apoštolskou. Kniha vyniká hlavně tím, že vytyčuje přesné povinnosti a žádá přesné vyúčtování ze schopností a z povinností spolupůsobiti s milostí.

MATRIN-DONOS: *Heures Saintes* (Aubanel Fils Ainé, Avignon, 1931, cena 10 frs.). Vhodná příručka rozjímání pro hodinové adorace. Odporúčujeme všem, kdož konají návštěvy a klanění nejsvětější Svátosti.

PAGÈS: *Frauen auf des Herrn Kreuzweg* (Müller, München, 1931, cena 2'40 Mk.) Kniha křížové cesty pro matky a ženy zatížené bolestí, aby u nohou Spasitelových našly síly a útěchy nésti s ním a za ním kříž, aby zasloužily vítězství těm, které milují a pro něž trpí. S. B.

GATZ: *Mein Leben ist Lieben, mein Lieben ist Leiden*, (Kösel, München, 1930, str. 205, cena 2 Mk.) Život svatých jaký má být, život světice z 18. století, živý, plastický, ne rozumářský, ne sentimentální a fantastický. Život světice psaný podle slov a výroků světice samé, jak dochází prostou cestou lásky nejvyššího spojení s Bohem, jak roste v ženu statečnou, jak obětuje se jako smírná oběť za hříchy lidí své doby. Jest to světice bl. Krescentie z Kaufbeuren. S. B.

Ars sacra, 1931, (Hess, Basel): Sborník pro křesťanské umění ve Švýcařích. Někdy jsou to ukázky umění naprosto nekřesťanského, ale většina ukázek dává naději, že se umělci katolíci ve Švýcařích též chtějí vymaniti z pout moderního kacířství býti moderní za každou cenu, i za cenu zkroucených obličejů, jež vypadají u svatých jako rouhání. Příspěvky literární o umění a křesťanství jsou velmi seriosní a jsou ze všech oborů umění, jež přicházejí ve styk s náboženstvím.

BOLLEY: *Gebetsstimmung und Gebet*. (Düsseldorf, 1930, cena 12 Mk.) Ještě nikdo tak dobře nezpracoval toto zajímavé téma náboženské psychologie jako Boley. Pracoval na základě velké zkušenosti. Pracoval bez otrávených pseudopsychologických teorií. Autor vychází ze školy Lindworského a dobře chápe smysl, proces modlitby, její pohnutky, její druhy, překážky a pomůcky. Kniha jest přesně dokumentovaná výpověďmi mužů, žen, mládeže, starců. Otevře výhledy mnohé vychovateli i knězi. S. B.

BACK: *Das mystische Erlebnis der Gottesnähe bei der heiligen Theresia*. (Becker, Würzburg, 1930.) Tato kniha jest nejlepší studií, jakou jsem kdy četl o mystice sv. Terezie. Geneticky jest tu probrána theologie mystiky čili formulace mystických stavů a zážitků. Zcela souhlasím, že mystika nevybočuje z rámce působení posvěcující milosti, že jest jejím vyvrcholením, že tedy se nestravuje pouze v průvodních zjevech mystických, jež mnozí směšují s podstatou mystiky. Zajímavý jest historický přehled formulace mystické theologie, nebo, chcete-li, theologie mystiky. Správný jest závěr proti pantheisující pseudomystice, že totiž nemožno zde na zemi přímo zakusiti Boha. Život světice jest věrným a pietním obrazem. S. B.

JAKUB DEML: *První světla*, (III. vydání u Pavly Kytlicové, Tasov.) Znáte chuť prvních jahod? To je asi chuť Prvých světél. Jak se světla dívala Jakubu Demlovi do oken, tak je zaznamenával, jak se rozsvěcovala v duši, tak je srdečně vital, pěkně si je omaloval. Jakub Deml se především umí dívati, dobře dívati. Proto tam, kde my bychom viděli jen světlýlko,

Deml vidí světlo a v tom světle pak čte a vidí, co tam vše je, co by nám uniklo, čeho bychom si nebyli všimli. Prvá světla byla prvými objevy básnickými a prvou jeho marnotratností, protože v nich rozdával své srdce na potkáni, a to plnou hrstí. Tak dlouho již píše Jakub Deml do Hlubiny. Kdo chce poznati našeho spolupracovníka, musí mít tuto knihu. Ptají se mne mnozí na Jakuba Demla, zde máte nejlepší informaci. V té knize mluví kněz, básník, dobrodinec. *Braitó.*

PROROCŤVÍ JOELOVO. Vzácné překvapení uchystala nám pí *Paula Kytlicová* vydáním této knihy Pisma sv. Čteme tu předmluvu od svatého Jeronýma, následuje vlastní text prorokův a za ním mystický a básnický výklad Jakuba Demla. Kniha tato má církevní schválení, pro tisk ji připravil dr. Josef Heger, profesor bohosloví v Brně a věnována jest p. MUDr. Otmaru Šádkovi. Tolik po stránce textové. Ale tato publikace je zároveň prvotřídní událostí po stránce bibliofilské; upravil ji arch. Břetislav Štorm; frontispice od Thomase Murnera (dřevoryt), titulní rámec od Daniele Hopfra (dřevoryt), závěrečný dřevoryt od Holbeina. Písmem Janson vytiskli Kryl a Scotti, vydala Pavla Kytlicová v Tasově. Vřele doporučujeme!

Současně vychází *XVI, sv. Šlěpěji*, věnovaný úplně Otakaru Březinovi. Mezi jiným jest v tomto svazku také vzácná Demlova řeč nad hrobem Březinovým. Přátelé Demlovi i Březinovi si tuto novinku objednají dříve, než bude rozebrána.

Z různých poli.

ANWANDER DR.A.: Einführung in die Religionsgeschichte. (Kösel-Pustet, München), 1930, str. 147, cena 3'50 Mk. Přístupný, širším vrstvám vzdělaných katolíků určený spisek o náboženstvích, jakási příručka srovnávací vědy náboženské. Více přihlíží k informaci věcné, proto nemá těžký aparát odkazů. Zvláště stať o nábož. v životě je pozoruhodná. Doporučuje se předmětem i způsobem pojednání.

— : *Benedictio signi vel campanae.* (F. Pustet, Regensburg.) 1930, stran 16, cena 1 Mk. Úhledně vypravený úryvek pontifikálu ke svěcení zvonů. Shodí se duchovním i laikům znalým latiny.

BESSON Msgr: La vie et la mort du Père d'Alzon. (Bonne Presse, Paris), 1930, stran 70. Dosud nevyšel II. díl biografie zakladatele augustiniánů asumpcionistů, P. d'Alzona. Proto vydán k 50. výročí zkrácený úplný životopis, který proza tím

nahradí mezeru. Osoba i dílo d'Alzona zasluhuje pozornosti i u nás pro myšlenku unijní. — a.

CAMM DOM BÉDA, O. S. B.: *De l'Anglicanisme au monachisme*. (Desclée de Brouwer, Paris), 1930, stran 112, cena 5 frs. Cesta anglikánského duchovního do katolictví a řehole sv. Benedikta. Prostá knížka, ale hluboká myšlenka a světlá stopa milosti Boží v duši toužící po pravdě získají rázem. — a.

D'ALTORA COLONNA DE STIGLIANO: *Le soviets en Chine*. (Desclée De Brouwer, Paris), 1930, stran 114, cena 7 frs. Zajímavá kniha o největší misijní zemi — Číně. Autor mnoho viděl i slyšel a dovedl usuzovat. Na Číně poznáváme, co dovede bolševismus učinit z národů a států. Stránky o činské duši jsou mistrovskými kousky. J. F. P.

DOHNAL FRANTIŠEK: *Studie a profily*. (DLU, Olomouc); 1930, stran 145. Pronikavý pohled do duchovního rozvoje velikých básníků, Dána Jörgensena, Nora Björnsona a Poláka Mickiewicze. Dílo hodnotné a pramenící v pilném studiu a v lásce k umění a k víře: zároveň milá apologie náboženské myšlenky. Nepřehlédněte. j.

MÜLLER O. TH.: *Ein kleiner Held*. (Ars sacra, München), 1931, stran 200, cena 2'90 (4) Mk. Světec-dítě, Vít z Fontgalland, získává si v kratičké době po své smrti lásku a úctu celé obce katolické: vzor dětí, ovoce dobré výchovy, květ lásky eucharistické. Müller vydává dost rozsáhlý životopis vyzdobený pěknými obrazy; učme se v životech malých. Vydání Ars sacra jsou skvosty myšlenky i umění, proto se obejdou bez reklamy.

—: *Kreuzwegbüchlein*. (Ars sacra, München), 1931, cena 0'30 Mk. Milá knížečka „františkánské“ křížové cesty s cennými obrázky Schumacherovými. Srdečné modlitby a procitěný umělecký obrázek tvoří ladnou jednotu.

O výchově v křesťanském duchu vydala několik knížek Spes (Paris): *Causeries sur l'éducation* (str. 76, cena 5 frs.) od M. Baur jsou dobrou pomůckou pro výchovu dítěte v rodině; *A la decouverte du monde social*, (str. 99, cena 6 frs.) M. Rigaux-e vede mládež k sebevýchově sociální; kniha psaná velmi dobře a pochopitelně pro mladou duši, vychovatelům odrostlé mládeže dá hojnost cenných námětů; Very C. Barclay *Sagesse de Jungle* (stran 98, cena 6 frs.) se týká výchovy „vlčat“ — mladých skautů; oplývá bystrými postřehy a radami ze zkušenosti. Nejčennější však jest *L'âme de l'éducation* od Fr. Charmot S. J. (stran 243, cena 12 frs.). Je sice určena hlavně pro duchovní vůdce mládeže, ale každý vychovatel v ní mnoho najde. Neboť jejím předmětem jest vedení

duše katolického dítěte a to je konečně hlavní a nejvyšší cíl výchovy: zpodobnit Krista v dítěti. Rozhodně by toto dílo mělo poznat aspoň duchovenstvo jsoucí ve styku s mládeží.

OHM THOMAS, O. S. B.: *Kulturen, Religionen und Missionen in Japan*. (Benno Filser, Augsburg), 1930, stran 216, cena 10 Mk. Japonsko, první země východu, má pro nás svůj význam. Tím milejší je tedy Ohmův spis o duchu a náboženství japonském, vzácný jest dějinný přehled katol. misí. Kniha jest psána zajímavě a každé tvrzení se opírá o původní prameny. Řadím mezi prvotřídní misijní monografie posledního období. J. F. P.

—: *Rosenkranzkalender 1931*. (Laumann, Dülmen i. W.) stran 110. Dobrý, více nábožensky poučný než zábavný kalendář německé dominik. provincie.

P. ROTTA: *Il cardinale Nicolò di Cusa*, Milano, Soc. Ed. „Vita e Pensiero“, str. 450, cena 30 L. — Na 400 stranách podává spisovatel obšírný rozbor osobnosti velkého kardinála filosofa. První část knihy jedná o jeho životě a soudobých poměrech společenských. Všimá si též nových hnutí náboženských, na nichž měl účast i Mikuláš Kusanský jako papežský legát a horlitel o reformy v církvi. Účastnil se též vyjednávání s husity v Basileji. Druhá část podává rozbor jeho filosofického díla. Tu ukládá spisovatel poznatky, jichž nabyl během svého dvacetiletého studia o díle Kusánově. Zdůrazňuje jeho zásluhy o vývoj filosofické kritiky v rozboru jeho hlavního díla *De docta ignorantia*. Kniha pro svou vědec ou výši a objektivní hodnotu zasluhuje vřelého doporučení. —al—

SAMBERGER L.: *Bruder Konrad von Parzham*. (Arssacra, München), 1931. 1 hlubotisk. list., —30, 1 a 3 Mk (podle velikosti). Oduševnělý, pěkný obraz nového světce kapucína fráttra Konráda. Zdravý plod Sambergrova pravého umění.

DR. GEORG SCHREIBER, Joseph Mausbach. *Sein Wirken für Kirche und Staat*. Aschendorff, Münster i. Westf., str. 32, cena —90 RM. — Význam světového jména Mausbachova vyžadoval hned po jeho smrti stručný nástin jeho život i. Poutavě a vážně psaný nástin jeho práce ukazuje, co dovede jeden muž, je-li na svém místě. Byl to Sonnenschein vědy theologické. —es—

SCHMIDT DR. P. WILH.: *Handbuch der Vergleichenden Religionsgeschichte*. (Aschendorff, Münster) 1930, stran 296, cena 6 80 (8'25) Mk. O velikém díle Schmidtově O původu ideje Boha jsme zde referovali. Přítomné dílo, neméně cenné, podává všechno učení stručně pro první studium a pro vzdě-

lání theologů i inteligence. Věcnou stránku nemíním posuzovat, jeť Sch. první autoritou, a neuškodilo by našim „učencům“ t. zv. pokrokovým, kdyby si aspoň toto několikrát pročetli. Autor podává ke každé části důkladnou bibliografii a konečné rejstříky doplňují spis, který jest i bez nich pěkně přehledný. Takové knihy patří na stoly vzdělaných katolíků!

fp

SCHUSTER ILDEFONS, KARDINAL: *Liber Sacramentorum*. (Bd. VI. Kösel-Pustet, 1931 cena 4'60 Mk.) Šestý svazek tohoto stěžejního díla obsahuje zase část obecně informativní, jež jest zastoupena dvěma studii, totiž o svátcích mučedníků a pak o lidové zbožnosti. Druhá pak část probírá svěťce adventní doby, přechází k svátkům vánočním a zastavuje se až u hromnic a konce února. Drahocenné jsou liturgické drobnosti ke konci knihy na třech stránkách. Znovu opakuji: Není lepší a obsáhlejší a dokonalejší knihy nad toto vedle Schusterovo. Knězi nahradí spousty mnohomluvné literatury homiletické a všechny naučí žiti s církví.

Stejnému účelu slouží velkolepá sbírka Klosterneuburským Volksliturgische Apostolat: *Lebe mit der Kirche*. Sbírkou se skládá z úhledných a do kapsy se hodících svazečků, jež týdně vycházejí. Každý svazeček jest vkusně upraven a obsahuje kompletní liturgický kalendář, pak výklad liturgie nedělní, výklad a obsah liturgický celého týdne. Vzácná jsou liturgicko-asketická poučení k slavnostem se připínající. Sbírkou začíná první neděle adventní. Poslední svazeček k druhé neděli po Zjevení Páně leží již přede mnou a nutí mne, abych tuto sbírku co nejvřeleji doporučil každému, kdo umí německy. Předplatné na objemné svazečky jest pro Československo 25 Kč.

SV. TEREZIE JEŽÍŠOVA: „*Hrad nitra čili Komnaty*“. (296 str., cena ?) Kuncíř, Praha. — Perlou v mystické literatuře jest toto alegorické pojednání o různých stupních modlitby. Duše je hradem s komnatami, modlitba je branou hradu, sedm hlavních komnat je sedm stupňů, na nichž se duše ocitá při rozmanitých druzích modlitby. — Dru B. Kyselému patří vděk a dík za přeložení této hluboké a vzácné knihy.

Fr. J.

TICHÝ FRANT.: *Kytice z české a slovenské duchovní lyriky lidové*. (Kuncíř, Praha) 1931, stran 153, cena neudána. Buďme vděční Tichému, že z nepřístupných sbírek lidové poesie s jemným náboženským citem vybral perličky duchovní lyriky. Prostý obraz, přiléhavé slovo a srdce lidu. Čtěte, poznejte.

Proč Kristus vstal z mrtvých?

Sv. Tomáš, Summa: III. q. 53, a. 1.

„Bylo třeba, aby Kristus trpěl a vstal z mrtvých“
(Lk. 24, 46).

Odpovídám, že bylo nutno, aby Kristus vstal z mrtvých, a to z pěti důvodů.

Za prvé na důkaz božské spravedlnosti, kteréž patří povyšovati ty, kteří se pro Boha poníží — podle oněch slov Lukáše (1, 52): *„Sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké.“* — Protože tedy Kristus se pro lásku a poslušnost Boží ponížil až k smrti na kříži, bylo nutno, aby byl od Boha vyvýšen až k slavnému zmrtvýchvstání; proto jako z jeho úst se praví v žalmu (138, 2): *„Ty znáš, t. j. schválil jsi — posazení mé, t. j. ponížení a utrpení — i vstání mé, t. j. oslavení ve zmrtvýchvstání, jak vykládá Glossa (meziřádková). —*

Za druhé na poučení naší víry, poněvadž jeho zmrtvýchvstáním byla upevněna naše víra v božství Kristovo: ježto, jak se praví v 2. Kor. (13, 4): *„I když byl ukřižován ze slabosti, ale žije z moci Boží;“* a proto v 1. Kor. (15, 14) se praví: *„Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné je naše kázání, marná jest i vaše víra“*; a v žalmu 29 (v. 10) se praví: *„Jaký zisk z krve mé bude, t. j. z prolíti mé krve, když klesnu, jako po nějakých stupních zel, v porušení?“* Jako by řekl: *žádný*: *„Jestliže totiž ihned nevstanu, a mé tělo bude porušeno, nikomu nezvěstuji, nikoho nezískám,“ — jak vysvětluje Glossa. —*

Za třetí na podporu naší naděje: ježto, když vidíme vstávati Krista, jenž je naší hlavou, doufáme, že i my z mrtvých vstaneme; proto se praví v 1. Kor. (15, 12): *„Káže-li se o Kristu, že vstal z mrtvých, proč někteří mezi vámi říkají, že není zmrtvýchvstání?“ —* A Job (19, 25) praví: *„Vim, totiž jistotou víry, že Vykupitel můj, t. j. Kris-*

tus, živ jest, z mrtvých vstalý: a proto — „že v poslední den ze země vstanu, naděje tato je v nitru mém uložena.“ —

Za čtvrté na upravení života věřících, podle slov k Řím. (6, 4): „Abychom, jako Kristus vstal z mrtvých slávou Otcovou, tak i my kráčeli v novém životě“; a níže (v. 9—11): „Kristus vstalý z mrtvých více neumírá: tak i vy se pokládejte za mrtvé hříchu, žijíce však Bohu.“

Za páté na doplnění naší spásy: poněvadž, jako tím, že zlé vytrpěl — byl ponížen umíraje, aby nás vysvobodil od zla, tak byl oslaven zmrtvýchvstáním, aby nás pohnul k dobremu, podle slov k Řím. (4, 24): „Byl vydán pro naše hříchy a vstal pro naše ospravedlnění.“

Přeložil Jeronym M. Jurák.

Veliká duše.

Nikomu na světě se nedostalo takových darů Božích, jako nejsvětější Matce Spasitele světa. Není možný dar větší, nežli darování samého Boha způsobem, nad který nemůže býti pro člověka způsobu hlubšího. To je hodnota Matky Boha. S touto hodnotou souvisí bohatství milosti tak nesmírné, že ho nelze vůbec slovy lidskými vyjádřiti. S ní souvisí čest, proti které mizí všechno lidské velebení a uctívání.

Při jakékoli cti se ukáže velikost člověka ctěného, podle toho, jak se zachová v držení a u vědomí této cti. Tenkrát je člověk opravdu veliký, je-li při své velikosti zároveň velkodušný. Nejlépe tedy uvidíme velikost Matky Spasitelovy, budeme-li viděti její duši v největší hodnotě lidsky možné. Vůdcem nám bude sv. Tomáš Akvinský svou naukou o ctnosti velkodušnosti.

Čest je věc veliká a těžká, mezi lidskými statky ji náleží význačné místo. Naprosto největší je, kdo nejlépe užívá nej-

větší věci. Velkodušný člověk se snaží konati jen to, co je nejčestnější, ale nikterak netouží po lidské cti. Jak veliká a jak těžká věc byla čest, které se dostalo Matce Spasitele světa! Ale Maria se ukázala duší největší, protože této cti užila nejlépe. Celá její velkodušnost je obsažena ve slovech jejího Magnificat, když zpívá: „Shlédnul na pokornou svou služebnici.“ Na největší čest odpověděla Maria dokonalým odevzdáním celé své bytosti do služeb Nejvyšší Bytosti, která ji tak obohatila. Před lidskou ctí se skryla, lidská čest na ni nepůsobila ani nejmenším dojmem. Když si představíme člověka tak oddaného veliké myšlence nebo velikému úkolu, že se docela ztratí ve službě myšlence a úkolu, začínáme tušit velikost jeho duše, která se ztotožnila s velikým a čestným úkolem, s velikou myšlenkou. A Maria se opravdu ztotožnila se svým úkolem a s velikou myšlenkou o ženě Matce Boha živého. Neznala jiného zájmu, nežli službu těmto dvěma věcem, znamenajícím největší čest, jakou může země unést.

Svatý Tomáš nakreslil podrobný obraz člověka, jenž jest veliké duše. Velkodušný se vždy snaží dosáhnouti největší hodnoty podle daru, kterého se mu dostalo od Boha. Na příklad, má-li silnou duši, usiluje o uskutečnění dokonalých ctností. Cti a hodnotám svého stavu vždy dává přednost před jakýmkoli prospěchem. Nepřijímá výhod, aniž by usiloval za ně dáti výhody ještě větší. Nezabývá se ledajakými záležitostmi, nýbrž toliko vznešenými, jak se naň sluší. Neukazuje své povýšenosti, zvláště ne těm, kteří stojí níže nežli on. Nepřikládá váhy zevnějšímu štěstí nebo neštěstí, není naříkavý, nezakládá si na malichernostech tohoto pozemského života.

Veliká duše Matky Boží nám tu září. Snad není člověka s trochou lásky k Boží Matce, jenž by si byl někdy nezadumal, proč víme tak málo podrobností ze života Mariina. To je první nápadný důkaz její veliké duše. Tyto podrobnosti znala jen ona, ale mlčela o nich. Na její mlčení si tak zvykli apoštolové, že mlčí i oni, aby se stalo, co bylo jediným zájmem života Ježíšovy Matky, aby ve všem a všude vynikal jen Vykupitel světa. Malá duše vnucuje všude sebe, žádá pozornosti

pro sebe, domnívají se, že se lépe prospěje věci, když se postaví do popředí s věcí také osoba. Avšak Maria byla duše veliká, proto uměla mlčeti o sobě, aby tím více mohla sloužiti jen veliké věci, která byla jejím životním údělem. Proto tak málo víme podrobnosti ze života a osobních osudů Marie Panny, abychom tím lépe viděli její tichou sice, ale zato tím pronikavější velikost její duše.

Hledejme podrobnosti veliké duše podle svatého Tomáše u Panny Marie. Velkodušný se vždy snaží dosáhnouti největší hodnoty podle daru, kterého se mu dostalo; na příklad, má-li značně silnou duši, usiluje o uskutečnění dokonalých ctností. Co byl dar Boží? Milosti plná. S tím darem pak Maria vypěstovala ctnosti tak dokonalé, že jest královnou všech ctností. Královnou víry, naděje a lásky, královnou spravedlnosti, opatrnosti, statečnosti a mírnosti. Celé knihovny jsou již napsány o těch málo podrobnostech ze života Boží Matky nám známých, ale z každé té podrobnosti se může viděti královskost všech ctností. Nejdokonalejším výrazem všech je Maria pod křížem, společně se svým Synem se zcela obětující největší věci, o jakou kdy na zemi šlo. Milosti plná byla její duše a jediná jednotlivost této plnosti nepřišla nazmar, každá byla přivedena k dokonalému uplatnění ve veliké duši Mariině.

Cti a hodnotám svého stavu dává přednost před jakýmkoli prospěchem. Matka Spasitele světa, Matka Božího Beránka neznala vůbec pojmu „můj prospěch“. Je-li lidská matka pravou matkou, ztrácí též u ní toto slovo svou silu; ale Maria jeho síly vůbec neznala. Jako Ježíš Kristus nehledal vůle své, nýbrž jen vůli svého Otce, tak Maria neznala ničeho, co by hledala pro sebe. Znala prospěch Božího Syna, to byla čest a hodnota jejího stavu; jí dávala přednost před čímkoliv jiným, i před radostmi útulného domova. Pro svého božského Syna dovedla se tak dokonale zapřít, že se odvážila i do rozrušeného zástupu, aby ho chránila proti možným protivěnstvím, aby byla při něm, byť by měla i s ním trpěti. A pod křížem zase. Tam vyvrcholila velikost duše neblahoslavenější Panny, protože tam stála před tváří celého světa v pohrdání a po-

směchu celého světa, ale cele si vědoma hodnoty svého poslání.

Veliká duše nepřikládá váhy pozemskému štěstí nebo neštěstí, nezakládá si na malichernostech tohoto života; proto neukazuje své povýšenosti. Opět nám tu musí přijíti na mysl chvalozpěv Magnificat. Tam se jeví ve velebení Boha tento směr velikosti duše Boží Matky. Ukazuje se tam jediný hlad její duše, hlad po naplnění všech schopností duše tím jediným, co je nejvyššího, dary svatosti Boží. Tam se jeví, jak Matka Boží oceňovala velikost tohoto světa, totiž jako nicotu, kterou Bůh poníží v prach a zase až k sobě vyvyšuje všechno, co se tomuto světu zdá nízkým. Z těch myšlenek její duše vycházela její skromná cesta životem, která právě tak jako Boží Syn se skláněla právě k tomu, čím svět ve své malichernosti pohrdal.

Víme dobře, jak nám je skutečná velkodušnost těžká. Víme, jak čest a statky tohoto světa nás činí rozrušenými, neklidnými, povýšenými nad druhé, jak pro prospěch svůj šlápeme tak snadno na prospěch cizí, jak těžko musíme bojovat, bychom pro pozemské štěstí nezahazovali štěstí věčnosti. To všechno je nedostatek velkodušnosti. To všechno nás vede k Marii, Veliké Duši, bychom se ji snažili rozuměti a viděti, jak největší duše je ta, která dovede přehlédnouti všechno pro nejvyšší úkoly a myšlenky povolání křesťanského života. Jim se zcela oddati tak jako Maria se oddala svým, to vede ku právě velikosti duše.

P. Em. Soukup, O. P.

Učení sv. Justina o Eucharistii.

Životní děje sv. Justina, mučedníka-filosofa, se odehrávají v druhém století našeho letopočtu. Zrodil se z pohanských rodičů v Naplúsu, bývalém samaršském Sichemu, v první čtvrti II. století a zemřel pro víru v Římě za panování císaře Marka Aurelia okolo r. 165. Nežli se usadil v císařském městě, cestoval po východě; pobyl zvláště v Efesu, kde měl učený spor

s rabínem a to mu později dalo podnět k „Rozmluvě s Tryfonem“. Z akt jeho mučednictví víme, že měl v Římě školu „nad jakýmsi Martinem blízko lázni Timotheových“. Tam k prostředu století složil své obě Apologie, obrany, které určuje císařům Antoninovi Zbožnému a Marku Aureliovi, i římskému senátu a lidu. „K dobru lidí všech národů, kteří jsou nespravedlivě nenáviděni a pronásledováni, jsem já, jeden z nich, Justin, syn Priska syna Bakchiova z Neapole Flaviovy v palestinské Syrii, sepsal toto věnování a dílo.“ Tak se pevně a prostě vyslovuje sám ve věnování, které postavil v čelo „první apologie“.

Učené spory přiměly Justina k řeči o eucharistickém tajemství, ať již mluví s římskými pohany nebo se hádá s židovskými rabíny; jest zřejmo, že po každé mluví jiným tónem. Pohanům se snaží dokázati, že mravy křesťanů jsou bez poskvrny, čisté a nad všechno podezření. A tak mluví prostě o slavení posvátných tajemství a při tom velmi jasně vykládá jak podstatné eucharistické obřady, tak učení víry o posvěceném chlebě a víně. Jeho svědectví jest ve všech částech velmi cenné. V hádáních se Židy vystupuje Justin více jako bohoslovec; snaží se dokázati, že Nový zákon zrušil starozákonní obřady a že Eucharistie, kterou nyní přinášejí křesťané na všech místech, jest napříště jedinou čistou a bohulibou obětí. Tato neposkvřená oběť byla ohlášena proroky, zvláště Malachiášem. Bude tedy vhodno především postupně vyložiti tyto dva rysy Justinova názoru; spojeny podávají první poněkud soustavný a úplný výklad eucharistické víry tak, jak ji vyznávala prvotní církev.

V „První apologii“, určené úředním podporovatelům pohanství, dochází k vyslovení článku víry zcela přirozeně za popisu obřadních úkonů, které předcházejí a provádějí pořízení a požívání svátosti.* Obec se shromažďuje ve stanovené dny, v „dny slunce“, t. j. v neděle, které připomínají zmrtvýchvstání Kristovo. Shromáždění začíná četbou Písem sv. z proroků nebo z apoštolských spisů. Předsedající potom prosloví

* První apologie, k. 65-67, PG. VI, 428-429.

kratší výklad a vybízí věřící, aby následovali krásných příkladů víry a zbožnosti. Po homilii se shromáždění zvedají a všichni se účastní společné a veřejné modlitby. Potom se přináší chléb a víno skropené vodou a předsedající nahlas vyslovuje slavné eucharistické modlitby. Všichni se připojují odpovídajice „Amen“ a účastní se svatých tajemství ani nepřijímají chléb a víno, nad nimiž byly vysloveny modlitby. Diakoni mají v této službě svůj úkol a také donášívají nepřítomným jejich podíl. Všechno končí sbírkou, na niž každý přispěje podle svých prostředků; sebrané peníze jsou věnovány na vydržování sirot a vdov, na podporu vězňů a nemocných, na pohoštění cizinců. Tak podle sv. Justina vypadají eucharistické obřady, které často vlastními zraky vidal slaviti v Římě. Nacházíme zde potvrzení hierarchického, pevně stanoveného kněžství. Shromáždění jest řízeno „předsedajícím“, který řídí četbu a užívá jí pro homilii, výklad Písem, jemu přinášeji chléb a víno, on proslovuje slavnostní eucharistická slova; jemu přisluhují jáhnové vykonávající posvátný úřad. Každý může snadno postřehnouti obdoby mezi „mši“ z polovice II. stol. a mezi obřady, které se ještě dnes konají v našich kostelích. Podstatné části obřadů se ku podivu zachovaly dodnes, i některé menší věci, o nichž mluví sv. Justin, patří mezi nynější zvyklosti, jako na př. spojení se se sloužícím knězem tím, že odpovídáme „Amen“.

Avšak údaje poskytnuté filosofem-mučedníkem jdou dále, dotýkají se samotného eucharistického dogmatu. Hned pozorujeme u sv. Justina, že mluví theologicky přesněji než jeho předchůdci; slovo „eucharistie“ podržuje sice občas ještě původní řecký význam „dikůčinění“, ale již přijímá význam, který od té doby podrží. Justin mluví „o pokrmu, který křesťané nazývají eucharistie“, je to chléb a víno, nad nimiž byly proneseny eucharistické modlitby. Tyto modlitby, které říká předseda shromáždění, obsahují slova samého Pána při poslední večeři, stejně jako celý obřad pochází z příkazu, který Pán dal svým učedníkům: „To číňte na mou památku!“* Vzáv

* Luk. 22, 19.

chléb, činil díky a pravil: „Toto jest tělo mé!“ a při kalichu řekl stejně: „Toto jest krev má.“ Jenom učedníci měli podíl na tomto chlebě a víně; a podobně pouze křesťané mohou mít podíl na tomto pokrmu, totiž jen ti lidé, jejichž hříchy byly shlazeny křestním odpuštěním a kteří žijí podle přikázání Kristových. Tak jasně mluví sv. Justin.

A jaká je podle něho přirozenost tohoto tajemného pokrmu, který byl napřed přinesen do shromáždění v podobě mála chleba a vína skropeného vodou? I zde je učení sv. Justina dokonale jasné a přesné. Jakmile byly dokončeny modlitby, pronesena slova pocházející od Pána, pokrm křesťanů není více přijímán jako „obyčejný chléb a nápoj“; abychom zvěděli, co jest, jest třeba obrátiti se až k učení víry. „A jako pro slovo Boží věříme, že Ježíš Kristus, náš vtělený Spasitel, měl pro naši spásu tělo a krev, stejně víme, že pronesením Spasitelových slov se tento pokrm, který živí naše tělo a naši krev pro jejich obrácení, je tělo a krev vtěleného Ježíše Krista.“ A tak je oltární tajemství ve víře křesťanů srovnáno s tajemstvím vtělení, to jest s tím, co jest v našem náboženství nejpodstatnějšího. Kristus měl tělo a krev, aby nás mohl vykoupiti z hříchu, eucharistický pokrm jest tímto tělem a touto krví; byly nám dány za potravu, aby obrátily naše tělo a naši krev, to jest, aby jim daly nesmrtelnost. U Justina je podle výroku Spasitelova dokonalá shoda mezi chlebem a vínem přijatým věřícími a mezi jeho Krví a jeho Tělem. Uskutečnění eucharistického tajemství vyžaduje moci Slova, jako ji vyžadovalo vtělení, a také o něm víme pouze z tradičního učení víry. Rozumí se, že zde ještě není dobroušených výrazů křesťanské bohovědy, jak později tridentský sněm definoval proti Lutherovi mluvě „o podstatě chleba“ změněné „v podstatu těla Kristova“; ale přece zde máme dokonale jasný výklad opravdové skutečnosti svátosti. Církev XVI. stol. jenom zřetelněji vyslovuje tože učení, aby důrazněji odsoudila bludy. Jenom církví zůstalo pravé učení vyznávané již sv. Justinem a prvotní křesťanskou obcí, do níž nás on uvádí.

Vtlačuje se ještě jedna poznámka k těmto slovům apolo-

getovým. Někteří totiž viděli v Eucharistii, jak ji on popsal, jakousi napodobeninu či cosi převzatého z pohanských mysterií. Ve skutečnosti není nic opačnějšího autorově myšlence, který vyjadřuje svou víru samými slovy Spasitelovými, slovy, která o Eucharistii učí a zároveň ji i uskutečňují. Sv. Justin výslovně učí, že eucharistický obřad závisí na zvláštním ustanovení Ježíšovu, a také nedovede jinak říci, co jest Eucharistie, než opakováním slov ustanovení. Je těžko si přátí jasnějšího důkazu čistě křesťanského původu křesťanského tajemství. Naopak, Justin vidí v pohanských obřadech podobných Eucharistii jenom padělek a hrubou napodobeninu podnícenou démonem.

Slyšeli jsme zcela přesné svědectví Justinovo o křesťanské víře oproti pohanství. Dobře bude naznačiti, jak si vedl vůči židovství. Tu se pole sporu rozšiřuje; nestačí jen dokázati čistotu a svatost křesťanských obřadů, je nutno dokázati stoupením Starého zákona, že jejich proroci oznámili nové hospodářství spásy a také eucharistickou oběť, která jest v něm výsostným bohoctným úkonem.

Podle zvláštního vyknutého účelu napřed opakuje výklad sv. Pavla v listu Římanům a učí Židy, že mojžišské předpisy, obřizka a sabbath, nekrvavé i krvavé oběti Velechrámu byly Bohem ustanoveny jako lék, a to nedostatečný, pro hříchy jeho lidu. Justin se snadno věnuje úvaze o hříchu lidského pokolení a zvláště o hříších Židů. Vidí v něm důvod, proč Boží Slovo na sebe vzalo smrtelné tělo podrobené bolesti, schopné utrpení a usmíření. Justinovo učení je v této věci velmi jasné: Kristus přišel na svět jako Vykupitel z hříchu, aby konal vůli Otcovu a vzal na sebe vinu, jíž podléhalo všechno lidstvo. Ve sporech se Židy dovedl Justin využití 53. kapitoly Isajášovy o trpícím Mesiášovi, odvolává se rovněž na předobraz měděného hada povýšeného v poušti Mojžíšem, že pohled na něj uzdravoval Izraelity, kteří k němu obrátili svůj zrak. A tak i Ježíš byl povýšen na kříž, zlořečen jsa jako všichni pověšení na dřevě, a to všechno, abychom my věrou v něho mohli dosáhnouti odpuštění.

Tyto důkazy mají dvojitý účel, ale nás zajímá jen jeden z nich. Jde především o to, aby Židům bylo dokázáno, že Mesiáš měl pro naše vykoupení trpět, a že po dokončení výkupů již není třeba starých obětí, které kdysi věřící přinášeli za hříchy, a ty že jsou zrušeny. Na místo starých předpisů napříště nastupuje nové kněžství a nová oběť. Ježíš je dokonalý kněz předpověděný Ezechielem a Isajášem, a jeho krvavá oběť oznámená proroky zrušila obřady ustanovené Patriarchy. Je knězem podle nového řádu, který jest zároveň nejstarším, neboť Ježíš je knězem podle řádu Melchisedechova, krále sálemského, obětujícího chléb a víno. Tak se měla naplnit Písma.

Potom se Justin chápe výroku proroka Malachiáše, který právě oznamuje konec starých obřadů a obětí a zároveň ustanovení nové oběti neposkvrněné a příjemné Bohu, přinášené na všech místech ke slávě Jeho jména.* Zde je Justinova apologie velmi neodbytná, naléhá na Židy, aby mu v synagogách a ve svých obřadních shromážděních ukázali dokonalou oběť předpověděnou prorokem, jehož vážností nemohou popřít. Jerusalemský chrám jest zničen, staré kněžstvo rozptýleno, židovské obřady opuštěny. První část proroctví se splnila a druhá bude jen do větru? Kde jsou nové obřady popsány prorokem? Kdeže jest neposkvrněná oběť, jež má býti všude přinášena ke slávě Nejvyššího? A křesťanský apologeta předvádí zmazeným protivníkům skutečnou eucharistickou oběť, kterou křesťané přinášejí po celé zemi. Utrpení Kristovo svou jedinečnou mocí zrušilo navždy krvavé oběti, jež byly neúčinné přinášeny za hříchy lidu a byly jen předobrazem nové oběti. Nová oběť jest prvotinou všeho stvoření: chléb a víno, je to oběť modlitby a díkůčinění, jež provázejí obětování chleba a vína, jak přikázal Kristus na svou památku. To je ta dokonalá oběť předpověděná Malachiášovým viděním; je-li starý řád zrušen, znamená to, že nový řád nastoupil na jeho místo. Bůh nemluví naplano, nemůže býti bez klanitelů, kteří vzdávají chválu Jeho jménu. Jenom zaslepenost brání Židům uznání skutečnosti, i ty, které předpověděli jejich proroci, náboženští

* Malachiáš 1. 10—14.

vůdcové národa. Kdežto všichni věřící mají podíl na oběti a na kněžství Krista, všichni, kdož se shromažďují u jeho oltáře a účastní se modliteb a dikůčinění.

Prvek dikůčinění převládá v duchu Justinově. Jelikož Kristus platil za všechny, jelikož jest pro všechny příčinou spásy, jako ji byl kdysi měděný had, má veškerá nová úcta k Bohu býti řízena a ovládána jenom dikůčiněním. Máme děkovati všemohoucímu Otci, Pánu všech tvorů za dar stvoření, za chléb a za víno, jež jsou pokrmem našemu tělu, a stejně mu máme děkovati za posláni Krista a za zvláštní pokrm, který dal našim duším. Tak jest třeba v duchu „Učení dvanácti apoštolů“ vykládati to, co zde Justin mluví o eucharistické oběti. Skutečnou přítomnost Těla Kristova pod způsoby eucharistického pokrmu neprohlašuje tak jasně v „Rozmluvě s Tryfonem“ jako v Apologii. Snad se více obával posměšků Židů než poznámek pohanů. Více kreslí vyhlídání Mesiáše a jeho příchod v Kristu, srovnává oběť Nového zákona s obětí staré úmluvy. Tak miní zlomit odpor Židů důkazem „ad hominem“, jenž více odpovídá jejich duchu a zvyklostem. Pokouší se využití zmatku, do kterého je uvrhla a v němž je zůstavilo zničení velechrámu a přerušení obřadů; naléhá na jejich nemožnost proti nejslavnějším proroctvím; nutí je, aby obrátili zraky k Ukřižovanému, novému měděnému, jenž jediný je může spasiti.

Všechny tyto úvahy jsou vetkány do výkladů Rozmluvy s Tryfonem. Justin nedbá o vzorný písemný sloh, ale představy, které jsou mu milé, častěji vyjadřuje různými způsoby, a to umožňuje, abychom přesně pochopili jeho myšlenku a porozuměli jí plně a zřetelně.

Abychom měli celý obraz svědectví sv. Justina a poznali jeho učení o Eucharistii, je nutno, abychom prošli obě jeho úplně zachovalá díla, Obranu a Rozmluvu s Tryfonem. Nejsou to stejné spisy, každý z nich je původní. Jedná prostě s pohany, ale velmi přesně tvrdí totožnost eucharistického chleba se svatým Tělem Ježíšovým. Zdá se, že apologeta pokládá své čtenáře za lidi upřímné, kteří v dobré víře měli o křesťanech klamné

minění. Kdyby znali Kristovo náboženství, nepronásledovali by je a nejlepší z nich by toužili je přijmouti. Tyto city nepochybně vysvětlují způsob Justinovy mluvy v Obraně. Méně se pře, více vykládá, méně požaduje nežli podává. To jsou přednosti, které jeho dílu dávají zvláštní cenu a ještě dnes ji činí hodnou veškeré přízně.

Kdežto s Židy jedná zcela jinak. Ti jsou nepřáteli, s jakými třeba se přiti bod za bodem; měli by znáti pravdu, jim přece bylo prvně dáno zjevení, a proto jejich hřích jest těžší, jejich zaslepenost je zatvrzelejší a odpovědnější. V jejich sporech s Justinem již vycifujeme to, co středověká církev vystižně jmenovala „perfidia“ zpronevěrou Židů. Jim se Justin zcela nesvěřuje, jen se snaží poskytnouti jim vhled na základní obrysy nového hospodářství spásy, na zrušení zákona a jeho předpisů obřadních, do království milosti a duchovní svobody. Při tom vhodně umísťuje do středu křesťanského obřadu to, co výslovně nazývá „eucharistickou obětí“. A tak se Justinova oboje svědectví o křesťanské víře navzájem doplňují a již nám dávají obraz nauky o Eucharistii, jež tvoří část původního dědictví podání.

H. D. Simonin.

Podobenství horské.

Červencové ráno. Ze Železné Rudy vystupujeme na Pančíř. Zprvu do příkrého srázu cestou kamenitou, vroubenou hustým smrčím, potom do mírného svahu plného doliků po stromech vyvrácených i vykácených. Z vysoké trávy vyčnívají holé, šedivé pařezy. Nízké borůvčí je obrůstá kol dokola. Z lesního ostrůvku vybíhá stádečko ovcí. Pastýře nemají. Jen zvonečky, aby se neztratily. Nastavujeme ruku s chlebem. Jedna ovečka se přibližuje a žere z ruky. Ulamujeme chleba a nabízíme znovu, takže nestačí polykati. Rychle žvýká oči upřeny na další sousto v nastavené dlani. A už se nás nespouští. Sleduje nás, když stoupáme klikatou stezkou. Doufá, že

dostane ještě. Odháníme ji a posíláme k stádečku, které zatím plaše zaběhlo do křovin. Nedá se odbýti. Jde za námi ještě kus cesty. Po chvíli se zastavuje a bečí. Dívá se, vytáhneme-li ještě něco dobrého z kapes. Stojí a bečí. A když už vidí, jak vcházíme pod klenby vysokého lesa, ustává bečeti a pomalu se vrací k svým.

Rozmluva lesní:

— Kam až by bylo šlo to zvířátko, kdybychom mu nepřestali dávatí?

— Jistě až na vrchol Pancíře.

— Přesně vzato, tak daleko, jak daleko by stačily naše kapsy. Nedívejte se na to nijak ideálně.

— Šlo za námi, i když jsme mu již nic nedávali.

— Ze sobecké touhy, aby ještě něco dostalo. Či myslíte, že z vděčnosti? Nebuďte tak romantický na cestě tak hrbolaté!

— Což vaše romantika se začíná až u sklenice plzeňského. A tam se ovšem také končí.

— Podobně jako romantika té žebravé ovečky.

— To neříkejte, prosím vás, vždyť je to urážka — pro tu ovečku ovšem.

— Ale, pánové, ovečka není námět k hovoru obecnému, nýbrž k diskusi pastorální. Právě jste viděli, že je snáze získati zvíře než člověka. Činite lidem dobře — plíce div si neroztrháte, nohy div si neuběháte — a nakonec nejde za vámi nikdo. A dejte zvířeti kousek suché kůrky, liže vám láskou ruce a běží za vámi přes hory a dolů.

— A vy čekáte vděčnost, sotva že si proderete jednu podešev? Načpak, prosím vás, potřebujete vděčnost? Chcete už za živa choditi kolem svých pomníků? Pracujete pro pochvalné dekrety? Co jiného je nárok na vděčnost než prozrazení malicherné sebelásky? Stál jste o to, aby za vámi běžela ta ovce před chvilkou? Ne. Posílal jste ji ke všem řasům nebo při nejmenším k jejímu stádu. Vracela se znovu, neboť doufala, že ještě něco dostane. Přeji vám, aby vám všichni byli *ta* vděční jako ta ovce. Nic jiného si nezasloužíte.

— Proč se tedy nazývá vděčnost ctností? Rozčilujeme-li

se nad nevděkem lidským, nerozčilujeme-liž se nad nezdarem výměnného obchodu? Něco za něco. Já tobě kus chleba. Ty mně chválu.

— Distinguendum est, amici. Dobrodiní je dar, ne půjčka. Dobrodiní je povinnost lásky. Vděk je také povinnost lásky. Ale nikdy pohnutka lásky. Nikdy podmínka lásky. Nikdy hypotéka lásky.

— Co je pohnutkou lásky?

— Pohnutkou lásky je Láska.

A muž, nejsilnější ze silné pětky, která stoupala do vrchu, se zastavil na výšině. Nevšimaje si nás už dival se do údolí. V dále svítil bílý kostel eisensteinský. Z protějších lesů vystupoval dým milířů. Bílé cáry mračen zahalovaly vrcholky horských hřbetů. Javor na bavorské straně se rýsoval jako veliký klečící velbloud. Ticho. Dole pod námi zaznívaly zvonečky ovcí.

— Pravím vám podobenství toto: Mnozí z vás činíce dobro podobají se pastýřům, kteří zavěšují zvonce na krky ovcí, aby se jim neztratily. Podobně i vy na každý dar svůj věšíte zvonec své sebelásky, aby zněl na horách i v dolínách.

Dým milířů se mísil s útržky oblaků hnaných větrem. Po chvíli se zjasnil obzor. Zazářilo slunce a zeleň lesů omládlá.

Dominik Pecka.

Velekněz náš.

(Kurs následování Krista.)

Každý člověk je povinen vzdávati Bohu povinnou úctu a klanění. Nejprve žádá Bůh, abychom uznali jeho vládu nad námi, nad naší myslí, nad naší vůlí. Nadpřirozenou milostí víry dává nám Bůh toto přilnutí k jeho pravdě a nadpřirozenou ctností lásky plní člověk jeho vůli.

A vedle toho ještě musíme uznati a zvláštním způsobem projevovati, že Hospodin je Pánem. Člověk projevuje to modlitbou, nechť již klanění, prosebnou, díků nebo i obětí.

Různé jsou smysly oběti. Obětujeme, abychom odnětím si něčeho, co slouží nám k životu, ukázali Pánu, že on je Pánem života našeho, abychom tím projevili své vědomí závislosti na Bohu, že od něho přijímáme jak život, tak vše, co životu slouží.

Toto vše by jistě bylo i v dobách nevinnosti.

Když člověk odepřel Pánu klanění poslušnosti prvním hříchem, když urazil Hospodina více důvěřuje lháři odvěkému, když vzepřel se s tím, jenž řekl, nebudu sloužiti a prohlásil nebudu poslouchati, chtěje být podobně jako prvý lhář a vzpurník sám Bohem, místo, aby poznal v sobě sílu božství, klesl v obět smrti, zlu, bolesti, slabosti fysické i mravní. A co horší, uzavřel si cestu k Bohu.

Zavrhl milost mu podávanou a chtěl se spolehnouti sám na sebe. Vina ho lákala a člověk šel za ní. Ale čím více ji požíval, tím hnusnější následky její cítil na sobě. Hledal pomoci, hledal ji nejprve v sobě, ale co našel v sobě, bylo to, co má člověk sám ze sebe, totiž jen hřích a jenom vinu, jenom slabost, jenom ošklivost. Nenašel ani dokonale sám cestu k Bohu, když již cítil sám, že utone, že potřebuje vyšší, svaté ruky Boží. Jisté jest, že může člověk rozumem svým přirozeným dojít k Bohu, jak praví koncil Vatikánský. Herese zvaná tradicionalismus chce tak zeslabiti člověka, že by žádné pravdy a žádného dobra nebyl již přirozeným způsobem schopný. Mohl člověk dojít i k poznání, že je Bůh i jeho základních vlastností, a to tak jako docházíme výsledky ku příčině jich, ale sv. Tomáš ukazuje, že ve skutečnosti jenom málo lidí, a to po dlouhé době a ještě s mnohými bludy došlo k těm pravdám, které jsme mohli sami ze sebe poznati, vedeni jen obecným vedením a všeobecnou pomocí Boží.

Cítili lidé, že by Bůh mohl pomoci, ale sami si jednou k němu uzavřeli cestu, a to, co si našli o Bohu, to lidstvu nestačilo. A tehdy cítí svou osamocenost. Cítí též svou nemožnost vymaniti se z viny a hříchu, cítí svou hříšnost a potřebu zbaviti se vin. Proto obětuje Bohu, obětuje a tím chce usmířiti hněv Boží. V této oběti převládají pak oběti krvavé, které jako by chtěly říci, že člověk sám by zasloužil smrti této za své viny.

A ani toto nestačilo. A když působily tyto oběti podle ustanovení Božího v židovském rituálu, působilo to jedině, jak píše sv. Pavel, vzhledem k jediné oběti, k oběti, která měla jednu přijít, vzhledem k oběti Jezu Krista.

Teprve Ježíš Kristus je pravým obětníkem. Je nejvyšším a nejdokonalejším, dnes pak můžeme říci jediným obětníkem. Tím dokonalejší jest oběť, čím jest více ztotožněna s obětující. Proto, že oběť má znamenati jen náhradu zástupnictví za toho, jenž obětuje a jenž by měl obětovati sám sebe. Člověk urazil Boha. Prostě zasluhoval smrti za to. Ježíš Kristus přijal na sebe celou vinu lidskou. Neobětoval ani beránků ani býčků, nýbrž dal tělo své a krev svou, dal celý život lidský svůj v oběť usmíření a zadostučinění. Kristus byl hlavou tvorstva, protože byl jeho korunou. Hypostatickým spojením božství s člověčenstvím v osobě Věčného Slova soustředil Kristus v sobě celé lidstvo. Jako Bůh jest jeho stvořitelem, jeho příčinou, jako člověk pak jest prvním člověkem. Proto mohl zastupovati lidstvo. A jako koruna tvorstva Kristus obětoval svůj život. Jeho život měl pro jeho spojení nesmírnou, naprostou cenu. Proto oběť jeho byla obětí naprostou. Po jeho smrti již žádná oběť nemá ceny leda v jeho oběti, po jeho oběti není marná, zůstává všechna snaha podati Bohu oběť důstojnou Boha.

Každý čin Ježíše Krista jistě by dovedl podati Otci dokonalé zadostučinění. Kristus však chtěl zaplatiti smrti nejpoputnější. Za prvou neposlušnost platil Kristus poslušností naprostou, poslušností až k smrti kříže. Sv. Tomáš vidí i v tom velkou lásku Boží k nám, že nám nechtěl odpustit jen bez náhrady, že nám chtěl dáti do rukou, abych tak řekl, krev a zásluhy Ježíše Krista, jeho poslušnost, jeho oddanost sobě, abychom předstoupili s větší radostí před něho, ne již s prázdnými rukama, nýbrž s rukama zatěžkanými svatou krví Ježíše Krista, jeho obětí a jeho klaněním důstojným Boha.

Člověk prohršel se na cti a slávě Boží. Ne, že by Boha v něm samém poškodil, nýbrž že v sobě porušil oslavu Boží láskou a poslušností. Proto zadostučinění mělo býti takové,

aby vzdalo Otci tuto slávu. Kristova obět, Kristova nekonečná láska, a poslušnost až k potupné a hořké smrti kříže, vrátila tuto odňatou Bohu slávu v člověku. Kristus byl pravým člověkem, objal pak ve svém člověčenství celé lidstvo a proto mohl za nás zaplatiti, mohl za nás zadostučiniti.

Tak se stal Ježíš Kristus nejvyšším a jediným knězem na věky. Kněz má podle sv. Tomáše býti prostředníkem mezi Bohem a mezi lidmi, má přinášeti zemi nebe a dary nebeské snášeti na zem. Kristus oboji učinil dokonale, navždy, naprosto. Zadostučinil nebi a tím přinesl jako by ve svém náruči zkrvaveném celé lidstvo. Kristus za lidstvo podal obět nejdokonalejší, Ježíš uctil Otce způsobem, jakým by nikdo nikdy Boha neuctil. A tím, že zadostučinil za naše hříchy, tím otevřel nám nebe a přinesl nám všechny dary, jež měl Bůh pro své děti a jichž se jeho děti samy zbavily, když pohrdly velikostí dítek Božích. Nejprv přinesl nám Ježíš ztracené Boží synovství. On je prvorozený mezi bratřími. V něm, protože v něm jsme všichni spojení milostí posvěcující, kterou nám získal, stáváme se podobnými jemu, protože nás se sebou všechny spojil. A když on je Synem soupodstatným, my, lidé, stali jsme se jeho milostí dětmi přijatými.

S tímto darem dštilo nebe všechny dary ostatní. Všechny milosti pomáhající jsou nám dány k tomu, aby vedly život náš podle milosti posvěcující. Milosti, vlité ctnosti, dary Ducha sv. jsou křestními dary, jež nám Kristus od Otce zjednal svou smrtí a krví.

Proto nemůže býti jiných již kněží. A tak zůstává Kristus veleknězem na věky a všichni ostatní kněží jsou údy jeho svatého kněžství, které trvá na věky. Ve mši svaté pak knězem jest dále Kristus, jak výslovně praví tridentský koncil, že ve mši svaté je táž obět a týž obětník jako na kříži podávaný rukama kněží. Theologové zde pracně se vyjadřují, aby naznačili úkol kněze, a dosud jsem nečetl lepšího naznačení tohoto úkolu nad to, že kněží jako ministři, jako služebníci věčného kněžství Kristova, věčně zpřítomňují obět, která však věčně trvá.

Kristus je našim pravým a vlastním prostředníkem. Jen jím mohou stoupati naše modlitby. Proto církev v celé liturgii vděčně a důvěryplně stále Otci připomíná *Per Christum Dominum nostrum*.

Není zbožnosti, není služby, není klanění, není modlitby, která by měla pro křesťana cenu a smysl, jestliže nejde přes Ježíše Krista.

Křesťan o všechno prosí pro zásluhy Ježíše Krista, protože on za nás zaplatil, protože on nám otevřel nebe, protože on byl pravým člověkem a skutečným Bohem a proto jediný mohl vynést nás k Bohu a Boha dát lidstvu.

Kristus je prostředníkem naším. A proto je též naším prostředníkem v našem životě duchovním, jenž je životem snahy o to, abychom se připodobnili Otci. Kristus je prostředníkem naším a nikdo nejde k Otci leč skrze Syna, praví Ježíš. Proto ani v duchovním životě jediného krůčku bez něho neučiníme. Jít s Kristem znamená, žít z jeho milostí, svátostí, z jeho učení a přetvořovati srdce a mysl svou podle jeho pravd a podle jeho příkladu.

Tím dovršíme své spojení s obětí Kristovou, jež nám chtěla vrátiti dětství Boží, oddanost Otci, jež se projevuje především životem k Otci a podle Otce.

P. Silv. M. Braito.

Sešli Ducha svého!

Naše věčné povolání jest velkolepou chválou Stvořitele. Jen Bůh sám mohl nám dát takový cíl a takový účel, jaký máme, a mohl nám tento účel a cíl dát jen s tou podmínkou, že sám se o nás staral a pouze sám a bezprostředně to tak určil. Žádný z duchů nebeských, kteří se nalézají mezi Bohem a námi, nemohl by si troufat navrhnutí Bohu, aby nás stvořil tak, jak nás stvořil, k té slávě a k té vznešenosti, kterou nám mohl vyhradit pouze Bůh sám; ani duch po Bohu nejvznešenější nemohl by pomyslit na to, aby nám Bůh darovati chtěl

sebe a aby nás chtěl vésti k sobě těmi cestami, kterými nás vede.

Jsme totiž nepatrní a ubozí, ale tím je řečeno málo, neboť sami o sobě jsme méně než prach země, neboť prach země jest a zůstává prachem, jak mu bylo určeno, a nemůže na sebe přivolávat kletbu, jako my ji na sebe přivoláváme, dávající jí přednost před Boží láskou. A i když právě svým počínáním na sebe kletbu nepřivoláváme, je duch náš tak mdlý a síla tak snadno odstupuje od nás, že se diviti můžeme tomu, proč si Bůh za cíl své lásky vyvolil nás, kteří ani pochopit nemůžeme, jak nás Bůh miluje, proč nás tak miluje a na co se můžeme těšiti. A podaři-li se tu a tam našemu rozumu, aby uhodl, aby si domyslí, co Bůh s námi chce, a že Bůh na nás čeká jako jedině ukojení lidské touhy po štěstí, tu chápeme to jen na chvíli a jen jako výpočet, poněvadž toto poznání nevniká tak snadno do našich představ, do našich citů a do naší vůle. Více tomu věříme slovy než srdcem, poněvadž naše srdce jest ještě slabší než naše schopnost poznávací. Divíme se, jak nás Bůh může milovati, když jsme tak omezeni. To se nám zdá ještě divnější než to, že nám odpouští naše hříchy, neboť po hříchu může přijít poznání a pokání, ale co může přijíti po naší hlouposti, po slabosti a prázdnotě našeho ducha? Vždyť nejsme schopni si zapamatovati, že nás Bůh miluje, a nejsme schopni vzpomínati si na něho často ani tenkrát, když je nám toho nejvíce zapotřebí. Nejsme-li právě hříšníky, jsme obyčejně aspoň hlupáky, bytostmi liknavými, nechápavými a nikterak lásky hodnými. Proč tedy nás Bůh miluje? A jak nás miluje!

V tom je právě zázrak té Boží lásky, že Bůh ví a vidí sám, proč nás miluje; že nás milovati chtěl a proto učinil všechno tak, aby Jeho láska k nám nemohla ani přestat, ani se umenšiti. Učinil nás předmětem své lásky a miluje v nás tento předmět. To souvisí s dílem našeho Spasitele, který způsobil, že Boží láska zůstává k lidstvu trvale připoutána.

Můžeme věřit, jak nás Bůh miluje, ale naše slabost s námi zůstává a nemůžeme se chovat podle Boží lásky, leč když Bůh sám nám k tomu pomůže. Vždyť víme, jak často člověk sám

se cítí nehoden i pouhé lásky lidské a jak se cítí neschopen plnití všechny mravní povinnosti i k takové osobě lidské, kterou opravdu miluje a chce milovati jak nejlépe možno. Tím nesnadnější se člověku zdá láska k Bohu, ba i pouhé myšlení na Boha. Zdá se nám, že naše srdce je půda tak neúrodná, že z něho sotva může růsti nejchatrnější plevel; a v této půdě máme pěstovati lásku k Bohu, květ nejkrásnější, jakému by se mohlo podle našich představ dařiti snad jen v srdcích andělů. Můžeme své povolání k lásce Boží pochopiti jen tak, jako chápeme výpočet nějaké ohromné vzdálenosti, kterou si můžeme představit v číslicích, ale nikoliv ve skutečnosti, poněvadž nám chybí zkušenost. Ale i když toto své povolání k lásce Boží můžeme chápati jen tímto pomyslným způsobem, přece rozum náš je přesvědčen, že jsme k této lásce povoláni skutečně a že naše nedokonalost a nechápavost nemá zůstatí trvalou překážkou této lásky. Jak by se však srdce lidské unavilo a jak by si zoufalo, kdyby samo mělo hledati způsob, jak se k věčné lásce přiblížit, jak se k ní chovat a jak ji nésti! Srdce by zemdlelo, naslouchajíc rozumu, a rozum by přestal býti pomocníkem srdce ochablého.

Nestačilo by tedy, že nás Bůh miluje, jak nás miluje, co v nás vidí a chce, čím nás chce učinit; nestačilo by tedy, že pro nás nechal Syna svého umřít na kříži, že jsme nasycováni tělem Jeho Syna, že Královnu nebes nám dal za orodovnici. To všecko by nevzbudilo naši lásku, to všecko by snad mohl rozum přijmouti jako neobsáhlou pravdu, ale srdce by se toho bálo, couvalo by před tím, umdlelo by a posléze by se odvrátilo od toho. Má-li Boží láska dosáhnouti svého cíle v naší lásce, jest třeba, aby nám Bůh lásku dal do našeho srdce, poněvadž naše srdce jest příliš slabé a mdlé, bázlivé a nestálé; naše srdce nestačí rozumu, samo o sobě stačí jen té lásce nejnížší, která není hodna jména lásky. Láska, toť Bůh sám, toť Duch svatý. Máme-li tedy Boha milovati, musíme dříve býti Bohem naplněni, musíme v sobě míti Ducha svatého. Přítomnost lásky v našem srdci jest přítomností Ducha svatého.

Proto čím více uvažujeme o slávě, ke které nás Bůh stvo-

řil, a čím více vidíme ubohost a mdlobu svého srdce, tím lépe
chápeme smysl slov:

Sešli Ducha svého!

Jaroslav Durych.

Hroby bohatýrů v Římě.

Hrob sv. Ignáce z Loyoly.

Je to hrob vojáka a vůdce. Je sice život každého člověka na zemi vojančinou, jak vyznává Job, ale jaký rozdíl mezi vojákem a vojákem! Ve vojsku lidském kolik je zbabělců! Směšný ohled, babská bázeň stačí, aby utlumena byla bojovná nálada a aby křesťan, kterému se při svatém biřmování dostalo milosti býti rekem, stal se třtinou větrem se klátící. A stačí větříček pohrdlivého slovíčka, jízlivý hloupý úsměšek a „voják“ kolísá.

Ignác byl vojákem. Již jako voják-dobrovolník a důstojník ve vojsku Karla V. vyznamenával se udatností a neohrožeností a liboval si v dobrodružstvích. Při hájení Pampelony, Francouzi obležené, byl těžce raněn v květnu 1521 máje dvacet šest let věku svého. Při dvojím bolestném zásahu chirurgickém nepohnul brvou. Nemaje rytířských románů, krátil si v nemocnici dlouhou chvíli četbou života Ježíše Krista a svatých jeho. A ta účinkovala na jeho mysl a na jeho srdce tak mocně, že si umínil, státi se vojínem Kristovým. Nebylo to možné bez znalosti latiny a vyššího studia. I usedá, třicetiletý, do školních lavic mezi chlapce v Barceloně, potom studuje na universitách v Alkale, Salamance a v Paříži, kde se seznamuje se šesti vynikajícími universitány, mezi nimiž byl Salmeron a František Xaverský, a skládá s nimi v kryptě kostela sv. Diviše na Montmartru sliby chudoby a čistoty a staví se tak rekovně pod prapor Kristův.

A protože jen vojsko náležitě organisované může vítězně bojovati, zakládá v Římě svou „setninu Ježíšovu“, kterou

papež Pavel III. r. 1540 schvaluje bulou „*Regimini militantis Ecclesiae*“. Rok potom skládají první jesuité s Ignácem v čele slavné sliby v basilice sv. Pavla za hradbami před Ukřižovaným, který se tam dosud uctívá v poboční kapli nalevo od hlavního oltáře, a přidávají k obvyklým slibům ještě slib oddanosti a poslušnosti papežovi; ano, Ignác odevzdává setninu papežům, aby s ní nakládali podle libosti. Heslem Tovařystva zvoleno slovo: „*omnia ad maiorem Dei gloriam*“, které se v pravidlech od sv. Ignáce pro jesuity vypracovaných opakuje 250krát. Osobním pak heslem Ignácovým bylo: „*vince te ipsum*“.

A teď, setnino Ježíšova, v boj! Ignác byl vojákem a ducha vojenského, ducha odvahy a kázně vлил do své armády. Odvážně a rekovně žene se tovaryšstvo v boj defensivní i ofensivní. Jeho strategickému umění a jeho statečnosti podařilo se zarazit postup protestantismu přes Alpy na jih, ano, napadá nepřitele na jeho vlastním poli a jeho zbraněmi vyjma lež. Protože tlak budí protitlak, zmohutněl ovšem a rozohnil se také odpůrce církve. Peklo, vidouc proti sobě nové, mladé, odvážné, pevně semknuté a výtečně vedené vojsko Kristovo, verbovalo vojáky také pro sebe. Následek byl boj a ryk, jakého církev od dob Ignácových neznala. Ale setnina Ježíšova se neleká a zápolí s vervou rovněž stále rostoucí a mohutnící. — Kdekoliv toho vyžadovaly potřeby náboženské nebo rozkaz papežův, tam posílá Ignác svoje lidi: na sněmy do Špýru, Norimberka, Pasova, Wormsu, Augsburka, Solnohradu, Kolína, Utrechtu, Cách, Ingolstadt, na Korsiku, do Irska; na všeobecný sněm do Tridentu.

V Římě samém zakládá „zřítelnici svého oka“ římskou kolej a vychovává tam budoucí bojovníky. Tehdy, r. 1552, měla římská kolej 250 žáků ve skromném domě na úpatí Kapitolu, dnes jich počítá přes 2000 ve velkolepé budově gregoriánské university, ve kterou štědrostí papežů se proměnila. Na padesát národů posílá sem své nejlepší a nejnadanější mladé lidi, aby si tu načerpali ducha církevního, osvojili si vědu církevní a naučili se zápolit s nepřitelem. Jeden z nejslavnějších kon-

troversistů, kardinál Belarmin, byl v římské koleji profesorem.

Ale horlivost Ignácova brala se ještě jinými směry. Ve Věčném městě zakládá dům pro židovské katechumeny, klášter pro dívky vystavené nebezpečí ulice, dva domy pro sirotky, ochrannovny pro kajčnice. Mimo Řím v Itálii, Německu, Španělsku, Portugalsku, v Brasilii, v Indii otevřel 53 koleje pro mládež. Do Indie, Japonska, Kongu, do Brasilie, Etiopie a jinnam posílá misionáře, z nichž již roku 1549 hyne smrtí mučednickou P. Antonín Criminale.

Velkolepou činností jesuitů povzbuzeni a přitaženi, vstupují k nim brzy řady nadšených pracovníků, takže Ignác umíraje zanechává na sto domů, ve kterých žilo na tisíc jesuitů, z nichž ovšem profesů se slavnými sliby, kteří tvoří jaksi páteř řádu a mají udržeti jeho ducha, bylo jen 46. Dnes přes veliká pronásledování, ano i potlačení Tovaryšstva po 51 let, má řád zase členů skoro tolik, kolik jich měl před zrušením, přes 22 tisíc. Žádný jiný řád nešířil a nešíří se a neroste tak rychle, jako řád Ježíšův. A žádný nebijí se s nepřítelem tak dovedně a tak úspěšně, jako on.

Aby dospěl k cíli, rozšířit a upevnit království Boží na zemi, používá jesuita všech dovolených prostředků. Je netoliko kazatelem, zpovědníkem, vůdcem duší, misionářem, exercitátorem, profesorem, vědátorem, on je také dělníkem v továrně a dvořanem u mocných tohoto světa, který se neštítí odložit kněžský oděv a umí dovedně se pohybovati v palácích panovníků jako Possevin, Parson, Campion, Macedo a stává se obratným diplomatem a papežským agentem (Petre, Cotton, La Chaise), jenž odvahou a zručností nic si nezadá před vyškolеныmi a povolаныmi dvořany a dvořankami a vyzývá je k protihře a — k pronásledování jako Pombala a Pompadourku.

„Moc a tajemství“ jesuitů přivábilo řadu spisovatelů, nekatolických více ještě než katolických, aby se jimi zabývali, a každý podle svého světového názoru je posuzovali nebo odsuzovali. Posledně to byl René Fülöp-Miller, který o nich vydal knihu, přijatou celkem příznivě od samých jesuitů, protože se snaží býti objektivním a vyznamenává se „literární výši

pojetí, krásou, duchaplností a uměleckým podáním", jak o něm píše jesuita Ludwig Koch v „*Stimmen der Zeit*" (1930).

Fülöp-Miller vidí dokonce nemalou podobnost Ignáce s Leninem. „Také Lenin se snažil provést několik těch ideí, které měl, s toutéž opravdovostí a mohutnou silou jako Ignác.“ Ovšem poznává Fülöp-Miller také „propast, která dělí Lenina od Ignáce: ani ideje ani cíle ani mravní osobitost obou mužů nevykazují nějakou shodu. Co leží mezi katolickým světcem a socialistickým revolucionářem, je tak od sebe vzdáleno, jako doba čtyř století; ale co je spojuje, je postřeh oněch hlubokých sil lidské povahy, které se nezměněné udržují na věky; co je spojuje, je mohutná, výbušná síla jejich myšlenek.“

Je to výsadou církve katolické a zároveň její ozdobou, že tolik řeholí jde za tímž cílem cestami různými. V tiché světničce, daleko od městského hluku a ryku, v monumentální tvrzi, vystavené co možná vysoko na kopcích, mezi lesy, v samotách, s mravenčí příslovečnou pilností pracuje benediktin. Vzpomeňte na Monte Cassino. V umělecky vzorném chrámu, střízlivě vyzdobeném, rozvinuje benediktin veškeru velebu katolické liturgie, která je mu tím „nejsvětějším zaměstnáním“, která je mu přední, třeba ne jedinou modlitbou, která je mu oddechem a posilou a vzpruhou a radostí, která ho od země povznáší k nebi. Na ní si zakládá, ji se svatou úctou pěstuje. Umění pak benediktinské, tak vážné, tak důstojné, má ten jediný účel, doplňovat a vysvětlovat liturgii jako umění v katedrálách a basilikách prvních křesťanských stoletích, na které škola beuronská také navázala. — A kolik úspěchů a vítězství nezaznamenává toto hieratické válečnictví benediktinské, jejich liturgie a jejich věda a jejich umění. Ti nejšlechtetnější duchové u benediktinů našli, co hledali: nebeský mír duše. „Pax!“ je heslem benediktina; a svatý mír a povznesení myslí k Bohu a zakotvení v něm našlo tisíce a tisíce srdcí v jejich chrámech.

Jesuita pracuje jinak. Miluje velká města a jde na ulici, do továren, do kasáren, do poslucháren, do seminářů a do kolejí, na periferii, kde tolik mravní bída, a tam hledá ztracenou oveč-

ku. Benediktinské chrámové liturgie jesuita nezná; uměním také se mnoho nezabývá; jeho „řemeslem“ je, ať tak dím, třesk zbraň a hlučný boj duchů. Na jedno však důrazně upozornit dlužno:

Práce a boj na venek jsou podepřeny a živeny modlitbou, meditací a kázní. Každý jesuita musí dvakráte v životě, po noviciátě a po studiích, prodělat velké exercicie sv. Ignáce trvající celý měsíc, a každoročně exercicie desetidenní. Každý pak den hodinu rozjímá, aby ducha nabytého v exerciciích udržel a rozmnožil, aby, než se pustí reformovat jiné, nejdříve zreformoval sebe, aby se sám naplnil svatým ohněm lásky Boží, než začne zapalovat jiné. Teprve až byl František Xaverský doma vyškolen a dosáhl vysokého stupně dokonalosti, poslal jej Ignác do Indie, Číny a Japonska úsečným: „*Jdi a zapal všecko!*“

Ignác umírá r. 1556 maje 65 let. Poslední jeho slovo bylo: *Ježíš*. Takový byl život a taková smrt „dobrého vojína Ježíše Krista“.

Klečím před jeho hrobem v kostele Gesù. A se mnou je tu několik jiných kněží, kteří jako já rozjímají o velkolepých činech svatého tohoto vojevůdce a jeho armády. Ta mu z vděčnosti upravila hrob, že bohatšího a nádhernějšího v Římě není. Jsou tu hroby dojemnější, krásnější, zbožnější, ale skvělejšího nenajdete. Úrna, ve které leží tělesné jeho zbytky, je z křišťálu a z achatu. Nad ní je heslo: *Omnia ad maiorem Dei gloriam* ve zlatých literách. Oltář nad urnou je zasvěcen jemu a honosí se třímetrovou jeho sochou, která byla původně celá ze stříbra; nynější socha má jen hlavu, ruce, nohy a ornát stříbrný. Čtyři vysoké sloupy, nesoucí architráv nad sochou, jsou potaženy drahocenným lapislasulem. Sousoší nejsvětější Trojice v čele oltáře je z bílého mramoru a světová koule celá je z lapislasuli. (Na tento kus lapislasuli, největší prý na zemi, chodí se dívat turisté a zlobí svou dotěrností a hloupým, bezmyšlenkovitým zevlováním poutníka, který tu hledá tichou chvíli k rozjímání a povznesení mysli a srdce.) — Na evangelní straně oltáře je z bílého mramoru socha víry s kalichem

a hostií, uctívána pohanským panovníkem; na epistolní straně socha náboženství s křížem a plameny, kterými sráží k zemi kacířství, znázorněné dvěma škaredými postavami, z nichž jedna drží hada a druhá si rve vlasy, pod nimi leží knihy se jmény Luthera a Kalvína. Toto sousoší jest od Legrosa a druhé od Teudona. Nad skupinami vypouklé obrazy ukazují svatořečení Ignácovo a schválení Tovaryšstva Ježíšova. Tak jsou tady do mramoru vryty dějiny, boje a vítězství setniny Ježíšovy.

Jako oltář sv. Ignáce, tak vyniká celý kostel nádherou a bohatstvím až oslňujícím. Stěny potaženy drahocenným různobarevným mramorem; oltáře vyzdobeny pyšnými sloupky, malbami, soškami a lampami; podlaha vydlážděna mramorem a zpestřena porfirem; klenutí pomalováno dramatickým triumfem jména Ježíšova od Baciccia: s ohnivého nebe sletuje na sta andělů k oltáři, nad kterým se ve zlatě skví nejsvětější jméno Ježíšovo.

P. Jan Hudeček C. SS. R., Řím.

Velikonoc — výročí našeho křestního znovuzrození.

Glosa liturgická.

Odklon od zbožnosti liturgické způsobil, že v pobožnostech postních i velikonočních mizí namnoze jakýkoliv konkrétní vztah k přednímu myšlenkovému motivu, který nejvýrazněji ovládl liturgii okruží velikonočního, vtisknuv jí ráz *obnovné slavnosti křestní*. Zapomíná se na *křestní charakterkvadragesimy* a velikonoc. Tak uniká hlavní myšlenkový rys ve stylu bohoslužby nejdůležitějšího úseku církevního roku. Liturgická idea velikonoční není správně chápána. Mnohé pak v liturgii postní i velikonoční jeví se cizím a nesrozumitelným. A je to jedna z hlavních příčin, proč zbožnost věřících v největším a ústředním bohoslužebném ročním okruží pozbývá rázu zbožnosti církve.

Je nesporno, že v dobách, kdy se tvořila liturgie postní velikonoční, přední pozornost obrácena byla k přípravě katechumenů na slavný velikonoční křest. To se však nesmí v liturgických výkladech odbývat pouhou glosou o staré praxi, která dnes už neexistuje. Ve změně poměrů upuštěno bylo arci od starokřesťanské výuky katechumenů. Dnes neprevládají dospělí čekatelé křtu jako v dobách, kdy mizelo pohanství a celé národy vstupovaly branou křtu do církve Kristovy. Dřívější katechumenská výuka o základech víry upravena *podle nových poměrů*. Nezmizela. Zavedena do školního náboženského vyučování, respektive zůstala v chrámech v jiných formách. Ale proto liturgická idea velikonočního předhodi i ústředního svátku křesťanstva nebyla pozměněna. Liturgické formuláře, vytvořené v dobách staré praxe katechumenské, zůstaly dodnes oficiálními projevy zbožnosti církve v postním čtyřicetidení i o velikonocích. *Liturgické pojetí oslav velikonočních* zůstává od starokřesťanských dob nedotčeno a nikdo nemá práva umělými výklady ideu křesťanských velikonoc zastírat, zúžovat neb pozměňovat. Liturgie postní i velikonoční je drahocenným odkazem epochy nejzaváhavějších úsilí o posvěcení lidstva a upevnění vlády Kristovy v srdci pokřesťaných národů. Vane z ní duch starokřesťanské zbožnosti, starokřesťanských mravních snah i liturgického chápání doby velikonoční. *V ní názor církve na dobu velikonoční.*

Nejstarší postní mešní formuláře *v pondělí, ve středu, v pátek* (z části i v sobotu) od první neděle postní počínajíc, sou úplně ovládnuty motivem křesťanským. Stejně liturgie velikonoční oktávy. Formuláře úterků a čtvrtků utvořeny až po odstranění starého katechumenátu. S ideou křesťanskou souvisejí též, byť odvozeně. Výuka katechumenů dala se v přípravné části mše svaté. Navazována na mešní biblická čtení. Týkala se základních nauk víry. O vlastním tajemství svátostného znovuzrození ve křtu mluveno ponejvíce pouze obrazně. Teprve ve velikonočním osmidení plně osvětlováno.

Z ústního vyučování v základních pravdách křesťanských

vznikla instituce katechumenátu. Podstatné zřízení katechumenátu zjišťujeme už v 2. století. Hlavní jeho rozvoj datuje se však ze 4., 5. a 6. století. Doba vyučování trvala s počátku několik měsíců, později i několik roků. Blíží příprava křtěnců, kteří po kursu katechumenském, zpravidla na počátku doby postní žádali o přípuštění ke křtu, byla už kratší. Omezovala se asi na 40 dní. Křest udílen slavně o *veliké noci*. Druhým termínem pro slavný křest byla noc před Božím hodem svatodušním. Tehdy křtění ti, kdož pro nemoc neb pro jinou překážku nemohli přijati svátost křtu o veliké noci. (Proto se dosud světi křestní voda v sobotu před Božím hodem svatodušním a v bohoslužbě vigilie a oktávy svatodušní obdobné modlitby za novokřtěnce jako ve velikonočním týdnu.) Vyučování katechumenů, hlavně v době blíží přípravy, spojeno bylo s mnohými posvátnými symbolickými obřady, jež ostatně zhustně dosud provázejí svátostný obřad křtu. Napomáhaly k spasitelné přípravě na nadpřirozené znovuzrození. Blíží příprava katechumenů v době postní byla soustředěna později v 7 t. zv. skrutiniích, slavnostních to shromážděních, při nichž křtěnci za přítomnosti věřících v pravdách svaté víry byli vyučováni a zkoušeni. Zároveň konány pobožnosti za křtěnce a zmíněné obřady. Postup jejich podstatně dochován dosud při křtu: *Symbolické dýchání do tváře*, náznakový úkon posvěcený Kristem, jimž započínalo anticipační zasvěcování chrámu Ducha sv. („Jedině takového dechnutí za hodna uznáváme zlého nepřítele, jenž musí podlehnouti; neboť nezaslouží . . . aby se s ním jinak nakládalo . . .“ Tak ve výkladu ze VI. stol., v listu Jana jáhna k Senariovi), dále *ukládání několika zrn posvěcené soli do úst* s modlitbou podstatně dosud při křtu dochovanou. („Soli — tak čteme v uvedeném starobylém výkladu — užívá se v přirozeném řádu věcí, aby se maso kořenilo a zachovalo. Kořeníme ducha křtěncova svěcenou solí moudrosti a slova Božího, aby nabyl pevnosti a zdraví proti hnilobě pozemského smýšlení . . .“), nato slavná *vymítání* (exorcismy), jimiž vychvacování z vlivů moci pekelné a připravování pro drahocennou milost nadpřirozeného

znovuzrození. Zvlášť slavné bylo třetí skrutinium ve středu po 4. neděli postní. Nazýváno „uvedením do evangelia“ a „otvíráním uší“. Odevzdáváno totiž tehdy křtěncům snešení víry, evangelium a Otčenáš. Úkon ten provázen obřadem otvírání uší. Přítomní kněží dotýkali se uší křtěnců, jak to učinil Spasitel hluchoněmému, a pronášeli při tom slovo Páně „Otevři se!“ Byla to náznaková příprava k přijetí tajemství zjevení Božího. Následovala hned po ní promluva o evangeliích (dosud dochovaná v sakramentáři Gelasiově). Poslední skrutinium bylo těsně před křtem o veliké noci. Přistupoval tu poslední obřad: *mazání na prsou a na zádech posvěceným olejem*. Křtěncům tím symbolicky kladeno na srdce, že vstupují v řady Božích bojovníků. Po navrácení snešení víry, jež každý křtěnec prorožimal a jemuž se naučil nazpamět a je slavně pronesl (za nedospělé učinili tak kmotři), řada známých čtení z liturgie Bílé soboty uzavírala přípravu křestní, jejímž účelem bylo — jak praví se v prastarých liturgických knihách — přemoci nepřítele spásy, ducha světa a otevření brány království nebeského . . .

Jaký vztah má k našemu náboženskému životu v době postní ideový odkaz staré praxe katechumenské v liturgii? Především nesmíme zapomínati, že při postní přípravě na slavný velikonoční křest neběželo výlučně jen o čekatele víry. Křestní křesťanská cvičení platila i věřícím. Instrukce čekatelů křtu byla spiata s bohoslužbou a vázána na chrám za účasti křesťanské obce. Při výuce katechumenů obnovovali a prohlubovali věřící znalosti pravd víry. Postní doby používali jako duchovní obnovy. Připomínali si požehnání, jehož se křtem stali účastni, jakož i povinnosti, jež převzali. Účast jejich při liturgii postní byla větší než katechumenů. Když čekatelé víry po přípravné části mše sv. byli z chrámu propuštěni, věřící zůstávali, obcující sv. tajemstvím. Svátostné zdroje milosti, o nichž katechumeni byli pouze poučováni, věřícím byly otevřeny. Liturgické texty přípravné části mše sv. vztahovaly se popředně na katechumeny, ale též i na věřící. Právě věřící měli hlouběji vnikat v bohatý jejich obsah. Souviselo

to s vlastní hlavní ideou velikonočního předhodi: Obnovit se v křestní spravedlnosti a připravit se tak na oslavu velikonoce — na výročí křesťanského znovuzrození a nadpřirozeného zmrtvýchvstání.

Velikonoce byly ve spojení s oslavou vítězného dokonání oběti vykupitelské *velikým svátkem křtu*, svátkem *Osvícení v Kristu, nadpřirozeného zmrtvýchvstání a vzkříšení k životu věčnému*. Postní příprava katechumenů na velikonoční křest vtiskla liturgii velikonočního předhodi ráz duchovního jara. Kvadragesimální výukou čekatelů křtu započínalo duchovní podjaří na líchách církve. Adepti víry byli novými výhonky na stromě církve. Idea duchovní vesny vysvětluje velikonoční výblesky radostné důvěry v četných postních formulářích. Jsou projevy mateřské radosti církve před novým blízkým duchovním porodem. Ovlivnila též motiv utrpení a smrti Vykupitelovy v postní liturgii. Bohoslužba postní rozvíjí posvátné drama vykupitelské po stránce *vnitřní* v obrazech zápasu tmy se světlem, zla s dobrem, nenávisti s láskou. Usiluje spojit přípravu katechumenů a náboženský život věřících v postním čtyřicetidení s vykupitelským zápasem Kristovým. (Teprv po 4. neděli postní objevuje se děj utrpení Páně v rouše dějinném.) Liturgie předposti tvoří úvod. Zaznívají z ní vážná napomenutí nabádající k obnově aktivity na duchovním závodisti životním, k nové práci na vinici Páně. Tyto úvodní výzvy, spojené s poukazem na *úkol* a *cíl* našeho poslání, obměňují bohoslužebné texty dvou dalších neděl devítníkových. Z formulářů doby postní (od první neděle kvadragesimální počínajíc) vynořuje se před námi v plném jasu velkorysá myšlenková dispozice doby postní. Ústřední myšlenka po stránce předmětné: *Vykupitelský boj mezi světlem a tmou*. První fáze: Boj obranný (1. a 2. neděle). Druhá fáze: Vykupitelský výboj (další neděle). Po stránce podmětné: Obnovme po příkladu Vykupitelově boj se zlem ve svém životě, obnovme úsilí o své subjektivní vykoupení, zvýšme účinnost milosti a upevněme vládu její v nás. Po přípravných výzvách doby devítníkové formuláře liturgie postní soustavně rozvá-

ději tento program, jak je zhuštěně formulován mluvou bohoslužebnou v první postní antifoně k Magnifikat: „Hle, nyní čas příjemný, hle, nyní den spásy: v těchto tedy dnech prokazujeme se jako služebníci Boží v mnohé trpělivosti, v postech, bděních a v lásce nelíbené . . .“

Po stránce podmětné podpírala tedy křestní idea úsilí církve o vnitřní obrod a nový rozvoj nadpřirozeného života Spasitelem vydobytého a křtem sdíleného. Byť hlavní péče věnována novým výhonkům na stromě církve, usilováno, aby nový život rozproudil se ve všech údech církve. Věřící, kteří vlastně neustále zůstávali *slyšícími* (katechumeny) v chrámech, měli se v této době obnoviti v duchu milosti křestní.

Není divu, že význam křestního znovuzrození ve spojení s velikonočními oslavami, tak vroucně zdůrazňován a vyzvedán. Svátost tato, o níž nejvíce bylo v starověku křesťanském psáno, o níž sv. Otcové s plamenným zápallem pojednávali, je jediným řádným prostředkem nadpřirozeného obrození od Krista ustanoveným a tudíž i branou do církve a k duchovním pokladům, Vykupitelem lidstvu získaným. Toliko křest může člověka zachrániti od věčné záhuby. Kdo není pokřtěn, nemůže platně přijmouti jiné svátosti. Jedině touto svatou branou vstupuje se do života věčného . . . Teprve později, kdy mizí zřízení katechumenátu a mezi čekateli křtu převládají nemluvnata, starokřesťanské vroucí hodnocení křtu pozbývá na své intenzitě. Byl to jakýsi důsledek změněných poměrů, arci na škodu věci. Za starých dob dospěli křtěnci mnohem pronikavěji si uvědomovali dosah nadpřirozeného znovuzrození ve křtu. Rozcházeli se úplně s minulostí. Opouštěli cestu tmy a smrti, vstupovali na cestu světla a života. Náplň nadpřirozených pokladů milosti, sdílená křtem, mnohem vroucněji okoušena. Pozdější oslabení původního nadšeného hodnocení nejprvnější a nejpotřebnější svátosti byla trpce pocífována, jak patrně ze stesku pařížské synody (r. 829): Křest u nás nyníjších křesťanů zůstává daleko za prvním svatým přijímáním, jež svou živou vzpomínkou zasahuje zcela jinak do našeho vnitřního života, než to ona svátost dovede. U prvních křesťanů

bylo tomu jinak . . . (Hefele IV, 56.) Lze doufat, že novodobé liturgické hnutí vykoná i po této stránce kus obrodné práce. Proč by nemohly výrazněji ožít katechumenské instrukce ve formách postních kázání za účelem obnovy křestního slibu? Nemohlo by být vzkříšeno 7 skrutinií ve formě 7 postních křesťanských cvičení? Neposloužil by tu rozbor obřadů křesťanů ve světle starých dochovaných výkladů, jež jsou v různých knihách roztroušeny a mohly by být snadno ve formě liturgických výkladů zpracovány? Jak by se těmi starokřesťanskými nádhernými výklady osvětlil význam málo chápaných symbolických součástí křesťanských obřadů! Jistě by se tím přispělo k hlubšímu hodnocení první, nesmírně důležité svátosti, jejíž význam tak velkolepě vyzvedá liturgie velikonoční!

Druhý význačný motiv v liturgii postní (odčiňování hříchů pokáním) souvisel s velikonoční ideou křtu. Běží tu o *druhý křest*, o *křest bolesti* . . . Čtyřicetidenní velikonoční předhodi hodilo se ke kajícímu odčiňování hříchů. Vedle katechumenů byli veřejní hříšníci předmětem zvláštní péče církve. V době postní bylo jim konati veřejné pokání. Na počátku kající doby byli žehnáni popelem a do Zeleného čtvrtku veřejně se káli, vyloučení z obcování věřících . . . Mše sv. se zúčastňovali jen na počátku, jinak stáli v kajícím rouše před chrámem. Přirozeno, že v mešních formulářích postních zůstala bývalá kázeň kajicnická hojně zřetelných stop hlavně ve čtvrtky. Později po odstranění veřejného pokání rozšířeno žehnání popelem na všechny věřící, kteří přijetím této svátostniny veřejně projevují předsevzetí konati v postní době pokání.

Nuže, i po změně dřívější praxe a úpravě křestní výuky podle nových poměrů zůstaly myšlenkové vztahy starobylé liturgie k náboženskému životu věřících v době postní nezměněny. Postní dobu máme prožívat pod vedením liturgie tak, jak byla prožívána věřícími v éře praxe katechumenské. Nic tu není přežitého. Liturgie, usměrňující zbožnost naší, zůstává hlavní povoláním věřících, jako byla před 1500 lety. Zbožnost liturgie je zbožností církve. Odklon od zbožnosti stávající liturgie je odklonem od zbožnosti církve. Naopak, čím více

zpovrchňelosti a zplanělosti v novodobé zbožnosti, tím usilovněji měli bychom se k liturgii přimykati.

*

Stejně ovládnuta ideou křestní liturgie velikonočního svátečního osmidení. Bohoslužba velikonoční oktávy rozvíjí a prohlubuje s nejrůznějších hledisk význam duchovních pokladů nadpřirozeného života, vydobytého Vykupitem a sděleného křtem. Mešní formuláře poukazují na hlavní znaky tohoto života (v pondělí: štěstí, v úterý: moudrost, ve středu: živé spojení s božským zdrojem, ve čtvrtek: jednotu, v sobotu: důstojnost).

Že při oslavách zmrtvýchvstání pozornost obrácena k novokřtěncům, je samozřejmo. Byliť velikonočními *prvotínami církve*. Ve velikonočním týdnu bělaly se chrámy jejich bílým křestním rouchem, v němž se až do soboty bohoslužeb účastňovali. Proto zvané též jednotlivé dni velikonočního týdne *bílými dny* (už sv. Řehoř Vel. je tak nazývá). Dosud zůstalo toto označení v liturgické řeči posledním dvěma dnům velikonočního osmidení (sobotě a neděli). Bylo přirozeno, že k novokřtěncům výslovně přihlíženo v liturgii velikonočního týdne (od noční bohoslužby veliké noci počínajíc). Jak v modlitbách, tak v ostatních částech mše svaté i brevíře stále se vynořují vroucí zmínky o prvotínách církve. Myšlenka na novokřtěnce stále se vine liturgii v těsném spojení se zmrtvýchvstáním Páně. Nejen evangelní úryvky mají upevňovati novokřtěnce v radostné stálosti u víře, nýbrž i epištoly, vzaté většinou ze Skutků apoštolských. Právě tato svatá čtení tvořila závěrečnou instrukci novokřtěnců. Pojednávalať o duchovním nadpřirozeném obrození, jež je účinkem vykoupení.

*

Oktáva velikonoční je po nejvýznačnější praktické stránce jakousi osmidenní pobožností za novokřtěnce. I když za změnách poměrů katechumenát dávno odstraněn a chrámy naše se nebělají v týdnu velikonočním křestním rouchem novokřtěn-

ců, *nejsou modlitby v liturgii dochované bezpředmětny*. Modlíme se za naše novokřtěnce, dnes převážnou většinou děti . . . Mějme na mysli při liturgii pokřtěné děti, obzvláště ty, jež přicházejí k užívání rozumu, tedy naše školní děti a neubráníme se pohnutí. Či nejsou právě ti naši dospívající novokřtělci více než jindy předmětem útoků pekla? Nenasévá se do srdcí pokřtěných školních dětí s mimořádným úsilím símě nevěry? Není dnes mimořádně ohrožována víra našich novokřtělců?

Za pokřtěné děti se modlit je právě dnes velmi nutno. Nebylo by přiměřeno dáti dnes výrazněji oktávě velikonoční ráz osmidenní pobožnosti za dospívající dětské novokřtěnce? Kdyby se na to vroucně poukázalo v chrámech, kdyby se vyzvali rodiče i děti k větší návštěvě bohoslužeb ve velikonočním týdnu a k společným modlitbám, *neoživili bychom vznesené intence církve, na níž takový důraz kladen v dobách, kdy liturgie velikonočního osmidenní se tvořila?*

Dr. F. Cinek.

Zdali byl Kristus zároveň knězem a obětí.

(Summa Th. III. q. XXII. a. 3.)

Namítá se: 1. Zdá se, že Kristus nebyl zároveň knězem a obětí. Úkolem kněze jest zabít oběť. Avšak Kristus nezabil sám sebe. Nebyl tedy zároveň knězem a obětí.

2. Mimo to je kněžství Kristovo více podobno kněžství Židů, které bylo ustanoveno od Boha, než kněžství pohanů, jimž se uctivali démoni. Ve Starém zákoně nebýval však obětován žádný člověk, což je nejvíce vytýkáno při obětech pohanských, podle slov žalmu 105: Prolévali krev nevinnou, krev svých synů a dcer svých, které obětovali modlám kanaanským. V kněžství Kristově tedy nemohl být Kristus-člověk obětí.

3. Kromě toho každá oběť, tím že jest obětována Bohu, jest i Bohu zasvěcena. Avšak člověčenství Kristovo bylo od počátku zasvěceno Bohu a s Bohem spojeno. Nemůže se tedy vhodně říci, že by Kristus, pokud byl člověkem, byl obětí.

Avšak tomu odporuje to, co praví apoštol k Efeským: Kristus nás miloval a vydal sebe sama za nás v dar a oběť Bohu k vůni libezné.

Závěr: Když skrze Krista byly shlazeny hříchy lidí, byla dána milost a přinesena lidem dokonalá sláva, byl Kristus, pokud byl člověkem, nejen knězem, nýbrž i darem obětním a dokonalou obětí pokojnou a zápalnou za hřích.

Odpovídám, že každá oběť viditelná, jak praví Augustin v X. knize „O městě Božím“, je svátostí neviditelné oběti, to jest, je posvátným znamením. Neviditelná pak oběť je ta, již obětuje člověk Bohu svého ducha, podle slov žalmu 50: Obětí Bohu je duch zkroušený; a odtud vše, co se Bohu podává za tím účelem, aby se duše člověka povznesla k Bohu, může se nazvat obětí.

Potřebuje tedy člověk oběti z trojího důvodu: Za prvé totiž na odpuštění hříchu, jímž se odvrátil od Boha: a proto praví apoštol k Židům, že knězi přísluší, aby obětoval dary a oběti za hříchy.

Za druhé, aby člověk setrval ve stavu milosti, aby byl vždy spojen s Bohem, v němž spočívá jeho mír a blaho. Odtud i ve Starém zákoně byla obětována oběť pokojná za spásu obětujících, jak čteme v knize Levitikus.

Za třetí k tomu, aby byl duch člověka dokonale sjednocen s Bohem, což se hlavně stane ve slávě. Proto i ve Starém zákoně byla přinášena oběť zápalná jako celopal, jak se praví v knize Levitikus. Toho pak se nám dostalo člověčenstvím Kristovým.

Neboť za prvé byly hříchy naše smyty, podle oné věty k Římanům: Byl vydán za hříchy naše.

Za druhé, obdrželi jsme skrze něho milost spasnou, podle slov k Židům: Stal se příčinou věčné spásy všem, kteří ho poslouchají.

Za třetí dosáhli jsme skrze něho dokonalé slávy: K Žid. Máme důvěru skrze jeho krev na vstoupení do velesvatyně, totiž do slávy nebes.

A proto Kristus, dokud byl člověkem, byl nejen knězem, nýbrž i obětí dokonalou, jsa zároveň obětí za hřích, obětí pokojnou a zápalnou.

*

K první námitce je třeba říci, že se Kristus neusmrtil, ale vydal sebe sama dobrovolně na smrt, podle slov Isajáše: Obětoval se, protože sám chtěl; a proto se praví, že sám sebe obětoval.

Na druhou námitku se odpoví, že usmrcení Krista-člověka se může přirovnati k dvojí vůli: jednak k vůli usmrcujících, a takto nemá povahy oběti; neříká se totiž o vrazích Kristových, že přinesli Bohu oběť, nýbrž že těžce zhřešili. A podobnost s tímto hřichem měly bezbožné oběti pohanů, při nichž obětovali lidi modlám.

Jednak se může pohlížeti na smrt Kristovu se zřetelem na vůli trpícího, který se dobrovolně vydal utrpení; a s tohoto hlediska má povahu oběti, v čemž se neshoduje s oběťmi pohanů.

Na třetí námitku nutno odpověděti, že posvěcení člověčenství Kristova od počátku nezabraňuje, aby táž přirozenost lidská, když byla při utrpení obětována Bohu, byla novým způsobem posvěcena, totiž jako oběť tehdy aktuálně podaná: získala totiž tehdy posvěcení aktuální z bývalé lásky a milosti spojení posvěcující ji absolutně.

Přeložil Fr. Petr Mikelita O. P.

Najväčšie drama vekov.

Hlodavý zub času zdrvil životy jedincov a ich dielo zpučrelo v ničote zapomenutia. Jediné dielo sveta od počiatku svojho vzniku zostáva nerušené, vždy jedno a to isté. Predčí všetky úkony ľudské, pretože je Božské.

Odohráva sa každodenne. Opakovaním sa stáva večným v tom smysle, že trvá do konca sveta. Dej toho dramatu je jednoduchý, a predsa najúčinnjší, najdojímavejší, lebo je tragédiou Bohočloveka. Javiskom je povýšené miesto bez opony, bez lampiónov a reflektorov, prikryté dvoma belostnými plachtami. Reflektory nahradzuje matné svetlo večnej lampy a žiara voskových sviec, prepjatú nádheru zatieniajú sväté obrazy na oblej klenbe. Tie strhujú myseľ divákov a uchvacujú v extáziu nevšedného, nadprirodzeného vznetu, pripomínajúc im posledné veci človeka. Orchestrálne nástroje zastupuje organ; hlavnými osobami dramatu je Boh a človek-kňaz.

Na tiché zacenganie rozozvučia sa melodické zvuky organa a vítajú kňaza, nesúceho malicherný kúsok nekvaseného chleba, aby ho mystickými slovami premenenia premenil na hlavného hrdinu dojemného dramatu — Krista. Slovami „Súď ma, ó Bože, . . .“ začína sa najväčšia, najkrajšia a najživotnejšia tragédia vekov — svätá omša. Nie je to obraz krížovej obety, ani iba rozpomienka na ňu, ale je tou istou tragédiou, jaká sa odohrala na Golgote za tesknej nóty boľastných výchvevov zúriacej prírody. Opakuje sa umučenie a smrť, prelieva sa krv Bohočloveka. Označuje sa celá história vykúpenia: stupňová modlitba vyjadruje štyri tisíc rokov nádeje spravodlivých. Kyrie a Gloria vystihujú príchod Božského Dieťaťa a vebný chorál anjelov pri Betleheme, Orácie naznačujú utiahnutú, nenáročnú a tichú mladosť Božského hrdinu, Epištola, prenesenie misálu a Evangelium poukazujú na neveru Židov a zanesenie spásy pohanom; Crédom sa končí symbolický úvod vznešeného deja a dej vystupňuje sa v prvú hlavnú časť sv. omše — v obetovanie. Pri liati vína a vody

sa nám nevdojak vtiera v myseľ žalostný obraz Krista v Getsemanskej zahrade krvou sa potiaceho, ktorého zkrvavelé oči sa topia v krúpajoch agonického potu a zmeravelá tvár krčovitá sa kriví a zalieva kvapkami studeného potu. Keď kňaz pri obetovaní vystiera požehnané ruky, aby posvätil obetné dary chleba a vína, nemožno oddeliť tento úkon od obrazu, ktorý kreslí v Evanjéliu sv. Lukáš, hovoriac: „ . . . pokľaknúc modlil sa: Otče, jestli chceš, odním odo mňa tento kalich; avšak nie moja, ale Tvoja vôľa nech sa stane!“ Na Sanktus po ukončení velebných slov o Najsvätejšej Trojici a po vrúcnom „Memento“ dej vyvrcholuje v premenení. Kňaz slovami „Toto je telo moje a toto je krv moja“, ktorých moc je priamo božská, ľudskému umu nepochopiteľná, privoláva s nebeských výšin samého Boha-Krista a vteľuje Ho do spôsobov chleba a vína. Je to obeta vzácna, milá a všetky možnosti prevyšujúca, lebo podľa slov sv. apoštola Ondreja obetuje sa „ . . . na oltári všemohúcemu pravému Bohu nie mäso býkov, nie krv báranov, ale nepoškvrnený Bäránok Boží. Vznešený, veľký, vážený, ctihodný hrdina — Boh — prechádza v stav nízky, chatrný a žalostný, ktorý temer zničeniu sa rovná. Preto tým väčšie, hlbšie, otrásajúcejšie a povznášajúcejšie je tragikum, čím vznešenejšia osoba trpí, stráda a obetuje sa. Sväté ruky kňaza pozdvihujú v spôsobe chleba a vína Krista a činia zadosť slovám Jána evanjelistu „ . . . A jako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka, aby každý, kto v ňom verí, nezahynul, ale mal život večný!“ (III., 14).

Diváci dojemného dramatu nedivajú sa netečne na priebeh deja. Spojujú sa vzájomne s mystickým telom Obetovaného, pretože „ . . . jedno telo sme mnohi“ (1 Kor. X, 17), pretože celý dej prežívajú, spoluúčinkujú a pri zakľúčení strastnej tragédie svätým prijímaním sa spojujú s Bohočlovekom. Duša prijímajúceho sa norí do lahodných sfér tichého smierenia a láskavého odpustenia. Duch v nábožnom zanítení nadšený Božskou mohútnosťou posvätného deja sa vznáša do neprehľadných priestorov vesmíru, aby láskou objal celý svet, v ktorom

spatruje stopy milosrdenstva a dobroty obetovaného Boho-
človeka. Vierou premáha zlobivosť sveta, ktorej zlatou koru-
nou je láska účinná, lebo láska neúčinná, láska bez viery je
planý cit nadýmajúci dušu bez smyslu, programu a cieľa, je
mátohou bláznovskou a paskvilom božskej ctnosti.

Taký je účinok najväčšieho dramatu. Ovocie vnútornej prav-
divosti deja. Dojem zo skutočnej tragédie Bohočloveka, tra-
gédie, ktorá sa opakuje každodenne na našich katolíckych
oltároch.

Cyril Dudáš.

Sv. František Xaverský.

V šestnáctém století byla církví zasazena protestantismem
hluboká rána. Ježto život církve v úchvatné analogii proudí
jako v lidském těle, bylo třeba podle týchž zákonů přílivu ži-
votních šfav, aby se rána mohla hojiti. V řadě reformních po-
činů téhož století poutá pozornost dílo, jež ani záminky pro
svůj vznik si nevzalo z hrozícího protestantismu, nýbrž kořen-
nou půdou měl mu býti východ. Je to jesuitský řád. Prozře-
telnost učinila ho hrází moderní heresi, avšak též iluze Igná-
cova pracovati ve Svaté zemi se splnila, jinak sice a v jiných
rozměrech, než se odvážil tušiti. „Rozmilý mistře Xaveře, víte,
že sv. Otec ustanovil, aby dva naši kněží se odebrali na mi-
sie do Indie. Vyhlídli jsme Mg. Bobadillu, ale jeho nemoc ne-
dovoluje, aby se vypravil. Co tedy myslíte, mám poslati vás?“
tak mluvil Ignác ke Xaverovi. Ihned byl Xaver rozhodnut a bez
váhání odpověděl: „Jsem ochoten, pošli mě!“ Ustanoveno
tedy, že Xaver převezme misii na východě, a následujícího dne
také odjel.

Xaver!

Do jeho velké duše měly se vlíti exercicie sv. Ignáce a In-
stitut Tovaryšstva Ježíšova a nabýti tak životních forem mi-
mořádné svatosti a gigantické síly.

Exerciční knížka svým neosobním stanoviskem, několika

roztroušenými poučkami pro duchovní život a suchými schematy meditací a Institut jako zákoník svými paragrafy může snad uchvacovat znalce, ale vlitý do života svou bohatostí a plností uchvacuje davy.

Víme, že *gratia supponit naturam*, t. j. že milost Boží se přizpůsobuje přirozenosti, jejím vlohám a sklonům. Milost může mnohé z těchto přirozených věcí nahradit, ale obvykle je předpokládá a zdokonaluje. Xavel měl zdravé a silné tělo, jakého bylo třeba k nesmírným námahám na cestách po východě. Pocházel ze šlechtického rodu Jassů a v jeho žilách kolovala krev starých bojovníků proti Maurům. Současné válečné události, v nichž vyrůstal, tvořily jeho odvážnou a ctízádnou povahu, na kterou se měla navázat milost a použití všeho toho k výpravám a bojům jiného druhu. Chudoba rodiny Xaverovy, nezdařené boje za navarskou vlast a rodinné tradice vedly ho na vědeckou dráhu. Odešel proto na pařížskou universitu, která byla tehdy nejvyhlášenější v celé Evropě. Ubytoval se v koleji sv. Barbory a brzy se ocitl ve viru studentského života, jenž svým ohněm zapaloval hořlaviny v Xaverově srdci. Jeho soudruhové i mnozí profesori vedli nevázaný život. Ošklivé vředy na tváři jeho učitele a lehkomyšlných soudruhů, neklamné to známky neřesti, dávaly mu výstrahu v temné noci, jak sám později vypravoval. Druhé nebezpečí týkalo se víry. V koleji sv. Barbory vál vítr protestantského novotářství, jež si razilo z Německa cestu světem. Ozývaly se tam žerty a posměšky z papežství a kněží, a mnozí studenti více si vážili Lukrecia než Aristotela, Erasma víc než Tomáše a Seneky více než bible. Kolej často navštěvoval mladý právník Jan Kalvín, jenž dovedl poutavě vyprávěti o římských zlořádech a čistém evangeliu. V těchto nebezpečných vodách plynula studijní léta Xaverova, jenž si po filosofii získal hodnost magistra svobodných umění a vykládal Aristotela v beauvaiské koleji.

Vtom se cesta jeho života skřížila s životem sv. Ignáce, jenž jako chudý student přišel do Paříže a studoval latinu. Bydlil společně s Xaverem a Petrem Fabrem v jednom pokoji.

Xaver si s počátku svého spolubydličího nevážil a smál se

jeho řečem o pohrdání světem. Měl na mysli vysokou církevní hodnotu, bohaté obročí a spokojený život. Psal také v této záležitosti svým bratřím Miguelovi a Juanovi, aby pro něho získali kanonikát v Pamploně.

To jest přirozená základna, jež měla nésti gotickou stavbu exercicií: geniálně nadaný duch, obdařený šlechtickou velkomyslností, hnaný ctížádostí a touhou vykonati něco velkého, ale stejně silně vyhloubené srdce sobeckostí a světským smýšlením, takže jen s pohrdlivým úsměvem přijímal slova: Co pomůže, Františku, kdybys celý svět získal, ale na své duši škodu utrpěl?

Ale milost zvítězila. — Xaver konal měsíční exercicie. Jeho důsledná povaha ho pudila až k přílišné horlivosti, takže musel býti varován, aby si neuhnal nemoc svou přísnou kajčností. Několik dní po sobě — někdy až čtyři nepožíval ničeho. Že dříve příliš tančival, spoutal si nohy, bedra a ramena uzlovitými provázky tak, že jen stěží mohl choditi, a v těch poutech konával svá rozjímání. Ne snad že bychom v této fyzické bolesti viděli absolutní hodnotu, ale můžeme ji měřiti žár lásky a velkomyslnosti, kterou zapalovaly exerciční pravdy v této velké duši.

Exercicie ukazují cíl lidského života: Boha, jeho slávu a službu, a proto tolik je člověk u sebe provede, kolik stlačí svůj egoismus. Tolik pokročíš, kolik sobě učiníš násilí. Čím silnější je povaha a čím vyvinutější jsou vášně, tím většího úsilí je třeba, by se tato tíha lidské přirozenosti pozdvihla. A poněvadž Xaverova povaha byla silná a vášnivá, bylo třeba nadlidské síly k jejímu zdolání. Když skončil exercicie, přišla zpráva, že jeho šlechtictví bylo císařem potvrzeno a kapitula Nostra Señora del Sagrario v Pamploně ho zvolila kanovníkem. Sny jeho mládí zdály se býti splněny, ale exercicie měly dosti síly, že zůstaly pouhými sny. Začal jiný život. Častěji míval neklidné sny a volával: Mas, mas, mas. Víc, ó Pane, ještě víc. Tehdy pocítil, jak sám později vyprávěl, obtíže a oběti, práce a námahy apoštolského života, ale zároveň cítil, jak milost ho sílí, těší a povznáší, takže volal: Ó ano, s radostí, víc, Pane, ještě víc!

Poznáváme silně vytaženou linii exercicií, jež ve svém rozběhu k Bohu první týden ukončují předsevzetím „toužiti a to si voliti, co nám více napomáhá k cíli, pro který jsme stvořeni“ a v druhém týdnu strhují vzorem Krista Pána, že chceme „raději chudobu s ním chudým než bohatství, potupu s ním potupeným než pocty a raději býti považováni za pošetilce a blázny pro Krista, jenž byl napřed považován za takového, než za moudré a opatrné na tomto světě.“

Tato úchvatná meditace vlita do formy řeholního pravidla zní: „jako světští lidé, kteří se shánějí po tom, co je ze světa, milují a velmi horlivě vyhledávají důstojenství, oblibu a slavné jméno na zemi, jak je tomu učí svět: tak zase ti, kdo prospívají v duchovním životě a opravdově následují Krista Pána našeho, milují a vroucně si žádají, co je tomu zcela opačné, totiž z lásky a úcty k němu býti oděni týmž šatem a ozdobeni týmiž odznaky jako on“. Tato tři místa nejvyšší dokonalosti stručně vyjádřena znějí jako údery zvonu: K větší slávě Boží. Xaver toto jesuitské heslo pochopil a provedl s úžasnou silou své přirozenosti, s bezpříkladnou velkomyslností a s obdivuhodnou nezištností. Tím nemá býti řečeno, že není možný větší světec než on, nýbrž jen to, že člověk s týmiž přirozenými i nadpřirozenými dary sotva by byl schopen většího rozpětí a využití svých sil. Tak je dán formát jeho osobní dokonalosti.

Avšak dokonalost exercicií nečiní člověka dokonalým pouze pro sebe, nýbrž vede do práce a do boje za věčným Králem, Kristem pro spásu duší. A tato výzva není jen k jakékoliv práci, nýbrž i tu se ozývá hlavní věta exercicií: „co více prospívá“ k slávě Boží a spásě duší a Institut razi dvě charakteristická slova: *quo universalis, eo divinius*. Xaver to pojal geniálním svým duchem opravdu velkolepě. Ačkoli začal jako prostý misionář, nedal se zlákatí přechodným úspěchem, nýbrž hledal pravou základnu celé misionářské činnosti. A našel ji. Veškeren východní svět od Indie až po Japonsko, ač na pohled tak různotvarý, že nikomu dosud nenapadlo jej spojovati, pojal jako jednu kulturní sféru a jedno misijní pole, v němž bylo třeba najednou vzbuditi hnutí ke křesťanství.

Jeho misionářské cesty značí proto program, který měla teprve daleká budoucnost prováděti. Byl vojevůdcem, jenž na svém vítězném postupu označil nejzazší místa, kam ostatní mají za ním následovati.

Ačkoli jeho plány se zdály na první pohled šíleně odvážné a dobrodružné, přece na rozdíl od dobyvatelských a objevitelských podniků druhu Almeidova a Albuquerqueva nevládne jimi nálada, bravurní odvaha a náhodné štěstí, a proto trvají dále. Za šest roků, co pracoval v Indii, zorganizoval misijní činnost tak šťastně, že se mohla státí východiskem pro celou východní Asii. Jeho touha však ho nesla do Japonska. Dostal se tam s největší námahou a nebezpečími. Své dojmy o Japonsku shrnul v tato slova: „Z objevených národů je to dosud nejlepší a myslím, že mezi pohany nenalezneme jiného národa, jenž by Japonce předčil.“ Zdolán ohromnou prací a nadšen nadějemi, jež v Japonsku rostly, psal do Evropy: „Kdyby bylo možno poslati na university v Evropě všechny útěchy, jimiž nás Bůh zde obdaril, jsem jist, že by mnozí učenci zanechali své vědy, kanovníci a preláti by opustili své důstojnosti a přijmy a šli by do Japonska hledat jiný život plný sladkých útěch.“

V Japonsku se neomezil na prostou misionářskou práci, nýbrž pojal plán tuto zemi obnoviti nábožensky a mravně duchovním spojením se západem, k němuž měly přispěti evropské university. Chtěl jako universitní profesor přiblížiti Japonce ke křesťanství. Tento plán se teprve v našich dnech zlomkovitě uskutečňuje. Ačkoli Japonci byli křesťanství velmi nakloněni, nemohli se přece zbaviti pochybnosti, kterou Xaverovi stále předkládali: „Jak může býti náboženství Evropanů pravé, když Čína o něm neví?“ Čínu považovali za pramen veškeré kultury. Xaver se tedy rozhodl kázatí evangelium v Číně. „Moje cesta do Číny je těžká a nebezpečná,“ psal do Goy, „a jak se zdaří, nevím.“ Do Číny sice nepronikl, nýbrž zemřel před jejími branami na ostrově Saucianu, ale cestu do Číny otevřel. Jeho životem a pracemi byl postaven most mezi Indií, Čínou a Japonskem a po něm chodí řady misionářů, aby vybudovali dílo, které on naznačil v hlavních rysech.

Církev o něm vyřkla svůj soud svatořečením a titulem „patrona Dila šíření víry“. Urban VIII. o něm praví: „Byl poslán od Boha, aby se stal vůdcem všem budoucím misionářům a zasloužil si býti jednohlasně nazván apoštolem nových národů.“ A Tovaryšstvo Ježíšovo v něm vidí jednoho z nejlepších svých synů, jenž dokonale svou osobou i dílem ilustroval exercicie a Institut řádový. Je jejich prvním květem, ozdobou, apologií a živým pomníkem nepomíjející krásy.

P. Fr. Lepka S. J.

Život duchovní a veřejný.

2. Dvoji bohatství.

Jiným předmětem, tvořícím vztah vnitřního dění k veřejnému životu, jest hmotný majetek.

Jest prostě úžasné a nelze to nepřičítati zaslepenosti vlivem mocností temnoty, že věřící člověk, ač zákony Boží spravedlnosti až mohutně zdůrazňují povinnosti ke hmotným věcem, tak málo klade na ně důraz a že si prakticky málokdy nebo nikdy neuvědomí, jaké závazky mu plynou z vlastnictví, nebo že nanejvýš se řídí nejhruššími nařízeními morálky, nedocházeje v této otázce tak důsledně daleko, jako případně v jiných otázkách, majících bližší styk s duchovním životem. Jen světci, u nichž na jejich řešení poměru k majetku hledíme jako na hrdinství, dovedli opravdově zaříditi své majetkové poměry dokonale podle požadavků svého duchovního poměru k Bohu a vyrostla z jejich majetku veledíla křesťanské lásky.

Ovšemže chci hned zde zdůrazniti, že v této nedbalosti mohou spatřovati i úmyslné Boží dopuštění tohoto zneužívání hmoty, aby tím vynikla její naprostá podřadnost v Božím řádě a bylo zřejmo, že konečně věci Boží se dějí pomocí chudoby, pokory a obětí . . .

Než, má-li již někdo majetek, nesmí a nemůže mravně tvrdit,

že Bůh nepotřebuje jeho peněz nebo hmotné součinnosti a že z jakéhosi pohrdání hmotou ani ji nezatahuje do sfér svých duchovních zájmů, otázek nebo mravního svědomí.

Pohlédneme-li opět jasným a přímým zrakem na vlastnictví v jeho odvislosti od základu všeho — od Boha — ve vědomí, že nic nelze vyjmouti z dosahu jeho vlivu a že nic se nemůže posoudit nebo hodnotit bez věcného vztahu k němu, vyrostě nám samočinně komplex duchovních zákonů a závazků:

Jako vše stvořené, má i hmotný majetek jediný účel: Zvelebení Boha. Přímou a sám nikoli. Nemá mohutnosti, které by mohly přímo vstoupit do poměru k duchu. Jeho funkce však je pomocná, a to značného významu, protože se k ní poji u většiny lidí veliký díl životní zkoušky: Na hmotě mají ukázati svou zdatnost, poslušnost, zachování Bohem daného řádu: Jeho funkce je buď záporná, sloužíc jako materiál k odřikání a sebezáporu, jest i kladná, poskytujíc možnost konání dobrého.

Tato zásadní funkce všeho hmotného se uplatňuje mimořádně důrazným způsobem při otázce vlastnictví, ježto právě k ničemu nemá člověk tolik skutečných a závazných vztahů jako k tomu, co mu patří . . .

Tím jsme vyslovili podstatu majetku: Jest substrátem nebo materiálem, na němž se ukazuje mravnost, to jest směr lidského ducha vzhledem k oběma termínům lidského života: k BOHU, jakožto nejvyššímu konci cesty ducha a ke hmotě, jakožto opačnému pólu, z nichž oba protichůdně a kontrární póly přitahují člověka ke své službě a ovládnutí . . . A výsledek těchto přitahujících sil se jeví při úplnosti jakožto plné zduchovenění hmoty a úprava její ve službu duchu, při druhém opačném směru jakožto zotročení ducha a porobu jeho pod vládu smyslnosti, pýchy a tužeb, naprosto vtělených ve hmotný majetek . . .

Boj o člověka se pohybuje po těchto liniích protivným směrem a přitahuje ducha brzo na tu, brzo na onu stranu.

A na týchž liniích, které jsou identické se stadii zmíněných bojů, se pohybuje hřích, smrtelný i všední, na nich se pohybuje i dobro a ctnost.

Je tedy věčným úkolem každého člověka, věčným proto, že jeho výsledky určují jeho věčnost, aby se v tomto zápase úsilně klonil ke směru vše zduchovňujícímu a jak chápal a soudil, tak také používal všeho vždy jen v zorném úhlu vztahu k Bohu.

Tedy i majetek.

A z těchto základních směrnic plyne ihned několik zásad:

Majetek tedy není něčím samostatně hodnotným, nýbrž pouze v nějakém poměru k cíli.

Není tedy také nejvyšší hodnotou, nýbrž svou podstatou má služebnou funkci. Ve spojení pak těchto dvou zásad vyrostle třetí, prakticky nejdůležitější a směrodatná,

že vyšší hodnoty jsou hodnoty ducha, že jakožto pomíjitelný činitel v lidském životě jest nebo musí býti ve skutečné odvislosti od ducha, že je tedy vždy přednost dávat, a to nikoli v traktátech a teorii, nýbrž také skutečně, že by to zasáhlo i nejjemnější záchvěvy denního života, že by se tím řídily i nejmenší hnutí mysli a rozhodnutí srdce a jeho tužby,

statkům čili bohatství duchovnímu před majetkem nebo bohatstvím hmotným!

Nuže, to není nic jiného, než po dlouhých úvodech praobyčejná věta z průměrných kázání . . .

Ano, ale kde jsou důsledky ve skutečném křesťanském životě?

Tyto zásady zůstávají právě jen všeobecnými pravidly, ale jejich aplikace na případy denního života jest prostě slepá.

Tím spíše zůstávají mrtvy vzhledem k hlubinám duchovního chápání, jak jsme je v základě probrali v celé dosavadní úvaze.

Že není přehnáno, ukáží další slova:

Je-li majetek nutně v poměru k Bohu a k věčným zájmům lidské duše, není majetník jeho naprostým pánem a nemůže tedy s ním nakládati docela svobodně.

Nejvyšším majetníkem je Bůh sám, ostatní jsou jen správci.

Tato slova nejsou teorií, a jsou-li jí, je to právě důkazem, že jsme zapomněli na jejich skutečnou platnost, jsou-li jí, tím buďte pro náš život duchovní i věčný . . .

Neboť jest mnoho katolíků, kteří při nejvyšší zbožnosti ne-
jednají s majetkem jako se svěřeným, nýbrž jako absolutní
páni. Ano, jejich zbožné jinak srdce se zachvěje, jen jak se
začne o něm mluvit, a to tím hlouběji, mluví-li se dokonce
o jejich povinnostech k jejich majetku.

Jako zásadu konkrétnější než výše uvedené vyslovme si
hned slova kladného zákona, pronesená papežem Lvem XIII.
v encyklice *Rerum novarum* a jinde: „Kdokoli přijal od Boha
větší míru darů, ať už tělesných nebo vnějších, ať už duševních,
proto je dostal, aby jich užíval ke svému zdokonalení, a stejně
jakožto služebník Boží prozíratelnosti i k dobru a užitku ostat-
ních bližních.“¹

To jest jedna z funkcí majetku, a k ní přistupuje druhá:
Majetek budiž předmětem, jímž by člověk konal dobro a tím
si zasluhoval věčnou blaženost, čili jinými slovy, tak jej oce-
nil a tak s ním zacházel, aby si jeho pomocí rozmnožoval mi-
lost posvěcující, která jest právě měrou této věčné blaženosti
zde na zemi.

Doufám, že těmito dvěma konečnými zásadami jsme polo-
žili dostatečný základ ovšem ve spojení s oněmi prvnějšími
a všeobecnějšími — abychom mohli již sestoupiti k přesnému
jejich použití v jednotlivostech.²

Nuže, majetek jest dvojí: movitý a nemovitý.

Vztah majetníka k němu jest objat asi těmito možnostmi:

Vnitřní postoj jeho k vlastnictví,
užívání, sám-li s ním pracuje,
uložení, dává-li s ním pracovati jiným, a
půjčky, jakožto zvláštní případ vkladů.

1 *Rer. nov.* ze dne 15. května 1891.

2 Připomínám, že by se mohlo ještě mluvit o jiných zása-
dách, na př. o radosti ze správného použití majetku, o štěstí,
které se tím může působiti jiným a tím je také povznášet,
o povinnosti spravedlnosti k zaměstnaným a pod. Ale všim-
něme si, že tím bychom již zabíhali do jiných vztahů a od-
klonili se od přesně vymezeného cíle pojednání, které se chce
přesně zabývat pouze dvěma termíny: duší a majetkem s vy-
loučením dalších.

Aby křesťan aspoň v duši uznával, že jest pouze správcem všeho, co má, jest požadavkem spravedlnosti. To znamená, že by hřešil proti poslednímu smyslu všeho stvořeného, kdyby chtěl jinak smýšlet. Příznějme si, že v tomto smyslu snad mnoho křesťanů se neproviňuje, protože konečně smýšlení samo v sobě ještě nevyžaduje zvláštních obětí, nanejvýše záporu pýchy.

Mluvime a chceme mluvit však o lidech duchovních snah. Tu však již nesmíme se omezit pouze na otázku, kolik žádá přísná spravedlnost: pro lidi tohoto druhu jest nejvyšším zákonem láska a její požadavky. Nuže, láska k Bohu, láska, která vzhledem k nejposlednějším základům stvoření se nespokojí jen jakýmsi odklonem od hmoty a pouze nejnižší měrou zduchovnění jejího, nýbrž která touží postoupiti v podrobení hmoty daleko hlouběji, ano, dosíci podle míry milosti jejího naprostého podrobení duchu a službě posledního Cíle — nemůže na majetek hledět jinak, než výlučně jako na předmět, na němž by mezi jinými také se dokonale ukázala opravdovost. Bude tedy na majetku ukazovat svou touhu po odříkání a bude jejím štěstím, nikoli majetek rozmnožovat, nýbrž v důsledku „bláznovství kříže“ pocítí největší radost, když ji ho ubude k větší slávě Boží, nebo k dobru duší . . . Bude šťastna, že se jí naskytla příležitost k nové zásluze, že se může opět zbavit o něco pozemského balastu . . .

Hle, v tom je prakticky vícecennění hodnot věčných nad časnými, že se raduje ze ztráty těchto pro rozmnožení oněch . . .

Ale chceme jít dál, výš . . . Čím bude jasnější duchovní oko majetnikovo, tím důrazněji mu bude vzhledem k jeho majetku vynikati vnitřní pravda slov sv. Ignáce: „Jak se mi hnusí země, hledím-li k nebi.“ Nebo-li: Vzdálenost ducha od hmoty, věčnosti od časného jejího trvání, její podstatná nepatrnost k poměru k bohatství duchovnímu, její negativní funkce ještě silněji se odráží od podstatnosti věčného cíle, takže v jas ducha mu bude skutečnou tmou, ano, bude jí pohrdati, a to nikoli v pouhém negativním smyslu, nýbrž tak pohrdati, že ji jednoduše nebude již vůbec ceniti jakožto hmotu, nýbrž pouze

a jediné její formální předmětnost, jakožto pouhou nutnou funkci ke konání dobra a sebezáporu . . .

Prosím, aby se tento poslední moment co nejvíce vtiskl do paměti, ano, do srdce . . .

Neboť od jeho zhodnocení závisí samočinně, co chci uvést jako povinnost o užívání majetku, od toho závisí mravní pochybení těch, kteří nechávají majetek nezužitkován a zakládají poklady (thesaurisace) — mravní povinnost, hýbat s poklady a s hřivnami, aby vynesly touto svou funkcí co nejvíce pro Boha, církev a duše, a právě proto, že se jimi pohrdá jakožto takovými, aby se myslelo jen a jen na tuto funkci a nedávalo se místo strachu, že by se při tom pohybu majetku a jeho zužitkování mohlo něco ztratit na něm samém. Jinými slovy:

Člověk pohrdající duchovně majetkem, netouží po něm, nemá-li ho — a má-li jej, nebojí se s ním odvážně pro Boha jednat, protože mu nejde o jeho ztrátu.

Vyjímám zde, i to jest pojata v řečeném, případ, kdy otec má zajistiti svým dětem potřebné a slušné živobytí, tak, aby ovšem také musily pracovat, ne podle míry, aby nemusily nic dělat. — To však patří již mezi ostatní správné použití majetku a nikoli sem, kde se jedná o vnitřní vztah k němu.

A slovo o použití mne již vede k druhé modalitě vztahu duše a majetku. (Příště dále.)

P. dr. Jan Ev. Urban O. F. M.

Blahoslavení tiší. . .

To jest druhé blahoslavenství. Aby si někdo nemyslel, že k blahoslavenství stačí chudoba, ukazuje, že nestačí; ano, je potřeba tichosti, která mírní hněv tak jako zdrženlivost žádosťivosti. Ten totiž je tichý, kdo se nerozčiluje. K tomu však třeba ctnosti, aby ses nezlobil leč ze spravedlivé příčiny. Máš-li však i spravedlivou příčinu a přes to se nedáš uchvátit hněvem,

to je nadlidský způsob jednání a proto praví: *Blahoslavení tiší*. Hašteření bývá pro nadbytek pozemských věcí, takže nikdy by se člověk nesvářil, kdyby nelpěl na bohatství. Proto hned po blahoslavenství chudoby připojuje: *Blahoslavení tiší*.

Všimni si, že to spočívá ve dvou věcech. Za prvé, aby se člověk nehněval, za druhé, aby hněv mírnil, jestliže se hněvá. Svatý Ambrož praví: „Úkolem moudrého je mírniti výbuchy hněvu. A není menší ctností umírněně se hněvati než vůbec se nehněvati.“

Chrysostom praví: „Mezi mnohými věčnými příslibeními klade jedno pozemské.“ Tedy doslovně vzato tiší budou vládnouti touto zemí. Mnozí se sváří, aby nahrabali majetku, avšak často při tom pozbudou život i vše, kdežto tiší mají mnohdy všechno: „Tiší budou dědici země,“ praví Ž. 36.

Než lépe je vysvětlovati ve smyslu budoucího života a pak možno vyložiti mnoha způsoby. Hilár vykládá takto: *Budou vládnouti zemí* znamená, budou mítí oslavené tělo Kristovo, protože budou ve svém těle připodobněni jeho jasu: *Uzří krále v jeho ozdobě . . .* Isaj. 33, *Proměni naše nízké tělo, aby bylo podobno jeho oslavenému tělu*, Filip III, 21. Nebo jinak: *budou vládnouti zemí* znamená svým oslaveným tělem. Augustin vykládá metaforicky a praví, že tím dlužno rozumět jistou pevnost svatých v poznání První pravdy: „Věřím, že uzřím dobra Hospodinova v zemi živých.“ Ž. 26.

Toto druhé blahoslavenství se spojuje s darem pobožnosti, protože ti právě se zlobí, kdož nejsou spokojeni s Božím řádem.

Blahoslavení lkající.

První dvě blahoslavenství nás odlučují od zla žádostivosti a krutosti, zde máme třetí, jež nás vzdaluje od škodlivé rozkoše neboli potěšení a tím jest: *Blahoslavení lkající*. Starý zákon sliboval pozemská dobra a pozemské potěšení: „Sběhnou se k dobrodiním Hospodinovým, k obilí, vínu a oleji . . . bude se veseliti panna rejem, také jinoši a s nimi starci.“ Jer.

31. Naproti tomu však Pán blahoslavi lkání. Dlužno však poznamenati, že nelze každý pláč nazvat lkáním, nýbrž ten, jímž oplakáváme mrtvého, nám drahého. Pán zde totiž mluví o velkém zármutku. Tak jako shora, kde praví: *blahoslavení chudí*, tak i zde má na mysli největší lkání. Tak jako ti, kdož oplakávají mrtvého, nemají žádného potěšení, tak chce Pán, aby náš život byl ponořen v pláč: „Měj smutek jak nad jednorozencem a běduj hořce.“ Jer. 6.

Toto lkání možno vyložit trojím způsobem.

Za prvé máme lkáti pro hříchy nejen vlastní, nýbrž i cizí, protože, pláčeme-li nad tělesně mrtvými, tím více musíme plakat nad mrtvými duchovně. „Ó, by hlava má vodou byla a mé oči studnici slz, abych dnem i nocí plakal nad ranami lidu mého.“ (Jer. 9.) Velmi vhodně následuje toto blahoslavenství po oněch dvou, neboť by někdo mohl říci, stačí nekonat zlo. A je to pravda s počátku, před hříchem, avšak dopustil-li se hříchu, nestačí to, nýbrž žádá se zadostiučinění. Za druhé možno brát tento nárek jakožto pláč pro trvání přítomné bídý: „Běda mně, neboť přebývání mé se prodloužilo,“ praví Ž. 119. Za třetí možno podle Augustina rozumět tímto lkáním zármutek, který mají lidé nad světskými radostmi, jež opouštějí, přicházejíce ke Kristu. Někteří lidé totiž umírají světu a svět umírá pro ně: „Pro něhož je mně svět ukřižován a já jemu.“ (Gal. posl. 4.) Jako však my naříkáme nad zemřelými, tak i oni lkají, protože nelze, aby opouštějící svět necitili nějaké bolesti.

Tomuto trojmu druhu lkání odpovídá trojí útěcha: Lkání nad hříchy se dostává odpuštění hříchů, o něž prosil David slovy žalmu 50: „Dej mi radost spasení tvého.“ Vzdálenosti od nebeské vlasti a trvání přítomné bídý odpovídá útěcha z věčného života, o níž praví Jeremiáš 31: „Obrátím jejich zármutek v radost, potěším a rozveselím je z bolesti jejich.“ Třetímu lkání odpovídá útěcha božské lásky. Kdykoliv totiž se někdo rmoutí nad ztrátou milované věci, bývá potěšen, získá-li jinou věc, ještě milejší. Proto se lidem dostává útěchy, když za časné věci dostávají duchovní a věčné, což znamená

přijímati Ducha svatého, jenž se proto nazývá Utěшителем. V Duchu svatém, jenž jest Boží Láskou, se lidé radují: „Váš zármutek se obrátí v radost.“ (Jan 20.)

Dlužno poznamenati, že toto blahoslavenství se přivlastňuje daru umění, protože ti lkají, kteří poznávají bídu jiných, a proto se praví o těch, kdož nemají tohoto umění: „Jsouce živi ve velkém boji nevědomosti, tato a tak velká zla nazývají štěstím.“ (Moudr. 14.)

Sv. Tomáš Aq. Výklad na Ev. sv. Mat.

Hroby svatých patronů českých.

Kdyby někdo chtěl vykonat pobožnou pout a navštívit hroby patronů země české, poklekl by ráno u hrobu sv. Ludmily a večer by odcházel od svatého Norberta do svého domu, unaven více zápasem s kostelníky a smutkem než pobožností. Neboť hroby patronů českých zapečetěny jsou buď nevrlostí služebníků chrámových a zámekem ve vratech, nebo lhostejností a opovržením těch, kteří civí na klenbu, sochy a obrazy, a konečně nevědomostí zástupu.

Hradčany až k Pohořelci jsou jedno veliké svaté pole národa českého. U svatého Jiří, na pravé straně přesbýtkáře basiliky, odpočívá v gotické kapli svatá Ludmila. Hrob její je gotický; na arkádách sarkofágu leží socha světice, i po hrozném řádění obnovitelů gotiky, dosud krásná a smutná. Není lepšího odpočinutí pro pramáti křesťanských Čech, než tato skrytá kaple panenského kláštera benediktinského, když hrad Tetín, sídlo svaté Ludmily, dávno již je rozkotán. Řeholnice byly vyhnány před stoletím a kapitula se zase vrátila ke sv. Vítu, a tak tu není nikdo, kdo by udržoval světlo v té sešlé kapli hrobové. Nedaleko, v kapitulní síni leží v skleněné rakvi tělo blahoslavené Mlady, abatyše svatojirské. Ta kaple je nyní skladem nábytku; blahoslavená Mlada leží ve výklenku

na straně evangelijní, vosková hlava spočívá v dolíku kamene a roucho její je průsvitné; někde se povaluje uschlý věnec, snad před dávným časem přinesený z úcty, nebo teprve nedávno odložený z kostela. Svatojirský klášter je ušetřen rouhání a hnusu světského, jen někdy zajde tam příliš zvědavý cizinec, nebo občan, jenž se zmýlil, hledaje proslulé památky.

Hned vedle svatého Jiří, přes náměstí v hlubokém ústupku vestavěn je kapitulní kostel Všech svatých, ale kapitula je tam jen podle jména. V tom kostele, po levé straně v čtverhranné místnosti na dřevěném oltáři nazlaceném laciným bronzem, leží tělo svatého Prokopa, opata sázavského, v krátké barokní rakvi. Zde je svatý Prokop odevzdán prachu a zapomenutí, jako by už nikdy neměly nad jeho kostmi zaznít hodinky benediktinské. A tak je vyrván Otec synům a vsazen do této tiché kaple; pozemský čas uplývá nad tělem Otce liturgie v tichosti, bez obřadů, bez světél a bez zpěvu.

U svatého Víta jediné svatému Janu Nepomuckému prokazována jest čistá úcta katolická, neboť nikdo se nezastavuje u jeho stříbrného hrobu, aby se posmíval, ale aby se modlil. Lidé, kteří by se chtěli posmívati, nemají místa, aby se zastavili.

Ostatky svatého Víta jsou ukryty někde za hlavním oltářem; kolem rakve svatého Zikmunda v Černínské kapli prochází zástup tupě. Ale kdykoliv jsem se podíval na ten černínský oltář, viděl jsem tam zář jediné svíce; snad je tato zář zcela osamocenou prosbou před kostmi svatého krále burgundského; hle, svíce prosí, z věnování některé zbožné osoby, snad už dávno mrtvé, za všechen lid vstupující netečně mimo místo její adorace. A pak s třesením vstoupíte ke svatému Václavu, s třesením, abyste tam nenalezli průvodce plácajícího na drahé kameny hrobu, abyste nesvědčili nějakému slušnému rouhání trpěnému s takovou bolestí církve. Jak opuštěn je svatý Václav uprostřed zástupů, přicházejících šlapat dlažbu kolem jeho hrobu!

Kosti svatého Vojtěcha ani nyní nemají pokoje, po čas nové stavby katedrály uloženy jsou v pokladu chrámovém, aby

se konečně vrátily, dej Bůh, navždy na nejslavnější místo novostavby domu.

Poslední zastavení je na Sionu u svatého Norberta; jeho mřížová kaple a veliká železná koruna, jež visela nad kaplí uprostřed opatského kostela, dávno je odstraněna a trojí rakev přenesena do kaple u levé lodi strahovského chrámu. Je tu ticho a příležitost k odpočinutí srdce. Svatý Norbert nikdy se nestal světce národopisným a přece je patronem země české, nikdy nebyl poplíván vědou (jen věda protestantská měla kdysi námitky proti pravosti jeho ostatků); premonstráti pečují něžně o jeho hrob; srdce posledního generála řádu v kamenné schránce spočívá u nohou světce.

Není tu místo k veřejnému projevu, nebo k táboru lidu. Je tu místo modlitby.

Svatí patronové Čechů odtrženi jsou od srdce národa a těla jejich tli na hoře hradčanské. Tato hora je stupněm k nebi, stupněm velikým a širokým, zařízeným pro veliký příval poutníků.

Ale lampy u hrobů svatých uhasínají, jen někdy z daleké země vykoná cizinec tichou pobožnost u některého oltáře; ale národ, jenž kdysi vydal tyto svaté, nyní loví v dérách a skulinách cestu k Bohu, zatím, co široký a přístupný stupeň hory hradčanské neustále pustne.

Břetislav Štorm.

Pracovna.

Studentské kapitoly.

Kněz: Jest prostředníkem mezi nebem a zemí: sv. Tomáš Aq. (III. q. 22. a. 1.) Vlastním úkolem kněžským jest býti prostředníkem mezi Bohem a lidem, když dává lidu svaté věci, proto se nazývá sacerdos, quasi sacra dans . . . a dále když modlitby lidu přináší Bohu a jaksi zadostčiní za jejich hříchy. Všechny tyto úlohy v míře naprosté a dokonalé a věčné vyplnil a naplnil Ježíš Kristus. Podal Bohu Oběť nejlepší, protože dal sebe, jenž byl Bohem a člověkem nejdokonalějším,

protože spojeným se Slovem věčným. Odčinil prvou neposlušnost lidskou, protože podal v náhradu poslušnost toho, jehož ikony měly pro spojení s božskou přirozeností naprostou, neomečnou cenu. Protože jest Kristus hlava tvorstva, proto jako všechny činy procházejí hlavou, jež jest symbolem nejvyšší lidské činnosti, proto všechny modlitby, všechen život k Bohu enom skrze něho může k nebesům směřovati. A zadostčinění podal Kristus pro všechny postačující. Tak jest a zůstává na řeky Kristus knězem, protože nebude dokonalejšího prostředníka mezi Bohem a lidmi, nikdo nemůže zadostčiniti za své ziny bez Ježíše Krista. Tak jest jeden kněz a všichni ostatní kněží jsou jen údy jeho svatého kněžství, abych pak přesně řekl, jsou nástroji a služebníky jeho na zemi. Protože chce Kristus, aby nám k útěše a síle byla jeho Oběť až do poslední chvíle světa zpřítomňována, ježto chce, aby nám, lidem zvykým na viditelné úkony, jeho milostí se dostávalo viditelným působem, proto ustanovil své kněžství. Kněžství katolické nemá proto samostatné ceny, nýbrž jediné ve spojení s kněžstvím Ježíše Krista. Dvoji pak plyne z této děsné skutečnosti, že totiž nikdo nemůže snížití svaté kněžství, protože všechny ikony, i kdyby byly nevím jak nedbale vykonávány, dávají nilost a nadpřirozené dary ne pro osobu kněze, nýbrž protékají nejhnusnější nádobou lidskou, působivé samy oněmi úkony.

To působí Ježíš Kristus a proto jsou bezúčelné výmluvy na špatné kněze. To působí Kristus v knězi, toť jeho moc, jež zůstává stále jeho, toť jeho krev, jež očištuje v kněžských úkonech lidské duše, toť síla Bohočlověka, jež zvedá lidi k nebesům. A s druhé strany zase tato skutečnost volá tak jako oběť Abelova k těm, kteří mají v rukou tento vzácný poklad, aby en svatýma rukama se dotýkali Krista.

Co hledáte, přátelé, na celém světě, hledáte velikosti? Hledejte především velikosti Boží. A nic není této velikosti tak blízko, jako právě kněžství. Všechna ostatní povolání nemusejí býti, ale bez kněžství se lidstvo neobejde, protože se neobejde bez Boha a Bůh, abych tak řekl, odevzdal svou moc právě kněžství.

Že jest dnes kněžství potupeno, pošlapáno? Právě to by mělo býti vám pobídkou, abyste toto svaté kněžství uchopili. Vaše duše touží po velkém a hrdinném. Vzítí na první silnici to, co tam všichni hledají, není příliš slavným. Ale uchopiti to, co lidé povrchní odvrhují, co odvrhují slaboši, lidé přízemních výšek, toť krásné.

Kněžství jest právě proto tak vznešené, že po něm plijí všichni nadutci, že právě celý olezlý český pokrok se mu tupě vychechtává. Neb co je hnusnějšího než právě ten soběstačný, sebou samým jako hovádko v hnoji spokojený pokrok?

Kněžství jest nevyhladitelné. Pokud budou lidé cítiti vlastní slabost, nedostatečnost, vždy bude třeba těch, kteří mu upravují cestu k tomu, jenž jest silou a životem. A to bude vždy, protože lidé někteří mohou se tak ohlušiti na čas, že neslyší ani pláč vlastní nespokojené světem a sebou duše, ale na dlouho to není možné. A to jsou naděje návratu, protože milost Boží nenechá lidi dlouho se svíjeti ve vlastní nicotě, když je láska Boží jednou všechny chtěla vykoupiti. Užívá k tomu kněží. Užije jich i u nás. Budou? Ty též, co to čteš?

Braito.

Farizejství.

Někdo definoval farizejství jako modlíciho se ďábla. Modlíci se ďábel. Právě proto tak strašný a trudný, že se modlí, že koná náboženské úkony, že všechny předstihuje horlivým plněním předpisů. Ale hlavního nemá, nemá lásky a proto nemá ničeho. Farizeové, kteří hledají chyby svých bližních. Farizejské slovičkářství pase hnidy jako pastýř ovečky nejzamilovanější. Nic bližního není jim svatým, nic bližní nemůže dobrého vykonati. Všechno oslintají svým jedem zžíravé, nevráživé kritiky. Kritisují, ne proto, aby léčili nebo varovali, nýbrž prostě proto, aby kritisovali, aby bližního zesměšlili, znemožnili, od nich druhé odvrátili. Slyší o někom, že mu lidé věří, že jdou za jeho slovem, že jdou za jeho vedením. Farizej místo aby byl rád, nasadí si brejle přeostré a nyní nalézá dogmatické nepřesnosti, místo věcného posudku vyhotoví celé mravoučné kázání. A při tom je ještě horlilem o čistotu a ry-

lost víry a dobro bližních. Farizej odsoudí bližního dříve, než jej odsoudí církev, dříve než jej odsoudí Bůh. Běda ale, kdo ho se dotkne!

Farizejství je ďábelství se svatou maskou. Proto je největším nepřítelem náboženství. Farizejství je naprostá jistota sebou a Bohem. Je spočinutí sladké a nakynuté v dobru a ve ctnosti. Proto je tak nebezpečné, že farizej ani neuvažuje o vzdálené sebevzdálenější možnosti hříchu. Proto též nepotřebuje odpuštění. Nechce ho prostě. Proto se mu ho též nedostane. Farizejství je nejúčinnější zbraní pekla, protože nic tak svatost a zbožnost neodstraší, jako tyto její padělky, které člověka zraňují a to ještě jménem pravdy a církve a Boha.

Brailo.

Znamení kříže.

Znamení kříže jest znamením křesťanovým. Křížem se znameníme, když začínáme se modlití, cokoliv konati a když jsme pokoušeni, abychom urazili Boha. Bůh chce, abychom nikdy nezapomněli na kříž. Proto se staví kříž na rohy silnice, na náměstí, abychom spatříce jej zvolali: Hle, jak mne miloval Bůh! Hle, cena mé duše.

Znamení kříže drtí ďábla, protože skrze kříž můžeme mu uniknouti. Musíme však se zbožně žehnati znamením sv. kříže. Kříž začínáme na čele, což znamená hlavu, stvoření, Otce. Pokračujeme na prsou přes srdce: láska, Syn. Končíme na prsou: síla, Duch sv.

Všechno připomíná kříž. My sami jsme stvoření v podobě kříže. Nemoci, pokušení, bolesti, to všechno jsou kříže, jimiž jdeme k nebi. Křížem se přibližujeme k Bohu, jenž nám vše stonásobně odplatí. Krásná jest smrt pro toho, kdo dobře žil.

Katechismus sv. faráře z Ars.

Žeň.

Z duchovního života.

Dobrou novinkou jest německý překlad MARMION: *Christus in seinen Geheimnissen*. (Schöningh, Paderborn, 1931, stran 456, cena M 4:20.) Z hlubokého dogmatického promyšlení a prožití liturgie vyšla tato kniha. Život Krista Pána, jak se podává duši, která jej chce milovati a jej lépe poznati, protože se s ním spojuje ve svatých tajemstvích. Kniha naznačuje bohatství a hloubku liturgického roku pro duchovní život.

Kdo by hledal nějakou knihu, jež by ho naučila čísti dobře v sobě, tomu bych doporučil dílo NEYEN: *Notre vie spirituelle*. (Téqui, Paris, 1931, stran 308, cena 12 frs.) Nalezne v tomto díle všechny potřeby k sebeanalýsě a k poznání svých potřeb, chyb a nedostatků.

S radostí jsem uvítal novou učebnici asketiky od jesuity v. HERTLINGA: *Lehrbuch der asketischen Theologie*. (Rauch, Innsbruck, 1931, stran 300, cena 5 Mk.) Kniha jest laciná a proto všem přístupná, přístupná i našim bohoslovcům. Kniha povstala z přednášek, jež měl autor na innsbrucké universitě. Výhodou knihy jest historické podložení studia asketických otázek. Moderní výzkumy psychologické dobře doplňují určité psychologické kapitoly. Dalším plus knihy jest její stručnost a přesnost, s jakou autor probírá i nejsložitější otázky. Tuto knihu opravdu velmi vřele doporučuji.

O modlitbě užitečně a krásně poučí dílo: VERNHES: *Le vrai chemin du paradis*. (Téqui, Paris, 1931, stran 340, cena 10 frs.) Dočtete se v knize o všech druzích modlitby, o jejích těžkostech, o prostředcích dobře se modliti, o vlastnostech modlitby. Obsažná jest studie o modlitbě rozjímavé, která jest praktická a spolehlivá.

Dvě knihy životopisné podává dále Téqui Paris: PRUNEL napsal roztomilou knížku: *Sainte Thérèse de l'Enfant Jésus* jakožto vzor lásky ke Kristu Pánu svátostnému. Při čtení druhé knihy života mladé řeholnice františkánské, jež umřela po osmiletém klášterním životě, BOHLER: *Soeur Marie de Bon secours*, až dech zatajuje nad krásou, kterou Bůh tvoří v duších těch, které miluje. Jest to květ následování svaté Terezie Ježíškovy, jenž naplňuje svatou radostí, jak vysoko musí vynést cestu dětství sv. Terezie, když chápe se mužně a hrdinně a při tom prostě.

Die heilige Theresia (Schulbrüderverlag, Kirnach-Villingen, 1931, stran VIII + 30 obrázků, cena 1 Mk) jest život svaté Terezie Ježíškovy v obrazech. Milý ctitelům světice, neboť hlubotiskové obrázky jsou pečlivě provedeny.

Jako četbu duchovní jak neodporučiti nový překlad a vlastně nově vydání Taulerových listů ve francouzském vydání a překladě, jakým se ani Němci nemohou pochlubiti. Registruji zde druhý díl SERMONS DE TAULER (Desclée, 1931, str. 367). Tento svazek obsahuje zaručeně pravá kázání Taulerova od neděle po Nanebestoupení až po Nanebevzetí. Z kázání cítíme vanouti starý a opravdový dech upřímného snažení po opravdovosti duchovního života, jemuž i kázání sloužila, kázání vysoká, hluboká, ne zábavná, nýbrž plná pravdy Boží.

Pro liturgický život doporučujeme sedmý svazek překladu SCHUSTER: *Liber sacramentorum*. (Kösel & Pustet, München, 1931, stran 328, cena Mk 6'80.) Zrak vám přechází nad bohatostí a cenou všeho toho, co vám podává tento sedmý svazek. Obsahuje svatě z velikonoční doby, kteří přicházejí v té době, do které spadají velikonoce. Solidně dokumentované historické studie nejsou únavné a nechutné, nýbrž plně života a proto poslouží k porozumění a milování brevíře a misálu, v nichž tito svatí přicházejí. U příležitosti různých svatých vkládá autor své dogmatické a liturgické studie. Překrásná jest úvodní studie o modlitbě věřících a o jich spojení s obětujícím knězem.

Mnozí žádají občas dobrou knihu obsahující podrobněji katolickou věrouku. Jedna opravdu z nejlepších, z nejvěrnějších sv. Tomáši a přece přístupná i neznalému latiny jest DEKAMP: *Katholische Dogmatik*. Vyšel právě II. díl v novém vydání, stran velkých slovníkových jest 585 a cena pouze 15 Mk. Předložená kniha vychází právě v šestém vydání. Obsahuje nauku o stvoření, kristologii, mariologii a nauku o milosti. Autor píše s dojmavostí pokorou o svatých tajemstvích, takže vás tu neuráží rozumářství, jest jasný, srozumitelný a nesmlouvavý ani za krásné oči protestantů. Kniha jest bohatě doložena teorií pozitivní a přebohatou současnou i starou theologickou literaturou.

FROLA: *La liturgia delle Domeniche e delle Feste*. (Marietti, Torino, 1931, stran 908, L 25'—.) Kniha je určena hlavně kazatelům, jimž podává látku a náměty k liturgickým kázáním, ale může ji číst s opravdu velkým užitkem každý. Nejsou to kázání, nýbrž materiál, zpracovaný v pěkném výkladu ducha, významu a jednotlivých mešních textů všech neděl a význam-

nějsích svátků církevního roku. K pochopení ducha církev. roku je to příručka velmi vhodná, plná hlubokých myšlenek, čerpaných z bohaté studnice liturgických textů. Možno tedy knihu jen doporučit.

R. D.

ALAMEDA O. S. B.: *El Breviario Romano*. (Padres Benedictinos de Estibaliz. Alava, 1931, stran 483, Pes 5—.) Učený benediktin nám podává úvod do modlitby breviáře. První část je věnována návodu, jak se dlužno s užitekem modlit tuto nejkrásnější modlitbu liturgickou, často, bohužel, tak odbývanou, druhá část vykládá neměníci se část breviáře a některé svátky. Je to kniha velkého významu zvláště pro bohoslovce a novice, ale i pokročilým přinese mnoho dobrého její četba. Podání je benediktinsky prosté, ale hluboké.

R. D.

Z různých polí.

AUGUSTINUS: *De beata vita*. (Hanstein, Bonn.) Další zajímavý svazček Hansteinových textů pro theol. fakulty ke studiu svatých Otců z kolekce Florilegium patristicum. Kdo má rád sv. Otce a nemá přístupu k celé Patrologii, má zde dobrou náhradu. Najde texty nejdůležitější.

BALZAC HONORÉ DE: *Ježíš Kristus ve Flandřích*. (V. Vokolek, Pardubice, stran 26, cena neudána.) Dvě jemné náboženské prósy velikého Balzaka; důvěra lidí obyčejných, církev, již „nutno hájit“. Je to opravdu paprsek, dobře přeložený, pěkně vytisknutý; a takových paprsků hojně. Zaveděte se jim blízké duši.

— aj.

CAMM DOM BÉDE: *Le bienheureux John Roberts*. (Desclée de Brouwer, Paris, 1930, stran 320, cena 15 frs.) Sytý obraz života a umučení bl. Jana R., obnovitele benediktinů v Anglii. Cesta k církvi a k řádu, vítězství v Tyburnu zasazené v rámci dějin dovedou chytit u srdce; autor, konvertita, je živým důkazem. Stojí opravdu za pročtení, uvidíme církev a církev v jejich lidech.

— jp—

COJAZZI D. ANT.: *Die neue Jugend*. (Ars sacra, München, 1930, stran 314.) Jest naděje do budoucna, neboť jsou světci mezi dětmi a mezi mládeží. Petr Giorgio, student jako jiní studenti a přece vysoko nad nimi ve vědě Boží, apoštol křesťanské lásky celé a radostné. Kéž i naše studentstvo najde v sobě taková srdce; dokud je nemá, ukažte mu cizince bratra v Mistru.

— jf —

COULET: *L'Eglise et le problème de la famille*. (Spes, Paris), 7 sv. po 200 str., 10 frs. svazek. Spes vydala řeči bordeaux-

kého postního kazatele P. Couleta. Rodina, základ veškeré polečnosti tedy jaká rodina, taková společnost, takoví lidé. I. La crise du foyer hledá příčiny úpadku dnešní rodiny, II. La stabilité du foyer stanoví podmínky dobré rodiny, III. La fécondité du foyer, rodina pramenem života i životní radosti, V. L'école et le foyer, škola ve vztahu k dítěti katolické rodiny, V. L'éducation et le foyer, rodina a rodiče vychovávají dítěte, VI. La préparation de l'enfant à la vie, výchova dítěte k životu rodinnému, k povolání, k životu společenskému a náboženskému, VII. La femme et le foyer, čili ženská otázka a místo ženy v rodině. Věci první důležitosti právě v dnešních dobách, které podryly dobré rodiny a přinesly boj o duši dítěte. Konference jsou vybroušenými kameny teologie a posv. řečnictví; budou uvítány duchovními, ac stejně i laik jimi mnoho získá.

—aj—

DUBUIS A. O.: *Le voile déchiré*. (La Cause, Neuilly, stran 174, cena 10 frs.) Kniha o duchu protestantství, místy objektivní, jinde však nevychází ze zaujatosti proti katolictví. Těm, kteří jsou nuceni se stýkat s protestanty, mnoho usnadní práci.

FAHSEL: *Ehe, Liebe und Sexualproblem*. (Herder, 1931, str. 142, cena 4 Mk.) Platonova teorie lásky podaná v Symposiumu jest Fahselovi východiskem k jeho zajímavé studii. Kniha jest psána velmi cudně a opravdově. Všimá si všech příslušných lidských sklonů, jeho propadliště, cest a nebezpečí. Šestitvárný Eros Platonův nachází svou jednotnost v křesťanském, posvěceném čistém manželství. Láska není Fahselovi jen projevem fyziologickým nebo psychologickým, nýbrž též a především etickým. Autor vypořádává se se všemi otázkami moderní módy, koedukace, nahoty, a všem dnešním frivolnostem v tanci, umění atd. Dobrá, velmi dobrá, vážná, nejvýše vítaná kniha.

S. B.

GOYAU GEORGES: *Ozanam*. (Flammarion, Paris, 1930, stran 204, cena 12 frs.) Postava Ozanama, učence, obhájce církve a budovatele vincenciánských konferencí jest aspoň z části známa. Goyau kreslí mohutný obraz osoby, myšlenek a díla tak mistrně, že jeho spis patří mezi nejvzácnější biografie Ozanamovy. Měla by přijíti do rukou všem, zvláště studentům a inteligenci, která se chce opravdu učit na vzorech.

—a.

HENSELER EWALD SS. CC.: *Heini*. (Schulbrüderverlag, Kirnach-Villingen, stran 48, cena 0.40 Mk.) Život polského školáka Jindřicha; v krátké době „naplnil mnohé dny“ —; radostno, že i u Slovanů začíná růst generace Vítů a Nelliů.

A snad se najde znalec polštiny, který napíše o Henrykovi. Do té doby jsme vděční za německé.

HOFFER JOANNES CSSR.: *Der heilige Klemens Maria Hofbauer*. (Herder, Freiburg, str. 457, cena 4'50 Mk, dočasně snižena.) Starší, ale dosud nepřekonaný životopis světce-apostola Vidně sv. Klimenta M. H., moravského rodáka. Důkaz, že nejpohnutější doby mohou zrodit veliké světce, na nichž se můžeme všichni učit. A postava sv. Klimenta je vskutku veliká, řeholník, vychovatel, sociální pracovník, kněz, apoštol: všem — vším. Více znalosti zasluhuje právě od nás.

— i —

HUGON HENRI: *Le Père Hugon*. (Téqui, Paris, 1930, str. 145, cena 6 frs.) Životopisná skizka o vynikajícím dominikánském dogmatikovi a duchovním spisovateli Hugonovi. Je to asi slib úplného a dokonalého životopisu, osoba Hugonova jest toho hodna.

HUGON J., S. J.: *Mes paysans chinois*. (Dillen, Paris, 1930, stran 206, cena 12 frs.) Poznámky o apoštolátě a životě misionáře v Číně. Nic strojeného ani hledaného, Hugon je toho dalek a pak — již dříme věčný sen. Takové stránky učí milovat misionáře i jejich stáde našich barevných bratří. A misty cítíte závan osudů první církve.

J. F. P.

KERN Artur: *Ist unsere Lesemethode richtig?* (Herder, Freiburg, stran VIII + 134, cena 3'80 Mk.) Psychologická studie o didaktice čtení; razí cestu novému směru (globální). Je pro učitele, pro jejichž činnost je významná.

LAMPEN: *De causalitate sacramentorum juxta scholam franciscanam*. (Hanstein, Bonn, cena 2'80 Mk.) Texty významných františkánských theologů o této sporné otázce mezi nimi a školou thomistickou. Cenná příručka ke studiu dějin theologie.

LIPPERT: *Die Kirche Christi*. (Herder, 1930, str. 294, cena 3'50 Mk.) Ve třech fázích probírá autor, známý jezuitský vůdce náboženského obrození v Německu, otázky týkající se Nevěsty Kristovy. Prvý díl provádí nás dějinami církve, jež jedinečně mluví pro ni a již žádná skvrna nedovede potřisnit. Druhý díl stanoví přesný pojem církve, čím Kristus chtěl svou církev míti, čím jest a čím není. Třetí díl skvěle zpracuje dogmatickou část víry v církev. Škoda, že brzo apologetická tendence ustupuje dogmatické spekulaci. Kniha se hodí všem, kdož káží neb vyučují neb píší o církvi jako výtečná a nikdy nezrazující příručka.

MARITAIN JACQUES: *Religion et culture*. (Desclée de Brouwer, Paris, 1930, stran 112, cena 7 frs.) První svazek

„Questions disputées“ je dobře zahájen; jemný katol. filosof M. J. se ve čtyřech kapitolách noří k vztahu kultury a náboženství, dovede přesvědčiti, ač každý je pozván k diskusi. Hodno povšimnutí, a kdo zná Primauté du spirituel, zatouží i po tomto spisku.

MEUNIER DOM J.: *Monsieur Bourray*. (Téqui, Paris, stran 178, cena 7 frs.) Prostě psaný život a dílo horlivého apoštola křesťanské lásky ze XVII. stol. P. Bourraye. Jak jeho život, tak děje jím založené kongregace Milosrdných sester dovedou zaujmouti a povzbuditi. Pěkné stránky o křesťanském milosrdenství.

MOREAU: *St. Anschaire*. (Museum Lessianum, Louvain, 1931). Velkou zásluhu mají lovaňští jesuité, že ukázali dnešnému světu hrdinnou a velkou postavu misionáře devátého století, věrozvěsta skandinávského, sv. Ansgara. Žák benediktinského opatství v Corbie, založil nejstarší apoštolskou misionářskou školu v Belgii pro výchovu apoštolů severských národů. Kniha jest historicky dokumentovaná a přece to není suchá věda, nýbrž živý vzor, jež každý, kdo se zajímá o život církve v jejích svatých, si s radostí přečte. S B.

O'NOLL FLORENCE: *Eugénie Bonnefois*. (Téqui, Paris, 1930, stran 164, cena 10 frs.) I na úhorech rostou vzácné květy, E. B., vzácný květ světa komediantů, žena apoštolské lásky k polovičním vypovězencům společnosti. Komediantka, apoštolka a učitelka potulného lidu, zakladatelka duchovní péče v boudách na kolách. Neubráníte se dojmu a naučíte se čekat Boží úrodu i na zdánlivě nejpustějších místech. ef

DR. SIMON LANDERSDORFER O. S. B. *Die Bücher der Könige*, übersetzt und erklärt. (Bonn, Verlag von Peter Hanstein, 1927, brosch. M 7'50, geb. in Leinen M 9'30.) I když lze těžko dokázati, že autorem této knihy je Jeremiáš, přece musíme uznati pro podobnost myšlenek a stylu Jeremiášova, že svatopisec náležel k jeho škole a snad byl jeho žákem. Pro chronologii, v této knize dosti spletitou, podává některé dobré zásady: Oficiální začátek roku v době Královské byl 1. Nisan. Velký význam má dvojí způsob datování, totiž buď byl počítán zemřelému králi celý rok a datování pro nového krále se počínalo až začátkem příštího roku, anebo novému králi byl započítán i ten rok, v němž by nastolen. Opěrnými body pak pro chronologii jsou jistě synchronistické údaje nám podávané asyriology. Prakticky pak řeší otázku chronologickou na svých místech ve výkladu. Ve výkladu se vyhýbá textovým opravám. Výsledek je střízlivý a velmi snadno se čte. Vřele doporučujeme. P. Š.

SADOVSKÁ M.: *Světla v temnotách* (Družstevní nakladatelství, Hradec Králové, 1931, stran 268, cena 14 (24) Kč.) Dobrý cíl — ukázat, že v „temnu“ byla světla pravého katolicství. — Ale projevy názorů jsou příliš zmodernisovány, není toho dojmu, na který se těšíme. (Kravařský i z Oppersdorfů jsou mile vykresleni.) Zbavit se naprosto vlivů, a je-li co černé, ať zůstane černým, pravda nás osvobodí; ale vedle bílého vynikne více černé.

— a —

SCHÄFER: *Das Schuldbewußtsein in den Confessionen des heiligen Augustinus*. (Becker, Würzburg, 1930.) Pisatel ujímá se problému, jak dalece třeba chápati sebeobviňování sv. Augustina v jeho Konfesích a jaký historický význam proto tyto Konfese mají. Autora zajímá především otázka, jak povstalo psychologicky u sv. Augustina ono vědomí hříšnosti a ona kajícínost, jež se v jeho spisech po obrácení nikde tak doléhavě neukazuje. Autor zcela správně ukazuje na zvláštní mimořádné nadpřirozené zasažení, jež světce vedlo, jež dává této knize, jež tak jasně ukazuje bidu a ubohost každé i dnešní duše bez Boha, zvláštní blízkosti s city a chápáním duše lidské všech dob. V knize ukazuje Schäfer, že Konfese jsou mistrovským dilem psychologické, v níž byl sv. Augustin mistr dodnes nikým nedostižený. Zajímavá jest studie, jak spolupůsobilo pochopení sv. Pavla a jeho učení o milosti zadostučinění.

S. B.

SVENSSON JÓN: *Na Skipalónu*. (ČAT, Praha, sešit 6—7, cena 3 Kč.) Právě dokončuje hrst vzpomínek P. Svensona. Ideální, zábavná a náboženskomravně výchovná četba mládeže. Dejte ji svým hochům.

— a —

VAN DER MEER PIERRE: *Das weisse Paradies*, (Müller, München, 1931, str. 106, cena váz. 6.50 Mk.) Jeden z nejmilějších žáků Léona Bloya mluví o bílém ráji ideálu a útočišti všech, kteří chtějí prchnouti ze světa, aby byli co nejbližší k Bohu. Kniha o kartuziánech. Duše závistivě se dívá v knize přes hory, kde Kartouzy mají, a ptá se: Proč je jen ta česká země tak sterilní? Neznám lepší knihy o samotě a kráse Kartouze nad tuto knihu. Jaký jiný život, než je ten náš shon a ruch i v duchovním ohledu, vane celou knihou! Přijď i k nám, svatý ráji Kartouze, přesaď někdo i u nás zahrádku Panny Marie, bílý ráj, Kartouze!

S. B.

WILMS HIER. O. P.: *Imelda*. (Mar. družina bohoslovců, Olomouc, stran 30, cena Kč 1'80.) Dětský životopis blahosl. Imeldy, dítěte, miláčka Euch. krále. Spolu s „Petříkem“ (vydáno tamtéž, cena stejná) se velmi hodí pro děti pro I. sv. přijímání.

Matka věřících.

Se jménem Bohorodičky úzce souvisí jméno, které dal Marii Panně svatý Alfons Liguori, jméno Matky věřících. Maria jest Matkou věřících z různých příčin: protože jest Matkou Ježíše, jenž jest hlavním předmětem víry a náboženského života vůbec; protože jest matkou prvních věřících, svým zjevem, svou skutečností jako Matka Ježíšova, svým slovem je vedouc blíže k Ježíši; protože každou věřící duši ve všech dobách provází mateřskou ochranou ve všech okolnostech náboženského života; nejvíce proto, že její celý život a celá její zbožnost stály na základu víry, ač měla takovou účast na tajemstvích víry, ač žila tak blízko druhému největšímu tajemství víry a nejzákladnějšímu. Nejen její zbožnost, nýbrž všechna její důstojnost, výška ctností a plnost milosti rostla z půdy víry. Tím jest Maria matkou věřících, že v ní jest nejvíce víry, víry stejné jako naše, víry stejným zkouškám podléhající svou podstatou, jako víra naše. Pozorná duše uvidí u matky věřících nejhlubší smysl své víry.

Presvědčení o velikosti Matky Boží, o velikosti darů plnosti milosti a něžně vřelá přichylnost k Matce Spasitelově vytvořily leckde v křesťanském lidu domněnky o zcela zvláštním poměru Matky Boží k Bohu. Jako by Maria spíše viděla tajemství Boží, nežli v ně věřila, jako by měla znalosti, jež přesahují omezené možnosti víry a pronikají dále než víra. Ale neprávem. O jediném vtěleném Synu Božím praví evangelium, že prohlásil Nikodemovi: „Vpravdě pravím tobě: Mluvím, co vím, a vydávám svědectví tomu, co vidím.“ Jinak nezná Písmo nikoho, jehož by Bůh vyňal ze zákona, vyznačeného slovy svatého Pavla: „Bez víry se nelze Bohu líbiti.“ Také Matka Syna Božího byla vykoupena dílem a zásluhami Spasitele světa. Ovšem způsobem jedinečným, hned při prvním okamžiku stvoření své duše. Ale vykoupena byla a bylo jí určeno pro jiti životem smrtelným cestu k životu nesmrtelnému v patření na Boha. Proto i pro ni platil zákon, že bez víry není vykoupení. Proto cesta Matky Spasitelovy byla jako cesta všech vy-

koupených nebo povoláných k vykoupení, tedy cesta ve víře, nikoli cesta v jasném světle patření na Boží tajemství.

Maria žila z celé víry novozákonní, jak z ní žijeme my. Měla jen více na očích tajemství víry ve svém božském Synu. Tím však její víra se stávala jen věrou ještě dokonalejší, hlubší a bolestnější. Tak blízko měla tajemství a přece nemohla proniknouti závojem. A tím více toužila proniknouti tmou závoje. To patří k nejhlubším smyslům a snad je druhým nejdůležitějším významem víry, aby se v naší duši udržovala, živila věrou a rostla touha po Bohu. Svatý Tomáš Akvinský praví, že víra obsahuje vlastně jen dvě věci: tajemství Božství a tajemství synovské lásky Spasitele světa. Obě tato tajemství nás mají přivést k lásce. Láska ve své nejvlastnější podstatě je touha a toužit lze jen po tom, co je nějak zahaleno; proto nám bylo dáno Božství a Synovská láska Ježíšova pod závojem tajemství víry. Teprve tehdy člověk náležitě pochopil hluboký a životní význam své víry, pochopil-li toto: čím větší víra, tím větší hlad po Božích tajemstvích.

Z toho mála, co vidíme v životě Matky Spasitelovy na stránkách evangelií, vidíme nejzřetelněji tuto touhu její duše. A na druhé straně také vidíme důslednou vůli jejího Syna, tuto touhu v její duši udržovati, aby zářila duše jeho Matky také nejkrásnější věrou. V tom smyslu nejlépe pochopíme ona na poslech tvrdá slova Božího Syna, jimiž oslovuje svou Matku: „Co mně a tobě, ženo? — Kdo jest matka má? — Ženo, hle, syn tvůj.“ Maria musela jíti svým životem v toužící víře, nikoli v patření a proto Spasitel ukazuje takovými slovy na vzdálenost Matky od tajemství, že není jedno s ním vzhledem k Božím tajemstvím. On je viděl jasně a přesně zřetelně. Ale Maria musela je věřit a toužit a žít s věrou v duši svatou lásku v srdci. Tak jest Maria matkou věřících svou věrou, plnou touhy po Božích tajemstvích a láskou k nim, láskou, která touží pronikat hlouběji, zasvětit celý život službě těmto tajemstvím. Víry skutečně živé nabude duše jen tehdy, když pochopí toto tajemství duše Matky věřících.

Protože víra je věrou toužící, musí také býti věrou zkouše-

nou. Protože Maria byla tajemstvím Božím nejbliže, to jest nejbliže jejich závoji, proto nutně musela její víra býti věrou nejvíce zkoušenou, aby i v tom ohledu byla matkou věřících, jejichž víra je zkoušena. Nikdo neviděl tak jasně, s tak krutou jasností jako Maria, co bylo pozemského a lidského v životě Spasitele světa; proto také nikdo neviděl tak zřetelně zdánlivé odporování lidského božskému v jeho životě. Nikdy však nepodlehlo v její duši nebeské pozemskému, nikdy mlhou pozemskosti nebyla zakalena záře Božích tajemství v přesvědčení její duše. Vidíme to velmi jasně z toho, co víme o dějinách dětství a veřejné působnosti Spasitele světa. Maria nezakolísala nikdy. Se silou duše, hodnou té, která tak hrdinsky pravila: „Staň se mi podle tvého slova,“ stála pevně ve své víře při Ježíši, když všichni ustupovali, ona jediná neustupovala, ale postupovala až pod kříž, hotova jsouc i umříti za věřenou pravdu.

V tom je po druhé Maria matkou věřících. Aby na jejím zářivém příkladu viděli, jak je třeba pevně státi, když napohled všechno protestuje proti tomu, co duše má a chce věřiti; aby věděli věřící a o svou víru bojující křesťané, kde jest jejich útočiště v těchto těžkých bojích.

Komu jest Maria takto matkou, tomu se stane víra také matkou. Matkou nejhlubšího a proto nejkrásnějšího života.

P. Em. Soukup O. P.

Zvěstování P. Marie.

(Sv. Tomáš, Summa III., q. 30., a. 1—4.)

1. Zda bylo nutno zvěstovati bl. Panně, koho měla počíti?

Anděl jí řekl: „*Ejhle, počneš a porodíš syna.*“ Lukáš 1, 31.

Odovídám, že bylo vhodno zvěstovati bl. Panně, že počne Krista.

Za první, aby se zachoval patřičný řád spojení Syna Božího s Pannou; aby totiž byl dříve její duch o něm poučen, než tělem ho počala; proto Augustín v knize O panenství (hl. 3.) praví: „Maria, přijímající víru v Krista, jest blahoslavenější než počínající tělo Kristovo.“ A pak dodává: „Mateřské přibuzenství Marii by nic neprospělo, kdyby Krista šťastněji nenosila v srdci než v těle.“

Za druhé, aby mohla býti spolehlivějším svědkem tohoto tajemství, když o něm byla Bohem poučena.

Za třetí, aby služby svého úřadu nabídla Bohu dobrovolně: k čemuž se ukázala ochotnou, řkouc: „*Ejhle, služebnice Páně!*“

Za čtvrté, aby se ukázalo, že je jakési duchovní manželství mezi Synem Božím a lidskou přirozeností: a proto skrze zvěstování se očekával souhlas Panny na místě celé lidské přirozenosti.

2. Zda se zvěstování bl. Panně mělo státí prostřednictvím anděla?

„*Byl poslán anděl Gabriel od Boha*“ atd. Lukáš 1, 26.

Odpovídám, že bylo vhodné, aby tajemství božského Vtělení bylo zvěstováno Matce Boží prostřednictvím anděla — ze tří důvodů:

Za první, aby též v tomto bylo zachováno božské ustanovení, podle něhož božské (úradky) přicházejí k lidem prostřednictvím andělů; proto Dionysius praví („Coelest. Hierarch.“), že „o božském tajemství dobrotivosti Ježíšovy byli napřed poučeni andělé, pak prostřednictvím jich přišla milost poznání k nám; tak tedy Gabriel poučil sice Zachariáše, že se z něho zrodí prorok Jan, — Marii však, jak by se v ní uskutečnilo tajemství božského řádu nevýslovného Božího utvoření“.

Za druhé bylo to vhodné obnově člověka, jež měla nastati skrze Krista; proto Beda (v Homilií na Zvěstování) praví: „Vhodný byl počátek lidského obnovení, že anděl byl od Boha poslán k Panně, jež měla býti posvěcena božským zrozením: poněvadž první příčinou lidské zkázy bylo, když had byl poslán k ženě, aby ji svedl duchem pýchy.“

Za třetí, poněvadž se to slušelo panenství Matky Boží; roto Jeronym v řeči o Nanebevzetí praví: „Správně je anděl oslán k Panně, poněvadž andělům je panenství vždy příuzné; věru, v těle žiti mimo tělo, není pozemský život, nýbrž ebeský.“

3. Zda se zvěstující anděl musil bl. Panně zjevití v tělesné podobě?

Augustín v kterési řeči uvádí bl. Pannu takto mluvící: „Přišel ke mně archanděl Gabriel v tváři zářící, šatem se skvějící, ríchodem podivuhodný.“ Ale toto nemůže patřiti, leč k tělesné podobě; tedy zvěstující anděl zjevil se bl. Panně v tělesné podobě.

Odpovídám, že zvěstující anděl zjevil se Matce Boží v tělesné podobě; a toto bylo vhodné:

Za první vzhledem k tomu, co se oznamovalo. Neboť anděl přišel zvěstovati vtělení neviditelného Boha, jímž by se stal viditelný; proto bylo také vhodné, aby na naznačení této věci neviditelný tvor přijal tvar, v němž by se viditelný ukázal; když též všechna zjevení Starého zákona k tomuto zjevení byla předurčena, jímž Syn Boží se v těle ukázal.

Za druhé bylo to vhodné důstojnosti Matky Boží, jež neoliko v duchu, nýbrž v tělesném lůně měla přijmouti Syna božího; a proto nejen duch její, nýbrž také tělesné smysly nely býti oblaženy andělským zjevením.

Za třetí to patří k jistotě toho, co se oznamovalo: to, co vidíme očima, jistěji vnímáme, než co si představujeme; proto Chrysostomus (ve 4. hom. na Matouše) praví, že anděl ne ve nách, ba naopak viditelně přišel k Panně, poněvadž velmi velké odhalení přijímala od anděla, potřebovala slavnostního zjevení před uskutečněním tak veliké věci.

4. Zda se zvěstování stalo náležitým pořadem?

„Co pochází od Boha, je uspořádáno.“ Řím. 13, 1. – Anděl však byl poslán od Boha k tomu, aby zvěstoval Panně, jak se praví u Lukáše 1.; tedy nejpřesnějším pořadem bylo zvěstování od anděla naplněno.

Odpovídám, že zvěstování bylo náležitým pořadem od an-

děla provedeno. Anděl měl vzhledem k Panně v úmyslu tři věci:

Za první učiniti jejího ducha pozorným k uvážení tak veliké záležitosti, což učinil, když ji pozdravil jakýmsi novým a nezvyklým pozdravem; proto Origenes (v 6. hom. na Lukáše) praví, že „kdyby věděla, že k někomu jinému bylo již tak promluveno, ježto znala Zákon, nikdy by ji takový pozdrav nepoděsil jako cizí“; v kterémžto pozdravu předeslal její vhodnost k početí tím, že řekl: „*Milosti plná*“; vyjádřil početí tím, že řekl: „*Pán s tebou*“; a předpověděl vyplývající z toho čest, když řekl: „*Požehnaná ty mezi ženami*“.

Za druhé bylo jeho úmyslem poučiti ji o tajemství vtělení, jež se v ní mělo naplniti, což učinil, předpovídaje početí a porod, řka: „*Ejhle, počneš v lůně*“ atd., a ukazuje důstojnost dítěte počatého, když řekl: „*Tento bude veliký*“ atd.; — a též dokazuje způsob početí, když řekl: „*Duch svatý sestoupí v tebe*“.

Za třetí bylo jeho úmyslem pohnouti jejího ducha k souhlasu, což učinil příkladem Alžběty a důvodem, vzatým z božské všemohoucnosti. *Přeložil Jeronym M. Jurák O. P.*

Obličej.

Pět nejsličnějších žen celého světa: Marion Davies, Greta Garbo, Lilyan Tashman, Marlene Dietrich, Norma Shearer. Tak v těchto dnech rozhodla Amerika.

Jsou to ženy, jsou to dívky a tyto ženy, tyto dívky daly si svou krásu ověřit porotou, daly se fotografovat a tyto obrázky kolují po časopisech a novinách celého světa. Tyto ženy a dívky daly se prohlížet znalci, zajisté nikoli v kožichu.

Evropa nechce zůstat za Amerikou pozadu: reprezentanti vlád, umění a vědy pokorně sklánějí svá kolena před „královnami krásy“, ba i národu našemu již svoji krásou vládne Miss Czechoslovakia (žádný neví, jak se to píše, poněvadž na př.

France, Italia, Anglie, Germania má ortografii mnohem jednodušší). Také snad Tschechoslowakai, nebo Českoslovacie — jisto je tolik, že proti všem ostatním národům a státům máme tu přednost, že každý ten národ a stát nás vyslovuje a píše docela jinak; jsme a chceme býti na těle evropského kontinentu novotvarem, čili jak my říkáme: pokrokem.

Málokterý národ, ačli vůbec který druhý národ na světě rozumí osmnáctému verši desáté kapitoly knihy Judith tak jako my: „Kdož by pohrdal lidem hebrejským, kteříž tak krásné ženy mají, abychom pro ně neměli *slušně* bojovati proti nim?“

Což, porozumění sem, porozumění tam, Desatero má každý člověk, i ten pohan, napsáno v srdci svém, ale kolik lidí je zachovává? Tady neběží jen o to poznání a porozumění, zde se jedná hlavně o to *přesvědčení*, a zajisté zásluhou duchovních i tělesných dědiců Husových a Tyršových kromě nás žádný jiný národ na celém světě nepěstuje právě *přesvědčení* s takovou silou, v takovém rozsahu a tak přesvědčivě jako my! To je proti všem ostatním naše přednost a to je také náš osud — anebo, abychom nemluvili tak nekřesťanský: to jest naše poslání mezi ostatními národy! Každý jiný národ je nepokrokový a nehumánní, staraje se jenom sám o sebe, kdežto my staráme se a pečujeme o všechny ostatní národy; i když řekneme Slovan, ozvěna nám odpoví: Člověk! Všude jinde na celém světě po každé válce mají, či nemají stát, jenom my máme Převrat, to jest převýchovu, přestavbu, revoluci duchů a srdcí, jak to správně řeklo Nejvyšší Místo!

U nás každá ulice je na to, aby byla hláskou troubou některého básníka, pokud mu to ještě pomůže, jinak totiž by se o něm vůbec nevědělo. Je v tom jakýsi konservatism, je v tom i víc: Dr. Theodor Lessing (abychom uvedli aspoň jednu autoritu), filosof, jak bude patrné, dokazuje, že příroda, tedy svět rostlin a zvířat, miluje (možno-li toto slovo vůbec říci!) mechanické opakování . . . Je to jakýsi zákon hmoty a ve světě mravním říká se tomu konservatism. Je to pohyb kyvadla od tohoto bodu až tam k onomu bodu a zase nazpět.

Nic dál a nic víc! Není tu žádného uvědomení a co hlavního: není tu žádného českého *přesvědčení*! Čím je kdo konservativnější, tím je té mrtvé přírodě a němé tváři podobnější.

Aby se ty *královny* krásy pořád neopakovaly, horníci provincie Pas-de-Calais ve Francii zvolili Alexandra Maigxrotta, 25letého mládence, *králem* krásy, a jeho vladařskou povinností v roce 1931 jest, býti hlavou, předsedou a úběžným bodem všech oficiálních slavností . . .

V našich zemích bývá také výstava plemenných býků a psů.

Měli jsme kult slunce, ohně, vody, kult reků a geniů, kult zlatého telete, kult svatých, ba i kult ďábla, a dnes, dnes máme kult Rekordů a Těla.

Církev katolická zná a uctívá jen rekord Svatosti a Boží Tělo. To Tělo, které na sebe vzal Ježíš Kristus z Panny, to Tělo, které při Poslední Večeři stalo se skrze Slovo nejdražšímu testamentem země a vesmíru až do konce časů, to Tělo, které na Velký pátek z vlastní vůle a moci pozbylo veškeré podoby a krásy — non est species ei neque decor (Isai, 53, 2) — aby nám ustavičně ukazovalo jako v zrcadle, ba jako na filmovém promítacím plátně, naši vlastní nepodobu a šerednost. K obrazu Božimu stvořil Bůh člověka, k obrazu svému stvořil ho, muže a ženu stvořil je. K obrazu svému stvořil člověka a „podle sebe samého oblekl ho moci“ (Sirach 17, 1). Kde však je naše moc nad přírodou, kde je naše moc nad tělem, nad světem a nad hadem? Byli jsme oblečeni *mocí*, a kde jest naše roucho? Kde je to roucho?

„I otevřiny jsou oči obou dvou: a když poznali, že jsou nahí, navázali listí fíkového a udělali sobě zástěry“ (Gen. 3. 7).

K obrazu svému stvořil Bůh člověka a podle sebe samého oblekl ho moci.

Kdepak je tvůj oblek, člověče? Kde je tvůj královský oblek, ženo? Kde tvůj královský oblek, muži?

I zavolal Hospodin Bůh Adama a řekl jemu: Kde jsi?

Kterýž řekl: Hlas tvůj slyšel jsem v ráji, a bál jsem se, protože jsem nahý — i skryl jsem se.

Jemuž řekl Bůh: Kdopak tobě oznámil, že jsi nahý, jediné

že jsi ze stromu jedl, z kterého jsem tobě přikázal, abys nejedl?

Když svatý Pavel nás vybízí, abychom se styděli a nechodili nazí, říká to slovy: „Oblect se v Pána Ježíše Krista a nemějte péče o tělo podle žádosti“ (Řím. 13, 14).

Lidi poznáváme podle obličeje. Jdete-li v Praze v neděli večer (řekněme večer!) od Národního divadla k Prašné bráně a odtud Jindřišskou ulicí na Václavské náměstí a od musea dolů k Můstku, budete spráskáni jak psi, máte-li oči k vidění. Ale totéž zkusíte za stejných okolností i v menších městech. V Praze ještě tak můžete jít s proudem i proti proudu, jedenkrát, dvakrát, ne však v Třebíči, nebo v Přerově, kde to nazývají třením ryb.

A jedete-li vlakem nebo v autobusu nebo v elektrice, anebo jdete-li po náměstí kteréhokoli města, docela určitě rozpoznáváte obličeje dělníků, pisarů, učitelů, kněží, herců, žurnalistů, profesorů, táborových řečníků, sedláků, lékařů, obchodníků, advokátů, fořtů . . . A nedělá to, věru, jen ten klobouk, nebo ten limec! Dělá to i krok, oblek, pohyb rukou, držení těla, úsměv, hlas, pohled — dělá to především obličej! A tak pod kněžským kolárkem najdete tu a tam krk, který by se hodil krku baronského správce, nebo za diplomem lékařským, nebo právnickým objevíte člověka, kterému by slušel kolárek jak ulitý! A tak vidíte, že Bůh, milovník života a rozmanitosti, povolání lidská jaksi zúmyslně popletl: frigida calidis, calida frigidis, jako lékař dává studené obklady na horkost a obklady horké na studenost . . .

Veselého dárce miluje Pán (2 Kor. 9) a proto „při všelikém daru ukaž veselou tvář svou, a v plesání posvěcuj desátků svých“ (Sirach 34, 11) — tomu se dnes nerozumí, poněvadž protestantism vrhl i na nás katolíky stín smutku, stín infernální, t. j. pokrytecké vážnosti, tak jako naše země při zatmění měsíce vrhá svůj stín na tuto vyhaslou hvězdu. My katolíci jsme tak nerozumní a bázlivi, že se necháme tělesem neprostupným zastíňovat. Má-li kterákoliv jiná konfese a sekta vůbec nějakou myšlenku, může ji mít jediné skrze nás, ane-

bo přímo od nás! Proč se tedy lekáme svého vlastního světla? Kde je zákon, který by přiměl básníka, aby se uctivě poklonil svému zparchantělému epigonu?

Za bílého dne nejžalostnější ze všech lidských obličejů je obličej herce. Vidíte na něm odpodobnění a odbarvení, vidíte na něm ztrátu, která se už ničím nahradit nedá. Není to jen následek břitvy a těch ličidel — je to následek *úloh*, které se ustavičně mění, ustavičně mění se tu charakter, což znamená osobnost, a právě osobnost je držitelkou obličeje a podoby. A tak vidíte herce nebo herečku, potkáte-li je za bílého dne, jen jako trup s krkem, ale bez hlavy. Hlava tu sice jest, ale tato hlava jako by neměla očí ani nosu ani úst, to, co se nazývá podobou, je jako pořizem seříznuto. Je to jen věšák na masky.

Obličeje našich současníků jsou obličeje herců: ztratily svou individualitu. Každý dnešní člověk děsně se bojí, aby se nelišil od ostatních. A budou-li všichni ostatní chrochtat, každý dnešní člověk to bude dělat též a prohlásí chrochtání za sociální povinnost.

Každý kraj má své vlastní plodiny a každá doba své vlastní obličeje. Otokar Březina mne upozornil, že obličeje dnešních lidí nejen ve skutečnosti, nýbrž i ve výtvarnictví jsou mělké, bezvýrazné a neobyčejně sprosté. Komunikace náramně se zlepšila a zrychlila, naši hoši za světové války projeli a prošli celou zeměkouli, co však jejich obličeje získaly na šířce, ztratily na hloubce. Tak mi řekl Otokar Březina a ještě mne upozornil na jednu věc:

Nikoli ve městě, ale na venkově mezi ženami viděti lze obličeje, které neodpovídají ani našemu plemeni ani našemu podnebí. Jsou to obličeje slunného jihu, a Otokar Březina sondil, že naše české matky, jsouce v jiném stavu, klečely v modlitbách před svatými obrazy Madon, a jejich dívky dostávaly vznešenější, krásnější, docela odlišnou, zcela nečekanou podobu — *Milostného Obrazu!*

Jsou mezi dětmi také podoby opičí, Bůh to suď, podoby rozličných zvířat, Bůh to suď, týž Bůh, který trestá hříchy

rodičů do třetího, i čtvrtého pokolení, avšak jsou mezi dětmi našeho věku a národa také takové, které se naprosto nepodobají ostatním, jsouce krásné a jako znamením smrti poznamenané, poněvadž jenom ony jsou nositeli a pokračovateli *tradice Boží*. A tradice Boží miluje ovšem jenom krásu, bolest a veselost. Je to pořád totéž, ale jazyk lidský si to plete.

Svatý Pavel nás utěšuje: „Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdyž tváří v tvář; nyní poznávám z částky, ale tehdyž poznám, jakož i poznán jsem“ (I. Kor. 13, 12). Jinými slovy praví to Otokar Březina: „Vidíme najednou zdvižení kladiwa, ale nevidíme jeho dopadnutí. Vidíme jeho dopadnutí, neslyšíme ránu. Slyšíme ránu, ale nikdy neuzříme jejího otisku v záhadném díle.“

Že nikdy? Leda by nám na tom docela nic nezáleželo! My však, kteří věříme, vidíme nyní skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdyž *tváří v tvář!*

Jakub Deml.

Pane, nauč nás se modlití!

(Kurs následování Krista, 5.)

Po pozdvihování zvedá církev všechna srdce věřících k modlitbě nejkrásnější a nejvelebnější. A předesílá: Božskou naukou poučení, odvažujeme se říkati: Otče náš.

Kristus byl nám ve všem vzorem a proto byl naším vzorem i v modlitbě.

Když mluví se o Kristu, zapomínává se často na tento krásný příklad, jež nám dal svou modlitbou. Jeho život byl jedinou, nepřetržitou modlitbou. Proto mohli k němu klidně přijíti apoštolové s prosbou: Pane, nauč nás se modlití.

Cítili celou bytostí svou, že všechny ani nejkrásnější starozákonní posvátné žalmy nevystihují hloubky a bohatství nového poměru k Bohu, jemuž učil Ježíš Kristus.

Nesmírnou péčí vynaložil Spasitel tomu, aby nás naučil se dobře a správně modlití.

Jeho život byl celým jediným pásmem modlitby, pásmem, v němž byl zasažen celý život, jímž procházely všechny jeho činy jako svatým ohněm. Jest správná jedna definice modlitby jako nábožné pozdvižení mysli k Bohu. A sv. Tomáš k tomu dokládá, že Kristus nepotřeboval teprve zvedati svou mysl k Bohu tak, jako to my činíme, kteří po různých zájmech jako bychom se vraceli k Bohu, pozvedajíce se k němu od nízkosti země. Sv. Tomáš praví: Kristus se nepozvedal, nýbrž stále byla jeho mysl výše, zvednuta u Otce. Byl stále spojen s ním, stále upřen na něho a proto se stále modlil, proto se modlil celým svým životem, každým činem jeho.

I náš život by se mohl lehce proměnit v jediný dech modlitby zvedající se k Bohu. Měli bychom umění zvedati ustavičně své práce, své snažení, své zaměstnání nejvšednější k Bohu. Není přece k tomu třeba nějakých zvláštních úkonů. Stačí býti proniknut myšlenkou jeho přítomnosti, stačí žiti v Něm, posvěcující milostí a pak není všedních, není ani malých činů, protože všechno jest posvěceno a pozlaceno touto svatou láskou. Pak každý krok a každé zabušení srdce jest zároveň zvednutím bytosti k Otci. Čím více myslíme na něho, tím více celý život náš jest k Bohu zvedán, tím více i náš život podle božského vzoru se stává modlitbou a učíme se tomu, co sv. Pavel žádal: Modlete se bez ustání . . . nechť cokoliv konáte . . .

A vedle tohoto života pozvednutého k Bohu přece ještě musíme zvláštní modlitbou k Bohu se utíkat. O Ježíši Kristu praví Písmo, že celé noci ztrávil na modlitbách. Modlitba totiž jest podle sv. Tomáše vyjevením Bohu naší vůle. A prvou vůlí naší musí býti sláva Boží naším životem a naší spásou. Bůh jest prvním darem našim, o nějž třeba prositi. Což neřekl Kristus nescíslněkrát, hledejte nejprve království Božího, což neprosil stále, aby přišlo království Boží?

Potřeboval Kristus modlitby? Sv. Tomáš, který si klade tuto otázku, odpovídá: Protože v Kristu byla vůle Boží i lidská, třebaže jeho vůle božská modlitby v ničem nepotřebovala, protože může všechno, co chce, přece, protože byl též

člověkem a jako člověk nemohl sám ze sebe, ze své lidské přirozenosti všechno, co chtěl, proto prosil. A prosil především, aby jeho životem a jeho činy a slovy Otec byl oslaven, aby přijalo lidstvo království Otcovo. Modlitba jest vyjevením vůle naší Bohu. Kristus mohl jak Bůh všechno, oč prosil jako člověk, a přece se modlil a přece stále prosil. Výslovně praví andělský učitel, že tak učinil Ježíš pro náš příklad.

Byl našim učitelem, chtěl nás přivést k Otci, abychom, děti jeho, s důvěrou a klidem a láskou o všechno prosili, a proto prvý se modlí, modlí se stále, modlí se vroucně.

Modlil se i z hloubky své bolesti, volal k Otci v mukách krvavých v zahradě Gethsemanské a modlil se v mukách na kříži. Zase pro příklad a pro útěchu naší. Modlil se, prosil, aby byl odňat od něho kalich jeho. To proto, abychom nemalomyslněli, když někdy se slabost lidská vzpírá trpěti, když někdy duch jest hotov, ale tělo jest mdlé, když nemáme sil. Tehdy neděsme se, když lidská slabost volá o vysvobození, o vytržení z hrůz bolesti. To ještě není chybou, jen když následuje za naší prosbou slabosti výkřik odevzdanosti: Ne má, ale tvá vůle se staň!

Zajímavá jest skutečnost, že nauka Kristova jest naplněna výzvami k učedníkům, jak se modliti. Učí nás modliti se v duchu a v pravdě, učí nás modliti se v komůrce svého srdce. Ne modlitbou honosnou, modlitbou oslňující. Proto právě tak málo jest zpráv v evangeliu o vlastní modlitbě Kristově, proto máme zprávy, že Kristus celé noci ztrávil na modlitbách.

Modlitba jest obcování duše s Bohem a proto především obcování od srdce k srdci, od duše k duši. Mezi Bohem a člověkem, mezi dítkem proto a otcem. Ach, kdybychom aspoň jednou v životě se dobře pomodlili Otčenáš. Kdybychom prožili všechnu svatou útěchu, krásu, sladkost a sílu svaté této modlitby. Ne v mnohých slovech, jako pohané činí, ne v dlouhých modlitbách, nýbrž především v hovoru důvěrném, žitém, dítěte s Otcem! Pokusme se o to celou duši ne říkati, ale žiti slova Otče náš! Jen tato dvě slova prožijme a stěži se přes ně po hodině dostaneme! Jest Otec, jak často pravil Kristus,

který ví, co potřebují jeho děti, který jim všechno dá, čeho potřebují. Proto třeba především prositi o to, aby on byl opravdu i s naší strany Otcem. On jim již jest, ale abychom i my se k němu jako k Otci chovali, k němu spěchali s důvěrou. S důvěrou! Protože obdržíme všechno, oč prosíme. Sv. Tomáš se táže, zda byl Kristus vždycky vyslyšen, a odpovídá, že ano, že vždycky, protože jeho vůle byla vždycky spojena se svatou vůlí Otcovou. Neomylně byl vyslyšen Ježíš a svatý Tomáš dokládá, že neomylně bude a jest vyslyšen každý, kdo se modlí jeho příkladem. Byl Kristus naprosto ztotožněn s vůlí Otcovou a proto neomylně byl vyslyšen. Tak třeba rozuměti. Proste a bude vám dáno, tlucte a bude vám otevřeno. Tlucte především na vůli Boží, jakou s námi má, tlucte a prosme jej o všechno, čeho potřebujeme, abychom mohli naplniti vůli jeho vždy a především naplněním a dosažením spásy naší, jež jest stěžejní vůlí Boží k nám.

Jistě budeme vyslyšeni. Když my, jak praví Kristus, jsouce zlí, dovedeme dávatí dobré věci dětem svým, čím více Otec, jenž jest v nebesích. Nebojme se jej prositi i o všechno, čeho i v časném ohledu potřebujeme, protože tyto časně věci jsou cestou k cestě Boží, k Bohu. Nebojme se, že jest to sobectvím pro sebe prositi. Každý, kdo prosí, neprosí jen za sebe, nýbrž zároveň prosí za všechny, kteří mohou a mají býti účastni darů našich. Tak prosil Kristus i za Oslavení své, které mělo býti podle sv. Pavla Ospravedlněním naším.

Spojením s Kristem, protože jest hlavou mystického těla církve, můžeme pak i dobře vykonati svou společnou modlitbu, protože i společnost musí vzdávati Bohu poctu a jej prositi o dobra, jichž jako obecnost potřebuje. Protože jest veleknězem naším, protože otevřel lidem cestu k Otci, proto v něm a skrze něho může celé lidstvo, může celá církev jeho důstojně se modlití, aby Pána chválila, jemu děkovala, jemu se klaněla a jej o spásu a cestu spásy pro všechny prosila.

P. Silv. M. Braitó O. P.

A stvoření budou.

Stává se někdy, že staří lidé usnou v kostele; stává se někdy, že člověk v noci usne mezi modlitbou; stává se někdy, že mysl je tak těžká, tupá a mdlá, že člověk uprostřed modlitby zapomene na to, co se modlil, a když to zpozoruje, musí začínati znova. Tak třebaš růženec, jehož každý jednotlivý dílek má krásu celé hvězdy nebeské, stává se žebříčkem, jehož se lidská paměť a pozornost jen s námahou přidržuje, aby nespadla. Kterákoliv modlitba, které církev po staletí nebo již od svého počátku užívá, skládá se z vět, z nichž každá jest obrazem ráje; učíme se jim od malička, patří k našim nejzákladnějším dojmům, užíváme jich a slyšíme je téměř bez počtu, měly by už býti v naší krvi, a přece naše duše na ně sama nestačí a někdy těch vět modliteb ani nepoznává, jako by pozbyla paměti, a musí se pracně rozpomínati a zachycovati se vzpomínek. Zdálo by se, že se člověk vždy může zcela snadno pomodliti aspoň Otčenáš a pozdravení andělské, že tyto věci může odříkávati sám ze sebe jako svá vlastní slova, jako myšlenky, které jaksi samočinně vystupují z hlubin duše, jakmile se člověk rozhodne pomodliti se. Ale častokráte člověk pozoruje, že to nejde, že jeho slabost mu značně překáží; poznává, že to nejsou jeho slova, která se modlí, že není vlastním a úplným majetníkem těch slov, že to jsou slova pouze svěřená, že je vytvořil a sestavil sám Duch svatý, který takto nám modlitby dal, modlitbě naučil a při modlitbě nám pomáhá. Kterak pak my sami ze sebe bychom se zmohli na Otčenáš, kterak pak my bychom si mohli Otčenáš úplně osvojit a učinit jej svým vlastnictvím, svým nástrojem, který by nám stále a kdykoliv byl k ruce a kterým bychom mohli vládnouti třebaš tak, jako vládžeme svým jazykem. To v takových chvílích únavy, skleslosti, netečnosti a duchovní opuštěnosti poznáváme, jak pravá vnitřní modlitba není v naší moci a jak i ta modlitba zevní není tak zcela lehká a samočinná jako chod nějakého motoru. V modlitbě jest vždy něco, co řídí Bůh. Bůh nám modlitbu dal, modlitbě nás naučil, při modlitbě nám pomáhá,

a modlitba jest Jeho majetkem vlastním. Modlitba jest vlastní řečí božských Osob.

Představme si růženec, pověšený na hřebíku, a po tomto růženci vzhůru by lezla nějaká moucha, která už má života na mále, kterou už by křídla neunesla, která jen taktak leze a posledními silami se drží, aby nespadla; leze s jednoho zrnka růžence, pomalu a těžce. Ta moucha je obrazem mnohých našich modliteb, mnohých našich myšlenek na Boha a na zákon Boží, ba jest obrazem celé naší duše. Od jednoho slova Božího ke druhému unavena se vleče naše pozornost, a to jest ještě dobře, když se aspoň vleče, když nepadá dolů nebo když se nepláží sem a tam, nevědouc už ani, po čem se pláží jako slepý červ. Jak bychom mohli říci: Otče náš! Jak bychom mohli pozdravit Královnu nebes! Každé takové slovo má větší cenu než kterékoliv království světa a my bychom se domnívali, že tato slova lze jen tak lehce budit, vyvolávat a točit jimi jako zrnky růžence? Právě takové stavy únavy a duševní opuštěnosti nám užitečně ukazují, že pravá modlitba spočívá na spolupůsobení Ducha svatého.

Naše duše se podobá té ubohé mouše, jakési nicotě.

Když tedy církev volá: Sešli Ducha svého a stvoření budou, tím vyznává víru a naději, že Duch svatý přijde učinit z té ubohé nicoty, kterou je naše duše bez Něho, něco skutečného.

Teprve vstupem Ducha svatého do našeho srdce dokonává se naše stvoření, teprve pak jsme dokonale lidmi, učiněnými k obrazu Božímu. Syn Boží nás vykoupil, ale dříve, než apoštolové měli jíti do světa, seslal jim Ducha svatého, čímž teprve bylo dílo Boží dokonáno. Toto dílo Boží lásky opakuje se na nás až do skončení času, neboť ničím nejsme, není-li v nás přítomen Bůh ve své trojjedinosti. Proto se modlíme, aby dokončil a stále obnovoval naše tvoření, naše doplňování a obnovování v Duchu svatém, bez něhož bychom se nemohli důvěrně modliti a s Bohem co dítky obcovati, bez něhož bychom nebyli bytostmi k obrazu Božímu, nýbrž jen k obrazu nejubožší bídy.

Jaroslav Durych.

Skryté cesty Boží prozřetelnosti.

(Záhada bolesti ve Starém zákoně.)

O tomto předmětu jedná hlavně kniha Job. Uvažuje o tajemství bolesti čili o rozdělení štěstí a neštěstí v tomto životě. Proč i spravedlivý bývá někdy stíhán na zemi tolikými zly? To je toho důvodem v plánu Boží prozřetelnosti? Všeobecná odpověď zde podaná se zpřesňuje četnými výroky Písem, které nám ukazují vyšší dobro, k němuž jsou řízeny zkoušky Božího služebníka.

Téměř všichni badatelé se se všemi církevními Otcí shodují v názoru, že Job skutečně žil. On a jeho přátelé v podstatě proslovili všechno, co jim bohonadchnutý spisovatel vkládal do úst, ale tento dal knize podobu poučné básně, jež chce redovším poučovati. Kniha mimořádně básnicky bohatá. Její redmět: Co je příčinou zla v tomto životě? Poznejme napřed otázku o záhadě a potom odpověď na ni.*

*

Když v tomto životě stihá neštěstí člověka,
je to vždy za jeho hříchy?
Je stíhán i nevinný, a proč?

Tuto otázku si klade Job stížený tělesně strašnou nemocí. Na začátku knihy se o něm praví, že byl „upřímný a poctivý,ál se Boha a vystříhal se zlého“, že byl velice bohatý a často připomínal synům jejich povinnosti vůči Pánu, když za každého z nich přinášival oběti.

Nejvyšší sám o něm praví:

„Rovného mu na zemi není
člověka upřímného a poctivého,
bohabožného, jenž se varuje zlého.“ (1, 8.)

* Úryvky Písem sv. uvádíme podle Hejčla.

A na to Satan:

„Zdaliž darmo Job se bojí Boha? . .
Jeho majetek po zemi se rozmáhá.
Ale vztáhni maličko svou ruku,
a všeho, co mu náleží, se dotkni,
nebude-li v tvář ti zlořečiti!“ (1, 9. 11.)

Rekl tedy Hospodin:

„Hle, všechny věci, které má, v moci tvé jsou;
toliko na něj nevztahuj své ruky!“

I vyšel Satan od Hospodina (1, 12). Jak tato slova přivolávají na mysl výrok Spasitelův: „Šimone, Šimone, Satan si vás žádal, aby vás tříbil jako pšenici, ale já jsem prosil, aby nezhylnula víra tvá!“

První hlava knihy Job vysvětluje celou knihu, zvláště konec hlavy. Ale sám Job neví, co Pán pravil Satanovi a co mu dovolil činiti. To právě je skrytá cesta Prozřetelnosti, jejíž tajemství je nám zjeveno na začátku knihy, ale zůstává skryto zkoušenému.

A skutečně Job pozbyl všechnen majetek, děti zahynuly v bouři, patriarcha však zůstává poddán Bohu a jen praví:

„Hospodin dal a Hospodin vzal . . .
Budiž jméno jeho požehnáno!“ (1, 21.)

Potom obdržel Satan od Hospodina dovolení, aby se dotkl samého spravedlivce „velmi zlými nežity od paty nohy až do temene hlavy jeho“. Avšak přes nadávky ženy, která jej popouzí řkouc: „Zlořeč Bohu, a umři!“ Job zůstává věrný Bohu.

A tu jej přicházejí potěšiti tři přátelé, stařec Elifas, muž Baldad a mladý Sofar; pláče a dlouho jsou bez řeči, jelikož pozorují, jak veliká je bolest nešťastníkovy.

Job také zůstal po příchodu přátel v mlčení po sedm bolestí plných dnů a nocí; u konce sil otvírá ústa a vece:

„Ó, kéž by byl zhynul den, kdy jsem se narodil . . .
Proč se dostává nešťasněmu světla,
a proč života do duše roztrpčeným,
kteří po smrti, jež nejde, dychtí.

A tu mu di jeho přátelé:

„Učils, hle, mnohé, a ruce skleslé jsi tužil,
klopýtající zachytly pevně tvé řeči . . .
Teď však stihla tebe rána, i chabneš . . .“ (4, 1, 5.)

Elifas nejstarší a žárlivý na pověst o Jobově moudrosti se líví, že se Job poddává takovému zoufalství. Spravedlivec přece prý nemůže zahynouti a jenom zlí jsou stráveni hněvem Božím. Potom vypráví, co mu bylo zjeveno v jedné noci: žádný člověk není spravedlivý před Bohem. Ať tedy Job přestane ze svých hořkých nářků, nechce-li, aby jej stihl osud bezbožníků; ať se přizná ke svým vinám a vyzývá Boží milosrdenství, neboť Bůh trestá jako otec a léčí rány, které zasahuje. (4. a 5. hlava.)

Job odpovídá, že jeho nářky zdaleka neodpovídají jeho utrpením, před nimiž by dal přednost smrti. Těšil se, že u svých přátel najde nějakou útěchu, ale byl zklamán ve svém očekávání a přece přátelé mu nemohou vytýkati, leda trochu živosti v řeči. Potom se obrací k Bohu, vykládá mu své strážně a svou beznaději a zapřisahá jej, aby tomu učinil smrtí konec.

„Já také byl jsem podělen měsíci trápení,
a nocí traplivých napočítáno mi . . .
jsem přesycen bolestmi až do tmy . . .
smrt želají si kosti moje . . .
Zhřešiv snad, co jsem ti učinil, strážce lidí? . . .
Proč mi hřích můj nechceš prominouti? (7, 3. 15. 25.)

Přítel Baldad, boháč a domýšlivec, mu místo útěchy odpovídá, že Bůh není nespravedlivý a že takové neštěstí posílá jen na ty, kteří těžce zhřešili, a vybízí Joba, aby se vrátil k Bohu. (8. hlava.)

Job uznává, že Bůh je moudrý a spravedlivý, ale přidává:

„. . . byť bych snad právo měl, nechci se hájit,
ale svého Žalobce prosit budu . . . (9, 15.)
dám průchod nářku nad sebou samým (10, 1.).

Po nářku Jobově třetí přítel, Sofar, nejmladší, prudký a vášnivý, se ujímá myšlenky obou starších přátel; podle něho nespravedlnost Jobova přesahuje přísnost trestu. Napomíná Joba, aby se vrátil k Bohu.

V hlavě 12., 13. a 14. Job znovu vyznává, že Bůh je nekonečně moudrý, spravedlivý a mocný; a sám oslavuje Boží dokonalost více než přátelé. Nato di:

„Byť by mne také zabil, nebojím se,
jen když mravy své předložím před tvář jeho.
A v tom štěstí mi již poskytuje . . .
Vím, že spravedlivým nalezen budu . . .
Mnoho-li mám nepravosti a hříchů,
zločiny mé a viny moje mi ukaž!“

Potom se Job tiší, omlouvá a prosí svého soudce o slitování.

Ale ještě se mu nepodařilo přesvědčiti přátele. Elifas v tvrdé řeči mu opakuje, že si neprávem nařiká, neboť každý člověk je hříšníkem před Bohem (hl. 15.).

A na to Job:

„Slýchal jsem velmi často takové řeči;
těšitelé trpci jste vy všichni . . .
Mohl bych také já mluvit jako vy,
kdybyste vy byli na mém místě.“

Znovu prohlašuje svou nevinu, odvolává se k samému Bohu a bere jej za rozhodčího mezi sebou a přáteli:

„Ještě však nyní, hle, na nebi mám svědka,
ten, jenž bude mi svědčit, je na výsostech.
Posměvači moji přátelé jsou,
k Bohu obracím své slzavé oko . . . (16, 20 n.)

„Přátelé Jobovi,“ praví sv. Tomáš ve svém Výkladu, „nemyslí na budoucí život, myslí, že již zde na zemi má býti spravedlivec odměněn a zlý potrestán.“

Baldad opakuje to, co řekl dříve, že totiž hříšník jest vždy esťastný na zemi. Ale tentokrát nepřidává ani útěchu ani nářek; Job je mu zatvrzelým vinníkem a podle toho s ním jedná. Toho vidíme, že Jobova nejtěžší zkouška pochází od přátel. asypávají jej předhůzkami, neboť zapomínají na posmrtný život a stále opakují, že vše se má vyrovnati za života na zemi.

A tehdy je Job, předobraz Krista, jakoby povýšen vyšším trestem k tajemství záhrobí. Odpovídá:

„Ejhle, po desáté tupíte mne,
a mně křivditi se nestydíte.
I kdybych opravdu byl chybil,
na mně by lpělo mé pochybení.
Avšak vy si na mne vyjíždíte,
ve zlé mi vykládáte má pohanění.
Vězte přec, ne dle práva že mne Bůh skličil . . .
Stezku mou se všech stran přehradil . . .
a mou pěšinu zahalil temnotami . . .
jako když vytrhne strom, vzal naději mně . . .
má mě za svého nepřítele . . .
Bratry moje ode mne daleko vzdálil,
a moji přátelé odcizili se mi . . .
Mládež také pohrdá mnou . . .
Cit se mnou mějte přec, cit mějte, vy moji přátelé,
neboť ruka Páně dotkla se mne! . . .
Ó, by napsána má slova byla . . .
nebo dlátem do skály vydlabána!
Vím totiž, že můj Vykupitel živ jest
a že v poslední den ze země vstanu;
zase budu oblečen svou kůží,
a v svém těle uzřím Boha svého.
Patřiti budu na něho já, týž,

a ne jiný, mé oči uvidí ho,
naděje tato je v nitru mém uložena.
Proč tedy nyní pravíte: „Stihejme ho,
a kořen věci té v něm nalezněme!“ (v 19. hl.)

Avšak přes tento výkřik nejhlubší naděje se mladý Sofar vrací k svému prvnímu tvrzení, že neštěstí v přítomném životě může býti jenom trestem za zlý čin.

Naproti tomu Job ze zkušenosti dokazuje, že tato zásada je mylná. Hříšníci jsou jistě velmi často trestáni zřejmým způsobem, ale stává se, že ve vnějších věcech se jim všechno daří až do smrti a spravedlivci také někdy mnoho přetrpí.

Elifas se zarytě vrací k svému názoru a dokonce ze široka vypočítává chyby, kterých prý se Job asi dopustil:

„Lačnému odpíral jsi chleba . . .
Vdovy propouštěl jsi s rukou prázdnou.“ (Hl. 22.)

Job hájí (hl. 28.—31.), že neštěstí na zemi není vždy trestem za hříšný život. Nezná, praví, důvod svého utrpení, ale zná jej Bůh ve své moudrosti, která je pro člověka nezbadatelná. Zde končí první část knihy; jest to závěr Jobovy řeči, kterou sice umlčel své přátele, ale sám nenašel jádro záhady.

V druhé části mladý muž Eliu, jenž projevuje dosti velikou moudrost, ale nezdá se býti prost domýšlivosti, zastává názor, že Job není trestán za veliké hříchy, nýbrž za to, že nebyl dosti pokorný srdcem před Bohem. Hořké nářky, jimiž se dal unést, jsou příznakem tohoto stavu jeho srdce. Ať tedy lituje a Bůh mu vrátí štěstí (hl. 32.—37.). Job ničeho nenamítá, neboť co praví Eliu, jest snad možno a je v tom značný díl pravdy. Záhada bolesti je prohlédnuta se všech stran, ale přece ještě cosi chybí.

*

Smysl a dosah odpovědi Hospodinovy.

Ve třetí části konečně zasahuje sám Hospodin a odpovídá Jobovi, jenž si přál, aby se před ním mohl obhájití (13, 22).

Nehodí se na Boží velebnost, aby se přel s člověkem, odpovídá tím, že Jobovým zrakům předvádí velkolepý obraz zázraku stvoření, od hvězd nebeských až po nejpodivnější účinky pudů živočišstva (hl. 38—39).

„Zda můžeš přitáhnouti svazky Kuřátek,
aneb uvolnití pouta Orionu?

Zdali vyvádíš zvířetník v čas jeho . . ?

Zda jsou známy tobě zákony povětří,
a zda ukládáš mu, by nad zemí vládlo? . .

Zda můžeš nachytati kořisti lvici,
a žravost mládat jejích nasytit . . ?

Zdali dáváš koni sílu . . ?

Zda k slovu tvému vznáší se orel

a klade na horách vysokých hnízdo? . . (Hl. 39.)

Všechna díla zjevují moudrost, prozřetelnost, dokonalou úměrnost prostředků k cíli, svědčí o nejvyšší dobrotě Původcové a mají člověka povzbudit, aby pokorně a bez reptání přijímal všechno, co Všemohoucí může naříditi nebo dopustiti.

Někteří učenci tvrdili, že Boží odpověď se netýká filosofické stránky projednávané otázky. Ve skutečnosti však dokazují, že Bůh nečiní nic leda k dobru, *a je-li již ve viditelných věcech tak podivuhodný řád, tím více je ve věcech duchovních*, třebaže před námi občas zůstává skryt v temnu pro svou vznešenost. Pán Ježíš řekl cosi důraznějšího podobného: „Pohleďte na ptactvo nebeské, nesejí, nežnou . . . Otec nebeský je živí . . . Nestojíte za mnohem více než jeden z nich?“

Takto Boží odpověď zasívá do Jobova srdce city pokory a odevzdání do rukou Božích. Nakonec se Bůh vysmívá Jobovi a vyzývá jej, aby se ujal řízení světa a zavedl do něho pořádek a spravedlnost (40, 1—9). Avšak, co zmůže bezmocný a bezbranný člověk jen před dvěma živočišnými obry, hrochem a krokodilem, kteří jsou v rukou Božích jako hračka! Líčením síly a poddanosti těchto zvířat jako by Bůh chtěl Jobovi ukázat, že i zlý duch může někdy zvláště trýzniti člově-

ka, ale děje se to jen z dopuštění Božího a Bůh může i řádění zlého ducha obrátiti k dobru.

Tu nakonec Job pokorně vyznává:

„Přesvědčen jsem, že jsi všemohoucí . . .
mluvil jsem prve nerozvážně . . .“ (Hl. 42.)

Tím uznává, že jeho nářky byly přehnané a slova často nepředložená. Ale přesto Bůh praví Elifasovi: „Roznítit se hněv můj na tebe, a na dva přátele tvé, neboť nemluvili jste přede mnou správně, jako služebník můj Job . . . Obětujte za sebe celopal, Job pak, služebník, bude se modlití za vás; toliko pro něho nebude vám přičítána pošetilost, že jste nemluvili ke mně správně . . .“ (42, 7 n.) „Požehnal pak Hospodin konci Jobovu více nežli . . . na počátku . . . umřel došed velkého stáří.“ (42, 12. 16).

Celá kniha je vysvětlena první hlavou, kde bylo řečeno, že Bůh dovolil satanovi, aby zkoušel jeho služebníka Joba. Závěr je zřejmý: Bůh sesílá na lidi zkoušky, ne aby je jen trestal za hříchy, nýbrž aby je také zkoušel jako zlato v ohni a rozmnožil jejich ctnosti. Je to očista lásky, jak později říkají křesťanští mystici. Satan pravil na začátku:

„Zdaliž darmo Job se bojí Boha? . .
jeho majetek po zemi se rozmáhá!“

Nyní poznáváme, že Job zůstal věren Hospodinu i v největším protivenství. A to je smysl zkoušky spravedlivce, jak konečně učí ještě jiná místa Starého zákona.

*Vyšší dobro, k němuž jsou řízeny
zkoušky spravedlivce.*

Dvě významné události v knize Genesis potvrzují toto učení: zápis o Abrahamovi, jenž na rozkaz Hospodinův byl ochoten mu obětovati jediného syna Izáka (Gen. 22.) a o Josefovi, kterého prodali jeho bratři. (Gen. 37.)

Bůh zkoušel Abrahama a žádal jej, aby mu v zápalnou oběť přinesl svého syna Izáka, syna zaslíbeného. Praví pak svatý

avel Židům: „Věrou Abraham obětoval Izáka, jsa zkoušen, obětoval to jednorozence, on, jemuž bylo řečeno: V Izákovi ude ti nazváno potomstvo; povážilť, že Bůh jest mocen z mrtvých vzkřísiti; proto ho obdržel i jako předobraz.“ (Žid. 1, 17 nn.). Anděl Hospodinův zadržel ruku Abrahamovu, než potom slyšel tato slova s nebe: „Poněvadž jsi toto učinil nešetřil jsi k vůli mně jednorozeného syna svého, budu ti ehnati a rozmnožím tvé potomstvo jako hvězdy nebeské . . . v tvém potomstvu budou požehnáni všichni národové země, poněvadž jsi poslechl mého hlasu.“ (Gen. 22.)

Podobně byl zkoušen Josef, kterého prodali bratři ze žárlivosti pro jeho sny a zjevení. Spravedlivý Josef křivě obžalovaný Putifarkou byl vsazen do vězení, ale byl povýšen na první místo, jakmile v něm farao poznal ducha Božího. (Gen. 41.) A když později byli bratři stíženi hladem a přišli do Egypta pro obilí, praví jim: „Já jsem Josef . . . ještě otec můj je živ? . . . Já jsem . . . bratr váš, kterého jste prodali do Egypta . . . Nebojte se, že jste mne prodali do Egypta, neboť na vaši záchranu poslal mne Bůh před vámi . . . Ne vašim záměrem, nýbrž vůli Boží byl jsem poslán sem. On mne učinil takořka otcem faraonovým, pánem jeho domu a vladařem v celém Egyptě . . . Nato objímaje bratra Benjamina . . . plakal.“ (Gen. 45.) Může býti výmluvnějšího potvrzení Prozřetelnosti nebo řízení Božího, které obrací k dobru zkoušky spravedlivců a často i k dobru jejich pronásledovatelů, kteří se konečně poznají?

Tože často opakují žalmy, hlavně žalm 90., z něhož je vzat graduál a traktus I. postní neděle.

„. . . Andělům svým o tobě kázal,
aby tě ostříhali na všech tvých cestách.*
Takořka na rukou budou tebe nosit,
abys o kámen nohou svou nezavadil.

Tyto krásné verše plné nejčistší poesie a mocného smyslu

* Vzpomeňme na Mojžíše, jehož Bůh zachránil z vody a tak často mu pomáhal.

pro duchovní skutečnost dávají nám tuchu budoucího života. Starý zákon o něm ovšem mluví jen mlhavě, obvykle symbolicky, náznakově. Ale přesto čteme u Isajáše, jenž popisuje slávu nového Jerusalema :

„Již nebude třeba ti slunce . . . ani měsíční záře,
ale Hospodin bude ti světlem věčným,
a tvůj Bůh tvým leskem . . .
a skončí se dni tvého smutku.“ (Is. 60, 19 n.)

Ještě zřetelněji mluví kniha Moudrosti (3, 1):

„*Duše spravedlivých jsou v ruce Boží,*
a mučidlo smrti nedotkne se jich.
Zdalo se nemoudrým, že je veta po nich,
za neštěstí měli odchod jejich,
a že se od nás odebrali, za zkázu;
ale oni v pokoji jsou . . .
všecka důvěra jejich tkvěla v nesmrtelnosti,
malíčko trestání byvše dojdou hojného blaha,
ježto Bůh zkusil je, a shledal, že ho jsou hodni.
Jako zlato v ohni vyzkoušel je,
a jako celopálnou oběť je přijal;
přijde pak doba, kdy dojdou povšimnutí.

A na jiném místě ve hl. 5.

„. . . stát budou spravedliví s velikou důvěrou,
proti těm, kteří kdysi sužovali je . . .
Spravedliví . . . na věky jsou živí,
v Hospodinu jest odplata jejich,
a péči o ně Nejvyšší má.

V těchto slovech můžeme vidět jen řeč o věčném životě. Také v žalmu 16, 15 čteme:

„Já však, jsa nevinný, patřit budu na tvář tvou,
do syta na tvou velebu, až se ukáže.“

A u Daniele (12, 3):

„Učení (a věrní v zákoně Božím) stkví se budou
jako lesk oblohy;
a kteří spravedlnosti vyučují mnohé,
jako hvězdy na věčné věky.“

Křesťanské zjevení doplnilo a posvětilo závěr knihy Job a podobných míst Starého zákona o počínání Prozřetelnosti v rozdělování štěstí a neštěstí v tomto životě. Evangelium vrhá plné světlo na poslední cíl člověka. Křesťanství je jediné schopno dáti rozhodnou odpověď, praví P. Dhorme.* Ale tu již možno tušiti v knize Moudrosti (z let 145—150 před Kr.). Kniha Jobova ukazuje, že Boží spravedlnost, jejíž den jednou nadejde, jak jest přesvědčen i Job (19, 25. 31), není podrobena nízkým zákonům lidského nazírání, že ctnost nemusí býti nutně provázena štěstím. U křesťanských světců vidíme, že láska ke kříži roste s láskou k Bohu a připodobněním k ukřižovanému Kristu, jehož předobrazem je spravedlivý Job.

Avšak když neštěstí dolehne, je přece každému z nás záhadou, je-li tato bolest zkouškou nebo trestem. Obyčejně bývá obojím, ale sám Bůh ví, kolik je kterého.

Jak praví Job :

„Bojování je život člověka na zemi,
jak dny nádeníka jsou dny jeho.“ (7, 1).

Ale Hospodin dává svým služebníkům hojně svých milostí, podle slov sv. Pavla: „*Těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému!*“ (Řím 8, 28) až do konce; všechno: milost, schopnosti, protivensství, nemoc, ba i hříchy, dí sv. Augustin, které dopouští, jako dopustil zradu Petrovu, aby nás přivedl k hlubší pokoře a k čistší lásce.

R. Garrigou-Lagrange.

* Comm. sur Job.

Hroby bohatýrů v Římě.

Hrob sv. Vavřince.

Žádnému jinému světcí nezasvětil Řím tolik pomníků jako svatému Vavřinci. Kostely sv. Vavřince in Damaso, in Fonte, in Lucina, in Miranda, in Panisperna, zvláště pak jeho basilika za hradbami hlásají úctu, které se těšil od dávných dob. Latínští otcové pak, a to ti nejslavnější, jako svatý Ambrož, sv. Augustin, papež Damasus velebili jej kázáními a spisy; řeč sv. Lva I. ke cti sv. Vavřince je převzatá do breviáře, básník Prudentius složil o něm hymnus. Je tedy dobře zaručeno, co se vypravuje o činnosti a umučení našeho levity.

Sixtus II. byv zvolen papežem vysvětil ho diákonem a postavil ho v čelo sedmi diákonů římských jako archidiákona. Od této chvíle příslahuje Vavřinec papeži při liturgických obřadech, má na starosti svaté nádoby, spravuje církevní jmění a stará se o chudé, nemocné, vdovy a sirotky. A zastává svůj úřad horlivě a s láskou, což bylo příčinou jeho smrti. Na trůně císařském seděl tehdy Valerian, jeden z nejkrutějších pronásledovatelů církve. Roku 258 vydal rozkaz k vyhlazení křesťanů, „nepřátel státu“ a zajal a uvěznil papeže Sixta. Sixtus byl odsouzen. Když viděl Vavřinec, jak k smrti odvádějí papeže, dává se do pláče, protože se téže milosti jemu nedostává: „Kam kráčíš, otče, bez syna? Kam svatý knězi spěcháš bez svého diákona?“ Papež mu odpovídá: „Nikoliv, synu, já tě neopouštím; krutější boje na tebe čekají. . . Po třech dnech přijdeš za mnou.“ Vavřinec, potěšen předpovědí, umiňuje si zakončit život skutkem lásky. I prodává cenné nádoby a roucha, aby nepřišly do rukou pohanských, a rozdává utržený peníz chudým. Římský prefekt, lačníci po statcích církevních, volá k sobě Vavřince: „Chci vidět vaše zlaté a stříbrné nádoby a svícny a vaše poklady.“ „Ano,“ odpovídá Vavřinec, „máme poklady nekonečné ceny. Dej mi vozy, přivezu ti je.“ A svatý levita se rozjel po městě, posbíral chudé a přivezl je k tyranovi: „Hle, to jsou poklady církve!“

Aby smělého vyznavače potrestal, rozkazuje tyran péci ho
na rožni. Rozkaz vykonán. Vavřinec položen na rožně a za
pustlého jásotu pochopů pálen. V krutých mukách je náš
bohatýr všecek šťasten, tak že se tyranovi posmívá: „Jeden
můj bok již usmažen, obrať a pochutnej si!“ Za hrozných bo-
lestí, ale s jásotem v srdci a na rtech vypouští svou duši roku
258. „Taková jest Vavřincova mučednická smrt,“ hlásá o něm
Maximilian Turinský, „a takové jsou jeho zásluhy. Pečoval
o chudé, hájil svatá tajemství, vysmíval se plamenům a vítězně
opouštěje svět zlobu pronásledovatelovu skvěle odsoudil.“
Umíraje modlil se mučedník za milý jemu Řím a jeho obrácení,
a Bůh ho vyslyšel. Již za Galienu, syna a nástupce Valeriá-
nova, nastává křesťanské církvi doba klidu a částečné svobody.
Krev papežů a diákonů Vavřince, Felicissima, Agapita, Janu-
aria, Magna, Vincence a Štěpána netekla nadarmo. Červánky
nové doby již se objevovaly pro vznešenou trpitelku, církev
Kristovu.

Na Viminalu v ulici Panisperna, kde byl Vavřinec umučen,
stojí dnes kostel jemu zasvěcený.

V Římě žila tehdy zbožná a bohatá vdova Cyriaka, která
měla na silnici tiburské krásnou vilu s rozsáhlou zahradou. Na-
bídlá ji příbuzným našeho mučedníka, aby v ní pochovali jeho
ostatky, „drahocennější než zlato a drahokamy“. Tam tedy ulo-
žen náš bohatýr a tak povstala památná katakomba svaté Cy-
riaky.

Hrob sv. Vavřince stal se oblíbeným cílem poutníků, jichž
počet stále rostl, takže se císař Konstantin odhodlal vystavěti
nad ním basiliku. Ale ani ta velkému počtu návštěvníků ne-
dostačovala a byla několikrát zvětšována a přestavována,
zejména papeži Pelagiem II. (579-590) a Honoriem III., který
ji dal nynější podobu roku 1218. Pius IX. ji obnovil a nád-
herně vyzdobil tak, jak ji obdivujeme dnes. Nynější vyvýšený,
skvostnými sloupy kol dokola vyzdobený presbytář je starý
kostel Konstantinův, ovšem pozdějšími opravami změněný.
Biskupský mramorový a mosaikou vyzdobený trůn, mramo-
rová krásná podlaha, oltář s baldachýnem pocházejí z doby pa-

peže Honoria. Nynější vlastní kostel před presbytářem je rovněž přístavba Honoria. Oba kostely, Konstantinův a Honoriův jsou velmi vkusně spojeny v jeden celek a pohled na ně od vchodu velmi uspokojuje jak rozmanitostí jednotlivých částí, tak zase dokonalou jednotností. Napravo od vchodu jest bohatě vyzdobený ambon (kazatelna) pro evangelium, nad který v Římě není krásnějšího, nalevo naproti němu je ambon jednoduchý pro čtení epištoly. 22 sloupů z egyptské žuly dělí přední kostel na tři lodi. Na vrchních stěnách nad sloupy jsou nové krásné obrazy Fracassiniho, nadaného, ale záhy zesnulého umělce, znázorňující vyjevy ze života obou našich diákonů. Na straně epištolní viděti na čtyřech obrazech sv. Vavřince, jak rozdává almužnu chudým, jak ukazuje tyto svoje poklady císaři, jak je na rožni pečen a jak je pochováván; na straně evangelní obdivuješ sv. Štěpána, jak je svěcen na diákona, jak neohroženě se hájí před židovským soudem, jak je kamenován a jak jeho mrtvé tělo nesou do hrobu. Obrazy jsou od odborníků velmi chváleny, vyznamenávajíce se živou a přirozenou názorností a pestrou, ale nikoliv křiklavou barvitostí. I neumělec si v nich libuje a se zájmem sleduje postavy a činnost svatých levitů a jejich utrpení.

Přistupme teď k samému hrobu, ve kterém vedle svatého Vavřince leží tělesné zbytky také svatého Štěpána a kněze a mučedníka Justina. Ostatky sv. Štěpána přinesl papež Pelagius I. r. 557. Daroval mu je císař Justinian v Cařihradě, kde byl Pelagius apoštolským legátem. Nalézají se zrovna pod hlavním oltářem v konfesi, ve velikém sarkofágu, chráněném kol dokola železným mřížovím. Do mramorového oblouku před hrobem vryta slova: „Hoc sub fornice tumulata sunt corpora SS. Stephani protomartyris, Laurentii diaconi, Justini presbyteri et martyris.“ (Pod tímto klenutím pochována jsou těla svatých Štěpána prvomučedníka, Vavřince diákona, Justina kněze a mučedníka.) Zde tedy uložen největší poklad basiliky. Klekám, abych si od Boha vyprosil živou víru a statečnost svatých těchto mučedníků.

Nad konfesi ve vrchním kostele pne se vítězný oblouk s mo-

saikovým obrazem, zachovalý z basiliky Pelagia II. (579-590). Uprostřed sedí Kristus na světové kouli s křížem-žezlem v levici, jemu po pravici stojí sv. Petr s kličí, vedle něho mladistvý Vavřinec, držící v levici knihu, do které vepsáno: „Dispersit dedit pauperibus," pravou ruku klade na hlavu menší postavy Pelagia II., vystavitele chrámu; po levé straně Kristově stojí sv. Pavel, sv. Štěpán a Hippolyt. * Do oblouku pak vryta chvála Vavřincova: „*Martyrium flammis olim levita subisti: iure tuis templis lux veneranda redit.*" (Mučednickou smrt jsi, levito, plameny kdysi podstoupil: právem chrámy tvé teď ctihodným skví se jasem.)

Jak již řečeno, byl sv. Vavřinec od počátku velmi uctíván a mnoho věřících si vyvolilo u jeho hrobu místo k poslednímu odpočinku. Tam byli pochováni i papežové Zosimus, Sixtus III. a Hilarius, později Damasus II. a naposledy Pius IX., veliký ctitel našeho svatého. Přál si mítí hrob co nejjednodušší s prostinkým nápisem: „OSSA ET CINERES PII PAPAE IX. orate pro eo." Prání jeho splněno; ale křesťanský svět mu prostý hrob tak nádherně vyzdobil, že náleží k nejkrásnějším hrobům papežským. Všecky stěny kaple jsou vykládány jemnou, pestrobarevnou mosaikou v podobě koberců. I všecky obrazy jsou mosaikové. Hned nad mramorovou rakví je krásný Dobrý pastýř nesoucí ovečku na ramenou. Hlavní události pontifikátu Pia IX. jsou znázorněny podle obrazů Seitzových: vatikánský koncil, prohlášení neposkvrněného početí Panny Marie a svatopetrský haléř. Kol dokola jsou mosaikové postavy svatých v životní skoro velikosti: sv. Anežky, sv. Cecilie, sv. Agaty, sv. Vavřince, sv. Štěpána, sv. Františka z Assisi a jiných.

V malých mosaikových kroučcích jsou znaky dárců na výzdobu hrobu. Mezi nimi je také Moravia a Bohemia.

U tohoto nádherného a dojemného hrobu Pia IX. Machar se zase rozčertil a vylil si hanebně žluč proti papežům a zase si zaprorokoval. Pius IX. je prý poslední a to „pěkný exemplář, kterým se řada papežů-vladařů uzavřela". Jíž po dvacítiletých

*Hippolit byl od sv. Vavřince pokřtěn a potom na rozkaz císaře bujnými koni k smrti uvláčen.

ukázalo se jeho proroctví lží, jako je báhorkou, co o papežích vykládá. A toho se Machar musil dočkat. Jak se asi čertí dnes a jak si asi vychvaluje Mussoliniho, který mu svou neohrožeností zkazil tužby a proroctva. Přejí panu Macharovi, aby se ještě jednou podíval na Řím a na vatikánský stát.

Louče se se sympatickým zjevem sv. Vavřince, vzpomínám slov, která o něm pronesl svatý Augustin: „*Tak veliká je sláva jeho umučení, že svou smrtí celý svět oslnil; a srdce všech křesťanů rozehrál ohněm, který jej upálil, a žářem plamenů, které na sobě pocítil.*“

P. Hudeček C. SS. R., Řím.

Hmotné předpoklady duchovního života.

Ze všech otázek soudobých nejvýznamnější je otázka, jak upravit řád lidské společnosti, aby všichni její členové měli práci a aby za práci svou spravedlivě byli odměňováni. A z otázky té se rodí řada jiných otázek neméně významných: zda je třeba napřed vykonávat spravedlnost a potom milosrdenství, zda stačí napomínati k trpělivosti či je nutno prohlásiti hromadění statků v rukou jedince za zločin proti společnosti lidské, zda útěchu víry v budoucí odplatu má předcházeti rozsáhlá činnost sociálně-charitativní, zda není rouháním očekávati od Boha, co můžeme vykonati sami.

Jest nepochybně, že hlad plodí nenávisť. Kořenem ctnosti však je láska. Kterak může vykvést ctnost ze srdce naplněného nenávisť? Není pravda, že utrpení a bída posilují víru. Naopak. Prve než utěšujeme bídné, musíme jim pomoci.

Hlad jest ovšem velmi relativní slovo. Hyperbolicky se jím označuje také prostý nedostatek nadbytku. Životní potřeby jsou velmi vystupňovány. Stačí prohlídka středověkého hradu. Síň temná, chladná, podlaha kamenná. Chodby ponuré, záchody — žádné. A v tom bydlili kdysi spokojeně lidé bohatí a

roční. Dnes by se řeklo, že je to obydlí pro vrahy. Nespokojenost mnohých tkví ne ve skutečné bídě, ale v osobním do-
nu, v pěstovaném zaujetí, v pocitu vyvrženosti, v třídní
sychose, ve zvýšených nárocích. Takoví lidé nepotřebují mi-
srdenství v podobě drobtů padajících se stolu či v podobě
atstva odloženého panstvem. Nevolají, že chtějí charitu, nýbrž
olají, že se chtějí mít dobře.

Mnozí z nich jsou jen zakuklenými boháči. Jako jsou lidé
hudí duchem, tak jsou lidé bohatí duchem. I když se dovo-
ají své „spravedlnosti“, to jest vyplnění svých vystupňo-
aných nároků životních, neuhasne v srdci jejich plamen žá-
osti. Kdo má něco, chce mít všechno. Bylo by pošetilé mysliti,
e takoví otevrou duši hlasu Božímu ve chvíli, kdy naplní své
pížírny a kdy začnou ukládati v městské spořitelně. Místo,
by, zbaveni jsouce péče o statky časné, horlivěji vyhledávali
ěčných, budou se oddávat snům o autech a mořských láz-
ích.

Odezírá-li se od relativnosti a subjektivnosti pojmů hladu,
ídy, chudoby, nedostatku, možno říci, že člověk zápasící o ský-
ru chleba, tedy člověk objektivně bídný, člověk, s kterým by
nikdo nechtěl měnit, těžko se může věnovati životu ctnost-
nému a že tedy ctnost a snaha o dokonalost předpokládá jis-
ou míru blahobytu. Právě se *jistou míru*, aby se nezdálo,
e s blahobytem přibývá také ctnosti. Zdaleka nejsme tak po-
etili, abychom za světlici pokládali onu neznámou slečnu, kte-
á před nedávnem ztratila svoji kabelku: ta kabelka byla
práve krokodili kůže, zlatě lemovaná a měla cenu 1000 Kč:
bsah pak zcela odpovídal této cenné schráně. Bylo v ní z věcí
otřebných: zlatě páskované pouzdro na cigarety s vykláda-
ými okraji v ceně 10.000 Kč, zlatá pudřenka v ceně 4000
Čč, ještě druhá zlatá pudřenka v ceně 2500 Kč a ještě třetí
tříbrná pudřenka v ceně 250 Kč, dále k tomu zlatý hřeben
avírací v ceně 700 Kč, zlatá krabička na zrcátko a červeň
v ceně 2500 Kč, tužka ve zlatém pouzdře v ceně 150 Kč,
laté pouzdro na barvení rtů v ceně 500 Kč, zlatý zapalovač,
latem zdobený kalendářik a stříbrná spona. Z předmětů mé-

ně podstatných byl tam již jen kapesník a 80 Kč na hotovosti.

Je třeba zdůraznit, že blahobyť a jistá jeho míra nesmí být cílem životních snah, nýbrž jen pomůckou na cestě k dokonalosti. Dokonalost nezáleží v dostatku. A nezáleží také v dobrovolné chudobě. Jak dostatek, tak chudoba jsou jen prostředky k dokonalosti.

Podstatou křesťanské dokonalosti je milovati Boha nade vše a bližního jako sebe. V příkazu lásky k Bohu a lásky k bližnímu jest obsažen Zákon i Proroci. Rady evangelické, chudoba, čistota a poslušnost nenáleží k podstatě dokonalosti, avšak napomáhají lásce.

V tom smyslu praví opat Mojžiš (Collat. Patrum I. cap. 7. a med.), že posty, bdění, rozjímání Písem, nahota a odřeknutí všech statků nejsou dokonalost, ale pomůcky dokonalosti, poněvadž v nich není cíl odříkavého života, nýbrž jimi člověk cíle dochází. (S. Theol. 2—2, q. 84, a. 4.)

Pomůckou dokonalosti je chudoba ne přímo, nýbrž nepřímo tím, že odkluzuje překážky lásky. Ty překážky jsou tři: starosti s majetkem, žádost bohatství, která tím více roste, čím více člověk má, a marnost či domýšlivost, jež z bohatství povstává. (S. Theol., 2—2, q. 188, a. 7.)

Třebas skutečná chudoba není podstatou dokonalosti, přece k dokonalosti křesťanské náleží *ochota* rozdělití nebo opustití všechen statek, kdyby toho k slávě Boží nebo spáse duší bylo třeba. (S. Theol. 2—2, q. 184, a. 7.)

Dominik Pecka.

John Henry Newman.

Myslím ve vši skromnosti, že nebude zbytečné doplniti ně-olika daty hutný, ač poněkud příliš stručný náčrtek životopisu ardinála J. H. Newmana, který předeslal dr. A. Lang svému řekladu Newmanova Traktátu o Nejsvětější Trojici.

Je věru nesnadný úkol podati úplný obraz Newmanovy zácné osobnosti. Její bohatství je tak nepřeborné a neposti-itelné, že bude dobře předeslati několik hlasů o Newmanovi, nichž vysvitne, jak různě se o něm smýšlí podle toho, která rárka se v něm nejvíce zdůrazňuje. Autorovi veliké pečlivé iografie Newmanovy Wilfridu Wardovi (o něhož se zde budu lavně opírat) prohlásil slavný německý kritik: „Newman est původcem teorie o vývoji dogmatu, jest tím nebo ničím.“ průměrný Angličan, který není ochoten pokládati ho za ná-oženského filosofa druhu Pascalova, jímž skutečně jest, při-ouští, že je jedním z mistrů anglické prosy, zvláště svou apologií. Vysoko je též ceněn jako náboženský básník. Jiní šak ho staví přímo do řady velkých církevních spisovatelů, ro sílu a výmluvnost jeho posledních řečí ho srovnávají Bossuetem, pro osobní kouzlo a vyrovnanost s Fénelonem. angličtí katolíci myslí naň především jako na obhájce svého áboženství proti Kingsleymu, Puseymu a Gladstonovi. Döl-ngerovi je theologem znamenitých znalostí o prvních třech toletích křesťanských. A konečně někteří vědí něco (obyčejně alešného) o jeho stanovisku k prohlášení dogmatu o neomyl-osti na Vatikánském koncilu.

John Henry Newman narodil se 21. února 1801 v londýnské ěliti. Otec byl bankéřem, matka, rozená Fourdrinierová, po-ázela z vynikající huguenotské rodiny, jež uprchla z Francie o odvolání ediktu nantského. John Henry byl nejstarší ze esti dětí. Jeho sestra nám zanechala obraz jedenáctiletého ocha, silně filosoficky založeného, hrdého, vážného, něžného : matce i k sestrám, jevíciho na svůj věk až příliš vyvinutý mysl pro logiku v řeči své i jiných. Vychován byl na soukro-ných školách. Až do patnáctého roku nemá zvláštního nábo-

ženského uvědomení. Pamatuje se jen na velkou zálibu v tajemném. Ve čtrnácti letech se obeznamuje s racionalisty (Voltairem, Humem, Painem), ale nepodléhá jim. Na podzim roku 1816 dochází u něho k prvnímu, kalvinskému obrácení, které zanechalo u něho trvalé stopy, jevíci se jednak v jeho filosofickém ilusionismu, jednak v náboženském rigorismu. V Oxfordě studoval nejprve práva, ale když r. 1820 při zkouškách pro samou přepracovanost neprošel, přešel na teologii. Stává se fellowem v Oriel College, kde se velmi rychle rozvíjí jeho duch nejprve ve stínuliberálního anglikánského theologa Whatelyho, sdružujícího kolem sebe tak zvané oxfordské noetiky. Uprostřed těchto vzdělaných a oslňujících skeptiků probouzí se jeho intelekt a brzo nachází výraz. Ale už v tomto období mírného liberalismu seznamuje se s učeným E. B. Puseym a s R. H. Froudem a zvolna se přibližuje k High Church, směru to v anglik. církvi, který má nejbliže ke katolictví. R. 1824 se stal anglikánským duchovním a dostal faru u sv. Klementa v Oxfordě, po dvou letech pak u P. Marie (Saint Mary) tamtéž. Poslední zbytky kalvinství u něho rozptyluje dr. T. Hawkins, který ho seznamuje s naukou o tradici v církvi. Už předtím r. 1823 se poučil u Williama Jamese o apoštolské posloupnosti. Intelektualisto-liberalistické období končí se u něho na sklonku r. 1827 definitivně dvěma popudy zvenčí: nemocí a náhlou smrtí sestry Marie. Ponořuje se po prvé do studia patristiky. V historii ariánů, kterou zpracoval v díle: *Arians in the Fourth Century* (naps. 1830, vyd. 1833) nachází překvapující analogii mezi církví čtvrtého století a anglikánskou církví své doby. Úloze ariánů odpovídali podle něho protestantští biskupové anglikánští, stojící proti pravověrným „katolickým“ údům církve. Podobnost situací byla tak nápadná, že Newman čekal i nějaké analogické rozřešení směrem k jednotě. Čekal, že se objeví noví Athanasiové a Basiliové. Netušil ještě, že se později sám stane jedním z nich. Práce na spise o ariánech ho tak vyčerpala, že potřeboval zotavení. Vydal se s Froudem v prosinci 1832 na památnou cestu po Středomoří. V kritické době, kdy stanula anglikánská církev

na samém okraji naprostého rozvratu, putuje po místech, která nu připomínají nejen dojmy mládí z četby klasiků, nýbrž též především jeho milované církevní Otce. Zvláště Řím (křesťanský, třebaže ještě ne papežský) mu ukradl podle vlastního loznání půl srdce. Na Sicilii trpěl silnou zimnicí a pro případ smrti zanechal zápis o svém náboženském smýšlení v té době. Znovu se v něm ozývá vědomí, že je povolán k velikému úkolu. Cítí v sobě sílu vykonati jej, ale trápí se vzpomínkami na leta, kdy byl veden ne věrou, nýbrž pýchou a sebedůvěrou, a u vědomí své lidské křehkosti odevzdává se v pokoře cele Bohu a chce konati svou povinnost. Na zpáteční cestě dal tomuto svému odhodlání výraz v básni „Lead Kindly Light“, z níž zaznívá dokonale jeho naprostá podrobenost, provázená vnitřní očistou.

Po návratu z cesty v červenci 1833 nadešlo Newmanovi třetí a poslední období jeho pobytu v anglikánské církvi. V září téhož roku zahájil s několika svými oxfordskými přáteli řadu slavných Časových pojednání (Tracts for the Times), podle nichž celé ono památné náboženské hnutí, obvyčejně zvané hnutím oxfordským, se též nazývá hnutím traktariánským. Anonymní Časová pojednání psali kromě Newmana ještě jiní anglikánští theologové, tak zejména Pusey (zakladatel ritualismu v anglikánské církvi), náboženský básník Keble (který svým kázáním O národním odpadu vlastně inauguroval celé reformní hnutí), Froude (zemřelý už v roce 1836, který se první přiblížil ke katolictví), Ward a j. Původně byla Pojednání namířena proti anglik. liberalismu a erastiánství (t. j. nauce o supremacii státu nad církví), věroučně začala hájením principu dogmatu a biskupského zřízení v církvi, postupně však se prohlubovala, až vyvrcholila v únoru 1841 v posledním, 90. pojednání, v němž podrobil Newman zkoumání 39 věroučných článků anglikánských a rozděliv je do tří skupin, pokusil se dokázati, pokud neodporují učení římskokatolickému. Vedle Pojednání působil v té době Newman hlavně svými universitními kázáními. Od r. 1836 vydával též anglicky církevní Otce. Právě studium patristiky přivádělo ho

stále blíže k poznání o pravém postavení anglikánské církve vzhledem k církvi obecné. Po ariánech byla to historie monofysitů a donatistů, která mu poskytla nové analogie. Opouštěl jen znenáhla „ideální střed“ mezi protestantismem a katolictvím, k němuž dospěl v r. 1834. V roce 1839 uvědomuje si při novém studiu sv. Athanasia, že úloha tehdejších ariánů a poloariánů, bojujících proti Římu, odpovídá přesně úloze současných protestantů a – anglikánů. Ještě než ho dovedla neúprosná logika blíže k cíli a než působením milosti učinil rozhodný krok, začalo pronásledování anglikánské hierarchie a universitní vrchnosti, která se posléze vzchopila a snažila se umlčeti jeho i imposantní kruh jeho učedníků. Newman odpověděl v r. 1843 „řeči činů“: 1. odvolal všechna svá obvinění proti římské církvi a 2. vzdal se fary u P. Marie v Oxfordě. Odešel do Littlemoru blíže Oxfordu a tam žil ještě dvě leta jako laik po způsobu klášternickém s několika druhy. V Littlemoru dopsal obsáhlé dílo O vývoji křesťanské nauky (An Essay on the Development of Christian Doctrine) a 8. října 1845 byl tam přijat do církve katolické. R. 1847 byl vysvěcen v Římě na kněze a vstoupil k oratoriánům v Birminghamu, v letech 1851-58 byl rektorem katolické university v Dublině, později založil list katol. intelektuálů Rambler Review. Celkem však stále trpěl nesmírnou osamoceností, nedůvěrou rodových katolíků a podezřívavostí se strany výstředních horlivců (zvláště v napjaté době vpádu do papežského území). Snad by byl umřel v tomto nespravedlivém zapomenutí, které vystřídalo jeho slavné období v Oxfordu, kdyby nebyl přišel rok 1865. Tehdy ho hrubě napadl známý spisovatel Ch. Kingsley a obvinil ho veřejně z nepravdomluvnosti a pokrytectví. Newman, který po konversi odepřel vypsati důvody svého přestupu, byl k tomu tentokráte dohnán přímo násilím. Odpověděl Kingsleymu svou Apologií (Apologia pro Vita Sua), v níž se skvěle obhájil vyličením svého krušného vývoje od kalvinismu přes anglikánský liberalismus až ke katolictví a zároveň zanechal pro všechny doby klasické dílo o dějinách moderní náboženské duše. Vedle základního theologického díla

O filosofii víry (*An Essay in aid of a Grammar of Assent*, 1870) stojí Apologie na předním místě mezi spisy Newmanovými. Je v ní obsaženo všechno, co právě činilo Newmana Newmanem: hloubka a pronikavost, rozsáhlost vědomostí filosofických i historických, naprostá zbožnost, mravní přisnost i okouzující sladkost ducha. Připojíme-li k tomu jeho skvělou výmluvnost, spojující čistou prostotu s jemnou ironií, pochopíme, že mohl francouzský historik P. Thureau-Dangin v díle o katolickém obrození v Anglii v druhé polovině 19. století pláým právem napsat, že nebylo v té době v Anglii jediné konverse, v níž by nebyl býval patrný Newmanův přímý nebo nepřímý vliv.

John Henry Newman byl jmenován po novém období bolestného neporozumění a nespravedlivých útoků (zvláště v době Vatikánského koncilu) r. 1879 kardinálem a zemřel 11. srpna 1890 v Edgbastonu u Birminghamu.

Aloys Skoumal.

Blahoslavení, kteří lačněji a žízni po spravedlnosti...

S. Thomas Aq., Comm. in Math.

Když položil blahoslavenství, jež náležejí k odstraňování zla, stanoví blahoslavenství, jež náleží ke konání dobra. Je dvojí dobro: totiž dobro spravedlnosti a milosrdenství. A proto mluví o obojím. Ohledně prvního praví: *Blahoslavení, kteří lačněji a žízni po spravedlnosti.*

Spravedlnost možno bráti trojím způsobem podle Chrysostoma a Filosa. Někdy jí rozumíme jakoukoliv ctnost a takto každá ctnost se nazývá spravedlnost všeobecná, která rozkazuje úkony ctností. Proto pokud člověk je poslušen zákona, koná všechny ctnosti. Jinak se bere jakožto zvláštní ctnost, jedna ze čtyř základních, která je protivou lakoty nebo nespravedlnosti a týká se koupí, prodeje, nájmu. Co tedy se zde

praví: *Blahoslaveni, kteří žijí po spravedlnosti*, možno rozuměti všeobecně nebo zvláště. Rozumí-li se všeobecně, praví to ze dvou příčin. První příčinu udává sv. Jeronym, jenž praví, že nestačí, aby člověk konal dílo spravedlnosti, nýbrž že třeba, aby je konal s touhou. *Dobrovolně ti budu obětovati*, praví Ž. 53 a Ž. 41: *Žiznila má duše po Bohu, živém prameni . . .* Je to tedy žízeň, jestliže někdo pracuje s touhou. Jiný důvod. Spravedlnost jest dvojí: dokonalá a nedokonalá. Dokonalou nemůžeme mít na světě, protože *řekneme-li, že nemáme hříchu, sami sebe klameme a pravdy v nás není*. I. Jan 1. Budeme ji však mít v nebi. Můžeme však mít zde touhu po spravedlnosti a proto praví: *Blahoslaveni, kteří lačněji a žijí po spravedlnosti*.

Něco podobného učinil Pythagoras. V době Pythagorově totiž se nazývali sophoi, to jest moudří, ti, kteří studovali. Pythagoras však se nechtěl nazývat sophos neboli moudrý, nýbrž Philosophos, to jest milovník moudrosti. Tak chce i Pán, aby byli jeho a aby se nazývali milovníci spravedlnosti.

Rozumíme-li tím spravedlnost zvláštní, která spočívá v tom, že člověk dá každému, což jest jeho, praví rovněž vhodně: *Blahoslaveni, kteří lačněji . . .*, protože žízeň a hlad je vlastní lakomcům; protože nejsou nikdy dosti syti, kdož touží mít nespravedlivě v držení cizí majetek, takže tato lačnost, o níž mluví Pán, je protivná lačnosti lakomců. A přeje si Pán, abychom tak toužili po této spravedlnosti, abychom téměř nikdy nebyli syti v tomto životě, tak jako lakomec se nikdy nenasytí. Blahoslavení tedy, kteří lačněji a žijí po spravedlnosti, protože budou nasyceni.

Budou nasyceni. Toť patřičná odměna, která spočívá předně ve věčném patření, neboť budou viděti Boha v jeho podstatě, jak dří Ž. 16: *Nasytím se, až se zjeví tvá sláva*. Za druhé v přítomnosti. A tato odměna je dvojí: jedna spočívá v dobrech duchovních, neboli v plnění přikázání Božích podle slov u sv. Jana IV.: *Můj pokrm jest, abych konal vůli toho, jenž mě poslal, a abych dokonal jeho dílo*. Jinak možno bráti ve smyslu nasycení časnými statky. Ne-

spravedliví lidé se nikdy nenasytí, kdežto lidé, kteří mají za svůj cíl samu spravedlnost, nepřekračují jejich mezí. *Spravedlivý může dosyta se najísti, ale žaludek bezbožných zůstává lačný*, praví Přisl. 13.

Toto blahoslavenství podle Augustina možno uvést na dar síly, neboť, aby člověk jednal spravedlivě, to je úkolem síly. Také přidává něco k odměně, o níž v předešlém blahoslavenství, protože nasytiti se znamená zcela vyplniti touhu.

Všimni si, že napřed praví: *Blahoslavení lkající*; člověk totiž, když je nemocen, netouží po jídle, nýbrž tehdy dostává chuť, když už se začíná uzdravovati. A tak je tomu i v duchovních věcech: když jsou lidé v hříchu, necítí duchovního hladu, jakmile však opustí hříchy, ihned jej pocítují a proto ihned dodává: *Blahoslavení milosrdní*, neb spravedlnost bez milosrdenství je krutost, milosrdenství bez spravedlnosti je matkou rozvratu. Je tedy třeba, aby obojí se pojilo podle slov Ž. 84.: *Milosrdenství a pravda si vyšly v ústrety*.

Přeložil Reginald Dacik O. P.

Slova Petrova.

Apoštolským listem připomíná a oslavuje sv. Otec sedmísté výročí divotvůrce Božího sv. Antonína. Sv. Otec praví, že křesťané zvykli si uctívati sv. Antonína a jeho vzývat pouze v časných záležitostech a že proto považuje za svou povinnost, aby ukázal na jeho hrdinské ctnosti. Sv. Otec resumuje podivuhodný a svatý život sv. Antonína. Zvláště se zastavuje u jeho kazatelské činnosti. „Při kázání nehledal přízeň lidu ani výhody bohatých a mocných, ani potlesk marný lidí nebo gloriolu, ani nedával přednost své nauce, aby ji vychvaloval jako kramáři, nýbrž bedlivě osvětloval božskou moudrost, kterou vssál do sebe bedlivým a dlouhým čtením Písem.“ Proto zanechávali lidé všeho tam, kde Antonín kázal, a vraceli se domů s velkým užítkem duší svých!

Kanonisace Don Bosca.

Sv. Otec podepsal dekret, jímž se zahajuje kanonisační proces bl. Don Bosca.

8. února byl publikován dekret, jímž sv. Otec prohlásil, že ctih. Contardo Ferrini, universitní profesor v Pavii, dosáhl ve svém životě ctností hrdinského stupně, takže blahořečení lze očekávat v nejbližší době. Ctih. Contardo Ferrini studoval v Pavii a pak v Berlíně římské právo. Za kulturního boje vyznával Contardo veřejně a hrdě svou víru. Ve 24 letech obdržel již v Pavii docenturu římského práva. Pak byl řádným profesorem v Messině a konečně v Modeně. Konečně 1894 obdržel řádnou stolicí práv na universitě rodného města Pavie. Podle slov sv. Otce všechnu svou velkou vědu Ferrini jako povinnost přijal ji Bohu oslaviti. I v radosti byl veliký, jak sv. Otec, sám Alpinista, šťastně dokládá, že v prázdných chvílích rád vystupoval na alpské hřebeny, „aby jakoby odtržen od země a blíže Bohu, povznášel k Bohu svou mysl a rozjímal v patření na tak vysoké hory stopy Jeho všemohoucnosti a nesmírnosti“.

Denně přistupoval ke stolu Páně. Denně rozjímal o svatých pravdách. Ustavičně pak čítal Písmo sv. a Následování Krista.

Třebaže byl prvním učencem a znalcem římského práva na světě, přece až dojímal jeho prostota a pokora. Byl horlivým terciářem sv. Františka a členem konference sv. Vincence. Byl velkým nepřítelem tehdy bujícího liberalismu. Vždy a ve všem, co psal, podroboval se co nejochotněji úsudku církve svaté. Zemřel předčasně r. 1902. Katolická universita milánská učinila vše možné, aby byl urychlen jeho beatifikační proces. Sv. Otec pak této žádosti vyhověl a jak z dekretu jest patrné, dočkáme se co nejdříve beatifikace prvního světce ve fraku! *(Acta Apost. Sedis, Březen 1931.)*

Pracovna.

Studentské kapitoly. Svaté přijímání.

Communio, obcování, společenství sluje vlastně tato svatá rostina. Společenství srdcí, společenství lásky. Jest jistě teprve mladšího data v církvi ono schoulení se duše v sobě při svatém přijímání, ono soustředění se jenom do sebe. První křesťané, když přijímali svaté Tělo a svatou krev, byli si vědomi, že tímto svatým přijímáním, to jest účastí na svaté hostině sblížíme se a sjednocujeme se v svaté krvi Kristově. Kolem jednoho stolu seděli. Společenství a obcování společné lásky v Ježiši Kristu sblížovala věřící.

Změnil se obřad svatého přijímání, neměla by ale se měnit společná láska, jež má tryskati ze svatého přijímání. Právě při svatém přijímání, jež dává nám Život sám, jež dává všem život, kteří jej hodně přijímají, právě svaté přijímání mělo by v nás roznítiti onu svatou myšlenku naší vzájemné jednoty, našeho vzájemného spojení s Kristem.

Naše modlitby neměly by býti jenom sobecké pro naše potřeby, nýbrž měli bychom takřka cítiti ono svaté spojení, které právě ve svatém přijímání se uskutečňuje. Měli bychom si více býti vědomi krásné myšlenky, kterou vyjadřuje stará modlitba ze druhého století, tak jako onen chléb, pod jehož způsobu sestoupil Pán, jest připraven z tisícerych zrn sebraných od čtyř úhlů světa, tak má toto svaté přijímání svolati, soustřediti kolem Těla Kristova věřící bratry od čtyř větrů světa. Sebrati je všechny do našich myšlenek, abychom všichni si byli vědomi, že tvoříme všichni Kristovu, že tvoříme jednu rodinu, rodinu, která se musí vzájemně milovati, vzájemně si pomáhati. Tato myšlenka učiní nesmírně plodné sv. přijímání pro apoštolát naší lásky, naší modlitby. Nebude nám pak žádná duše bližního lhostejná, protože užijeme v duchu klečet vedle sebe kolem Těla Páně bratry všech jazyků a všech národů.

Pak budem se modliti za všechny potřeby církve Páně. Takovým způsobem budou všichni přijímáti zároveň s námi,

takovým způsobem obnoví se velká svatá hostina lásky, která provázela hostinu eucharistickou.

Vmysleme se po svatém přijímání a při něm již do oné sv. velké rodiny dítek Božích, které Bůh zve ke stolu svého Syna, jež chce napojiti a občerstviti jeho tělem a jeho svatou krví. Své díky s jejich díky spojme, nechť se rozezvučí srdce naše chválou spojenou s chválou všech po celém vesmíru.

Což nezdůrazňuje církev svatá sama toto společenství všech po svatém přijímání, když vkládá po mši svaté svým kněžím do úst výzvu soustřeďující ke chvále všechno tvorstvo od neživé přírody ke zvířatům až k člověku. Modlitba *Benedicite omnia opera Domini Domino* zdůrazňuje spojení všech v lásce Páně a k lásce Boží.

Jest krásná sebranost po svatém přijímání, ale budiž to sebranost ponořující nás do pravého obcování svatých, do našeho pravého a nejvyššího společenství.

Proto se modleme po svatém přijímání za jednotu církve Boží, za všechny bloudící, za všechny mrtvé údy Těla církve, za všechny hledající světlo, za všechny trpící, za všechny bojující, za všechny trpící v očistném ohni . . . Tak bude nám sv. přijímání podle slov svatého Augustina Poutem sjednocení!

Braitó.

Továrna na odpustky?

Tak to nazval jeden trpitel, který se mnoho modlí, který se celý den modlí a jemuž zbožné návštěvnice radily, aby se modlil určitou odpustkovou modlitbu na růženci, že za každou jest tři sta dní odpustků. Padesátkrát 300 je kolik? Br, ale vždyť je to hnusné takhle chápati! Jistě jsou vzácné, svaté odpustky a jest sladkou povinností katolickou, čerpati z uložených pokladů církve ze zásluh Krista Pána a jeho svatých, ale modliti se, jak se zdá v tomto shánění odpustků, jenom pro odpustky, a bez ohledu na krásný obsah, na svatou myšlenku v oné odpustkové modlitbě, znamená snižovati modlitbu, znamená nerozuměti kapitálně modlitbě, jest zmateriálování modlitby i odpustků. Modlíme se proto, abychom

především dosáhli daru nejsvětějšího, to jest Boha samého, ostatní všechny modlitby směřují k tomu, abychom obdrželi, jeho potřebujeme pro duši a pro tělo, k dosažení ústřední modlitby Půjď království tvé. Kde jest posvět se jméno tvé? V onom shonu po odpustcích jest tolik duchovního sobectví, tolik mechanismu, jenž byl vlastnictvím židovstva, že se až diviti musíme, jak stále ještě nechápe tolik věřících ducha synovství dítek Božích, které důvěřují především otci, které jej milují, jeho především, jeho slávu především hledají. Není modlitba v mnohých slovech, jak praví Kristus Pán: Když se modlíte, modlete se především Otčenáš... Čím méně se modlíme, to jest dobře duchem a životem, Otčenáš, tím více materialisujeme své modlitby, až se to v tomto případě podobá obchodu a velkovýrobě.

Módní zboží.

Mnozí z těch, kterým je Hlubina trnem v oku, utěšují se a sytí svou řevnivost novým heslem. „Je to móda. Nedivme se úspěchům Hlubiny.“ Slyšel jsem již častěji to slovo Móda, když někdo chtěl se přenést přes nějaký úspěch druhého, jenž mu byl nepřijemným, jenž mu však vytýkal vlastní neschopnost, nebo i neúspěchy. Ale pro mne ta slova byla a jsou vážným mementem. Učínme všechno, co je v našich rukou, aby se naše krásné hnutí nezkazilo, učínme vše, aby se nikdy nestalo módou. Prosím všech, kteří odbírají a čtou Hlubinu a jsou jejími, abych tak řekl, vyznavači, aby si dobře jednou prozpytovali svědomí, proč Hlubinu odbírají, proč ji milují. Pevně si řekněme pravdu, zda chceme tímto prostředkem opravdu více se naučiti milovati Boha, státi se lepším, očistit se od svých chyb a vad, jež nás oddělují od Boha, nebo zda nás to netěší, že patříme k těm, kteří chtějí něco více než druzí. Nic více nechceme, než co jest krásné, aby bylo chtěno ode všech. Nic více nečiníme, nic více neznameníme, protože nemůžeme znamenati. Podobná pýcha byla by hříšnou a směšnou. Nechlubme se nikomu se svým duchovním životem, nikomu jej nevyjevujeme vyjma kněze, z každého článku jenom jedno vyčtíme, jak

jsme ještě malí a ubozí. A nemáte-li sílu k tomu, líbí-li se vám v Hlubině jen snad literární články, jen snad vnější stránka, snažně vás prosím, vraťte, vypovězte časopis, protože by to nemělo smyslu vydávati, psáti, namáhati se, aby byla vylechtána lidská marnivost.

Velké slovo.

Bylo to velké slovo, když jsme si napsali do programu Na hlubinu. Dnes bych je jistě již nenapsal. Protože znamenají velkou odpovědnost, protože zavazují pak každý krok a každý článek. Ale zavazují pak i ty, kteří to slovo vzali s našich úst a kteří k němu řekli: Ano! Vážná povinnost mravní, náboženská povinnost těch, kteří to myslí upřímně se svým poměrem k časopisu. Ne záliba v sobě, ve vlastní dokonalosti, povýšenosti, nýbrž snaha o krok za krokem od čtenářů, jak od všech přispívatelů. Nepsati, aby byla věc napsána, nýbrž chtít opravdu něco dáti, něco skýtati, radu, pomoc, ukázati cestu alespoň. Od čtenářů, žítí časopis, žítí jej především ve svém nitru a zaříditi podle pravd Božích celý život. Neříkáme Na hlubinu jenom my, nemáme k němu závazků jenom my, nýbrž všichni, kteří vidí v časopise více než pravidelnou dávku čtyř potištěných archů. Velké slovo žádá velkého naplnění. Budme ne posluchači, ne čtenáři slova, nýbrž jeho plniteli. Neučme se příliš velké důvěrnosti k velkým slovům, protože pak pro nás pomalu vůbec nebude velkých slov, slov slavnostních, slov, znamenajících velkou povinnost, velkou úlohu, Čím větší slovo, tím větší bázeň budiž naše a pokora, vidoucí nemožnost z nás samých tato slova naplniti a hledající v Pánu sílu a světlo, aby nám slova nebyla hříčkou, sportem, nýbrž světlem k životu.

Braitó.

Ustavičná výchova.

Mýlí se, kdo si myslí, že tím, jak odrostl dětským šatům, nabytí i všeho, čeho potřebuje pro život, především pak, že je hotovým člověkem i v mravním ohledu a že netřeba dále ničeho konati na své povaze.

Možná, že až do smrti budeme musít stáله pracovat na jednom úseku, na němž jsme začali již z mládí. Někdy zase nás překvapí taková chyba, již jsme se sami považovali za neschopné.

Bez vytrvalé soustavné snahy vypleti z duše to, co nás zneklidňuje, co jest pro nás zdrojem celé řady chyb a hříchů, budeme mít brzo tak duši zarostlou vinami a hřichy, že si na ně pomalu zvykneme, že jich ani nebudeme vlastně vidět. Pochybené je též nechati duši zarůst výhony špatných návyků a pak se divit, že při každém nárazu klesneme. Vezměme si na příklad hněvivost. Jsou lidé, kteří při každém odporu, při každé nepříjemnosti, při každém jiném odchýlném mínění vzplanou hněvem, tvrdě, surově, nelaskavě mluví. V dílně, v kanceláři, v úřadě. Působíme tím bližním bolest, zraňujeme je a především zraňujeme svou duši, protože byla nám duše naše k tomu, abychom ji ovládli, abychom se nedali hněvem a náladou zmitati jako cár na větru. Tak se mnohdy podobáme cáru ve větru, cáru bez zásady, cáru bez cíle, jímž prvý závan otáčí prudce a hlučně všemi směry. Hněv musí škodit duši v jejím nadpřirozeném životě. Připravuje nás totiž o potřebný klid, znechucuje Boha. Jen se upamatujte, jak těžko jste vstávali po takových výbuších hněvu. Duše plná hořkosti, pýchy probírá se jako z narkosy. Chtít se mít na pozoru teprve, až se bouře přizene, bylo by směšným. Vždyť se přece zuáme, že pak mizet všechna předsevzetí, že na ně nemáme ani času myslit. Účinnější jest metoda preventivní. Známe se, víme, v jakých okolnostech se dáme strhnouti k prudkosti, zakyslosti, žlučivosti, tvrdosti, ke hněvu a nelásce. Když toto víme, pak je dobré a účinné prosit Boha, aby v takových chvílích stál při nás, prosit předem, prosit stále a často a pak, když se blíží styk s oněmi, jichž povaha, vlastnosti nás dráždí, nás vznečují, ozbrojme se pevným rozhodnutím, že se nedáme přemoci. Ozbrojme se Boží silou a pevným svým rozhodnutím. A nedejme se odstrašit po prvním neúspěchu. Těch pádů ještě bude více, ještě častěji se budeme musít kát. Ale kajme se skutečně, ne abychom ve svých zpovědích mechanicky stále

omílali stejné viny. Aspoň jakýsi pokrok aby byl v našem mravním životě.

V Božím zrcadle měli bychom viděti svou hlavní skvrnu a podle Boží krásy právě na tuto skvrnu soustřediti svou snahu. Trpělivě, ale klidně a s důvěrou ne v sebe, nýbrž v Boha, ne proto, abychom byli pohlazeni myšlenkou o vlastní krásě a dokonalosti, abychom mohli se kolébatí spokojeností se sebou samými, nýbrž, abychom právě v tom, v čem jsme nejvzdálenější od Boha, se k němu přiblížili, protože pak jistě půjdeme rychleji ve všech směrech. *Braitó.*

II. čtrnáctidenní kurs katolického učitelstva v Čes. Krumlově od 3. do 16. srpna 1931.

S pomocí Boží dali jsme se v roce svatováclavském do příprav k I. kursu ve Frýdlantě. O prázdninách roku 1930 se uskutečnil. Přes 70 účastníků bylo po celých 14 dnů. Mši sv. jsme začínali den a tichou večerní adorací před nejsv. Svátostí děkovali jsme Spasiteli za všechnu každodenní krásu, radost a uspokojení. Dp. Daňha nám připravil, jako duchovní vůdce kursu, tolik radostných chvil před svatostánkem. Duše pookřála, oko zajiskřilo, sebevědomí katolické se upevnilo a učiněno mnoho dobrých předsevzetí. Dnešní doba žádá, více jak kdy jindy, *katolického učitele na svém místě*. Sepneme všichni, kteří vychováváme národ, své ruce do velikého kruhu kol našeho národa a svým charakterem budme pevnou hrází proti všem nepřátelům Krista! Pomozte nám zavolat Krista do škol, ať dnešní mládež si odnáší více odvahy do života, více lásky ke kříži svému vlastnímu, ať se naučí modlitbě! — — Kurs v Č. Krumlově chce hlásati našeho ducha, ducha věčného, Kristova, proti všem náhražkám moderní pedagogiky. Kdo cítíte odvahu bojovati s námi za právo Boží v naší škole, přijďte do Č. Krumlova, ať se poznáme a posílíme!

Modleme se!

Že Kristus chtěl založiti společenství svých věrných, vedle jiných důkazů ještě z této okolnosti dosti nepovšimnuté ply-

ne : Když učil nás se modlití, učí nás : Otče náš, dej nám, odpusť nám . . .

Tedy jenom modlitba společná, modlitba opakující a prožívající naše společenství, rodinu, spojení všech v jednu obec modlících se. Zapomínáme na to jaksi ve svých modlitbách. Modlime se především a skoro výhradně za sebe. To proto, že z nás dosti již vymizel onen cit křesťanské pospolitosti, cit křesťanské vzájemnosti, že tvoříme všichni jednu obec v krvi Kristově a jeho nauce v jeho milosti a jeho spasení.

Obnovme vědomí jednoty v Kristu, obnovme i v modlitbách svých vědomí, že nemáme se jen a jen modlití za sebe, že máme modlitby své spojovati v jedno moře, že se máme ve svých modlitbách především přičleniti ke všem těm, kteří zvedají ruce své k Hospodinu.

Nepatřeme sobecky jenom na své zájmy, postavme se klidně do řady těch, kteří chtějí chváliti Pána, kteří chtějí jej především prositi, aby přišlo království jeho, ne aby přišlo jen časné vyslyšení našich proseb, nýbrž abychom byli již co nejdříve spojeni s královstvím Lásky Páně, abychom co nejdříve již všichni dosáhli onoho největšího daru, k němuž všechny prosby o dary ostatní musejí býti zacíleny, totiž o Boha, abychom k němu přišli. Prositi tedy především o království jeho, aby přišlo, aby přišlo brzo a ve všech nás a aby všem nám bylo dáno, co potřebujeme na těle i na duchu, abychom mohli klidněji, jistěji a bezpečněji a nerušeněji k tomuto království přijíti.

Když se modlíme a když zvedáme své ruce k nebesům, sepneme je všechny kolkolem a jak se zvedají po okršku zemském, spojíme je v jeden nepřetržitelný kruh, jenž by zajal bezpečně a neomylně milost Páně. Nebudeme tím ochuzeni, protože více zakořeněné vědomí spojení v modlitbě bude puditi k hodnější a důvěryplnější modlitbě nás i druhých.

Braito.

List Taulerův.

Nejdražší dcero v Kristu!

Přijde čas — ba už je tu — kdy bude kladena spousta otá-

zek, na něž nebude možno dáti odpověď živým hlasem, nýbrž pouze v duchu a v pravdě. Všechny osoby opravdu čisté a hledající Boha, které vytrvají, budou jednat moudře, uchovávaly si ve všem mír srdce a cvičice se neustále v lásce. V tom, drahá dcero, chci býti vaším služebníkem, abych vám pomáhal a vás podpíral podle své možnosti. Věrný přítel v Pánu nemůže nechat svého přítele v bludu.

Řekněte tedy, prosím vás, mým drahým dcerám, že je posílám do školy přepokorné odevzdanosti, aby se tu naučily dokonale odumírat sobě samým ve všem, co se týká záležitostí hmotných i duchovních, aby se zřekly svých chyb a nehledaly nikdy sebe v milostech nebo darech Božích. Naučíte-li se vhodně tomuto umění, naleznete život v této čisté a podstatné lásce, již jest Bůh, a nebude vám již třeba v budoucnu klásti otázky ani mně ani jiným.

Řekněte, prosím vás, ještě mým dcerám, že je snažně prosím, aby se ve vši prostotě stranily všech vnějších záležitostí a velmi pečlivě bděly nad svým srdcem a konaly všechny své skutky s čistým úmyslem a v hlubokém míru a tichosti. V tom opravdu poznáme, že plníme nejsvětější vůli Boží.

Ž e ň.

Z duchovního života.

CAUSSADE: *Bossuet, maître d'oraison*. (Bloud et Gay, 1931 str. 240.) Nové Bremondovo vydání této klasické knihy velké hvězdy jezuitské duchovní literatury. Caussade na základě Bossuetových spisů sestavil v podobě dialogů nesmírně dobrou učebnici duchovního života. Jen se divím, že toto vydání opatřil Bremond, velký obdivovatel Fenelona proti Bossuetovi. Vzácná četba knihy, ve které se spojilo bohatství Bossuetovy myšlenky s klidem a čistotou úmyslů Caussadových.

Krásně vás přiblíží k Bohu dobrá kniha GUARDINIHO: *Vom lebendigen Gott*. (M. Grünewald Verlag.) Nové, snad dosud neznamenané postřehy duše o Bohu.

Knihy, jako je LIPPERTOVA: *Zweierlei Menschen* (1931, str. 304, cena 3 Mk.), vždycky potěší každého, jenž s úzkostí

se dívá do prázdné produkce dnešní duchovní literatury, Lipbert S. J. je vůdcem cvičeným, klidným, dobrotivým. Zná duši a proto ji chce a dovede poraditi. Kniha je vůdcem v protikladech, chudý bohatý, hříšný ctnostný, dobrý a zlý a tak dále. Provádí, přivádí, odvádí. Prostě vede.

Liturgia: (Bloud et Gay, str. 1200, 1931.) Prvá lidová encyklopedie o liturgii. Proto tak potřebná. Kniha nezklamala. Je informativní dokonale o všem, co souvisí s liturgií. Informuje ale přesně, věcně a stručně. Ilustrace jsou šťastně voleny. Příslušná literatura dostatečná. Dílo monumentální za směšně nízkou cenu 50 fr.

Florilegium Patristicum obšťastnilo nás zase pěkným darem: S. ANSELM: *De incarnatione Verbi*. (1931, Hannstein, Bonn, cena 1 Mk 80.) Duše okřeje při čtení této dobré nezřetělené stravy.

Ze životů svatých můžeme předvésti řadu dobrých knih. Především musíme upozorniti na velkolepé dílo: BERTHEMONTAUX: *Ste Francoise Romaine*. (1931, stran 540, lex 8.) Byla kdysi ve velké úctě u nás tato podivuhodná svěťice, a proto je dobré, že tento skvělý životopis ožíví ve světě a pak tím u nás její příklad. Svěťice je tak typickou římskou světicí jako svatý Filip Neri nebo Josef Benedikt Labre. Autor prostudoval pečlivě prameny a sestavil, rekonstruoval římskou společnost konce patnáctého a první polovice šestnáctého století. Její vznešený duchovní hrdinský život ctností vystupuje plasticky z tohoto líčení před náš zrak. Žasneme nad jejím velkým a krásným dílem, nad jejím vlivem na římské umění, jenž trvá až dodnes.

Postulátor blahorečení Don Bosca vydal velký a důkladný životopis tohoto apoštola mládeže. Byl právě zahájen proces jeho svatořečení a u nás stále se touží po tom, aby co nejdříve zasáhli jeho synové do života náboženského a duchovního naší mládeže. Proto jenom vítáme tento první důkladný, pietní životopis *Msgr. Salloti*, jež vydali *Salesianer Verlag, München*, cena knihy ve dvou silných svazcích bohatě lustrovaných je pouze 7 Mk.

Velkou útěchu načerpají duchovní především v diasporách pracující z knihy: SCHUCK: *Der Blutzeuge von Altmünster*. (1931, str. 164, cena 2.75 Mk.) Jedná se o životě apoštolském a hrdinné mučednické smrti katolického kněze Liboria Wagnera, jenž pracoval v 17. století v katolické diaspoře mezi odbojným protestantským krajem. Je právě před beatifikačním procesem tohoto hrdinného kněze, jenž všechno své zdraví, čas, síly až i život dal za všechny roztroušené katolické oveč-

ky, jež po celé své kněžské působení s nasazením nesčíslně-kráte vlastního života vyhledával a posiloval. Při tom je kniha vysoké literární úrovně.

Z různých polí.

ALBERTI: *Dějiny papežů*. (Nový národ, Přerov) 1931, stran 293, cena 40 Kč. Dílo, které jsme v české literatuře postrádali, dějiny papežů a papežství, v nichž je zhuštěna historie celé církve. Albertiho spis si nečiní nároků na původnost badání, čerpá z vědeckých děl, ale proto neztrácí na ceně pro nás. Jest psáno spolehlivě a příjemným slohem, každé slovo dýše láskou k církvi a k pravdě. Cena knihy je daleko za pravou hodnotou a jistě milovníci dějin a církevního života a katol. inteligence vůbec ji zařadí do své knihovny. —ai—

BÜHLER: *Die Kultur des Mittelalters*. (Kröner, Leipzig, 1931, stran 360, cena 3 Mk 75.) Bühler jako královskou zahradou provádí nás všemi obory kulturního života snažení středověkého. Kniha shrnuje vědecké dosavadní badání a to s nesmírnou láskou a spravedlností ke středověku. Proto je tak pravdivá tato kniha, tak poutavá. Ilustrace jsou rovněž velmi dobře vybrány. S B.

BARING MAURICE: *Suknice nesešivaná*. (Kuncíř, Praha), 1931, stran 442. Devisa Kuncířova řídí výběr publikací, mezi nimiž Suknice nesešivaná nebude na posledním místě. Krásné, prosté slovo maluje život duše, citu, a stále nese čtenáře hlouběji do duše a výše k poznání věčné pravdy. Blahoslavený, jenž mohl překročit . . . Baring jest věrný kánonu pravého umění litery oživující. —j—

BOHATTA-MORPURGO IDA: *Im Osterhasen-Hauschen*. (Ars sacra, München.) 12 stran, cena 1 Mk. Německé děti mají velikonočního zajička. Tento motiv překrásné dětsky veršem a štětcem kreslí známá malířka Ida B. M. Obrázky žijí a dýchají a jak by děti netěšily, když starý mládne radostí dětskou. Je nám líto, že nemáme pro naše děti takového umělce. —a—

CORSANEGO CAMILLO: *Contardo Ferrini Venerabile*. (Libr. Edit. Fiorentina.) 1931, stran 191, cena 7 lir. Životopis světce, milánského profesora C. Ferrini, jehož blahofčení jest otázkou blízké budoucnosti. Corsanego píše poutavě a uhlazeně, čerpá z beatifikačních akt a proto přesně odlučuje důležité od méně významného a můžeme se spolehnouti na jeho slova. Ferrini je hoden, aby byl i od nás poznán, hlavně inteligencí. —a—

DECLERCQ: *Il servo di Dio* P. Carlo Schilling. (Roma, F. Ferri, Via dell' Orso, 29-36.) 1931, stran 258, L 8. Podivuhodná cesta norského umělce, jenž z protestanta se stává barabistou a umírá jako světec. Cesta za uměním přivádí Sch. do Německa, kde ho zajímá do svého sladkého otroctví místost a pak za jeho věrného spolupůsobení dokonává, co bylo začato; Sch. se stává apoštolem, světcem a v brzkou očekáváne, že nám jej dá církev i úředně za vzor křesťanského věrného života. Doporučuji. R. D.

FR. DI DOMENICO: *Il messe Mariano*. (Napoli, Tip. Pontific. U. D' Auria, Via Cesare Battisti 52.) 1930, stran 622, L 16. Protože těchto 32 kázání májových obsahuje témata vesměs rázu misijního, možno tu knihu nazvat jakousi příručkou missionáře. Mnohá kázání: o smrti, pekle, zpovědi, kříži, nebi atd., jsou vypracována opravdu skvostně. Všeobecně možno říci, že mnohosti slov odpovídá také mnohost myšlenek, takže tato sbírka může posloužit dobře každému. R. D.

HARTMANNDR. Z.: *Kirche und Leben*. (Missionshaus Bethleheu, Jinnenser.) 1931, stran 146, cena 2'90 frs. Švýcaři po vzoru svých sousedů vydávají katolickou ročenku. Soubor článků, vhodně ilustrovaných, podává přehled celého náboženského, veřejného a sociálního života katolíků. Švýcaři se mohou pěkně representovat, pracují potichu, ale dobře. Od nich se můžeme také učit. I. F. P.

HROMÁDKA J. L.: *Dostojevskij a Masaryk*. (YMCA, Praha.) 1931, stran 63, cena 6 Kč. Hromádkův úkol není snadný a proto v malé knížce jej nevyčerpá ani nemůže všechno projít do hranic. Ale jest dobře, že protestant soudí dva velikány Slovanstva vedle sebe. Snaží se o objektivitu a správně i přímo oceňuje základ náboženských osobností D. a M. Dojde-li přece k většímu dílu, bude snadnější soud. —ai—

O mravní ozdravení společnosti se dnes usiluje na všech stranách. Snad největší zásluhy v těchto snahách si osvojuje tak zvané sexuální badání. U nás první odpověď s katolické strany dal těmto skutečně nebezpečným snahám profesor Cyrilometodějské bohovědné fakulty DR. OLDŘICH KARLÍK svým novým spisem „*Význam panenství v mravním životě podle sv. Ambrože*“. V Olomouci 1931, str. 138. (V komisi Matice C. M., Olomouc.) Ze studií o zásadách církevního učitele jest odpověď věčných pravidel víry o jediném možném léku proti mravní rozháranosti doby. Kdo má vésti bojující mravní boj, nalezne v tomto díle nejhlubší a nepřesvědčivější myšlenky nejen o životě mravní čistoty, nýbrž i krásné a hluboké myšlenky o problémech manželského života v jeho nejože-

havějších stránkách. Jest naší povinností nenechat tuto tak časovou práci zapadnouti bez takového využití, jaké jí náleží.

E. S.

KARRER OTTO: *Marianisches Offizium*. (Ars sacra, München.) 160 stran, cena 3.40 Mk. Ctitelé Panny Marie a milovníci pěkné modlitební knížky rádi přijmou Karrerův překlad mariánských hodin v jemné úpravě Ars sacra. Lze spojit krásu s pobožností; knížky této edice jsou plny malířské krásy duchovní.

KASTEIN JOSEF: *Sabbatai Zewi*. (E. Rowohlt, Berlin.) 1930, str. 385. Historie falešného Mesiáše ze Smyrny v XVII. stol. Autor zná dobře židovství v rozptýlení a židovskou duši, má pronikavý postřeh věcí, lidí i událostí. Vzrůst ke slávě Mesiáše a tragika ubohého pádu v apostasi k islamu vynucené jen hrozbou zkoušky upoutají jak nejzajímavější román. Kdo by nevzpomněl na Tharaudy? Milovníci dějinného a nábož. čtení se potěší novými poznatky.

—c—

KEUSCH, C. SS. R.: *Le vrai portrait de St. Alphonse de Liguori*. (Bloud et Gay.) S neobyčejnou péčí a láskou hledá autor, známý badatel o nauce sv. Alfonsa, pravou podobu svého otce duchovního, jehož fysiognomii duchovní tolikrát tak šťastně již obhájil. Jeho vývody jsou přesvědčivé a snad přinutí i obrázkáře a sochaře, aby přestali skoro s tradičním nevкусem zobrazovati tohoto velkého učitele a světce.

Dvě drobnůstky: OBENDORFERER: *Die Heimat des hl. Geistes a Du meine Mutter*. Prvá kniha je k letnicím, druhá k měsíci máji. Rozkošně vypravené a zbožně psané knížky, které potěší srdce i oko. Vydal je Müller, München, 1931. Cena 40 pf.

S. Brait.

LHOUMEAU: *La vita spirituale alla scuola del B. Grignion*. (Torino, Soc. Editr. Internazionale, Corso Reg. Margherita 176.) 1931, L 8, str. 355. Je to volný překlad výtečného francouzského díla, které rozebírá a syntetisuje nauku bl. Grigniona, obsaženou v různých jeho spisech. Proto je to kniha nesmírně důležitá pro každého, kdo chce proniknout v myšlenku blahoslavence: obětovat vše Marii, zasvětit se Marii, aby náš život dokonaleji náležel Kristu. Zdají-li se vám spisy bl. Grigniona tak těžkými a nesnadnými, sáhněte po této knize, která je klíčem k pokladům v nich ukrytým. Ukáže vám krásu pravé pobožnosti k P. Marii.

R. D.

MESSALE *del Ord. dei Predicatori*. Torino (119), Via S. Domenico 2. Pro návštěvníky dominikánských chrámů vydali italští dominikáni svůj misálek *latinsko-italský*, takže může i u nás sloužit každému, kdo umí latinsky. Formát je velmi

praktický, úprava vzorná, množství ilustrací a příslušných poznámek. Nevázaný stojí L 30, vázaný v plátně 38, v kůži 48. Pouzdro stojí L 1'50.

R. D.

MIKLÍK DR. JOSEF C. SS. R.: *Život bl. P. Marie*. (Kolej redemptoristů, Obořiště.) 1931, str. 265, cena 12'40 (17'60) Kč. Třetí vydání svědčí, že Miklikovo podání života P. Marie je dobré. Podává sytý, do podrobností kreslený život hebrejské ženy věrné ctitelky zákona Božího, život Matky Páně. Písmo svaté, tradice, apokryfy, žid. literatura a dějiny Izraele tvoří prameny krásného obrazu Matičky. Takový životopis dovede získat, přesvědčit, přimět k následování. Stránky oživuje láska autorova. Pomozme k novému vydání.

—p—

CAMILLUS MARIA MOHR, Salvatorianer: *Licht der Einsamen*. Str. 305, Herder a Comp., Freiburg 1930. „Prodloužit život nemůžeš, hleď jej prohloubit.“ 33 meditací o „ideálu panické čistoty“ tolik přítomnou dekadentní dobou zatemněným. Starý, vznešený, posmíváný ideál opěvovaný a obhajovaný novými slovy. Nepoznal jsem lepší pomůcky duším, chtějícím přece jednou patřit na Boha.

jas,

J. C. B. MOHR (Paul Siebek), Tübingen: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. Liefer. 96/97, Schleswig-Holstein-Seelsorge. Toto pokračování je skoro vyplněno hesly pro katolíka velmi zajímavými k poznání evangelické theologie: Moc klíčů. Stvoření, Scholastika, Písmo, Škola, Mlčení, Duše, Duchovní správa.

es

MÜLLER O. T.: *Der kleine Quido*. (Ars sacra, München.) Str. 128, cena 2 Mk. Toto dílko je pro děti; nesnadné umění dětsky líčit mužsky pevnou cestu Dítěte ke svatosti. Müller píše s porozuměním pro věc i pro dětskou duši a v tom jest jeho přednost. Milost je vínem silných, dejme dětem obraz Siláka Eucharistie.

PRADEL HENRI: *Comment former des hommes*. (Desclée de Brouwer, Paris.) 1931, str. 190, cena 10 frs. Praktická cesta k výsledné výchově. Poslušnost vyžaduje každý vychovatel, ale málokterý z ní dovede vyčerpávat všechny výchovné momenty, jak ji usnadnit a jak probudit v dítěti zálibu v úsilí a přemáhání překážek. Jsou důležité části rané výchovy mládeže občanské i náboženské. Pradel radí z dobré zkušenosti; pro vychovatele nedocenitelné.

WERFEL FRANZ: *Zbožnost*. (Sfinx, Praha.) Díl I. a II., str. 308 a 317, cena váz. 75 Kč. Román, který zasluhuje si dobrou pověst, je v něm hojně mistrovských míst. Kronika generace rakouské, jejíž růst dokončoval ve válce, několik nejkrásnějších míst o věrné služebníci, zbožné Barboře (v Hlubíně

psal P. Pecka); o lidské duši v dítěti, v jinochovi a v muži, vpokoji i ve zkouškách. Slovesně a myšlenkově bohato a učle-
něno dovede najít nebo ukázat mravní hodnotu. V posledněj-
ších publikacích patří na přední místo. jf

WILD KARL: *Frohes Kreuztragen*. (Ars sacra, München.)
Stran 224, cena 3'50 Mk. Farář W. K. vybral z Písem, z Ná-
sledování a z něm. Duch. života místa, která jsou pro potěchu
všem trpícím. Kříž utrpení tělesného neb duchovního potká
každého, ale ne každý jej nese rád a k užítku. Tato knížka
tomu učí, hodí se zvláště pro laiky. Trpící bude vděčen za slova
útěšná. a

ŽÁK;FRANTIŠEK: *Pán Ježíš Kristus*. (Slezská Lid. tiskár-
na, Opava.) 1931, díl II. a III., stran 233 a 589, cena celého díla
105 Kč. Již dříve jsme referovali o I. dílu Žákova spisu a dobré
naděje se splnily. Žák, dogmatik, apologeta i asketik, vyčer-
pává pokud lze všechny hlubiny života Páně (III. sv.) i Jeho
díla (II. sv.), a činí to tak, že uspokojí každého. Zdá se něco
býti těžkým, ale duch se přičiní a pronikne k cíli autorovu,
Těší nás život Páně, který spojuje všechno v jeden celek, roz-
um se srdcem, myšlenku s činem, příklad s následováním. Ne-
zapomeňte při větším nákupu pro svou knihovnu, spis je určen
všem. — a —

K I. sv. přijímání se hodí za dárek pěkné knížky eucharist.
povědek z Edice Smíru (Přerov, Šířava). V II. vydání vychází
WILLAM, *Pán Bůh na návštěvě* (stran 69, cena 4'50 Kč), a
Bílé květy (stran 78, cena 5'50 Kč). O těchto knížkách jsme již
referovali; znovu na ně upozorňujeme.

Birnbaum v Brtnici (Morava), vydal nové 3 svazky divadel.
Najcennější jsou *Boží mlýny* od N. F. SKALY, nábožensky
motivované drama věnované Mar. družinám (4 jednání a pro-
měna; Kč 8); FR. BUŠÁKA *Za kouskem štěstí* zpracovává
motiv Javořické, hodí se pro lidové jeviště (5 jednání, 6 Kč);
M. ŘEZNÍČKOVÉ *Dvojí krev* (3 jednání, 6 Kč) by potřebo-
valo ideového přepracování, ač jinak je působivé.

Studenti!

Skončíte studia středoškolská. Celý svět jest vám otevřen. Chcete ho dobýt. Celý svět! A je ještě jeden svět, který stojí za to, aby byl dobyt. Svět duší nesmrtelných, vykoupených předrahou krvi Kristovou a povoláných za dítky Boží. Čekají duše, čekají na kněze, aby jim zvěstoval pravdu. Volají po ni v dnešní křesťanské rozvrácené myšlenky, v anarchii intelektuální. Volají po štěstí duše syté mláta a toužící po čisté blaženosti.

Duše rozervané, neznající cesty z bludiště, duše úzkostlivé, bojící se života, duše malé, chtějící vzlétnouti, nemocní duši, nemocní vůli, nemocní rozežrání moderní nemravnosti. Jejich nemoc, bida, opuštěnost volá po ruce spasitelné.

Stojí před tebou, studente, Kristus, podává ti své Srdce a pravi ti: Jdi, vezmi to Srdce mé, zaměň je za své a jdi na rozcestí, všude, kde pláče nouze duše i těla, jdi a rozdej to Srdce. Stojí před tebou, chce posvětit ti ruce svatýma rukama svýma, abys rozdával všem dary Boží. Rozběhl jsi se na výboj. Celý svět se ti otvírá. Svět nadpřirozené Milosti, svět Boží lásky, svaté pravdy jeho, svět duší. Věř, že nemůže lépe odkvést tvůj život než na oltáři. Toužíš po hrdinství. Není krásnějšího hrdinství než padnouti unaven a schvácen na liše Václavově, Cyrilově, protože — Kristově. Není krásnějšího hrdinství než vziti svatý kříž kněžství. Právě proto, že potupený. Lidé tupí jenom co je krásné a svaté.

Věříš, že i u nás přijde království jeho? Staň se dělníkem připravujícím království jeho v srdcích lidských.

Dnes-li uslyšíte hlasu jeho, nezaturujte sluchu svého. Nejvíce volají po kněžích diecése pražská, budějovická a královéhradecká. Proč to piší? Protože dostal jsem od vice bohoslovců z různých seminářů poděko-

vání za to, že jim Hlubina ukázala cestu do semináře. Nemám většího zadostiučinění a na zemi odměny než tuto skutečnost.

Snad mnohý studující Hlubinář podobně se rozhoduje dnes. Rozhodni se klidně pro službu nejtěžší, nejnevděčnější, ale nejkrásnější; rozhodni se pro přísluhu věčnému kněžství Kristovu.

Pán ti již dá sílu, které potřebuješ. On, jenž začal, též dokoná. Amen! P. Silv. M. Braito, redaktor.

Učitel apoštolů.

(Kurs následování Krista 6.)

Dvě myšlenky ovládaly život Ježíše Krista podle svatého Tomáše, jeho úkol Vykupitele a jeho úkol učitele. Každý jeho čin měl výkupnou cenu a zároveň měl nám být příkladem. Jeho život byl určen jeho dílem a příkladem pro nás. Až jsem se podívil, jak moderní je traktát sv. Tomáše o Kristově způsobu života, *De conversatione Christi*. Vždyť je to metodika apoštolátu. Jestliže sv. Otec stále zdůrazňuje potřebu životnosti, činnosti, výbojnosti naší víry, Kristův příklad přesně a spolehlivě nás vede.

Dvoji byla cesta Kristova, měl nám přinést pravdu a zbavit hříchu. Svatý Tomáš krásně podotýká: Mohl Kristus jistě prolévat ve skrytu a přitahovat k sobě všechny silou své moci. A přece šel mezi hříšníky, šel za nimi. Protože chtěl učit nás. Chtěl mít ze svých učedníků pastýře a hledače, rybáře duší. Kdyby rybáři čekali, až která ryba přijde, aby se dala polapiti. A přece se podobá stále ještě pastorence na různých místech čekání rybáře, až ryba přijde, čekání pastýře, až se ovečka sama nabídne svou dobrou vůlí. Rozumím bolesti svatého Tomáše, který vystihl dobře poměry jistě i své doby, když psal: Proto Kristus veřejně vystoupil, aby nám dal příklad, bychom „chodili křížem krázem a hledali, co hyne, jako pastýř hledá

ztracenou ovci, jako lékař sám přistupuje k nemocnému“.

Příklad živý, příklad závazný! Nezavinili jsme my katolíci z velké části svou netečnost, svou vlažnost, svou pohodlnost, že se dav odcizil pravdě? Byli jsme si příliš jisti sebe. Byli jsme až pyšní na to, že máme pravdu, zapominajíce, že nám to dává přísné závazky, jíti s touto pravdou na rozcestí, do roklí, do propasti duší. A zatím my jsme se mile při ohni hřáli, snad i láli na nevěřící a mysliili jsme, že tím ještě nevím jaké zásluhy si dobýváme, když slovem opovržení a hněvu pronásledujeme nepřátele kříže Kristova, a my jsme je měli pronásledovati péčí a láskou Kristovou, jenž šel, vytrvale šel za ztracenými ovečkami. V naději katolicismu vykreslil Durych ostré zpovědní zrcadlo ztrát a naději a nedostatků a chyb. Podívejme se jednou vůbec do zrcadla skutečnosti, co všechno je již dnes pro Krista ztraceno, co všechno již je dnes odcizeno pravdě, Ne, že by Kristus měl něco z toho, měl něco z naší věrnosti, nýbrž o duše se jedná, o nás se jedná, že nám bude bez Krista jednou strašně smutno, že jednou vyhladovíme příšerně až na dno duše. Proto Kristus veřejně vystoupil se vši svou láskou, přívětivostí, pravdou, silou, vystoupil, protože měl býti naším prostředníkem k Otci a proto šel k nám, sklonil se k nám, abychom přes jeho lásku a přes jeho pokoru se odvážili k Otci. Podobně byli bychom více lidem prostředníky k pravdě, kdybychom se s touto pravdou sklonili k těm, kteří jsou pro ni zrozeni. Sv. Tomáš uvádí dobrý citát sv. Jeronýma zde, že jakmile viděli hříšníci a publikáni, že Kristus stoluje se Zacheem, ihned nahnuli se do síně. Nahnuli by se i do našich síní, kdyby viděli všichni účinně lásku naši k hříšným, kdyby u nás viděli více lásky a méně jízlivosti, více práce a méně ironie, více milosrdenství a méně soudu, méně stařeckého, osobního, skupinářského škorpení.

Kristus veřejně působil. Neříká se však, že rozjímavý, v Bohu skrytý život jest lepší než veřejný, činný? Nemohl Kristus v tichu a skrytosti podati svou oběť? Tato otázka je sv. Tomáši příležitostí, aby vzhledem k apoštolátu řešil tuto otázku. Jeho řešení zůstává nedostizné, zůstává směrnici, řekl bych věčnou. Skrytý a rozjímavý život jest jistě sám o sobě lepší než život

činný. Ale ještě lepší je takový život plný rozjímání, plný skrytého života s Bohem a v Bohu, že tento život musí nutně přetékat, musí se rozlévat. Nejdokonalejší život jest život rozjímavý, dávající v činnosti ze své plnosti.

Proto není nejvyšší dokonalosti skryti se tehdy, jak praví výslovně svatý Tomáš, když Bůh volá a když duše lační. Kdo nedovede v takové chvíli, abych tak řekl opustiti Boha pro Boha, nemiluje Boha opravdu, nýbrž miluje svůj vlastní klid, jak podotýká andělský učitel.

To není láska, toť tvrdost bez srdce, která vidí dnešní bídu, dnešní zpohanštění národa a která se klidně uzavírá a to ještě pod rouškou zbožnosti a svatosti, a to ještě s dávkou pohrdání těmi, kteří hoří pro slávu Boží a kteří jdou jako apoštolové všude, kde je spasení jedné duše ohroženo.

Kdy nutno se uzavříti. Sv. Tomáš ukazuje na příklad Kristův, jež nám podává jeho způsob života. Kristus vzdálil se zástupu, když se chtěl modlit, když chtěli ho učiniti králem a když potřeboval nutného oddechu. Mimo tyto tři případy nemáme právo na oddech. Jen ten, kdo se chce opravdu věnovati Bohu, může se vzdáliti zástupu, protože jest ho vzdálen jen zdánlivě. Kristus v modlitbách s Otcem mluvil o lidu svém, o těch, které mu dal. Proto všichni, kteří se modlí, kteří se úporně modlí, nejsou ztraceni pro apoštolát, protože konají apoštolát nejkrásnější, jelikož drží ruce Mojžíšů, aby neklesly. Vzdáliti se tehdy, když se jedná jenom o planou slávu, o marnivé klinkání. Tehdy nechtějte všechny mobilisovati, neubírejte proto času svým kněžím, svým apoštolům. A ještě možno a nutno se vzdáliti, když síly jsou pro okamžik vyčerpány, protože ani v apoštolátě není nezřízená hltavost ctností, protože únava zeslabí účinnost slova, možnost přípravy a ničí zdraví. Bezdůvodné pak a svévolné podryvání zdraví jest hříchem a ne zásluhou!

Totéž ukazuje pak i ta okolnost, že Spasitel nevyhýbal se pokrmu a nápoji. Když ovšem měl důležitější práci před sebou, řekl, že plniti vůli Otce nebeského je jeho pokrmem, ale přece jen požíval i vína i pokrmu, aby ukázal, že Bůh chce, abychom

živali k životu a k apoštolátu i oněch běžných prostředků, jako jsou posilnění těla, pokrmu a nápoje, aby nás naučil posvětit i tak všední a živočišné úkony.

Jako zlatá žila pak probíhá celým jeho životem a apoštolátem naprostá chudoba Kristova. Vyvolil si ji, družku, kteráůstala pak vdovou od časů jeho, vdovou, které nikdo nevěří a níž se nikdo nechce hlásiti, protože stále chtějí křesťané budovat hospodářské podklady a základy „našeho hnutí a podnikání“. A ty základy se obyčejně hanebně sesypají a apoštolát z nich nemá vůbec nic nebo směšně málo. Hleďte nejprve království Boží a všechno ostatní bude vám přidáno. Někteří však nají raději nejprve ten přídavek a to království Boží by nádavkem snad také ještě snesli. Kristus vyvolil si naprostou chudobu, aby ukázal, že on nepotřebuje našeho shánění, našich pokladů, našich zabezpečování, našich pokladů. Proto si vyvolil chudobu, proto si vyvolil prostotu ducha v těch, kteří měli pokračovati v jeho díle. Aby se tím více jevila božská moc jeho slova a příkladu, když zřekl se světských pokladů a zabezpečení.

Příklad pro nás, příklad pro všechny, kteří chtějí býti apoštolý. Nečekati, nevyhledávati časnou pomoc, časné prostředky, ty přijdou samy a budou jenom k obtíži, protože se bude zase musiti hleděti na to, aby jich nebylo špatně užito. Nejprve lásku k duším, nejprve lásku k Bohu, vůli něco vykonati, vykonati příkladem, hrdinstvím naprosté nemožnosti a osamocení a všechno ostatní již Pán přidá. Církev nevykoná nejvíce svým bohatstvím, nýbrž především svou láskou.

Doporučuji kněžím a těm, kteří hoří po apoštolátě, přechisti si dobře celou otázku XL. třetí části Summy.

P. Silvestr M. Braitto O. P.

Názor Otokara Březiny na vinu a na milost.

Kdo by označoval dílo Březinovo za pantheistické, ten by mu křivdil. *Jednota* lidstva a tedy i *jednota* utrpení a práce, idea všelidského, ba kosmického *souručenství* pro povrchnější duchy tak podobná pantheismu, jest ideou ryze křesťanskou, ba dlužno říci katolickou, abychom mluvili docela jasně. Kromě katolicismu a mimo katolicismus není totiž křesťanství. Apoštolům o letnicích dostalo se daru jazyků, také sv. František Xavorský a jiní světcové měli od Boha toto charisma, avšak neznáme z hagiografie ani jediného případu, že by dar jazyků byl měl některý heretik, nebo schismatic: vždycky to byl člověk, který dokonale ovládal jazyk Absolutna, a ten může být jenom jeden.

Lebeda a špenát dosti se sobě podobají, také čínské stříbro má pro naše oči dosti společného se stříbrem pravým, známe i zlato kočičí a každá jedlá a ušlechtilá houba má svého jedovatého dvojníka, tak jako každé umělecké, Duchem svatým vnuknuté dílo najde nepochybně svůj plagiát. Při tom zajímavé je to, že ono čínské stříbro je napohled teplejší, očím příjemnější, zřetelně lehčí; podobně je tomu i s tím kočičím zlatem: chybí mu hloubka, chybí mu tíha, kterou znalec a odborník pozná na první pohled už v tom lesku. Dítě ovšem (a obecný lid, veřejné mínění je také dítě!) se dá oklamat. A ty nepravé, ty falešné houby jsou na první pohled sličnější, barevnější, výraznější, veselejší. Ale naše oko se nemýlí, i když my sami tak rádi bychom se mýlili. Když jsem ve svém dětství šel na hříbky a žádných nenašel, nesl jsem domů nějakou tu holubinku, nadarmo si namlouvaje, že to nikdo nepozná, že se pochlubím a houbu ovšem zahodím . . . Ano, takový je každý z nás: hledáme jen naoko, pracujeme jen naoko, žijeme jen naoko, umíráme jen naoko a při tom, podobni kramářům o pouti a o jarmarku, celýma prsama, plným obličejem, pažema i rukama nabízíme své přesvědčení, svou víru a pravdu.

Jsme jako děti a jako obecný lid, který ještě se domnívá a konejší, že se dá i ve věcech božských něco zатуšovat a vyšvindlovat, něco jako zapomenout, něco jako přehlédnout . . . Bůh se směje, ďábel se směje, a člověk je smuten. Po svém hříchu a pádu Adam a Eva se skryli, před Bohem, mezi lupení stromů! A tak to dělá člověk s každým svým hříchem až posavad!

Člověk čas od času, aby jak tak zastřel svou hanbu, vynajde si nějakého dvojníka pravdy, nějakou novou filosofii, která ovšem naprosto pohrdá Desaterem a Katechismem, nějakou tu psychoanalysu, hysterii, neurasthenii, eugeniku, humanitu, a je-li hodně pokrytecký, značněji totiž rozumem omezený, vždycky je to subspecie aeternitatis . . . Jaká to zbabělost a jaké okleštění rozumu tento útěk do záchodových pavučin paintelligence!

Bůh ve své moudrosti, spravedlnosti a lásce připustil a trpí dvojníka svého Satana.

Zvířata s naprostou jistotou rozeznávají byliny a květy škodlivé od užitečných, ale člověk, jemuž kromě zvířecího instinktu dáno jest i poznání rozumu a vůle, neomylné světlo duše a svědomí, vinu za své pády velmi rád a často svaluje na předky, na své současníky, na sociální poměry, ba — té drzosti! — i na samého Tvůrce!

S takovými výmluvami a lidmi naprosto nesouhlasí Otokar Březina. Březina zná „výstražné jasno po *hříchu*“ a říká o něm, že je „jako úmluvou blesků přicházejících za obzorem“. Březina výslovně a po katolicku mluví o *hříchu*, což je pojem pantheismu docela neznámý. Březina docela po katolicku rozeznává hřích *dědičný*, peccatum originale, od hříchu *osobního*, za nějž nenesou odpovědnosti prarodiče, nýbrž člověk jako individuum sám.

O svých „Stavitelech chrámu“ praví Březina, že vykopením tajemné viny byla jim *bolest a práce*. Březina staví zde práci do jedné řady s bolestí; jako bolest, tak i práce je nevyhnutelná na této zemi, bolest i práce jsou postuláty *Spravedlnosti*, člověk to ví, proto také, když svou práci a bolest

poslušně přijme a věrně nese, jest odměněn rájem (tak možno říci) už zde na zemi, „maje *jistotu cesty* a tou je *vnitřní radost*, nepohnutá, bílá a silná jak slunce, jež, třeba neviditelné uprostřed bouře a noci, podle věčného zákona vládne zemi“.

A kdykoli se člověk provinil proti tomuto poznání své duše, proti poslušnosti a věrnosti, proti práci a bolesti, proti svému tajemnému určení a postavení, uvidí a poznává, že se neprovinil proti nějaké vědě, proti sociologii, nebo humanitě, proti paragrafu toho neb onoho státu, proti stanovám nějakého spolku nebo sdružení — nýbrž proti čemusi absolutnímu, neodhlasovatelnému, nezakrytelnému: proti *Osobě* věčné a nepopřítelné, proti *Bohu*.

Podle Březiny hlas duše má svá mlčení, která jsou očekáváním i *modlitbou*. Kdo by se odvážil degradovati dílo Březinovo na pantheism, když on výslovně a mnohokrát mluví o *modlitbě*? Modlitba k nivám a brázdám a k zákonu půdy zůstane již vyhrazena poetům a filosofům agrarismu, jenže Březina svým dílem, i svým mluveným slovem přísně si vyhradil, aby nebyl počítán mezi tyto velmi malé proroky.

Březina zná teskna a úzkosti, jaké může vnukati a ukládati jen věčno, jen absolutno, jenom Bůh, jenom Nejvyšší Spravedlnost. *Ta teskna*, když duše jediným pohledem, který shrnuje léta práce a viny, vidí ubohou svou žeň na nivách země! „*Ta úzkost*, když události života, obrazy hodin, gest, slov a bolestí skupí se v blesku jedné chvíle v nová, předtím netušená spojení a objeví nám *zákon naší existence*, jenž ovládal naše posavadní osudy, *ledově, matematicky přesný* a chvílí, v níž právě jsme účastni tohoto poznání, definitivně uzavřený! Jen duše sama ví, je-li to zákon života *stoupajícího nebo klesajícího*. Bázeň, která nás tu sevře, není bázní těla“, není to strach z hrobu, „není to bázeň smrti, je to bázeň *života* a jeho mystických odpovědností. Bázeň, že jsou nebezpečnější ztráty, nežli je ztráta denního světla.“

Jaké ztráty má tu Březina na mysli? Ztrátu společenství s veškerým lidstvem a s jeho určením, ztrátu milosti a lásky

Boží, ztrátu jednoty, která může býti vždycky jenom v Bohu, poněvadž jenom v Bohu, v Nejvyšší Idei, je smysl veškerého života.

Březina mluví o „zajetích, ze kterých nás nevysvobodí *násilné vylomení mříží*“, jakým je na př. revoluce, vražda, nebo sebevražda. To vše je zbabělý útěk člověka od práce, od bolesti a především: od mravní odpovědnosti. To je tak, jako když si čtyřleté dítě přehodí přes hlavu tatínekův kabát a řekne: „Já tady nejsem!“

U věže babylonské zmateny byly jazyky. Jazyk tedy vydržel, jakousi svatou setrvačností, dosti dlouho, přes to, že začal lhát a se kazit už v ráji. Ale během tisíciletí přece se rozpadl a zvětrává, jako se rozpadají a zvětrávají zříceniny hradů, nebo organismy zachvácené tuberkulosou a rakovinou. Avšak po všechny ty věky, od počátku světa až posavad se nerozpadl a nezaniká jazyk mystický, jazyk Boží: Na počátku bylo Slovo, Logos, a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo!

Bylo, jest a bude. Člověk zradil i zapřel Boha, ale Bůh neopustil národů. V každém národě, dokud vůbec má žiti, pracuje tajný jazyk Boží, jazyk věčného Slova, jazyk nehadovitý, nerozeklaný, jazyk katolické, všelidské jednoty. Překládati tento jazyk do jazyka cizího národa je zrovna tak, jako pouštět vítr od obzoru k obzoru, anebo řeku z krajiny do krajiny. Vítr vane, kam chce, a řeka plyne, kam musí.

Kdybychom si chtěli odporovati, mohli bychom také říci, že poslední katolické, mystické slovo na této zemi vyslovil kněz Oratoria sv. Filipa z Neri, P. Frederik William Faber. Chcete se přesvědčiti, jak úžasně se podobá slovu O. Březiny? Slyšte:

„Všechny duchovní duše vidí pohledy, kterých jiní nevidí, a slyší hlasy, kterých jiní neslyší. Toto navštěvování jest jim jejich vlastní tajné proroctví z nebe: Bylo by smutné *minouti se* s tak vybranou milostí *nepozorností*, ale ještě smutnější jíti za blouznivým *klamem* pozemským místo za nebeskou *skutečností*. Duše nemůže slyšeti Boha, neposlouchá-li ho, a *poslouchati* je nejoddanější postoj moudré a milující duše.“

Takové je slovo P. F. W. Fabera. A víte, jak zpívá O. Březina?

„V řetězi spjati zajatci jdou,
nejposlušnější svobodni jsou !“

A kdo poslouchají, pokračuje F. W. Faber: „slyší mnoho hlasů, kterých jiní neslyší, mnoho hlasů, kterých sami nikdy neposlouchali. Jsou klamné hlasy na zemi, které mají lichou podobu hlasů nebeských. Podobají se oněm strašidelným zvonnům, které zvoní jako na klekání z neviditelných klášterů v poušti Zin. Přece však se Beduin domnívá, že může svým vycvičeným sluchem rozeznati jejich slabé znění od skutečných zvuků písčité pouště. Není úplně jistoty, že se uchráníme klamu v duchovním životě. Věnuje-li někdo celý život na to, aby se uchránil podvedení, vede život snad nejsprávnější, jak možno člověku vésti. Nebezpečnější jest *zanedbatí nějakou milost Boží*, než považovati z přehmátnuti nějaký pokyn pozemský za božský. Neboť v tomto případě čistota úmyslu brzo napraví chybu, kdežto v onom je ztráta většinou nenahraditelná. I v přirozeném životě a tím více v životě duchovním nejnešťastnější jsou lidé, kteří *pozdě žaluji* na svůj osud. Jsou jako ti, kdož se opozdili za karavanou na poušti. Hned, jak vypravuje Marco Polo, volá je tajemný hlas jménem a láká je na jednu stranu cesty. Jdou za ním, stále je volá, a když sešli s cesty, nastane posměšné ticho, hroznější, než podvodný onen hlas. Večerní vítr pozvedl lehký písek a tise zahladil stopy nohou i velbloudích paznechtů na poušti, jako vánek rozrývá vodu za lodí a svým rozrýváním uhladí vodu. *Minuli se svým povoláním. Jejich život není nyní k užitku. Mohli by zcela dobře ulehnouti a umříti.* Takoví jsou, kdož se v životě duchovním *opozdili za svou milostí*. Jsou ze všech lidí nejvíce obtěžováni *přeludy* a nejmeně schopni, *rozeznati je od skutečnosti*. Duše, která nechala svou *milost předběhnouti*, nikdy již nespátří své karavany. Může umříti s Bohem, neboť Bůh jest na poušti, ale skutečně je slabá vyhlídka, že by neumřela na poušti. Každý

ať dobře prohlédne, nemá-li v sobě vedení od Boha, a má-li je, věz, že jediná jeho spása jest, aby Boha následoval.“

Tento mystický pohled anglického oratoriána F. W. Fabera na poměr člověka k milosti Boží — uvážíme-li, že P. Faber zemřel 3 roky před narozením Otokara Březiny — musí nás přímo ohromovat, položíme-li jej vedle pohledu, jaký na totéž tajemství vysílá ve svém „Zasvěcení života“ O. Březina; slyšíme toto slovo českého básníka :

„Spali jsme příliš dlouho a *opozdili jsme se cestami věků ? Ztratili jsme bratrský zástup postupujících* a bloudíme po *utichlých* bojištích, kde jen *lačné* myšlenky krouží kolem našich hlav, jako stíny dravců následujících za táborem?“

Naprosto nepochybuji, že z celého pokladu Březinova díla právě tento jeho odkaz je dnes pro nás nejčasovější a nejpotřebnější. Nikdy totiž tak jako dnes nemluvilo se v našem národě o *pokroku* a nikdy se nerozumělo pokroku tak málo a tak špatně jako právě dnes. Prosím vás, jaký to pokrok? Každému městu a státu přibývá dluhů, daní a nezaměstnaných. V Německu podle poslední statistiky 320.000 lidí sedí za mřížemi. Pokrok humanity je nejlépe vidět na kriminálech, nebo na blázincích, naproti tomu v našich nemocnicích nedostává se nějakých 30.000 lůžek. Jenom v Německu stojí *hřích* ročně půl čtvrté miliardy marek. Alkohol, nikotin, Venus. Co stojí u nás, když přece není pochyby, že náš národ je v duchovní i mravní sféře Němců, ba, což je mnohem horší a osudnější: v duchovní a mravní sféře Židů!

Když nemáme, když totiž nepracujeme a nevyrábíme (to platí také a na prvním místě o hodnotách duchovních a mravních! O vědě, o umění, o ctnosti, o svatosti!), musíme sáhnout na rezervní fondy svých zbožných předkův, a když i ty se vyčerpají, musíme si vypůjčiti, ač nebudem-li nuceni chodit světem, a vlastní vinou, jako žebráci . . Věřitelem posledním, věřitelem jediným je Bůh. *Všechny naše dluhy jdou na účet Boha!*

Nemluvím v obrazu a podobenství, nikterak nemluvím sym-

bolicky, nýbrž rozumově, matematicky, sociálně, vědecky, konkrétně, statisticky, dokazatelně — i opakují: *Všechny naše dluhy jsou na účet Boha.*

Jednotlivec, národ i stát, který si svoje dluhy nedovede, nebo nechce redukovati na tohoto prvního a jediného Věřitele, na tuto Veličinu stálou — bude se nezbytně rok co rok bavit různými aférami, které porostou v řadě geometrické, až jako kopřivy, bodlák a pýř zadusí všechno osení, a nebude pluhu, který by tyto cizopasníky zdolal, a žádná Thomasova struska, žádný ledek, kainit a superfostát humanity a pokroku nevytvoří zrna a klasu!

Pokrok vědecký, pokrok technický bez pokroku ve věcech *Božích* vede nezbytně ke katastrofě a k ustavičné světové válce. Jest jen jediný pokrok: v duši, v ctnosti, v mravní dokonalosti, ve světle a v síle Ducha svatého, slovem, v spravedlnosti Boží, a to ostatní bude nám přidáno. Takové bylo přesvědčení O. Březiny, taková byla jeho víra:

Chcete uzdravit tělo? Uzdravte duši! Chcete osvětlit národ? Osviďte duši! Chcete zreformovat školství? Vraťte je Bohu! Chcete restaurovat a upevnit práva státu? Restaurujte a upevněte právo Boha! O. Březina přímo a výslovně řekl: „Národ nepotřebuje škol, národ potřebuje Boha!“

Tak mluvili a mluví budou všichni Vidoucí.

Jakub Deml.

Pán s tebou.

Veškerá touha lidstva před příchodem Vykupitele světa byla obsažena ve slově Emmanuel, Bůh s námi. Tehdy mělo to slovo jen význam palčivé touhy. Vykoupení lidstva se stalo blaživou skutečností, ale to slovo nepřestalo zníti v lidských duších jako projev touhy uskutečněné, ale přece dále živé. Aby Bůh byl se mnou, to je touha každé duše, která ví, proč koná svou pozemskou pout. Tak je duše křesťanský dokonalá, jak je toto slovo její touhou a obsahem její práce. A když pod do-

nem toho slova hledíme na Boží Matku, otvírá se nám pohled o nehlubších tajů svatyně její duše.

Andělův pozdrav „Pán s tebou“ byl nejen pozdravem, nýbrž zjevením. Pán chtěl býti s Marií. Dovedeme si mysliti, že by Maria jen napolo přistoupila na tento projev Boží vůle? Jak chtěl Bůh býti s Marií, tak chtěla ona býti s ním, v celém rozsahu jeho úmyslů. Tělem jako jeho Matka, duchem a srdcem jako jeho služebnice, jež slouží milujíc, neznajíc jiného pána své bytosti a svého srdce než jen jeho. Svatý Tomáš Akvinský řekl v této věci větičku, která jest vůbec to nehlubší, co bylo kdy řečeno o svatyni života Marie Panny: „Její duši dokonale soustředil na jedno a odloučil od množství“ (III. 27, 3 ad 3). Je tím označena nehlubší naše bída i nehlubší krása života Přesvaté Panny. Božský Spasitel kdysi pravil, že nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům. Ale u nás nezápasí o vládu nad našim životem jen dvojice. O nás usiluje množství. Co všechno má zájem o nás a oč všechno my se zajímáme jako o předmět hodný našich snah a tužeb! Nelze skutečně říci jinak, než že množství; ale je při tom jedna osudovost, že v tom množství se pro naši duši ztrácí On, Jeden a Jediný, jenž má největší práva a jenž jest jediný hoden neuslechtilějších a neusilovnějších snah. To množství bylo v duši Matky Spasitele světa vyraženo a celý její život byl dokonalým soustředěním celé její bytosti a činnosti k Jedinému, jenž chtěl býti s ní a jako Troj-jediný tvořiti nejskvělejší možnou krásu a největší možné bohatství jejího života. Tak se stal její život tím, co odborně nazýváme kontemplací, nazíráním; i ve svých nejvšednějších úkonech byl prosycen proudem svatých myšlenek s nebe, vroucností srdce, posvátnou náladou, které procházely vším, starostmi, radostmi a bolestmi.

Známe bídu svou, kterou nám působí množství, známe také svůj úkol, vybavovati se vytrvalou a soustavnou prací z tohoto množství a podrobovati svůj život soustředění na jednotu s Jedním a Jediným. Poznání této soustředěnosti u Marie Panny je tedy nejen chvalo zpěvem, nýbrž vábením a ukazatelem cesty křesťanské duši.

Pán s tebou, to jest Otec s tebou. Sv. Bernard praví o nebeském Otci: „Klidný Bůh dává klid všemu.“ Ke svému úkolu potřebovala Maria dvojího: síly a klidu. Proto anděl mluví jménem nebeského Otce, nikoli jménem Syna nebo Ducha svatého. Aby se naznačil význam Otce, jenž bude s Marií. Bůh Otec znamená věčnou neměnitelnost. Spojení s ním způsobilo, že život Matky Spasitelovy neústil do potůčků a kalužin země, nýbrž byl bez ustání spojen myšlenkou a láskou s věčností, s jejími úmysly, krásami a s její mocí. Proto měla Maria vždy dosti síly ke každému úkolu, před který byla postavena na své životní cestě jako Matka Vykupitele a Bojovníka proti hříchu a zlu. Proto také její život plynul klidným, to jest nekolísajícím tokem do moře věčnosti. Také jeden důvod, proč evangelia zanechávají v nás o Matce Spasitelově hluboký dojem bytosti naprosto klidné ve vědomí síly věčnosti, se kterou byla myslí a srdcem spojena, protože Otec byl s ní.

I poslední matka posledního z lidských dětí má duši plnou svého dítěte. Co však nemůže učiniti ani největší lidský syn pouhé země, to mohl učiniti Syn Boží, když byl se svou Matkou. Mohl pracovati v její duši, přímým vlivem a vlivem samé Matce hned ne patrným v celém jeho dosahu. Maria byla jedinou skutečnou přítelkyní svého Syna, byla přítelkyní jeho duše. Svatý Pavel praví, že Bůh nás určil býti podobnými obrazu jeho Syna. Co to znamená u Marie Panny, když její duše byla jediná duše, která požívala dokonalého přátelství svého Syna a nepřekážela jeho práci v sobě! Ta podobnost se jevila jako neumlkající výměna svatých myšlenek a vznětů srdcí, nerušené spojení myslí poutníkovy s Ježíšem i s Otcem a s veškerou krásou nebe, neboť Ježíš pravil o sobě, že on je v Otci a Otec že je v něm. „Duch svatý sestoupí v tebe“, zjevoval anděl užaslé duši Dívky Páně. Jako Bůh nikdy nevzdaluje své ruky od svého díla, tak Duch svatý, když jednou přijde, nechce odejít ze své vůle; jeho vůle je, zůstatí navždy. Člověk si často přeplní duši množstvím, takže vytlačí Ducha sv. a znemožní jeho činnost. Ale duše přesvaté Panny neměla místa pro množství. Byla upravena a vyhrazena pro Jednoho a

Jediného. A tak Duch svatý sestoupiv, zůstal a konal své dilo. Jaké dilo? Jmenujme části jeho díla: víra, naděje, láska, opatrnost, spravedlnost, mírnost, statečnost, rozum, rada, síla, umění, pobožnost, bázeň Boží; za každým slovem je skutečná organisace činnosti a spojení s nebem. Tu pak nejjasnější vidíme, co znamená „Pán s tebou“, když pomyslíme, co znamenalo „Duch svatý s tebou“.

Tušíme, co obsahuje slovo, že Matka Spasitelova byla kontemplativní duše, jaké nebylo mimo duši božského jejího Syna, jež na své pozemské pouti již patřila na všechna tajemství nebe a jimi byla upoutána. Nikdy nebyla jen na zemi, vždy byla myslí a srdcem u Boha, její život bylo doslova uskutečněná Sláva Otcí, Synu a Duchu svatému. K nějakému napodobení tohoto vzoru musí směřovati každý poctivý křesťanský život. Aby Bůh byl s námi, nejen se své strany, ale také se strany našeho úsilí a toužení. Proto se modlíme s blahosl. Jindřichem Suso: „Ty něžná, vyvolená, vezmi nicotu mých skutků a zanes je před Boha, aby na tvých rukou Boží oko na nich něco vidělo. Ach, ty záříš více nežli zlato, nežli rudé růže a než bělostné lilie. Jak asi poutá nebeského Krále tvá křišťálová čistota, tvá tichá pokora, opojná vůně tvých milostí a ctností. Ó Paní nebes a země, povstaň a budiž mou prostřednicí, dobytélkou milosti u svého sladkého dítěte, u Věčné Moudrosti“.

P. Em. Soukup O. P.

Tři duchovní poutí.

Slyším libé tóny Gounodova Ave Maria, jež zalévají prostor naplněný vonnými vločkami kadidla. V duši vynořuje se mi Madona dominikána-malíře (Fiesole) olemovaná dvanácti anděly, z nichž deset hude. Zdá se mi, že doprovázejí „vločku“ Ave Maria.

*

1. Putuji do městečka galilejského, do jeho svatyně, do krypt-

ty. Ze zdí tu trčí holé skály, ale ty vydychují vůni panenství. Viděly pannu — matku, slyšely šepot jejich rtů. Kdysi kmitla se tu postava anděla, archanděla. Vzduch rozvlnil se nebeským pozdravem: *Chaire . . . Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou*. Tam rád v duchu zalétám, tam rád se nořím hluboko do slov Lukášových (1, 26—38). Prožívám znova chvíle, jež jsem tam ztrávil 25. března 1905 a opět v září r. 1930.

2. Putuji do jiného městečka. „Do města Judova.“ Dochudé kapličky na svahu hory v Ain Karim. Sluje „Magnificat“. Z kněžského domku vychází ctihodná žena. Pod srdcem nese Předchůdce. Duch ji naplňuje. Vítá přicházejícího hosta. Z tváře sálá úcta a z úst se jí řinou zvučná slova. Slyším jejich ohlas: „*Požehnanás ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého*.“ A jsou to zase slova Lukášova, jejich obsah mi v duši zní (1, 39—56). A procifuji opět dojmy z roku 1905 a 1930, dojmy, jež jsem si nasbíral v městečku nedaleko Jerusalema.

3. Tentokrát ubírám se do antického veleměsta, proslulého chrámem, jenž býval pokládán za jeden z „divů světa“. Přišel tam apoštol národů a pracoval od podzimu r. 54 do jara r. 57 po Kr. Zde psal a odtud posílal listy (Gal 1, Kor). Tu rozkvetla nadějná obec křesťanská, již stál v čele Timotej, biskup. Ta četla list, jež dostala od Pavla. Timotej obdržel tu od něho dokonce dopisy dva. Zde později žil a psal Miláček. Tu bylo po prvé řecky napsáno: „*Na počátku bylo Slovo*“. Zde, v Efesu byl slaven r. 431 sněm církevní, oekumenický, jenž slavnostně prohlásil, že Maria jest opravdu *Bohorodička*, (Theotokos), *Matka Boží*. Vzpomínám rád na 28.VIII. 1930, kdy jsem spatřil aspoň zříceniny chrámu, v němž efeský sněm zasedal.

✱

Tu troji duchovní pout do Nazareta, do „města Judova“ a do Malé Asie, do Efesu koná každý, kdo se pozorně modlí „*pozdrav andělský*“: Ave Maria.

Dr. J. Hejčl.

Církevní rok.

Mezi feriálními dny týdne, o nichž jsem se zmínil v posledním článku, nejdůležitějšími jsou suché neboli kvatembrové dny. Jsou to středa, pátek a sobota na počátku čtyř ročních dob (latinsky quattuor tempora, odtud kvatember), t. j. po třetí neděli adventní, po první neděli postní, ve svatodušním týdnu a po Povýšení sv. Kříže (14. září). Odtud latinské přísloví: Post Crux, post Cineres, post Spiritus atque Lucia. Byly to dny kající, o nichž se věřící postili — původně jenom v Římě až do šestého století a to třikráte do roka — aby Bůh požehnal polním plodům a aby mu poděkovali za úrodu. Jejich význam vysvětluje také z toho, že v Římě byly pro ně vybrány tři z nejdůležitějších chrámů, v nichž se konalo *statio*, shromáždění věřících: ve středu ad S. Mariam Maiorem, v pátek ad duodecim Apostolos, v sobotu ad S. Petrum. Ve východní církvi nebyly suché dny zavedeny.

Ale věřící mají nejen podávat Bohu takřka prvotiny každé roční doby, nejen mu děkovat za všechna dobrodíní, jichž se duši i tělu dostalo v uplynulém čtvrtletí, nýbrž také obětovat mu mají všechny dobré a kající skutky těchto suchých dnů, aby dal své církvi dobré kněze, svému lidu dobré pastýře. Už záhy totiž ustanovila církev kvatembrové soboty za dny ordinací, t. j. nižších a vyšších svěcení, poněvadž to byly dny modlitby a pokání. Je zvláště v dnešní době aktuální úlohou duchovních pastýřů zdůrazňovat svým věřícím tento úmysl církve a vybízet je, aby jej horlivě uskutečňovali.

Církevní oslava suchých dnů úplně souhlasí s jejich významem. Má ráz kající. Ve středu a v sobotu suchých dnů jsou do mešního formuláře zařazeny po Kyrie zvláštní lekce, gradua-lia a orace, před nimiž volá jáhen „Flectamus genua“ (poklek-něme). Původně tím vyzýval věřící, aby se kleče nějakou chvíli modlili. Středa má po Kyrie vsunutou jednu lekci, poněvadž středa mívala delší bohoslužbu. Pátek nemá žádné zvláštní lekce, poněvadž odedávna platil za den prosebný a kající. V sobotu je šest lekcí, je to vlastně do mše sv. přenesená oslava vigi-

lie. Dnes je tento počet lekcí v sobotu kvatembrovou uspořádán vzhledem k udělovaným svěcením: Po Kyrie totiž uděluje biskup svěcencům postřížiny, po první lekcí ostiariát, po druhé lekcí lektorát, po třetí lekcí exorcistát, po čtvrté lekcí akolytát, po páté subdiakonát, po epištole diakonát, před posledním veršem traktu (nebo sekvence ve svatodušním týdnu) svěcení kněžské. Obsah lekcí a modliteb se ale vztahuje vždycky na myšlenku církevní doby, do níž suché dni spadají. Nemají být tyto lekce a modlitby nějakým poučením svěcenců, nýbrž mají být probuzením, oživením horlivosti a kajícínosti (jsou ze Starého zákona) u věřících i u svěcenců. Zdá se, jako by rozvíjely zkroušené volání kněze i lidu „Kyrie eleison“. První lekce se vždycky připíná k církevní době, již právě slavíme, vybízí nás a ukazuje cestu, jak můžeme svoji modlitbu, již jsme právě ústy odříkali, uvést také v život. Naše předsevzetí jest pak vyjádřeno následujícím graduálem. Pátá lekce sobotní jedná vždycky o třech mladých mužích v peci ohnivé, a jejich chvalozpěv následuje vždycky po ní jako graduál. Vždyť doba suchých dnů je dobou očisty, jakýmsi žárovištěm pokání. Ovšem lze vztahovati tuto pátou lekcí i na svěcence: Je třeba, aby byli ochotni ke každé oběti jako oni mladí muži v rozžhavené peci, a vždycky smějí doufat i v mocnou ochranu Boží.

Vedle nedělí s jejich feriemi rozvíjejí ústřední slavnosti církevního roku ještě četné svátky. Nejprve svátky Páně. Jsou to oslavy tajemství, jež zvláště souvisejí s dílem našeho vykoupení a jako hvězdy osvětlují celkový obraz okruhu církevního roku. Neděle se opírají o svátky Páně a svátky Páně poskytl jim zase myšlenky, jež neděle rozvádějí.

Je přirozeno, že tyto svátky Páně se slavily od prvopočátku církve. Spasitel nežil už viditelně prostřed svých věrných, ale žil hluboko v jejich duši a věřící žili s ním a v něm. A tak kdykoli připadla památka některé důležité události z vykupitelského díla Spasitelova, prožívali ji první křesťané se zvýšenou vroucností, jež se projevovala důstojnou oslavou vnější. A vnější oslava zase podporovala vnitřní, duchovní prožívání každého takového svátku.

Vedle svátků Páně slavily se také svátky Rodičky Boží. Marii oslavovali křesťané jako matku Spasitelovu a jako matku svoji. Proto v některých svátcích mariánských spatřujeme Rodičku Boží jako prostřednici, jež nám zjednává milost, jako nejdokonalejší příklad života v úzkém spojení s Ježíšem, kdežto jiné její svátky jsou zařazeny do církevního roku tak, že z nich svátky Páně takřka vyrůstají; z těchto svátků mariánských jasně vidíme podíl Matky na vykupitelském díle Synově.

Svátky svatých jsou drahými kameny roucha, v němž církev bez ustání oslavuje svoje zasnoubení s Ježíšem. I tyto svátky třeba chápati a oslavovati ve spojení s církevním rokem. Světci mají býti křesťanu živými svědky velkého bohatství, ukrytého ve vykupitelském díle Kristově, příkladem následování, pomocníky a spolubojovníky, jejichž životní zásluhy a nepřestávající přímlyvy u trůnu Božího mu tolik prospívají. Chceme-li svátky svatých správně oslavovati, je třeba, abychom v nich uvážili a zdůraznili právě tu událost ze života Kristova, kterou nám právě vyjadřuje církevní doba a den. Tak se naučíme čísti v životech svatých, pozorovati v nich život Kristův a uskutečňovati jej i svým životem.

Svátky svatých tedy vyplynuly z vnitřního života církve jako ze stromu pučí listy, květy a plody. Brzo po nanebevzetí Rodičky Boží začala ji církev vzpomínat při bohoslužbě a vyzývat ji o přímlyvu. A právě tak je jisto, že slavila každoročně památku apoštolů a mučedníků svatou obětí, čtením, zpěvem žalmů. Původně spojovala tuto oslavu s liturgií dne, jenž právě připadal, brzo však přistoupila k tomu u nejvýznamnějších svátků ještě také vlastní slavnost. Vyznavače oslavovala církev asi od čtvrtého století. Vždycky oslavovala den úmrtí a nazývala jej narozeninami (natalitia, dies natales), poněvadž v ten den byli světci nerozlučně spojeni s Kristem a narodili se pro život věčně blažený. Proto pokud tomu nebrání jiný svátek nebo povaha církevní doby, připadá svátek každého světce na den jeho úmrtí. Církev oslavuje také svátky některých andělů, kteří měli podíl na uskutečnění vykupitelského díla nebo ochraňují církev nebo nás střeží a provázejí životem.

Vzhledem k důstojnosti svátků následují po svátcích Páně svátky Panny Marie, svátky andělů, svátky sv. Jana Křtitele a sv. Josefa, po nich svátky apoštolů a evangelistů, pak mučedníků a vyznavačů atd. Vidíme, že toto pořadí je zase odůvodněno bližším nebo vzdálenějším vztahem, jaký mají tito světci k vykupitelskému dílu Kristovu, jež se uskutečňuje skrze jeho církev.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

A obnovíš tvář země —

Sesláním Ducha svatého se dokonává naše stvoření. Pádem prvních lidí padli jsme všichni do stavu nedokonalosti. Co Bůh původně stvořil, bylo všechno dokonalé. Ztrátou dokonalosti stali jsme se neúplnými, jako by naše stvoření bylo přerušeno a zůstalo nedokonáno; zůstali jsme tak jen polovičními bytostmi proti prvním lidem, dokud bydlili v ráji. Neměl-li nás Bůh jako zkaženou věc navždy od své tváře zavrhnouti, bylo zapotřebí dvojího: vykoupení a obnovení. Spasitel nás vykoupil, abychom nemusili býti zavrženi a abychom mohli býti obnoveni; napřed za nás zaplatil výkupné svou smrtí, abychom zůstali majetkem Božím a nikoliv majetkem Satanovým. Stali jsme se tak zase majetkem Božím, ale abychom byli majetkem takovým, k jakému Bůh může přistoupiti bez odporu, bylo třeba, abychom byli umyti a napojeni krví Kristovou. Teprve pak Nejsvětější Trojice dokonalá obnovu naši příchodem Ducha svatého a byli jsme učiněni lidmi novými k obrazu Kristovu.

První lidé byli postaveni v místě, které se nazývalo ráj, byli tělesně i duševně úplně dokonalí a blaženi s vůlí náchylnou více k dobrému než k zlému, a měli podmíněnou nesmrtelnost těla. Prvním hříchem pozbyli všech těchto výsad a mimo to přivolali kletbu, porušení a zavržení na sebe a na veškeré lidstvo. Kristus jako nový člověk snal s nás kletbu a zavržení, takže nám zůstaly jen časné následky dědičného hříchu, totiž

porušení a smrt. Smrt tělesná nám zůstala. Ale Bůh nás učinil k obrazu svému, k obrazu nového člověka, kterým jest Kristus. Kristus zemřel za naše hříchy, také my umíráme. Nezemřel Kristus, aby nás zachránil před tělesnou smrtí, ale před smrtí věčnou. Byl podroben nouzi těla a utrpení těla. Neslušelo by se, aby Spasitel z lásky k nám snášel utrpení těla a smrt a my pak abychom zde na zemi žili jako v pozemském ráji bez bolestí, bez nedostatku a bez tělesné smrti; to by bylo proti spravedlnosti a proti lásce; Kristus za nás trpěl a umřel z lásky; i my chceme a máme, ať již ochotně či neochotně, snášeti časné bědy a tělesnou smrt z lásky ke Kristu. Kristus je tím novým člověkem, k jehož obrazu chce nás míti věčná dobrota a spravedlnost; nemůžeme míti obrazu lepšího, neboť tímto obrazem se učinil sám Bůh. Tím naše utrpení a tělesná smrt nabývají ceny, snášíme-li je s napodobováním trpělivosti Kristovy, a tyto věci, které by byly bývaly nedostatkem na obraze člověka prvního, mohou se státi naší okrasou a slávou, jak se to mnohokrát ukázalo na utrpení a smrti mučedníků a světců.

Jsouce nyní přetvoření k obrazu nikoliv Adamovu, nýbrž Kristovu, nemáme již proč teskniti pro ztracený původní ráj pozemský s jeho blažeností a tělesnou nesmrtností. Za tyto věci ztracené poskytl nám Kristus náhradu větší a vznešenější, totiž sebe samého. Je-li zvětšen náš zápas a naše nebezpečí, jest zvětšena i cena našeho vítězství. Za ráj původní máme nyní ráj nový, ráj duchovní, kterého můžeme dosáhnouti již zde v životě pozemském i uprostřed časných starostí a utrpení, a kdo pochopí cenu tohoto ráje lásky Kristovy, nemůže již toužiti po obnově ráje Adamova.

Ale toto naše obnovení nedokonal Kristus pouze sám svou vlastní osobou, nýbrž teprve prostřednictvím Ducha svatého. Nejdříve opustil apoštoly a vstoupil na nebe, aby viděli jeho slávu. Pak teprve po desíti dnech seslal Ducha svatého. Do té doby dílo ještě stále nebylo dokonáno, srdce apoštolů byla opuštěná, rty zavřeny. Až když přišel Duch svatý, probudil se život, probudil se oheň lásky. Tak i my všichni před přicho-

dem Ducha svatého jsme jen nehotovi, neúplně stvoření, v našich duších není dosud ohně a světla, jsme bytostmi spícími. Duch svatý nás dokonává a probouzí k životu a teprve od té chvíle můžeme se podobati novému člověku.

Takovým způsobem děje se naše stvoření, jehož vlastním a hlavním obsahem a dějem jest naše stvoření duchovní. Jsme stvoření pro ráj ducha; ráj pozemský byl jen podobenstvím; ráj pozemský byl zrušen, ráj ducha jest nezrušitelný; z tohoto ráje můžeme sami odejít, ale nikdo nás z něho nevyhání tak jako z ráje pozemského, naopak, chceme-li odejít, hlas Boží nás volá zpátky.

I země se všemi věcmi časnými musí sloužiti k podobenství tohoto nového ráje duchovního. Věci nedokonalé a bolestné připomínají nám náš zápas, ze kterého máme vítězně vyjít; věci dokonalé a blažené připomínají nám vyšší dokonalost a blaženost duchovní.

Obnovením duše obnovuje se i tvář země. Pohled duše se očisťuje, jasní a oblažuje a tomuto pohledu se veškerá tvář země jeví jako srozumitelný obraz Boží prozřetelnosti a lásky i tenkrát, kde jiné oko, unavené či nemocné, vidí ošklivost, smutek i prázdnotu. Přispěním Ducha svatého rozeznává duše ve tváři země obraz ráje, jako by i země milostí Boží byla obnovena a posvěcena.

Duch svatý však jako Osoba Nejsvětější Trojice může ukázati svou moc v obnovení tváře země nejen v důvěrném obcování s těmi, kteří se k němu uchylují o pomoc a útěchu, ale může vanouti, kde chce. Obrací hříšníky, křísí mrtvé, navštěvuje opuštěné a smutné, poráží pyšné. Navštěvuje nejen jednotlivce, ale i celé společenství, rodiny, obce, národy. Přichází v době největší tísně, v době malátnosti, bázlivosti, nevěry a zrady. Když se hanba stává všeobecnou, když záhuba hrozí neodvratně se všech stran, přichází se svou božskou mocí chránit svět, chránit národ, chránit společnost před zoufalstvím a zpronevěrou. Ukazuje svou moc vléváním statečnosti, důvěry, lásky a milosrdenství; rozptyluje tmy a zjevuje se v blesku naděje; ukazuje cestu v poušti, posiluje a vede, aby

lidé si nezoufali a nehynuli. Ukazuje jim svou lásku tím, že jim dává v podobenství viděti ušlechtilou hodnotu pravých věcí. Tak obnovuje tvář země nejen před očima jednotlivců, ale i před tváří světa.

Proto těmito slovy vyzývá Ho též celá církev, modlíc se nejen za všechny věřící, ale i za všechny nevěřící, a nejen za všechny živé, ale i za všechny, kteří se teprve narodí, až do skončení věků.

Jaroslav Durych.

Hroby bohatýrů v Římě.

Hrob sv. Petra.

Nebyl to vojevůdce ani právník ani bohatec ani mocnář, kterého vyvolil Ježíš Kristus, aby byl jeho náměstkem na zemi a hlavou a správcem jeho církve, ale chudý a bojácný rybář. „Pasiž ovečky mé, pasiž beránky mé.“ „Tobě dávám klíče království nebeského.“ Prostý muž obdržel moc na poli duchovním vládnouti a rozkazovati zemi i nebi. „A já pravím tobě, ty jsi skála a na této skále vystavím církev svou.“ Ve škole Kristově chabý Petr stal se skalou, na které podnes stojí světová církev. Brány pekelné ovšem napjaly všechny síly a umy, aby ji rozmetaly, ale dvoutisící jejich útoky rozbily se a rozbíjeti se budou na ni do konce věků. Césarové klesli do hrobu dějin; Ostrogotové a Longobardi, římsko-němečtí císařové přicházeli a odcházeli; vlády renesanční Itálie, mocné rody Mediceů, Viskontů, Sforzů, Orsinů a Colonů jako meteory se objevovaly a mizely — skála Petrova stála. Majitelé Říma a Itálie se střídali — papežství trvalo. Římská republika a říše Napoleonova zmizely — Petr žije. Nesplní se tedy ani proroctví Macharovo.

Tam skála stojí v dešti blesků,
jež nepřestanou do ní bít,

a kolem hukot hromů sviští —
leč o skálu se všechno tříští
a nezdolán jest její štít. (Tomáško.)

Symbolem nepřemožitelné moci papežské jest kopule, která se k nebi pne nad hrobem Petrovým. Petr zasloužil si pomníku, jakého se nedostalo nikomu jinému ze smrtelníků. Zde pod kopulí, kde dnes odpočívá jeho tělo, v cirkus Neronově byl ukřižován hlavou dolů. Byl přemožen a — zvítězil. A žije a vítězí podnes. — Tentokrátě dobře píše Machar: „Na těchto místech byly kdysi zahrady Caliguly a Neronovy a asi na Piazzze před chrámem byl cirkus. V cirkus dával Nero strojiti své živé pochodně, k nimž mu dávali materiál křesťané . . . A tenkrátě bylo římské císařství ve svém zenitu a daleko široko nebylo ani stínu po někom, kdo by je byl mohl — ne zničit — ale ohrozit. A kdo by byl řekl, že za několik set roků budou nástupci těchto živých pochodní vládnout Římem? A že na těchto místech vyroste basilika s dovolením římského imperátora? A ku počtě rybáře z Galileje?“

Tedy zvítězil Petr nad pohanským Římem. Přišel sem, do závratě rozmařilosti, hýřivého života, tyranie, do města, kde se s otroky zacházelo hůře než s němou tváří; přišel do „lesa řvoucích šelem, do oceánu nejkaldnějších hlubin“, jak nazývá Řím papež Lev, přišel rybář z Galileje a svým životem a slovem vydobyl Řím.

Následovalo vítězství za vítězstvím. Sem k jeho hrobu přicházeli císařové a putovali národové; zde klečely miliony jednotlivců. Zde byl Karel, král Franků, korunován na císaře od Lva III. Porfyrový okrouhlý kámen na podlaze hlavní lodi označuje dosud místo, kde řada mocnářů klečela před nástupcem Petrovým. Proud korunovaných poutníků se nepřetrhl a valí se podnes. O svatbě korunního prince italského Humberta navštívila hrob Petrův dlouhá řada králů a královen, princů, princezen. A 5. prosinec 1929 musil to být, jakoby italořímskému proroku Macharovi na vzdor, zrovna italský král, který přišel do Vatikánu a potom sem do basiliky uctít sv. Petra. Ano, „dě-

jiný neznají nemožností“ (Machar). Ba i toho se musil náš pro-
rok dožít, že byla papeži vrácena světská suverenita.

Hrob Petrův jest svědkem i jiných a skvělejších vítězství. Stůjž zde vyznání aspoň jednoho, nad nímž zvítězil Petr. „Po
mši šli jsme pokleknout před zábradlím, které objímá hrob apoš-
tolův. Činivali jsme tak, kdykoliv jsme navštívili S. Pietro; moji
přátelé se tam zdržovali příliš dlouho, co se mi nelíbilo. Ale
onoho dne jsem myslel jinak. Vloživ čelo do sepijatých rukou,
odvážil jsem se konečně odhodlaně nahlédnouti do své duše
sklíčené stálými boji, zatížené těžkým nepokojem, rozdrásané
tolika výčitkami svědomí, ponížené vlastní sprostotou, ustra-
šené nudou ctností, která ji čekala. Nikdy jsem tak jasně nevi-
děl své bídý. — Byl jsem pohnut lítostí a nemoha se již udržet,
horkými slzami jsem plakal nad sebou s úzkostí a bolestí, kte-
rých vyličiti nedovedu. Bylo to nepopsatelné pohnutí, překotná
směsice citů. Lítost nad mými hříchy a láska k mým hříchům;
zlost, něha, malomocný vztek srdce přemoženého proti vlastní
chuti; šlechetné pokání syna marnotratného vracějícího se k otci
a zoufalost jinocha odervaného od jeho zálib; vděčnost vězně
vysvobozeného z pout. Co jsem myslel, co jsem cítil, napájelo
proud mých slz. Plakal jsem, že jsem urazil Boha, plakal jsem,
že již ho nebudu smět urážet bez výčitek. Na kolenou jsem ho
prosil, aby nerozbíjel mých model, pro které jsem ho zradil, a
v téže chvíli, ó pošetilosti a bído, jsem ho žádal, aby je zničil
do poslední stopy. A jako bych plakal krev, zdálo se mi, že se
slzami rozplývá se můj život . . . Utíkal jsem se k svatým apoš-
tolům: Petře, který jsi třikráte zradil svého Mistra, Pavle, jenž
jsi ho pronásledoval, rcete, zhřešil jsem já víc než vy? Pomozte
mi, vyproste mi odpuštění, jakého se dostalo vám! Divná za-
jistě modlitba. Hlas pýchy rozšlápnutého červa.“ — Louis
Veuillot odešel z basiliky sice ještě nerozhodnut, ale po něko-
lika měsících se vrátil poděkovat za své obrácení. Petr zví-
těl.

Svět postavil vítězovi pomník. A jaký pomník! Celá nád-
herná basilika, jediná na světě, jest jeho pomníkem. Ale tam,
kde odpočívá jeho tělo, jest toho pomníku srdce — konfese.

Vybudovaná z nejnádhernějšího mramoru, alabastru, lapislazuli, achatu, zlata a stříbra, což vše umělecky upraveno a uspořádáno, působí sice velikou nádherou, ale nikterak neruší dojemný klid místa a tichou modlitbu poutníkovu, který jakoby neviditelnou jakousi velebou zdrcen padá na kolena. Mezi schody, po kterých se sestupuje dolů blíže k hrobu, jest klečící socha Pia VI. (od Canovy), který na tomto místě v těžkých dobách své vlády se modlíval. Konfese obroubena mramorovou ohradou, na které ve dne v noci hoří 97 lamp.

Nad konfesí rozpiná se vlastní a nejmohutnější a nejskvělejší pomník Petrův — Michelangelova kopule. Nesčetněkrát jsem ji s obdivem pozoroval a stále mne k sobě táhne a okouzluje. Stavitelé ji nazývají Pantheonem ve vzduchu. Dobře! Ale jaký mezi oběma rozdíl. Pantheon — temný a chladný a ponurý a těžkopádný — kdežto svatopeterská kopule svým jasným a odvážným vzletem, svou krásou a velebou vás rozehrává a uchvacuje. Na mohutných pilastrech, kopuli nesoucích, jsou obrovské mosaikové obrazy svatých čtyř evangelistů (podle nákrešů Cavaliera d'Arpino); nad nimi na úpatí kopule vine se pás, dva metry vysoký, se kterého se leskne zlatý mosaikový nápis, jaký jedině sluší hrobu Petrovu: „Ty jsi Petr, a na této skále vystavím církev svou, a tobě dám klíče království nebeského.“ Skoro dva metry veliké písmeny zdají se vám drobnými literami. Nad pásem běží kol dokola široký ochoz, po kterém se mohou pohodlně procházeti celé skupiny návštěvníků. Šestnácti okny valí se proudy zlatého slunka do basiliky a mění ji v předsíní ráje. Okna jsou od sebe oddělena korintskými sloupky, které nesou drobné římsy, ze kterého vyrůstají plochá žebra ozdobená hvězdami a lvími hlavami a se zúžují k oku kopule. Zdola až sem měří kopule 117 metrů, až ke hrotu kříže 141 metrů.

Zde musím opravit Machara. Pod bání svatopeterskou se vám zatajuje dech a oči se maně zalévají slzami — pod kopulí Pantheonu nic, nic. V basilice svatého Petra je všechno grandiosní, silné a ohromující; všechno mluví a přesvědčuje a dojíímá. Cit, ten pramen zbožnosti, víry a náboženství vůbec, ten zde

se probouzí a sílí a vítězí. V Pantheonu chlad a víc nic. — V Pantheonu jsem byl všeho všudy sotva dvacetkrát — k sv. Petru musím stále a nemohu ani přibližně udát, kolikráte jsem tam byl v dvaceti letech římského pobytu. Víra, umění, grandiosnost, krása, slovem duch katolické církve mne sem magicky táhne.

Kol hrobu Petrova odpočívá mnoho papežů a mnoho svatých, kteří tvoří čestnou stráž chudému rybáři z Galileje. Tu jsou pochováni svatí apoštolové Šimon a Juda; svatí mučedníci Proces a Martinian na víru obrácení Petrem; sv. Řehoř Naziánský, sv. Jan Zlatoústý, sv. Lev Veliký — vítěz nad Attilou, sv. Řehoř Veliký; Sixtus IV. a Julius II., oba z rodiny della Rovere a mecenáši umění; Inocenc VIII., rovněž veliký ctitel renesance; Lev XI., který panoval jen tři týdny, což znázorňují na jeho pomníku kvetoucí růže a nápis „sic florui“; Inocenc XI., na jehož pomníku znázorněno osvobození Vídně a západní kultury od Turků Sobieskim; Benedikt XIV., jeden z největších právníků; Kliment XIII., jehož hrob ozdobil Canova phidiovskými sochami papeže, náboženství a genia smrti a dvěma lvy „nad něž krásnějších moderní umění nevytvořilo“; Pavel III. a Urban VIII., kteří jsou pochováni po stranách stolce Petrova u hlavního oltáře; Pius VII., veliký trpitel pronásledovaný Napoleonem, má teď překrásný pomník od Thorwaldsena. Zde jsou pochováni oba poslední papežové: veliký reformátor života křesťanského Pius X., a papež lásky a míru v době světové války Benedikt XV. Odpočívá tu ještě mnoho jiných nositelů tiáry, ale jména uvedených stačí, abyste mi uvěřili, co myšlenek povznášejících se rodí v mysli poutníkůvé a co dojmů zachvěje srdcem milovníka umění a krásy.

Není na světě umění, které by nebylo přispělo k oslavě prostého Galileje. Stavitelé, malíři, sochaři, zlatníci, mramoráři, řezbáři, mosaikáři byli vatikánskými mecenáši voláni, aby svým způsobem vyzdobili hrob Petrův, a na nejvyšší stupeň vyvrcholili svoje umění. Raffael, Michelangelo, Maderna, Bernini, Sangallo, Peruzzi, Giacomo della Porta, Giotto, jehož obraz Petrovy lodičky byl sem přenesen ze staré basiliky, Fon-

tana, D'Arpino, Domenichino, Guido Reni, Thorwaldsen, Lanfranco, Canova, Pietro da Cortona, Pallajuolo, Vanni, Guercino, Paolo Romano, Maratta, Giulio Romano, Tenerani, Aureli, Canonica atd. zvěčnili se zde a oslavují jméno Petrovo.

Na stromě církve rozvily se nádherné květy řeholí a řádů. Všichni jejich zakladatelé mají ve výklencích stěn basiliky mramorové sochy nevšední ceny umělecké. Benedikt, Bernard, Norbert, Jan z Mathy, Bruno, František z Assisi, Dominik, František z Pauly, Petr Nolask, Jeronym Emiliani, Filip Neri, Ignác, Tereza, Kajetán, Caracciolo, Jan z Boha, Pavel z Kříže, Josef Kalasanc, Alfons z Liguori a mnoho jiných duchovních velikánů hlásá zde, jak různotvárný je život v klášterích a jak všestranná je činnost jejich obyvatel. A veškerá jejich práce, ať věda, ať umění, ať milosrdná láska, ať apoštolát, jsou živeny mlékem matky církve, vystavené na skále Petrově.

Klidně ponechávám prorocké přání Macharovo úsudku čtenárovu: „A jedenkrát bude tahle basilika pěknou koncertní síní a hudbymilovní Římané budou se tu svíjet rozkoší pod třepetavými fanfárami z Tannhäusra (bude to tedy brzy!) a v taktu budou se skrývat při srdcervoucích zvucích smutečního pochodu Chopinova . . .“

Zde tedy odpočívej, ty chudý rybáři, ty vítězný dobyvateli národů a srdcí, ty první náměstku Ježíše Krista, a přijmi můj ubohý dik za lásku k svému a mému Mistru a za skalopevnou víru v něho, kterou jsi nám hlásal a za kterou jsi na tomto místě prolil svou krev. „*Přebývej zde ve společnosti gigantů.*“

P. J. Hudeček C. SS. R., Řím.

Život duchovní a veřejný.

Dvoji bohatství.

Užívání majetku je výsledek vnitřního poměru vlastníkov a němu a jeho provedením: Jestliže základní zásadou tohoto vnitřního poměru byla pravda, že všechno, co jest, musí v po-

slední řadě sloužit Bohu a býti buď prostředkem nebo zkušebním kamenem pro člověka v jeho životní zkoušce, pak jest jen logickou nutností, abychom užívali hmotného majetku tak, aby se z něho rodily statky věčné. To jest celý účel a smysl vlastnictví.

Je to ve věčném měřítku totéž, jako když ukládáme majetek do záložen, abychom měli z něho úrok: Dostává se nám v nich úroku po tento život. Chceme-li však vzíti s sebou hodnotu svého majetku nám svěřeného na věčnost, nezbyvá, než proměnit jej v hodnoty věčné. Zásluhy, získané správně nebo dokonce dokonale používaným majetkem, jsou těmito věčnými úroky, z čehož vysvítá skutečně podivný resultát, že, kdo chce co nejvíce si zajistiti svůj majetek, tak, aby žádný převrat a žádná ztráta mu nehrozila, nejlépe jej uloží, přeneseli jej co nejdůsledněji v nadpřirozený řád.

Negativní užívání majetku — zneužívání — se může zcela dobře vyskytnouti a také přechasto vyskytuje i u věřících — a nikoli jen povrchně — křesťanů, kteří žijí vypjatým zbožným životem a vůbec nedojdou k myšlence, že by jejich majetek měl také co činit s Bohem a duší . . . Luxusní bytové zařízení, změkčilé drobnosti, nejlepší druhy prádla, šatů, jídel, nemírné výdaje na lázně, cesty a pod. způsob života jsou v obráceném poměru k důslednému křesťanskému životu: Čím více je těchto, tím nedůslednějším je víra takového majetníka, čím větší prostota, tím pravdivější poměr k Bohu a věčnosti. A mysliti si, že toto tvrzení jest pouze zbožným vyvrcholením požadavků víry, a že na jistém stupni se nestává již hříchem, by bylo slabošskou morálkou a daleko od pravého smyslu celého tohoto života.

Jeví-li se pak nesprávné užívání majetku dokonce ve skutecích, odporujících křesťanské spravedlnosti, na př. v nespravedlivých spekulacích, sjednává-li zaměstnavatel se zaměstnancem služební smlouvy, jimiž ho nutí k nepřiměřené práci, k přijetí malé mzdy a pod., stoupá ovšem takové užívání do mezi ještě jiných druhů hříchů.

Ostatně, vymezíme-li některé způsoby užívání majetku jak

v duchu minimálně křesťanském, tak ve světle duchovního života, vynikne nám zároveň i mnohý jiný nesprávný způsob :

Vlastnictví nám ukládá na prvním místě určité povinnosti :

Péče o zdraví vyžaduje jak v případě nemoci, tak i ve zdraví určitého nákladu a konečně vše k tomu směřuje : Jsme tedy povinni ve smyslu pátého přikázání tolik vydati pro své zdraví, kolik aspoň potřebuje. Šetrnost pod tuto hranici stává se již proviněním proti přirozenému zákonu.

Totéž platí ohledně péče o zdraví celé rodiny.

Naopak však nejsme povinni užívatí pro své zdraví nebo i jeho znovuzískání mimořádných pomůcek, drahých lázní, speciálních a příliš drahých léků.

Vzdělání dětí a výchova k samostatnému postavení jest další povinností v užívání majetku : dáti takové vzdělání, jaké asi odpovídá vlastnostem, povaze, sklonům a povolání dítěte, se stálým ohledem na vůli Boží.

K dobrému použití majetku počítejme také snahu rodičů, aby zanechali potomkům nějaké jmění. Sahala-li by ovšem tato snaha tak daleko, že by potom děti buď vůbec nemusily pracovat, čili že by se z nich stali neužiteční příživníci, žijící pouze z kapitálů, bez vzdělání a bez práce, bez užitečného plnění lidských povinností, obrátila by se snadno přímo v hřích, třebas nerozumná láska mnohých i věřících rodičů a jejich dětí v této věci je nepřekonatelná a nepřipouští podobných omezení. Ale právě tím důrazněji nutno na to upozorniti a vyburcovati svědomí ze zaslepenosti, vedoucí k těžkým a katastrofálním důsledkům již za tohoto života a sahající ještě dále do věčnosti. — Mám-li vyjmenovati některé případy, vzpomínám na množství hraček, cukrovinek, a hlavně na celkovou zásadu mnohých rodičů : „Proč bychom toho neb onoho dětem nedopřáli, když na to máme?“ . . .

Ostatní způsoby užívání majetku jsou ovšem nejrozličnější : Snad z nich můžeme některé vyjmouti, jež mají zvláštní mravní význam a jsou právě v tom smyslu opomíjeny.

Všimneme si nejprve závazků plynoucích ze spravedlnosti : Řádným způsobem vzniká majetek obyčejně výdělkem z prá-

ce. Jedná-li se o mzdu, není asi obav, že by požadavky zaměstnance přesahovaly příslušnou jemu patřící odměnu, protože se zaměstnavatel brání, kdykoli by zaměstnanci žádali více, než zaslouží. Nastal-li by však přece podobný případ, pak nemůže věřící dělník, zaměstnanec, úředník žádati více, než kolik skutečně za svou práci zaslouží. Přišel by do sporu se svědomím, kdyby vědomě násilným způsobem vymáhal na zaměstnavateli vyšší mzdu, ač by sám svou práci tak necenil.

Jedná se však o výdělek, nabytý ziskem. Byli a jsou někteří sociální teoretikové, popírající právo na zisk z obchodu neb podniku, ale po stránce mravní nemůžeme nepřisouditi příslušného zisku věřícímu podnikateli kteréhokoli druhu, jen pokud je čestný: Mravní moment v otázce zisku a duchovní požadavek jest v tom, že věřící katolík nesmí žádati většího zisku ve svém obchodě neb podnikání, než kolik skutečně přísluší jeho podílu na výrobě, režii a risiku, práci a nezaviněných ztrátách. Zisk, přesahující silně tuto mez, jest nespravedlivý a blíží se nebo již jest lichvou.

Rovněž hřeší ovšem ten, kdo vydělává svůj zisk podniky nečestnými, sociálně nebo mravně závadnými, tedy urážejícími mravopoctnost, hospodářskou rovnováhu . . . (Conspetus ocon. soc. — De Schepper, Roma 1927, str. 471).

Mezi jinými druhy užívání zmiňme se o zlozvycích bujících bezohledně i mezi katolíky, jako jsou dluhy, půjčky, předplatné a pod.

Vypůjčí-li si kdo částku, o níž může vědět, že ji pravděpodobně nebude moci zplatiti buď v dohledné době nebo podle potřeby věřitele, přestupuje sedmé přikázání v té míře, jaká jest jeho neschopnost dluh zplatiti. Dělati dluhy, které jistě dlužník nezplatí a které mu věřitel nedaruje, se rovná krádeži.

Naopak zase by hřešil ten, kdo by půjčoval peníze na vysoký úrok, jaký buď není vůbec v užívání, jaký má veřejné mínění za vysoký anebo jenž by byl, i kdyby se na tolik v té době a v tom místě půjčovalo, sám v sobě vysoký. Jedná se ovšem hlavně o půjčku, kterou někdo skutečně potřebuje, a

hřích při vysokém úroku by byl tím větší, čím potřebnější by byl žadatel. Při zcela volných půjčkách, kdy dlužník zcela nuceně nabízí větší úrok, může jej věřitel přijmout, ale jako dobrovolný dar neb uznání, nikoli jako oprávněný požadavek.

Zcela nepoctivé a nemorální jest dnešní nazírání na konkurs, jestliže někdo sám zavíní ztrátu svých věřitelů. Kdyby dokonce sám na konkurs spekuloval a své jmění zatajil, dopouští se ovšem přímé krádeže, pro níž není omluvy od těžké viny.

Často zapomínáme a často hřešíme nedbalostí v placení časopisů, knih a pod. — V tom se snad nejvíce hřeší, že se nepovažuje za hřích, nezaplatit po celá léta časopis, který klidně odebíráme a který řádně neodřekneme.

Potud asi o povinnostech ze spravedlnosti. — Pokud se týče povinností lásky, při nichž se jedná o přiměřené dobré skutky, mají i zbožní lidé dosti nejasné pojetí: Nelze nepřipomenouti, že konání dobrých skutků jest povinností a že se neřídí absolutní jejich hmotnou hodnotou, t. j. kolik dobrého vykonáme, nýbrž poměrem jejich k našim možnostem: Dobré skutky musí být tak veliké, kolik nám Bůh uštědřil na majetku, takže často chudý člověk vykoná daleko více, než boháč i při velikých darech, protože poměr mezi majetkem a darem u prvního jest nesmírně větší než u druhého. — Než o dílech křesťanské lásky by jednala jiná kapitola.

Jest jasno, že náš výčet majetkového užívání je neúplný, ale jistě stanovené zásady — a o ty se hlavně jedná — jsou dostatečným vodítkem, abychom se podle nich mohli varovati nebezpečného přiblížení ke hmotě a jejímu zneužití. A jsou i dostatečným náznakem, jak člověk, snažící se vše chápati duchovně, může dostoupiti vysokého stupně obětavosti a odříkání, až k dokonalému zvládnutí hmotných věcí, jak jsme je vyličili výše, jednájice o pohrdání pozemským majetkem.

P. Jan Ev. Urban O. Fr. M.

Srdce Ježíšovo - žádost pahrbků věčných.

Málokdo, tuším, vystihne v takovém překladu smysl této invokace z litaní k Božskému Srdci Páně. Co jsou „pahrbky věčné“? Co znamená „žádost nebo toužebnost pahrbků věčných“?

Latinský originál litaní k Božskému Srdci Páně vzal tato slova z I. knihy Mojžíšovy čili Genese, z kap. 49. verš 26. Podle latinského překladu Vulgaty: „desiderium collum aeternorum“. V hebrejském textu Pisma svatého znamená slovo „olam“ nejen věčnost, nýbrž i „dávne, prastaré, pravěké doby“. Proto možno správně přeložit: „pahrbky pravěké“. Uvedené místo z Genese, odkud vzata ona invokace pro litanie k Božskému Srdci, obsahuje krásné požehnání patriarchy Jakoba synu Josefovi v Egyptě. Umírající Jakub žehná napřed ostatním synům a pak praví Josefovi:

Bůh otce tvého bude tvým pomocníkem,
a Všemohoucí bude ti žehnati
hojným požehnáním s nebe shora
hojným požehnáním hlubin odpočívajících dole,
hojným požehnáním prsů i lůna.
Toto požehnání tvého otce bude větší
než požehnání otců jeho,
dokud nevzejdou vzácné plody pravěkých pahorků.

Pahorky pravěkými míní Jakob pahorky palestinské. Patriarcha prosí Všemohoucího, by požehnal s nebe shora hojnými dešti a rosou, aby požehnal i z hlubin země vydatnými prameny v území potomstva Josefova, aby žehná Josefovi požehnáním prsů i lůna, totiž hojností potomstva a bohatostí stád. Jakob dává Josefovi požehnání hojnější, nežli se dostalo Jakobovi od otců Izáka a Abrahama. Požehnání, jež palestinské pahorky hojnou úrodou země i zvířat přinášeti budou potomkům Josefovým, jest obrazem šťastných dob mesiášských:

až přijde Mesiáš, bude lidstvo zaplaveno bohatými statky duchovními. Poněvadž tedy při posledních slovech Jakobových možno mysliti na šťastné doby Mesiášovy, přeložila Vulgata tento verš: „dokud nepřijde touha pravěkých pahorků“, totiž Mesiáš sám.

Vhodně možno nazvati Mesiáše „touhou pravěkých pahrbků palestinských“, myslíme-li na toužebné očekávání Vykupitele nábožnými obyvateli země palestinské. Ale můžeme tento název Mesiášův dobře rozšířiti nejen osobně na veškeré lidstvo, nýbrž i na všechno stvoření vůbec: *Mesiáš je touhou všeho lidstva, ba i všeho stvoření*. Vždyť sv. Pavel píše v listě Římanům (8, 19—22): „I tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů Božích. Neboť marnosti bylo poddáno tvorstvo, nikoli dobrovolně, nýbrž pro toho, jenž je poddal s nadějí, že i tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení ve svobodu slávy synů Božích. Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu stená a trpí bolest až dosavad.“

V těchto slovech sv. apoštola jest obsažen kus dogmatiky katolické.

Ježíš Kristus vykoupil nás smrtí na kříži. Úplného ovoce jeho vykoupení dostane se nám vlastně tehdy, až spravedliví obdrží i podle těla plnou oslavu, až nastane tedy „zjevení synů Božích“. A to bude v den poslední. Tu však bude vykoupen plně nejen člověk, nýbrž i příroda nerozumná. Příroda sloužila — a bohužel, slouží dosud — člověku nedobrovolně při mnohých jeho hříšných snahách. Jak často zneužívá rozumný tvor, člověk, nerozumné přírody ke hříchu! Ale příroda člověku slouží z ustanovení Boha, který ji člověku poddal, a slouží mu s nadějí, že také jí vzejde kdys osvobození. Osvobození od morálního a fysického porušení, do něhož bylo všechno tvorstvo uvrženo hříchem dědičným! Potom nebude již možno zneužití přírody nerozumné ke skutkům hříšným. Po svobodě slávy synů Božích touží tedy nejenom člověk, nýbrž i příroda nerozumná, živá i neživá. Dostane se jí této slávy skrze Ježíše, Vykupitele všeho stvoření. Právem je tedy Ježíš žádostí, touhou všeho stvoření.

Tázeme-li se po pohnutce, která vedla Syna Božího k tomu, aby všechno tvorstvo vykoupil, dostaneme odpověď, že to byla jeho nekonečná *láska*: „Bůh však ukazuje svou lásku k nám tím, že Kristus zemřel za nás, když jsme byli ještě hříšníci“ (Řim. 5, 8). Symbolem a sídlem této převeliké lásky jest Ježíšovo svaté Srdce. Právem proto můžeme říci, že veškeré tvorstvo touží po dokonání vykoupení, čímž dovršena bude láska Boží ke všemu stvoření.

Srozumitelněji měla by se tedy zmíněná invokace v litaniích přeložiti: „Srdce Ježíšovo, touho všeho stvoření, smiluj se nad námi! Smysl její je: Po úplném vykoupení touží veškeré tvorstvo a vykoupení to bude dovršením rozměrné lásky Ježíše Krista ke všemu stvořenému.

My sami cítíme, jak jsme slabí na poli mravním. Kolik to denně bojů, kolikrát nutno přemáhat touhy nižší! Kdo by nezatožil po tom, aby již měl tu plnou svobodu synů Božích, kdy nebude bojů ani sebezáporů, kdy bude již jen jistota lásky a milosti! Ale právě ty boje jsou podmínkou svobody. Aby tvořivé tvoji z bojů těch vyšli vždy vítězi, Srdce Ježíšovo, smiluj se nad nimi!

Dr. J. Foltynovský.

Žalm 2.

Aspoň nějaké porozumění žalmu, někdy snad pracně vy-dobyté, je nutné, abychom se jej prospěšně pomodlili. K nej-oblíbenějším žalmům církve patří žalm druhý. Snad přispěje následující objasnění tohoto žalmu k tomu, abychom se jej s větším nadšením a užítkem modlili.

Žalm se všeobecně rozděluje ve čtyři slohy: a) v. 1.-3. po-pisuje bouření se národů a králů proti Bohu a jeho Pomazanému.

b) v. 4.—6. odůvodňuje se marnost této vzpoury.

c) v. 7.—8. dekret o ustanovení mesiášského krále.

d) v. 10.—12. z toho praktické napomenutí pro krále a knížata.

1. Proč se bouří národové,
a kmeny kuží marné plány?
2. Scházejí se králové země,
vládcové se umlouvají
na Pána a jeho pomazaného:
3. „Roztrhejme jejich pouta,
a jeho jejich odvrhneme!“

Žalmista začíná otázkou, aby později usvědčil národy z jejich nerozumného jednání, které se potká s nezdarem. Jejich plány jsou marné, praví k tomuto žalmu sv. Jan Chrysostom, jako se pouští do něčeho marného a nemožného, kdo střílí po slunci a proti nebi hází kamením. Kdo ho pozoruje, buď si povzdechne anebo se usměje, povzdechne si, poněvadž vidí před sebou hřešícího, usměje se, když ho vidí jednati jako opilého. Neb vypovídá válku nebi, ačkoliv je země, on, bláto se chce vzpírat svému Tvůrci, a jsa pouhým senem, chce se potýkat s ohněm.“ Než rozbouřený dav již není schopen klidné úvahy a jako se děje při vzbouřeních, krátce jen a rozhodně vyslovuje (v. 3.) svoje požadavky.

Kdy se pak toto událo, o tom nás poučují Skutky ap. 4, 24 . . , kde se apoštolové po propuštění sv. Petra a Jana modlí: „Pane, ty jsi stvořitelem nebe i země, moře a všeho v nich, jenž jsi skrze Ducha sv. ústy otce našeho Davida, svého služebníka, pravil: „Proč se bouří národové . . .“ Neboť se skutečně sešli v tomto městě proti služebníku tvému, Ježíšovi, kterého jsi pomazal, Herodes a Pontský Pilát s pohany a lidem izraelským, aby vykonali, co jsi ve svém mocném úradku ustanovil, že se má státi.“ Když pak apoštolové zde viděli předpověděny tyto osoby, netřeba se ohlížeti po jiných.

4. Ten, jenž v nebesích sídlí, se směje.
Hospodin se posmívá jím.
5. Poté však mluví k nim ve svém hněvu,
ve svém rozhorlení je děsí:
6. „Já přec jsem králem od něho učiněn
na Sionu, jeho svaté hoře!“

Jak malá a bezmocná se nám objeví snaha lidských vzbouřenců, když vzhledneme k vznešenému Bohu, sidlicímu na nebi, tedy mimo dosah lidské ruky! Po lidsku je zde podáno, jak z všemohoucí Bůh dívá na nespokojence s Jeho nezměnitelným ustanovením: směje se, posmívá se (v. 4.), jeho posměch ak přechází v hněv a stupňuje se až k rozhorlení, které děsí (v. 5.). Bůh se neposmívá nikomu, ale vzbouřenci svým chováním se sami zesměšlili před Bohem, neb, co zможou proti tomu, jehož Bůh sám učinil nad nimi králem na Sionu, královském to sídle?

Třeba si všimnouti, jak jsou obě slohy dobře vystavěny podle hebrejského způsobu básnění. Členy veršů si dobře odpovídají a většinou se v nich objevuje chiasmus. I to, že první sloha začíná bouřením národů, druhá pak popisem vznešlosti Boží, a že první sloha končí výkřikem vzbouřenců, druhá pak prohlášením Mesiášovým, přispívá velmi ke kráse žalmu.

7. Hlásám výrok Hospodinův:
Pravilť ke mně: „Syn můj jsi ty,
já dnes zplodil jsem tě.
8. Požádej a dám ti národy v majetek,
a v tvé vlastnictví končiny země.
9. Ovládej je železnou holí,
a jako nádobu z hlíny je rozbij!“

O toto prohlášení Hospodinovo (v. 7b . .) se opírá celý žalm jako o důvod pro podivení (v. 1 . .), rozhorlení Hospodinovo (v. 5.), z něho také přichází žalmista k praktickému závěru pro krále v poslední sloze. Jsou to slova, jimiž Hospodin učinil Mesiáše králem. Ze slov ve v. 8.-9. je to jasné. Než zdá se, že hlavními slovy, z nichž pak plynou pro Mesiáše královská práva ve v. 8.-9., jsou tato: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tě.“ Na první pohled to snad není jasné. Nedokonale a podle svého způsobu se chápala tato slova ve St. zákoně. Je známo, že Hospodin přijímal židovského krále v den jeho pomazání za jakéhosi svého syna. A když Mesiáš bude daleko větším králem než kterýkoli jiný král židovský – neboť

bude vládnouti *všem* národům — dostane se mu zvláštního pomazání za krále a tedy v den jeho pomazání jej nazve Hospodin svým synem mnohem blížeji než kohokoliv jiného. Třebaže tedy ve St. zákoně nedospěli ještě k plnému pochopení slov: „Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tě“, totiž o skutečně božském synovství Mesiášově, přece viděli v těchto slovech předpověděné neobvyklé synovství Boží Mesiáše — krále a ne již onen běžný význam jako u jiných králů.

Až teprve Nový zákon nás více sblížil s obsahem těchto prorockých slov. Sv. Pavel cituje několikrát tato slova. Nejprve, když kázal v Antiochii, Act. ap. 13, 33: „Quoniam hanc (repromissionem) Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Jesum, sicut et in Psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te.“ Slovo *suscitans* se teď nevysvětluje o zmrtvýchvstání Páně, jako je dříve vykládal na př. sv. Jan Zl. a ukazoval, jak jím byla ukázána marnost snah nepřátel Kristových. Slovo se vysvětluje ve smyslu vzbuditi. Jako Hospodin vzbuzoval a posílal proroky, tak vzbudil i Krista, který měl začíti své poslání Bohem mu dané jako Syn Boží. V listě k Židům I, 5 také užívá těchto slov žalmu, aby dokázal povýšení Kristovo nad anděly, a to jeho původem. Tedy zde vychází z předpověděného božského zrození Kristova. V témž listě užívá těchto slov jako průkazu božského povolání Kristova k velekněžství a že jako velekněz daleko vyniká nad velekněze starozákonního. Tím, že byl Kristus Pán provolán za Syna Božího, byl nám oznámen jako velekněz. Toto provolání se událo při křtu Páně Mt 3, 17. A hle, hlas s nebe řkoucí: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo,“ a při proměnění Páně Mt 17, 2.

Předpověď o hrozném osudu nepoddajných (v. 9.) přejímá sv. Jan do Apokalypse (19, 25) a vidí Krista s železným žezlem při posledním soudě nespravedlivých. Této nadvlády nad nepřáteli Božími budou za odměnu účastni s Kristem i dobří věřící 2, 26: „A kdo zvítězí a bude zachovávat skutky mé až do konce, tomu dám moc nad pohany a bude je spravovati berlou železnou a jako nádobu hrncířskou je roztříští . . .“

10. Teď tedy, králové, buďte moudří,
přijměte výstrahu vládcové země!
11. Služte Hospodinu s bázní,
jásejte mu s uctivým chvěním.
12. Podvolte se přikázáním,
by se Hospodin nerozhněval,
ať není vaše cesta vám zkázou;
13. můžef snadno vzplát hněv jeho.
Blaze všem, kdož doufají v něho!

Po tom, co předcházelo, povzbuzení a napomenutí ve v. 10. až 13. působí přesvědčivě, ano, přímo strhuje k poddanosti bohovládnému králi.

Líčení v žalmu je velmi živé a jeho dramatická povaha usnadňuje poznání a procítění základní myšlenky v něm. Boží řízení lidské spásy pro svou svatost a nezměnitelnost potkávalo se u hříšného a nechápajícího člověka s odporem a výkřiky o jeho nesnesitelnosti. Odtud ona dramatičnost, která vyvrcholila při příchodu Spasitelově. Než ani vzpírání se Židů a pohanů bohovládě Kristově nebylo mimo prozřetelnost Boží, ba naopak sloužilo k jejímu uskutečnění, dalo jí a dává jí více vyniknouti a nám otvírá oči.

Modlitba tohoto žalmu nás velmi uklidňuje a posiluje, když patříme na neustálý boj proti bohovládě Kristově nad světem a v. 10.-13. nám vnuká milosrdnou lásku k těm, kteří se onoho boje účastní.

Dr. Pavel Škrabal O. P.

Dějiny světa.

NASCI. PATI. MORI — četl jsem na desce starého žaltáře v knihovně tepelského kláštera. Ta tři slova si vepsal neznámý mnich do knihy, kterou denně brával do ruky.

Zrození je počátek, smrt konec života. A co je mezi tím, je utrpení. Ta tři slova, jakkoliv pochmurně zní, jsou pravdou o lidském životě. Vše ostatní je báseň obraznosti vytvořená,

sen z mátoh spředený, přelud nad bahnisky světélkující. Jen ta tři slova jsou jistota a pravda. A jsou pravdou o všech lidech celého světa.

Král perský požádal učence, aby mu ve výtahu napsal historii celého světa. Když po několika letech práce učenec přinesl králi výtahy z dějin všech států, přál si král, aby dějiny celého světa byly shrnuty do jediného vyličení. Opět pracoval učenec několik let. A když dokončil svoji práci, byl král již velmi stár a ležel na smrtelném loži. Učenec mu podal silný svazek světových dějin. Král se dal do pláče. Bolelo ho, že již nebude moci přecisti dějiny světa. I prosil učence, aby mu zcela stručně vypověděl dějiny celého světa. Rozmysliv se krátce, odpovněděl učenec: Lidé se rodí, trpí a umírají. Nasci, pati, mori.

A to jsou slova smrti, ne života. Hle, slova života: RENASCI, COMPATI, COMMORI.

Renasci — znovuse naroditi. Nenarodí-li se kdo znova z vody a Ducha sv., nemůže vejíti do království Božího, řekl Pán Nikodemovi. Jako dítko z lůna matky vychází na světlo života, tak věřící z vody očištné vychází k světlu života nadpřirozeného. Ne již syn smrti, ale syn Boží a dědic jeho království.

Compati — spolutrpěti s Kristem. Pane, buď trpěti nebo umříti, volá sv. Terezie. Buď trpěti s Kristem na zemi nebo se radovati s ním na věčnosti. Pane, ne umříti, ale trpěti, volá sv. Magdalena de Pazzi. Dlouho chce trpěti, aby tím slavněji kralovala s Kristem. Trpěti jest údělem kleslé přirozenosti lidské. Spolu s Kristem trpěti jest výsadou omilostněné přirozenosti lidské. Nevěřící trpí bez smyslu i zásluhy. Věřící trpí s Kristem a doplňuje podle slov Pavlových, co chybí ranám Kristovým.

Commori — spolu s Kristem umříti. S Kristem umíráme tělu, světu, hříchu. Vyšší povstává z nižšího. Nižší hyne, vyšší se rodí. Hyne člověk tělesný, rodí se člověk duchovní. Zapři sebe sám! Zemři, abys mohl žíti! Umříti sobě znamená žíti Bohu. Ideál viz v Pavlovi pravícím: Žiji pak nikoli já, ale žije ve mně Kristus.

RENASCI, COMPATI, COMMORI — také historie světa.
A pravá.

Dominik Pecka.

Pracovna.

Studentské kapitoly. Plodné prázdniny.

Jistě potřebujete zotavení po namáhavé školní práci, osvěžení a odpočinku. Ale osvěžení a odpočinek neznamenaají nejprve nevázanost, a za druhé nesmějí znamenati lenošení. Jistě potřebujete zdravého pohybu po dlouhém vysedávání v přednáškových síních a pak při knihách. Ale toho nejnutnějšího odpočinku užijte především v prvé dny a pak se již poohlédněte po užitečném a účelném ztrávení prázdnin. Mnozí máte před státnicemi. Dopřejte si především jistou řadu dní naprostého klidu. Až po nutném odpočinku si zase rozvrhněte další přípravu.

Prázdniny neznamenaají nevázanost. Nejsou proto, abychom otrhali všechny květy se stromu života v těch chvílích, které jsou nám dány právě pro klidnější vnitřní vzrůst. V tichu domova, u maminky, mezi zbožným okolím všímejte si pečlivě života modlitby, života křesťanského své rodiny a lidu, mezi nímž žijete. To bych vám především kladl na srdce. Sbližte se s lidem. Máte jednou převzít jeho vedení. Potřebujete jej proto dobře znáti. Jako lékaři, jako úředníci musíte hluboko proniknouti do jeho psychy. Všímejte si ho při radostech a při bolestech, všímejte si jeho práce, nechoďte tupě kolem ní, neodcizujte se lidu, z něhož jste vyšli. A přece zase pozor, abyste nechápali sblížení s lidem jako spojení s ním v jeho nectnostech, v obžerstvích, hrubostech a podobně.

Buďte si toho vědomi, že na vás se dívají všichni, že váš příklad mnoho zmůže. Když budete směle, otevřeně, mužně vystupovati nejen slovy, nýbrž celým svým chováním a jednáním jako katolíci, vykonáte krásný apoštolát příkladu.

Prázdniny nejsou nevázaností. Radost i v přírodě i v lidském životě jest pouze buď návnadou, stimulans nebo odměna za těžké povinnosti. Probití času v planých radostech nesmírně otupí a znává a vyčerpá duši, že není schopna se povznést. Mysl se dokonale vyprázdní, srdce uschne, zesobečtí. Nakonec jest nejvyšší trýzní, nalézati stále zábavy, které by vybi-

čovanou znovu ukojily. Nevázanost svádí a strhuje k slepému zneužití všeho, co jde mimo nás.

Nevázanost jest nešetřením smyslu všech věcí a hodnot, jež nejsou jenom darem, nýbrž též, a to především úkolem, vážným úkolem, jak jich užiti, jak z nich nové hodnoty vyvoditi.

Prázdniny nejsou zahálkou, odpočinek není lenošením. Nemá totiž býti. Příroda, lehčí a přece pro život platná četba jest též odpočinek a není zahálkou. Poznání svého kraje, poznání krajů cizích, doma i v cizině, jest též odpočinkem a není zahálkou.

Zahálčivé prázdniny přespřiliš lehkou svádějí k tomu, abychom si takto jako věčné prázdniny zařídili pak celý život.

Braitó.

Soud Boží.

Mnozí říkají při neštěstích soud Boží. Soud Boží? Nad břichy. Kdož to ví. Bůh rozhodl již jednou slavnostně ve při Jobově s jeho přáteli, ještě jednou pak slavnostně rozhodl ve při slepého od narození. Ani on nezhřešil ani jeho rodiče.

Ale rozhodně je tu Boží soud, když se od tebe lidé odvracejí, protože jim již nemáš čeho dáti, protože by se tebou jenom duchovně zdržovali, protože bys jim jen překázel v jejich cestě k Bohu. Jak je to strašné a bolestné takové uvědomení, vezmi klidně tento Boží soud a nedej se jen souditi, nýbrž suď též sám sebe. Když pozoruješ, že druhé zdržuješ, že již jim nemáš čeho dáti, že se od tebe odklánějí ti, kteří u tebe sousta hledali, odejdi klidně, odejdi tiše, jestliže již nemáš tolik sil, aby ses znovu vzchopil. To by také mohl býti soud Boží a soud tvůj, abys totiž poznal, že jsi se začal sám od Boha a od jeho svatých cílů a myšlenek vzdalovati a proto že musí před tebou všichni rychle prchnouti, všichni, kteří nechtějí, aby byli nakaženi stařeckou dýchavičnou omrzelostí nebo slepotou. Buď ustup nebo se znovu naplň, nebo se vzchop k modlitbě, k životu. Duše nemožno zdržovati pro sentimentální city k vůdcům. Vděčnost znamená vzpomenouti si před Bohem, ale neznamená vléci se také, protože ten, kdo kdysi nám byl světlem a vůdcem, dnes se sám

vleče. Odsklon od něho jest vlastně právě vděčnosti, aby ten, jenž nám kdysi mnoho dal, neměl na svědomí naše zakrnění.

I to je soud, strašný soud Boží, když nechápeš své bližní, když je ti již těžko vcítiti se do mladší generace, ji zamilovati si, ji po svém boku nechati pracovati, ji nechati se rozvíti, ji zvolna připravovati k svému nástupnictví. I to je soud, soud strašný, že jsi nehledal Boha, nýbrž právě vůdcovství, že jsi nechtěl duše Bohu získati, nýbrž že jsi chtěl míti ty duše pro sebe, že jsi je chtěl zotročiti pro sebe, aby ti tvořily velkolepý triumfální pochod.

Cítíš ve chvílích upřímnosti, že ti srdce stydne, že se nerozohňi, že nemůže již obejmouti všechno, že se zúžuje na směry a skupiny a hnutí, číli, že se vtírá do duše dech sektářský, jenž proti katedrále staví své vzdorující kapličky, kde shromažďuje cenakula stejných nespokojenců, že se vymyká z velkého svatého hymnu, svaté bratrské spolupráce, tehdy vězte, že i to znamená soud Boží.

Aby tě nezdrtil tento soud Boží, přijmi tento soud a hledej, proč ti uvadlo srdce, proč se vleče při zemi? Poznej, že onen, který tě strávil, nebyl ohněm Božím, že ještě není pozdě, že ještě můžeš zapáliti srdce své pravým požárem lásky, totiž k Bohu, nezištně, ne sebe hledati, ne své uspokojení, ne své vybouření bojovné a prudké vášnivosti.

Braitto.

Nepotřebujeme knih!

Nepotřebujeme knih, volali táborité, protože jim stačilo Písmo, a když jim Písmo bylo nepohodlné, zavrhli i Písmo. To mi napadlo, když jsem slyšel, jak někdo před mladými nadšenci pronesl melancholickou řeč o neužitečnosti duchovní literatury a spisovatelství. Vždyť to všechno jest již dávno v evangeliu a mnohem lépe řečeno!

Ti páni si to představují s tím evangeliem tak jako staří kacíři, kteří též odvrhli všechnu moudrost světskou a spokojili se jenom s evangeliem. Zapominají, že evangelium není mrtvou knihou a že naše víra a náš život z Pisma není mrtvolou, že žije z Pisma právě a že v něm stále nové a nové krásy a po-

klady našel, které v něm jsou obsaženy a které všichni nejednou neviděli. Tak jen byla možná theologie, která nesmírně obohatila lidské přemýšlení. Stačí evangelium a proto jistě ničím nejsou práce svatých Otců, církevních učitelů. Jistě není též ničím ani tisícileté namáhání přesně sestavit všechno, co právě se z této bible lidskému duchu dostalo.

Zavrhování theologie bylo oblíbeným heslem kacířů všech dob. Stačí evangelium, a přece církev vroucně přijímala všechny spisovatele, kteří to vážně mysli s duchovním životem svých bližních. Stačí evangelium a přece církev prohlašuje sv. Jana z Kříže, knížete mystiků, za učitele církve.

Ovšem, kde se můžeme my k tomu přirovnávat. A proto se odvází každý do nás, otrhaných, nikým nechráněných trabantů svaté theologie, nectně bít. Nejsme členy nějakého privilegovaného řádu, před nímž by se všichni v prachu skláněli, nemáme církevních hodností ani necírkevních příjmů a nad to vchází to jaksi do módy se vzpamatovávat z prvé nesmělosti, jež zavládla po prvních úspěších Hlubiny. Ale není nikdo v stáří veliký, kdo nebyl v mládí řádně bit. Smysl těchto řádek je ten, aby se mi takovéhle líbeznosti říkaly přímo a ušetřili se tím ti, kteří v Hlubině našli pomocníka na cestě. Nechci, aby došlo k nějakému fechtu, jenž by byl kratochvilný, ale ne pro domácí víry!

Braitto.

Amen.

Amen se připojuje ke konci každého kázání, jako ke konci úředního aktu, jako by chtěl říci: Sdělení pravdy Boží bylo provedeno a nabylo úřední platnosti.

Nakonec jako poslední a proto již nevšimavé sloveso jest Amen, a přece v tom Amen hoří touha proroků, všech modlících se od věků do věků, aby konečný smysl všech modliteb světa a vesmíru byl naplněn, aby se vše stalo, aby stvoření všechnu svou slávu vydalo, již může, aby oslavilo Tvůrce a Pána. V Amen chvěje se odhodlání mučedníků přijímajících kalich Páně, aby jej pili a dosvědčili svou krví a svým životem, že On je jediným a nejvyšším Pánem. V Amen voní panenské Staň se Matky Nej-

světější a všech, kteří před ní a po ní v nejtemnějších zkouškách dne a věčnosti řekli své Amen, už neviděli ani nakrok dopředu, než jedinou vůli Boží.

A i v tom Amen vane Duch sv., vane v jeho touze, jeho rozhodnosti a očekávání.

Čím je Amen plnější víry, tím jasněji vidí. Říká: Staň se, ale má se to překládati: Díky, Otče, žeš mne vyslyšel. Amen, toť jest: Jak jsi velký a dobrý, Bože! Amen je vyznání naší slabosti a nemohoucnosti: Neznáme, nevíme, neumíme. Ale Amen. Staň se, budiž, dej nám, Pane, nauč nás; ano, ty dáš a osvětiš poučíš nás!

Amen je velké dovolávání se pravdy a skutečnosti. U Ježíše Krista je výbuchem Pravdy samé, jež slavnostně zaklíná a zatracuje každý stín pochybnosti a nevěry. Opravdu, tak opravdu jest pravdivé, co pravím, že nemožno bez nebezpečí vlastní spásy a života vůbec zapochybovati.

Amen jako sladké, ale rozhodné políbení přitiskl vždy sv. Pavel na konec svých epištol. Jeho Amen zní zase jinak tajemně a bohatě. V jeho Amen prosí a pláče touha, aby jeho milácci, koruna jeho a radost jeho, stáli tak vždy v Pánu, aby již oblekli Ježíše Krista Pána našeho, aby již přišel Ježíš a vzal si svou slávu na zemi.

A pak přejímají z jeho úst toto svaté slovo jako vzácnou, tisíckrát zlíbanou relikvii první křesťané. Amen zakončuje jejich modlitby, Amen jim otvírá bránu k Tělu Páně.

Naše Amen? Nevrlé zaskuhrání provanuté radostí, že již je u konce dlouhá, nudná modlitba. Nedomyšlené, bezmyslenkovité, beztvárné přilepení rozplizlé pečeti na naše modlitby. Na špatné modlitby a proto již vůbec ne zapečetění, Bohem poznamenání našeho života, našich skutků. Proto ne důvěrné volání, aby se stalo, a teprve již ne očekávání neb jistota, že budeme vyslyšeni.

Amen je odstupňováno od pokorného, důvěřivého povstání po prosbě před Otcem v Otčenáši, po tiché, ponořené a utajené, snad ani nezašeptané Amen, po chvilce prodlené před svato-
stánkem.

Amen k lásce Ježíšově a Amen dítěte k Matce Marii. Amen žebráka, kajícího, orla jásajícího v síle a důvěře Boží, Amen člověka plazícího se na kolenou a neodvažujícího pohlédnouti k nebi, Amen dítěte a Amen zlosyna, jenž uzavírá jím život, aby toto závěrečné slovo jako všemohoucí houbou smazalo všechny i nejhroznější viny.

Amen ve chvíli poslední přijímá konec a těší se začátek, přemáhající smrt životem věčným.

Amen poslední slovo, neodvolatelně poslední, kterým se loučíme u hrobu drahých a milých. Amen naděje, že se s nimi opravdu též shledáme.

Amen jest přijetí Božího v duši, v život, vždy dokonalejší a lepší. Amen, to jest ne já, nýbrž Ty, Pane. A tak jest Amen skutečně poslední, co člověk může říci. A po něm již jen přijde ticho a mlčení.

Braitó.

Spravedlnost zapomínaná.

Zapomínal jsem, že Spravedlnost jest základní ctností jako Síla, které se varuji, a Opatrnost, které příliš užívám. Jako Opatrnost je u mne vhodným brzdícím Síly, tak se mi zdá, že Charita je spasitelnou odrůdou Spravedlnosti.

Charita podle mých představ mne ubezpečuje svou pružností; Spravedlnost říká „Ano, ano — ne, ne“ jako Kristus. Má Charita má ráda nejistá slova a zašeptne: Možná. Podle toho. Uvidíme.

Spravedlnost mi chce předpisovati, kdežto o skutcích Charity rozhoduji sám.

Spravedlnost mne zavazuje, kdežto svou Charitou si rád zavazuji bližní.

Spravedlnost nepřináší vděčnosti, kdežto má Charita vynese při nejmenším díky.

Spravedlnost jest splátkou, má Charita půjčkou.

Spravedlnost zanechává jen vědomí splněné povinnosti, má Charita mi dává pýchu, že jsem udělal víc než povinno.

Spravedlnost mne činí jen poctivcem, má Charita mi dává posvěcení dobrodince.

Spravedlnost nevybírá svůj předmět, má Charita dobře uvažuje.

Spravedlnost naléhá vždy, má Charita má své dny.

Spravedlnost jde až na konec, má Charita po jistou mez.

Spravedlnost hrozí, má Charita se jen usmívá.

Spravedlnost nemá hlásných trub, ale má Charita má aspoň housličky.

Žádná rubrika v tisku nemluví o tom, kdo zaplatil své dluhy u knihkupce, u vydavatele, u obchodníka a u řemeslníka, ale každé dobrodiní předpokládá veřejné a vykrášené poděkování vytisknuté tučnými literami . . .

Proto jsem zapomínal na Spravedlnost a znal jsem jen svou Charitu.

Ze „Zpytování svědomí také katolika“.

Ž e ň.

Z duchovního života.

Do řady klasických příruček asketické teologie přistupuje německý překlad výtečného flámského díla DENDERWINDEKE: *Abriß der aszetischen Theologie*. (Schöningh, Paderborn, 2 díly, stran 406 a 536.) Dílo jest psáno pro kněze a řeholníky. Cena 9 a 12 Mk. Očištění, přemožení nižšího, přirozeného člověka probírá prvním dílem. Pojednává o prostředcích bdělosti, kajícícnosti, sebeovládání, výchovou vášní. Provádí dále galerii ctností. Velmi zdařilá a obšírná jest partie oceňující a učící upotřebiti všechna duchovní cvičení. Druhý díl obšírně a důkladně pojednává o vlitých ctnostech božských, základních i mravních. Zvláště dobrý jest traktát o milosti posvěcující. Větší část tohoto dílu tvoří též speciální pojednání o duchu a životě řádu františkánského, k němuž autor, zkušený novicmistr, patří.

Upozorňuji proto hned na velmi informativní a snad z nejlepších knih o františkánském řádě: AL. MASSERON: *Les Franciscains*. (Grasset, Paris, 1931, str. 260, cena 15 frs.) Byla to dobrá myšlenka všestranného Grasset, vydávati kolekci všech řádů ve Francii působících. Bylo to ocenění jich, těchto reservoirů apoštolátu i modlitby, nechť si kdo o řádech vzhle-

dem ke světskému kleru soudí kdo chce, jak chce. Masseron provádí dějinami řádu, jejich řeholí, duchem. Všechny složky františkánského života jsou tu skvěle podány. Toto jest jistě nejlepší kniha o františkánech, kterou jsme dosud měli.

K mravní a náboženské sebevýchově poslouží dobře velké a důkladné dílo: ALLERS: *Das Werden der sittlichen Person*. (Herder, 1931, str. 316, cena 6 Mk.) Kniha shrnuje všechny výchovné momenty a principy pro člověka. Vážně upozorňuje na potřebu zvláštní pozornosti při abnormalitách. Allers respektuje všechny i přirozené zákony při výchově charakteru. Allers bere charakter jakožto konstantní princip jednání v člověku. Vážně vystupuje autor, a to s důkazy proti tvrzení, že by člověk byl strojem pudové činnosti. Kniha proto jest vzácnou příručkou jak pro psychologa, tak pro kněze a učitele a vychovatele. Nemožno opravdu tuto knihu dosti doporučiti.

Katechismem cestičky sv. Terezie Ježíškovy nazval bych dílo: *L'enfance spirituelle* od P. JORET. (Les éditions du Cerf, Juvisy, 1931, str. 206.) Dobře jsou provedeny v knize kapitoly, které mají učiti duchovní prostotě vůči Bohu a jeho vedení. Odevzdání se jemu, velkodušnosti v prostém přijetí jeho darů i vlastní neschopnosti, upřímnosti v modlitbě a v pravé pokoře. Světlo na této cestičce, již tak ráda zarůstá sentimentalita.

Schöningh vydal dvě knihy MORGANTIHO pro kněze: *Maria und Priester, Der Priester und das hl. Herz Jesu*. Prvá kniha 312 str., cena 5.50 Mk. Kniha nebyla dokončena a snad jest to tak dobře. Prvá část zužitkuje v rozjímáních, v duchovní četbě litanie loretské. Druhá část jest sbírkou pobožností mariánských. Kněz sestupuje v této knize do hlubin lásky Kristovy a jeho svatého příkladu zvláště pro jeho miláčky pro kněze, jimž praví Spasitel, nazvu vás svými přáteli. Velmi živá a přesvědčivá, snad poněkud abstraktní jsou ona rozjímání, ale život jim již může dáti potřebné konkrétní.

Z životů svatých mohou jenom málo referovati. Z literatury svatoantonínské vyjímám dobrý WICKLŮV spis *Der heilige Antonius*. Ostatní jsou sbírky modliteb věrně zásadě, že asi netřeba se starati o poznání tohoto světce, protože stačí, že se k němu můžeme modliti o ztracené klíče.

DR. BRANDER potěšil drobnou prací, krátkým a přece výstižným životem faráře *Liboria Wagnera* umučeného od Švédů r. 1631. Každý kněz a katolík si ji s pohnutím a užítkem především přečte.

Velkou radost mi způsobila kniha SERTILLANGES: *St. Thomas d'Aquin*. Když dnes roste u nás zájem o tohoto světce, upozorňuji na tuto knihu, která jest mistrným souhrnem jeho života, osobnosti, učení, práce, umění. Sertillanges není ani racionalistický pedant, ani pobožnůstkářský vyprávěč. Mluví přesně a pravdivě a proto právě uchvacuje. (Flammarion, Paris, 1931, str. 320, cena 12 frs.)

Dobře udělaly karmelitky avignonské, že vydaly *Listy Consummaty karmelitce*. Consummata toužila celou duší vstoupiti na Karmel. Celý život jí to však nebylo možno uskutečniti, protože musila se starati o nemocnou matku a za ní i o své sourozence. Celý život se na Karmel těšila, celý život musila stále před branami Karmelu čekati na svého božského snoubence, jenž od ní chtěl největší obět její, totiž nemoci se mu právě na Karmelu obětovati. Listy jsou plny bohatého zrna mystického a přece při tom velmi střízlivé a pravdivé. Musila dostoupiti jistě vysokého vrcholu dokonalosti, když dovedla o tak vysokých věcech psáti s takovou prostotou a čistotou. Kniha potěší všechny ty, kteří by rádi na Karmel vstoupili a jimž to nebude nikdy umožněno.

VERNON JONSON: *Ein Gott, ein Glaube* obhajuje a dokazuje jednotu církve Kristovy a její jedinou realizaci v církvi katolické. Johnson našel víru prostřednictvím sv. Terezie Ježíškovy. Dokazuje založení jediné a katolické církve z Evangelia, Skutků apoštolských a epištol. Klidná a vážná práce poskytne mnoho útěchy a světla a poslouží i jako dobrá zbraň.

Přátelé Konnersreuthu budou potěšeni novou *ročenkou konnersreuthskou*, která obsahuje všechna poslední fakta, pozorování a posudky o Terezii Neumannové. (Badenia, Karlsruhe, str. 10, cena 3'50 Mk.) Přehled a popis jest velice svědomitý a nevtravý.

S velkou zvědavostí jsem vzal do ruky kázání jesuity P. LHANDÉ, jež proslovil do pařížského radia. Sloh úměrný rozhlasu. Pravdy ale věrně krásné, nesmlouvavě podané. Lhande jest apoštol periferií městských i duševních a duchovních. Jako taková jsou jeho kázání objevením nové formy. Má štěstí, že jest ve Francii. U nás by mu takové věci asi netrpěli. Při nejmenším by asi se všech stran dostal poučení o skalopevně stanovených formách homiletických. LHANDÉ: *L'Évangile par-dessus les toits*. (Spes, Paris, 1931, stran 225, cena 12 frs.)

Podobným duchem vane kniha: JOUVE: *La conquête d'une banlieue*. (Bloud & Gay, Paris, 1931, str. 200.) Radostná

přes všechnu úmornost, okamžitou bezúspěšnost práce na získání těch, kterých si nikdo nevšímal a jimž i kříž Kristův jest novinkou. Sila milosti tak zářivě proniká knihou, která jest dobrou čítankou všem, kteří se chtějí odvážiti velkých věcí pro duše nesmrtelné. Kdy dobudeme pražské periferie?

Jako liturgické novinky mohu zaznamenati: JEAN BALDE: *Les rogations*. (Flammarion, Paris, 1931, str. 188, cena 10 frs.) Dějiny, význam, výklad a smysl prosebných dnů podává osvědčený básník, který se umí modliti, a proto jeho výklad jest tak blízký těmto svatým dnům.

Ke svatodušním svátkům a k Božímu tělu vydalo liturgické naklad. Pustet: *Officium Pentecostes et Corporis Christi*, 4'50 Mk. Tištěno na indickém papíře. Obsahuje celý breviř a všechny mše svaté celé oktávy svatodušních svátků a svátku Božího těla. Pro laiky velmi vítaná příručka k prožití liturgickému těchto svatých dnů.

Do redakce přišly dvě zajímavé novinky německé protestantské Christengemeinschaft ze Stuttgartu. HEISLER: *Christus im 20. Jahrhundert*, a RITTELMEYER: *Das heilige Jahr*. Prvá kniha jest sbírkou kázání na neděle od adventu do Nejsvětější Trojice. Obě sbírky odpovídají tomuto novému hnutí mezi německými protestanty, kteří chtějí životnost pravdy Kristovy, které chce naučiti křesťany prožiti, jak říkají, Krista. Chtějí přes theologii a přes rozumování dojiti k uchopení pravdy Kristovy a především jeho největšího daru milosti. Druhá kniha chce býti jakousi protestantskou liturgikou, či dynamikou církevního roku. Z obou knih vane upřímná touha přiblížiti se co nejtěsněji k životu především Kristovu oblečením jeho zásad a jeho příkladu. Posvěcení člověka dnem svátečním a pravdou jest heslem těchto dvou knih. Jest to snaha po prohloubení vnitřního života přes mrtvou příslušnost k církvi k živému příslušenství ke Kristu žijícímu v nás.

Zajímavou antologii projevů středověké zbožnosti vydala DR. URSULA RIED: *Vom Geiste des Mittelalters*. (Aschendorff, Münster, cena 1'50 Mk.) Sbíрка jest pietně a velmi obsažně sestavena. Tuto knihu by si měl každý opatřiti, kdo chce něco věděti nebo mluviti o středověké zbožnosti. Jest v ní mnoho útěchy i krásy. P. Silv. M. Braito.

Z různých poli.

BREMOND: *Racine et Valéry*. (Grasset, Paris, 1931, stran 253, cena 15 frs.) Bremond vydal tento třetí díl svého díla, jež mělo vyjádřit jeho starý sen, zachytit totiž podstatu poesie. Proto nadepsal kuriosně knihu *Racine et Valéry*, protože Valéry před lety též razil heslo čisté poesie. Bremond vychází z Racine, jenž poesii bral jako službu povolání vidoucího věci skryté v ruchu a hluku života většinou. Tato kniha ukazuje spíše na základy poesie, na inspiraci, na poddání se a podrobení inspiraci. Poesie má přiblížit nejvyšší a nejkrásnější hodnoty člověku. Kéž!

S. B.

BRIDEL BEDŘICH T. J.: *Rozjímání o nebi v noci na jitřní Božího narození*. (Lid. závody tiskařské a naklad., Olomouc, 1931, stran 50.) Překrásný květ barokní náboženské poesie zvonící lidovými tóny a duchem své doby; tak tlučejí na srdce české veršičky o lásce k Bohu z pera jesuitského otce Bridela. Díky p. dru Vašicovi, že vyrýžoval tento drahokam „temna“ a dává zářit jeho duhovým paprskům. Jak jsou nám dnes blízko doby před půltřetím stoletím. Poznejte, dejte poznat.

— ai.

BUCHBERGER DR. MICH.: *Lexikon für Theologie und Kirche*. (Herder, Freiburg, 1931, L+16 stran, 1024 sl. a 3 tab., cena 26 (30) Mk.) V krátké době vychází druhý svazek Herderova bohověd. slovníku. Zahrnuje všechna odvětví posvátných věd a náboženské katolické prakse. Jednotlivým heslům věnována dostatečná pozornost, literatura hojně uvedená otvírá další obzory pro studium; spolupracují i učenci jiných národů než pouze Němci, z toho soudíme na snahu redakce, aby dílo bylo pokud možno dokonalé. A skutečně vyhovuje. Vždy patří do knihovny kněze a katol. veřejného pracovníka, ušetří jim někdy obtížné hledání ve velikých odborných spisech.

DUHAMELET GENÉVIEVE: *Le dépossédé*. (Spes, Paris, 1931, stran 246, cena 12 frs.) Řada drobných prací katolické básničky z pařížského života drobných lidí. Šlehá nedostatky, hradí bolest, dovede rozesmát i rozplakat. Má krásný dar vyprávění. Kniha osvěží obsahem i výzdobou.

—.

DURYCH JAROSLAV: *Pani Anežka Berková*. (Kuncíř, Praha, 1931, str. 548, cena 45 Kč.) Jestliže se každý poctivý básník snaží něco dát, v této knize se objevuje Durych jako velký dobrodinec. Píše, že mu ani tak nešlo o umění v této knize. Protože však tato kniha jest nad jiné pravdivá, právě proto jest v ní tolik krásy; jest pokornou službou. Řekl bych,

že jest to kniha pro matky a zároveň i kniha pro ty, kteří se stávají hotovými. To by asi byla indikace základní. Kniha sama jest výsekem dějin božské Prozřetelnosti v životě lidském. Neobjevuje se v knize slovo Bůh, modlitba snad jenom jednou, ale co jiného koná matka paní Anežka Berková, než že stále čeká na Boží zásáhnutí, než že stále čeká, že Bůh nakonec všechno nejlépe zařídí. Důvěruje v něho a proto nemalomyslní nad vlnivými cestami svých dětí. Koná své a modlí se ve vědomí: *Facienti quod suum est Deus non denegat gratiam*. To jsem vyčetl nejzřetelněji z celé knihy. Síla a láska milosti Boží, která bdí nad všemi lidmi a která by nedopustila zlo, kdyby nebyla tak silná, aby ze zla nevyvodila ještě větší dobro. A ještě jedno, pro mladé: Důvěru v moudrost rodičů, jimž Bůh, když svěří dítě, jistě dá i tolik moudrosti, aby přes zdánlivé nepochopení nejjistěji vedli své děti. Posvátné jsou kapitoly o manželství, jež obzvláště vyniknou při ostrém vyličení prázdnoty lásky jen smyslové, o níž Durych praví přísné slovo, že by se láskou ani zváti neměla. Řekl bych, že jest to kniha o milosti, o prozřetelnosti, o pravé lásce, kterou dává Bůh a ke které on sám též vede.

Braitl.

DURYCH: *Otokar Březina!* (Aventinum, Praha, 1931.) Z velkého duševního ztišení vyrostly tyto úvahy o Březinovy, jež rozhodně patří k nejlepším. Durych vystihuje poslání, růst a výstup básníkův. Neleze mu do domácnosti, nýbrž pokouší se o základní syntesu jeho postavy a díla. Tolik je v knížce vděčnosti, tepla, porozumění. Souhlasím s Durychovými slovy, že národ, jenž dal světu Březinu, není jeho dlužníkem, nýbrž věřitelem.

S. B.

FASSBINDER: *Kleine Heiligenlegende*. (Mosellaverlag, Trier, stran 164 a 1 mapa, cena 3'60. Mk.) Jméno Fassbinderovo a ilustrátor Schumacher zaručují vnitřní jakost pěkné knížky životů 72 svatých pro mládež. Životopisy jsou psány prostě, ale dovedou zapůsobit na duše mládeže. Schumacherovy hlavicky jsou prvotřídní. Pro děti a pro vychovatele, má se zde čemu učit.

— a.

DR. M. S. GILLET O. P.: *Výchova charakteru*. (Filosofická knihovna, Olomouc, Slov. 14, cena 10 Kč.) Tuto knihu dávno již mají četné evropské národy. U nás konečně též vyšla v překladě z francouzského originálu. Oko P. Gilleta, nynějšího velmistra dominik. řádu, se dovede hluboce prozíravě podívat do duše lidské a hlavně do duše mladých. Po přečtení této knihy toužíte věčně zůstat mladými, vyšvihnout se z otroka těla na svobodného pána, v němž vládne duše, čistý obraz

Boží. Vezmi do ruky každý, kdo máš na starosti výchovu jiných i sebe. Tak čistých, hluboce pravdivých a omlazujících knih není nazbyt.

K. P. J.

JAMMES FRANCIS: *L'école buissonnière*. (Mercure de France, Paris, 1931, stran 307, cena 15 frs.) Francis, muž viry a muž krásného slova. Vidí mnohem více než my, všechno mu mluví o Bohu a o jeho vlastnostech. Veliký vidí velikost i v poslední — pro nás — věci. L'école b. je šťastným výběrem krásných míst z jeho spisů; kdo si nemůže popřát celé dílo, je vděčen aspoň za tyto zlomky, a po přečtení bude více ctít Ducha světél.

PAVLA KYTLICOVÁ: *Rodiče a děti*. (Svazek V. Nakladem vlastním v Tasově u Velkého Mezifičí, stran 270, cena 30 Kč.) V tomto pátém svazku vyvrcholuje tragika života autorčina a jejího prostředí. Obdivu hodny jsou Pavly Kytlicové dvě věci: její osobní síla, kterou prošla tak dramaticky zmitaným životem, a síla jejího slova, které nevypравuje elegicky nářekavě a rozsáhle, nýbrž s výsostnou mocí přímo maluje ducha a jeho vyzrálé a málem mnoho vyjadřující pojmy a dojmy. Právě pro tuto sílu ducha a duše, jak se jeví v jejím díle, stane se líčení životního zápasu Pavly Kytlicové kotvou zmitaným duším.

—es—

LESEUR M.-A. O. P.: *Vie d'Élisabeth Leseur* (De Gigord, Paris) 1931, stran 383. Nové vydání života většiny známé ženy A. L., ženy nevěře a potom řádového kněze — autora životopisu. Vzor moderní ženy a manželky apoštolky v duchu Páně. Toto ať čtou naše ženy a ať se učí na živých příkladech o moci srdce zaníceného věrou, nadějí a láskou. Pro ženy laičky nelze dosti doporučiti.

—a.

LESOURD PAUL: *L'année missionnaire 1931* (Desclée de Brouwer, Paris-Bruges) stran 650 a 12 příloh, cena 7 frs. Přední francouzští a belgičtí pracovníci podali Lesourdovi pomocnou ruku k tomuto dílu, které má velikou cenu dokumentární; obsahuje úplný přehled veškeré misijní činnosti katol. církve. Vše hlavní zde najdete; a podívejte se vykonané práci katol. misionářů. Obrazy a mapy s diagramy jsou dobře vyvoleny. Nic lepšího si v jedné knize za 7 frs (!) nemůžeme přát.

I. F. P.

LOREILHE: *Léon Bloy, jeho dílo a jeho poslání*. (Kuncíř 1931, str. 167.) Tato kniha je dobrodiním, protože mnoho lidí již jásalo, že jest konečně umlčen tento nenáviděný prorok. Není umlčen a nebude, protože se o to poctivě přičiníme všichni, kteří jej milovali. Protože poslání Léona Bloy teprve začíná. Čím více se mezi katolíky u nás rozlézá bařtipánství,

čím více se všechno očekává od zatuhlých veteránských organizací, od chytristiky a politikaření, čím bledněji zase se lije břečka ohavná v tisku, jenž si říká katolický, tím výmluvnější a potřebnější jest jeho hlas, který stále připomínal: Nedoufejte v knížata lidská, nedoufejte ve svou chytrost. Absolutní víra jeho zase musí učiti lidi malé a slabé víry, jak se mají uměti modliti a vzíti doslova evangelium a poslání církve. Tato knížka může býti branou k dílům Léona Bloya. S. B.

LORTZING J.: *Wie ist abendländische Kirchenspaltung entstanden?* (Schöningh, Paderborn) stran 236, cena 6.50 (7.50) Mk. Protestantský pastor hledá kořeny protestantství a pracuje nestranně; staví Luthera a začátky protestantismu do pravého světla dějin, boří masky nastrčené zaujatosti proti katolictví. Nový projev nadějí, že se konečně zbavíme nánosu a najdou k nám cestu ti, v jejichž srdcích láska povede k Pravdě jediné.

MAX JACOB: *Obrana Tartufova* (V. Vokolek, Pardubice) stran 158, cena? Reynek dokonale přeložil silné básně a plameny vnitřního žáru „obráceného Žida“, velikého básníka. V bolesti se svíjí, až milost Boží zahojí rány, vyléčí je a potom začínají radostné zpěvy diků a chval. Duše okřeje a zase víc prohlédne.

J. C. B. MOHR (Paul Siebeck), Tübingen: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. Lief. 98/99, Seemannsmission — Sklaverei u. Christentum. — Mimo časová hesla o misích u námořníků, sektách, Semitech, sexuální etice obsahuje velmi podrobnou a všestrannou studii o mravnosti. —es—

MÜLLER MARGA: *Betende Händlein in betender Hand* (Ars sacra, München) 1931, stran 160 + 10 obrazů, cena 2.80 Mk. Rozkošná a srdečná knížka o matce první učitelce a vychovatelce dítěte, miláčka Božího. Matka vede dítě k nebi; tak dětské slovo a obrázek, až si zastesknete po svém dětství. Německé dílko jazykem, ale katolické duchem a proto dá i české mamince mnoho pro její děťátko. Najdeme také u nás takové maminky básničky a umělkyně kotvící ve víře? —of

ODVALIL FRANTIŠEK: *Černý koráb* (Kuncíř, Praha) 1931, stran 223. Kniha krásných básní, v nichž hrají slova zvukem i malbou, za skočnou melodií vážné tóny varhan, věky a dnešek, nebešťané a pozemšťané, lká prosí, jásá, šlehá; jako různec českých granátů. Velikou chybu má — má konec. Milujme své a takové básníky, Odvalil je stále lepší a zná myšlenky oditi. Kniha jasu a kladu krásy české a katolické. —ai

OLICHON: *Le baron de Phat-Diem* (Blond et Gay, Paris) 1931, stran 138, cena 12 frs. Úchvatný obrázek z misii, život kněze P. Sixe, anamity. Svědek víry, šířitel pokoje a pravého pokroku, apoštol, státník, světec v rouše nejvyššího hodnostáře; zakladatel biskupství Phat-Diemského. Poznáváme, jaký význam má dobré domorodé kněžstvo, rozumíme ceně misii. J. F. P.

QUINARD CLAUDE: *Vie de la Vierge Marie* (Flammarion, Paris) 1931, stran 246, cena 12 frs. Pán a jeho Matka budou vždy vábit zbožné básníky a každý z nich stvoří jiný obraz, vykreslí jinak jednu a tuže chvíli. A vždy se potěšíme s nimi. Quinardové Život Panny není básní a není vědeckým dílem, je mluvou srdce zapáleného láskou a budete jej čísti po jiných životech Marie s novou radostí a duše znovu pokvete.

—ai—

SAMBERGER LEO: *Die hlg. Elisabeth* (Ars sacra, München) 1931, cena 1 Mk. K 700. jubileu sv. Alžběty vydává Müller Sambergerův obraz světice. Samberger podává moment veliké ctnosti sv. Alžběty — milosrdnou lásku k bližnímu. Prostý, bez ozdob, s jakousi patinou starobylostí, ale jímavý. Ozdobí katolický domov.

SPÁČIL TH. DR. BOH., T. J.: *Život Krista Pána podle čtyř evangelii* (Franeč, Praha) 1931, stran 236, cena 15 Kč. III. díl Spáčilových rozjímání vniká do života Páně od velikonočí po poslední cestu do Jerusalema. Meditace jsou psány prostě, ale hloubka jejich je bohatá — nova et vetera in thesauro, vidí Boha, duši i život v dnešku. Neučiní dobře ani laik toužící po vyšším, tím méně kněz, pomine-li naše české a katolické.

P. W. SCHMIDT, *Origine et évolution de la religion*. Bernard Grasset, Paris. VI. Str. 360, cena 18 frs. — Druhé vydání překladu díla Schmidta mluví o významu jeho. Autor chce dáti příručku ethnologie, ale s nehlubšího možného hlediska. Sleduje totiž a dokazuje všude přesvědčení o jediné nejvyšší bytosti, uctívání této nejvyšší bytosti a posuzování obojího různými vědeckými metodami. Je tu stručně pověděno, co vykonal Schmidt svou vědeckou prací, že totiž dokonale překonal všechny domněnky o jiném původu náboženství všech nežli z původního monotheismu. Nelze dosti doporučiti studium tohoto díla všem, kdo nemají možnosti prostudovati veliká díla Schmidta a potřebuji přehledné informace o této věci. —es—

STRÍŽ ANTONÍN: *Věnc Ducha svatého*. (Kuncíř, Praha 1931, stran 70). Knížka tato má býti pobídkou a zároveň po-

můckou, aby věřící uposlechli hlasu Lva XIII. a důstojně se připravovali na příchů Ducha sv. Obsahuje krátká rozjímání, plná vroucí touhy po Dárci nadpřirozeného života. Vše do-
poručujeme. Š. M.

TANQUEREY A.: *Grundriss der aszetischen und mystischen Theologie* (Desclée et Cie, Tournai); 1931, stran 1192, cena 6 Mk. Tanquereyova schopnost podati stručně nauky je ceněna podle zásluhy. V německém překladu vychází jeho poslední dílo – kompendium asketické a mystické bohovědy ve vhodné úpravě. V provedení dbá základního schematu obou věd, vyčerpává všechnu látku, pokud stručnost díla do-
voluje; ale odkazy na příslušnou obšírnou literaturu vyvažují nutné zlo příručky. Ač není jen příručkou, chce býti zároveň vůdcem tomu, kdo nemůže více hledati. Cesty naznačované T. jsou dobré a jen necht mnoho duchovních i laiků využije této laciné pomoci (nakladatel oznamuje i český překlad?).

WALLACE W. S. J.: *Um die Autorität* (Winfriedbund, Paderborn), stran VIII—203, cena 3 Mk. Vnitřní přerod anglikánského duchovního, jenž znal jednu autoritu — vlastní úsudek, k autoritě církve Boží. Prozřetelnost jej vede dlouhou cestou, misiemi v Indii (překrásné pasáže), než se pyšný duch zlomí a vzdá milosrdenství Božímu a pokorné víře. Vlastní životopis hluboký a živý. J. F. P.

Časopisy.

HOCHLAND (Kösel-Pustet, München; ročně 20 Mk). Represen-
tační katolická německá revue měsíční, do níž přispívají vesměs vynikající němečtí literáti a vědci. Sleduje vření myšlenek, vykládá fakta. Vzácné kritiky a rozhledy, dokonalé umělecké přílohy. Z posledních čísel: Virgil; Problémy Velkého Balkánu; Versailles; Pět křížů; Manželství a rodina v so-
vět. Rusku; Racionalisace.

SCHÖNERE ZUKUNFT (Eberle, Wien; čtvrtletně 32 Kč). Katolický týdeník pro kulturu, politiku, národohospodářství a sociální otázku; za pět let svého trvání si dobyla svého místa u katol. inteligence, která chce býti informována důkladněji než denním tiskem. Mívá zajímavé a cenné články i poznámky.

TVAR (V. Vokolek, Pardubice), měsíčník pro umění a kritiku, sdružující mladé české básníky (za katol. Čepa, Fučíka) se znovu hlásí k životu a k dobrým cestám, které mu získají mnohé sympatie.

Pokušení Krista Pána.

(Kurs následování Krista 7.)

Modlíme se denně: A neuvoď nás v pokušení. Leckdo však nechápe, jak jest důležitá tato prosba. Neboť ďábel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by pohltil. Nikdo z nás neujde pokušení. Pokušení jest jednou z nejčastějších zkušeností, neříkám v duchovním, ale vůbec v životě.

Ten, jemuž už se podařilo nakaziti červem viny lidstvo, touží, aby jeho dílo bylo dovršeno, nežádá si pouze, aby lidé hřešili, nýbrž aby hřešili co nejvíce, co nejzatvrzeleji, co nejrouhavěji. Peklu není nikdy dosti strašná nějaká vina, ještě se stále nevyrouhalo ze zloby, kterou zapálila pýcha.

Sv. Tomáš upozorňuje na dvojí zdroj pokušení. Chtěl mne někdo kdysi opravovati a zakazovati nedogmatické nepřesnosti, když jsem napsal či chtěl napsati, že nejsou všechna pokušení od ďábla. A sv. Tomáš výslovně toto pravi. V III. q. 61. a. 1. ad 1. pravi, že jedna pokušení přicházejí od našeho nepřítele a druhá od naší porušené žádostivosti. Myslím, že je to dosti jasné.

Naše porušená přirozenost, žádostivost lidská, jest zdrojem mnohých pokušení, a to když touží jak pýchou života, tak žádostí těla, tak žádostí očí. Ďábel jenom používá pak toho, k čemu jsme obzvláště nakloněni, aby nás pak na základě toho intensivněji ke zlému ponoukal. Nevidí do mysli naší, ale jest mu přístupná obrazivost naše, vidí činy naše a podle toho pak se zařizuje. Sv. Tomáš pravi: že ďábel svádí člověka k tomu, circa quod est homo affectus . . . Protože pak pokušení jest zjevem tak všeobecným, proto i Kristus Pán chtěl se dáti pokoušeti, pro naší útěchu, jak pravi sv. Tomáš, a dále nám za příklad.

Jako Kristus měl smrti smrt přemoci, podobně i naše pokušení měl přemoci tím, že sám se dal pokoušeti, že dopustil, aby byl pokoušen. Kristus Pán porážel peklo jeho vlastními zbraněmi, tím, co mysliło, že nejvíce lidstvu uškodí, tím právě mělo

býti peklo zahanbeno a tím se nám mělo právě dostatí jak síly, tak příkladu.

Prekrásné jsou důvody, které svatý Tomáš v uvedeném článku uvádí, proč dopustil Kristus Pán, aby se k němu přiblížil pokušitel.

Prvý důvod jsem již udal a druhý není méně krásný. Mnozí, kteří vedou již dlouhý boj se světem a s ďáblem, kteří všeho se zřekli, kteří dlouhá léta již pracují na své duši trpělivě a s láskou k Bohu, nejsou osvobozeni od pokušení, od pokušení někdy strašných, že je samé až hnusem naplňují. Ale, když i Kristus připustil k sobě pokušitele, on, nejsvětější a nejčistší, divili bychom se, že nám se peklo odváží připravovati tolik hořkých chvil, kdy se nám tolikrátě zdá, že stojíme nad propastmi, že stačí jediný chybný krok, abychom se zřítíli na věky? Právě proto, že Kristus Pán byl pokoušen, to nám má dodati velké důvěry, protože, jak praví sv. Pavel: Nemáme velekněze, jenž by nedovedl míti soucit se slabostmi našimi, nýbrž toho, jenž byl ve všem vyzkoušen, vyjma hříchu. Právě proto přijal Kristus Pán na sebe pokušení, aby nám ukázal, že jest nám blízký, aby nám dal příklad jak v pokušení se chovati, jak bojovati, jak odpírati.

Proč odvážil se ďábel ke Kristu? Vždyť byl nejsvětější? Tušil něco ďábel, viděl něco ďábel? Tušil jistě, že se jedná o něco vyššího, jen jistoty neměl. Proto zkoumal, proto pátravě hmatal: Jsi-li Syn Boží . . . Na Syna Božího, na Mesiáše si troufá satan. Sv. Hilár k tomu dodává: Svatí nejvíce jsou trýznění pokušením, protože vítězství nad svatými jest ďáblu vítanější.

Již to stačilo ďáblu, že se Kristus Pán modlil na poušti. Všichni, kteří jsou osamělí ve světě, a sv. Tomáš krásně přirovnává život ctnostný životu na poušti, protože svět těm, kteří žijí dobře, nemůže rozuměti a takoví nutně musejí býti osamoceni. Znáte onu velkou osamocenost svatých? Svět a okolí jim neporozumělo. Byli-li pronásledováni od svých nejbližších i od těch, kteří byli povoláni, aby podporovali duše v dobrém, žili zcela jakoby mimo tento svět. Žijí jako vzácné květy na

pouští a kolem nich pak se tvoří oasy, které osvěžují, posvěcují a zachraňují svět. K těm pak se blíží nejprve pokušitel.

K těm, kteří slouží Bohu, nepřibližuje se ďábel hned s nejhorším. Někdy ano, ale ve většině případů, jak známe z životopisů svatých, začíná sladce. Poučuje moudře, že netřeba ve službě Boží býti tak horlivým, naopak, že to jest nebezpečnou známkou. Začíná peklo lehkou palbou. Jemu stačí, když mu podáme prst. Jim se již dostane k tomu, aby ovládl celou ruku. Ďábel přichází ke Kristu se zdánlivou maličkostí. Začíná od toho, bez čeho se ani nejduchovnější lidé neobejdou.

Když se mu to nedaří, a když vidí, že osoba pokoušená jest již duchovní, že nemožno ji uloviti na rajska jablka, mění svou taktiku. Jako ji změnil obratem u Krista. Přechází k pokušení marnivosti a ješitnosti.

Vidí-li duchovní osoby, které se všeho vzdaly, ještě ví, že mu zbývá jediná naděje, že, jestliže se všeho vzdali, ještě jim zbývá vlastní já, a pokud toto není dokonale spojené s Bohem, dokud toto vlastní já není bezpečné, protože na věky zakotvené v Bohu, do té doby ještě hoří jeho naděje. Bije člověka pak ve tvář jeho vlastní zbrani, totiž tím, že chtěl sloužiti Bohu. A ještě jedno pokoření v tomto pokušení. Když takoví lidé všechno opustili, ač mohli všechno míti, vrhá jim zpět jejich střely a svádí je, aby mu sloužili právě tím, že všechno odvrhli. A tak, ač se mohli pyšnit, dokud něco měli, pokouší je, aby se pyšnili kolikráte vlastní bídou, chudobou, svými dary a svou špinou. Ty případy v dějinách církve a v životě nejsou tak vzácné. Tak se plíží též ke Kristu. Věděl: Zvítězil nad svým tělem, což, kdyby se snad podařilo pohnouti jej k pyšce a ješitnosti nad vlastním tímto vítězstvím?

Jak mnohý krásně začatý duchovní život, odřeknutí všeho, jak mnohý před světem zdánlivě pohodlný a až k šílení naplněný apoštolát jest jenom tím těžší střelou do hradeb mnohé duše!

Proto, když nemohl svést Krista, aby učinil zbytečný zázrak jenom pro nasycení (Sv. Tomáš výslovně praví, že by v tomto případě byl zbytečný zázrak, protože cest k nasycení

přirozenou cestou bylo více.), svádí k pokoušení Boha pro ješitnost a marnivost.

A když nemohl ďábel ani touto cestou, pýchou, již svatý Augustín nazývá *subtile vitium*, to jest neřest, která bývá druhdy tak jemná, že ji ani nepozorujeme, používá naší touhy po velikosti, kterou vložil sám Bůh do našeho nitra a kterou chce sám sebou vyplniti, aby ji obrátil proti Bohu, aby nám dal tak zatoužiti po velikosti stvořené a po velikosti tak konkrétní, protože záležející v bohatství a s ním spojené moci a slávě, až by člověk pohrdnul samým Bohem, padl a klaněl se tomu, jenž hříchem a nespravedlností dovede dávatí těm, které chce oslepiti bohatstvím, protože bohatství získané poctivou cestou jest opravdu prařídké a vzácné . . .

Není náhodné, že Kristus Pán dopouští pokušení po předcházejícím postu. Tím ukázal na jednu zbraň proti útokům zlého, o níž se zmiňuje sv. Pavel v II. epistoletě ke Korintským, když uvádí půst mezi *arma justitiae*, mezi zbraněmi spravedlnosti. A druhý originelní důvod udává sv. Tomáš, proto Kristus se postil před pokušením a před svým veřejným životem, aby ukázal, jak se mají připravovati k vítězství nad svým tělem rozsevači Slova Božího.

Kristus slavně zvítězil nad ďáblem. A podle andělského učitele zvítězil nad ďáblem ne zbraněmi své božské moci, nýbrž zbraněmi, jež jsou k rukám každému člověku. Tím zajedno povýšil člověka, když Bohočlověk k potření satana užil jeho, lidských zbraní. Kristus odpovídal peklu běžnými pravdami Písma svatého, jež jsou všem lidem otevřeny a všem lidem přístupny. Tak dodal nám odvahy, že již máme zbraně, že nejsme slabí a bezbranní proti útokům.

Kristus Pán proto chtěl býti pokoušen, abychom nedali se zmásti pokušením, abychom věděli, jakých zbraní proti nim užívat, a aby otupil svým vítězstvím onu nebezpečnou a stále a denně broušenou proti nám zbraň, pokušení ďábelské, jemuž my ostatně sami svými hříchy, svými žádostmi, nezkracenými vášněmi pomáháme a své rány a slabiny odkrýváme.

Ale, nic bychom nezmohli proti pokušením, kdyby nebe sa-

mo nám nepomáhalo, kdyby nám nedalo síly, protože protivník náš jest chytřejším nás, jak byl od začátku, protože jest neúnavný a vynalézavý a podlý nad pomyslením. Proto poslední slovo: Bůh dá vítězství těm, kteří se modlí k němu. A neuvoď nás v pokušení, kteří nejsou pyšní na svoji sílu, stálost a bdělost. Neboť je-li Bůh s námi, praví sv. Petr, kdo proti nám!

P. Silv. M. Braito O. P.

Dívka Páně.

Vzrůstem se život stává životem, bez vzrůstu nemá práva na to jméno. I Boží Matku bychom snižovali, kdybychom si její život myslili zakončený dojmem Dívky Páně při Zvěstování. Jen Bůh neroste; ale všechno, co není Bůh, musí růsti a čím jest větší, tím více musí růsti. Jsme sice vykoupeni, ale to neznamená, že nemáme více co dělat. Vykoupení jest začátek života, tedy vzrůstu. Vzrůst pak znamená bojování, protože vzrůst jest ničení nízkého a dobývání vyššího. Tak se nám otvírá vábívé přemýšlení, jak Boží Matka rostla a jak rostla bojem.

Maria růsti musela v životě své duše. Když o vtěleném Synu Božím čteme, že rostl, to jest, že prospíval moudrostí a milostí u Boha i u lidí, rozumíme snadno, že se nemohlo jednati o skutečný vzrůst. Neboť jako neroste Bůh, tak nemůže růsti, co je s Bohem v jednotě nejužšího osobního spojení sjednoceno; musí míti od začátku tohoto spojení celou dokonalost svou, jak velikou jen může míti. Neboť by jinak takové spojení nebylo vůbec možné, jako nelze sjednotiti v nejužší jednotu věci sobě nepřiměřené. U Božího Syna vtěleného se mohlo jednati jen o dokonalejší projevy vrcholné dokonalosti jeho duše, jak odpovídaly postupnému vývoji jeho zevnější bytosti. Avšak Maria byla pouhým člověkem, jenž musel vykonati celou cestu k Bohu, při níž největší dokonalost jest nevyhnutelně spojena teprve s koncem této cesty.

Když Maria vystupuje v evangeliu, není již začátečníkem. Andělův pozdrav by mohl svatou žárlivostí naplniti duši, usi-

lující o duchovní vzrůst: „Buď pozdravena, milosti plná.“ Vzkazem takového pozdravu ji Bůh uznává již dostatečně připravenou pro největší úkol, jaký kdy byl na zemi člověku svěřen — dívku dvanáctiletou! Tato příprava nezbytně předpokládá práci, zdarem korunovanou snahu postupovati výše v pěstování ctnosti. *Tedy Maria skutečně rostla.* — Není divu. Co je zdrávo, veškerou svou silou nezdolným zákonem soustřeďuje na vzrůst. Jakmile přestane ta soustředěnost, nastává nemoc, umírání. Duše Mariina byla tak zdráva, jako žádná lidská duše. Kořen nezdravoty nebyl u ní kořenem, protože se jí ani nedotknul: nedotknul se její duše dědičný hřích, proto v její duši nezakotvilo nic, co činí lidskou duši hned od začátku nemocnou a potřebnou léku. Maria nebyla nikdy ani jako Šavel ani jako Magdalena. Proto nebylo v jejím životě věci, která by odváděla síly duše a milosti zpět, na léčení. Všechny síly duše a milosti se tedy mohly soustřediti jen směrem dopředu a výše. Po dvanáctileté práci takové zdravé duše se nám jako samozřejmost poslouchá andělův pozdrav a jako stejnou samozřejmost chápeme, že tento pozdrav byl zasloužen vzrůstem.

Maria rostla bojem. Nebojovala se sklony ke hříchu. Proto však její boj nebyl méně těžký ani méně záslužný. Boj se sklony ke hříchu jest svým rázem boj obranný a jeho výsledkem pojmově je prázdnota, odstranění vábivosti těchto sklonů. Jako je slavnější výboj nežli pouhá obrana, jako cennější je výsledek vítězného výboje nežli zdařilé obrany, tak vzrůst ctností Matky Spasitelovy je nejslavnější ze všech bojů o dobro, byť v něm nebylo obrany proti sklonům ke hříchu. Byl to výboj nejdokonalejšími zbraněmi a nekalený odklony do prázdna, do obrany proti zlu. Svatý Tomáš Akvinský mluví o trojí plnosti Matky Boží: plnost přípravná, totiž nedotknutost dědičným hříchem — plnost z přítomnosti Ježíše Krista — plnost u cíle v nebi. Druhou plnost milosti, onu z přítomnosti Ježíše Krista, můžeme sledovati v evangeliu podrobněji a vidíme, že má ráz skutečného bojování o dobro, aby v duši rostlo a dosáhlo opravdové plnosti, dokonalosti.

Ráz boje máme naznačen jednak slovem svatého Tomáše o plnosti milosti z přítomnosti Ježíše Krista, jednak slovem svatého Augustina: „Bylo totiž možno, aby svatá Panna žila v naprosté nevědomosti o Božích úmyslech, jak se má státi Vtělení.“ Právě tak byla duše přesvaté Panny v nevědomosti o Božích úmyslech o podrobnostech vykoupení. A tak její boj povstával z toho, že jednak přítomnost Ježíše Krista ji byla neumlkajícím příkladem, jednak nevysychajícím a vždy bohatě tekoucím pramenem milosti vnitřních; jimi byla jí ukazována cesta stále výše a dále a hlouběji ve ctnostech. Jednak neznalost Božích úmyslů vedla ji nejistější cestou vzhůru a hlouběji, protože ji učila dokonale podrobovati svou vůli úradkům Boží vůle, kterou poznávala pozvolna v podrobnostech; ale co poznávala, kladlo vždy větší požadavky na opouštění vlastní vůle, na odkládání sebekrásnější sobeckosti a obětování Bohu toho, co má člověk nejdražšího a co je nejtěžší obětovati, vůli svou, své názory, svá očekávání. To bylo slavné bojování Matky Boží. Naše bojování zabere velmi mnoho času vybudováním pouhých podmínek vzrůstu, totiž potíráním zla v nás a náklonností k němu, a pak teprve se dostaneme k vlastnímu a nejtěžšímu boji, k usilování o sjednocení s Bohem. Vrcholem boje jest snaha o sjednocení své vůle s vůlí Boží, z níž pak vyrůstají nejkrásnější kořisti boje. A Matka Boží právě zde začala, začala hned bojem největším, nejtěžším a nejslavnějším.

Milost Boží umožnila v její duši takové smýšlení a v jejím chvalo zpěvu u svaté Alžběty je jasně vidíme projeveno. Pokorné oddání Bohu, tak výlučné, že se nazývá dívkou Páně, to jest podle tehdejšího způsobu řeči výlučně Bohu patřící každou částí své bytosti, takže Bůh jest všechno, jeho poznáním úmyslům ustupuje a stavěno jest do pozadí a vlastně do nicoty všechno vlastní myšlení a chtění. Jen u Boha hledá nasycení své duše a vychovává se k radostné lásce, jež radostně odkládá všechno své a radostně přijímá, co Boží vůle žádá, byť to bylo sebetěžší a sebebolestnější.

V evangeliu vidíme všechny hlavní etapy tohoto bojování.

Do Egypta smí ještě jít s Ježíšem. Ve chrámu ho již nemá. Třicet let nevidí nápadných paprsků Božství, ačkoli jistě na ně její hladová duše čekala. Ve veřejném životě Ježíšově se jí dostává před lidem a zástupy zrovna tvrdého poučování o naprosté odevzdanosti Boží vůli. Na Kalvarii pak vyvrcholil její boj, tam vykonala svůj největší čin nejdokonalejší odevzdanosti Boží vůli. A zasluhuje pozornosti, že při tomto největším činu má také nejvíce síly — bojovnice vycvičená.

Zdálo by se nám, že to není boj, protože jsme zvyklí za boj považovati jen boj proti hříchu. Ale zkušení vědí, že boj proti hříchu není nic proti bojům a proti úsilí, kterých je třeba v bojování o podrobení takové, jaké vypracovávala Boží Matka ve své duši.

Z toho pak můžeme mít praktický důsledek pro svůj duchovní život. Že totiž se nesmíme domnívat, že boj proti hříchu jest největším úkolem našeho života. Šťastná duše, která pochopí, že si škodí, jestliže neusiluje o rychlé a radikální potření sklonů ke hříchu, aby měla dosti času k bojům větším, k bojům o rozmnožení dobra, aby se dostala až k největšímu pramenu dobra, k práci na podrobování celého života a především vůle, aby duše mohla svůj život pak nazvat jménem, označujícím vzrůst Marie Panny: dívka Páně. Neboť by se jinak snadno mohlo stát, že by konec života stál níže nežli začátek, což ovšem znamená porážku.

Tak *divka* sloužila svému Pánu: v největším a nejtěžším a nejslavnějším bojování. Tak *divka* se stala „strašnou jako ozbrojený šik“. Stala se doslova v nejplnějším významu *divkou Páně*. A to je nejslavnější kořist, jaké může lidská duše dobýt svým životem. Blahoslavit ji budou všichni národové kolem Pána shromáždění.

P. Em. Soukup, O. P.

Počátek a konec.

Jsou jenom tajemství Boží; v lidském konání není tajemství; vlastnosti a činy lidské jsou rozumem pochopitelné, a co z těchto věcí lidská řeč nazývá tajemstvím, to jsou věci, které buď ještě nejsou prozkoumány, nebo se člověku nechce nazvat je pravým jejich jménem, nebo je člověk z různých příčin zakrývá či z různých příčin je nechce odkrýti. To, co z věcí lidských se nazývá tajemstvím, to lze rozumem jak obsáhnouti, tak i nalézt.

Tak lze rozumem též nalézt a obsáhnouti všechny zákony umění. Ale překážkou tohoto badání bývá lidská řeč, jejíž slova jsou buď neurčitá, nebo mnohoznačná, takže v různých lidech budí různé představy a tím nastává zmatek; člověk totiž nemůže od druhého člověka přijmouti započatý úkol se zárukou, že jej ukončí nebo že v něm pokračovati bude v jednotě myšlení a poznání. Nemá-li řeč lidská másti místo vysvětlování a tříštiti místo sjednocování, jest nutno, aby smysl nejdůležitějších slov byl ustanoven a vymezen od nejvyšší moci sjednocující. Touto mocí jest Slovo Boží.

Všecka moc slova pochází z moci Slova Božího, a chceme-li rozuměti umění anebo vládnouti uměním, musíme tak či onak porozuměti Slovu Božímu. Slovo Boží jest jednoduché a svrchované, proto cesta Slovem Božím jest též nejjednodušší a všeobecně platná. Chce-li člověk vlastními úvahami a vlastními zkušenostmi poznati základy a pravidla umění, může je poznati, ale po době dlouhé, způsoby obtížnými a nejistými, a toto poznání bývá jen přibližné, pravda je v něm smíšená se zdáním nebo i s chybnými úsudky; je to práce složitá, a člověk při ní naráží na záhady, které však jsou nikoliv tajemstvím, nýbrž pouhou nesnází; proto výklady o umění, pokud nevycházejí ze Slova Božího, jsou složité, zatemňující a kusé. Slovo Boží jest však světlem, které osvětluje tento svět. Bůh chce, abychom Jeho Slovo poznali a v jeho světle aby nám nic nezůstalo záhadou. Pouze vlastní tajemství Boží nám zůstávají tajemstvím a to nikoliv z té příčiny, že Bůh snad by něco svého skrýval sám pro svou potřebu, nýbrž z důvodů, pro něž do věc-

nosti položil stvoření a čas. Zákony a pravidla umění však tajemstvím nejsou, proto lze je poznati právě ze Slova Božího přímo a úplně.

Nazývá-li se Slovo Boží Světlem, jest i v umění slovo světlem. Světlem jest pravda, světlo pochází z pravdy a pravda svítí, aby byla viděna a poznána. Světlo pravdy osvětluje rozum a tvoří den rozumu a života. Ale světlo pravdy působí na nás nejen jako síla osvěcující, ale má též svou barvu, svou skvělost a trpyt. Tyto vlastnosti působí na náš cit, způsobují naši duchovní blaženost a nazývají se krásou. *Pulchritudo est splendor veri* — krása jest skvělostí pravdy, tedy krása jest vlastností Slova Božího, Syna Božího, který řekl: Já jsem cesta, pravda a život.

Krása je tedy trpytem pravdy, trpytem Syna Božího a citovým zdrojem veškeré blaženosti jak časné, tak i věčné.

Chce-li člověk poznati krásu nejen v jejích nahodilých projevech, nýbrž v jejích základech a v její podstatě tak, aby měl přístup k ní i jakousi potřebnou moc nad ní, musí se snažit porozumět smyslu Slova Božího.

Tento smysl je shrnut úplně, jasně a závazně ve dvou příkázáních lásky. Tato dvě příkázání jsou zároveň nejvyšším kodexem umění.

Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vši duše své, ze vši síly své. A bližního svého jako sebe samého.

Láska jest činností, která pochází z blaženosti; citovým zdrojem blaženosti je krása. Bůh přikazuje, abychom hledali blaženost, která pochází z poznání krásy a projevuje se láskou k Němu.

Nutno jest mítí na mysli rozdíl mezi láskou k Bohu a bližnímu. Bůh má býti milován ze vši síly, bližního pak máme milovati pouze jako sebe samy. Není to omezení lásky k bližnímu z toho důvodu, že by si Bůh nepřál, aby tato láska byla co největší; jest to zákon samé přirozenosti stvoření. Chce-li člověk nějakou bytost milovati více než sebe samého, marně na světě takovou bytost hledá, a domnívá-li se, že již ji nalézá, klame

se ; chce-li ji však přece nalézt, tu po nějakém či několikerém zklamání poznává, že tou bytostí může být jen Bůh ; úsilí milovati člověka více než sebe samého jest marné, a snaží-li se o to člověk na vzdory a ze všech sil, má z toho časem hanbu a škodu ; jakmile láska lidská přeroste míru lásky, kterou člověk může chovati sám k sobě, patří tato láska jedině Bohu. Tím jest určena míra všeho toho, co můžeme dávat bližnímu a očekávat od bližního, a toho, co již patří Bohu a co smíme očekávat jen od Boha. Tím je však též určeno, že sebe máme milovati tak, jak bychom chtěli opravdu milovati nejlepší a nejdražší z lidských bytostí, kterou bychom ve svém životě mohli nalézt, tedy že nemáme práva v zoufalství a nespokojenosti pohrdati celou svou bytostí, ale že i pohrdání sebou samým má vycházeti jenom z lásky k dobru svrchovanému a tedy také k dobru vlastnímu a též pohrdání bližním smí se dít jen podle této lásky.

Milování jest projevování lásky a láska je vzájemný poměr božských Osob a zároveň jménem Ducha svatého. Vzájemný poměr božských Osob se nazývá božskou blažeností a láska jest jejím obsahem. Láska jest jen jediná a jest účastí na vzájemném poměru božských Osob a na blaženosti božské, ať již je to láska k Bohu nebo k bližnímu. Všecka blaženost jest účinkem Ducha svatého, čili účinkem milosti.

Chceme-li poznati účel své bytosti a podle něho též měřiti své činy, stačí nám k tomu, tato dvě základní přikázání, ve kterých jest obsaženo všechno vědění a všechno umění. Není v duchovním životě věcí, které by nebylo možno podle těchto dvou přikázání správně odhadnout. Poněvadž umění se zabývá poměrem všech věcí viditelných i neviditelných k duchovnímu životu, má v těchto dvou přikázáních též své vlastní základy. Umění má být či vlastně také je úkonem lásky k Bohu a lásky k bližnímu. Není-li takovým úkonem, či je-li tento úkon nesprávný a zvrácený, přestává umění být uměním, a kdyby forma byla sebe umělejší a obsah se zdál sebe duchaplnější, přece jen se pozná hlavní nedostatek v nějaké zvrácenosti, v nějaké nestravitelnosti a zlém účinku. Dobré dílo má svou lahodu a sytost a zároveň čím jest dokonalejší, jest i srozumitelnější a prost-

ší. Prostota je dokonalostí svrchovanou; prostota umění je jeho vlastností andělskou. Mohl-li Spasitel všeho světa shrnouti všechna přikázání do dvou krátkých a jasných vět, jest s toho patrna jednoduchost a přisnost moudrosti božské. Čím obsáhlejší je vědění lidské, čím je rozptýlenější a povrchnější a nahodilejší, tím vzdálenější od svých základů a tím více záleží na okolnostech, až posléze jest úplně podrobeno nahodilostem hmoty; čím širší je toto vědění, tím menší jest jeho důležitost všeobecná, tím omezenější jest jeho potřebnost; lidé mohou užívati jeho služeb a nepotřebují se jím obtěžovati, neboť to mohou ponechat těm, kteří v tom mají obživu. Duchovní věda však jest všeobecná, každému člověku potřebna, proto její podstata je stručna a srozumitelná, jak jest záměrem lásky.

Tato dvě přikázání, obsahují též všechny pojmy, kterými se zabývá umění: Bůh a bližní; milování, úplnost, srdce, duše, síla. Všecko bohatství umění a všechna jeho skvělost, výživnost a dobrota opírá se o tyto pojmy a v nejskvělejších dílech umění tyto pojmy jsou nejvyšší. Má-li umění býti dokonalé, musí ukazovati správný poměr mezi těmito pojmy a umělec musí věděti, co každý z těch pojmů obsahuje. Umění musí ukazovati pravého Boha; musí ukazovati, že krása jest třpytem pravdy a ničeho jiného než pravdy; co jest třpytem něčeho jiného, to není pravou krásou; musí ukazovati, že láska jest působením pouze Ducha svatého, a co není působením Ducha svatého, to že není láskou, nýbrž něčím nižším; že láska jest božská a tudíž nesmrtelná, že Bůh chce, abychom Ho milovali, čili, aby náš poměr k Němu byl takový, jaký jest vzájemný poměr božských Osob, a tím chce, abychom už v životě časném byli do jisté míry účastni blaženosti božské; že tuto lásku nám dal do srdce, abychom milovali též svého bližního, čili že obcování člověka s člověkem má býti do jisté míry obrazem obcování božských Osob a toto obcování v lásce k bližnímu že má býti podstatou blaženosti, která zase jest do jisté míry obrazem blaženosti božské; že blaženost z lásky k člověku může býti veliká a bohu libá, ale že sama o sobě nikdy nestačí k naplnění srdce až do dna, poněvadž srdce lidské jest tak veliké, že láska k bližnímu

je naplniti nemůže ; má totiž láska k bližnímu své meze, které vůle nemůže žádným způsobem posunouti, a kdyby člověk podnikal cokoli, láskou k bližnímu své srdce nenaplní: jen tenkrát lze naplniti srdce láskou k bližnímu, je-li spojena s láskou k Bohu. Proto naše srdce je tak veliké, abychom mohli a musili milovati Boha ; kdyby bylo menší, vyplnila by je láska k bližnímu a necítilo by potřebu lásky k Bohu. Bůh přikazuje, abychom milovali především Jeho, ale nikoliv abychom milovali pouze Jeho ; přikazuje nám lásku k bližnímu. Přikazuje nám, protože sám nás miluje, Jeho láska k nám jest vlastnosti Jeho božství a rovněž tak Jeho blaženost z lásky k nám. Přikazuje nám lásku ze vsí síly naší ; je nám tedy všechna síla naše dána jen k tomu, abychom milovali Boha.

Máme Boha milovati ze vsí síly své, zdálo by se, že tedy nezbudena síla k lásce k sobě a lásce bližnímu. Ale tato láska se rovněž přikazuje a z toho je patrné, že láska k sobě a láska k bližnímu jest obsažena v lásce k Bohu a tvoří její součást. Láska jest působení božské, proto nevylučuje osoby ; jest to něco jiného a vyššího než tělesný vztah, který je omezen na jednoho muže a jednu ženu. I v manželství je láska pojmem ryze duchovním ; manželství má sice své zvláštní zákony, jimiž příroda se podřizuje duchu, dvě těla se navzájem omezují a dvě duše se navzájem doplňují podle přísedného slibu, který nepřipouští osoby třetí, ale i láska manželská, pokud je opravdualáskou, pochází ze svátosti, jest účinkem Ducha svatého. Láska vlastně se týká věcí duchovních a její poměr k tělesnosti se neprojevuje dychtěním a lačností, nýbrž milosrdenstvím, trpělivostí, sebezapíráním. Láska miluje tělo jen jako prostředek svůj a prostředek Boží, jako cestu života k Bohu.

K ničemu jinému, většímu a krásnějšímu nemůže umění pracovati, neboť na jiných věcech není trpytu a svrchované pravdy, není krásy. Výsadou umění je to, že nejen poznává pravdu, ale též vidí, nalézá a ukazuje její trpyt čili její krásu. Umění nestačí tedy pravda naučená, jejíž krása a vnitřní žhavost nebyla poznána ; úkolem umění jest doplniti poznání pravdy ukázáním její krásy. Poněvadž všechna pravda jest v Kristu, jest v Ném

i všechna krása. A řekl-li Kristus : Já jsem Cesta, jsou jediné v Ném všechny cesty pravé, všechny cesty života a tudíž i jediná cesta umění.

Jaroslav Durych.

Poklad skrytý v poli.

Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli. Tomu rozuměl můj otec a vážně se bojím, že se tomu dnes už nerozumí. Právě čtu, že Federal Farm Board navrhuje plantážníkům, aby zaorali třetinu letošní bavlnové sklizně. Nepochybujeme, že poslechnou. Tím se sice zničí čtyři miliony balíků bavlny, ale stoupne její kurs na trhu. Poněvadž Spojené státy podstrčily nám demokracii, skauty, fordky, Armádu spásy, baptisty, Imky a volnost přesvědčení, ani se nedivíme, že v našich zemích už se ničí okurky a chmel. Začátek jsme udělali, držíme krok s pokrokem. Jakmile člověk, národ a stát přimhuřuje oko nad ničením zárodků lidských, nezbytně neuvidí docela nic nemorálního v ničení polních plodin. To je interní záležitost obchodu. Máme v každém městě obchodní školy : co by dělaly, anebo nač by vůbec byly ?

Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli. Můj otec, dej mu Pán Bůh nebe, viděl své vlastní pole v celé zemi. Sice proč by se byl tak staral o vysazování prázdných strání, do kterých jinak nic by mu nebylo, protože tyto stráně podle pozemkové knihy nenáležely k jeho majetku ? A vídal jsem svého otce, jak se na cestě shýbal, aby motykou zahrnul stružku nebo jámu, kterou vyhloubil za svitu blesků a za rachotu hromů prudký liják. A bylo-li potřeba, rozhlížel se můj otec, není-li opodál někde v roli kámen, a když jej uviděl, šel pro něj a zanesl jej na cestu do té díry, kterou byl vyhloubil za svitu blesků a za rachotu hromů prudký liják.

Mně to nebylo docela nic podivné. A jak jsem vídal svého otce, tak jsem to dělával sám. Ale mému otci docela nic nebylo do té cesty, neboť to byla cesta veřejná a kdekdok mohl

ji po bouřce spravovat a nespravil, leda by se mu to bylo úředně doporučilo a dobře zaplatilo. Ale můj otec, dej mu Pán Bůh nebe, spravoval veřejné cesty a vysazoval meze a pusté stráně z neodolatelné potřeby svého srdce, poněvadž jeho oči nestrpěly, aby některý člověk trpěl, i kdyby to byl cikán, anebo Žid. A člověk, hodný toho jména, musí trpět, když trpí krajina. Když není ptactva, když není stromů, když cesty jsou špatné, trpí tím všechno, nejen dobytek, i ten vůz trpí na špatných cestách, a nejvíce člověk trpí na špatných cestách, je-li slepý — ale mnohem více trpí, má-li zrak a srdce.

Co se tu potká lidí na špatných cestách!

Můj otec pro tyto lidi trpěl a toto je nejtěžší dědictví, které jsem od něho dostal. Co už kamenů na svém břiše a ve svých rukou nanosil jsem do výmolů a děr na špatných cestách! Mé oči a mé ruce dosud nezemdlely. A když se mi zemdlení zakazuje, zuřím. Nemusí se zakazovati paragrafem a hlasem. Častěji stačí břicho a zaťaté zuby.

Podobno jest království nebeské pokladu zakopanému v poli.

Slyšíte skřivana? Zpívá jako sám, ale kdyby věděl, že je docela sám, přestal by zpívat, neboť ani skřivan nedělá nic nesmyslného. Slyšte píseň skřivana, slyšte, neboť přestane. Blíží se podzim a píseň jeho přestane. Zatím však jdete po lní cestou, radujete se a ani nevíte, proč se radujete. Ten pták, který tu za měsíc už nebude, ještě zpívá. Napojte své studánky, lesní víly, otvírejte svá hrdla, básníci! Ten pták, který tu za měsíc nebude, ještě zpívá! Tajně plačte všichni vy, kteří rozumíte smrti, neboť tady už se nemluví pro všechny.

Můj otec málokdy nosil svou motyku na rameně. Byl v rodišti mém jeden člověk, který vždycky nosil svou motyku na rameně. Byl to evangelík. Ale můj otec, dej mu Pán Bůh nebe, skoro nikdy nenosil svou motyku na rameně. Můj otec byl katolík. Ten druhý člověk v mém rodišti, ten evangelík (tak ho dosud vidím, Bože můj!) sundal svou motyku se svého ramene až na svém poli. Ale můj otec, dej mu Pán Bůh nebe, skoro nikdy nenesl motyku na svém rameni, nýbrž držel ji v ruce,

jda cestou držel ji v pravé své ruce, aby ji ustavičně měl pohotově. . . . A cesta mého otce byla jako práce, jako nepřetržitá práce a jako nepřetržitá radost. Neboť mému otci celá země byla vlastním polem a slunce, které on miloval, chodilo kolem celé země a vždycky se vracelo. Pro mého otce ani v noci nebylo tmy, a jenom my děti, když celý týden přšelo, jenom my děti se bály, že už nikdy se neukáže slunce.

A můj otec když tak šel na své pole, skoro nemluvil. Ale mé dětské oči nedaly se ničím mýlit: cesta mého otce, když šel na své pole, byla cesta ustavičné modlitby. Jenom proto tak málo mluvil se mnou a ke mně, protože ustavičně mluvil o mně a o nás všech s Bohem. On proto tak dokonale žil v přítomnosti, že skrze Boha byl spojen s minulostí a budoucností. Také s budoucností mou, Bože silný a nesmrtelný!

Jakub Deml.

Život duchovní a veřejný.

Katolík a stát.

Jedním z nejdůležitějších poměrů, stýkajících se v životě věřících, jest otázka vztahů mezi svědomím a povinnostmi vůči státu, která se dá konkrétně vyslovit známou relací: církve a státu. Je to otázka pro věřícího tím důležitější, že jest vnučena a nelze se jí vyhnouti. Abychom mohli uvažovati o jednotlivých povinnostech, nutno nejdříve pojednati o tomto poměru zásadně a všeobecně.

Zdalo by se někdy — a v dějinách bychom pro to našli dosti dokladů — že se církvi daleko lépe daří bez vlivu státního, než je-li se státem v jakémkoli, dobrém neb špatném, poměru.

Než: Může a smí církev pro nesprávný praktický stav zapřít skutečnost?

Jaká to má být skutečnost?

Již mnohokrát zde vyslovená a jsoucí základem všeho posudku: *Je-li Bůh základem a původem všeho, „a ne-*

ni-li nic bez něho z toho, co učiněno jest“, jakým právem by mohla církev připustit jen na okamžik domněnku, že by mohlo vůbec něco existovat, co by se vymykalo dosahu Boží moci a co by mohlo nezávisle existovat vedle toho, na němž jak stvořením, tak stálým udržováním v bytí a trvání závisí vše v každém sebemenším okamžiku času?

Církev, mající jistotu o Bohu, nemůže nikdy připustiti oddělení zájmů Božích od zájmů lidských, protože toto oddělení jednoduše neexistuje a tedy by potvrdila něco, čeho není!!

Odluka cirkve od státu je předně státu samému na daleko větší škodu než církvi: Odhlížíme-li od důkazu, že není Boha, kromě Toho BOHA, který se zjevil, a že s ním stojí a padá oprávnění státní moci jako každé jiné moci vůbec, nemůžeme dnes neviděti, že církev katolická se svým nesmlouvavým a daným zákonem, se svými požadavky a ideály nejvyšší mravnosti a ctnosti, ať je to již poctivost nebo spravedlnost, čistota rodiny a lože, jako čistota charakteru, ať je to obětavost a věrnost přísahy, je nejjistější oporou státu v jeho poslání: Nejjistější proto, že celá autorita spočívá na duchu lidském a autorita je právě hlavou a pojítkem státu v jeden celek. Dějiny jsou důkazem, že anarchie jde ruku v ruce s ateismem!

Ale i církvi jest odluka na škodu: Církev jest společnost samostatná sice, ale společnost duchovní. Jako se tělo skládá z těla a duše, při čemž tělo jest nositelem duše v tomto stavu a jen v těle může člověk dojiti nyní svého poslání, protože tvoří duši podklad k její činnosti, tak i spojení církve se státem tvoří organismus, v němž církev dodává hodnoty duchové — mravní, stát pak slouží této snaze po zdokonalení lidského života tím, že jí skýtá prostředí a podmínky, v nichž se toto zdokonalování děje. Církev sice žila po staletí bez uznání států a žila dobře, ale přece k dosažení jejího světového a věčného cíle je potřebí harmonie obou složek veřejného života, duchovní a hmotné. Jak by církev mohla zdárně působit na lidstvo a tím rychle dosahovat svého cíle a v míře nepoměrně dokonalejší, kdyby veřejný život byl řízen zákony, prodchnutými křesťanským duchem, kdyby zákon chránil ctnost a zamezoval pohor-

šení atd. ! Jak je naopak obtížno, nedbá-li stát církve a její vůle : Vzpomeňme jen svěcení svátečního dne, neděle, svátků, jestliže stát nenařídí nedělního klidu ! — Jestliže církev někdy svolila nebo mlčela k odluce od státu, bylo to jen v případě, kdy bylo nutno voliti ze dvou zel zlo menší, kdy totiž stát by církvě využíval nebo ji pronásledoval.¹

Jest jasno, že odluka církve od státu odporuje živé a skutečné víře v Boha a že je plodem doby, která otráвила duše skepsí a vyřadila skutečnost Boží existence z praktického života !!

Člověk, věřící živě v Boha, může mluvíti pouze o poměru církve a státu.

K tomu jest základem slovo Spasitelovo :

„Dávejte, co je císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu !“²

A zástupce Syna Božího na zemi, papež Lev XIII., vyjadřuje šíře totéž božské slovo v encyklice *Diuturnum illud*, ze dne 29. července 1881 :

„Církev uznává, že občanské záležitosti podléhají státní moci, jež jest na tomto poli zcela suverenní.“

V encyklice *Immortale Dei* (1. listop. 1885) vyslovuje toto stanovisko ještě přesněji : „Bůh rozdělil vedení lidského pokolení mezi dvě mocnosti, církevní a státní, z nichž jedna řídí věci božské, druhá lidské. Obě jsou ve svém oboru výsostné, obě mají také jisté hranice, jimiž jsou omezeny.“

A v okružním listě *Sapientiae christianae* (10. ledna 1890): „Církev i stát mají každý svou vlastní moc a žádá z nich nepodléhá druhé.“³

Těmito slovy je dán správný poměr mezi mocí světskou a duchovní. Sv. Tomáš Akv. pronáší týž názor : Moc duchovní i světská má svůj původ v moci Boží, a je tedy moc světská jen potud pod mocí duchovní, pokud je to určeno přímo od Boha, t. j. v tom, co se týká spásy duší, a je tedy v těchto věcech poslouchati více moci duchovní než světské. V tom však, co

1 Dr. Franz Meffert, *Katholik u. Staat, Missionsdruckerei Steyl*. 10. — 2 Marek 12, 17 — Luk. 20, 25.

3 Podle Otto Cohausz, *Wie stellst du dich zum heutigen Staate?* *Missionsdr. Steyl* — a *Cathrein* 435-6.

patří k dobru občanskému, (t. j. ve věcech čistě politických) jest více poslouchati moci světské než duchovní podle sv. Matouše c. 22: „Dávejte, co je císařovo atd. . . .“¹

Tím je stanovena zásada tohoto poměru:

„Ve věcech pouze politických jest stát nezávislý na církvi; podobně i ve věcech náboženských a mravních je církev nezávislá na státě. — Ale v tom, co se týká s různého hlediska obou moci, jest v případě rozdílnosti názorů nutno se podrobiti církvi a nikoli státu.

Jakkoli uším dnešního člověka se zdají tato slova při nejmenším pouhou teorií, uvidíme na málo případech a podle nich i v nejbližší skutečnosti, jak jsou prakticky jak důležitá, tak také časová. — Pravíme, že církev jest ve věcech duchovních, t. j. náboženských a mravních, neodvislá od státu.

Toto právo jí každý v teorii přizná, třebaš byly a jsou jistě filosofické nebo státovědecké směry myšlenkové, které patříce k zastáncům zásady, že stát jest jediným a nejvyšším zákonem a že jest sám sobě účelem, budou tvrditi naprostou poddanost církve státu.

Není ovšem možno dbáti názorů těch, které odporují jak přirozenému rozumu, tak i zjevení. Je-li náboženské přesvědčení, ať je jakéhokoli obsahu, tedy i katolické, na prvním místě záležitostí vnitřní a duchovní, jest jasno, že jakýkoli diktát se strany moci, která nemůže dokázati svého práva na ducha lidského, jest zásahem do osobní svobody. Nuže, svoboda byla jistě vždy uznávána za hlavní přirozené právo člověka a jen tehdy může se omezovat a jen potud, kolik má dotýčný omezující činitel na to právo. — Jestliže stát nemůže potřebovati a ani nepotřebuje práv *na poměr člověka k Bohu*, pokud se nedotýká veřejných zájmů, je jasno, že zasahování do nich mu nepřísluší.

Avšak i kdyby se týkal veřejných zájmů, vzpomeneme, že jen potud má stát právo, pokud mu plyne z moci Boží a že tedy nemůže této moci překročiti, jak jsme již ostatně dokázali výše, pojednávajice o rozsahu jeho moci.

¹ S. th. 2. d. 44. q. 2. a. 3., ad 4.

A již při pouhém zhodnocení obojí moci a jejího původu a poslání nemůže býti pochyby, že moc duchovní jest nad časnou, že zájmy věčnosti nemohou podléhati zájmům a změnám časovým, že blaho duše jest vyšší než dobra tělesná neb pozemská.

Ze Zjevení máme na důkaz této zásady o svobodě církve slavné slovo apoštolů, když jim bylo řečeno od vrchnosti: My jsme vám přísně zakázali v tomto jménu (Ježíšovu) dále učit: „Více se sluší poslouchati Boha než lidí.“¹

Právo k tomuto výroku nalézáme ve slovech božského Spasitele: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi, protož jdouce učte všechny národy.“²

To je rozkaz samého vtěleného Boha. Proto apoštolové kázali a křtili přes zákazy všech možných vlád a císařů, proto křesťané tak poslušní a věrní státním zákonům v této věci nemohli poslouchati, proto vždy, kdykoli světská moc zasahovala do moci církve, nesměli věřící poslechnouti, ať se jednalo o zákaz vyznávání svaté víry nebo o zákaz sloužení mše svaté a hlásání slova Božího nebo o omezování moci nástupce svatého Petra jakýmkoli placetum regium (kontrola papežských listů a výnosů k biskupům a věřícím toho kterého státu).

Církev má tedy z moci Boží neobmezenou moc a právo na duše věřících a názor, dávající státu všechnu moc, jest vždy a úplně protikřesťanský.

Ale i stát jest úplně neodvislý a nepodléhá církvi ve svém určení. — Jest ustanoven od Boha, aby řídil světské a pozemské věci, a má toto poslání od Boha přímo, nikoli od církve nebo papeže. Je tedy ve svém území neodvislý a nepodléhá ve své správě a v mezích svého určení nikomu kromě Bohu a jeho zákonům.

Je tedy nepravdou a odporuje katolickému učení, tvrdí-li se tendenčně, že církev si chce podmaniti nebo získati vlivu nad státy, jak jasně vyznívá z uvedených encyklik papeže Lva XIII.

Jsou-li však tyto normy dosti přijatelný, zdálo by se, že po-
1 Sk. ap. 5, 28. — 2 Mat. 28, 18.

slední slova zásady, již právě rozbíráme, jsou v rozporu s neodvislostí státu od církve: ve věcech totiž, které můžeme nazvat vzhledem k našemu rozdělení smíšenými, t. j. takovými případy, v nichž jest jak prvek pozemský či světský, tak také mravní nebo náboženský. Na př. manželství: Samo v sobě mezi katolíky neexistuje jiné možnosti než manželství církevní čili manželství, které jest vždy zároveň svátostí. Podléhá tedy v tomto směru jakožto svátost výhradně svaté církvi, která jediné může stanoviti jeho podmínky, překážky a pod. — Ale manželství má také mnohé následky světské, na př. vzájemné majetkové a dědické závazky, povinnost péče o zplazené děti, příplatky na ženu vzhledem k zaměstnání mužovu a pod.; v této věci jest kompetentním jediné stát. Ježto však svátostnost manželství jest věcí podstatnou a hlavní a ježto ostatní jeho okolnosti světské jsou pouze následkem tohoto svátostného spojení, podléhá manželství samo v sobě církvi a nikoli státu. To jest pouze příklad ukazující, kdy a kde má přednost a rozhodovací právo církev přistýku obou mocí, duchovní a světské.

Ale tento příklad nevyčerpává zcela možností, kdy církev má právo a mnohdy i povinnost zasahovati svou autoritou božskou do života poddaných ve věcech světských. Všimněme si, že i záležitosti čistě pozemské a časné, na př. zájmy a zákony sociální, mzdové, námezdní smlouvy a pod. nejsou jen a pouze hmotnými úkony nebo zařízeními, nýbrž právě proto, že je konají lidé svou duševní činností, mají často i mravní dosah a přicházejí do styku se zákonem Božím, ať už přirozeným nebo zjeveným. Jedná se tedy mnohdy o úkon, který jest sám v sobě a svým předmětem, o nějž se jedná, pozemským a světským, ale který také jest zároveň hříšným: Nuže, pokud se týče této hříšnosti, nikoli co se týče světského předmětu, má církev *právo* i povinnost zasahovati jménem Božím a upozorňovati, po případě i svými prostředky donucovati státní moc k respektování Božích zákonů.

Kdyby tedy některý stát potlačoval hospodářsky a úmyslně věřící pro jejich víru, kdyby některý stát vypověděl nespravedlivou válku, kdyby hlásal falešné sociální zásady, má cír-

kev právo a za okolností k tomu účelných i povinnost prohlásiti rozpor mezi zákonem Božím a jednáním takového státu.

Je tedy, krátce shrnuto, moc církve na věci smíšené se zájmy světskými a mravně-náboženskými nepřímá, kdežto na věci čistě nábožensko-mravní přímá, co do věci pouze světských, žádá. Papež Pius IX. zavrhl v Syllabu větu: Církev nemá moci zasahovati do časných věcí ani přímo ani nepřímo.

Zůstává tedy ideálem křesťanského státovědeckého názoru spojení obou mocenských činitelů v mezích jejich oborů pod zákonem Božím přirozeným a zjeveným, pracujících v opravdové lásce a vzájemné podpoře a vědomí věčného určení člověka i lidstva k pozemskému i věčnému jeho blahu.

P. Jan Ev. Urban O. F. M.

Pláč Ježíšův nad národem.

Dojemně i hřimavě dovede Pán promluvit, než nejmocnější jeho řeči jsou přece Jeho slzy. Jaké tajemství! Ten, který u druhých sušil slzy a promlouval konejšivě: „Neplač“, nemůže zadržeti proud vlastních slz. Jenom duše dovede vytušiti, co se v duši Spasitelově odehrávalo, a s ním plakati, jako dítě pláče s matkou, třebas její slzy nechápe.

Slzy Ježíšovy tekly, když láska Páně *naposled* se ubírala do Jerusalema, aby slavila své velikonoce; tentokrát krvavě na Kalvarii. Tam, kde cesta poutníků s výše hory Olivetské se sklání do cedronského údolí, odtrhuje se unavené oko poutníkovo od prachu a zachycuje nad údolím první jásavý pozdrav svatého města, jež mateřsky rozpiná mramorová paže a nastavuje zlatem zdobenou hlavu k polibku. Ký div, že radost zmocňuje se davu, chystajícího se doprovoditi šátky a palmami Pána do města svých otců. (Linhardt). A již vychází zástup z města vstříc.

V té chvíli, kdy Jerusalema se položil mu k nohám, propuká

Ježíš v pláč. Viděl do budoucna. Král králů a královské město musí v hrozně tragice zahynouti jeden od druhého ; On vykřívá slepotou města, ono zahyne božskou povinností spravedlnosti trestající.

Zda nevystavil On Sion Šalomounem jako baštu víry a pokoje ? Zda nevyvrátil jej na čas za pokání ? Zda nezbudoval jej znovu Esdrášem při obnově smlouvy své ? Zda nevyslal mu před svým příchodem hojně králů a proroků, milostí a navštívení ? Teď, kdy přichází sám a uchází se celou láskou svoji, svým vnitřním bohatstvím o uznání kupevnění spolku věrnosti a stvrzení ve věčný spolek lásky, vidí sebe nepochopena, odmítnuta.

Proto slzy a pláč. Dojemný je pláč matky, oplakává-li ztracené dítě, syna, dceru, jež jí vyrvala smrt, anebo ještě hltavější svět. První je pláč lásky, druhý litosti, jež přinášívá s sebou požehnání a polepšení. Jiný je pláč otce. Když pláče muž v boji otužilý, jehož leccos tak rychle nedojme, jistě už mu puká srdce. Takový pohled zdrcuje, neboť za takovým pláčem nechodívá ani milosrdenství, ani polepšení, ale zděšení a kletba. Avšak, co říci, pláče-li sám Bůh ? Jak to as působilo na apoštoly a zástupy. Srdce jejich kamenělo. Neboť za takovým pláčem, to tušili, jde zkáza, vyhlazení do kořene.

Jak překrvácelo srdce, když oči Jeho náhle zrudly ! Jak hluboko muselo se mu hoře zahrýzti do srdce, když uprostřed radostného opojení se nemohl žalu ubrániti. Jak miloval svůj národ !

Ubohé město, nepoznáš nikdy, co je ti k pokoji, neboť hustá mlha zastírá oči tvé ; nevidíš viny své a netušíš zkázu svou, tak strašnou, jaké neznají dějiny. „Přijdou nepřátelé a oblehnou tě a sevrou se všech stran a na zem povalí tebe i dítky tvé a nenechají kámen na kameni.“ Jak příšerně zní ta hrozba z úst dobrého Pastýře, jenž ani jediné ovečky se rád nevzdá. A jak děsnou musela býti zaslepenost vůdců národa, kteří se cítili tak bezpečni v boji proti Bohu svému.

Nad kouřícími sutinami Jerusalema vidí vševídnoucí oko Páně do budoucna zradu dnešních křesťanských národů. Pohanští

národové starověku zhynuli nemravností. Dnešní Evropa stoná a hyne oběma, nevěrou i nemravností.

Jak hrozně ztrestal kdys Bůh tanec lidu svého kol zlatého telete (2. Mojž. 32, 1). A hle, zda neoživla za dnů našich snaha lidí zhmotařstělých, utéci svému pravoplatnému Bohu a stvořiti si bůžka podle chuti své! Přímou usilovně hledí odvrátit důvěru lidu v Boha a posly jeho, rozmlouvající s Bohem na výšinách, a *vtáhnouti věčnost do služeb žádostivosti a časnosti a ji zneucítiti!*

Jak strašně potrestal svůj lid, když v Settimu smilnil s dcerami moabskými (4. Mojž. 25, 1). Od té doby uplynulo na 3.000 let a světlo i síla křesťanství, v němž nečistota nemá býti ani vyslovena (Efes. 5, 3), žije v nás; ubýlo však nečistoty? Naopak, stává se nestoudnější den co den. Celé kupy časopisů slouží jí a řada umělců jí holduje. Obchody, výkladní skříně a plakátové sloupky jsou jí k službám. A lidé čtou a vidí ji, a zvířecnost v člověku těžce přemáhaná svatostí, dráždí a strhuje ke zhořadlosti.

A není řídkým případem, že podobný duch hledí proniknouti i mezi ty, jež vyvolil si Bůh a podržil své službě. Po nich požaduje služba Bohu obětí, vedle sebe však vidí tisíce, kteří nechtějí ničeho slyšeti o Bohu a jeho příkázáních a jímž se přesto dostává cti a majetku. Utekli by rádi k Bohu, jako kdys Jonáš (Jon. 1, 3), jsouce plni stesku jako Jeremiáš, že Bůh je přemluvil a oddělil ze středu druhých, a oni posmívání a tupení musí žiti a mluvit, jak lid kolem nich nemluví a nežije (Jer. 15, 10; 20, 7). Nepocítili jste všichni takové pokušení, kde bychom nejraději vše odhodili, co je nám svatým, a Bohu upláchl a jeho hlasu unikli, jen abychom mohli být jako svět vůkol nás?

Bůh však žije a bude žiti, až poslední modly dneška v prach se rozpadnou (2. Mojž. 32, 20). Frivolní a zavilý boj proti náboženství v našich zemích strhuje národ do záhuby. Dnešní náboženské a mravní poměry budí hrůzu v nás. Vždyť náboženství je poslední pojítka, které nás víže s kulturou. Až jednou bude i to pouto přetrženo, pak sbohem, kulturo, pak bude svět jevištěm mnohem hrůznějšího divadla, než byla válka svě-

tová. V té šel národ proti národu, ale pak půjde každý jednotlivec, člověk proti člověku, nebo jak Pismo sv. praví: Syn proti otci, dcera proti matce a opačně. Snad stojí již někde na ruské stepi, či jinde, nepřátelé, kteří náš národ obklíčí, sevrou, jeho děti na zem povalí a Prahu roznesou na koňských kopytech.

Kdo má svůj národ trochu rád, nedopustí rozvrat obecný, nýbrž bude pracovati ze všech sil proti. Nejde tu o nás, nýbrž o naši mládež, národ, šťastnou či nešťastnou budoucnost.

Kéž není náboženský boj ve vlastech našich i vůkol nás (Rusko, Španělsko) ani umíráčkem ani hranou národu našemu, ale vzpruhou, signálem k lepšímu obratu, životu spořádanému podle víry otců našich, aby konečně celý národ poznal čas navštívení svého a co je mu vpravdě k pokoji.

Vincenc Kramoliš.

Ať vidím...

I.

Jest neděle druhá po devítníku. Nemnoho lidí spěchá, aby byli blízko Bohu. Žijeme v nové době, kdy Bůh je odložen jako stará móda a kdy pouze holý světský rozum a jeho obdivovaný syn důvtip jsou uznávaným bohem, protože tvoří stále novoty. Než přece, i když se lidé nevalí v zástupech jako do biografu, dům Páně se naplňuje. Ostatně byl by pln, i kdyby snad jedině kněz a jemu přísluhující hoch byli přítomni, byl by zcela jistě pln jen jedině čisté duše lidské – vždyť ona, jsouc živým chrámem Ducha sv., převyšuje jakýkoli chrám z kamene — a s ní též pln Ducha Kristova, jenž přece nad všecko pomyšlení je všude, vše jest jím plno. A kdyby snad, připusťme, ani kněz, ani jiný člověk nepřišel do chrámu, Bůh proto nebyl by ještě opuštěn. Cožpak nepřehledné zástupy andělů a svatých nebešťanů v počtu mnohem větším, nežli je v matematice možným, neobstupují Otce? A což není jisto, že není vůbec prostoru v nebi ani na zemi, jenž by byl prázdný, jímž by nezvučel chva-

lozpěv lásky k Bohu? Můžeme tedy býti zcela uspokojeni, neboť chrám, o němž se zmiňují, je skutečně pln, a to nejen bytostí nebeských, svobodných a osvobozených, nyjících slasti pohledu na Boha, ale též pozemských, duši v mase a krvi, hledajících Dveří, jimiž by vešly v pravý svůj domov k Otci — a mezi těmito, ku podivu, vtěsnáno i několik těch ubohých opovázlivců, ponuknutých od ďábla, aby byli ostatním překážkou. I považte, do chrámu putují tedy nebešfané, aby velebili, pozemšfané: ctnostní, aby milovali, hříšní, aby pokání činili a vzdávali díky za milost odpuštění — ale — též zlí — aby se — rouhali . . .

Mezi nimi vstupuje do chrámu člověk, skloněný jako by byl zamyšlen. Ale ne, není zamyšlen; spíše nemyslí na nic. A opravdu, myšlenky se ho bojí, neboť je to člověk, jenž touží tolik po Bohu, že je pln jediné té širavé touhy. V jeho mysli není tudíž myšlenek, obrazů a představ, jediný hlas lásky, ale v pustině, hlas volající o pomoc, hlas lásky o lásku, hlas, jenž sám sobě je tajemstvím, neboť stav toho člověka jest stavem náhle oslepeného. A tento člověk byl oslněn láskou Boží. Jak rád by ji opět spatřil, jak rád by trvale patřením na ni se kochal, ale dnes nevidí, než stěnu, stínovou stěnu, jež se mu vztyčuje takřka v očích. Kdysi bývala jeho duše jediným zrakem, leč dnes podobá se černým sukem zastřenému oknu. I nezbývá mu, než volati po Bohu, protože Bůh jest ona láska, jež ho oslepila. Avšak nemyslete si, tento člověk není blázen! Slepota nepomátla smyslů ani neuloupila duši bohatství ctností. Jen rysy skrývaného smutku jsou zřejmy v jeho tváři; ale velikost hoře, jež zakusil a zakouší, dovedla by strhati podobu a nasaditi stařeckou masku, kdyby totiž nebylo trpěno pro lásku, jež je životem a krásou. Jeho smutek, snad příliš veliký, aby mohl býti poznán, zastřen jest neproniknutelnou trpělivostí, pročež jest ušetřena jeho tvář. Jsa trpěliv, čeká a věří, že jen láskou se Lásky opět dovolá. Tak vchází tento podivný člověk do chrámu s ostatními.

Začíná bohoslužba. Z neviditelných oblastí padají hřimavé chvalozpěvy andělů, jistě padají jim v letu se rtů, přítomní slyší však jen úvodní fortissimo varhan. Ale velmi brzy se ztišuje

jako šelest křídel ptáků, když usedají, až jen tlumená melodie doprovází tajemný zpěv kněze.

Než v zápětí, neočekávaně rozehrává se nová, podivuhodnější hudba, hudba neslyšitelná, možno-li tak říci, tím však bouřlivější. Nezáleží přec na tom, zda ji kdo z lidí slyší, vždyť jsouc částí bohoslužby, jest určena Bohu. A před Bohem jest mohutná jako samostatný živel. Ostatně — lidé ji ani slyšeti nemohou, ač ji vyluzují, protože zde v chrámě jeden o druhém neví, každý je sám se sebou a se svým Bohem, a potom okamžikem, kdy by zalehla v jich vlastní sluch, zanikla by bez ozvěny, poděšivši je až k útěku, neboť hudbou tou jsou výkřiky duší všech v chrámě přítomných, modlitby jejich: tiché, něžné, žalostivé, náročné, vzpurné a drzé, ba i rouhání hrubá a výsměchy, slučující se v jediný halas, disharmonickou smršť zvuků. Nyní pochopujete, že tuto bouřlivou píseň o tolika verších, kolik duší ji křičí, může slyšeti pouze Bůh sám. Já to vím zcela určitě, neboť hle, Bílý květ ve zlatém květináči se zachvívá jako vánkem. A též rouhači to ví, jinak by se nerouhali.

Vzduch v lodi chrámové víří, jsa tříštěn a hnán údery zvuků tohoto nezbadatelného zpěvu duší, jenž neustává. Nyní jako vlny se přelévá a oživuje, neboť jistě Bůh sestoupil. A již nejen vzduch, ale vše, věci neživé i duše, chvěje se přítomností Boží. Duch Kristův rozlit je vůkol. Díky, nadarmo neúpí duše; již přišel, aby vyslyšel. A Slovo umlčuje řev a každé duše zvláště se táže: Co chceš, abych ti učinil? Nato opět zní hudba: Všechny odpovědi dohromady, jimž Duch Páně dopřává sluchu, toť hrůzný sbor šilených hlasů:

Chraň mou nevinnost!
Pokoř mé nepřátele!
Zdraví dej, jiného nežádám!
Nauč lid pravdě!
Znič bezpráví!
Tvé vůli svaté chci se podrobiti zcela!
Ať se zdaří můj plán!
Bídy nás zbav!

Porozumění u představených!
Klid v rodině!
Potrestej lživládce, jsi-li!
Odejdi — neznám tě —
neboť — — nejsi — —
— — — — —

Tak rozličná přání, touhy, žádosti! Změt požadavků jako drásající nesouzvuk dere se v harmonii lásky Ježíšovy. Co učiní? Oslyší, nebo dá každému podle přání? Dosud vždy dával, vyslýchaje i prosby pošetilé — pro jednu jedinou duši, jež chtěla, čeho On přikázal chtít. A ona chtěla Boha samého, nechťela ho jen pro sebe, nýbrž pro všechny. Tak pro ni ospravedlněny bývaly prosby všech a pro lásku její vyslyšeny. Zdali i dnes je přítomna ta blahoslavená? — Ano — i dnes v takové spoušti hlasů někdo volal, chtěje, čeho Bůh přikázal chtít. Ježíš by nevyslyšel pošetilé prosby mnohých duší, nýbrž podrobil by je strohé kázni životní, aby byly přivedeny k Otci skrze bolest — kdyby — kdyby právě onen člověk se skloněnou hlavou a slepýma očima nebyl se též připojil k té vřavě svým voláním Boha. Ač duše jeho byla stísněna osamocením a jeho ustavičné volání po věčné lásce jakoby zakřiknuto — a jeho celkové úsilí tak velmi namáhavé, skorem marné, přece se vzchopil, aby zavolal a aby odpověděl. Stav jeho duše byl tuze těžký; ale nebyl to trest Boží ani následek hříchu, to věděl. Bloudil, nebo byl zaveden? Je možno, že zabloudil; zcela jistě však ne skrze hřích, spíše skrze svedení toho zlostníka, jenž neustále obchází duši, aby ji mátl. Neboť ďábel strašlivě běsní, nepodařilo-li se mu po četných pokusech zmocnit se duše, koupající se v jasu lásky Boží. A uklidňuje svůj vztek tím, že s ní aspoň pohrává, což jest mu možné dopuštěním Božím. Anebo snad Pán sám si ji vede údolím stínů smrti? Ach, jak těžko, jak nesnadno je luštití problém stavů duše, spějící za Otcem! Ale nechať s ním bylo jakkoli, tolik sil mu ještě zbývalo, že mohl zvolati; vždyť se jednalo o jeho život, doslovně o život! I volal, mezitím co jiní řvali nesrozumitelně, sladké jméno Ježíš, pomalu, hlásku

po hlásce. Ale kdežto křik jiných vyraňuje z hrudi šíleně hnal se prostorem chrámu a o stěny se tříštil, hlas jeho ztrácel se v hlubinách nitra. Byl přece jen sláb. Až tu pojednou jako zá-
zrakem, když Slovo ozvalo se otázkou, čeho mu potřebí, slabost veškerá prchla, jazyk se rozvázal a on silou lví mohl do příboje výkřiků vykřiknouti: Ať vidím! . . . Každíčkou buňkou těla a každíčkým záchvěvem duše cítil, že to byla odpověď pravdivá a jediná, již byl schopen a nucen vysloviti, neboť pravila vše. Jakkoliv dříve plašival pochybnosti jen pasivním odporem a ač odnikud nepřicházela naděje, zůstával v trpělivosti, nyní, nyní nejen nepochyboval, ale pevně věřil, že se vbrzku vše změní. Za tmavou clonou před jeho očima probleskovalo světlo. Musil věřit v zázrak. A zatím co Pán stále se ještě tázal a on stále ještě jako odezvou odpovídal totéž: Ať vidím! . . . pomalu, hlásku po hlásce jako svaté jméno, nabýval nezviklatelné jistoty, že bude vyveden z bludiště a obrácen k světlu. Již hlavu instinktivně zvedal a oči přivřené tíhou tmy otevřel k zázračnému pohledu — avšak — ještě temno před ním.

Kdyby nebyl slepý, byl by rozpoznal, že ona temnota jest přesně ohraničena, že je tvarem. Stál před ním několik kroků jiný, černě oděný člověk, podobaje se sloupu. Nejsvětější Obět blížila se pozdvihování. Již všichni v chrámě, i ti, kteří více lhostejně nežli se zápalem účastnili se bohoslužby, klečeli na dlažbě před příchodem Pána. Jenom ten černý člověk stál dosud vzpřímen jako navzdory. Bylo rozčilující uvážiti, že on svou pýchou, jež byla zřejma v jeho ztrnulém postoji, když Slunce spásy vyjde nad obzor, vrhne dlouhý, černý stín na duše, jež pokorně klečí za ním, a že ony nespátří Boha. A byla to myšlenka tím trapnější, neboť za jeho prkennými zády nebyl jen onen slepý člověk, očekávající zázrak, ale též mnoho duší zdravých, jichž splnění proseb záviselo přímo na spatření Těla Páně, pakliže se mu úmyslně nebo bezděčně nevyhnuly. Nevím, co si mysleli ti, kteří klečeli v místech onoho stínu, jenž již se plížil jako škodolibý úsměv po tyranově tváři, aby jim zmařil velikou radost z pohledu na Pána, ale slepý člověk nepřestával

věřiti, že tma pomine a den se přiblíží. Arci o onom člověku, jenž rouhavě a vyzývavě stál před blížícím se Bohem, neměl tušení, nevidá člověka před sebou, ale beztvárnou temnotu v sobě. A již se zvonilo na znamení, že Slovo tělem učiněno, on však stále ještě v temnu. Zbývalo ještě jen několik vteřin k svatému okamžiku pozdvižení. A Bohu díky, konečně přece v tomto kratičkém zlomku času stala se s ním změna. Až do této chvíle měl oči, ale bez zraku; byly jen zrcadlem, jež přijímá v sebe obrazy stvořených věcí a bytostí fysických před sebou, o těch však, jež jsou za ním, ničeho neví. Tak Bůh byl někde daleko za ním, nebo snad v něm; neboť to, co mohl ještě viděti před sebou, bylo překážkou, aby neviděl do sebe, tudíž temnotou jeho citlivým očím. Nemohl zůstati sklem, v jehož lesku obráží se krása i ošklivost, chtěl býti něčím více, chtěl zrcadlit jas Boží lásky v sobě tak, jak ho již jednou zrcadlil, dříve než jím byl oslněn. Ale nyní, Bože, co se to děje? Temnoty před ním se pohybují a on vidí, předměty sice, ale jako by ozářené nebeským světlem. Již může i očima pohybovati, je upoutáván mystickým chaosem světél a stínů, budí se zájem. Nyní se tma úplně rozplývá a stéká jako černý lak někam do hlubin (černý člověk byl pokořen, několik dětských rukou jej strhlo na kolena. Ta opovážlivost!), pozadí se čistí, zjasňuje, již jen šedavé mlhy obstupují zrak, jako by zápasily o nížinu, z níž jsou vypuzovány sluncem, a nyní, ó dive, oči jeho vidí — vidí: . . . skloněné postavy neznámých bratří před sebou — pak oltář . . . ozářeného sluhu Božího . . . a za ním . . . nad jeho hlavou . . . zlatá oblaka . . . jas . . . SLUNCE . . .

To jsi ty, Lásko, já tebe vidím — a mohu viděti! . . . volá pohnuté slepoty zbavený člověk. A Ježíš odpovídá: Jak jsi chtěl . . . a jeho láskyplný pohled je tak posvátný a neodolatelný, že duše člověka, roztoužena, chce ještě více: Polib mne políbením úst svých! . . .

Jan Rubín.

Hroby bohatýrů v Římě.

Hroby sv. Aloise z Gonzagy a sv. Jana Berchmansa.

Komu patří mládež, tomu patří budoucnost. Aby katolická mládež byla vychovávána v duchu náboženském ano římském, založil prozíravý sv. Ignác památnou „římskou kolej“ (*collegio romano*). Ve stínu katedry sv. Petra, v ohnisku světa katolického měli zejména kandidáti stavu kněžského býti v koleji vychováváni pro budoucí své povolání a měli ducha římského roznášeti po světě celém. Začátky koleje, umístěné v soukromém domě pod Kapitolem, byly skromné, a žáků nebylo možno přijat ani sto. A přece se každým rokem hlásilo jich víc a více. Kolej se stěhovala z domu do domu, až se konečně našel mecenáš v osobě papeže Řehoře XIII., který plán Ignácův přijal za svůj a vystavěl kolej novou a velikou nedaleko Pantheonu. Od těch dob bude se kolej jmenovat „universitou gregoriánskou“ a stane se nejslavnějším učilištěm filosoficko-theologickým. Italská vláda roku 1870 universitu zabrala. Kolej musila se znovu stěhovat do místností temných v palazzo Borromeo, až se jí ujal nový mecenáš: Pius XI. vystavěl pro ni budovu nádhernou a monumentální na Piazza della Pilota. Kardinál Bisletti jako zástupce papežův ji jejímu účelu odevzdal na počátku školního roku 1930. Universitu navštěvuje na 1.700 posluchačů. Z horčičného zrnka vyrostl strom, „který pouští ratolesti veliké, takže ptáci nebeští mohou bydleti pod stínem jeho“.

Ve zdech koleje římské, jejímž heslem bylo a dosud jest: *religioni et bonis artibus*, kvetla věda, pěstováno bylo umění a zaséváno símě ctnosti. Tady světlem církevní vědy svítili učenci jako: Toletus, Suarez, Bellarmin, Cornel a Lapide, de Lugo, Taparelli, Perrone, Franzelin, Patrizi, Palmieri, Secchi, Mazzella, Liberatore, Wernz, Billot. Sem chodili doškoly žáci, kteří se později proslavili jako horliví hlasatelé slova Božího, svědomití úředníci, preláti a kardinálové. Ano dvacet papežů od Řehoře XV. až po Pia XI. vyšlo z těchto poslucháren.

Ale nejkrásnější ozdobou římské koleje jsou lilie a růže, které v ní vykvetly: Alois z Gonzagy, Jan Berchmans, Jan Křtitel de Rossi, Camillus de Lellis, Leonard a Portu Mauritio, Balducci, Rudolf Aquaviva, Oliver Plunket, Marek Štěpán Crisinus, Kašpar de Bufalo, Robert Johnson, Tomáš Hemmerford, Jan Wall, Robert Soutwell s jinými mučedníky anglickými.

Do římské koleje chodili tedy do školy také oba naši mladíci hrdinové. Dosud se s úctou zachovávají světničky, ve kterých bydlili.

Život jejich byl krátký, sláva jejich je nesmrtelná. Alois byl z rodu šlechtického a prožil mládí jako páže na dvorech knížecích okouzluje pány a dámy nevinným okem a prostým slovem. K vyššímu volán, zřiká se dědictví a vstupuje do noviciátu jezuitského v S. Andrea na Kvirinále, kde byl před ním novicem sv. Stanislav Kostka. Po řeholních slibech studuje v římské koleji. Roku 1590 vypukla v Římě nakažlivá nemoc. Jesuité uchystali pro chudé nemocné špitál a Alois byl jedním z nejobětavějších jejich ošetřovatelů. Nakazil se a zemřel jako oběť lásky 21. června 1591 máje 23 let. Papež Benedikt XIII. prohlásil jej svatým roku 1726.

Život sv. Jana Berchmansa byl ještě jednodušší. Narodil se v Belgii r. 1599. Otec byl koželuhem a dost chudým, takže se Jeník, který chtěl býti knězem, musil na studiích v Mecheln sám vydržovat, jsa u kanovníka Froymonta zároveň sluhou. V jezuitském noviciátě, do kterého vstoupil, žil tak dokonale, že ani jeho představení ani jeho spolunovicové na něm žádné chyby nepostřehli. Po slibech odjíždí z rozkazu představených přes Paříž, Lyon, Milán a Loreto do Říma na studie. Bydlí a studuje v římské koleji a nadáním, poslušností, láskou k čistotě srdce a k Rodičce Boží je světlem na svícně svým spolužákům. Jeho zásadou bylo: „cum his tribus, libenter morior“ (s řeholí, růžencem a křížem rád umírám). Zemřel r. 1621 ve věku 22 let a Lev XIII. prohlásil jej svatým.

Stanislav, Alois a Berchmans jsou vonným trojlístkem Tovaryšstva Ježíšova a sympatickým vzorem studující mládeže.

Navštivme teď chrám sv. Ignáce, ve kterém jsou hroby

těchto jeho dvou velikých synů. Nalézají se v kaplích křížové lodi. Kaple vpravo zasvěcena je sv. Aloisovi. Oltářní obraz celý z bílého mramoru, představuje oslavu světcovu, který je anděly nesen k nebesům, odkud mu letí v ústrety jiní andělové. Světec je znázorněn v životní velikosti. Z krásné tváře vyzařuje pokora a nevinnost. Je to dílo známého nám již sochaře Le Grosa. — Pod oltářem odpočívá tělo našeho svatého. Je v drahocenné urně z modravého lapislasuli.

Krása oltáře a hrobu vyniká zvláště na svátek sv. Aloise, kdy tone v záři světél a lilí a kdy římští studentici v ladném oděvu pážat přijímají od Aloisových ctitelů a ctitelek zalepená psaní a kladou je k urně svatého patrona.

Naproti hrobu sv. Aloise je hrob sv. Berchmansa. Urna s jeho tělem je rovněž z lapislasuli, ale jinak je oltář jednodušší a představuje vypouklou práci zvěstování Panny Marie. — A ještě jeden velikán je zde k časnému odpočinku uložen: sv. Bellarmín, učitel Aloisův, který, pozoruje ctnostného žáka, vyslovil přání, býti pochován vedle něho. Dosud je však jeho hrob jednoduchý, protože prozatímni.

Kostel sv. Ignáce činí svou velikostí, výškou, mramorem stěn a piliřů, štuky a zlatem na návštěvníka mohutný dojem. Je to hlavně obrovský obraz na klenbě střední lodi, který jak svým námětem, tak svým odvážným pojetím a provedením pozornost divákovu docela zaujímá. Do kostela přichází i mnoho nekatolíků obdivovat obraz. Znázorňuje vstup sv. Ignáce do ráje. Světce přijímá Ježíš Kristus s křížem v rukou. Kolem Ignáce poletuje roj andělů v přerůzných polohách a pohybech, oslavujících velikého světce. Na úpatí ráje, klenoucího se nad obrovskými sloupy, jsou znázorněny gigantskými ženskými postavami čtyři díly světa, Evropa, Asie, Amerika a Afrika a každá vysílá k ráji řadu svých příslušníků oslavit zakladatele Tovaryšstva Ježíšova, které vykonalo divy na zachránění nebo zvěstování pravé víry v oněch krajích. Ze dvou velikých pánví slehá oheň, na kterém andělé zapalují pochodně. Nad pány psáno: „*Ignem veni mittere in mundum; et quid volo nisi ut accendatur.*“ Ignác a jeho tovaryšstvo zapálilo ohněm

víry veškeren svět; za to se dostává teď sv. Ignáci nebeské slávy. Ta jest myšlenka obrazu, opravdu velkolepého.

Jeho původcem je mistr perspektivy jesuita Ondřej Pozzo, který je též autorem hledané knihy: „*Perspectiva pictorum*“. Obraz zaujímá celou klenbu střední lodi, která je 18 metrů široká a asi 40 metrů dlouhá až ke kopuli. Je to tedy největší obraz v Římě, plný života a pohybu a barev, podle vkusu barokního.

Kostel sv. Ignáce je kostelem university gregoriánské; v něm konají se bohoslužby a slavnosti university, a je povznášející viděti veliký kostel naplněný seminaristy různých kolejí a řádů a národů. Šťastná mládež, která má zde stále před očima světlé vzory sv. Aloise a Berchmansa, z jejichž hrobů slyšeti dojemná slova:

*Zpívat chci o lásce a spravedlnosti
tobě, Pane, písně.*

Přičiním se, bych bezvadně životem krácel.

Žítí budu se svědomím čistým

ve své domácnosti;

nehodlám ni v mysli se zabývati

věcmi ničemnými. (Žalm 100, 1. 2. 3.)

Dr. J. Hudeček C. SS. R., Řím.

Mystik se dívá na obyčejné věci.

Cigareta! Zobrazuje pomíjivost. Tutto passa — vše míjí, volala by svatá Kateřina Sienská, kdyby viděla někoho kouřiti. Todo es nada — vše je nicota, volala by svatá Terezie.

Cigareta — toť tráva, jež dnes jest a zítra shoří podle kázání na hoře. (Mat. 6, 30.) Vše se rozplývá v dým. A zbývá jen popel — pravá podstata lidské tělesnosti. Prach jsi a v prach se obrátíš. Kouření by mohlo býti úkonem adoračním, kdyby člověk kouřící byl pamětliv své nicoty a kdyby si řekl: Sic transit gloria mundi, když odhazuje opalek.

Avšak člověk nekouří, aby vyznával svoji slabost, nýbrž aby na ni zapomněl. Hlad, žízeň, zimu, nepohodu vydržel volák, měl-li cigaretu. Při útoku kouřil kdekdo. Kouřením se překonává strach. Kouření je znak mužnosti. Malí hoši kouří tajně, poněvadž by rádi byli muži. Ženám nesluší, když kouří.

Moralisté budou vykládati, že kouření je vášeň. Hygienikové budou říkati, že kouření škodí zdraví. Finančníci si budou stěžovati, že tolik a tolik milionů se ročně prokouří. Estetikové budou poukazovati, že kuřáci mají žluté zuby.

Ale lidé budou dále kouřiti, poněvadž se stydí za svoji slabost. Chtějí býti stateční, neboť jsou zbabělí. Chtějí býti klidni, neboť se rozčilují pro maličkosti. Chtějí býti mužni, neboť jsou křehcí.

Jeden misionář cestou vlakem kouřívá. Žertem prý odhaduje vzdálenosti podle počtu doutníků, jež cestou vykouří. Je to daleko tři viržinky, říká na příklad.

To je více než vtip. K pahrbkům věčným je daleko. Nohy člověka jsou slabé, srdce člověka je nestatečné, život člověka je krátký. Cigareta je míra lidství: míra síly, míra cesty, míra života. Jak daleko mám ještě? Snad již jen — jednu cigaretu.

* * *

Dívá-li se člověk na krabičku sirek, připadají mu na mysl jen obyčejné náměty, hodící se tak do školních čítanek. Malá jiskra — velký požár. Prometheus na skále — užitečnost ohně. Od křesadla k zápalce — vynalézavost lidského ducha.

A poněvadž takové náměty jsou ubohé, neútesné a přezývané mnohokrát, je patrné, že člověk má vždy jen takové myšlenky, jakých je hoden. Člověk myslící člověcky jest jako oběť Eliášova — vůl ležící na hranici a čekající, až nebe sešle oheň, který by jej strávil ke cti Hospodinově.

Sírka je kus dřeva, který nevzplane sám od sebe. Musí se mu pomoci. Trochu fosforu a síry ji učiní schopnou, aby se vzničila. Škrtni — zasyčí hlavička, prudce zahoří, zapáchne, ale potom hned ztichne, a plamének pokojně se vpíjí do dřeva. Rozeznej, co ďábelské a božské v tom škrtnutí! Zasyknutí hadí,

zápach zmaru — toť ďábelské. Tichý a čistý plamének — toť božské. To dřevo hořící — lidský duch. Ne to prudké vzplanutí, ale ten tichý plamen vítězí.

Archanděl Michael bojoval s ďáblem o tělo Mojžišovo. Kdo by pochyboval, že andělé a ďábli bojují o živoucí lidské duše?

Kdosi si dal práci a počítal, kolik sirek je v krabičce. Shledal, že jich tam je nestejně. Vypočítal, kolik získá továrník, dává-li do krabičky o sirku méně. Podivné, nač lidé přijdou a nač mají kdy.

Ó pastýřové duší! Počítají-li unudění lidé sirky, počítejte duše! Všechny jsou určeny, aby hořely ohněm Božím. Věčná Pravda dí: Oheň na zem pustit jsem přišel, a co chci jiného, než aby se vznítily?

* * *

— Proč vzdycháš? ptala se jehla hedvábí.

— Protože do mne pícháš, odpovědělo.

— Nerozumíš mi, pravila jehla, cítíš jen bodání mého hrotu: ale viz, co ti nechávám! Projdu tvým tělem a opět odejdu. Zato budeš zářiti stříbrem a zlatem: rozkvešeš spanilými květy a něžnými obrazy. A nakonec budeš zdobiti oltář Nejvyššího.

— Rci, jaké jest tvoje jméno? tázalo se hedvábí.

— Jméno mé jest Bolest, zašeptla jehla.

* * *

Na obyčejné věci se dívají netoliko špatní mystikové, ale také dobří povídkáři. Dobrý povídkář potřebuje pro svůj děj, aby se dva manželé rozešli. Je neuvěřitelné, že mu k tomu postačí utržený knoflík. Neboť utržený knoflík způsobí, že manžel je nespokojen. Z jeho nespokojenosti povstane hádka. Z hádky povstane nepřekonatelný odpor etc.

Také dobří ekonomové se dívají na knoflíky. Takový ekonom dovede udělati o knoflíku celou přednášku. Vyloží, kolik lidských rukou pracovalo, než se dostal knoflík na kabát. Začalo to v bavlněných plantážích. Prošlo se skladišti, přístavy, nádražími, přádelnami: tak vznikl látkový povlak knoflíku. Pak

se začalo dobýváním rudy železné, prošlo se hutěmi, tavírnami, plechárnami, strojírnami : tak vznikl plechový kotouček knoflíku.

Na knoflíky myslí i dobří humoristé. Jeden byv třikrát ope-
rován a máje jíti na operační stůl po čtvrté prosil ironicky chi-
rurga, aby mu to břicho udělal na knoflíky — prý pro další
případy.

Z toho vyplývá, že o knoflíku bylo řečeno již téměř vše.
Lze tedy opakovati o knoflíku jen obecné pravdy. Knoflík drží
vždy jen určitou dobu. Potom se utrhne. Utržený knoflík je
vždycky událost nepříjemná. Povaluje se pak leckde jako ne-
milá připomínka něčí nepořádnosti. Knoflík ovšem za nic ne-
může. Od chvíle, kdy jej přišli, byl trhán. Držel, dokud držela
nit.

I duše je tak trhána : pokušením, bídou, neštěstím.

Bylo jedno krásné děvče. I přišel svůdce nastrojený a uhla-
zený. Odolalo. Přišel svůdce bohatý. Odolalo. A na konec přišel
svůdce, který nebyl ani hezký ani bohatý. A děvče pod-
lehlo.

Proč? Ach, proč?

K přesmutným myšlenkám vedou i dobří novelisté, kteří
z knoflíku dělají příčinu neštěstí, i dobří ekonomové, kteří vidí
na knoflíku mozoly tisíce rukou, i dobří humoristé, kteří pomocí
knoflíku dávají špatné rady lékařům.

A proto nechte duši, ať vzpomíná na dobu svého nevinného
dětství, kdy utržený knoflík jí vnukal jen krásné a radostné
myšlenky. Bylo jaro a jižní slunce se opíralo o bílé zdi chalup.
A tam si chlapi hráli o knoflíky . . .

* * *

Vůdce národa měl na svém stole kámen, kterým po něm
hodil někdo z pošťvaného davu. I obyčejný kámen může mít
neobyčejný význam.

V Padově ukazují poklad v basilice sv. Antonína : množství
kalichů, monstrancí, relikviářů, misek, zlatých i stříbrných
stkvostů. Oči přecházejí, když se na vše díváš. Nakonec vez-

me kněz obyčejný kámen a řekne : A zde jest nejdražší věc tohoto pokladu — kámen, který míval pod hlavou sv. Antonín, když spal.

Hle, comůžte připomínati kámen : hřích nebo pokání za hřích.

Jinak sotva kdo si všímá obyčejného kamene. Lidé se divají toliko na kameny drahé. Poutá je, co visí na hrdle žen a co zloději kradou a imitátoři falšují. Kameny neobyčejné svádějí ke lži a loupežné vraždě. Kamenům obyčejným zbývá úkol obyčejný : aby sloužili pravdě a životu.

Pravdě : neb přikázal Hospodin : Kdo by se rouhal jménu Hospodinovu, smrtí ať umře : všechna obec uháže ho kamením. (Lev. 24, 16.)

Životu : neb z kamení se staví dům.

A dům je symbolem církve, chrámu duchovního, vystavěného k záchraně duší. Co neužitečného, v něm stalo se užitečným, co bez cíle, v něm našlo cíl, co nespojeného, v něm spojeno v jednotu. A kámen, jež zavrhlí stavitelé, stal se kamenem úhelným. Velekněží zavrhlí Krista, avšak Bůh ho oslavil, učinil jej kamenem úhelným - hlavou církve, aby sjednotil lidstvo veskeré, židy i pohany, jako kámen úhelný spojuje v celek dvě zdi.

Kamením bývali trestáni rouhači. Tak kázal Hospodin. Na dřevě pykali zločinci. Tak kázal Caesar. Ne na dřevě cedrovém, ale na dřevě obyčejném.

Kamení sloužilo majestátu Boha. Dřevo sloužilo majestátu člověka.

Kříž je dřevo. Umělý strom. Na jeho větvích místo ovoce visí člověk. Ten strom je mrtvý a neroste. Člověk je živý a umírá.

Hyne zloděj, aby pokladny byly bezpečny. Hyne lupič, aby pocestní pokojně mohli putovati. Hyne vrah, aby lidé jisti byli životem. Vždy totéž se dalo na dřevě : jeden umíral, aby všichni mohli žít.

Křížerodily ovoce : bezpečnost života časného. Jeden jediný zrodil bezpečnost života věčného. Nezakořeněn v zemi, jež se chvěla a pukala, neživen sluncem, jež haslo, strom z mrtvého dřeva nesl původce Života.

* * *

Když se stěhujeme, nestojí za to, abychom vytahovali ze zdi hřebíky. Nemají ceny. A přece nemůžeme býti bez nich. Zavěšujeme na ně, co máme užitečného a pěkného. Jen třeba je dobře zatlouci. Vezmeme kladívko, nasadíme hřebík a tlučeme na hlavičku. Někdy se zkríví. Je to naše vina : uderili jsme nerovně anebo příliš silně. Hřebík se nebrání. Neodporuje. Vniká do tvrdé omítky a neopouští místa, které jsme mu určili. Nese a drží věci, které na něj pověsíme. Země je přitahuje, ale hřebík je drží.

I jest hřebík obrazem Syna člověka, jenž nepřišel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil. Jenž nečinil vůli svou, ale vůli Otce nebeského. Jenž povýšen byv od země přitáhl všechno k sobě a přiblížil k nebi.

Mezi nebem a zemí pněl přibít hřebíky na dřevo. V místa hřebů vložil nevěřící Tomáš své prsty a zvolal : Pán můj a Bůh můj ! Rány hřebů si ponechal Pán i na svém oslaveném těle : neb jeho vzkříšení jest právě tak reálné, jako bylo jeho utrpení.

Svaté hřeby našla císařovna Helena. Když je vezla darem svému synu, vhodila jeden do hlubin Středozemního moře majíc v úmyslu navždy utišiti strašné jeho bouře. Svátý Řehoř Tourský to vypravuje v VI. kap. své knihy O slávě mučedníků a dodává, že od té doby se moře vskutku změnilo a přestalo býti tak nebezpečným.

Za tisíce let ponoří se do hlubin mořských potápěč a vynese svatý hřeb. Snad nebude už znáti jméno Boha, jenž na něm pněl a bude jej považovati — za obyčejnou věc.

Dominik Pecka.

Ritus mše svaté.

Podstatný obětní úkon mše svaté pochází přímo od Ježíše Krista. Sám o sobě je velmi jednoduchý. Vnitřní jeho bohatství, milostiplná jeho výplň rozvíjena však od prvních dob tklivými formami kultu. Hluboká úcta k nejsvětějšímu tajemství, živá víra a vroucí zbožnost k tomu nutkaly. Příklad, který dal

Spasitel při poslední večeři, byl apoštolům směrodatný. Bohoslužebné formy, obřady a modlitby, jimiž obětní úkon rozvinován a rámován v době apoštolské, staly se krystalizačními body bohatých útvarů mešní liturgie v dobách pozdějších.

Oběť eucharistická byla od počátku střediskem církevní bohoslužby. Věnována jí posvátná péče a šetřeno při ní svědomitě nejstarších tradičních zvyklostí, jež obětní úkon mešní provázely. Tento zděděný odkaz obřadní opíral se podle nejstarších svědectví patristických o ústní podání, obyčej jej potvrzoval a víra jej zachovávala. O některých nejstarších formách liturgie apoštolské zmiňuje se Písmo svaté. Jiným původ apoštolský souhlasně připisují sv. Otcové. Děkoslovná modlitba Spasitele před konsekrací při poslední večeři napodobována vroucím díkyčiněním, jež se rozvinulo v obsáhlou modlitbu chvály a díky. Ježto tato modlitba vrcholila vlastně v slovech konsekracních, dala asi později celému mešnímu úkonu neoblíbenější jméno (Eucharistia = díkyčinění). Chvalozpěv obsahoval vyznání víry v hlavní věroučné články, hlásané apoštoly. Též vzpomínka na smrt Páně (podle příkazu : To číňte na mou památku !) zvlášť modlitbou oživována (anamnese). I mezi proměňování a svaté přijímání vkládány zvláštní modlitby, jež měly ráz přípravy na hodné přijetí obětní krmě. Potřebu takové přípravy naznačil Spasitel umýváním nohou před první konsekrací a prvním sv. přijímáním. V modlitbách mešních, hlavně v přímlovách, jež vztahovaly se i na zesnulé, byl patrný ohlas velekněžské modlitby Kristovy.

Liturgie prvních tří století nevykazovaly větších rozmanitostí, jsouce odnožemi jedné apoštolské mešní bohoslužby. V ponenáhlem vývoji přibíraly však nové liturgické formy, jak toho vyžadovaly poměry i náboženské potřeby. I pronásledování a pobyt v katakombách nezůstal bez různých vlivů na útvar liturgie. Též na vznikající bludy v liturgii reagovalo. Přes velikou úctu k podání apoštolskému a přes živý vzájemný styk jednotlivých křesťanských obcí vznikaly s rozvojem křesťanského kultu časté různosti jak časové, tak místní. Jednota liturgie nebyla ztrnulá. Nebránila rozvoji podle poměrů a du-

chovných potřeb. Rovněž nepřekážela samostatnému organickému vývoji církevního roku. Tak přirozeným chodem připravováno rozvětvení liturgie ve dvou hlavních formách: západní a východní. Rozdily, založené v povaze křesťanských národů východních i západních, nutně se stále pronikavěji projevovaly. Jak bohoslužebná mluva, tak obřady výrazně to tlumočily. Bohoslužba západní pohybovala se ve formách jednodušších nežli východní. I dikce byla úsečnější a formou výraznější než na východě, kde bohatě rozvinována mluva obrazná. Ke konci 4. století byly liturgie ve svém vývoji už tak rozrůzněny, že právem se mluví o dvou velikých liturgických říších: východní a západní.

Různé praktické příčiny přispívaly k odlišné úpravě liturgie: Nutné krácení formulářů příliš obsáhlých, rekonstrukce nejstarších modliteb, jež nebyly složeny v názvosloví nicejském a proto od bludařů zneužívány, prakse výuky čekatelů křtu, kázání kajicnická, jakož i změny těchto praksí, provedené dříve na východě než na západě.

K svéráznému rozvoji mešní liturgie na západě přispěl vyvíjející se církevní rok, zatím co východní liturgie zůstávala církevním rokem nedotčena. Právě vlivem církevního roku vznikala v římské bohoslužbě živá, sytá pestrost mešních formulářů, jež jeví se v liturgii mimo obětní část (kánon). Části mše svaté, ovlivněné církevním rokem, připomínaly hlavní události z života Vykupitelova. Tak spojována skutečná svátostná přítomnost Kristova v tajemství oltářním s ideální přítomností Páně v církevním roce, v němž oslavován jeho život v díle vykupitelském.

Úpravami, provedenými papežem Damasem, Lvem I. a hlavně Řehořem Velikým, krystalisoval se a ustaloval se velebný staroslavý útvar bohoslužby římské, jež kořeny svými tkví v apoštolské liturgii, celebrowané sv. Petrem a Pavlem v středišti a ohnisku církve. Tato liturgie, jež stala se přední oficiální bohoslužbou církve, rozvinula se péčí velikých kormidelníků církve pod vedením Ducha sv. v mohutný strom, jenž v překypující životní síle posud vydává nové ratolesti . . .

Církev vždy pečlivě dbala, by vše, co náleží k podstatě oběti, zachováno bylo s největší přesností. Při tom, vedena Duchem svatým, opředla a orámovala nejsvětější úkon obětní věncem obřadů a modliteb, jimiž vyjádřila, že mše svatá je obnovou spasné oběti kalvarské a veškerého díla vykupitelského. Zároveň usilovala obřady a modlitbami buditi nejhlubší úctu k sv. tajemství a napomáhati k subjektivnímu dosažení bohatých užitek mše svaté. Co do myšlenkového obsahu i formy modliteb, co do výrazové hloubky obřadů i do povšechného symetrického uspořádání a harmonické úpravy jest mše svatá údivným veledílem. V rámci úpravy oltáře, symbolických bohoslužebných rouch tvoří věnec obřadní, obepínající obětní úkon, jednotný, nevýslovně krásný, ladně úměrný celek, jehož velebnému dojmu ztěžují unikají i nevěřící estetikové. V rozvoji obřadního útvaru mše svaté jeví se zvlášť zřejmě vliv Boží. Ruce, jež pořádaly rituál mše svaté, řídil Duch svatý.

Žádný lidský duch nevystihne plně — podle zbožného a učeného rozjimatele mše svaté, kardinála Wisemana — krásu a vznešenost mešní liturgie a hlavně jejich modliteb. „Nejen v jednotlivých modlitbách rozvíjí se vysoký vzlet výmluvnosti a poesie, nýbrž celek pohybuje se ve vyšší sféře, k níž božským svým učením přirozeně se nese. Zkoumáme-li každou modlitbu zvlášť, jest dokonalá: dokonalá ve složení, dokonalá v myšlence, dokonalá ve výrazu. Pozorujeme-li způsob, jakým mezi sebou jsou spojeny, jest nám žasnouti nad úsečností každé z nich, nad náhlými rychlými přechody, které působí téměř jako stance a tvoří lyrickou báseň překvapující krásy. Pozorujeme-li mši sv. jako celek, jest složena s podivuhodnou symetrií, jest v jednotlivých dílech s dokonalým bystrozrakem odměřena a tak výborně seřazena, že jest s to, by nepřetržitě budila a udržovala účastenství se svatým výkonem . . .“ (*Abhandlungen über verschiedene Gegenstände, Regensb. 1854, I., str. 356.*)

Nevyčerpatelné bohatství uloženo je v misále. Bohatství, jež obsahuje všechna tajemství víry, všechny náboženské potřeby života, všechny touhy duše, pnoucí se k Bohu. Církev, Matka

věřících a nevěsta Páně, vyjádřila v nich svůj nejvnitřnější život. Přemnohé z liturgických modliteb zdobí patina největší starobylosti a přece cítit v nich ustavičně svěží tep nevadnoucího mládí. Mají podíl na přednosti slova Božího v bibli: nemohou stárnouti. Je v nich prostota i neumdlévající síla. Není tu nic citlivůstkářského. I při nejtklivějším úpění není tu bedného lidského kolísání. Všechno dýše klidem víry a neochvějné naděje. Není tu nic planého. Ve slovech mluvy liturgické vlní se podivuhodná mystická hloubka, srdce jímající vroucnost. Obrazy v ideologii liturgické jsou tak přirozené, jako by byly samorostlé, a přece jsou dokonalými uměleckými díly nejvznesenější poesie. I malá liturgická orace je svojí uzavřenou stavbou, svojí průzračnou krásou, svým přilehavým pojetím a vyjádřením hlubokého obsahu dokonalá jako zářící krystal . . .

*

Mešní obřady lze roztržiti v několik druhů. Některé slouží k tomu, aby tajemná obnova vykupitelské oběti slavena byla s největší uctivostí a důstojností. Regulují uctivou, zbožnou vnější urovnanost, pokornou umírněnost a ukázněnost v chování liturgově. Další část tvoří obřady charakteru výlučně bohoslužebného. Tlumočí zevně vnitřná hnutí, jsou projevem zbožných myšlenek a úkonnou mluvou víry. Začasté city úcty, pokory, touhy, prosby, lítosti a důvěry přímo budí, pozornost k Bohu obracejí, vnitřně soustřeďují a srdce rozehřívají. Třetí skupina jest rázu náznakového. Obřady symbolické obrazně rozvínují a osvětlují myšlenkové bohatství utajené v tajemství víry . . . Různé účely obřadů se rušivě nevylučují, nýbrž v ladné jednotě navzájem doplňují . . .

*

I po stránce formální jest mešní liturgie výsostně krásná tvořic složením velkolepý harmonický celek a jeví v přebohaté pestrosti všude jednotný plán, jednotnou vůdčí myšlenku. Všechny bohoslužebné formy jsou obsahu svému tak přiměřeny, tak jasně pravdy náboženské vyjadřují, že i nejprostší

věřící jim velmi snadno porozumí. I úkony liturgovy, ději-li se přesně podle předpisů církve, vyznamenávají se živou názorností, obsahovou sytostí a výraznou dramaticností. Všem u mešní liturgii vtiskla církev ráz ryziho krásna. Do služeb všeho, čím obklopila tajemnou obnovu vykupitelské oběti, postavila církev umění — nejušlechtilější dceru ducha lidského ať v oboru stavitelském, sochařském, malířském, poetickém i hudebním.

*

Všechny liturgie mají svůj svérázný půvab *ryze církevní*. Všechny vyrostly organicky z jednoho společného kořene. Obřady liturgií východních mají svou krásu, tlumočnice stejně výmluvně žhavost víry a náboženské vroucnosti jako velebná, přední oficiální západní liturgie římská. Třebas rozdily, spočívající v různé povaze křesťanského východu a západu, projevují se v obřadním útvaru liturgickém, přece obojí oblast ritu v čistotě svého typu je podstatně rovnocenná. Východní obřad je stejně drahocennou a starobylou schránou přesvátého pokladu jako velkolepá liturgie římská. I když východní obřad má svůj svérázný půvab a v obřadu římském není té identity typů stále se opakujících jak v liturgii, tak i na obrazech a v architektuře, je v něm jednota *živé vůdčí myšlenky*, která je samou myšlenkou křesťanství. Táž myšlenka v překypující životní síle vine se rozvojem liturgie římské, přenáší se z katakomb do basilik, z basilik do svatyní románských a z románského slohu vzlétá ke gotice: táž maluje biblické scény na stěnách katakomb pro útěchu pronásledovaných, a táž ryje s láskou scény na náplních a tympanonech gotických katedrál, aby kámen mluvil slovy živé víry — a táž také maluje klenby kaple Sixtinské, aby dokumentovala světu vitální rozpětí triumfu víry. Liturgie východní jako by vlita byla v *jedinou* drahocennou formu — západní však oživena je ve svém překypujícím životním růstu *jediným* životním principem . . .

Dr. Fr. Cinek.

Eucharistické učení sv. Athanáše a sv. Cyrila Jerusalemského.

Srovnání učení sv. Athanáše a sv. Cyrila Jerusalemského není bez prospěchu. Athanáš, veliký biskup alexandrijský a neochvějný zastánce víry vyslovené nicejským sněmem proti ariánům, stkvělý a hluboký bohoslovec, zasvětil svůj život a své spisy potvrzování a obhajování božství Slova, druhé osoby nejsvětější Trojice. Byl ještě mladý a jáhnem, když doprovázel svého biskupa Alexandra na sněm do Niceje; o tři leta později, r. 328, po něm nastoupil úřad biskupský a od té doby se neustále stavěl proti rouháním Ariovým a proti obojakým věroučným výrazům, které nařizovali císaři příliš naklonění bludařům. Pětkrát byl ve vyhnanství, donucen uprchnouti do samot pouště, ukrývati se hned ve vyschlé cisterně, hned v hrobce vlastního otce, a přece neustal vésti dobrý boj až do dne, kdy se dočkal útěchy, že se mohl účastniti vítězství pravověrnosti. Na stolec byl znovu povolán Valentem r. 366 a mohl pokojně umříti na loži 2. května 373.

Eucharistické učení alexandrijského biskupa dává přirozeně zvláštní místo osobě Slova; chléb, který přijímáme, jest pravé Tělo vtěleného Slova, kalich, který žehnáme, jest kalichem jeho Krve; jestliže nás svátost zbožšťuje, nutně obsahuje tělo Boha, Slovo pak jest pravý Bůh. Toto jsou zhruba rysy eucharistického učení sv. Athanáše.

Sv. Cyril Jerusalemský, mladší asi o dvacet let biskupa alexandrijského, je rovněž velikým biskupem a stoupencem učení o Trojici stanoveného v Niceji; třikrát byl ariány vypuzen do vyhnanství a také skončil pokojně r. 386 uprostřed svého stáde. Avšak Cyril není knížetem bohoslovců své doby jako Athanáš a hlavou odporu proti arianismu; jeho skromnější úkol se omezuje na Palestinu a jeho činnost téměř nepřesahuje hranice jeho diecése. Nezanechává po sobě velikých naukových děl, která by hýbala celým křesťanstvím, nýbrž pouze řadu prostých rozmluv, „katechesí“, kterými při-

pravoval věřící k přijetí křtu. Cyril nerozumuje o svatých tajemstvích jako Athanáš, ale prostě vykládá svým posluchačům katechumenům vyznání víry, učení o svátosti křtu a Eucharistie a o obřadech, které provázejí eucharistické posvěcení. Svou snahu omezuje na skromný úkol katechisty, ale je vzorem všem katechistům, učitelům náboženství, prostotou a jasností svého výkladu. Jeho výklad se týká základních věcí víry a je lehce přístupný a nám blízký. Jako v první den, kdy byl pronesen, tak i dnes má svou důkaznou hodnotu; díky katechesím sv. Cyrila můžeme vstoupiti v přímé spojení s prostým a základním podáváním víry, které zajišťuje od dob apoštolských až po naše dny trvání jedné víry, jednoty všech duší ve vyznání téhož zjeveného učení.

Ač sv. Athanáš je především mužem kontroverzí a velkých bohovědných spisů, přece i on míval ve svém biskupském úřadě příležitost pronést před svým lidem lidové homilie (kázatelský výklad Písma sv.). Cařihradský patriarcha Eutychius zachoval zlomek jedné z těchto promluv alexandrijského biskupa; homilie je určena nově pokřtěným a zlomek právě mluví o tajemství eucharistickém. Posvátný řečník ukazuje svým posluchačům levity přinášející chléb a víno a kladoucí je na oltář. Dodává: „Dokud není po modlitbách a po vzýváních, je tam jen chléb a kalich, ale po dokončení velikých a podivuhodných modliteb chléb se stává Tělem a kalich Krví Pána našeho Ježíše Krista . . . tento chléb a tento kalich jsou před modlitbami a vzáváním jen přirozenými věcmi, ale když jsou modlitby a svatá vzývání u konce, Slovo sestupuje na chléb a na kalich.“¹ Výrazů, chléb se stává Tělem, víno Krví, užíval již sv. Irenej a Origenes; alexandrijský biskup je přijímá z tradice a užívá jich, aby jimi vyjádřil skutečnou přítomnost Kristovu v Eucharistii, sjednocením a ztotožněním chleba v Tělo a vína v Krev. Tajemství je potvrzeno s veškerou žádoucí důrazností a přesností. Tyže výrazy provázené pokyny těm, kteří mají přijímati, se objevují ve slavnostech okružních listech, které alexandrijští patriarchové psávali každoročně k ve-

¹ PG 26, 1325.

likonocům; přináleželo jim úkol označiti přesný čas svátků velikonočních. Tyto velikonoční listy nebyly určeny jen věřícím v Egyptě, nýbrž bývaly zároveň posílány římskému veleknězi a východním biskupům; proto mají úřední katolickou, všeobecnou povahu, když je přijímaly všechny cirkve. Čestné tyto památky, hlavně pocházející od sv. Athanáše, se nám dochovaly v latinských překladech a vydávají velmi bezpečné svědectví o společné víře.

Již v uvedeném úryvku se alexandrijský biskup zmiňoval o osobě Slova v eucharistickém tajemství, ale ve spisech a v listech naukových se k tomuto tvrzení vrací a rozvíjí je se zvláštním důrazem. Po Janově evangeliu (6, 64) opakuje „tělo je k ničemu, Duch (t. j. Duch Boží) oživuje“; tělo Kristovo může býti oživujícím, poněvadž je tělem Boha a počato působením Ducha sv.: „Co jest zrozeno z Ducha, Duch jest“ (Jan 3, 6.). Dobrotivou vůlí otce se Slovo, pravý Bůh přirozeností a Moudrost Otcova, stalo tělesným člověkem pro naši spásu, aby se za nás mohlo obětovati a nás spasiti. . . V lůně Panny Marie se stalo člověkem podobným nám a my nemůžeme býti zbožštěni přijímáním těla některého člověka, nýbrž přijímáním těla Slova.¹ Zde poznáváme základní učení sv. Athanáše, jež vede celou jeho bohovědu a je shrnuto v pověstném výrazu: „Bůh Slovo se stal člověkem, abychom se my zase mohli státi bohy.“² Ale zde je veliký důraz na pojmu i slovu těla; bylo třeba, aby Slovo přijalo v lůně Panny Marie tělo, aby se za nás mohlo přinést v oběť Otcí; máme-li býti zbožštěni, je nutno, aby tělo, které přijímáme, bylo tělem Boha. Nevynadivíme se přesnosti a síle učení, které se opírá o samu skutečnost přítomnosti Kristovy v Eucharistii, kterou uznávali ariáni, by z toho dovodil, že toto tělo je tělem vtěleného Boha. Samo tělo je k ničemu, jedině Duch může oživit a dáti nám záruku věčného vzkříšení; tělo, které přijímáme ve Svátosti, je tímž tělem, které Duch sv. vytvořil v lůně P. Marie, tělem Slova vtěleného pro naši spásu.

1 List filosofu Maximovi, PG. 26, 1088.

2 O vtělení Slova 54; PG. 25, 192.

Tyto výrazy sv. Athanáše zatěžkané veškerou věrou ve Vtělení a ve Vykoupení zároveň představují zářivé potvrzení eucharistického učení, které vždy bylo a je učením církve.

Avšak Učitel jde dále v bohovědě o Svátosti, nespokojuje se tím, že ji spojuje s velikými tajemstvími spásy, z nichž nám přichází; umí ji také velmi úzce spojit s posledním cílem křesťanského života, k němuž nás Svátost vede. Je chléb živý, který sestoupil s nebe, a to jest tělo vtěleného Slova, ale je také jiný chléb hutnější, a to jest Duch svatý, samo Božství, které budeme mít v nebeské vlasti. V tomto životě máme prositi o chléb budoucího věku a již dostáváme jeho prvotiny v přijímání Těla Páně.¹ Zde je učení zase vyjádřeno stručně, ale s nedostižnou silou. Oživující tělo, jež nám dává Svátost, je chlebem našeho pozemského života, ale vede nás výše, dovoluje nám doufat ve více, více než přijímání na zemi, které konáme na stínech víry, doufáme v jiné přijímání v blaženosti bez konce a bez hranic nesmrtelného patření. Tak sv. Athanáš buduje obzory nekonečna, které máme ve zjeveném učení o nejsv. Svátosti.

Jerusalemský biskup sv. Cyril věnuje 22. homilii tajemství Těla a Krve Páně, další homilie se obírá eucharistickou liturgií a obřady sv. přijímání.² Poučení žádala sama Svátost, kterou věřící viděli a o níž od svého biskupa slyšeli. Postačí opakovati slova sv. Cyrila a ponechat jim prostý a živý ráz.

Za předmět eucharistické homilie si sv. biskup obral úryvek z I. listu Korinťanům, v němž apoštol sv. Pavel posluchačům kreslí ustanovení Svátosti od Ježíše Krista při poslední večeři (I. Kor. 11, 23—25): „Pán Ježíš v té noci, ve které byl zrazen, vzal chléb a učiniv díky, rozlámal jej a řekl: Toto je tělo mé, které se za vás vydává, to číňte na mou památku. Taktéž vzal i kalich po jídle a řekl: Tento kalich jest nová úmluva o mé krvi, to číňte, kolikrátkoli jej pítí budete, na mou památku.“ Kazatel hned dodává: Když Kristus prohlásil a řekl o chlebě: toto je tělo mé, kdo se odváží odporovati. Sám ujistil a pravil: toto je krev má; kdo bude moci kdy pochybo-

1 Proti ariánům 16; PG. 25, 1012. 2 PG 33, 1097—1128,

vati ika, že to není jeho krev? Tak jest učení víry postaveno na slovech samého Spasitele, která nám uchováli svatí apoštolové. Když Kristus promluvil, nikdo nemůže vystupovati proti jeho slovům.

Připomíná posluchačům zázrak na svatbě v Káni, aby je utvrdil v přesvědčení v tajemství. Kristus změnil kdysi vodu ve víno a nyní by nemohl změnit víno v krev? Byl pozván na hmotnou hostinu učinil takový zázrak a nyní by nemohl dát své tělo a svou krev dětem na duchovní hostině Ženichově? Proto s veškerou jistotou přijímáme Kristovo tělo a krev. Pod podobou chleba se ti dává Jeho tělo, pod podobou vína Jeho krev, aby ses mohl po přijetí jich státi Kristonošem, neboť jeho tělo a krev se rozšiřují do našich údů a stáváme se účastníky božské přirozenosti, jak to praví i blažený Petr. (II. Petrův 1, 4.)

Jindy pravil Kristus za řeči se Židy: „Nebudete-li jístimého těla a pítí mé krve, nebudete mít v sobě života“ (Jan 6, 54). Ale ti nepochopili duchovně tohoto, co jim bylo řečeno; pohoršili se a odešli pryč, domnívajíce se, že se jim radí jísti lidské tělo. Ve Starém zákoně byly předkladné chleby, avšak tento obřad s ním také skončil; v Novém zákoně je nebeský chléb a spasitelný nápoj, jež posvěcují tělo i duši. Jako se chléb hodi k tělu, tak i Slovo má vztahy k duši. I když se tělo a krev nejeví přímo smyslům, víra nás naprosto ubezpečuje. Nesud věci podle chuti, víra tě ujišťuje o daru těla a krve Kristovy, jimiž jsi poctěn.“¹

Toto mluvil jerusalemský biskup svému lidu kolem roku 348. Mluvil k prostým lidem, proto promluva jest proniknuta největší prostotou; mluví ke křesťanům a proto se dovolává základních nauk víry. Pro nás všechno spočívá na Kristových slovech a na rozkaze, který dal apoštolům: To činite na mou památku. Nemůžeme eucharistický pokrm souditi podle vnějšího vzhledu, který vnímají naše smysly, nýbrž ve světle Božího prohlášení: Toto jest tělo mé. A Boží všemohoucnost může přece učiniti zázrak. Nový chléb obětovaný místo chlebů před-

1 GP. 33, 1097—1101.

kladných je prospěšný tělu i duši, poněvadž obsahuje Slovo. Tímto výrazem sv. Cyril projevuje svůj souhlas s učením sv. Athanáše: Eucharistie není tělo obyčejného člověka, nýbrž tělo Boha. Veškeré katolické učení je katechetou IV. stol. shrnuto do několika výrazů, které i dnes najdou cestu k srdci.

Dokončení.

H. D. Simonín, Řím.

Pracovna.

Společenství.

Mnohý chodí cize, slepě kolem druhého. Tak mnohý vidí a cítí instinktivně v každém bližním nepřítele a cizince. To proto, že spěchá za svým, že chce něco mít svým tak, aby to nebylo nijakým způsobem cizího. A zatím by mu neměl býti nikdo cizí a neměl by chtít, aby bylo výslovně jeho, co jest buď prostředek k tomu, abychom se všichni našli v Bohu, anebo co jest již přímo nadřirozený dar Boží, o němž pak ale platí obcování svatých, protože všechny nadpřirozené dary vytryskly z otevřeného boku Ježíšova, v němž se scházejí všechny ditky Boží.

Všechny hodnoty pozemské již se sbíhají v jednom bodě, totiž v cíli společném, nejvyšším, ježž Bůh určil všem věcem a kterémužto cíli se nic nevyhne a jemuž se nic nevymkne. Proto nemá nikdo právě jich tak používat pro sebe, aby naprosto z nich vylučoval bližního, aby nebral ohledu, ježž stanoví poslední cíl, všeho, totiž oslava Boha všemi a vším. A vzájemná pomoc těch, kterým hodnoty pozemské ať nadání ať majetku ať moci má právě za účel pomoci ostatním v dosažení tohoto posledního cíle a jimi.

Všichni jsou Boží, za všechny Kristus umřel a všichni jsou v tom, co nazývají theologové vzdáleným plánem Božím, povolání též k věčné slávě. Toto jest základem křesťanské lásky, zásada sv. Tomáše, že, kdo miluje přítele, i jeho přátele musí milovati. Jak vidíme, všichni jsou v lásce Boží zahrnuti a proto

není-li nic cizí Bohu, protože řekl žalmista : Pane, nemáš ničeho v nenávisti z toho, co jsi stvořil, naše láska musí se na všechny vztahovati.

Konkrétně to provést jest ovšem již těžší. Sv. Terezie Ježíškova však podává pomůcku k tomu. Pripomínat si právě tuto pravdu o spojení všech v Bohu u lidí, kteří jsou nám přirozeně odporní, kteří jsou našimi nepřáteli. Měli bychom se učit vidět na každé duši přesvatou krev Páně. A i to slovo nepřítel! Kolikrát jsem sám již to zkusil: Představit si to, že tak zvaný náš nepřítel to právě tak vážně myslí, že jistě není našim nepřítelem jenom ze zloby. Není protivníka, není nepřitele, jenž by čistě bez důvodů nám byl nepřítelem. V každém nepřátelství i mnohý z nás nese jestliže ne polovinu, tož jistě část viny a nepřátelství.

Braitó

Protivníci.

Rozlišuji je od nepřátel. Nepřátelství předpokládá nepřejcnost, zaujatost, zlovolnost aspoň s jedné stany. Protivník může nás milovati více než nejlepší přítel. Protivník v názorech, v metodách práce. To ale není nepřítel. Kolikrát jest našim největším dobrodincem, když ukazuje na naše slabiny, na naše nedostatky, které v zápalu práce a snažení sami nevidíme.

Protivník chce tak dobro jako my. Dvě oči lépe vidí. Protivník jest naší korekturou a proto dobrodincem. Nepřítelem se stává z části tím, že použije zbraně nedůstojné, zesměšňování, vytrhování vět a myšlenek z kontextu práce a názorů. Ale, pokud miluje to, co i my milujeme, pokud chce nejlepším způsobem dobro, které i my chceme, jest dobré i přes to se přenést. Neposlouží vždy lásce odpovídati. V takovém případě, není-li znemožněna naše práce a naše metoda, jak umíme a jak chceme pracovati, jest lepším neodpovídati a zesměšňování a kritikaření za každou cenu přenechat protivníku, aby padlo dokonale na jeho hlavu, aby se rozmišky a rozbroje nemnožily.

Mnohdy prospěje sejít se, domluvit se. V takových pří-

padech často nastane shoda, často se dohodnou ti, kteří šli zdánlivě rozbihajícimi se cestami.

Patří to k největším bolestem tohoto života, že ti, kteří chtějí stejně Boha milovat i sloužit království jeho, že se v této službě nemohou sjednotiti. Proto, pokud jest na nás nenalévejme sami oleje do ohně protiv. *Braitto.*

Pod křížem.

Sv. Bernard uvádí rozjímání o utrpení Páně mezi prostředky, které jsou neúčinnější, by nás strhly s cesty hříchu, na niž nás láká pokušení.

Popatř v takové chvíli do otevřených ran Kristových : srovnej to, k čemu tě pokušení vábí, srovnej se všemi mukami Krista Pána. Podívej se na ústa Ježíšova trýzněná palčivou žízni po tvé spáse. Popatř do jeho očí zalitých krví. Přes všechnu tu krev Kristus hledal tebe na kříži, hledal tě přes tisíciletí.

Dovedl bys pak opovrhnutí vši láskou Páně, dovedl bys vysmátí svaté krví, dovedl bys prchati před zkaleným zrakem Kristovým, který tě tak úporně hledal?

Snesl bys vyčítavého slova Kristova: Cos učinil s veškerou mojí láskou? Komu jsi zaprodal mou krev? Kde jsi pohodil všechna muka má? Nepříteli mému i svému? Proč prcháš před otevřenou náručí Páně? Otvírá se ti dokořán. Jako by se bál nekonečné lásky Páně. *Braitto.*

Utrpení.

Když doléhá na tebe, neprotestuješ často jako proti nespravedlnosti. Ale, když sám zasazuješ bezohledně rány vpravo a vlevo, cítíš podobně nespravedlnost bolesti?

Kolikráte, když mstíš skutečné i domnělé urážky, když mstíš svou vnitřní rozervanost, nedostatečnost, protože jsi utekl od Boha, když mstíš svou rozvrácenost na ubohých svých bližních jízlivostí, tvrdostí, nespravedlností, takže to omlouváš? Proč mluvíš hned o plnění spravedlivého soudu nad prostřednost, ubohostí.

Když by to bylo spravedlivé, pak by se tvého soudu, tvé tvrdosti, nelaskavosti nechopili s takovou radostí všichni ti, kteří čekají, až budou moci sadisticky se pásti na utrpení těch, na které se nějaký sup snesl? Jakmile jest nějaký ortel přijat s takovou pofouchlou radostí lidiček, kteří sami ničeho nedovedou než papouškovati, než se blýskati tím, že mají stejné názory a soudy jako mocní gladiátoři, bolí to, ale zároveň se vlévá do duše jistota, že ten soud byl jistě nespravedlivý, že tu šlo prostě o osobu nepohodlnou a že ti komáři, kteří namáčeji svoje jedovaté špinavé sosáky do našich ran, na to již dávno a dlouho čekali.

Nejvíce pak se účastní tohoto boje ti, kteří jsou sami špatní, malicherní, hloupí, neschopní myšlenky a odvahy. Mstí se na tom, kdo se odvážil, a na koho se snesla smrš za vlastní svoji ubohost.

Kdo jest Bohem postižen, najde snadno sympatie lidí, protože lidé rádi se shodnou proti Bohu a spojí se v opozici k němu, ale je-li kdo navštíven od lidí tak, že není viděti navštívení Božího, uzavírají se lidé před takovým člověkem. To jest utrpení osamocení, utrpení v pohrdání a opuštěnosti. Těm křesťan má rozuměti a těm podati ruku. *Braitó.*

Láska svatých k bolesti.

Svatí snažili se obléci Krista a odpovědět na všechno, co Ježíš nám ukázal. A protože miloval bolest a jí vykoupil nás, proto stala se bolest milou družkou svatých. Ne že by bolest přestala býti bolestí, cítili ji, srdce jim bolest rozdírala, ale dovedli najíti její nejvyšší smysl a cenu. U svatých vidíme i hlad a žízeň po bolesti, když jedna světice volá: Trpěti nebo umřítí, a jiná: Neumřítí, ale trpěti. Což svatí jsou jenom pro obdiv nám? Což jsou jenom pro to, aby trůnili na zlatých oltářích? Svatí musejí sestoupiti do běžného, denního života našeho. Svatí mají ještě co říci nám. A podobně má nám co říci jejich touha po kříži. Nemiluje-li kdo kříže Páně, nemůže býti dobrým učedníkem Ukřižovaného. Křesťan musí projíti utrpením, protože, jakmile chce se všeho vzdáti, co stojí proti Bohu nebo mimo

Boha, krvi a bolesti musí platiti každý tento krok svého vzdálení se světa a přiblížení se k Bohu. Nižší přirozenost lidská se vždy bude stavěti proti nadpřirozenému a z tohoto boje vždycky budou duši křesfana zasazovány rány.

Nepřátelé Kristovi nikdy nebudou šetřiti těch, kteří jim mluví pravdu jim tak nepříjemnou, tak rozvracející jejich vzdušné zámky. Nikdy nebudou šetřiti těch, kteří je odsuzují přímo či nepřímě.

Nemůže šetřiti dítek Božích satan, jenž obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit. Utrpením, jež snaží se přivoditi, chce unaviti nebo potrestati ty, kteří mu nechťejí sloužiti.

Proto tolik svatí milovali utrpení, protože bylo znamením lásky jejich k Bohu, protože jim bylo prostředkem očištným a ještě pro jedno. A to jest překrásné. Utrpením v lásce přijímaným připodobňujeme se Ježíši trpícímu. Protože ale trpělivost a láska k této bolesti jest jenom v krvi a síla utrpení Páně možná, proto všechny zásluhy naše se zase do tohoto svatého moře vracejí. V tomto pak moři Krve Páně nabývají naše bolesti smírné a zadostčínící síly. Proto jsou působení svatých, třeba skrytá a neznámá tak plodná, proto oni obracejí a přetvořují svět !

Braitto.

Kristova muka.

Není většího nebezpečí pro křesfana, než býti pouze poslouchačem slov Kristovým a ne jejich plnítelem. Kdo jenom slyší slova Kristova, staví tím sice pevnost, staví tím krásný dům, ale tento dům, tato stavba nemá pevnosti a nebude míti trvání. Proto jsme svědky, jak odpadají od Krista mnohdy ti, kteří jinak jej dobře znají, kteří vědí všechno o Kristu a o Bohu, ale kterým slova Kristova a jeho pravda nevešla do života. Protože však slova Kristova jsou slovy života, právě proto tato stavba není-li prosycena životem, jestliže slova Kristovy pravdy do života neuvádíme, musí se zhroutiti. Když oddělíme slova Kristova od jich života a od života v nás, stávají se skeletem, neboť praví jasně svatý Pavel, že víra bez skutků jest mrtvá. Mrtvá i v tom smyslu, že sama uhasne, že sama zvolna

mizí. Víra sice ze všech ctností opouští nejpozději, ale přece jen se podaří život mimo víru a bez víry a proti víře tuto víru zabít, protože pak v duši jest jen dutou ozvěnou, protože pak jenom jest nanejvýše výčitkou. Bůh totiž, jenž jediný dává milost víry, odejme ochrannou a milostnou rukou svou, když člověk k ničemu tohoto vzácného daru víry, jenž jest především k životu a k životu hojnému podle Boha, nepoužil. *Braitó.*

Církev.

Církev není nic tak málo jako pantheonem „velikých lidí“. Církev jest za všech pohrom a za burácení věčných větrů útočištěm, kde i druh lidí nejbídnější dostává stále od Boha a od svých svatých den ze dne všechno, čeho potřebuje k životu, a to stůj co stůj až k onomu všeobecnému velkému odpuštění.

Bernanos: La grande peur des bien pensants 132.

Žeň.

Z duchovního života.

Nikdo dosud neupozornil na překrásnou knihu moderního romanopisce MAURIACA: *Souffrances et bonheur du chrétien* (Grasset, Paris, 1931, str. 182, cena 12 frs.). O této knize praví Mauriac, že je to jediná kniha jeho, za kterou stojí trvale do posledního slova. Kniha jest ovocem dlouhého přemýšlení křesťanského a především života. Vystihuje mohutně všechny složky v křesťanském životě, rozděluje je podle pasivních či aktivních elementů.

Týmiž tóny ozývá se knížka hlubokého jesuity CONSIDINÉ: *Freuteuch!* (Ars Sacra, München, str. 128, v libezné vazbě 2.40 Mk.) Kniha vyzdvihuje radostnost jha Kristova a služby Boží. Taková kniha pro chvíli, kdy jest nad duši zamračeno a když je nám smutno a když se nám stýská.

Velkým obdarováním je pro kněze kniha kard. BERTRAMA: *Charismen priesterlichen Gesinnung* (Herder, stran 196). Pokladnice bohatých a přece nevyumělkovaných, protože životných a ze života tryskajících myšlenek o kněžském životě, o jeho nebezpečích, o jeho lécích, pomoci. Není jedné okolnosti v kněžském životě, kde by mistrně J. Eminence neza-

sáhl. V díle jest sneseno tolik duchovní stravy pro chvíle sebranosti i únavy, pro chvíle kněžských rekolekci. Kněžská rozjímání budou podle této knihy opravdu životná a budou opravdu formulovati kněžský život, protože je to kniha pravdivá. Šťastné německé kněžstvo, které má takové vůdce!

AUGUSTIN ADAM: *Der Primat der Liebe* (Ortolf et Walter, Straubing, str. 35, cena 1 Mk.). Dr. Adam správně vytyčuje místo, jež patří lásce v lidském a křesťanském životě. Krásně poukazuje na nebezpečí přílišného zdůrazňování sexuálních problémů. Dobře je tu provedena dělicí linie mezi mravností a čistotou, protože u mnohých se zdá, jako by celá mravnost spočívala jenom v čistotě, ač přece jsou ctnosti v křesťanské mravnosti jistě vyšší!

BONNET: *N. D. de la Salette*: Zjevení lasaletské znovu obživuje. Katastrofy, jež se jistě a neodvratně blíží a jež žádné již naše přičinění neodstraní, ukazují, jak křesťané nepochopili toto volání a varování Přesvaté Panny, jež pláče nad nevděčnými katolíky, kteří zašantročili velikost svého povolání a poslání. Kniha informuje o zjevení, o pasačce lasaletské, o poutním místě dobře a věcně,

BOUCHERŮV *Le Père Charles de Foucoud* (Bloud et Gay, Paris 1931, stran 56, cena 5 frs.), jest stručnou náhradou za obšírný Bazinův životopis P. Karla a doplňkem obrazovým. Náhradou dobrou, protože stručnost umožňuje vykreslit trvale hlavní podobu. Život P. Foucoulda nelze jen číst, donutí vás, abyste jej aspoň v něčem následovali; kdyby nebylo důkazů, snad byste ani nevěřili, že takový světec žil před málo lety. (Upozorňuji na český překlad p. Mastíka v Čepí.)

Liturgická encyklopedie: SCHUSTER: *Liber sacramentorum* v německém překladě dostoupil již k osmému svazku (Kösel-Pustet, München 1931, str. 270, cena 5·70 Mk.). Tento osmý svazek nejprve přináší studii o mariánských svatyních ve středověkém Římě, nato probírá světce a jich liturgické a biografické okolnosti v měsíci červenci, srpnu a září. Velmi cenné jsou asketické poznámky ke dnům jednotlivých světců, k čemuž jest použito celého mešního formuláře, nebo aspoň orací. Jak by byl obohacen náš duchovní život, kdybychom takto šli církevním rokem ruku v ruce s liturgií a s prožitím jí.

Životopisy svatých podávají zase několik dobrých novinek. MARESCH Dr. M. (Buchgemeinde, Bonn.) Vydala skvěle vypravený a pietně psaný životopis: *Elisabeth von Thüringen*. Prvý díl seznamuje s dobou. Dobrá metoda, protože pak máme světce zasazeného do živého rámce doby. Její život jest popsán střízlivě a přece s láskou. Celý život světky ve všech

jejich údobích je tu probrán. Mohu říci, že je to prvý skutečně klasický životopis této svěťice.

CHASTEL GUY věnuje pěknou studii sv. *Ant. Marii Zaccariovi*, zakladateli řádu barnabitů (paulánů); snaží se vystihnout podstatu jeho osobnosti v životním ději a díle, stručně a zajímavě zpravuje i o samém řádu dodnes. Zakladatel a jeho řád by měli býti více známi také u nás, vykonali přece i v našem národě pro katolictví velmi mnoho. Ale zdá se, že nám chybí vděčnosti. (Vyd. B. Grasset, Paris, str. 250, cena 15 frs.)

Mile překvapil Herder populární sbírkou životů svatých; RÜTTGERS: *Das Buch der Gottesfreunde* (Herder, 1931, str. 240). Životy nejoblíbenějších svatých jsou stručně, ale dostatečně vykresleny. Kniha jest určena mládeži a lidu. To jest záslužné, protože právě na světcích mládež, jež se probíjí, vidí, že křesťanství se dá žiti ve všech dobách, ve všech povoláních. A přec pro knihu neznamena populární, žvanivý. Kniha jest i historicky přesná a cenná.

Slované uvítají život velkého svého přítele, důvěrníka Lva XIII. kardinála Rampolly. Nakladatel Franz Borgmeyer vydal dílo Sinipoli di GIUNTA: *Kardinal M. Rampolla del Tindaro*. Ve vznešené, čisté výši jeví se nám v této knize sekretář a přítel Lva XII. Vidíme jej jako sekretáře, diplomata, kněze, dobrodruce a apoštola. Jeho život dává nahlédnouti do složitého a nevděčného života vatikánské diplomacie, i do života kněze a kardinála, jenž byl každým krokem svým Paně svatě oddaným dítětem.

Spravedlivě chce vykreslit sv. Petra dr. F. A. SIGRIST v *Petrus der erste Papst*. (Rigi-Verlag, Weggis; str. 151, cena 2'90 frs.) Žádné světoborné objevy, ale přístupný, dobře urovnaný obraz člověka a svěťce i prvního apoštola a papeže. Zvláště papežství důkladně projednává a proto k biografické hodnotě přistupuje cena apologie. Mile se čte a učí vážnosti k znevažovanému Rybáři.

Stanislav del' ADDOLORATA: *Vinzenz Maria Strambi*. (Borgmeyer, Hildesheim, str. 284, cena 8 (10) Mk.) Od raného dětství začíná cesta k svatosti, vede ke klášteru pasionistů, stoupe na biskupském stolci; těžko vybírat jednotlivosti; kniha je velice dobře psaná a život nedávno blahoslaveného pasionisty biskupa V. Strambi zůstává každému, tím více knězi, jasné světlo pokory, lásky k chudobě a k duším. Krásný obraz z pohnutého období konce XVIII. a začátku XIX. století. Čtěte!

MARIA PIA BORGESE: *L'esperienza mistica di s. Francesco d' Assisi*. (Casa editrice Sandron, Palermo. 1930. L. 15.)

Autorka Problému zla u sv. Augustína se dává do odvážného díla: snaží se analyticky a pak i syntheticky probrat podivuhodný život sv. Františka, proniknout poněkud v tajemství jeho svatosti a jeho mystického života. Třebaže je to práce značně těžká, dlužno uznat, že se autorce v mnohém zdařila. Theologická přesnost není sice vždy největší, ale přesto má kniha značnou cenu pro studium života sv. Františka. Podobným způsobem by měly být psány všechny životopisy svatých. Kniha je psána opravdu s nadšením a láskou ke světcům a také s pochopením jeho podivuhodného života. Zájemcům vřele doporučuji.

R. D.

Z různých poli.

A. CORONATA: *Institutiones J. C. Vol. II. De rebus.* (Marietti, 1931, L 25.) Dílo se vyznačuje velkou podrobností jako málokteré. Je to poctivá pilná práce výtečného kanonisty, která se doporučuje svou důkladností a lácí.

Acta Hebdomadae Augustinianae. (Marietti, 1930, L 25.) — Nejlepší odborníci, kteří se sešli v augustiniánský rok do Říma, uložili zde své přednášky. Kniha náleží rozhodně mezi nejlepší publikace o sv. Augustínu, jež byly vydány minulého roku.

BOHATTA-MOPPURGO IDA: *Vater unser.* (Arc sacra, München, 1931, str. 20, z toho 10 obr., cena 1'20 Mk.) B.-M. věnovala svůj talent dětem a učinila dobře. Dovede kreslit pro děti, vždy obrázek dítě zaujme a zaseje semínko vyšší myšlenky, kterou tlumočí sousedící dětské veršičky. Vzácné umělecky, myšlenkově i výchovatsky.

—a.

BRIEMLE THEODOSIUS: *Unsere Heiligen.* (Pustet, Regensburg, 1931, stran 173, cena 2'50 Mk.) Pečlivě sestavený slovníček světců a světic; zvláště důkladně si všímá německých jmen, ač nepřehlíží ostatních (chybu, jako umučení bl. Jana Sark. od husitů, nutno přehlédnout). Udává varianty jména, stav, národnost, dobu smrti a datum svátku. Vhodná příručka zvl. pro duchovní.

BAUMROTH W.: *Scandalum crucis.* (Birnbäum, Brtnice, 1931, stran 381, cena 22 Kč.) Román z budoucnosti katolické církve za nadvlády nevěry. Román zajímavý a působivý, má mnoho dobrého v sobě. Zaslouhuje rozšíření. (Škoda jen, že se asi ztratil korektor!)

BESSODES: *St. Roch.* (Marietti, 1931, 8 frs.) — B. sebral nejlepší legendy o sv. Rochu a utvořil pěknou lidovou knížku o světcích, na kterého se již mnoho zapomíná.

Elans d'amour. Tamtéž, 1931, 2 frs. Knížečka k návštěvě nejsv. Svátosti.

CATHER: *Smrt si jde pro arcibiskupa*. (Kvasnička a Hampl, Praha, 1931.) Dobře, že ta kniha vyšla u tak velkého nakladatele. Zase několik kněžských postav kreslených z láskou. Historie dvou přátel, kteří se vydali na misie do Jižní Ameriky. Za vše, co se dnes po knězi háže, je tato kniha krásným odškodněním. Odporučuji vřele studentům i kněžím. Kniha je zahřeje a povzbudí. Bohatá znalost kněžské psychologie činí z knihy dobré zrcadlo pro naše svědomí. Jenom ten překlad!

COCCHI: *Comm in Cod. J. C.* (3. ed. De Clericis. L. 14. Marietti, 1931.) Doporučujeme všem zájemcům toto 3. vydání výtečného díla opravdového odborníka.

DOUBLET: *Gesu Cristo Studiato in s. Thomaso*. (Marietti, 2. vyd., 1930, 3 svazky, L. 32.) Kniha si zasloužila, aby byla znovu vydána. Autor se dal zcela ovlivnit hlubokou naukou sv. Tomáše, sáhl k pramenům a proto vytvořil dílo trvalé ceny. Kniha je určena hlavně kazatelům a proto těm ji především velmi doporučujeme.

DVOŘÁK XAVER: *Modlicí knížka malíčkých*. (Stran 56, 18 barevných obrázků R. Adámka, vázáno 10 Kč. Gustav Francl, Praha I.-536.) — Dosud jsme neměli vhodné modlicí knížky pro naše nejmenší, touto knížkou je tomuto nedostatku odpomoženo způsobem přímo skvělým. Jest jen nutno, aby ji dostaly do rukou všechny naše děti do 10 let. —f. j.

GIORDANI: *Grisi protestante e unità della Chiesa*. (Morcelliana, Brescia, 1930.) Pěkná studie o protestantismu hlavně americkém. Autor za svého pobytu v Americe si všímal dobře rozkladných živlů v protestantských sektách a ukázal, jak naproti tomu jednota kat. církve je něčím, po čem protestanti mohou jen bezvýsledně toužit.

GRONAU LOVE: *Marla geht über die Erde*. (Hoheneck-verlag, Berlin, 8 stran + 10 listů, cena 4.50 Mk.) F. Herwig uvádí do vnitra jemných tušových mariánských kreseb malířky G. L. Každá doba chce svým způsobem vyjádřit svou úctu a lásku k Marii; jednou se zdaří působivěji, jindy zase méně. Zvěstování, cesta Marie trním, u vyděděnců, v létě, návrat večer zaklepon na srdce. Milovníci nábož. umění budou mít radost.

HURTEVENT S.: *L' Unité de l' Eglise du Christ* (Bonne Presse, Paris, 1931, stran 424, cena 12 frs.) Příčinou malého zájmu o sjednocení pravověrného lidu v katolické církvi je rozhodně malá znalost duchovních základů jednoty pravé

církve Kristovy. Hurteventův spis, důkladně a pochopitelně projednává právě všechno, co vnitřně souvisí s jednotou církve; s věděním spojuje lásku a tak dokáže, že celou duší se přesvědčíme o své povinnosti k jednotě církve. —jfp

FR. HAAR: *De matrimoniis mixtis*. (Marietti, Torino, 1931, L 11.) Znamý odborník redemptorista vykládá tu zákony a praxi o smíšených manželstvích, jichž dnes není pořádku. Má tedy kniha aktuální význam a poslouží dobře zvláště duch. správčům v krajinách smíšených.

CHARMOT FRANÇOIS S. J.: *La teste bien faite*. (Spes, Paris, stran 310, cena 15 frs.) Cenná práce franc. jezuity o významu jednotlivých věd v duchovním životě a o způsobu, kterak jim správně učit; kapitoly vzácných a odůvodněných postřehů (ač místy by našly odpůrce), které pomohou vychovateli vyjasnit stanovisko. Část o profesorech by měli poznat naši katoličtí profesori, aby se utvrdili v dobrém.

KOUDELÁK JOSEF: *Náš rod*. (Soukromý tisk autorův. 1930, Nový Jičín.) Nevím, po kolikáté jsem přečetl knížečku veršů kroniky básnickovy rodiny. A po každé se v srdci zateplí. Proto, že odkrývá hloubku a krásu „všedního“. Piluj, příteli, cesta je dobrá, jen krok vyrovnat na každém místě. —a

KÜMMEL K.: *Heilige Jugendzeit*. (Herder, Freiburg, 1931, str. XVI + 370, cena 4'60 Mk.) Oblíbený německý spisovatel napsal pro mládež pěknou knížku, aby ji získal Eucharistií. Nemoralisuje slovy, ale nutí příkladem živým skutečných lidí, kteří věděli a chtěli ctít a mít Boha. Příkladem věsti k dětství zbožnému je nejlepší. 17. vydání, tedy zkušenost, mluví zřejmě o ceně knížky. —a.

KRLÍN Dr. J.: *Návrat vzdělavců*. (Život, Praha, 1931, str. 180, cena 20 Kč.) S nemenší radostí jako první díl, věnovaný francouzským konvertitům, čteme druhou část „Návratu“; zde zase majíce cesty Židů, socialistů a protestantů k Bohu. Bohatství hlubokých dějů umí Krlín zhušťovati v dojemné črty konverse a dobře ví, co je podstatného. Může a bude čísti každý s láskou a mnoho najde pro svou cestu. Čtete a dejte čísti. —ai—

KLEIN FÉLIX vydal ve Spes, Paris, několik náboženských alb pro katolickou mládež. Myšlenka sama velmi dobrá, dát menšímu dítěti dobrý nábož. obraz a prosté slovo víry, jen provedení musí odpovídat. Alba Kleinova jsou všeobecně řečeno dobrá, jedna vynikají víc slohem, jiná obrazem. *La Sainte Vierge dans l'Évangile* (str. 62, cena 12 frs), ilustrované podle mistrů, spolu s *L'histoire de Joseph et de ses onze frères* (str. 62, cena 12 frs), il. Lavergne, jsou celkově nejlepší, *Alphabet*

des Saints (stran 30, cena 10 frs), vyniká Lavergnovou prací ilustrátorskou, se kterou se ještě více měl poutati text (chyby o sv. Václavu omluvíme, naše země již patří k orientu!) *Bible des Enfants* (str. 79) je v podstatě dobrou dějepřpravou biblickou s ilustracemi podle starých rytin, jejichž pedagog. cena je různá. Všechny se hodí za dar studentům.

LAUGA GEORGES: *Disciplines, méthodes protestantes de l'éducation*. (La Cause, Neuilly, 1930, str. 135, cena 10 frs.) Je na výsost zajímavě poznat, jak opravdoví protestanté nazírají na věc výchovy a školy. Myslím, že by u nás pozbyli mnoho lásky u „pokrokových“ lidí. Ostatně protestanté Hromádkova zrna asi nejsou příliš milí a oblíbení u pokroku.

LUTTERBECK G. A. S. J.: *Die Jagd über die Inseln*. (Herder, Freiburg, 1931, stran VIII + 148, cena 2'80 Mk.) Je dobré dát dobrodružnému období mládeže dobrou cestu, na níž může jíti nepozorovaně ke ctnosti. Lutterbeckův román líčí japonského kněze Nakaura a malého číperu Akiru v pronásledování; vítězí dobro a věrnost a oběti. Není nutno doporučovat, předmět mluví sám.

— I. F. P. —

NOAILLAT S. DE: *Marthe de Noillat*. (Bonne Presse, Paris, 1931, stran 372, cena 15 frs.) Život nadšené připravovatelky svátku Krista Krále a opravdové apoštolky Kristova království. Opravdu vzor činné ženy, která dovede z plnosti rodinného a vnitřního života vyjít ven. Výborná četba pro katol. vzdělané ženy, pomůže jim v řešení života.

MARCHET XAVIER: *La merveilleuse vie de Bernadette*, (Téqui, Paris, 1930, str. 302, cena 12 frs.) Velmi svěže psaný dobrý životopis blah. Bernadetty, důvěrnice Panny Marie v Lurdech. Autor nehledá vlásků, ale snaží se podati ucelený, dokonalý obraz svaté pasačky. Zaslouhuje doporučení.

MOHR J. C. B. (Paul Siebeck), Tübingen: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*. (Lief. 102/103. Stattler-Synodalverfassung.) Pokračování encyklopedie evang. bohosloví, nevyhýbající se ani tématům o církevních beneficiích, o stigmatizaci. Obsažnější studie má tento sešit o trestu a trestním právu, o hříchu a vině, o synkretismu.

—es—

POSCHMANN BERNH. Dr.: *Die abendländische Kirchenbusse im frühen Mittelalter*. (Verlag Müller & Seifert, Breslau, str. 244, cena 12 Mk.) Velmi zajímavá monografie, jež k dosavadním monografiím o tom předmětu přináší mnoho nového, částečně i překvapujícího. Když podrobně vyličil praksi pokání ve staré keltické církvi, sleduje postup této praxe na evrop. pevninu, do knih pokání ve francké církvi a jejích oblastech. Druhá polovina knihy je věnována podrobnostem veřejného

a soukromého pokání, zpovědi a rekonsiliace. Tím máme zpracovány dějiny pokání v církvi až do rané scholastiky.

— es —

PREGELJ: *Plebanus Joannes*. (Promberger, Olomouc, 1931, str. 167.) Jsem věčný pilnému překladateli ze slovinštiny dru Vybíralovi, že přeložil tuto kněžskou knihu. Je to kniha jiného zrna, než kniha Catherové, ale kniha stejně zdravá a kněžská. Pregelj nakreslil syrovými rysy zdravou povahu venkovského plebána z XVI. století. Nakonec kněžská milující duše prorve se nakupenými mraky a vítězí živou věrou. Překladatel vybral věc, která má i ten význam, že ukáže literátům, že i kněz jest a chce býti šlechtným člověkem. Proto jest jeho překlad pietní. Díky za jeho zvučnou a zdravou češtinu. *Braitó.*

PULLY H. de.: *L'Éducation et la formation du caractère* (Aubanel Fils aîné, Avignon, stran 78, cena 7'80 frs.) Na Fochovo heslo: vědět, moci, chtít váže úsečné a pronikavé rady o výchově charakterního člověka. Stručnost, přehlednost a správné, praktické pochopení vychovatelského úkolu jsou velikou předností dílka, které může nahradit i tlusté svazky.

RUCKER IG.: *Studien zum Konzilium Ephesinum*. (Selbsverlag, Oxenbronn bei Günzburg a. D. Seš. II: str. XVI + 184 IIa: IV + 12, IIb: XVI; III a V: 32.) Autor podává důkladnou pomůcku Kritiky textů, akt a spisů Koncilu efeského. I když nelze prozkoumati podrobně správnost všech údajů, jest zřejmo, že tyto sešity budou nepostradatelné pro každého, kdo vědecky se bude obírat slavným efeským koncilem. Významné pro theology a cirk. právníky.

SCHRIJVERS J.: *Má matko!* (ČAT, Praha 1930, str. 151, cena 13 Kč.) Vítaná kniha o duchovním mateřství P. Marie. Já a Marie, Matka Boží i má; dětství věřící duše, a duchovní růst v Marii. V rukou každého je její místo a zvláště v rukou mariánských ctitelů. Kniha plná něhy a zároveň duchovní životní síly z Marie.

TITIUS D. ARTUR: *Natur und Gott*. (Lieferung 5. 6. a rejstříky. (Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen. Str. 946, cena celého díla 29 Mk.) Dokončení Titiova díla probírá náboženskou cenu přírodovědeckého obrazu světa, náboženství ve světle filosofie kultury, konečné výsledky a poslední otázky o poměru a smíru náboženství s vědou. Na konci díla se divíme, že se toto stěžejní dílo protestantské theologie dožilo teprve dvou vydání. Znamená totiž pro evangelickou theologii tolik, co pro nás apologie Hettingerova a Weissova. Vědecká akribie badání a úsudků, dokonalé ovládnutí neka-

tolické literatury sem příslušné jsou jeho silnou stránkou. Po stránce metodologické jest rozvrh díla skutečným ideálním typem vypracování tématu bez mezer. Ovšem po stránce věcné katolíci musí shledati základní rozdíl a protivu svého názoru, právě proto, že je toto dílo apologií protestantské orthodoxie; příklady netřeba uváděti, protože zásady jsou známy. Mimo protestantismus cena díla jest v metodě jeho a ve zpracované literatuře.

—es—

VINCENT JOSÉ: *Sous le froc et le voile*. (Flammarion, Paris, 1931, stran 248, cena 12 frs.) Na Západě stále roste zájem o řády a přibývá obhájců i způsobů obhajoby. Vincent píše o lásce a účtě k některým řádům a jednotlivcům řádovým, píše lehounce, že každý pochopí a ocení smysl a dílo řádu; nemluví Barrésovými statistikami, ale životem a duchem. Hodnotná knížka.

WIESMANN H. S. J.: *Das Buch der Sprüche*. (1926, VIII, 100 S. brosch. 1'60 Mk, geb. 3 Mk.) Je pokračováním soustavného výkladu Pisma sv. vycházejícího u Petra Hansteina v Bonnu. V úvodě se dotýká vzniku, sběratele, autora, doby sepsání knihy a pramenů, otázek to, kterým lze těžko zadostučiniti úplně. Co však třeba zdůrazniti u autora při probírání těchto otázek je to, že nás neuvádí do labyrintu nejrůznějších teorií, ale prostě předvádí jejich rozřešení, pokud je ono ovšem možno. Užitečně a přehledně jsou také podána znění této knihy v různých kodexech. Ve výkladě je velmi stručný a přibližuje se spíše scholastické metodě.

—ep.

TILLMANN FRITZ: *Das Johannesevangelium*. (Übersetzt und erklärt, 4. Aufl. 1931, XII, 364 S. brosch. 11'80 Mk, geb. 14'30, Petr Hanstein, Bonn.) V úvodě pojednává nejprve o účelu a stavbě tohoto evangelia. Důkladně si pak všímá otázky o vztahu evangelia sv. Jana k synoptikům, kde je rozhodujícím různě patření na Krista. Zda totiž obraz Kristův nám synoptiky předváděný je shodný s oním, jak nám jej předvádí svatý Jan. U sv. Jana si třeba připomenout jen několik momentů z veřejné činnosti Kristovy (svatba v Káni, studnice Jakobova) a hned se nám vynořuje obraz Ježíšův, kde božské a lidské se spojuje v jedné osobnosti. Že pak u synoptiků vystupuje tentýž věčný Syn Boží, ukazuje nejprve tím, jak jasně, ano ostře je oddělen Ježíš od ostatních lidí. Řeší dále námítku, že u synoptiků se klade důraz na konání vůle Boží pro toho, kdo chce žít v království Kristově, kdežto u sv. Jana se zdůrazňuje víra v Krista. V poslední části úvodu jedná o náboženském prostředí, v němž bylo evangelium sepsáno; krásně rozvíjí jak obsah slova Logos, tak historii tohoto slova

u Židů a pohanů. Výklad je velmi bohatý. Spisovatel je ve styku s lepšími vykladateli jak staršími, hlavně sv. Augustinem, tak novějšími. Již to, že v krátké době vychází tento výklad již ve čtvrtém vydání, jest velkým doporučením.

Ve čtvrtém, nově zpracovaném vydání vyšly i *Die Gefangenschaftsbriege des hl. Paulus* von DR. MAX MEINERTZ und DR. FRITZ TILLMANN (1931, VIII, 169 S., brož. M. 5:80, váz. 7:80.) Hojně se zabývá otázkou, zda byly napsány listy po prvním zajetí sv. Pavla. Vychází od 2. Tim., který byl jistě psán až v druhém zajetí sv. Pavla. Podává pak krátký životopis Timothea a Tita. Rovněž probírá těžkou otázku, zda listy pocházejí od sv. Pavla. Výkladu patří nejlepší uznání. — *lp.*

TOMASSO D'AQUINO: *Summa contra gentiles*. (Soc. Editrice Internazionale, Torino, 1930, stran X + 447 a 643, cena 30 lir.) Italům jest přáno dobrého překladu P. Puccetti druhého nejslavnějšího díla sv. Tomáše Aq.; cena jest velmi nízká na dnešní poměry, proto může překlad snadno nahradit originál, bohovědnou italštinu lze snadno pochopit. Sami se radujeme, že zakrátko se dočkáme i české Summy theol. Význam obou Sum je jistě tak znám, že není třeba zvláštní zmínky.

FACCHINETTI V., O. S. F.: *La vie de Saint Antoine de Padoue*. (Lethielleux, Paris, 1931, stran 160, cena 15 frs.) Psát pro děti život světce není snadno. F. spisek, vhodně obrázkovaný, najde cestu k dětské duši, dbá především děje; ale přece by ještě prospělo několik škrťů ve věcech, kterých mládí ještě nepožaduje. Vhodno studentům.

LEKEUX M.: *Passeurs d'hommes*. (Saint Michel, Paris, 1931, stran 255.) Autor otevřeně vyznává úmysl opačný mnohým autorům „románů z války“, hlavně Remarquovu „Na západní frontě klid“, a ukazuje, kolik oběti a lásky k porobené vlasti se zrodilo ve světové bouři; protestuje proti prodejnému pacifismu líčením utrpení nevinné země a bezbranného lidu belgického. Jak literárně, tak ideově předčí skutečně o velmi, velmi mnoho vyreklamovanou slávu Remarquovu a comp.

MISSIONNAIRE EN PAPOUASIE: *Marie Thérèse Noblet*. (A. Michel, Lyon, 1931, stran 84, cena 12 frs.) Obdivuhodný život a dílo Matky M.-T. N. v Nové Guinei; dvakrát uzdravená v Lurdech vrací Lékaři a jeho Matce svůj život ve vedení domorodé kongregace sester a v péči o děti. Svět nepochopí, jen srdce osvětlené věrou. Výprava knihy velmi pěkná, svědčí o úctě k předmětu.

J. F. P.

Božský učitel.

(Kurs: Ježíš Kristus, 8.)

Kdo by dnes neučil, kdo by bližního nepoučoval? Rozlezlo se těch samozvaných „učitelů“ po vlastech našich! A jak vážně si hledí svého řemesla. Čím více si lidé odvykají poslouchati učitelského hlasu církve, tím více si na ně vyjíždějí celé roty moralisujících ochránců veřejné mravnosti, vlastenectví a pokrokovosti. Přední čeští spisovatelé se pasovali na katechety československé církve pokrokové.

Mnoho jest moudrosti v hlavách učených a ještě jednou tolik jest těch, kteří by chtěli své vědění i nevědění rozdávati. Jest to neuctivý začátek vážného článku, ale věru, není to myšleno žertem. Krise učitelského úřadu jest krisí úřadu, jenž se nechce již učití od prvního a nejlepšího učitele, od toho, jemuž říkáme božský Mistr.

Učitel podle své definice jest ten, jenž chce dáti něco, čeho druhý nemá. A tak jest základní podmínkou všeho učitelství a mistrovství, aby učící něco měl, aby měl více než ti, které chce učit. A aby především měl to, čeho potřebujeme základně k životu, aby měl všechno to, čeho potřebujeme jako prostředků, čeho se nám nedostává, co ještě neumíme, nebo co neumíme dobře.

A tak jest Ježíš Kristus prvním učitelem, protože zjevil nám to, co viděl v lůně Otce svého. Protože nám zjevil samého Boha, protože nám zjevil tajemství, jež by se lidský rozum ani neodvážil tušiti, protože nám zjevil to, k čemu by lidský rozum jenom v několika šťastných jedincích a to ještě po dlouhé době a ne bez omylu přišel. Každý, kdo přichází k bližnímu s pravdou, jest jeho dobrodincem. Kristus přinesl Pravdu nejvyšší, pravdu samu, protože on byl Pravdou. Přinesl pravdu pro všechny okolnosti lidského života, přinesl světlo, pravdu, bolesti, smrti, oběti. Přinesl pravdu celému životu, přinesl mu pravdu nejvyšší, protože cíl nejvyšší. Jako učitel se smí k lidstvu přiblížiti jedině ten, jenž ví, co jest život, jenž zná jeho nedostatky a

jenž dovede a zná život zkrášlit, zařídit, osvětlit. Kristus uměl ještě více, protože On život posvětil.

Vzor pro nás. Mnoho jest učitelů, kteří ničeho nemají a přece stále se vmlouvají, důležitě se tvářice, v úřad učitelů, stále se národu a věřícím nabízejí k tomu, aby byli jejich učitelé, a zatím jim jde, jak sv. Pavel praví, o to, aby ostříhali duchovně či hmotně ovečky Boží. Nepřibližujte se k lidem, jestliže jim nemáte čeho dáti. Odstupte zavčas, jestliže jste se vydali ze všeho, co jste měli. Jinak budete mástí lidi, jinak je budete krmiti bludy, nebo prázdnotou. Slovo pro mladé, pro začátečníky, aby se neodvažovali stávat se učiteli dříve, než jsou sami načerpáni, než jsou sami plni. Naplníme se dříve a pak teprve, z plnosti, možno rozdávat. Kdejaký mládeneček a i mládenceři theologičtí chtěli by hned psáti učené traktáty theologické. Cvičiti se můžete, ale nikoho tím netrapte! Ježíš byl dokonalým učitelem, protože rozdával z plnosti, protože byl mořem moudrosti, a tak každé jeho slovo bylo dobrodiním, bylo darem. Všichni, kdo citíte v sobě povolání býti učiteli lidstva, připravte se svědomitě, poctivě na tento úkol. Až budete postaveni před slovo, bude již pozdě, snažiti se mu porozuměti, z něho čerpati.

Kristus byl plný pravdy a proto mohl učit. Ale jeho pravda hořela láskou. Mnozí jsou plni pravdy, mnozí by měli světu co říci, ale jejich srdce jsou ztuhlá, zledovělá. Neumějí učit, protože nemají lásky. Láska učitelova si vyžaduje řady nej-různějších ctností. Láska k těm, kteří mají býti učenými, musí dáti sílu k trpělivosti a hlubokou pokoru. Pokoru, aby ten, kdo učí, dovedl se skloniti k poučovaným. Jest to stavovská ctnost učitelů, protože nemožno učit, aniž bychom se s výše nesklonili k těm, kteří nemají to, co jim chceme dáti. Jenom tato pokora dovede nám vnuknouti správnou metodu, jenom ona dovede nás vytrhnouti z pyšné osamocenosti, jež se nechce s nikým dělit o výsledky. Jenom pokora – láska pohne učící k trpělivosti s poučovanými. Ježíš Kristus jest vzorem nedostizným a nedostizitelným v lásce, pokoře a trpělivosti v učitelském úřadě. Aby nám přinesl pravdu svou, celý život v bídě,

strádání ztrávil. Hledal všechno, co potřebovalo pravdy jeho, chodil za hledajícími, žíznícími dušemi, vytrhoval je z jejich bludů, povrchnosti, až i život dal za pravdu nejvyšší. Jeho trpělivost v učení byla nezměrná. Stále a stále musil vysvětlovati lidem tvrdé šíje a nechápavých mozků své nejzákladnější myšlenky a přece stále a stále se vrací ke svým zásadám, trpělivě jim učí lid, v pokoře se sklání k prostým, neučeným, on, Moudrost sama!

Byl láska sama a přece byl učitelem pevným a statečným.

Věděl, že se jeho slova dotýkají mocných tohoto světa, že se dotýkají těch, kteří obsadili stolec Mojžišův povrchností, lži, ulpěním na liteře, věděl, že si popudí proti sobě ty, kteří si osobili právo na Boha, na pravdu jeho, a přece sáhl smělou rukou do dračího hnízda. Sáhl směle a směle vystoupil proti těm učitelům, kteří převrátili zákon Páně. Nebál se, že bude obviněn z pohoršení a z porušení lásky. Láska není němým přihlížením, jak někdo tone a vzpírá se, aby byl zachráněn, láskou není nečinně přihlížeti k tomu, když tento tonoucí ještě jiné s sebou strhuje do víru a do zániku. Kristus vystoupil proti farizeům, kteří znetvořili myšlenku Boží, kteří zastřeli myšlenku lásky Boha Otce, kteří ze Zákona učinili jho nesnesitelné, kteří z náboženství učinili formalismus nejhnusnějšího zrna a směru. Není láskou slabost, není láskou ustoupiti před těmi, kteří mají v držení statky nejsvětější a zaprodávají je.

Proto neustoupil Kristus ani před nebezpečím, že bude obviněn z nedostatku úcty ke stáří. Sv. Tomáš, který pojednává o tom, obšírně odpovídá, proč Kristus i proti starším lidu se postavil, proti „úctyhodným“ šedinám farizeů, velekněží a zákoníků. Dodává, že stáří si nezaslouží úcty jenom pro stáří, nýbrž pro mravní vznešenost a cenu. Jaká útěcha pro všechny mladé všech dob, kterým od věků vytýkají a budou vytýkati nevědek a neúcty ke stáří. Stáří samo nedává právo, aby mělo pravdu proti všem a proti všemu, aby ji mělo za každou cenu. Stáří samo nemá práva, aby všechno obsadilo, drželo, aby především zuby nehty drželo zoufale posice jenom proto, že jest staré. Ne stáří, ale pravda rozhoduje.

Pravda jest dobrodiním a proto není v právu, kdo pravdu má, kdo jest jejím opatrovníkem, komu byla svěřena, komu byly svěřeny schopnosti, možnosti k hlásání pravdy, k učení nevědomých, a nečiní toho. Takové jednání jest vlastně krádeží, jest olupováním lidstva. Ježíš Kristus, protože měl pravdu nejvyšší, protože byl ale též láskou a pokorou nejvyšší, otevřel své srdce dokořán všem, proto veřejně učil, proto všem lámal chléb života. A když věděl, že mu není hned rozuměno, podal své učení v podobenství, jež se snadno mohla uchovati pro pozdější osvícení a osvětlení. Neskrýval se svou naukou, jako tolik starých i dnešních filosofů, kteří tak učí a mluví, aby zůstali na své bohorovné výši. Tak odsoudil Ježíš všechny tajné nauky, všechna tajná učení, jež se chtějí i dnes krýti pláštěm Kristovým. Kristus veřejně učil, všem dával chléb pravdy, jak sám prohlásil před Pilátem. Proto každý, kdo pravdu má a komu schopnost k jejímu hlásání byla dána, jest ve svědomí jako křesťan zavázán, neurčí-li mu jinak Pán, aby mluvil: Běda mi, kdybych mlčel!

Kristus byl dokonalým učitelem a proto nepsal. Živé slovo jest vždy ideálem církve. Nezaložil Kristus svou církev, aby její kněží psali, nýbrž kázati poslal Ježíš své apoštoly. Kázání přímo působí na duši, mocněji vrývá se do duše, praví svatý Tomáš. Proto učíme, abychom vryli pravdy do duše. Když se k tomu používá přirozeného prostředku, t. j. síly slova, síly doteku dvou duší, jak tomu jest mezi učícím a poučováním, jest to dokonalejší, než když se postupuje písmem, jež nepůsobí tak bezprostředně. Psaným slovem nikdy neobsáhneme celého bohatství pravdy. Slovo psané je takřka uvězněno. Duch slova, duch pravdy, dech, abych tak řekl, pravdy se zřetelněji, ostřeji a věrněji odráží v živém slově. Protože Kristus sám volil tuto cestu a tuto cestu ukázal apoštolům, co chtějí úzkoprsí predikanti přísahající jenom na literu? Neklaníme se písmenům jako budhisté, neodvážíme se výroků Arabů z Psichariho: Cesta setnikova: „Všechny potoky krve nevyváží jedné kapky inkoustu!“

Kristův příklad jest útěchou a silou všem, které Bůh poslal,

aby kázali, aby učili. A jenom ti, kteří jdou v jeho šlépějích, kteří čerpají z něho plného, kteří na jeho lásce k duším se zapalují, kteří se učí od něho, jenž byl tichý a pokorný srdcem, kteří opření o něho silou jeho se vztyčují proti lži, přetvářce, prostřednosti a povrchnosti, jen ti jsou pravými učiteli, jen ti se mohou klidně přiblížit se svým slovem k duším.

P. Silv. M. Braitto O. P.

Ve vlnách.

Umíme zpívatí o Hvězdě mořské, jež se vznáší nad divokými vlnami a nenechává utonouti zmítané. Krásnější, dojemnější a hlubší jest, umíme-li zpívatí o Hvězdě, ve vlnách zachováající svůj jas, ani největšími propastmi vln nezakalený. Život vtěleného Syna Božího byl jako neslýchané vlnobití. Mocné vlny se stihaly z hloubky do výše a hned z výšky do propasti. Každá vlna spolu nesla jeho Matku do výše a strhovala do hloubky. To je píseň o Bolestné Matce.

Obyčejně si bolest Boží Matky myslíme lidsky přirozeně. Tato její bolest byla jistě nesmírná. Čím ušlechtilější a jemnější je bytost, tím citlivější je k bolesti, tím hlouběji a dokonaleji vychutná každý bol. Církevní hymnus tu zpívá: „Žádné dítko není dražší ani nebylo lásky podobné; kolik ran zasáhlo tělo Ditka, tolik ran zasáhlo srdce Matky.“ Nejjemnější mateřské srdce a nejvzácnější bytost, jaká kdy byla předmětem mateřské bolesti, musely mítí za následek v srdci mateřském bolest, které není rovné. Ta bolest je nám nejbližší a proto na naše srdce nejvíce působí. Ale nesmíme si mysliti, že to byla všechna, nebo největší bolest Bolestné Matky. Neboť toto utrpení nebylo vždycky ani nebylo velmi dlouhé ani svou podstatou neodpovídá vznešené důstojnosti Boží Matky, protože ve své podstatě jest utrpením každé lidské matky v podobných okolnostech. Proto také je pochopitelný onen nápadný zjev, že apoštolům Maria o této své bolesti nic nepověděla. Ale

naznačila jim svou bolestnost jinou, a v té je vlastní bolestnost Matky. Je také mnohem hlouběji a výše a proto je důstojná vznešenosti Spasitelovy Matky.

Čím více křesťané milovali Bolestnou Matku, tím více se lidským pudem snažili dávatí jí útěchu. Proto se snažili co nejvíce ji v jejím utrpení přibližovati Bohu, až zázračně blízko. Že Bůh každé temnotě její duše v bolesti ihned přispěchal na pomoc, zázračně pomáhal a těšil. Ale zázrak je spíše jinde. Zázrakem bychom nazvali skutečnost, že Bůh Matku svého Syna, právě tak jako jeho, nechal protřpěti neztenčeně celou sílu bolesti a dával sílu, aby tato bolest mohla býti až do posledního a největšího otřesu cítěna v celé své bolestnosti, aby obět bolesti byla dokonalá. V tom směru se nám teprve ukáže celá hloubka bolesti, celá tragická krása písně o Bolestné Matce, pokud ji ovšem dovede člověk pochopiti.

Kdyby nějakými zázraky Bůh byl ulehčoval bolest Matce svého Syna, byla by to jistě Maria pověděla apoštolům — musela by to pověděti. Neboť kdyby to zamlčela, dopustila by se chyby na úkor pravdy, zveličujíc hodnotu své bolesti, ona pokorná Dívka, důstojná Matka Věčné Pravdy! Rovněž evangelisté mohli o vnitřním životě Marie Panny věděti jen to, co ona jim pověděla, protože o tom zachovávala tajemství i před svatým Josefem. Panna nejmoudřejší pak jim pověděla o své bolestnosti právě to, co vysvětluje podstatu její bolestnosti a oslňující záři Hvězdy ve vlnách bolu.

Anděl při zvěstování slíbil jménem Božím, že Boží a její Syn bude vládnouti na královském stolci Davidově. Slíbil tedy věc, po taková staletí očekávanou, největší věc, jaká jen mohla věřící srdce pravé Izraelitky uchvátiti. Snad dovedeme tušiti, jaké napětí tu ovládlo duši blahoslavené Panny. Pak přichází Simeon a z „vnuknutí Ducha svatého“, jak pravila Maria apoštolům, slíbujíc stejnou věc, ale jinak: „Hle, tento jest ustanoven k povstání mnohých v Izraeli a na znamení, jemuž bude odpíráno, a tvou vlastní duši pronikne meč.“ Tu se snesl na duši blahoslavené Panny stín chmurné záhady. Z blaženého napětí se stalo napětí bolestné. Potom přichází ztráta Ježíše

ve chrámě, s jeho záhadným, ale do bolestného napětí se jako nový stupeň dokonale hodicím slovem. „Proč jste mne hledali? Nevěděli jste, že musím býti v tom, co jest Otce mého?“ Matka Boží na sklonku svého života to vše pověděla apoštolům s poznámkou, že na to vše pamatovala celý svůj život. Sama tedy pověděla, že v tom byla skryta tragika jejího života, onen meč, který se po celý život z její duše neztratil a vždy znova se pohnul k nové bolesti. To je hlubší povaha bolestnosti Matky, kterou se její bolestnost stává skutečně svatou.

Bolest ve své vlastní duševní povaze je napětí, trapné napětí. Když víme, jaký smysl má to, co nám překáží, ať v těle nebo v duši, když víme, k jakému to spěje cíli, vlastně přestáváme cítiti nejhroší na bolesti, spíše jen sledujeme se zájmem, jak se vyvíjí a kdy ustane ten pocit; je to více zajímavé nežli bolestné, protože přestalo trapné napětí. Ale u Matky Spasitele světa to trapné napětí nikdy nepřestalo a neměla proti němu jiného světla nežli světla pokorně oddané a čekající víry. Od Betlema až vlastně do nanebevstoupení Kristova to šlo neustále tak, že do nejkrásnějších nadějí a očekávání přišla nejhroznější katastrofa nadějí a očekávání. Po Betlemu Egypt, po návratu ztráta, po nalezení zdánlivě beznadějně ticho v Nazaretě, do začátku veřejné činnosti Spasitelovy zasadila svůj jedovatý osten nevraživost mocných v náboženské obci, po úžasných zázracích nadešla Kalvarie, po nadějích Vzkříšení přišel odchod Nanebevstoupení. Snad smíme říci, že teprve při seslání Ducha svatého Maria přestala býti Matkou Bolestnou, trpící, protože teprve Duchem svatým byla i ona poučena „o všeliké pravdě“, jak sliboval Spasitel. Když vidíme Matku Spasitelovu pod křížem s rozpjatýma rukama, v němé bolesti hledící na kříž očima, ve kterých palčivá bolest již i slzy vysušila, vidíme obraz celého jejího života. Ustavičné, nikdy neochabující trapné napětí v duši, která věří a miluje, ale při tom je zmitána vlnami života, v němž na pohled se zkazí všechny nejkrásnější chvíle. A v tom je vznešenější velikost Bolestné Matky, že ji tyto vlny nedovedly utopíti, že si zachovala radostnou víru, naději a lásku.

Ale bolestná Matka znamená ještě vznešenější věc, svaté tajemství. V prorocství Simeonově jest osud Vykupitele světa spojen s osudem jeho matky, jeho bolest s bolestí jeho matky. Vtělený Syn Boží byl postaven na znamení, jemuž bude odpíráno a odpíráním učiněn jeho život životem výkupné bolesti. Matka jeho netrpěla jenom proto, že byla jeho matkou, nejen proto, že její Syn trpěl, nýbrž ve své určité míře trpěla také, *co její Syn trpěl*. Po celý život a nejvíce na Kalvarii. To naznačil již svatý Bernard, když napsal k této věci, že bolest hlavy přetéká do údů, tedy táž bolest; Matka Spasitelova byla nejbliže této hlavě duchovního těla, jak o něm mluví svatý Pavel, a Maria také za ně trpěla. Výslovně to praví sekvence „Stabat Mater“ v prosbě: „Svatá Matko, učin toto, rány ukřižovaného silně vtiskni v mé srdce, *rozděl se se mnou o bolesti svého Syna*, jenž pro mne ráčil tolik trpět.“ V názorech duchovních badatelů si stále více rází cestu název Matky Boží „Spoluvykupitelky“. Vtělený Syn Boží vykoupil svět svou bolestí; jestliže Maria trpěla také *Jeho* bolesti, je Spoluvykupitelkou, a obráceně též, jestliže je Spoluvykupitelkou, trpěla nejen bolesti své, nýbrž i bolesti Jeho.

Snad nyní vidíme celou vznešenost jména Bolesné Matky. Snad vidíme nebetyčnost oněch vln, na nichž byla zmitána Hvězda Maria. A pak teprve můžeme žasnouti nad září Hvězdy, která v takovém moři zářila dokonalou věrou, nadějí a láskou.

P. Em. Soukup O. P.

Z výroků sv. Filipa Neri.

(Detti memorabili.)

Veselost.

Synáckové, buďte veselí! Chci, abyste nehřešili, ale veselí si buďte! Radostný duch snadněji dosáhne křesťanské dokonalosti než duch zádumčivý . . . Jdi jen, synku, s touto veselostí, protože je to nejlepší cesta k dosažení dokonalosti . . . Za nic nechci skrupulanství, nechci zádumčivost . . .

Nechte (mladé) rámusiti, co jen chtějí . . . A vy (hoši) dělejte si svoje a buďte veselí, protože nic jiného nechci, než abyste nehřešili . . . Velmi rád bych si dal na hřbetě třeba i dříví štípat, jen aby nehřešili . . .

Křesťanská vnitřní veselost je Božím darem, pocházejícím z dobrého svědomí. Učí pohrdati pozemskými věcmi a rozjímati o věcech nebeských.

Uchováme si ji rozjímáním o smrti, přátelským obcováním s lidmi učenými a svatými, častým přistupováním ke svátostem, bdělostí nad sebou a dobrými skutky pro bližního.

Ustavičná modlitba, spojená s úctou ke svatým ji rozmnožují.

Ovšem, je pravda, že duše milující Boha pocítuje jakousi bolest v tomto temném bloudění životem, bolest, která pochází z pocitu hříchu a z naší vlastní bíd.

Více však se rozveselíme pohledem na stvořené věci otcovským řízením Božím. Především pak se radujeme, když nehřešíme a když se ve všem odevzdáme Boží vůli.

Poslední cíl naší veselosti jest, že naše radost stále roste, takže se stane v konečné věčné radosti v nebeské vlasti přibýtkem pokoje a nevýslovné blaženosti.

Protože však jsme poutníky na této zemi vyhnanství, staví se hřích proti naší veselosti. Proto jí nemůže vychutnati otrok hříchu. Především se jí staví v cestu ctižádostivost. Protiví se jí smyslnost, marnivost a nactiutrhání.

Naše veselí jest, synáčku, ve velkém nebezpečí. Často je ztrácíme, když zacházíme s pozemskými věcmi, společností ctižádostivců, zálibou v divadlech.

Mám, synáčkové, otevřeně mluvit? Přijměte v dobrém, co vám řeknu. Obávám se, že veselí, které my hledáme, prchá daleko před dvory králů a knížat. A bojím se též paláců kardinálů a biskupů, zvláště, jsou-li bohatí. Lidé opravdu těžko chápou radu danou jim Duchem svatým: Neskládejte srdce své na bohatství. . . .

p. 122—125.

Laskavost ke kajcníkům.

Nelíbí se mi, když zpovědníci činí příliš těžkou cestu ctnosti, hlavně nově obráceným kajcníkům. Nechci, aby byli odráženi tím, že jsou tvrdě káráni. Když jsou poděšeni obtížemi nové cesty, obrátí se zase zpět a zanechajíce zpovědi, ještě více se pak zdrží ve hříchu. Naopak, soucitem, mírností a láskou se snažme získati je Kristu. Skloňme se k nim, jak můžeme. Budiž jedinou naší snahou, rozohniti je láskou k Bohu, jenž jediný dá silu vykonati velké věci.

p. 130.

Studentům.

Jak jste šťastní, mladí, že máte čas ke konání dobrého. Můžete vykonati dobré, kterého jsem nevykonal!

Vystříhejte se špatné společnosti, neživte příliš vybraně těla, prchejte před zahálkou, hodně se modlete, přistupujte často ke svátostem a hlavně ke sv. zpovědi.

p. 129.

Nauč se čekat.

Není třeba vykonati všechno za den, ani chtít se stát svatým za čtyři dny.

p. 131.

Touha po Bohu.

Kdo opravdu miluje Boha, nic tak těžko nesnáší jako život. Proto je pravdivé, že svatí život *snášeli*, ale po smrti *dychtili*.

Duše opravdu do Boha zamilovaná dojde k tomu, že volá: Pane, nech mne již usnout!

p. 135.

Pravé věci.

Modlitba k Duchu svatému se skládá ze dvou částí, z první, ve které vzýváme třetí božskou Osobu, a z druhé, ve které vzýváme Boha Trojjediného, čili Jednotu božských Osob. V první části prosíme Ducha svatého, aby sám přišel, srdce svých věrných naplnil a oheň lásky své v nich roznil. V dru-

hé části však prosíme Boha, tedy Boha Trojjediného v nej-
světější Trojici, aby seslal nám Třetí božskou Osobu a učinil
skrze Ni věci potřebné. To, oč prosíme v tomto volání, jest
nejdokonalejším vyjádřením všeho, co od Ducha svatého po-
třebujeme a obdržeti můžeme; v tom prosíme o věc svrcho-
vanou, o věc božskou. Prosíme totiž o to, aby nám bylo dáno
pravé věci smýšleti, což jest překladem latinského *recta*
sapere, což znamená též pravé věci pochopiti nebo správně
chápati. Ze správného chápání plyne pochopení pravých věcí
a odtud smýšlení pravých věcí, což jest výsledkem a vrcholem
a českými slovy této modlitby jest vyjádřen právě tento vrchol-
ný výsledek působení Ducha svatého.

Správné chápání věcí tak, jak jsou a čím jsou v poměru
k Bohu, který jest jejich příčinou i cílem, a smýšlení pravých
věcí, tedy smýšlení spravedlivé a dokonalé, jest způsobností
božskou. Bůh jediný ví sám ze sebe, čím každou věc míti chtěl
a čím každá věc jest a podle toho je ke každé věci spravedlivý,
podle toho každou věc miluje a podle toho řídí běh světa. Vě-
dění Boží je dokonalé a proto v řízení Božím není chyby, není
stínu. Tato dokonalost Boží není jen jednotlivou dokonalostí,
oddělitelnou od ostatních schopností Božích; všechny vlast-
nosti Boží jsou totiž jedna a táž dokonalost a jen my, lidé,
podle své přirozenosti a chápavosti dáváme jim různá jména
jako všemohoucnost, vševědoucnost, všudypřítomnost, moud-
rost, spravedlnost, milosrdnost, svatost; vlastnosti mohou
býti oddělitelný u tvorů, zvláště u tvorů smrtelných, u nichž
jedna vlastnost či způsobnost může býti silnější nebo slabší
než druhá, ale u Boha spravedlnost je totéž co milosrdnost ne-
bo vševědoucnost, a vyslovi-li se jedna vlastnost Boží, jsou
v ní obsaženy všechny vlastnosti Boží.

Pravé věci smýšlí Bůh a v tom je tedy také i Jeho láska a
božská blaženost. Chceme-li smýšleti pravé věci, chceme, aby
nám tyto věci vstoupily do srdce, abychom byli naplněni pra-
vostí a spravedlností a láskou Boží, aby Bůh byl naším stálým
učitelem, rádcem, duchovním hospodářem, dozorcem a mis-
trem, aby se nikdy v ničem od nás neoddělil, či spíše aby nás

nenechal se od Něho oddělit, aby věci nepravé nezalibily se nám více než věci pravé a duch aby nepodlehl tělu a věcem pomíjejícím; chceme se podobati Bohu tak, jak sám chce, abychom se mu podobali. V této podobnosti jest blaženost.

Až dosud se modlitba k Duchu svatému podobala projevu stavu vytržení a uchvácení, jako by představy a myšlenky při ní musily obletovati trůn nejsvětější Trojice v nekonečných výšinách, měřiti vzdálenost mezi nebem a zemí a stoupati do věčnosti; v závěrečné prosbě však jako by církev bez všeho žaru citového prosila jen o jakousi věc téměř samozřejmou a takřka všední; jako by na počátku modlitby plál k Duchu svatému nejžhavější cit a ke konci jako by k Bohu mluvil střízlivý rozum církve z pouhé povinnosti jejího poslání.

Církev opravdu mluví těmi slovy jako strážce pravdy a víry podle své povahy a moci úřední; právě z těch slov poznáváme její starý a známý hlas, který těm lidem, kteří k ní nepatří vůbec anebo k ní nepatří celým srdcem a odevzdáním celého rozumu, zdá se tak střízlivý a všední jako hlas pozemského zákona, pozemského rozumu, pozemské společnosti. Církev těmito slovy neprosí o nic, co by už od prvního okamžiku lahodilo lidské samolibosti a co by hned libě povznášelo smysly; praví zdánlivě suše pouze: dej nám v témž Duchu pravé věci smýšleti. A tu člověkoví, jehož srdce tíhne k žádostem neúměrně plápolajícím, zdá se toto přání malým, jako by církev mohla a měla žádati něco více než toto. Zároveň je vidět z této prosby, jak církev má v první řadě na mysli jen zachování pravé a neporušené víry v lidských srdcích, neboť pravé věci smýšleti je totéž, co pravou víru zachovati, podle pravé víry smýšleti a všech bludů se vystříhati.

Kdo dosud nevěnoval veškeru svou důvěru církvi a Bohu, kdo věří dosud více s bázní než s láskou, vyslovuje tato slova s určitým chladem jako člověk, který z nutnosti se podrobuje obtížnému zákonu. Pravé věci smýšleti — to znamená vzdáti se všeho ostatního smýšlení a uznati, že pravé smýšlení jest jen jediné předem ustanovené, že k němu vede jen jedna cesta a člověk nemůže nějakými jinými a pro něho vábivějšími a la-

hodnějšími cestami dojít; že člověk jest v té věci omezen a nemůže za pravé věci přijmouti více věcí, než kolik jest jich skutečně pravých, ani jich nemůže přijmouti méně, ani si pro sebe nemůže dosaditi nějaké zvláštní pravé věci, které by mu lahodily a které by v jeho srdci nadýmaly výstřední nebo odstředivé city a touhy. Pravé věci jsou všechny pro všechny lidi a vždycky pravé a mimo ně není věcí pravých; pro lidi, kteří by chtěli přeletět a obsáhnouti celý vesmír, neplatí nic více ani méně než pro ty, jejichž úděl a poslání v životě jest nejskrovnější: množství milosti může býti pro různé lidi rozdílné, pravda však je pro všechny táž, stejně obsáhlá, nezměnitelná, bez výjimek a bez doplňků, nesmlouvaná a nezvratná. Duši, která je hnána samolibým citem do výše, jako by chtěla sloužiti Bohu více a lépe než ostatní, ač vlastně se vznáší do výše samolibosti, odkud nastává pád do propasti zklamání, zoufalství a bludu, zdá se tedy taková prosba příliš skrovnou; taková duše není spokojena tím, co pro ni církev od Boha vyprošuje, a domnívá se, že by si sama uměla moudřeji a vhodněji vybrati to, zač by mohla Boha prositi; to je tedy nedůvěra k církvi, naši Matce a choti Kristově, nedůvěra k Matce, které Kristus sám důvěruje, ale které nedůvěruje a kterou takto svým citem posuzuje domýšlivá a ubohá lidská duše.

Kdo pak dosud věří jen s bázní bez lásky, cítí též chlad při těchto slovech. Pravé věci smýšleti — jakým se to zdá omezením lidského bažení, kterému hoví těkavost, hra s pokusem a smýšlení nepravé! Toť vzdání se příjemných představ na smýšlení a jednání mimo zákon a proti zákonu a podrobiti se zákonu, který se zdá protivný, suchý, chladný a všední jako každý zákon pozemský. A člověk se má ještě modliti o to, aby tyto pravé věci smýšlel, jako by nebylo lépe modliti se o nějaký příjemný způsob zapomenutí na obtíže zákona a o nějaké oslazení života. Ty pravé věci se zdají na první pohled všední, tak lehce pochopitelné a všeobecné, že nijak nerozpalují cit a nedávají potravu obraznosti a plnění zákona se zdá jenom nemilou, jednotvárnou a příliš málo vděčnou povinností.

Církev však zná meze lidských schopností a nebezpečí lidského nitra a ví, čeho je duši třeba nezbytně a co musí každou duši úplně a svrchovaně uspokojit za všech okolností. Jako chof Kristova jest moudřejší než jednotlivý člověk, jest svatá a obsahuje i poskytuje svrchovanou plnost duchovního života, která by postačila dokonale všem jejím dítkám, na to aby nestačila dítku jednomu. Ví, co to jsou věci pravé, že to jsou věci z podstaty a činnosti božské, věci nejvznešenější a nejkrásnější, i když nezkušený a zhýčkaný člověk na ně pohlíží jenom jako na věci všední; ví, jakou moudrostí, dokonalostí a blažeností jest smýšlení věcí pravých, za jakou cenu bylo lidem poznání pravých věcí dáno a jakými bolestmi i každý jednotlivý člověk, sešel-li jakýmkoliv způsobem s cesty, musí toto poznání znova platit; ví, že jen pro slabost lidskou tyto věci pravé se zdají prosty útěchy a krásy, že jen pro slabost svou člověk nechápe, že zákon jest láska a láska jest zákon, a vysloví-li se slovo pravda, že se tím vysloví obsah celé Boží bytosti, obsah veškeré krásy a veškeré blaženosti, což duše může pochopiti jen omezeně a velmi pomalu a mnohdy až po bolestných zkušenostech na cestách omylů a bludů. Ví však, že i dítkám, které ji milují a které ji důvěřují, hrozí nebezpečí zatemnění pravdy a svedení na cesty nepravé. Proti věcem pravým, jejichž poznání prýští z Ducha svatého, zjevují se člověku přeludy věcí nepravých, a aby těmito přeludy byl člověk zmámen, o to pečuje duch jiný, duch lži. Dábel působí na člověka těmi věcmi, ve kterých má člověk své osobní zálibení; komu se líbí tělo, toho pokouší tělem; komu se líbí svět, toho pokouší světem; komu se líbí rozjímání o věcech víry, toho pokouší všemi záludnostmi, na něž nezkušený lidský duch dosud právě nemá odpovědi; dábel pospíchá, aby člověku vnukl svou lež dříve, než by člověk s přispěním Ducha svatého poznal pravdu; tak pokouší dábel člověka i tím, že ho vede na cestu zdánlivé horlivosti a zdánlivých ctností, aby ho zavedl do bludiště, ve kterém člověk slouží své pýše nebo svému zoufalství v domnění, že slouží Bohu, ve kterém člověk nenávidí svého bližního v domnění, že ho spravedlivě miluje,

ve kterém se člověk odtrhuje od církve v domnění, že jest jejím nejhorlivějším členem. Církev ví od samého Krista, že falešní proroci budou míti tak přesvědčivý vliv na lidi, že by všichni svedeni byli, kdyby se Bůh nesmíloval; to znamená, že ďábel bude užívat i samých článků víry a zákonů církevních, aby duše zmátl, že svým lžím dá podobu ctnosti a horlivosti ve víře, ba i poslušnosti a oddanosti k církvi, aby lidé nepoznali jeho úmyslů, a v tom bude jeho nejpodlejší, nejhroznější a nejnebezpečnější lest. Proto církev za nejdůležitější považuje prosbu, aby nám Bůh dal smýšleti pravé věci v Duchu svatém, abychom ty věci poznali z Ducha svatého a pro Ducha svatého, aby nám jejich poznání nenahrazoval ďábel svou lží a lstí, aby nás mezi těmi věcmi ďábel nevedl k záhubě, abychom pravé věci vnímali nikoliv tak, jak by si to přál ďábel, ale jak to dává pouze Duch svatý. Z této prosby cítíme úžasnou moudrost a zkušenost církve, naší Matky a strážkyně pravdy a víry, opatrné a přísné dohlížitelky, jejíž přísnost jest láskou mateřskou, láskou Ducha svatého, láskou věčnou.

Kdo však nevzhlíží k církvi jen s poloviční důvěrou a s poloviční láskou, pochopí, že pravé věci smýšleti jest netoliko věcí jakéhosi nutného pořádku, nýbrž že to jest dílo milosti a dar nejvyšší. Pravé věci smýšleti — to jest sdíleti se o Boží lásku, moudrost, spravedlnost, milosrdenství, moc, sílu a blaženost. Pravé věci smýšleti — to jest tolik jako býti synem a dědicem Božím, býti na vrcholu života, v lůně světla, v lůně blaženosti, která nezaniká ani při největším protivenství a utrpení časném; jest to sdílení pohledu Božího a myšlenek Božích, je to požívání slávy a velikosti Boží v ochraně a bezpečnosti Boží. Všecka ostatní příjemnost a nádhera života pozemského a všechny lahody citů a pýchy duchovní jsou proti tomu jen mdlými bludičkami. Často skrze věci nepatrné a všední poznáváme tyto věci pravé a skrze věci nádherné a vzácné často poznáváme jen omyly a díla bludná. Pravda však dává svou božskou nádhru těm věcem, ve kterých jest; ne ihned, nýbrž až tenkrát, když ji poznáme. Formou pravdy jest krása, pravá krása, která jest větší než krása zdánlivá. Poznati

pravé věci znamená tedy poznání pravou a nepomíjivou krá-
kerá je tak sladká a vábivá, že tisícům mučedníků byla
konanou útěchou ve chvíli největší pozemské hrůzy a že hr-
mučení nestačila, aby je odvrátila od patření na tuto krá-
Bylo by to proti samé Boží podstatě, kdyby věci pravé neb-
svrchovaně krásné a kdyby nám Bůh nabízel něco, co by
nemohlo svrchovaně upokojit a naplnit štěstím. To jen s-
částku se zdají Boží pravdy a zákony odporovati naší bla-
nosti, ale Bůh lépe než my zná naši blaženost, ví sám, co jed-
mukaždému z nás uchystal a kudy nás má vésti do příby-
přichystaného.

Tato slova modlící se zdají skrovná, ale jsou skrovná j-
Bůh, který se stal člověkem a nepřestal býti Bohem, a
v nich moudrost a krása církve, vyvolené choti Kristovy.

Jaroslav Durych

Mystik z české tvrze.

Roku 1931 je třeba vzpomenouti šestého století od na-
zení muže, jenž jest chloubou české země svými spisy a j-
obsahem spisů a obsahem života je chloubou českých katolí-
Tomáš ze Štítného se narodil r. 1331.

Pisář jeho Řeči besedních ho charakterisuje takto: „D-
Božího dobrý šafář . . . panoše slovutný, literát dobrý, v sv-
letech poctivě a v šlechetném životu do starosti zachová-
veda život bohomyslný a pokojný na své tvrzi.“ Již tato k-
ká charakteristika by mohla dáti oprávněnost názvu Mys-
z české tvrze, uvážíme-li způsob vyjadřování doby, ve k-
ta slova byla napsána. Bohomyslný život znamená život
nořený do rozjímání Božích pravd; život pokojný znamená
vot odloučený od hluku světa, před kterým on ve svých
sech vytrvale varuje; velmi často opakuje, že „mnozí ohl-
hlukem světské marnosti“.

Jeho spisy potvrzují tuto domněnku. Nejvíce Řeči bes-

Tomáš ze Štítného praví tu o sobě, že mnoho studoval, mnohé mistry slyšel a mnoho četl. Ale tento spis ukazuje, že nejenom četl, nýbrž že podle slov Písma musel „ve dne v noci rozjímati“ o Božích pravdách, když je zpracoval jako skutečný, odborný a s potřebami duší své doby obeznámený theolog.

Řeči besední totiž nejsou nic jiného, nežli to, čemu se v jeho době říkalo *Summa theologiae*, soustavný přehled posvátné nauky. Je to první a jediná česká, původní *Summa theologiae*. Sám pokus sestavit stručný a soustavný přehled posvátné nauky opět prozrazuje mystika. Má to býti rozjímací kniha pro duše, které se chtějí dostatí výše v poznání Boha a v jeho službě, v životě pro něho a s ním. Na začátku a několikrát ve spisu Tomáš ze Štítného se záplem české duše obhajuje tento neslýchaný pokus, v české řeči podávati to, co bylo jen výsadou latiny; ale nikdy neopomene přidati: když na první čtení nerozumíš slovům dosud neobvyklým, čti znova a znova a pochopíš opětovným čtením, to jest pochopíš rozjímaje.

Postup v Řečích besedních je přesně postup Summy theologické svatého Tomáše Akvinského. Tomáš ze Štítného ovšem vybírá jen otázky prakticky účelné pro svůj záměr, vynechává školské rozborry. Ale stručnost vět, přesnost vyjadřování, zhuštěnost myšlenek prozrazuje muže, jenž měl prorozjímanu pravdu, kterou podával, a jenž věděl, čeho jest třeba pro vzestup duše k Bohu, ne z kláštera, ale ze všednosti lidského pozemského života doby. Ve hrubých obrysech je postup jeho takový: O Bohu jednom a v Trojici, o andělich, o člověku, jeho pádu a vykoupení, o ctnostech a hříších, o milosti, o posledních věcech člověka. Ačkoli Summy začínaly svá pojednání námitkami, ač Tomáš se drží jejich metod, přece od tohoto upustil, znaje dobře českou duši, které by námitkou jen zmátl myšlenkový postup; proto místo námitek postavil před čtenáře své syny a začíná všechny kapitoly jejich dotazem, v němž obyčejně jest obratně ukryta námitka.

Tomáš ze Štítného jest chloubou katolického lidu českého i pro řeč. Jakou práci mu dalo toto dílo, jak pracným studiem jazykovým hledal výrazy, odpovídající školským latinským

slovům! „Ačkoli v druhých slovích, za našich let neobyčejných, ale v staré české řeči naležených,“ praví pisatel Tomášova díla, jenž znal Tomášovu osobnost a práci.

Nejdokonaleji charakterisuje Mystika z české tvrze obsah jeho díla. Nalezneme tam skutečné perly mystického ducha, jež by nemohl jen opsati, jež by také nemohl napsati nikdo v té době, kdo nebyl vycvičen v noření se do náboženského hloubání a mystického života. Otiskneme aspoň dvě se starým pravopisem, jen hlásky přepisující.

„Pakli by chtiel potkati kto čtveru věc onu (dluhost, širokost, vysokost, hlubokost Boží), ten má to takto učiniti. Ma sie divati tak snažnie Boží vysosti, až by znyl v srdci; a hlubokosti sudov Božích mysl přilože, má obmysliti, až by se strachoval v sobie; a tak se na rozlične dary Božij rozmysleti, ježto dal jemu z sve milosti, aneb obecnie se všemi, aneb některé zvláštie s některými vybornějšími, aneb snad i některé jen samemu, mimo jiné, až by se i rozniel v vručí milosti protiv tak velike Božie milosti. A tak se ma na věčnu dluhost rozmysleti. Až by vše, jako za se opovrha, co nevěčne, jen k věčným sibiom tahl svu žádost. Aby pak stál pro věčne dobre v pokušení v kteremžkoli, ježto sie skona i ma minuti. Ale taká divanie potřebuji čiste srdce a svobodne od všelike milosti věci svietských a tielesných. Aby ani take hrubosti nebylo obtieženo. A tak divanie taka pohnu myslí, odhonie hříechy, založie šlechtnosti, uvedu počatek mudrosti a pokoru zachovaji. Neb jakž by se pokora hnula, tak všecko šlechtnosti jiných shromaždenie jinéhy nenie, jen pad a ruška. Jako když se pohne základ velike zdi, všecka zed padne a ruší se, neb pokora jest pevný základ vlohu všech šlechtnosti. A pokora všiech ostříha šlechtnosti, aby jich naduta hrdost jako prachu nerozdula.“ (Kap. V.)

V kapitole 44. podává odpověď na ona různá a mučivá „proč“ lidského rozumu a jeho odpověď jest hodna mystika, pochopením toho nejvyššího v duchovním životě, odevzdaností do Boží vůle a tichého podrobení Božím úradkům:

„O dietky, kterak je to tajný sud Boží, nedosiehne toho

v jeden na svieti rozum. Velika, bezednie hlubokost su sudova Boží, jako die žaltař. Y kto mnohych takovych věci dosiehně svym smyslem: proč toto neb toto? Proč Boh, moha, však ne všech k spasení zavola? Proč jednomu sve milosti dar da a druhemu neda? Jeden byl oddavna dobry a odvrati sie ku poklesku. Druhy zly bude po vše sve dny a ku posledku obrati sie. A od dobrych niekdy zle diety vyjdu neb dobre ode zlych. Tut musi umlknuti každý jazyk, k tet odpovedi onie-mie i najhovorniejší. Tut mož každý svym srdcem pokřiknuti se svatym Pavlem — jenž zmieniv sie o tom, že jest Boh zuostavil v nevěře lid židovsky, s nymyž činil tak mnoho divov, však dal zahynuti vietči jich stranie. A pak pohanstvu hlupe-mu pomohl — pokřikl řka: O vysosti bohatstvie mudrosti a umienie božieho, kak su nestihnuty sudove jeho a cesty jeho! kto jest poznal smysl Boží? . . Y pravimť vam to, že ve všem svietie zde i v pekelných propastech y vysosti nebeske nic sie nedieje, jedine to, co jest nebeskym kralem aneb přikazano aneb přepuštěno podle jeho nevypravne, již jest nelze obmysliti, spravedlnosti. Neb vše jest v jeho mudrosti spořízeno a vše jest dobře. Ač co zleho přepusti komu učiniti, i to jest dobře a spravedlive . . .“

Že bychom právě my měli nechati u nakladatele ležeti spisy Tomáše ze Štítného? Obstará je každý řádný knihkupec.

P. Em. Soukup O. P.

Kuks.

U Dvora Králové nad Labem v horách stojí zámek Kuks. Jako z rodiště Palackého je vidět Radhošť, posvátnou horu Moravanů, podobně z oken zámku Kuksu vidíme Sněžku, praisídlo Rýbrcoulovo, a napravo odtud v mlhavé dálce dějiště „Babičky“ Boženy Němcové!

Jak jsem přišel do Kuksu? Chtěl jsem jít na kněžské exercicie, ale poněvadž kněžské zaměstnání nedovolilomi dřív, zbyl

mi turnus poslední od 24. do 28. srpna. Poněvadž nikdo ze známých kněží nedovedl mi poraditi, vzal jsem na potaz noviny a dověděl jsem se o exerciciích v Kuksu. Neprodleně jsem se přihlásil. Mohl jsem ovšem jeti také na svatý Hostýn, anebo do Dačic, ale na obou těchto místech jsem již mnoho prožil a jaksi zdomácněl a abych svou duši uviděl a našel, bylo potřeba prostředí docela nového, dosud mi neznámého. Proto jsem po Kuksu zrovna zatoužil.

Nemyslete si, když se pro něco rozhodujete, že nepadá všechno na váhu! Ve vaší duši, když se pro něco rozhodujete, je to jako ve stanu generálního štábu před bitvou. Tady uplatňují svou moc a svůj vliv ani ne tak osoby přítomné jako nepřítomné. Ti, kteří zde hčrlí a mluví a ti nejpodivnější, ti nejnestvůrnější, ti totiž, kteří při těchto tajných radách čtyřia dvacet, anebo už jen pět hodin před rozhodující bitvou dělají vtípy, vypravují anekdoty, nasazují si mefistofelskou masku ironie, anebo, a to je právě to nejnestvůrnější: záhadně mlčí (jidášství je vždycky záhadné) — tito všichni nevtipkují, nechlemtají se, neironisují a nemlčí jen za sebe. Je v tom zbabělost, podléhá-li člověk bez práce, bez boje veřejnému mínění, které se dělá za peníze v novinách, na konferencích, na schůzích, v kavárnách (to nejsou místa Ducha svatého! Za peníze a zbytkové statky Duch svatý se neprodává!) — ano, zbabělost, čili hříšná a osudná lenost je v tom, točí-li člověk rafii svého přesvědčení a vědění podle nejposlednějšího čísla „Lidových novin“ a „Učitelského či sokolského věstníku“; a neomluvitelná podlost je v tom, dělá-li to člověk už nejen z rozumové a mravní omezenosti, kteráž je právě ovocem nepracovitosti, čili rozumové a mravní zbabělosti — nýbrž dělá-li to pro jisté společenské nebo úřední výhody. Svědomí a jejich dobrý anděl jim správně namítá: „A vy si myslíte, že jste skryti? A že vaše zbabělost a podlost nebude vytažena za uši na světlo jako králík z díry?“

Aby neslyšeli těchto hlasů, začnou pít, začnou se nechat volit, začnou přednášet, hrát divadlo, organisují theosofické nebo abstinentní kroužky, jezdí po schůzích, zuřivě sportují,

skautují a tělocvičí, dosahující svýma nohama, rukama rekordů, za které se jejich duše stydí. Vždyť všechny jejich výkony konec konců jsou jen díla setrvačnosti, což je výkon nejméně mravný a nejméně lidský, poněvadž je to výkon samé hmoty, výkon ryze mechanický: není to práce, je to pád, je to pád tělesa, jehož tragikou je akcelerace, vždy větší a větší zrychlení, vždy větší a větší — vezměme nadarmo to slovo: horlivost! Horlivost, jaké musí často otročit a robotovat i věda a umění, aby od pitomců dostaly známku z pilnosti.

Do toho Kuksu já musel jet. Ponejprv slyšel jsem toto jméno z úst sochaře Fr. Bilka — to už je tak dávno, tak dávno a já si toto jméno zapamatoval. Kuks a hrabě Šporck. Němci píší Sporck. Kuks a Sporck náležejí k sobě a sobě nerozlučně na věky.

Nikterak se nedivím, že Šporckův Kuks sochaři Bilkovi učaroval. Tak učaroval, že je to vidět v jeho díle a hlavně v jeho ideologii. Bilkova „Cesta“ mohla vzniknout jenom v Kuksu.

Co já vám mohu říci o Kuksu? Dosti. Především to, že bez hraběte Františka Antonína Sporcka byl by Kuks jen tím, čím byl před 200 lety: obyčejnou, všední, nelákavou, bezvýznamnou dědinou. Hrabě Sporck udělal z Kuksu zázrak umění a křesťanského milosrdenství. Kuks není jenom zámek — ba, a žel, Sporckův zámek v Kuksu už dávno se rozpadl a zmizel, ale, sláva Bohu: Sporckova myšlenka a Sporckovo dílo v Kuksu stojí, roste a kvete dosud! Je to úžasné dílo Matyáše Brauna, jenž Kuks a jeho okolí sochami svými zrovna posel a jehož velký, slavný *Miles Christianus* i do mého srdce naházel útěchy a síly v těchto dobách sprostoty, zbabělosti a podlosti pod frygickou čapkou demokracie.

Co já vám mohu říci o Kuksu? Mnoho vám mohu říci o Kuksu! Jaroslav Durych něco ví. Jaroslav Durych dvakrát se mne ptal, kdy pojedu do Kuksu.

Co já vám mohu říci o Kuksu? Tolik a tak mnoho, že mne to bolí. O Kuksu přede dvěma sty roky, o Kuksu po celých dvě stě let a o Kuksu dnešním.

Ten hrabě Sporck byl prý zednářem, já toho nevím, také

jsem nic takového nečetl a ani mne to nezajímá, neboť podle obecného mínění takový svatý Josef Kupertinský nebo Jacopone da Todi byli blázni, tak jako já podle židovských Čechoslováků jsem lhář. To už jest něco lepšího než blázen, neboť titul blázna udělují lidé nevědomí, prostí, nestudovaní, nevinní, kdežto titul lháře dávají lidé vědomí, neprostí, studovaní, lidé mého vlastního vzdělání, možno říci kolegové, ti, kteří mne dobře znají a kteří dobře vědí, co říkají. To právě mne těší a srdečně obveseluje!

Já že bych vám nemohl říci nic o Kuksu? Mohu — ještě mohu! A to právě mne těší a srdečně obveseluje. Kdo prsty svými přebírá poslední halíře a rozjímá, co vlastně by si měl za ně koupit, je takový chudák, jako jsme byli s Pavlou Kytlicovou my v onom parném létě, kdy po několik měsíců vůbec nesprchlo a záhony našich květin prosily o vodu, o rosu a dešť a my měli prázdné konve a svou bolest.

Já že bych vám nemohl říci něco o Kuksu? Kuks je přívál, Kuks je dešť, Kuks je ustavičná rosa v žáru touhy, Kuks jest má útěcha, má idea, naděje, můj symbol, mé tajemství a má bolest.

Když jsem před 16 roky se svým švagrem Janem Kryštofem, dej mu Pán Bůh nebe, stál v Babiččině údolí před Starým Bělídlem, neměla se naše duše vlastně čeho chytiti . . . Čekali jsme oba mnohem víc a najednou vidíme údolí mnohem menší a mnohem krotší, než je u nás a nevelikou chalupu. My nebyli zklamáni, ale překvapeni, neboť naše oči srdcem Boženy Němcové viděly všechny ty chalupy a potoky, splavy a stráně a lidi a duby, ba i to modré nebe a ty obláčky s gloriolou a posvěcení. Jak jedna jediná osoba svým životem, viděním a utrpením dovede na celé věky vykoupit a posvětit jednu krajinu!

Jaroměřice nikdy nebudou posvěceny Otokarem Březinou, tak hluboké jest jejich prokletí, a Otokar Březina se vědomě odvážil, vykoupit a posvětit tuto krajinu.

Já že bych vám nemohl říci něco o Kuksu? Ten František Antonín hrabě Sporck zůstavil po sobě dilo: hospital, v němž 90 starců má doživotní zaopatření. A je tu nemocnice a lékár-

na Milosrdných bratří, žáků svatého Jana z Boha, jehož životopis čteme zde na chodbách z velikých malířských pláten. A uvidíte tu obraz Jonáše Rovina ze Szakul u Temešváru, jenž byl 172 roků stár a se svou manželkou Sárrou 164letou byl 147 roků ženat. Oba zemřeli v roce 1731 a nejstaršímu jejich synu bylo 116 let a nejstaršímu vnuku 79. Tento Jonáš Rovin, řecký katolík, svou levicí drží svazek kukuřičných klasů, má plnovous, rozhalený kabátec, sahající do půl stehen a na nohou přes kotníky plstěné střevíce. Kolena už mu klesají, on však přece stojí, kdežto jeho žena sedí, na hlavě má jakýsi pruhovaný turban, obličej její je jako z bronzu, oděna je jako Madonna della Sedia, rukama se opírá o kolena a po její pravici dole u nohou leží a dřímá kočka. To stavení v pozadí jest docela dřevěné, ale máte pocit, že ještě o 500 let přetrvá všechny naše železobetonové mosty a činžáky.

Chcete-li uslyšet hudbu pramenů a větrů od pólů, chcete-li se sebe strást mrzkost naší doby, chcete-li očistit svou duši a posilnit své srdce, jděte do Kuksu! Jsou tam dva chrámy, jeden nad zemí a jeden pod zemí. Ale i do toho chrámu podzemního, jenž je zároveň hrobkou, vystupuje se nahoru, kdežto do věže chrámu nadzemního musí se sestupovat. Tady jest cosi z paradoxů křesťanství, jak je osvětlil Léon Bloy nebo Chesterton. Jaroslave Durychu, tady je něco pro nás! A co ještě zvláštního: čert je tady bílý jako svatý Mikuláš! Některého, pánové, není možno ani sublimátem z krokodilích slzí očernit.

Jakub Deml.

Ctih. Contardo Ferrini.

Požehnání rodině zbožného universitního profesora Rinalda Ferrini se naplnilo dne 4. dubna 1859. Narodil se jejich první synáček Contardo. Radostné dětství rychle ubíhalo, za školou obecnou, kde se začalo silně projevovat Contardovo nadání, paměť, bystrost úsudku a láska ke studiu, přichází škola vyšší a

nakonec studium práv v Pavie. Jedenadvacetiletý student se stává doktorem práv a r. 1880 jako státní stipendista pokračuje v Berlíně v odborném studiu římského práva. Za další tři roky již přednáší na pavijské universitě výklad pramenů římského práva. Řádným profesorem je r. 1887 v Messině, v r. 1890 v Modeně, a za čtyři roky se vrací na universitu pavijskou. 17. října 1902 v Suna na Lago Maggiore jej tyfus odvedl ze života pozemského do radosti svatých. Tak by se dalo napsati curriculum vitae muže a světce, kterého někteří rádi nazývají světcem ve fraku ; muže, jenž zemřel v pověsti svatosti a jenž zakrátko se zastkví mezi kameny nebeského Jerusalema a rozmnoží řady našich svatých pomocníků a vzorů. Ferrini, vzor všech katolíků, hlavně studentstva a inteligence.

Vnější život cti. Contarda není předmětem těchto řádek. Půjdemo za jeho duši, po jeho cestách, aby poznání vzoru nás k němu přitáhlo. V době Ferrinova života nebyly italské poměry příznivé náboženství a tím méně rozvoji náboženské osobnosti. Ale Contardo dostal první velikou vnější milost : dobré rodiče. Otec vedl své děti ke stolu Páně, s nimi se modlil, s nimi šel do vincenciánské konference, pozorně sledoval srdce i život svých dětí. A mohl se radovat. Contardo jako student se dal cestou svatých, a to královskou stezkou svaté čistoty, stále a všude a cele. V Pavie byl ve zlém prostředí, avšak probojoval se zakrátko a nedal porušiti své lilie. Střežil pečlivě smysly, na stráži nad řečí a sluchem byl ustavičně. Při špatné řeči druhů nebo ve společnosti se bolesti stahoval jeho obličej, a aby unikl nebezpečí, rád obětoval pohodlí a příjemné věci. Tělo krotil ciliciem, ve zlých dobách se ochraňoval denní sv. zpovědí, a pevnou lásku k andělské ctnosti korunoval slibem ustavičného panictví (1881). Z téže lásky ke sv. čistotě nevstoupil do manželství, ač námluv mu činili dost a dobrých. Ferrini si dovedl pomoci; kdysi mu současně namlouvali dvě hodné dívky, aby si vybral, která se mu více zamlouvá. „Nejraději bych tu třetí !“ Viděli a tušili, že srdce nechce dělit lásku, nýbrž cele ji dává Bohu. Lásku ke sv. čistotě snad vyjadřuje i jeho láska k Alpám, k jejich lučinatým úbočím i k bělostným

vrcholům ; Alpy jej důvěrněji seznámily s milánským učencem A. Rattim, jenž jako papež má pro Ferriniho jen slova obdivu a s potěšením sleduje jeho beatifikační proces ; Alpy také viděly pozdvížení jeho duše k Bohu při posledním výstupu z časnosti do věčnosti.

Stále výš ! Toť heslo hrdinů ducha a srdce. Dokonalá čistota je nejvyšší horou ne v rovině, ve všednosti, ale v pohoří, v celém pásu velikých hor. Veškerý život Ferriniho byl namířen k Bohu, všechno mu pomáhalo výš k Němu ; chodil ustavičně před tváří Hospodinovou, bychom mohli říci podle starozákonních svatopisců. Modlitba a meditace vlastně nepřestala od probuzení do usnutí. S modlitbou vstal, meditací připravil srdce na mši sv., aby ji skutečně prožil s knězem a s Kristem, kterého denně vítal ve svém srdci. Povoláním střizlivý právník hýří citem a vroucími slovy, mluví-li či píše o své lásce — Ježíši Kristu ; vždyť měl Toho, jenž přinesl *oheň*. Četl Pisma sv. v původních jazycích — jenom proto se učil hebrejštině, denně jej provázelo Následování a jiné duchovní knihy, kolikrát se nenápadně vytratil z milé společnosti a navštívil svého Miláčka v zajetí svatostánku, jak rád vil společně růžencový věnec Královně. Týdenní zpověď, krocení těla žízni a posty, regule terciářů sv. Františka, prožívání církevního roku byly jen docelující částí při uskutečňování hesla : *Stále výš v usebranosti ducha a v přítomnosti Boží i ve spojení s ním, výš, za dobroby věčnými.*

Pokora jest panenstvím ducha. Myšlenka Contardova, která se rovněž uskutečňovala v jeho životě ; neboť není svatosti bez pokory. Pokorný zná jen Boha a dobrotu ostatních lidí a vidí vlastní chyby a nedostatky, pokora jest čistá jako studánka a prostá jako dětské oko, klaní se jen Bohu ; kdežto pýcha se hálí do řasnatých tóg chlubitosti a nadýmání, krivolačnost cest pýchy předčí nesčíslněkrát nejklikatější horskou serpentinu a skončí v modloslužebném klanění vlastnímu já. Proto jako panenství je nejkrásnější ozdobou těla, tak pokora jest nejvzácnějším skvostem duše dychtící po dokonalosti. Univerzitní student i profesor byl vždy jako dítě prostý, s chutí běží

mamince pro dříví na polentu, zaskočí do sklepa. Je si vědom svých znalostí i práce i úřadu a nikde jich nevystřkuje, neumi mluvit o sobě, má zásadu „nemluvit o sobě a nepomlouvat bližního!“ Z pokory se nestal knězem, z pokory a z úcty k věcem Božím se snaží, aby jeho náboženský život nebudil pozornosti, aby se nelišil od druhých. Pokora nepřikazuje bázlivé ustupování zlému, Ferrini se dovedl ozvat pro pravdu, uměl býti pevným v dobrém úmyslu, nýbrž pokora nutí vésti boj pro věc a ne pro osobu, bojovati a vítěziti v lásce, nikoliv práti se a zašlapávati protivníka do ponížení. Hospodin poníží povýšené! Pokora dává pokoj.

A pokoj přináší radost; pokoj, kterého nedává svět, a tudíž i radost a veselí a úsměv, jichž nemají a nemohou mít děti světa. Contardo byl žákem Františka, světce radosti. Každý se bojí o svůj poklad. I Contardo se s počátku uzavíral a chránil květy svého nitra před cizím nebo pochybným okolím. Ale když byl mezi dobrými známými lidmi, vyrovnal se každému svou družností a čistým veselím; s jakým potěšením vzpomínal na kommersy — přátelské zábavy vysokoškol. studentů — katolických kolegů v Berlíně! Kde byly děti, jistě je našel, pohlídal si s nimi, vykládal jim. Chtěli veselí druhové slyšet žertovné verše, Contardovo umění jim je složilo, chtěli se rozesmát písní, i k tomu byl připraven. Neutíkal od osvěžení, od radosti, sám pozval přátele na vycházky, šplouchal se s nimi v chladivých vlnách . . . Doslova splnil: „nezachmuřuj své tváře!“, radost byla jeho druhou přirozeností. Podivně souvisí čistota s pokorou a s radostí; nelze je oddělit od stromu živé víry. A dnes není ve světě víry, proto není ani pravé radosti, ani pokory ducha, ani čistoty; možná také, že právě na tento nedostatek hyne víra přemnohých.

Contardo nebyl činný v obvyklém smyslu slova, neměl výbojnosti a nebylo mu dáno „kouzlo osobnosti“ veřejně činné; nebyl povolán k činnému životu, ale poslala jej Prozřetelnost za vzor života vnitřního, za vzor souladu vědy s věrou. Ale kdo z nás by se odvážil podceňovati apoštolát vroucí modlitby za věc Boží a za duši bližního. Což, apoštolát dobrého příkladu

není vlastně řadou dobrých činů? — „*Ut videant opera vestra bona* — aby viděli vaše dobré skutky!“ poručil Pán. I nejhorlivější nevěrci se skláněli uctivě před mravní dokonalostí a opravdovostí víry Ferriniho, „advocatus diaboli“ našel nikoho, kdo by mohl jediný stín odkrýti na Contardově památce; kdo s ním pobyl, seznal brzičko, že potkává světce. Ač tím není míněno, že život Contardův byl bez činů: obratně přiměl kolegu, aby jej doprovázel na kázání; jako internista v Pavii vyžádal na představených koleje denní mši sv. a pečoval o to, aby každý den několik spoluchovanců přišlo na mši sv. a aby se ji opravdu zúčastnili; spolužákoví, jenž se pokusil o sebevraždu, obstarává všemi silami duchovní útěchu.

V srdci hořela touha po apoštolátě a nejkrásněji se projevovala v apoštolátu přívětivosti a svatého přátelství. V tomto zvláště vidím poslání ctihodného Contarda: přívětivosti učit nás, kteří jsme přesvědčeni, že slušnost je nejvyšší mírou společenských vztahů; učit nás *svatému přátelství* v době, která zná jen společenství kořistníků a dobyvatelů moci hmotné a časné, která pro humanitu zapírá srdce toužící po lásce v Bohu a po věrnosti v Bohu. Všude měl Ferrini upřímné přátele, s nimiž dělil své srdce a svůj vnitřní život, s nimiž jej navždy poutala jednota víry a křesťanská láska. Stránky, které líčí jeho přátelství s Cappou, s bratry Mapelli, s Luigim Olivim a jinými důvěrnými přáteli, jsou překrásným uživotněním víry v obcování svatých za života na zemi. Přátelství s Ferrinim bylo pramenem vzájemného posilování ve víře a ve ctnosti, jejich hovory vedly myšlenky na Boha, na Pannu Marii, k církvi a k hlubokému životu, jejich život byl závoděním v dobrém. Nejcennější částí Contardovy písemné náboženské pozůstalosti jsou jeho dopisy přátelům; v nich se zjevuje právě křesťanské přátelství, které vidí v příteli bratra v Bohu a vzájemný vztah pozemšťanů vznáší až k nebi; radí-li, radí vedeno křesťanskou láskou a moudrostí a upřímností, těší-li v bolestech a ve zkouškách, velkomyslně se dělí o ně a nese útěchu v myšlence na Boha, posiluje-li a pomáhá, utvrzuje ve ctnosti a pomáhá v dobrém.

Stejně povolání bylo Ferrinimu částí životního programu křesťanského. Nestuduje pro slávu nebo pro stkvělou kariéru, nýbrž že se cítí povolán ke studiu, aby věda a poznání rozumové bylo obranou křesťanského názoru. Jako byl věrný v náboženském životě, tak věrně plnil povinnosti studenta a profesora; Lingenthal, berlínský právní odborník a profesor Contardův, byl protestant, a přece mu, Italovi a katoliku, odkázal svou knihovnu a své rukopisy; byl jistě přesvědčen, že činí nejlépe. Jako profesor je spravedlivý a stále se snaží, aby vědu podával svým žákům nejlepším způsobem, je jejich vědeckým vůdcem a přítelem, který se dělí se žáky o své vědomosti, a nikoliv nedostupnou autoritou naplněnou přísností a žárlivě opatrující svou vědu. Vždy také vyznal svou víru, dal žákům zahlédnout své vnitřní světlo, ale všichni hloubky a síly jeho víry nechápali, třebaže jej všichni ctili a vážili si ho. Zvláštní lásku věnoval Ferrini žákům jiné víry, aby je pravda přirozená snáze přivedla k Pravdě věčné, nadpřirozené. Vědomí učenosti jednoho svedlo k pýše; Contardo je skromný, vždy laskavý ke studentům, přívětivý a družný s kolegy, nijak se nesnaží, aby jeho vědecké jméno velmi ceněné mezi odborníky vešlo v širší známost; stačilo mu vědomí splnění povinnosti a svědectví vydané pravdě.

U právníka světce je přirozený zájem o veřejný život a o postavení církve i věřících ve státě. Zájem o život církevní jest samozřejmý u každého věrného katolika, jenž nutně žije a cítí s duchovní matkou a je údem tajemného těla Kristova. Pobyt v Německu v době kulturního boje poučil Contarda, že víru a práci pro ni nelze omezit jen na kostel a na soukromí, ale že nutno křesťanské učení vnášeti do veškerého, tedy i do veřejného života. Tehdy ještě byla pro italské katolíky otevřenou ranou římská otázka. Jménem vlasti bylo ospravedlnováno největší bezpráví a násilí na duchovní nejvyšší moci. Ferrini miloval vlast, toužil však, aby byla vybudována na spravedlnosti a aby v ní byl nejvyšším zákonem Bůh a jeho přikázání. Proto zastával tvrzení o neplatnosti garancí, dokud by je neuznala i druhá strana, t. j. papež, a vypracoval právní

řešení církevněpolitických otázek katolické a vlastenecké zároveň. Nicméně za daných okolností dával, jak správně, přednost víře a autoritě církevní také v případech, kdy jeho osobní mínění bylo odlišné; v letech 74. se někteří biskupové italské tázali Penitenciarie, zda se mohou katolíci zúčastnit voleb. Odpověď byla zamítavá. Contardo byl pro účast katolíků na veřejné správě, ale řídil se pokynem sv. Stolicе. Až se poměry změnily, přiměl jej jeho názor, aby kandidoval roku 1895 do milánské rady. Pozorně sledoval jednání v sezeních a vždy hájil právo dokonalými řečmi; podle sil pracoval pro rozšíření a utvrzení království Božího mezi lidmi, pronikl do spleti sociálních otázek a pracoval na návrzích sociálních zákonů na ochranu dětí opuštěných a zpustlých. Ale v jednom mu zabránila smrt dokončit, v jiném zase stranická zášť tak výrazně se projevivši slovy liberálního člena rady: „Ferrini hlasuje proti nám, já hlasuji proti jeho svatozáří!“ Tak jednali, ačkoliv všichni byli nuceni uznati, že při všem zápolení Ferrini hleděl dosíci pokoje a řídil se duchem uznalosti. Architekt L. Beltrami si nudu dlouhých sezení ukracoval kreslením shromážděných radů; kolem Contardovy hlavy vždy nakreslil svatozář. Až dočkáme Contardova svatořečení, bude dobře dát každému katolíkovі ve veřejném úřadě obrázek světce-milánského rady Contarda, aby si všichni katolíci uvědomili, že také veřejný život jest částí naší pouti k nebi, že i veřejným životem Boha zapíráme nebo vyznáváme.

Ctihodný Contardo Ferrini zemřel mlád; a zemřel nedávno. Den smrti byl dnem zrození, neboť jen změnil místo pobytu, status *viae mutatus in statum termini*, došel Boha, cíle své cesty životní. Prozířetelnost určila jeho poslání, splnil je a odešel k nejvyššímu povolání — chválit ustavičně Boha a radovat se s Ním. Žije ve slávě nebes a bude žít v duších; neboť byl poslán dnešní studující mládeži a dnešním vzdělavcům a celé církvi, aby byl vůdcem a vzorem svatého života vědce a katolíka.

Josef Papica.

Po četbě Starého zákona.

Dočetli jsme Písmo sv. Starého zákona. Prožívali jsme v duchu osudy starozákonního lidstva, zvláště vyvoleného národa židovského. A musíme uznati, že žádná kniha, kromě evangelii, nedovede se učiniti tak nezapomenutelnou překrásnými příklady ze skutečného života a nespočetnými poučeními pro život jako kniha Starého zákona. Četba této knihy nepůsobí jen krásou obsahu a myšlenkovou náplní. Podobně jako v knihách Nov. zákona i zde každá stránka, ba každý řádek má takřka hmatatelnou pečeť božského Původce, který je diktoval. Čtenář má dojem, jako by Pán Bůh sám s ním rozmlouval. Při každém povzbuzení k dobrému a při každé výstraze před zlým cítí v sobě hlas svědomí, jež se ozývá a hlásí ke svému Tvůrci a nutí člověka, aby následoval a vyhledával dobré a varoval se zlého.

Písmem svatým dává nám Prozřetelnost Boží poněkud nahlédnutí do svých plánů, podle nichž řídí svět. Závratně všemohoucí, stvořitelské Slovo Boží zbudovalo vesmír, v nesmírných jeho prostorách učinilo i naši zemi, okrášlilo ji co nejlépe a dalo život rozumnému tvorů, obdařenému zásluhy schopnou svobodnou vůlí. Dobrota Boží zahrnula první lidi nejvzácnějšími dary, z nichž nejcennějším byla sama otcovská láska Boží.

Kde byla svobodná vůle, tam musila býti i příkázání. Kde ukázala se nadměrná otcovská láska Boží, tam se musila osvědčiti i oddaná láska lidí. Ne nadarmo byli stvořeni k podobě a obrazu Božímu. Čím mohli se Bohu více podobati než věrnou láskou?

Bohužel, naši prarodiče zapřeli v sobě lásku k Bohu a poddali se svodům pýchou padlého anděla. A to byl okamžik, kdy otcovská láska Boží se zastkvěla v novém světle, ve světle nekonečného opravdu otcovského slitování a milosrdenství. Za oplakanou zpronevěru dostává se lidem mimo veškero nadání slibu věčné a na nejvyšší míru vystupňované lásky Boží příslibem Vykupitele, Syna Božího, jenž se narodí z jedné z budoucích dcer Eviných. „V tom se ukázala na nás láska

Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozeného na svět, abychom byli živi skrze něho. V tom jest láska, ne že bychom my byli milovali Boha, nýbrž že On prve miloval nás a poslal Syna svého jako obět smírnou za hříchy naše." (1. Jan 4, 9-10.) „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný." (Jan 3, 16.)

Láska Boží dala znova lidem bezpodmínečný zákon, že chce býti milována. Hřích jest neposlušnost vůči Božím příkázáním, zůstal i nadále projevem nevděku a nelásky vůči Bohu.

Vypravování o Kainovi, jeho hříšných potomcích, o trestu potopy dává poznati, že i největší láska se neobejde bez spravedlnosti. Spravedlnost nezměnitelně káže, že musí nastoupiti trest, je-li vytrvale a zatvrzele pohrdáno láskou. Vrcholným trestem jest, když rozumná bytost je navždy vyloučena z otcovské lásky Boží.

Ani potopa nezničila hřích. Hřích stal se nevyléčitelnou nemocí lidské přirozenosti. Nebýti léku milosti Boží, to je nadpřirozené pomoci Boží ke konání dobrého a přemáhání zlého, veškeré lidstvo by neodvolatelně propadlo časné i věčné záhubě. Bůh se stal lékařem lidstva. Vzhledem k budoucím zásluhám Ježíše Krista dostalo se každému milosti Boží. Bylo potřeba jen milost přijmouti, neodpírat ji, dáti si pomoci, nezavírat oči před spasným osvícením, varovat se hříchu, upřímně ho litovati, když byl spáchán. Ospravedlnění milostí Boží nebylo ovšem úplné. Neblahý hřích dědičný zůstával i v duších čistých a spravedlivých, jako byl Abel, jako nezhojená rána, kterou nemohlo zacelití nic, leč budoucí bolestné a hluboké rány na těle Vykupitelově. Duše spravedlivých, jedna za druhou odcházely do bezbolestného, ale také bezradostného předpekli a tam se těšily myšlenkou na radostnou a slavnou spásu.

Podivuhodným světcem Starého zákona jest Abraham. Jeho věrou a láskou byla uchválena i nebesa. Dostává se mu od Boha skvělého vyznamenání. Jest jmenován zakladatelem vyvoleného národa a praotcem samého Vykupitele. Izák, Ja-

kub, Josef, trojice „nesmrtelných“ v dějinách starozákonních, byly první slibné výhonky z kmene Abrahama. Zvláštní péče Boží bude věnována ratolesti a později mohutné větvi Judově. Na ní má vykvést v čas Bohem určený Květ neskonale krásy.

Tmavé a smutné bylo starozákonné nebe. Slunce spásy bylo ještě tak daleko svého východu. Než přece vzešlo národu vyvolenému v osobě Mojžíšově půlnoční slunce, které ovšem nemělo žádoucího jasu a žhavého tepla. Vůdce a osvoboditel národa, ostražitý vládce, zákonodárce, soudce, prorok, spisovatel posv. dějin, světec, jehož „znal Hospodin tvář v tvář“. To byl Mojžíš. Přijal Zákon z rukou Božích a odevzdal jej svému národu. Tím vtiskl témuž národu nesmazatelnou pečeť, která navždy rozlišila tento národ od národů ostatních. Mojžíš se zvláštním způsobem podobal Ježíši Kristu svým životem.

Tyto a ostatní vynikající muže z druhého tisíciletí před Kristem Pánem, proslavené věrnou láskou k Pánu Bohu, mohli bychom přirovnat k překrásným vrcholům velehor. Ale jak vypadala údolí, jak vypadal lid? Bohužel, mezi dobrými vlastnostmi vyvoleného národa nenalezala se věrnost k Pánu Bohu a jeho nejsvětější vůli. Když čteme o stálých vzpourách proti Mojžíšovi, tlumočnicku Božímu, při putování do zaslíbené země, lehce bychom přijali myšlenku, že si Bůh vyvolil nejhorší národ, jehož věrolomnost byla opravdu nenapravitelná. Je-li tomu tak, pak není pro to jiného důvodu leč ten, že Bůh chtěl právě na nehodném lidu dát vyniknouti své věrnosti, shovívavé lásce, vlnnému milosrdenství a ovšem i nutné spravedlnosti. Bylo by nesnadno jen zhruba spočítati, kolikrát Bůh odpustil provinilemu národu a kolikrát odvolal své hrozící tresty. Právem mohli všichni vůdcové národa izraelského s výčitkou volati k svému lidu ústy Isajášovými, slovy Hospodinovými: „Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou. Zná býk hospodáře, i osel jesle pána svého, Izrael však mne nezná, lid můj rozumu nemá. — Kam ještě bít vás mám, kdyžtě hřešíte dále? Hlava všechna jest bolavá, srdce všechno choré.“ (Is. I. 4 a n.)

Izraelité chtěli mít krále, chtěli se podobati okolním pohan-
ským národům. A skutečně se podobali, někdy až příliš. Pří-
činou, že celý národ ocital se na scestí, býval nejdříve
jeho královský vůdce. Jenom nepatrný počet králů zapsal se
zlatým písmem do pamětní knihy národa. A zvláště David I
Prostý pastýř, znamenitý voják, konečně král, otec svého ná-
roda, obdivuhodný státník, básník a skladatel nevyrovnatel-
ných písní — žalmů, toť životní dráha Davidova. Vrcholným
bodem na této dráze není sláva královská a státnická. David
svoji horoucí láskou k Bohu překonal i nejslavnější panovní-
ky starověké a stal se hodným, aby z jeho rodiny vzešel světů
Kráľ, toužebně očekávaný, jenž by pod svoji vládou spojil
nebe i zemi.

Nehodní králové a Bohu nevěrný lid přivedili na celý ná-
rod nutný rozvrat. Rozdvojení království a konečně zajetí jsou
hlavní epochy onoho rozvratu. Ale Bůh neodvolal svá zasli-
bení. Nepřestal se smilovati nad svým národem. Posílá malo-
myslným zajatcům proroky. Jsou to mužové, před jejichž dí-
lem stojíme i dnes v němém úžasu. Nezměrná byla duchovní
bída zajatého lidu. Sláva a pýcha národa židovského, jerusa-
lemský chrám, stal se hromadou sutin, sama zaslíbení Boží
zdála se býti zrušena, když vyvolený národ se stal otrokem
pohanů. Přidáme-li k tomu mravní úpadek a náboženskou
lhostejnost zajatého lidu, máme obraz dokonalé zkázy. Nad
Izraelem zavírá se hrob. Ale jsou zde proroci. S nadlidským
úsilím přemáhají zkázu, burcuji lid z náboženské lhostejnosti,
budí v nich touhu po slíbeném Vykupiteli, napravují jejich mra-
vy, vypočítávají jim roky, kdy se jim dostane vysvobození
z rukou pohanů, a obnovují tak celý národ ve víře, v naději a
v lásce k Bohu. Jsou stíháni nevděkem, pronásledováni, ka-
menováni, ale vytrvávají a v skutku stávají se křesťeli a za-
chránci k smrti odsouzeného lidu, sami jsouce k smrti odsuzo-
váni. Veškeren zajatý národ přičiněním proroků se stal pro-
rokem pohanům.

Vytrvalost v potírání zlého a v zasévání dobrého jest žá-
doucí i v našich dobách, podobajících se v mnohém nábožen-

skému úpadku tehdejšímu. Máme proroky, svět nebyl nikdy bez proroků. Jsou to naši svatí, svatí církve katolické. Obeznáme-li se s jejich životem, najdeme-li s pomocí milosti Boží tajemství jejich svatých úspěchů, nepotřebujeme více. Zachraňovati duše ve službách Ježíše Krista bylo nejkrásnějším heslem všech dob a jest jím dodnes. Nemůžeme dlouho váhati!

Nevděk národa izraelského vůči Bohu se neskončil ve Starém zákoně, nýbrž vyvrcholil v Novém zákoně, když zástupcové vyvoleného národa odsoudili Vykupitele k potupné smrti jako zločince. Ale Prozřetelnost Boží ani na okamžik nepouští nitek dobrých i zlých činů lidských ze svých všemohoucích rukou. Zlá vůle a zlý čin katanů Ježíše Krista, ne ovšem zásluhou těchto, nýbrž zásluhou Boží Moudrosti a Lásky se stal činem vykoupení a spásy nejenom členů národa vyvoleného, nýbrž všech lidí dobré vůle.

Nikdo a nic žádným způsobem nedovede překaziti plánů Prozřetelnosti Boží. S námi nebo bez nás, ale vždycky, Moudrost a Moc Boží dosahují svých nejsvětějších úmyslů.

A. Navrátil.

Církevní rok.

„Kristus se nám narodil“, zpívá církev radostně o vánoční půlnoci. Tuto myšlenku hlásá a vštěpuje do duše věřících v celé době vánoční, připravuje na ni v adventě a rozvíjí a prožívá ji v době po Zjevení Páně až do neděle devítníkové.

Jeví se nám tedy advent jako doba přípravy na narození Páně. Jestliže chápeme toto narození Spasitelovo jako historickou událost, znamená advent dlouhá tisíciletí slz a vzdechů, jimiž lidstvo toužilo po Spasiteli od dob rajských. Ale narození Páně se nám jeví také jako první veliká událost v životě Vykupitelově; potom znamená advent dobu, kdy věčné Slovo stalo se už člověkem v lůně přesvaté Panny. A konečně máme chápati narození Páně osobně: Kristovo zrození má se opakovati v našich duších jako začátek nového, v Kristově duchu

spořádaného života, jako vnitřní duševní obnova. Potom jest advent dobou sebepoznání, v níž cítíme tíži hříchu a potřebu vykoupení a toužíme po očistě, posvěcení a spravedlnosti. Je advent jako první jitřní svítání před východem slunce.

Na to pamatuje církev, když slaví advent. Shrnuje celé vedení a přípravu lidstva na Vykupitele od pádu našich prarodičů v ráji v jeden obraz a staví nám jej za vzor, jaká má být naše osobní příprava na příchod Kristův do naší duše. Zdá se nám, že slyšíme z celé adventní liturgie vzdechy a touhy tisíciletí před Kristem. Kéž by nám vnikly ty vzdechy a touhy do srdce a vzbudily v něm vědomí vlastní ubohosti, touhu po pokání a po duchovním narození Spasitelově v duši! „Byť Kristus tisíckrát se zrodil v Betlehemě, přec budu zatracen, když nezrodi se ve mně.“ (Angelus Silesius, Cherubinský poutník.)

Než jako je advent dobou pokání, tak je též dobou tiché, svaté radosti a naděje. Vždyť je to doba Panny Marie, jež každému z nás takřka nese vstříc Vykupitele světa a sbírá naše vzdechy a slzy. Církev ukazuje na Marii v mnoha antifonách adventních a k její počtě slouží za ranního svítání rožnátní mše svaté. V Marii nám vzešla jitřenka spásy a také advent je jitřenkou církevního roku.

Tuto náladu vyjadřuje liturgie a všechny církevní zvyky adventní. Barvou adventní je fialová, barva duchovního svítání, touhy a kajícínosti. Oltář i svatostánek se hálí do fialové barvy, jáhen a podjáhen neužívají při feriálních mších svatých dalmatiky a tunicely, poněvadž tento šat znamená radost, umlkají varhany, při mši svaté feriální se vynechává Gloria, jež zazní zase radostně s příchodem Ježíšovým ve svaté noci vánoční. Po celou dobu adventní slyšíme v kněžských hodinách hlas proroka Isaiáše, vyjadřující a budící touhu po Spasiteli, a v evangeliu hlas Jana Křtitele, volajícího k pokání. Při tom ale není advent dobou smutku, nýbrž spíše je provanut tichou duševní radostí, jež nemůže a nedovede potlačití radostné Aleluja, ba přidává je k antifonám častěji než jindy v církevním roce.

Čtyřmi týdny naznačuje církev dobu čekání lidstva na Vy-

kupitele. V těchto čtyřech týdnech vede věřící lid touhou a kajícíností k jesličkám Spasitelovým. První volání po Vykupiteli ozývá se z jejich úst na první neděli adventní, spasení v Kristu hlásá nám druhá adventní neděle, o adventní radosti zpívá třetí neděle, aby nás čtvrtá neděle pobídla připraviti cestu Páně. Do třetího týdne spadají suché dni adventní. Tyto kající dni jsou v adventě zároveň přípravou na narození Páně: Středa vyjadřuje touhu po slíbeném Mesiáši, pátek ohlašuje velikou spásu, jež je už blízko, a sobota vyslovuje přání upravití přicházejícímu Mesiáši cestu upřímným pokáním. Tato sobota je také dnem kněžských svěcení. Na úsvitu křesťanství udělovala se tato svěcení v noci soboty na neděli a posvátné obřady trvaly až do nedělního rána, takže jejich mše svatá platila za mši nedělní. Dodnes je evangelium čtvrté adventní neděle i předchází soboty stejné.

Čím více se blíží slavný okamžik narození Páně, tím slavnostněji vyjadřuje církev svoje city. Po sedm dní, jež předcházejí vánoční vigílii, zpívá církev při nešporách t. zv. velké antifony. Jsou to velebné invokace, jež dokonale vystihují, čím bude Mesiáš světu. Věčnou moudrostí, jež nám ukáže správnou cestu, Adonai, naším Pánem, jenž nás vyvede ze slepoty a temnoty, kořenem Jesse, z něhož vyroste nová říše proti násilí světa, klíčem Davidovým, jenž vše otevírá a zavírá, vycházejícím sluncem spravedlnosti, jež osvětluje sedící ve stínu smrti, králem národů a úhlovým kamenem, jenž je oporou církve, Emanuelem, jenž zůstává na věky se svou církví, aby všechny zachránil. Když se tyto antifony v choru zpívají, zvoní se na věži velkým zvonem, aby se zdůraznil jejich slavnostní ráz. Také chvály (laudes) kněžských hodinek mají v tyto dni při feriálním oficiu zvláštní antifony, vyjadřující touhu a volání národů po Mesiáši a ukazující na blízkou spásu, jež se nám zjeví. Tyto dni jsou vůbec jakousi přípravou oktávou před narozením Páně a proto se od 17. prosince žádá jiná oktáva neslaví. Církev hledí toužebně k nebi a očekává Spasitele, upravujíc mu cestu, aby se narodil i v duši věřících.

P. Tomáš M. Dittl O. P.

My a svět.

Dnešní svět i v našich krajích, které nazýváme křesťanskými, je pln nesouladu: nesouladu ve víře, nesouladu ve způsobu života. Pro nás, kteří chceme býti věrnými dětmi církve Ježíše Krista, jedni jsou „uvnitř“, domácí, jiní zase „vně“, cizí. Tyto výrazy jsou od apoštola Pavla. Jednou z nejdůležitějších obtíží, které musíme řešit v denním životě, je rozřešení našich styků s těmi, „kteří jsou vně“. Nemůžeme se tomu vyhnouti. Svazky života občanského a společenského, často i rodinného, nás s nimi poutají. Jsme „ve světě“ i když nejsme „ze světa“.

Tato otázka, tak syrově naléhající v současné společnosti, byla před námi známa prvním křesťanům a za okolností ještě tvrdších. A tak pravidla pro jejich chování, jež jim naznačili apoštolové, hlavně svatý Pavel a svatý Petr, platí i pro nás a zasluhují, aby byla stále v naší mysli.

Od prvního listu Thesaloňanům se sv. Pavel stará o chování konvertitů vůči pohanům. Rady, které jim dává, vnukuje dalekozraká moudrost: „Vynasnažujte se žítí pokojně a konatí své záležitosti a pracovatí rukama svýma, jakož jsme vám byli přikázali, byste žili počestně před těmi, kteří jsou vně, a abyste ničeho cizího nepotřebovali.“ (I. Thesal. 4, 11 n.) Způsob života, který si vymezuje úctu, práce, jež zajišťuje neodvislost: kdož popře stálou platnost těchto apoštolských pokynů? Měla by posloužit modernímu křesťanu v každém prostředí a v kterémkoliv postavení.

Korintským věřícím, kteří žili v jednom z hlavních měst starověké zřádky mravní, apoštol se nebojí s jasným smyslem pro potřeby doby prohlásit: „Napsal jsem vám, abyste neobcovali se smilníky, a to nikoli vůbec se smilníky tohoto světa, neb s lakomci a lupiči, neb s modláři — sice byste musili s tohoto světa vyjít — nýbrž napsal jsem vám, abyste neobcovali, jestli by někdo, jenž se nazývá bratrem, byl smilníkem, neb lakomcem, neb modloslužebníkem, neb utrhačem, neb lupičem; s takovými ani nejezte. Neboť, co jest mi po tom, abych soudil ty,

kteří jsou vně? Nesoudíte-liž vy těch, kteří jsou uvnitř? Ty, kteří jsou vně, Bůh bude souditi." (I. Kor. 5, 9nn.) Tudíž sv. Pavel ani nepomyslel, aby korintským křesťanům zapovídal obchodní nebo společenské styky s pohany, jelikož tvoří souhrn občanského života. Dokonce připouští, že křesťané nejsou povinni se starat o mravní cenu lidí, s nimiž se stýkají nucením životem. Jsou to lidé zvenčí, cizí, a sluší se, aby soud o nich byl ponechán Bohu. Avšak jinak se mají věci, když jde o pohoršlivé křesťany, kteří si vytrvale přisvojují vzezření živého údu obce. Zakazuje-li však sv. Pavel styky s nimi a společné jídlo, zdá se, že se tomu má rozumět i o přímých stycích náboženských a o eucharistické hostině.

V tom, co se týká styků v životě občanském a účasti na společných úkonech společenských, je tedy sv. Pavel krajně svobodomyšlný. Naopak jest nutně velmi přísný tam, kde se jedná o navázání čistě náboženských styků s pohany a o společenství duchovní a mravní. V druhém listu Korintanům se vyjadřuje takto: „Nesprahejte se s nevěřícími, neboť které účastenství má spravedlnost s nepravostí, aneb které společníctví světla s tmou? A kterou shodu má Kristus s Belialem, aneb který díl má věřící s nevěřícím? A jaké srovnání má chrám Boží s modlami? Neboť vy jste chrámem Boha živého!" (II. Kor. 6, 14nn.) Nač naráží sv. Pavel? Můžeme se domnívat, že se to zvláště týká smíšených sňatků, jichž nechtěl, jak víme z I. listu Korintanům (7, 39). Smíšený sňatek sebou nese duchovní jednotu, nemožnou a škodlivou křesťanovi. A tože dlužno říci o všech ostatních způsobech spolčování, která vyžadují, aby se spojily věci čistě duchovní osob různého náboženského přesvědčení.

Je možno čísti bez dojmů hrásná napomenutí o chování, jež sv. Pavel píše římským křesťanům? Jsou stále časová jak v tom, co se týká počínání jednotlivce, tak i co do našeho vnitřního nazírání a stanoviska společného jako katolíků. „Nikomu neodplácejte zlého za zlé; bedliví buďte dobrého přede všemi lidmi (nejenom před svými bratry ve víře). Možno-li, pokud je na vás, mějte pokoj se všemi lidmi; nemstěte se sami, miláč-

kové, nýbrž dejte místo hněvu Božímu, neboť je psáno: „Mně patří pomsta, já odplatím, praví Hospodin.“ Avšak „lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízni-li, dej mu pít; neboť to čině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho“. Nedej se přemoci zlému, nýbrž přemáhej zlé dobrým.“ (Řím. 12, 17nn.)

A ta krásná křesťanská oddanost vůči daným mocem v jejich příslušných mezích! V dobách, kdy svatý Pavel psal, byly moci veskrze pohanské a na četných místech začaly ukazovati pronásledovatelské choutky. „Každý mocnostem vyšším poddán buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a ty, které jsou, od Boha zřízeny jsou. Proto kdo se protiví mocnosti, zřízení Božímu se protiví, ti pak, kteří se protiví, odsouzení sobě zjednávají. Neboť knížata nejsou postrachem činu dobrému, nýbrž zlému. A chceš-li se nebáti mocnosti? Čin dobré a budeš mít chválu z ní. Neboť jest služebníkem Božím, tobě k dobrému. Činíš-li však zlé, boj se, neboť ne nadarmo nosí meč; je jistě služebníkem Božím, mstitelem k vyliť hněvu na toho, kdo páše zlé. Proto jest potřebí, abyste byli poddáni (ovšem se zachováním práv křesťanského svědomí vůbec a rovněž bez ujmý práv občanských v moderním státě!) nejen pro hněv, nýbrž i pro svědomí. Vždyť proto i daně dáváte; neboť jsou služebníky Božími, právě tím se zabývajíce. Dávejte tedy všem, čím jste povinni: Komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest,“ (Řím. 13, 1nn), podle práva a spravedlnosti. Jaké spravedlivé a vznešené pojetí, jež přejala úplně i katolická církev! A svatý Pavel nebyl otrok; jako občan tarský a občan římský náležel společensky i občansky k vládnoucí třídě své doby.

A sv. Petr uprostřed samého pronásledování mluví stejně jako sv. Pavel: „Veďte dobrý život mezi pohany, aby v tom, v čem vám nyní utrhají jako zločincům, pro dobré skutky vaše, pozorující je, velebili Boha v den navštívení“ (I. Petrův 3, 12). I svatý Petr chce, aby křesťané byli vzornými občany: „Poddání buďte všelikému zřízení lidskému pro Boha, buďte králi jako pánu nejvyššímu, aneb vladařům jakožto těm, kteří jsou posláni od něho ku potrestání zločinců a ku pochvale dobrých;

neboť tak jest vůle Boží, abyste dobře činíce umlčovali nevědomost lidí nerozumných; jako svobodní a ne jako lidé, kteří svobodu mají za zástěru zloby, nýbrž jako služebníci Boží. Všecky ctěte, bratrstvo milujte, Boha se bojte, krále v uctivosti mějte!" (I. Petrův 2, 13nn.)

Vraťme se se sv. Pavlem k pokynům domáctějším, avšak stejně velmi příhodným: „Žijte moudře před těmi, kteří jsou vně, vykupující čas. Řeč vaše budiž vždycky v milosti, okouřena solí, abyste věděli, kterak máte odpovídati jednomu každému." (Kol. 4, 5n.)

Jsou pro závěr pěknější napomenutí než pokyny sv. Pavla, starce a zajatce, jeho nejmilejšímu synovi Timotheovi: „Napomínám tě tedy předem, aby se konaly prosby, modlitby, přimluvy, děkování za všecky lidi, za krále i za všecky, kteří jsou v důstojenství, abychom vedli život tichý a pokojný ve vši zbožnosti a počestnosti; neboť to je dobré a příjemné před Bohem, Spasitelem naším, jenž chce, aby všickni lidé byli spaseni a přišli ku poznání pravdy." (I, Tim. 2, 1nn.)

Sv. Pavel jednou napsal na židy: „Jméno Boží bývá od vás pohaněno mezi pohany!" (Řím 2, 24.) My všichni křesťané, duchovní i laici, jeden vedle druhého a každý za sebe, přebíráme před světem větší odpovědnost za čest Boží nežli židé. Na nás je, zda bude jméno Boží chváleno nebo tupeno, ba, dím, můžeme podporovati anebo brzdit skutečnou výkupnou účinnost Krve Kristovy svým životem, svou řečí, veškerým jednáním vůči těm, kteří nejsou naší víry. Rozpomeňme se v našich moderních tak roztržtých společnostech na pokyny nám dané našimi předky, sv. Petrem a Pavlem. *A. Lemonnyer O. P., Řím.*

Poutník Assiský.

V zeleném údolí září báh Porciunkuly. Po bílé, prášivé silnici blížíme se k basilice klenoucí se nad maličkou svatyní Panny Marie Andělské. Nad její střechou při západu slunce

zašvitořili skřivanci, když v blízké chatrči umíral světec.

Vítá nás stařeček františkán, latinsky mluví. Zde je kolébka řádu. Stkvělý trojlodní chrám. Pod kopulí kaple Porciunkuly s freskami Overbeckovými. Poklekáme ve svatyni. Dvě bílé sestry se tu modlí. Vycházejí bočními dveřmi a vracejí se hlavním vchodem. Získávají odpustky. Toties quoties, vysvětluje stařeček, intrabis, formabis intentionem, exhibis. Činíme podle jehorady. Čeká trpělivě, až skončíme svoji pobožnost. V choru modlí se bratří hodinky.

A vede nás dále. Co bychom čekali jako lidé : že bude rychle odříkávati svá vysvětlení, že bude pospíchat a nedá nám kdy, abychom se zamyslili nad něčím či se otázali na něco. Není to tak. Máme dojem, že jsme první, které vede.

Vstupuje s námi do kapličky svatého Františka. Otvírá výklenek ve zdi, cingulum svatého Františka ukazuje. Fresky Spagnovy, socha světce od Ondřeje della Robbia. Ale to neznamená nic. Stařeček praví : Hic mortuus est. Odmílí se, hlavu svěsí a čeká. Zde zemřel nahý na holé zemi. Mlčí čas a mluví věčnost. Zde zemřel křesťan při zpěvu písně o bratru slunci.

Do nádvoříčka vcházíme. Stařeček ukazuje sochu světce s ovečkou. Pulcherrima statua cum ove. Oves enim diligebat sanctus Franciscus, praesertim agnos, quia agnus symbolum Christi est. Kol sousoší nevysoké keřiky růží bez trní. Rosae sine spinis. Hic enim sanctus Franciscus volutavit se. Ab illo tempore hic rosae sine spinis inveniuntur. Sklání hlavu stařeček. Mlčky stojí. Zamýšlí se a chce patrně, abychom se zamyslili i my. Lidé se někdy vrhají do radostí, aby zapomněli na bolest. Tu se stal opak. Trní prospělo. Zarylo se do těla světce. Odloučilo se navždy od prutů. Květ růže je milost. Trn značí prokletí. Květ růže potěšuje smysly. Trn je bodá a dráždí. Růže bez trní značí stav přirozenosti vykoupené.

Roste tu, co nikde. Ne však pro naše oči. Přišli jsme pozdě. Kvetou jen z jara. Ale to není div, že kvetou. Div je, že nemají trní. A tak přece vidíme, čeho jsme hodni a čeho jest nám třeba. Tohoto naučení jest nám třeba : Přemáhej tělo, duše pak rozkvetě sama.

Jdeme dále za stařečkem do sakristie. Chceme obrázky a památky. Nepospíchá ani nyní. S humorem se chlubí, že umí číslovky skoro ve všech jazycích, jako by byl bankéř nějaký a ne chudý syn svatého Františka. Děkujeme mu. *Gratiae aguntur tibi et agantur etiam a Deo.* — *Benedicat vos Deus,* odpovídá a loučí se s úsměvem — duše bez trní.

A nyní nahoru. Assisi je vysoko, převysoko. Či se to jen tak zdá, když je horko a poledne? Všecko spí jako o půlnoci, Znavení vcházíme do basiliky svatého Františka. 28 fresek ze života svatého Františka od Giotta a jeho žáků, obrazy ze Starého i Nového zákona namalované školou Cavalliniho. Vnímáme z toho pramálo. Paměť uchovává jen toto: Mříž v kryptě, za ní blikají světla. V mihotavé jejich září hrob světcův. V chrámě bratr sedící a podřimující v presbytáři, malířka s kukátkem, kopírující nějaké fresky, pusté místo před chrámem, kde je plno prachu a není lavičky, kam by mohl člověk usednouti a trochu si odpočinouti.

A to je věc, které jsme opravdu hodni, a kdyby nám tu někdo vynadal a uštědřil jednu do žeber a kdybychom si řekli, že ten člověk nás dobře zná a ví, jak s námi má zacházeti, a kdybychom to snesli s pokorou a bez reptání, piš, bratře Lve, ovečko Boží, že v tom by byla pravá radost.

Ale tak vysoko nejsme. V Griebenově plánu města Assisi nacházíme místečko označené slovy *Giardino pubblico*: i radujeme se nízkou, nepravou a nefrantiškánskou radostí doufajíce, že tam někde budou lavičky, na kterých natáhneme své poutnické údy. Hořké zklamání po půlhodinové cestě žhavým vzduchem a mrtvými ulicemi. *Giardino* je terasovitá stráň: není to tedy *giardino*. A ta stráň je zadrátovaná, tedy není to *pubblico*. Zoufali uleháme za městskou branou pod lipami dávajícími jakýs takýs stín. Ticho kolem. Dva kluci leží nedaleko a hrají si s černým štěňátkem. U kašny odpočívá osel. Dva muži pumpují vodu na zalévání. Ticho a žár. Teď jsme hodni, aby přišel pan podestà města Assisi a dal nás odvléci do šatlavý za to, že ničíme trávník. Ale podestà spí zabeďněn zelenými okenicemi. Ku podivu, zde už se neděje, čeho je člověk hoden.

S tohoto místa jest jen deset minut k svatému Damiánu. Tak blásá tabulka u cesty. Svatý Damián. Klarisky odtud odesly dávno. Z kostelíku odnesly byzantský kříž, s něhož promluvil Pán k svatému Františkovi: Va, Francesco, e ripera la mia casa che, come vedi, va in rovina, odnesly i mříž, kterou podáváno Tělo Páně sestrám svaté Kláry a kterou byly světici podány k políbení nohy svatého patriarchy, když ho nesli mimo do Assisi. Opustily hrubé, dubové lavice choru i prostý stůl jídelny, zanechaly i terasu, s níž lze hledět do údolí a kde složil svatý František píseň o bratru slunci.

V kostele jen kopie kříže, jenž mluvil. Duše schopná vidět i něčem náznak velmi tu trpí. Místo původního kříže kopie. Jaká parodie myšlenky: Kristus ve mně! Žiji nikoliv já, ale žije ve mně Kristus. To má být vrchol. Jsme skutečnými křesťany? Podle ducha, ne jen podle jména? Nosíme skutečný obraz Krista ve svém nitru? Ne pouhý padělek? Nenamáháme se daleko více, abychom se dobrými zdáli než abychom dobrými byli?

V refektáři dlouhý dubový stůl. Prázdný. V kvadratuře rostou citrony. Ložnice prázdná. V levém rohu kříž. Tam umřela svatá Klára. Na místě, kde naposled vydechla, kytice vadnoucích květů.

V sousední jizbě zasklená skříň. V ní památky: breviář svaté Kláry, kalich, zvonek. Skříň se neotvírá. Provázek od zvonku vyčuhuje dírkou v rámu. Kněz zatáhne. Zvonek se ozve tichým, stříbrně sladkým hlasem. Tím zvonek svolávala svatá Klára své sestry. Nemůžeme si představit, že by byla kdy prudce trhla, hněvně, netrpělivě: ne, ten zvonek se ozýval po čtyřicetdvě léta a všechna něha duše Klářiny se v něj přelila. Zeptám se fysiků a chemiků, je-li to možno tak. Může-li hmota přijmouti vlastnosti duch? Slyšel jsem, že ocel se zničí nárazy a otřesy. Zkřehne a láme se. Vše záleží na uspořádání molekul. Proč by nebyl možný opak? Proč by nebyly ty molekuly poslušny pohybů lásky a míru, jsou-li poslušny nárazů násili? Avšak spokojme se symbolem. Zvonek zní do ticha libezně, prostě, tajemně. V jeho zvuku se tají krása odříkání, kouzlo samoty, předtucha blaženství.

V kvadratuře maluje frater nevšímaje si nás. Kudy jdeme, je prázdno. Je to museum, památné místo, poetické zátiší, malebný hout — ano, cosi takového, nesmírně smutného a opuštěného. Povrch, vzpomínka, podívaná pro turisty.

Ach, milé klarisky tam nahoře u svaté Kláry, proč jste odešly odtud, odnesly kříž svatého Františka a zapomněly zvoneček svaté Kláry?

Kněz, který nás vedl, se loučí. Sklání se, aby nám políbil ruku. I v jeho pokoře je cosi bolestného. Ale mocného a živého.

Vracíme se do Assisi a vstupujeme k svaté Kláře. Opět nás vítá kněz, jako by věděl, že přijdeme, a jako by jediný bděl v tomto spícím městě. Vede nás do krypty, rozsvěcuje elektrické světlo. Přistupujeme ke křišťálové rakvi svaté Kláry. Leží oděna v řeholní šat, na tváři stříbrnou masku. Spí. Nad kryptou původní hrob, kde ji našli po šesti stech letech.

A jdeme do postranní kaple. Kněz zvoní u okénka. Blíží se kroky. Skulinou je vidět postavu. Klariska. Trochu nás nechává čekat, neboť si musí zahaliti hlavu závojem. Otevírá okénko a ukazuje poklady. Kříž od svatého Damiána, jenž promluvil. Lebku sv. Anežky, rodné sestry svaté Kláry. Breviář svatého Františka. Košile, které mu ušila svatá Klára. Cilicium svaté Kláry. Roucho, které svlekl svatý František před biskupem assiským a vrátil otci, obvazy, které nosil na stigmattech.

Teď pozorujeme, že sestra je zadýchána, neboť utíkala hned, jak uslyšela zvonek, abychom nemusili čekat — opět se nestalo, čeho jsme byli hodni — mluví však pomalu, trochu se zalykajíc, ale tak jasně, že *této* italštině dokonale rozumíme. A nakonec na upozornění kněze nás vedoucího nám dává každému dva obrázky a obálku, v níž je prach z hrobu svaté Kláry. To dostáváme nepochybně *za to*, že jsme zazlívali klariskám útěk od svatého Damiána, odnesení kříže a jiné hříchy. Posléze k dokonalému svému zahanbení se dovidáme, že klarisky odešly od svatého Damiána z poslušnosti, neboť jim to poručil papež Alexander IV.

A jaci už jsme, myslíme si, že svoji zlomyslnost odčiníme stříbrnou pětildirou, kterou kajícně spouštíme do pokladničky.

Dominik Pecka.

Eucharistické učení sv. Athanáše a sv. Cyrila Jerusalemského

Sv. Cyril pokračuje v poučování a stručně vykládá místa Starého zákona, která již obrazně ohlašovala tajemství křesťanských oltářů. „Prostřel jsi přede mnou stůl před tváří mých nepřátel“ zpívá žalm 22, „pomazal jsi mou hlavu olejem a jak podivný jest kalich, který mne opijí!“ Šalamoun pravil: „Jdi, pojídej svůj chléb v jásotu a pij své víno v radosti, neboť tvá díla se líbí Bohu. Tvůj šat ať je stále bílý a olej ať nechýbí na tvé hlavě. (Ekkl. 9, 7 n.). Víře není chlebem to, co se jeví jako chléb a má jeho chuť, nýbrž tělo Kristovo, není vínem, co se jeví jako víno, nýbrž krev Kristovou. Utvrď tedy své srdce a jež tohoto chleba jako duchovní potravu a uchovej radostný obličej své duše. Uchováš-li své svědomí čisté a budeš rozjímat slávu Páně v šeru víry, můžeš k němu dojít do slávy na věky věkův.* Tímto výhledem na blaženost končí sv. Cyril svou homilii. Jistě dosáhl cíle a upevnil své posluchače ve víře ve skutečnou přítomnost Krista v Eucharistii; a Boží přítomnost, kterou potvrdil sám Kristus a zvěstovali proroci, má být zde i na onom světě naším štěstím a naší slávou. Ale sv. Cyril dosáhl ještě jiného cíle, na který ve své prostotě nepomyslel. Zůstává navždy svědkem křesťanského dogmatu, kterému učil; máme v řeckém křesťanském písemnictví málo svědectví tak jasných a výslovných o tomto hlavním bodu naší víry.

V další homilii opakuje přehledně látku dřívějších promluv a potom probírá liturgické obřady slavení Euchariste a přijímání. Po poučení o svátosti těla a krve je vhodné promluvit

* P. S. 33, 1104–1406.

o posvátných úkonech, které provázejí pořízení a přijímání svátosti. Biskupova mluva je stále prostá a přesná. Popis obřadů od umývání rukou kněze, které znázorňuje čistotu srdce a přímost činů. Políbení pokoje (osculum pacis) je svědkem vzájemné lásky křesťanů a odpuštění urážek, která mají podle slov Páně předcházeti naši oběť na oltáři. Po skončení těchto příprav začíná sloužící kněz slavnostní eucharistické modlitby. Tehdy jako dnes začínají střídavou modlitbou: „Vzhůru srdce — Mějme k Pánu; Díky vzdáváme Pánu — Důstojno a spravedливо jest.“ Potom kněz pronáší sama slova diků, která dala své jméno samé Svátosti — Eucharistii. Kněz chválí Boha za dobrodiní stvoření viditelného i neviditelného, a spojuje svůj hlas s kůry andělů, archandělů, trůnů a panství, kteří o závod zpívají: Svatý, Svatý, Svatý Pán Bůh zástupů. Potom — pokračuje sv. Cyril — když jsme se očistili duchovními chválami, vzýváme nejdobrotivějšího Boha, aby nám seslal svého Ducha sv. na obětní dary, aby on z chleba učinil Tělo Kristovo a z vina Jeho Krev, neboť vše, co jest dotčeno mocí Ducha, je posvěceno a proměněno.

Obřady pokračují modlitbou za živé, za pokoj a jednotu církve, za dobrý řád světské společnosti, za vládcy, za vojáky, za nemocné, za všechny, kteří něco potřebují a za které se přináší svatá žertva nekrvavé oběti oltáře. Potom jsou vzpomínky na zemřelé; patriarchy, proroky, apoštoly, mučedníky, za zemřelými biskupy se vzpomíná na všechny zemřelé, kterým prospívá modlitba sloužícího kněze. Zde se posvátný řečník na chvíli zastavuje, aby zdůraznil užitečnost modlitby za zemřelé a zvláště prospěšnost zádušní svaté oběti Kristovy, jenž umřel za naše hříchy.

Slavnostní zpěv Otčenáše poskytuje biskupovi příležitost ke krátkému výkladu modlitby Páně; každodenní, vezdejší chléb, o nějž máme prositi, jest chléb eucharistický užitečný ne tak pro tělo jako pro duši. Po „zbav nás ode zlého“ lid odpovídá „Amen“. Blíží se chvíle sv. přijímání; kněz praví hlasitě: „Sancta sanctis“ — svaté svatým! Věřící odpovídají: „Jeden Svatý, jeden Pán Ježíš Kristus!“ a zatím co kůr zpívá

slova žalmu 33. „Jezte a vizte, jak lahodný jest Pán,“ se věřící připravují k účasti na sv. přijímání. Každý se má k oltáři přiblížiti slušně a uctivě, vztáhne pravici otevřenou, prsty při sobě, dlaň maličko skrčenou; levice je pod pravici a má ji podpírat jako trůn pro Krále, který přichází. Největší péče má býti věnována, aby žádný drobeček předraženého Těla Kristova, dražšího nad zlato a vzácné kameny, nepadl na zem. Biskup vkládá do vztažené ruky chleba a praví: „Tělo Kristovo“ a věřící odpovídá „Amen“. Věřící požívá posvěcený chléb a hlubokou úklonou se připravuje na přijímání přesváté krve; zase odpoví „Amen“ na jáhново oslovení: „Krev Kristova“. Potom každý děkuje za účast na takovém tajemství. Hle, praví ještě svatý biskup, toto jsou zvyky, které máte zachovávat, abyste se uvarovali hříchu. Dvojí radou končí: nezanedbávejte přijímání a neposkvrňte Svátost tím, že byste k ní přistoupili s nečistým svědomím.

To je dvojí svědectví sv. Cyrila Jerusalemského o Eucharistii a o oběti mše sv., jaké milé štěstí, že v něm nacházíme všechno hlavní naší víry, všechno hlavní z našich křesťanských zvyklostí. Církev, jejímiž členy jsme my, jako byl i on, dovedla uchrániti neporušený poklad, který jí svěřil Kristus a jeho apoštolové. Stejně liturgické zpěvy, stejné modlitby, které zaznívaly v křesťanských shromážděních, jimž předsedal sv. Cyril, zaznívají ještě i v našich. Táž víra ve skutečnou přítomnost, táž uctívá starostlivost, aby se nic neztratilo z posvěceného Chleba, táž úcta ke Svátosti u nás i u křesťanů jerusalemských ve IV. století. Ovšem, některé méně významné věci se změnily, nepřijímáme již stoje, nýbrž na kolenou, nedostáváme již Tělo Kristovo do ruky, nýbrž přímo do úst, věřící obyčejně se neúčastní kalichu přesváté Krve; církev, paní nad těmito zvyky, je ve své moudrosti pozměnila a přizpůsobila novým okolnostem, ale nicméně zachovala čistotu víry a zářivý život dávných liturgických obřadů.

Čemu svatý Athanasius učil svým poněkud vyšším způsobem bohoslovce, sv. Cyril to podává na dosah prostých a malých; kde veliký Alexandrijce rozjímal řád a soulad Božích tajem-

ství, tam jerusalemský biskup rozjímá řád a soulad liturgických úkonů pozemských. Každý jdou vlastní cestou a za svým cílem, avšak oba jsou zajedno ve víře, jako byli zajedno v přijímání Těla téhož jednoho Krista. Souhlas těchto dvou duchů tak rozličných a přece sjednocených v téže víře dával již ve století Nicejského sněmu tušiti velkolepé rozpětí křesťanského učení v nepřetržitém řetězu věků až po den blaženého štěstí. Amen. Amen!

H. D. Simonin, Řím.

Život duchovní a veřejný.

Móda.

Do oboru otázek z veřejného života patří také toto slovo, zprostředkující vlastně styk mezi jednotlivcem a společností, jsouc jednak výrazem jeho osobnosti, jednak formováno vlivem doby, při čemž osobnost jest pasivní a druhý činitel aktivní: Móda je vnějším výrazem doby, je formou jednání, myšlení a dokonce i formou tvořící často, velice často, i samu osobnost. Je jasno, že v tomto smyslu nemyslíme jediné na módu v oděvu — jak se v nejužším a nejčastějším smyslu tohoto slova užívá — nýbrž na celý způsob vystupování jednotlivce, pokud má výše uvedený (pasivní) vztah k veřejnému životu společnosti. Tento způsob se ovšem projevuje v řeči, chování, způsobu života, v pokrmu, bydlení, oděvu, i konečně v názorech, když totiž tyto vnější formy již pronikly do myšlení a zmocnily se ho.

Pohlédneme-li na svou zásadu, že vše, co je, musí býti v určitém poměru k Bohu-Stvořiteli, rovněž jako když považíme, že tato móda jest skoro ve všech případech vnějším skutkem, tedy něčím, co aspoň po své vnitřní stránce podstatně spadá pod kontrolu mravouky a jejích zákonů, vysvitne nám jako samozřejmost, že i móda má styk s Bohem a tím i s mravním a duchovním životem. —

Tvoří-li móda vnější formu styku jednotlivce se společností

a veřejnosti, neujde jí ani věřící katolík, vedený milostí k vyšším i hloubkám spojení s Bohem nebo nespokojující se s minimálním snažením na cestě k svému nejvyššímu smyslu života. Vzhledem tedy k těmto skutečnostem možno již stanoviti několik základů, a to jednak všeobecných, jednak speciálních:

Člověk, obdařený duševním životem, jest zdrojem, z něhož prýští vše, co myslí, mluví i koná. Posledním činitelem v celém životě musí být člověk sám po své duševní stránce a nikoli vnější vlivy nebo mechanické síly, čili: *jednání lidské musí vycházet z nitra a nikoli z venku*. — Je-li tedy móda způsobem nebo formou jednání, i ona musí být formována člověkem a nesmí být pouhou napodobovací mechanikou: *Cokoli konám a jak to konám, musí být odůvodněno mnou a nikoli jen proto, že to tak dělají jiní . . .*

To ovšem neznamená, že tedy musím jednati *vždy* jinak, než jedná okolí! Naopak: Je zásadou duchovních učitelů, že ctnost vždy se snaží nevynikati a zachovati jak střed, tak nenápadnost: Tedy již to může být jedním rozumným důvodem — tedy důvodem, vycházejícím z mého nitra a nevnučeným pouze z venku — že se přizpůsobím a zbytečně nevzbuzuji pozornost. — Ale tento důvod ovšem platí *jen* potud, pokud není rušen vyšším příkazem neb důvodem: Byl-li by způsob jednání, v tom případě moderní, proti zákonu Božímu a nejvyšší zásadě, že vše musí být kontrolováno a usměrňováno Bohem, pak mizí zásady nenápadnosti a přizpůsobení a nutno se zaříditi podle tohoto vyššího principu. —

Stačí-li tedy v celku pro věřícího katolíka

na prvním místě příkaz, že móda (zatím stále ještě v nejširším slova smyslu) nesmí odporovati, ano, musí odpovídati zákonu Božímu, a

na druhém místě, že pokud to první příkaz dovoluje, nutno se varovati nápadnosti — musí jít pohled a úvaha člověka duchovního dále: Musí-li po právu vše sloužiti a směřovati k Bohu, nutno postaviti i formu našeho jednání do těchto služeb: I móda musí mi pomáhat k vyššímu spojení s Bohem, jako vše ostatní. Jinými slovy a konkrétně: Za každou cenu musím se

vyhýbati moderním názorům a věcem, odporují-li zákonu Božímu, a to podle stupně své lásky k Bohu a ctnosti ve věcech nejen důležitých, nýbrž i více méně dýchajících jiným duchem, než je duch Boží, duch evangelia. A tato rozhodnost musí býti tím větší, jedná-li se o statečný odpor proti duchu Božímu i *za cenu oběti*. Neboť je-li móda sama o sobě indiferentní a může-li tedy býti i dobrá i špatná, a je-li výrazem doby, pak v době, která jest prosycena nevěrou, nemravností, sobectvím, lži atd., je se míti při nejmenším na pozoru, aby neotrávily i naše srdce znenáhla názory a způsoby, které jsou plody takové doby, jsou proti duchu a zákonu Božímu . . .

Dosud tedy mluvíme o moderních názorech, pokud jsou hříšné. Právil jsem však, že duchovní člověk jde dále: Zachová si vždy vzhledem k módě, moderním směrům a názorům co nejvíce kritické samostatnosti a bude se na vše to dívatí zorným úhlem nejvyšší zásady, máje, což jest pro mnohé afektované věřící velice důležité, stále na zřeteli i druhou zásadu, že *bez potřeby a důvodu*, které ob stojí před křesťanským svědomím, nebude se chovati jinak, než se chová okolí. A ježto duchovní lidé mají vždy určitou část převahy nad svým okolím, bude vždy pamatovati, že dává svým chováním dobrý příklad a zavádí vlastně do své doby způsoby, tedy módu křesťanskou, a že tím koná důležitý apoštolát. Vzpomeňme již, mluvíce o této převaze, jak již na průměrného katolika se hledí, a jak jen malé vyšínutí z normálu již budi pozornost a poznámky, že „je katolík a tak se chová“ . . . Tím spíše vzbuzuje pozornost osobnost, snažící se a dosáhnuvši již mnohdy vyššího stupně křesťanské dokonalosti.

Zdůrazníme-li souběžně s tím i druhou část, že nutno dbáti nenápadnosti, pak je to praktickým upozorněním mnohým křesťanům, kteří spatřují svou zbožnost *právě* v mimořádném chování, afektovaném mluvení, v přepjatých názorech . . . že se odklání od cesty křesťanské ctnosti a že jejich zbožnost *potud* je omylem . . .

Než ještě dále nutno proniknout: Ve svém chování se musí duchovní člověk nejen varovati zlého, nýbrž *vědomě* směřo-

vati k lepšímu: tedy i v něm hledati to, co jest více v souhlase s duchem evangelia, s láskou, pokorou, skromností, tichostí a pravdou, čistotou a sebezáporem . . . — Nuže, to by byly celkové zásady, podle nichž se řídí vše jednotlivé, a to podle míry a stupně dokonalosti, ctnosti, lásky k Bohu.

Pokud se týká módy v *jednotlivostech*, nutno si předně všimnouti jejího pramene, jímž označíme jistě správně tak zv. „*moderní smýšlení*“ nebo „*moderní názory*“. — Odmítáme již předem jakékoli banální výstřednosti, které jsou nejen katolíkovi, nýbrž již pouhému rozumnému, to jest moderně nezatiženému člověku nemožnými, a chceme vystihnouti opět základní linii, která by moderní smýšlení usměrňovala podle požadavků milosti.

Jest chybou, a to osudnou, domnívá-li se věřící, že vše, co se nazve moderním, jest již tím také bezbožným. Nutno přísně rozlišovati mezi módou, jakožto výsledkem moderní nevěry a smyslnosti a mezi tím, co je také moderní, ale jako lék. Máme moderní manželství, moderní dcery, moderní divadla, moderní přátelství, máme moderní kapitalismus, ale i moderní využití křesťanských peněz, máme též moderní pastorační a moderní modlitby. Jejich oprávněnost vynikne, ptám-li se, zda by se chtěl někdo modlití buď týmiž slovy, jako se modlili předkové před 200, 300 lety, buď za tytéž věci, které jim tehdy byly potřebny, na příkl. zapomínati na modlitby za katolický tisk, spolky a pod. — Stačilo-li kdysi učiti dítky ve škole náboženství a kázati lidu v kostele, je to dnes stejně potřebné, ale co s těmi, kteří ani do školy ani do kostela nepřijdou? — K těm nutno hledati moderní cestu . . .

„Ale, řeknete, v tom nejsou moderní názory . . .“

Ano, je pravda, v *tom* jich nehledáme, ale přece je nutno na tuto nutnou módu upozorniti.

Ovšem, že nám jde o jiné moderní smýšlení . . . Jde o to, které jest výrazem doby nevěřící, nemravné, hmotářské a so-becké: Jde o smýšlení, které je již tak vžito, že jest — abych to výrazně a krátce charakterisoval — moderním, při každém obchodu lháti a zásadně tedy také již nevěřiti, že je moderním

dbát zásadně toho, co tomu kdo řekne, a že je naivní mluvit o nějakém svědomí nebo přesvědčení, že je moderní, nevěřit, nezachovávat manželskou věrnost, nedbat manželské čistoty a mravních příkazů křesťanských v rodinách . . . O to jde. Nuže, člověk duchovní musí zde přiostrit svůj zrak a vyzbrojen silným duchem modlitby a veden milostí, zbaven jí všech lidských ohledů a strachů, přesně vycítiti, jak a kde se duch doby odklání od ducha Božího zákona a evangelia. Nesmí zapomenout, že mravní zásady, a to nejen ty základní, nýbrž i ty, které směřují k vyšší dokonalosti, jsou věčné, protože jsou založeny v Bohu jako v cíli, že však názory moderní jsou vždy měnivé, vždy nové a vždy jsou zase zastaralé . . .

V této snaze však musí opět umět rozlišit podle druhé zásady, co je nutno změnit a co nemůže podržet starou formu: Tedy na př. kdyby někdo ve snaze po následování Spasitele odmítal jezdit vlakem. V tom by ovšem dělal nápadnou výjimku, protože by tím sice se mu podle písmeny podobal, ale kolik času by na příkl. ztratil kněz misionář a kolik škody by vzniklo, nelze si představit. Naopak, kdyby však někdo pod záminkou nemožnosti tvrdil, že dnes nelze pohrdat penězi a že nelze se zbavit mamonismu, mluvil by proti zásadě evangelia, která jest věrně pravdivá . . .

Po stránce kladné přivine se duchovní člověk tím vroucněji k duchu evangelia, a jestliže svět jím vždy více pohrdá, bude je tím více milovati, plniti, uskutečňovati ve všem, co se týče jeho podstaty a ducha — je-li moderním chlubit se, bude tím pokornějším, tím poslušnějším, čistším . . .

Bude však také na tolik bystrý, že oddělí tyto zásady od zastaralosti, a nebude chtít na př. trvat na tom, že, bylo-li kdysi za rok snad třikrát tolik svátků, že jich musí být zase tolik, nebude zavrhovati toho, kdo zcela rozumně používá moderních prostředků ke slávě Boží a spáse duší, tím, že šíří katolický tisk, kinematografy, zavádí moderní řády, vyhovující, ano potřebné pro dnešní dobu. Jest snad již jasno, kde nutno zavrhovati moderní názory a kde je nutno přijímati . . . (Dokončení příště.)

P. Jan Ev. Urban O. Fr. M.

Pracovna.

Studentské kapitoly. Ochrana nevinnosti.

Mnohé jsou prostředky, které se radívají těm, kdož jsou si vědomi, že do srdce poskvrněného nevejde moudrost, kteří vědí, že nejlepší přípravou na spořádaný rodinný život jest čisté mládí, kteří vědí, že těla naše jsou chrámy Ducha sv. a že proto nesmíme jeho libovolně používatí a s ním si libovolně všeho dovolovati, nýbrž že jest mu jen to dovoleno, co Stvořitel všemu určení dávající ustanovil.

Těžké jsou boje o čistotu chrámu těla našeho v mládí. Mezi prostředky nejúčinnější třeba postaviti časté, *dobré* svaté přijímání. Ve sv. přijímání spojujeme se se samým Bohem, který posvěcuje duši i tělo naši. Nejprve se dotýkáme samého Těla přecíštěho Ježíše Krista. Nemůže se nikdo přibližovati k ohni, aby z něho tepla nenačrpal. Jak nenačrpati ochrany čistoty u Ježíše Nejčistšího?

V dominikánském ritu při podávání sv. přijímání stojí místo: „Ochraňuj duši tvou“, „Ochraňuje *tebe*“, tebe celého s duší i s tělem. I tělo, jako nástroj duše tvé, protože skrze své tělo a se svým tělem budeme spaseni nebo zavrženi. Když se spojujeme s Tělem Krista nejčistšího, jak by naše tělo dotekem jeho se neposilnilo, jak by nebylo požehnáno, jak by nebylo posvěceno? Těla naše jsou chrámem Ducha sv. a svatostánky Těla bohočlověka.

Spojujeme se tak intimně se svým Bohem, že se stává pokrmem naším. Tělo jest prostředníkem tohoto svatého požívání. Jak by mohlo býti Bohu lhostejno, zda toto tělo jest dosti silným, dosti chráněným prostředníkem této svaté hostiny duše věřící? Tělo jest pomocníkem duše, jak by mohl přijíti Bůh posílniti duši a neposílniti jejího pomocníka? K boji, k statečnosti, tedy k čistotě? Neboj se, že nejsi hodný. Kdo jest hodný? Právě proto, že nejsi hodný, právě proto tě volá k sobě Kristus. Poslechni a jdi si k němu pro sílu a pomoc.

Braitó.

Duchovní fanoušství.

Co jest fanoušství v civilním smyslu, víte. Víte, že jest to bezpodmínečné, slepé a směšné přísahání na barvy určitého footballistického klubu či na slávu určitého zápasníka, závodníka etc. A vedle toho, protože dnes jest pomalu všechno sportem, jest fanoušství pokrokové, jest fanoušství ufnukaně vlastenecké. A existuje ještě jedna odrůda, totiž fanoušství duchovní. Protože je dnes sport na prvním místě, ovládnul u některých i náboženství. A tak jako u sportu přísahají lidé na jednotlivé skupiny a jednotlivé hvězdy, podobně duchovní fanoušci. Fanoušci totiž duchovní zaměňují náboženství, spojení s Bohem a přetvoření vlastního života podle Božího zákona, za kochání se slávou, početností, schopností, významem nějaké skupiny. Anebo ještě jiný druh fanoušství přísahá na jednotlivé kněze oněch skupin. Bývá to u příslušnic třetího řádu, Mariánských družin a různých oblátů. Místo aby vděčně přijímali z rukou církve všechno, co se jim jakkoliv církví podává a kterýmkoliv Božím služebníkem, přeskupí celý svůj náboženský život na marnivé, ješitné vyhřívání se na slůničku skutečné nebo domnělé slávy své skupiny, žárlivé střežení tohoto prestiže, nevražení na všechny skupiny ostatní, pohrdání jimi dokonce. Bůh nedává různým kněžím dar výmluvnosti, schopného vedení duší, horlivosti či svatosti k tomu, aby se kolem nich tvořily skupiny jinými kněžími opovrhující, na jiné žárlící. Bůh uchovej, abych říkal, že to dělají všechny terciárky, sodálky, oblátky. To není míněno jako urážka, nýbrž jedná se o řadu určitých případů, jež jsem sám poznal. Je jich jistě nemnoho, ale třeba na to upozorniti. Jest svatou povinností vedoucích zmíněných skupin, aby toto fanoušství neživili štiplavými poznámkami o jiných skupinách nebo i kněžích. Použijte pokorně oněch svých sdružení, použijte všech milostí a prostředků, buďte vděční za každého kněze a nezapomínejte, že to jsou všechno jenom prostředky, abychom Pána Boha více milovali a ne, abychom vylechtali vlastní ješitnost.

Braitto.

Vychovatelům mládeže. Cena dítěte!

„Hleďte, abyste nepohoršili někoho z těchto maličkých, neboť jejich anděl neustále patří na tvář mého Otce a protože já jsem k vůli nim přišel, jak byla vůle Otcova.“

Těmito slovy nás upozorňuje Pán, abychom se pečlivě starali o maličky. Jak morovské hradby postavil k jejich ochraně a jak se všemožně stará, aby jim nebylo ublíženo, vidíš z toho, že nejvyšší tresty stanovil těm, kdož jimi pohrdají, a nejvyšší odměnu slibuje těm, kdož se jich ujmou, a to potvrzuje jak svým, tak Otcovým příkladem.

Následujeme tedy i my Pána a ničeho pro své bratry neopomeňme, byť by to byly práce velmi nízké a opovržené, nýbrž je-li třeba i naší služby, mějme to všechno za snesitelné a snadné pro blaho bratrovo, třebaže by se jednalo o člověka na nižší úrovni a práce by se nám zdála příliš velká a namáhavá. Bůh nejlépe ukazuje, jaké péče a námahy je hodna duše, když ani svého Syna neušetřil.

Jestliže tedy nestačí ke spáse, abychom sami ctnostně žili, nýbrž dlužno, abychom *skutkem* toužili po spáse jiných, jak tedy odpovíme, když ani sami dobře nežijem ani jiných k dobrému nepovzbuzujem? Jaká naděje nám zbývá? . . . Co může být většího než vychovávat duše, pěstovat mravy mládeže? Myslím, že ten, kdo dovede vychovávat duši mládeže, je jistě vznešenější než kterýkoliv malíř, než kterýkoliv sochař, než kterýkoliv podobný umělec. (Sv. Jan Zlat. Hom. 60.)

Překážka ovoce sv. přijímání.

Mnozí lidé chodí často, ba denně ke sv. přijímání a přece si stěžují, že nepozorují duchovního výsledku, že nepozorují zlepšení na své duši. Nejprve budiž k útěše jim řečeno, že jest to s nimi ještě dobré, když nepozorují, že jsou lepší, a že se naopak mají co děsiti, jestliže jim svědomí „ukazuje“ na vysoký stupeň svatosti. Měli by hned zavčas jíti k dobrému knězi, který by je vyvedl z jejich bludu a řekl, že se nemají ještě mnoho co svatosti obávat, že jim s té strany ještě nehrozí tak akutní nebezpečí.

Ale, jestliže opravdu duše jest stále tak prázdná a stále tak těžko se jí jde v duchovním životě, zpytujte svědomí, kde jest příčina. Svátost oltární jest působivou svátostí, neklademe-li ji překážek. To jest, vyplníme-li podmínky, které Spasitel chtěl od těch, kteří mají požívatí jeho Těla. Připomeňte si, že právě ve chvíli prvního svatého přijímání Mistr tolik zdůrazňoval lásku: Milujte se vespolek. Tato svátost jest svátostí *spojení*, jest svátostí *jednoty*. V ní se spojují s přesvatým Tělem Kristovým ti, kteří s ním mají jedno mystické Tělo tvořiti. Proto všechny údy mají jako prvou povinnost k sobě, aby se vzájemně milovaly. Svátost oltární jest svátostí lásky a proto se nedivte, že nepřináší toho ovoce u těch, kteří jakkoliv tuto lásku křesťanskou mezi bratřími porušují. Neláska, tvrdost, porušování bratrské lásky donášením, pomluvami, nactiutrháním, nevraživostí, žárlivostí a podobně staví se zed před žhavé slunce eucharistické lásky Kristovy. Jak by měl Kristus své dary rozlévati tam, kde se hřeší proti prvnímu požadavku Kristova učení? Jak by měl vyznamenávati jeden úd, jenž činí příkoří druhému, rovněž milovanému údu Těla Kristova? Kde se křesťana dotýká, samého Krista se dotýká. Proto se nedivte, že se Kristus odmlčí v duši lidí nevraživých, tvrdých, hřešících proti lásce.

Jak chceš lásku od Lásky, když proti ní v bratřích Lásky jednáš?

Braito.

Náboženství a modlitba.

Vidáte je často: Stále v kostele, stále mluví jen o svatých věcech, stále horují pro církev, ale za trest aby s nimi člověk žil. Stále vidíte je ploužiti se vznošnými rytmy věcmi svatými a Božími, ale jen až k bráně života. Dovedou se mnoho namodlití, dovedou nadšeně mluvíti a psáti nábožně a svatě, ba, velesvatě, ale život skutečný, a hlavně denní všední život, jako by se ubíral zcela jinou linií. Není tak řídké toto rozeklání náboženské osobnosti u „katolíků“. To se jim často vytýká. A abyste věděli, tohleto není náboženství, tohleto je docela praobyčejné hraní si na křesťana, tohleto je nábožen-

ský sport. A katolicismu nic tak neuškodilo, jako toto: Vyznavači jeho, kteří čím horlivěji mají Boha a katolicismus v ústech, tím jej méně mají v životě. Katolici, kteří si ničeho nedělají ze lži, podvodů, nelásky, kteří jménem cirkve a Krista a křesťanství dovedou rozdávatí pofochlé, tvrdé štulce na všechny strany, ale pak uděšeně kňourati o pronásledování katolicismu, když je někdo za tyhle metody klepne řádně přes prsty. Tohleto jest podivné, že tito lidé jsou sama svatost, pokud klečí v kostele, ale jakmile vstanou, jako by zlý duch je posedl, zlý duch, který se chce hojiti za ty chvíle jemu uloupené. Ale vždyť se přece nemusí tak rozčilovati, vždyť tohle nebyla modlitba. Modlitba a zbožnost jest především dýchání duše, vydechování její v Bohu, jest obcováním, hovorem dítěte s Otcem. Modlitba jest solí, záchranou, kotvou života. Z života musí tryskati a život zase ovlivňovati. Proto se modlíme, abychom se celou svou bytostí Bohu klaněli, od něho si vyprošovali, čeho potřebujeme, abychom přišli k němu, čítaje v to potřebné dary časné. Proto jest modlitba podstatně spojena s životem. Proto modlitba, která se rozbíhá s životem vytrvale a vědomě, vede bezpečně k rouhání. Zbožnost pravá jest ta, která se klaní Bohu Pánu celého života, pravá zbožnost vyrůstá jako leknín z prachu všedního života, ale vyrůstá z něho a chce jej zkrášliti, oživit, sceliti, posilniti, posvětit. Není-li modlitba a zbožnost životnou, nevychází-li ze života, nevrací-li se zase k němu, jest jenom komedií. Teď opakují slovo sv. Filipa Neri: „Skončil čas modlitby, ale ne čas konání dobrého.“ Výstraha!

Braito.

Žeň.

Z duchovního života.

Jsem rád, že mohu po prázdninách podati též nějakou žeň z toho, co nám v létě došlo. Snad nejdůležitější dílo jest BOECKL: *Die Sieben Gaben des hl. Geistes in ihrer Bedeutung für die Mystik.* (Herder, 1931, str. 182, cena 6'80 Mk.)

Cenný přínos díla Boecklova je ukázkou, že nauka katolická o darech Ducha sv. ostře odráží se od všech ostatních snah mystických mimo církev. Pře krásné je líčení duševního stavu v rozvíti se těchto svatých darů v duši. Autor použil dosud neznámých pramenů mystických autorů. Dílo si všímá především theologie 13. a 14. stol., tedy rozkvětu theologie, a podává zase jen nový důkaz starého našeho tvrzení, že mystické rozvinutí je ovocem svaté snahy katolických světců theologů.

Dále třeba zaznamenati dobrou příručku *Introductio in theologiam spiritualem*. Napsal ji P. J. HEERINCK O. F. M. (Marietti, Torino, 1931, str. 356, cena 15 lir.) Kniha upozorňuje vážně kněze na jejich povinnost vzdělati se i v těchto otázkách, aby nebyli pak přítěží, brzdou a překážkou v rozvoji duchovního života svěřených duší, které si Pán vede výše. Kniha podává prostě a přece vědecky a srozumitelně všechny pravdy mystické, celou nauku vedení duší. Je psána knězem opravdu zkušeným, proto, kdo podobné knihy potřebuje, může klidně sáhnouti po této.

Museum Lessianum v Lovani, jež vydávají belgičtí jesuité, má ve své ediční činnosti oddíl pro asketiku a mystiku. V tomto oddílu vyšlo právě velkolepé dílo jesuity P. JAEGHERA: *Confiance* (2 díly po 300 str.). Dílo obsahuje hluboké meditace, jež vytryskly z vřelého a nadpřirozeným životem prosyceného srdce. Probírá celý život Ježíše Krista, a slovy a skutky Spasitelovými dává hlouběji nahlédnouti do srdce plného lásky a slitování. Kdo chce opravdu se rozletěti k Otci, nedovede toho bez Ježíše, nedovede toho jinak a lépe, než se vpítí lačně do Ježíšovy dobroty a lásky. Již dávno jsem opravdu s tak utajeným dechem ničeho nečetl.

Pro řeholní život možno doporučiti novinku: *Lettres du vénérable., L. M. Baudouin* (Gabalda, Paris, 1931, stran 300.) Baudouin byl zakladatelem sester Nep. Početi ve Francii. Jeho kongregace mu ležela velmi na srdci. Byl knězem, který žil stále vnitřně spojen se svým Bohem, proto dovedl dáti svým dcerám stravy vydatné. Celý řeholní život je tu probrán se všech hledisek. Ukazuje na jeho poslední smysl, na jeho obtíže, na jeho úskalí, na stíny i světla. Představeným i řeholníkům zpestří jejich duchovní četbu a dá jim bohaté náměty k přednáškám a duchovnímu vedení.

Kněze povzbudí dílo LAVEILLE: *L'âme d'un prêtre* (Téqui 1931, str. 280, cena 12 frs). Biskup Laveille byl Bohem nadaným spisovatelem duchovních velkých postav Francie. Plodným a šťastným životopiscem svatých. Jeho bratr odhaluje z jeho zápisků, listů jeho přátel vlastní jeho duši. Kniha na-

dchne láskou, obětavostí a horlivostí, jakou planul horlivý dobrý biskup. Překrásné jsou jeho stránky promluv ke kněžím, k seminaristům. Ještě nevyschly, ještě by mohly leckterého zapálit.

O nejsvětějším zdroji duchovního života, o oběti mše sv., jest velmi dobře napsána nová kniha: P. HUBERT KLUG O. M. Cap: *Am Offeraltare Christi* (Laumann, Dülmen, stran 200, cena 3:35 Mk.) Všechny pohledy na oběť přecsvatou jsou v knize podány pokorně, zbožně a správně. Učí čerpati život, sílu a světlo ze mše svaté. Kniha tolik připomíná podobnou knihu ctih. P. Cochema o mši svaté.

Následuje několik knih pro kněze. STINGEDER napsal věc, která dávno byla žádána. Načrtnul schemata kázání na texty St. zákona. Učí, jak jich užívatí správně. Kniha podává u každého starozákonního spisu úvod k němu a pak návod, jak lze onoho spisu homileticky využítí. Tuto knihu mohl napsati jenom autor, který celý život zasvětil hlásání slova Božího.

Velmi cenný jest přehled dobré německé homiletické literatury novější. I pro naše kněze bude tento přehled vítaný. Dilo se jmenuje: *Homiletischer Führer durch das Alte Testament* (Výšlo v Linci 1931, Pressverein). Nové pastorační úkoly se musí řešiti novými metodami! Proto znovu poukazují na vzácné dilo LHANDÉ: *Le Christ dans la banlieu* (Plon, 1931, str. 274, cena 18 frs, 132 vydání). Lhande ukazuje na rostoucí periferie velkých měst, co se všechno tam dá dělati, co bylo zanedbáno, jak strašná jest odpovědnost těch, kteří němě a lhostejně přihlížejí k tomu, jak se nám ztrácejí statisíce nejubožejších, protože nejbídnějších, kterým hrozí ještě ztráta poslední útěchy a síly, totiž Jezu Krista a jeho pravdy!

Věčný neklid duše ještě neukojené krásně opěvuje a jeho přednosti vynáší dilo: PAUL ARCHAMBAULT: *Plaidoyer pour l'inquiétude* (Spes, Paris, 1931, str. 250, cena 12 frs). Jsme stvoření pro absolutnost a proto všecken neklid lidského nitra, všechno jeho hledání a zmitání jen ukazuje na Onoho, jenž si stvořil srdce pro sebe a jenž jediný je dovede naplniti. Je to dobrá a doložená psychologie lidského hladu a neklidu. Vůdcům duší, rybářům doby, vřele doporučuji.

Konnereutský případ vnesl boj do theologických posluhářen. Dr. GERLICH. *Der Kampf um die Glaubwürdigkeit der Therese Neumann* (Natur-Verlag, München, 1931), snaží se hájiti věrohodnost Terezie Neumannové proti dvěma universitním profesorům bohosloví, proti Wunderlemu a Mage-roví. Postupuje klidně, neosobně, přesvědčivě.

K problému Božího předzvědění vyšlo v Innsbrucké sbírce theologických studií dílko: ROBERT COWTON OFM: *Über Göttliche Vorherwissen* (Cena 2 Mk, Rauch Innsbruck). Přetisk žáka Scotova je cenným příspěvkem k poznání názorů současných s tomismem, protože pak určitěji rozumíme respektivní terminologii. Dílko je cenné ještě tím, že theologicky hodnotí vlastní Cowtonovy názory o této věci. *P. Silv. M. Braitto.*

Z různých poli.

BASTIDE ROGER: *Les problèmes de la vie mystique* (Collin, Paris, 1931, stran 216). — Autor snaží se studovati problémy mystiky, či jak praví, mysticismu se stanoviska laického, psychologického. Dílo všímá si všech zjevů, jež spadají do mystiky. Ovšem postupuje tu suchou metodou, neposvěcenou, laickou. Jemu jsou všechny mystiky stejné. Není-li práv mystice katolické, aspoň tu dobrou stránku má, že referuje sumárně o všech mysticismech všech náboženství, takže autoru sběhlému v mystice katolické vyvstane před zrakem samovolně velikost jediné mystiky katolické, protože jen náboženství naše, jen katolicismus má mystiku, všechna ostatní pak náboženství jen mysticismus a mysticistické náběhy.

BÉNÉDICTINE: *Une Petite—Soeur missionnaire* (Bonne Presse, Paris) 1931, stran 258, cena 10 frs. Četba životopisu s. Marie-Mercedès mi připadá jako část zlaté legendy: prostota, živá láska k Bohu a k bližnímu a neutuchající činnost pro království Boží ve vlasti a v různých končinách ciziny. Kniha o ovoci spolupráce přirozenosti s milostí v charitativní službě a v osobním duchovním životě. Povzbudí každou čtenářku.

— i —

BERGHAUS DR. P., O. M. Cap.: *Komm herüber und hilf!* (Laumann, Dülmen) 1930, stran 95, cena 2 Mk. Autor podává pomůcku duchovním pro misijní neděle. Dvanáct promluv, které tlukou na srdce a na vůli věrných dětí Božích, aby duchovně (i hmotně) měli účast na velikém díle. Pamatuje i na děti. Promluvy jsou prosté, ale bystré a působivé. *I. F. P.*

BOUCHER MSGR. ANDRÉ: *L'action missionnaire* (Bloud & Gay, Paris) 1931, str. 224, cena 12 frs. Msgr. Boucher, přední misijní francouzský pracovník vydává své přednášky o misích v Institut Pie XI. (lidová fakulta). Misijní hnutí a Pius XI., školy v misích, charita, domorodý klerus, sociální a kulturní význam misí jsou témata, která každého přítele misí zajímají

a pro misie vedle motivů čistě vnitřních nejvíc získávají. Všechny údaje jsou podle nejnovějších zpráv a tak kniha je zároveň dobrým pramenem informací. I. F. P.

COTY FRANÇOIS: *Sauvons nos colonies* (Grasset, Paris) 1931, stran 263, cena 15 frs. Autor volá proti nebezpečí komunistické propagandy v koloniích; je skutečně nebezpečná. Pro nás má spis význam v tom, že vlastně zároveň kreslí nebezpečí pro naše misie v Africe, jelikož komunismus nestrpí křesťanství tam, kde ovládl.

DEML JAKUB: *Mé svědectví o Ot. Březinovi* (Škeřik-Deml, 1931). Sotva kniha tato byla napsána, již se vyřítili na Demla kdejakí zalezlí spisovatelé. Nejstrašnější výtku, kterou mohli Demlovi učiniti, jest, že není pravdou to, co ve své knize dává Březinovi říkati. Jak kniha o Březinovi povstala? Viděl jsem u P. Jakuba Demla objemnou knihu. Je to deník, který Jakub Deml si psal po svých hovorech s Březinou, který se dlouho s Demlem stýkal, u něho dlel dlouhý čas na prázdninách. Deml vždy hned po rozmluvě s Mistrem zapsal si jeho výroky. Na mnohé má ještě různé jiné svědky. Bylo nadáváno Demlově kněžství a ukázali tady ledví i muži, kteří by nepodali ruky křovákům, od nichž ve svých posudcích Demlovy knihy přejali jejich slovník a vyjadřování.

Deml nechtěl nic jiného, než prostě napsati věrně všechno, co slyšel od Březiny. Jeho úmysl byl jistě nejlepší a jest opovržlivostí podkládati Demlovi jiné úmysly. Copak Deml ví na své ztracené vartě, z čeho bude leckterému panoši pokroku a vyježděných názorů horko? Protože kniha je zachycením hovorů, proto jest také pestrá jako nějaký slovník. Já bych pro svou osobu pomlčel o leccěms právě pro Březinu.

Braitto.

DERVILLE L., S. J.: *Madagaskar-Betsiléo* (Dillen & Cie, Paris) 1931, stran 126. Misie trpí nedostatkem všeobecným. Úzkostlivě zní druhý titul: Jest jich jen čtyřicet! Zajímavě a obšírně je zachycena práce čtyřicítky otců na Madagaskaru a jejich předchůdců; s evangeliem přinesli misionáři všechno dobré naší vzdělanosti a evangeliem je chrání. Řada dokonalejších obrazů dává knize jak přitažlivost, tak větší důkaznost.

I. F. P.

DURYCH JAROSLAV: *Essaye* (Kuncíř, Praha) 1931, str. 150, cena 18 Kč. V druhém vydání vycházejí *Essaye* našeho Durycha. *Essay*, úvaha; ale lépe je říci písně o kráse rajske, v dívce, v chudácích, v mlčení i v radosti, ve slově a ve všem umění, které vždy svou podstatou je určeno a spěje ke ztracenému ráji. Durych vidí dál než my, je věřící básník a dar

umění i milost víry mu otvírají poklady skryté obyčejnému oku; tyto poklady nese svým bratřím, aby se oni potěšili a také učili vidět krásy ráje mezi námi a v nás. Čisti, promysleti, prožítí, budeme šťastnější.

HENTZE C., CSSR: *Die Redemptoristinnen* (Hofbauer-Verlag, Bonn) 1930, stran XVI + 232. Redemptoristky vzpomínají 200 let svého založení, ale přes to jsou velmi málo známy tam, kde mají kláštery, tím více jinde. Spis chce rozšířití známost rozjímavé ženské kongregace, u jejíž kolébky stál cirk. učitel sv. Alfons Liguori. Cílem kongregace jest uctívání a následování Ježíše Krista na zemi, vnitřní život a apoštolát modlitby.

Hochland, měsíčník vycházející u Kösel a Pustet, München. Kulturní a náboženské články bývají hodnotné, všimají si časových potřeb duchovních, jdou do hloubky. Umělecky a literárně prvotřídní.

LORTY DR. J.: *Geschichte der Kirche* (Aschendorff, Münster) 1931, III. díl, stran 116, cena 1'70 Mk, IV. díl stran 393, cena 2'30 Mk. Příznivě přijatá učebnice dějin církve si toho zasluhuje tím více posledními dvěma svazky. Metodicky i věcně dobrá, se přičiňuje, aby učebnice dějepisu byla učebnicí života u dárkyní osvětlení na cestách v přítomnosti. Nepomíjí významných věcí, podává dosti úplný přehled a tak může splnití dobře své poslání u mladé inteligence. Méně majetnému inteligentovi nahradí obšírné moderní spisy.

MENKE WILL., SDS: *Christi Freudentag* (Gesellschaft für christl. Kunst, München) 1930, stran 58, cena 1.50 Mk. Libezná knížka s barevnými i tmavými obrázky pro děti k prvnímu sv. přijímání. Básněmi i náboženskými prosami budí v dětské duši lásku a úctu k Nejsvětějšímu a utvrzuje ve vytrvalosti u nebeské hostiny.

Ve čtvrtém, nově zpracovaném vydání vyšly letos u Petra Hansteina *Die Pastoralbriefe des heiligen Paulus*, přeložené a vysvětlené dr. MAX MEINERTZEM a dr. FRIT. TILLMANNEM. Titiž autoři nově přepracovali a ve čtvrtém vydání vydali *Die Gefangenschaftsbriefe des hl. Paulus*. (1931, VIII, stran 169, brož. 5'80 Mk, váz. v plátně 7'80 Mk.) Meinertz předdeslal všeobecný úvod, v němž dokazuje, že sv. Pavel napsal tyto listy v Římě za prvního žalářování a nikoliv v Cesarei nebo Efesu. Časově je psal pravděpodobně takto: Kol, Ef, Filem, Filip. Poslední z nich vyložil Tillmann, známý svým významným výkladem ev. sv. Jana, ostatní zase Meinertz. Cenné místo pro duchovní život je od str. 22, kde je vykládáno pojmání vznešené důstojnosti Kristovy od sv. Pavla. Pisatel zde po-

ukazuje i na zdravou mystiku sv. Pavla v Kristologii. Tento obraz Kristův pak doplňuje Tillmann ve výkladu Filip 2, 5. Výklad všeobecně je zdařilý. Pochopení myšlenek sv. Pavla někdy tak roztroušených a těžce podaných je výkladem hodně usnadněno.

PALOMBO, J. C. S. R.: *De dimissione religiosorum* (Marietti, Turin, str. XVI a 296, cena 12 lir). Dílo Palombovo uvítají všichni představení řeholí a nesmí chybět i v jejich knihovnách. Protože propouštění řeholních osob z vůle řádu není případ častý, není dosti praktiků v této věci. Palombo jest jím a má obě potřebné vlastnosti k tak choulostivé věci: znalost práva a lásku k chybujiícímu. Pojednává o propouštění po soudním postupu, prostým dekretem a ipso facto. Dilem je odstraněna mnohá nesnáze v konání řeholního práva a v jednání s chybujiícími.

—es—

SAMBERGER LEO: *Heiligenbildchen* (Ars sacra, München). K jubileu umělce L. S. vydává Müller serii 38 obrázků svatých všech dob, od proroků až po nejnovější svaté. Sambergrovo pojetí jest hluboké, opravdu katolické a umělecké. Ozdobí duchovní knihy. (100 kusů 3·50 Mk.)

Terezička v pensionátě s. benediktinek (Škol. sestry O. S. F., Vinohrady, stran 82, cena 7 Kč). Sestřičky, k nimž sv. Terezie Ježíškova chodila do školy, líčí vzpomínky na sv. Terezii, když byla jejich žačkou. Již tehdy začínala její cesta ctnosti, dětská a přece tak hluboká. Dejte čísti svým děvčátkům ani odrostlejších studentek nevyjímajíc.

UDE Dr. JOH.: *Soziologie* (Alpenland-Verlag, Schaan, 1931, stran 396, cena 9 Mk). Udeho radí moje „levé“ křídlo křesťanských sociologů pro jeho názory o válce, o úroku, o trestu smrti, o majetku. Jeho mínění dlužno pochopit, a potom je snadněji uznáváme. Jeho sociologie má místo mezi nejlepšími informativními spisy: výklad thesís jest jasný a přesný, nezátížený dlouhými odkazy, neboť chce především vyvésti ze zmatku složitých sociálních otázek; na čtenáři jest, aby pokračoval dále a prohluboval. Autor se hlásí ke sv. Tomáši a od něho se jistě učil jasnosti, přehlednosti a logičnosti; pro tyto vlastnosti a pro význam předmětu pronikne, i když ve zmíněných bodech nepotká všude souhlas.

—ef—

VEIT Dr. L. A.: *Kirche im Zeitalter des Individualismus*. (Herder, Freiburg, 1931, stran XXIV a 528, cena 16·50 Mk.) V Kirschových dějinách církve vychází Veitovo dílo jako IV. svazek. Zvláštní význam má v tom, že líčí dobu od roku 1648 do 1800, na níž je budován dnešek. Chce zachytit dějiny církve v jejich rozvoji a vyznačit vyšší, nadnárodní ráz cír-

kevního dění. Zajímavý jest názor autorův na Josefa II., jehož činnost líčí v duchu smířlivějším, nežli my činíme. Po stránce vědecké nelze činiti závažných výtek, snaží se vniknouti ke kořenům událostí a ohodnotiti je objektivně. I rozdělení látky jest vhodné. Sloh je snadný a poutavý, upoutá a vábí čtenáře, aby se ke knize vrátil. Zapadá dobře do rámce úplných dějin církve řízených Kirschem, které patří mezi největší a nejlepší dějin církve v poslední době vůbec: že si všímají především dějin velikých národů, jest zřejmo, ale přesto i u nás budou vítány duchovním i vzdělaným laikům.

VALLE P. P.: *Don Andreas Beltrami*. (Borgmeyer, Hildesheim, str. 368, cena 6 [8'50] Mk.) Obšrný životopis salesiána D. A. Beltrami zachycuje rozvoj ctnosti a dokonalosti studenta a potom řádového kněze, jehož beatifikační proces byl již r. 1920 zahájen. Pro mladé duchovní a starší studenty výborná četba, jež povzbudí a povede. Prospělo by však knize vymýtit literární „ozdoby“.

WORLITSCHKE ANTON: *Soziales Christentum* (Kösel & Pustet, München, 1931, stran 215, cena 6 Mk.) Je křesťanství schopno účinného zásahu do sociálního věení dneška? Ano, jestli křesťané budou skutečně a křesťanský sociálně cítit. Budit sociální cit a pochopení sociálních zjevů v jejich podstatě a významu jest cílem tohoto spisu autora dobře známého. Nutí k přemýšlení, ke zpytování svědomí a k činům. Pro každého opravdového křesťana a zvláště pro kněze, pro vůdce a vychovatele lidu a pro sociální křesťanské pracovníky bude kniha hledaným a věrným pomocníkem. —ef

ZIEHEN TH.: *Das Seelenleben der Jugendlichen* (Beyer & Söhne, Langensalza, 1931, stran 110, cena 2'20 Mk.) V třetím vydání vychází velmi cenný spis o duševním životě a rozvoji dospívajícího člověka. Autor si zvláště všímá vlivu šťav, hlavně v době sex. dospívání na celkové utváření duševního života u jedince zdravého, značnou pozornost věnuje chorobným zjevům a jejich příčinám. Dílo objektivní a svědomité, významné pro vychovatele a vůdce mládeže.

Z posledních let vyniká postava německého františkána bratra laika: *Bruder Jordan Mai* (Franziskus Druckerei, Werl, str. 240, cena váz. 3'50 Mk.). Na tomto prostém bratru laiku, jehož život, hluboké, Bohem prosycené myšlenky kniha předvádí, ukazuje se věčná pravda, že to, co je pošetilé světu, vyvolil Bůh, aby zahanbil moudrost světa. Světec vynikal především dětinnou prostotou a upřímnou zbožností. Zbožný bratr patří k řadě těch svatých, kteří právě svou malostí před světem mají svět obviníti a jej z jeho pýchy vytrhnouti.

Utrpení Páně

(Kurs: Ježíš Kristus, 9.)

Znáte všichni překrásnou modlitbu, kterou církev Páně podává po sv. přijímání věřícím? Duše Kristova, posvěť mne . . . utrpení Páně, posilni mne, krvi Kristova, opoj mne . . . Kdy jsi se sám zamyslel jednou vážně, opravdově celou duší, máje celý svůj život před očima, kdy jsi s ním poklekl jednou tiše před křížem?

Svatí doporučovali v bojích a v pokušeních zadívat se vážně na kříž Páně. Na kříž, abychom viděli, jak strašně musí Bůh trestati hřích, jak až daleko dohnal hřích náš Spasitele, a abychom viděli, jak jsme milováni Bohem, který Syna svého neušetřil, abychom měli sílu pro chvíle osamocenosti, abychom si uvědomili, že nemůže nás opustiti ten, který nám Syna svého dal, že nám všechno dal a že proto můžeme a musíme s naprostou důvěrou k němu vzhlížeti, i když nás děsí naše vlastní hříšnost. Jestliže vlastní naše hříšnost nás dovede zatratiti, tak nekonečná láska, která se na kříž přibíti dala, dovede nás spasiti.

Celé utrpení Ježíšovo je kolem těchto dvou os soustředěno, jež jsou dvěma jenom pro nás, kteří si nedovedeme představití dokonalou jednotu Boží, totiž kolem osy spravedlnosti a lásky. Jestliže dříve proti sobě stály v očích lidí tyto dvě božské vlastnosti, v Kristu Ježíši se obě viditelně pro nás spojily. *Justitia et pax osculae sunt*. Spravedlnost a pokoj se políbily. Svatý Bernard provedl tuto myšlenku v homilii na tato slova v dokonalé mystické drama.

Toto svaté, nevyslovitelné a tajemné spojení spravedlnosti a lásky v Ježíši Kristu k svatému šilenství lásky a vděčnosti dohánělo svaté, kteří se vcítili do lidské nicoty, do propasti lidské bída a do závrtných propasti lásky Kristovy.

Bylo opravdu nutné, aby Kristus trpěl? Což nemohl Bůh jen tak odpustiti lidstvu? ptá se sám sv. Tomáš. A mezi mnohými

odpovědi tato je pro nás nejtěšnější: Právě proto, že miloval nás Bůh, chtěl nám odpustiti jen přesným naplněním spravedlnosti, protože v tom se právě zračí jeho láska, že nám chtěl dát, z čeho bychom mohli zaplatiti.

Kristus vzal na sebe tělo lidské a tak patřil k lidskému pokolení. Byl jeho hlavou, a co on vykonal, celému lidskému pokolení Otec nebeský přičítal. A tak přičítal jemu i zaplacení přísných Božích účtů. Naše jest ono zaplacení, lidskému pokolení přesně a doslovně patří. Tak nám dala láska Boží sama, čím bychom mu mohli zaplatiti. Sv. Tomáš jemně naznačuje jemnost lásky Boží, která nezahanbila hříšníka, že by mu odpustila pro jeho naprostou insolvenční, nýbrž dala mu bohatství nesmírné, totiž Syna svého, aby jím bylo zaplacen.

Slušelo se, aby Kristus zaplatil, když byl člověkem a když člověkem jediné dokonalým, když patřil k nám a když jsme my všichni ostatní byli stíženi vinou a trestem, z nichž jsme se sami nemohli vymaniti.

Nemůžeme ani na okamžik zapochybovati o lásce a milosrdenství Božím, když pohlédneme na kříž. Sv. Tomáš volá: Co by nám ještě Bůh odřekl, když nám dal Syna svého, co bychom ještě nemohli všechno očekávati a doufati od něho? Po Kristově utrpení, po jeho krvi a po jeho smrti můžeme se všeho odvážiti od Boha žádati, všechno od něho chtíti a směle očekávati.

A druhou osou utrpení Páně jest Spravedlnost Boží. Bůh musí si žádati, aby všichni tvorové, a proto i člověk, jenom jemu sloužili, jenom jeho měli za Pána. Od této povinnosti ani všemohoucí Bůh nikoho nemůže osvoboditi. Protože všechno štěstí a dobro jediné od Boha jest, neštěstím a zlem musí býti stížen každý, kdo se od Boha odchyluje. A není největším neštěstím navštívení pozemské. Již to jest strašně tíživým trestem pro člověka, když se Bůh odmlčí, když se člověk vleče po zemi, když se dusí v prachu země, zatím co byl stvořen k tomu, aby vystupoval k podobnosti s Otcem nebeským.

Bůh musí celého tvora pro sebe žádati, musí chtíti celé jeho služby. Této službě se žádný tvor nevyhne. I když se rouhá,

i když se proti němu vzpírá. Nechce-li totiž sloužiti jeho lásce, musí sloužiti jeho spravedlnosti.

Zmučené Tělo Kristovo, hořkostí nasycená duše jeho volají výmluvně o tom, jak Pán požaduje zaplacení a zadostučinění a naplnění cti své do poslední podrobnosti.

Což byla malá muka Spasitelova? Spasitel vytrpěl všechny druhy utrpení. Na těle i na duši. Tělo jeho bylo podrobeno bolestem nejstrašnějším, ústa hoří v horečce, na celém těle není zdravého místa, samá rána a hnis, jeho hlava zbodaná trním, údy natažené a přibité, krev crčí z tisícerych ran, k nimž se slétá dotěrný hmyz, proti němuž nemá ochrany. Duše jeho napojena hrůzou hříchu. To byla jedna z velkých bolestí Kristových, podle sv. Tomáše, Kristova bolest nad hříchy. Protože tolik miloval Otce a protože byl Moudrost sama, proto věděl jediné dobře a jediné dokonale, jakou ohavnou nestvůrností je vina. Za všechny nás to procítil Spasitel, za všechny, kteří pijem hříchy ať všední ať těžké jako vodu a nepovázíme, co je to vzpoura ubohého tvora proti zákonu nejvyššího Božího Majestátu. Kristus trpěl bolestí nad všemi, kteří pohrdnou i touto jeho láskou, kteří i po tomto důkazu Otcovy lásky zase raději budou milovati nepravost a vlastní neštěstí . . . I na své cti trpěl Kristus. On Bůh byl počten mezi nepravé, rouhající se jeho lásce, smějící se jeho dobrotě. Trpí od pohanů i od Židů, trpí zbabělostí svých učedníků . . .

V čem spočívá síla utrpení Kristova? Kdosi se pozastavil jednou přede mnou, že to nemohla býti hmotná tělesná utrpení Páně. A přece Kristus vykoupil nás svými bolestmi jako člověk. Právě proto, že byl člověkem, mohl zaplatiti za lidstvo, protože byl hlavou jeho, jak praví sv. Tomáš. Ale nesmírnou cenu mělo jeho utrpení proto, že to bylo utrpení Krista, jenž byl osobou Věčného Slova, v jehož osobě věčného Slova byly spojeny obě přirozenosti božská i lidská. Lidská přirozenost trpěla, ale tato přirozenost byla spojena v božské osobě a proto každý čin Kristův tímto spojením měl nekonečné ceny. Proto nekonečné též ceny byla poslušnost Kristova k Otci. Proto mohl poslušností svou zaplatiti za neposlušnost prvního člově-

ka. Jako neposlušností jednoho člověka přišla smrt na svět, podobně poslušností Kristovou byli jsme vykoupeni. Kristus svou smrtí, svou poslušností zaplatil za naši vinu, za naši vzpouru. Podal Otcí dokonalou čistou obět, když člověk před tím obět Bohu odpřel, podal ji v naprosté poslušnosti, protože Bůh prohlásil, že již nechce oběti, nýbrž poslušnosti. Tím, že dal život svůj, život který měl nekonečnou cenu, tím zadostučinil za všechny, tím posvětil život všech lidí, tím pro něj zasloužil a vyprosil zase milost Boží. Krví Kristovou jsme se po druhé zrodili, dokonaleji a šťastněji zrodili, totiž k účasti na přirozenosti a životě Božím.

Když volá Ježíš na kříži Dokonáno jest, podotýká svatý Tomáš, bylo opravdu všechno dokonáno, naplněno. Zákon byl naplněn, protože naplnil Ježíš míru poslušnosti, spravedlnost naplnil, protože zaplatil do posledního písmene za hříchy, naplnil i zákony obřadní, protože podal Otcí Obět nejdokonalejší. Naplnil konečně i lásku, protože dal všechno, co měl, a způsobem nejlepším. Z lásky naplnil poslušnost a poslušností vyvrcholil lásku.

A protože byl Ježíš hlavou mystického Těla církve, hlavou celého lidstva, proto všem zasloužil odpuštění, všem zasloužil lásku Otcovu, milost jeho měla podíl na jeho přirozenosti a na jeho životě. Protože byl hlavou, mohl se život a zásluhy jeho přelíti na celé lidstvo, na všechny údy jeho svatého Těla. Taková byla láska Kristova, že dovedla odčinití a zadostučinití i za hřích největší, za hřích, abych tak řekl bohovraždy Židů. I za ně prosil Pán, i jim zjednal odpuštění a věříme, že i oni jednou skloní hlavu svou pod sladké jeho lásky Páně.

A tak jako odstranil hříchy všechny Kristus tím, že je odčinil, ještě jedno ovoce má a mělo by mít i v nás utrpení Páně. Kříž Kristův měl by být nám stálou výčitkou, měli bychom si stále připomínati: A my jsme ho zabili! Ošklivost a hrůzu hříchu mělo by nám vlítí Utrpení Páně. Jak strašná je vina, když tak strašně musila být pomstěna na těle a duši nejnevinějšího. Když On tě tolik miloval, chtěl bys ty mu nenávisť, pohrdáním, nevděkem, lehkomyšlným zahráváním s jeho spravedl-

ností odpláceti? Chceš si vynutiti jeho spravedlnost těžce dopadající? Kříž jest jedinou záchranou. Koho kříž nezachrání, musí utonouti v záplavě hříchu a trestu Boží spravedlnosti. Přímou pod křížem se totiž lačně otvírá jícen pekla.

P. Silvestr M. Braitto O. P.

Matka božské milosti.

Kdybychom slovu „milost“ rozuměli tak, jak mu rozuměli u nás před několika sty let, snadno bychom viděli význam tohoto jména Boží Matky. Naši předkové při slovu „milost“ mysli na milé a na slovo milovati; proto místo našeho lásky říkali milost. Slovo milost jim pravilo o dvou, z nichž jeden je milý druhému a kteří navzájem spolu jednají jako s tím, co je člověku milé. Tak musíme též rozuměti, chceme-li dobře viděti krásu a bohatství toho slavného jména Boží Rodičky, že jest Matkou božské milosti. Vidíme pak tři složky toho jména.

1. Maria je Matkou Syna Božího, se všemi právy a výsadami matky. Syn Boží je první a největší „milost“. On, milý nebeskému Otci jako jeho jednorozený Syn, měl nás učiniti milými Bohu a dáti nám dary milování Božího. Že jsme se stali Bohu milými, je dílem Boží lásky, je dílem vtěleného Syna Božího; ale Maria má na obojím díle svůj veliký podíl. Maria není mrtvým nástrojem Boží lásky. Od počátku křesťanství duchovní spisovatelé, přirovnávajíce Marii k Evě, vyslovují toto přesvědčení. Jako Eva je skutečně a vlastní prací matkou hříchu a všech jeho následků, tak Maria jest matkou života, v němž je člověk zase milý Bohu. Tak je Maria skutečně a činně Matkou božské milosti nebo, jak se jinde praví, Matkou krásné lásky. Neboť není lásky krásnější nad lásku Boha k člověku a člověka k Bohu.

2. Od toho, co je milé, nelze se odtrhnouti. Dilo milé by člověk konal bez oddechu a není proň horšího trestu, nežli toto dilo mu vzíti. Že místo přísnosti v poměru člověka k Bohu na-

stoupila milost, že stalo se milým, co dříve bylo naplněno myšlenkami na neúprosnou přísnost, to je z veliké části dílo Spasitelovy Matky. Že to bylo dílo jí milé, nemusíme vykládati po celé dosavadní nauce. A tak si nedovedeme mysliti, že by mohlo toto její dílo ustati, dokud jen jedna duše lidská bude na zemi bojovati. Nedovedeme si pomysli, že by toto dílo Matky milosti bylo slabší, než bylo na zemi, že by nebylo mnohem usilovnější a účinnější. Milá byla Maria na zemi, když pracovala, aby člověk byl milý Bohu a Bůh člověku. Kdosi pravil, že Boží prozřetelnost až plýtvá, když se jedná o naše osobní potřeby v pozemském životě, že nezapomněla na nic; a největším zázrakem Boží prozřetelnosti že jest „vrcholné dílo Boží dobroty, něžnosti a oddanosti, jež každý jazyk dojat a vděčně nazývá matkou“. Když pak člověk usiluje o více, než je všechno pozemské štěstí, když nastupuje cestu k Božímu srdci, musela tato Boží prozřetelnost učiniti také takový zázrak své dobroty. Jinak by v tom nejdůležitějším selhala. Pozemská matka, která má srdce naplněné Bohem, dovede tu vykonati pravé divy na svých dětech. Ale musí býti Matka milosti i nad zemí, která by dovedla vykonati divy, na něž je i svatá pozemská matka slabá. Nikdo to tak jasně a tak dojemně krásně nepověděl, jako svatý Anselm, když již před devíti sty let se modlil k této Matce milosti v nebi: „Když Ty mlčíš, neprosí nikdo a nepomáhá nikdo; když Ty prosíš, prosí všichni a pomáhají všichni.“ Matka božské milosti stojí ve veliké Boží rodině jako matka milující a milovaná v pozemské rodině, s mocí svého slova přimluvy. V pozemské rodině je všechno milé, je-li matka milá a v tomto smyslu matkou milosti. A kde v pozemské rodině není takové matky, tam vlastně chybí všechna milost, nic není milé ani mile hřejivé. Tento zákon zachoval Bůh i ve své rodině, kterou chce u sebe shromáždit a kterou si vede různými cestami k sobě. Matkou milosti jest Maria. Stará se dále a bude se starati až do konce věků, aby její slovo přimluvy činilo člověku na zemi putujícímu jeho putování milým, přivádějíc k němu Boží milování a v jeho srdci je budíc a udržujíc.

3. Ale to není ještě všechno, co křesťanský duch tuší a věří čím dále více o Matce božské milosti. Trvalo to sice dosti dlouho, skoro tisíc let, nežli se domyslíla prastará křesťanská myšlenka o přirovnání Eva—Maria. Ale došlo k tomu přece. Eva dala pozemský život a duchovní smrt. Měla však podle Božích úmyslů spolu s přirozeným životem dávat i nadpřirozený život. Neboť podle svorné nauky posvátné vědy měl se člověk roditi již ve stavu posvěcující milosti. Svatý apoštol Pavel napsal zásadu, že, kde se rozhojnil hřích, tam se více rozhojnila milost; to jest, hřích nadělal spousty, ale milost, láska Boží učinila ještě větší dílo a bohatství, když překonávala hřích. Maria tedy musí býti více než Eva. Nejenom se přimlouvá, aby se jejím dětem dostalo Boží lásky, nýbrž jim tu Boží lásku sama nese a dává.

První to zřetelně vyslovil svatý Bernard: „Bůh chtěl, abychom nic neměli, co by neprošlo rukama Marie.“ Tím slovem otevřel cestu křesťanským myslitelům, ukázal na světlo jejich rozumu. Od jeho dob se to ozývá stále častěji. Nejdůrazněji to řekl svatý Alfons Liguori: „Maria je správkyní všech milostí; kdo tedy žádá o milost, musí se obrátiti k Marii.“ A konečně se to slovo ozvalo i s papežského trůnu. Lev XIII. psal celému světu: „Lze tvrditi, že z onoho převelikého pokladu, který přinesl Pán, ničeho se nám nedostane, leč skrze Marii; chce Bůh, aby, jako nikdo nemůže přistoupiti k Otci, leč skrze Syna, tak skoro aby nikdo nemohl přistoupiti ke Kristu, leč skrze Matku.“ Pius X. rovněž celému světu řekl, že „Maria je hlavní rozdatelkou milostí, tak totiž, jako Kristus jest původce a dárce všech milostí bez výjimky, tak po něm a s ním Maria jest všech milostí bez výjimky hlavní správkyní čili všeobecnou rozdatelkou.“

Mohlo by se říci, že to vše je taková suchá školní nauka, která nechá srdce chladným, ale jen tomu, kdo nezkusil nikdy na sobě, co je matka. Kdo však to zkusí, tomu se při této nauce otevře čarovný pohled přímo do nebe. Uvědomí si, že Matka božské milosti nespouští oči s duší krví Ježíšovou a mukami jejími vykoupených. Chce viděti a vidí, čeho duše potřebuje

od lásky Boží a od lásky její. To tvrdí posvátná nauka i o lidské matce v nebi, že ji dobré Srdce Boží ukáže, čeho její dítě na zemi potřebuje, aby o to mohla prositi. A blažený zrak Matky Boží je mnohem jasnější, protože je mnohem více v Boha ponořený a Bohu vševědoucímu blízký. A ona je nejmilosrdnější a nejvíce miluje. Proto prosí dříve, než my vůbec víme, že něčeho od lásky Boží nebo od Božího milosrdenství potřebujeme. Jak Boží „milost“, čili, jak *milý* Bůh přijímá její prosbu, není třeba psáti. Ani není třeba psáti, co se děje v srdci člověka, když toto všechno si rozmýslí.

Maria jest Matka božské milosti, my jsme její děti. Ona chce, bychom byli v celém dosahu toho slova dětmi božské milosti. Chtějme tedy s radostným srdcem.

P. Em. Soukup, O. P.

Moc Eucharistie!

Vít z Fontgalland zemřel před šesti lety, 24. ledna 1925. Čteme-li dnes, že jeho životopis je přeložen do 35 jazyků, že jen francouzské vydání má už 135 tisíc, že tento jedenáctiletý hoch si získal po své smrti v tak krátké době přízeň celého světa, nemůžeme se ubránit pocitu, že jde o něco neobyčejného, řekněme přímo: že jde o nadpřirozený zásah Boží, jímž nám chce ukázat Bůh, že jeho Duch vane, kde chce. Vzpomínáme si při tom na slova velkého papeže Pia X.: „Budeme mítí svatě mezi dětmi,“ která řekl po vydání dekretu o připouštění dětí k sv. přijímání. Vidíme dobře, jak hluboký pramen milosti otevřel Pius X. pozváním k častému přijímání Těla Páně, pozorujeme-li náboženský rozmach a snahu o prohloubení náboženského života, jak se dnes jeví v celém světě. Volá-li propast po propasti, i propast lidské bídý po propasti Boží milosti a propastná neznalost Boha si vyvolává propastnou touhu po oběti Boha v poznání a lásce.

Život Vita z Fontgalland je velmi jednoduchý. Narodil se 30. listopadu 1913 v Paříži, kdež také zemřel po jedenácti letech. Kdo jej znal, věděl o něm sice, že je hodným hochem, ale do jeho andělské krásné duše nahlédla dokonale jen matka, která nám odhalila její nádheru. Piše o něm: „Vít byl dítětem jako jiné, s přednostmi a chybami. V jedné věci však nebyl Vít jako jiné děti: Od prvního sv. přijímání, kdy se po prvé setkal se svým božským přítelem, stal se vážným. Jde za voláním Božím a snaží se Ježíši každým úderem svého mladistvého srdce zalíbiti. Stále častějším přijímáním vytváří v sobě velkodušnost, ducha víry a lásky a pak přijímá s úsměvem z rukou Božích utrpení a smrt v mládí.“

Život Vitův bychom mohli rozdělit na dvě části. Okamžikem, který je od sebe dělí, je den prvního sv. přijímání, den prvního setkání Vita s Ježíškem. Platí-li o prvním údobí, že byl Vít jako jiné děti, platí o druhém, že se od ostatních lišil svým důvěrným poměrem k eucharistickému Ježíši. První období charakterisují slova matčina: „Vít prospíval více věkem a tělesným vzrůstem než ctností a poslušností. Byl divochem, paličákem, pln životní síly a mladického ohně . . .“ Druhé je označeno slovy Vitovými: „Ježíš a já se máme tolik rádi!“ - - -

Než k jasnému pochopení dlužno se šířeji zmínit o Vitově prvním sv. přijímání.

Bylo to na svátek Nejsvětější Trojice 22. května 1921, kdy se měl po prvé setkat Vít se svým milovaným Ježíšem. Jen nesmírmá touha po eucharistickém Kristu nám dovede vysvětlit onen nepokoj, s jakým očekával Vít tento den. Už časně ráno, před pátou hodinou, přiběhl do matčina pokoje a volal: „Maminko, drahá maminko, dnes jest můj velký den, honem mě oblec . . .“ Nezkažené srdce dítěte se chvělo touhou po onom okamžiku, který mu měl přinést ukojení jeho touhy. Dočkal se. Za několik okamžiků klečel Vít u stolu Páně, kdež se uskutečnilo první jeho setkání s Ježíšem, které dalo nový směr dalšímu jeho životu. Co se při tomto setkání odehrálo, svěřil Vít teprve na smrtelné posteli své matce a nelze se ubránit hlubokému dojmu, čteme-li toto místo v jeho životopise.

Bylo po sv. přijímání. Vít klečel hluboce usebrán a chtěl poděkovat Ježíškovi, že se tak snížil a ho navštívil.

„Milý Ježíšku, jak tě mám rád, raději než vše ostatní. Hleď, abych ti to dokázal, chci pro tebe všechno opustit, abych se mohl stát knězem.“

A Ježíš se na něho usmál.

„Mám tě také rád, malý příteli. Nebudeš však mým knězem, nýbrž andělem. Vezmu si tě brzy k sobě do nebe.“

Vít se usmíval a přisvědčoval.

Tento úsměv a toto přisvědčení znamenalo pro Víta změnu dalšího života. Krok za krokem odkládá dětské nedokonalosti, snaží se o stále větší poslušnost, často ho najdou, jak je zamýšlen a ponořen do sebe. Na všechno pohlíží s vážností člověka vyspělého, při tom však zůstává prostým, veselým dítětem. Dovádí s bratrem Markem, rozveseluje celé okolí svými žerty, ale když končí doba zábavy, stává se vážným a zamýšleným. Ti, kdož jej pozorují, vědí sice, že je hodným, milým chlapcem, je proto ode všech milován, ale nikdo netuší, co se děje v jeho mladé duši. Ta je právě tak skryta zrakům všedních lidí, jak velká je její hloubka. Tajemství Ježíšovo uchová Vít jen pro sebe.

Co nás nejvíce udivuje v životě Vítově, jest rychlý vzrůst v nadpřirozeném životě. Roku 1921 přistupuje Vít po prvé ke stolu Páně jako sedmiletý a za čtyři leta nato umírá. Celý vzestup se tedy udál v této krátké době čtyř let. A hledáme-li vysvětlení, nemůžeme je nalézt nikde jinde, než v častém styku Vítově s Ježíšem eucharistickým, kdež se Vít naučil říkat své „ano“ na všechny projevy vůle Boží, ať mu byly tlumočeny způsobem jakýmkoliv.

Stálý, stejnoměrně zrychlený vzrůst v duchovním životě měl by být pravidelně u každého člověka, který přistupuje často nebo dokonce denně k sv. přijímání. Jestliže náš život má jen potud význam a pravý smysl, blížíme-li se stále víc a více k svému poslednímu cíli, Bohu, pak čím bližší je náš poslední den života — a k tomu se přibližujeme každým dnem — tím hlubší by měla být naše víra, tím živější naše naděje a

tím žhavější by měla být naše láska, protože tím více bychom měli být zakořeněni v milosti, abych užil výrazu sv. Pavla. Sv. Tomáš ve výkladu na epištolu k Židům to vyjádřuje takto: „Přirozený pohyb je tím intenzivnější, čím více se těleso blíží k cíli. Milost však působí na nás po způsobu přírody. A proto ti, kdož jsou v milosti, *tím více mají vzrůstat, čím více se přibližují k cíli.*“ (X. 25.) Jinými slovy: duše ve stavu milosti posvěcující má pravidelně tím více se vznášet k Bohu na perutích své lásky stále vroucnější, čím více se blíží hodina, která ji má spojit s Bohem ve věčném patření. Podle toho ovšem i každé naše sv. přijímání by mělo být lepší, protože každé v nás rozmnožuje milost a lásku a takto nás připravuje, aby příští sv. přijímání bylo dokonalejší. Jestliže dobrovolnými, třeba jen lehkými hříchy obtíženi pokulháváme na cestě svatosti, zatím co bychom měli letět, není to vinou andělského chleba, nýbrž naší nerozhodnosti, liknavosti, nedostatku smyslu pro obět.

Vít z Fontgalland, desítiletý hoch, nás tu zahanbuje. Přistoupil po prvé ke stolu Páně a Ježíš mu řekl: Umřeš brzy. A Vít odpovídá: Ano. — — — A toto *ano* se stalo životním programem hochovým. Když se na smrtelné posteli svíjel v hrozných bolestech, když mu srdce bilo tak, jako by se chtělo rozskočit a on se s dětskou naivností a prostotou, s jakou se málokdy setkáme, modlil: „Ježíši, utiš je, vždyť ty přebýváš v něm,“ tehdy pravil své matce: „Nejkrásnější slovo, jež můžeme říci Pánu Bohu, jest ‚ano‘. Co by se bylo stalo se světem, kdyby Matka Boží v den zvěstování nebyla je řekla andělu!“ A Vítova fantasmie viděla hroznou bídu, jaká by se všude rozmáhala, kdyby nebyl přišel Ježíš, kdyby nepřebýval ve svatostánku, kdyby se k němu nemohl utíkat ve svých bolestech. Je-li odevzdán do vůle Boží člověk osmdesátiletý, jemuž nezbývá už nic jiného, než aby se rozešel s tímto světem, ať už ho užil nebo neužil, zdá se nám to být spíše něčím přirozeným, než bychom se tomu divili. Než u hochy desítiletého, kypícího zdravím, jenž nevěděl, co je to nemoc, jemuž se na všech stranách otvírala skvělá budoucnost, můžeme se jen divit, slyšíme-li, jak hleděl

nebojácně smrti vstříc. Smrt mu byla opravdu branou do nebe, jak často říkával. Ona příhoda s lidskou lebkou jest zde příznačná. Kdysi nalezl za svého pobytu na venkově lidskou lebku. Vzal ji, u vody si ji pěkně umyl, utřel kapesníkem a postavil na svůj psací stůl. Tu vešla do jeho pokoje vychovatelka a spustila hrozný křik. „Ale Víte, copak ses zbláznil?“ — „Ale slečno, vy jste se zbláznila. Před tak nepatrnou věcí mít strach. Vždyť tak budete jednou vypadat, ať chcete nebo ne,“ odpověděl Vít. Protože viděl všechny hodnoty v jejích pravé skutečnosti, protože věděl, že všechno je řízeno vůlí Boží, neznal strachu, neboť jeho duše je pevně zakotvena v Bohu.

O Alžbětě Leseurové napsal její muž, nyní dominikán: „Nebylo v její zbožnosti nic přehnaného, nic komplikovaného, nic malicherného. Nebylo u ní vidět oněch malých praktik „pobožností“, které odporují pravé zbožnosti. Byla to velká zbožnost církve, postavená na nejbezpečnějších naukách, zbožnost solidní, podstatná a střízlivá, živoucí a žitá.“ (La vie spir. 1931, str. 173.) Vzpomínám na ta slova, když přemýšlím o životě Vítově. Jeho dny plynuly jako dny života jiného dítěte a přece tu byl obrovský rozdíl. Život vnější, ano, ten byl jako život jiných dětí, ale život vnitřní nikoliv. Jeho zbožnost nebyla afektovaná, nebyla umělkovaná, vnější a budící obdiv. Právě proto zůstal nepovšimnut. Jeho zbožnost spočívala ve správném poměru k Bohu a jaký byl tento poměr, můžeme se domýšlet z této příhody. Jednoho dne šel se svou vychovatelkou na mši svatou a k svatému přijímání. Cestou ho prosila slečna: „Nemohl by ses dnes pomodlit na můj úmysl?“ Vít slíbil. — Hned po pozdvihování se obrátil k slečně a praví: „Hotovo. Už jsem se za vás pomodlil.“ Na cestě z kostela poznamenala vychovatelka, že neměl hned při proměňování přednášet její prosbu. — „Ó ano!“ odpověděl Vít. „Kdy se všichni skloní, tu pozvednu své zraky a pohlížím dobrému Bohu ve tvář. To je můj okamžik; v této chvíli mu pravím, co si od něho přeji.“ „Ale co děláš pak při dikůčinění, když Ježíš je ve tvém srdci?“ — „Pak,“ odpověděl hoch s jemným úsměvem, „pak je tomu zcela jinak. Pak mluví Ježíš ke mně a já mu naslouchám a požívám

jeho přítomnosti." Jen opravdu hluboká duše je schopna podobné prostoty, protože čím větší plytkost, tím větší afektivnost.

V červenci r. 1924 byl Vít s rodiči a bratrem v Lourdech. Byla to jeho poslední pout, příprava na odchod s tohoto světa. Panna Maria, před jejíž bělostnou sochou často klekával za pobytu na posvátném místě, mu řekla před jeho odchodem: „Přijdu si brzy pro tebe, už brzy umřeš.“ A Vít řekl opět své *ano*. — — —

Zdá se nám při četbě těchto zpráv ze života Vítova, jako by pro něho nebylo rozdilu mezi přirozenem a nadpřirozenem. Vše, co se týká onoho života, je pro něho něčím tak samozřejmým, jakákoliv pochybnost je mu neznáma. Život je v jeho pojmech tak jednoduchý, beze všech komplikací. Ovšem, Vít byl teprve dítě, neznal dosud světa v celé jeho bidné nahotě, než to nám nemůže dostatečně vysvětlit tuto prostotu. Vysvětlení by nám mohlo dát jen Vítovo tvrzení, že nikdy nelhal, a jeho upřímnost, s jakou pravil při jisté příležitosti: „Ježíš byl tichý a pokorný srdcem. Já jsem tichý jen ve škole, ale pokorný jsem všude.“ Pro Víta byl život tak jednoduchý, protože k němu zaujal správné stanovisko a tím řekl modernímu člověku, jenž svůj život činí stále komplikovanějším, kde má hledat osvobození ode všeho, co ho poutá a brání mu povznést se výše. Cesta k Bohu je prostá, tak jako Bůh sám je prostý, ale zatarasíme-li si ji různými praktikami, které hoví jen naší samolásce, pak sotva dojdeme cíle. Naše povinnost je nejdokonaleji vyjádřena Vítovým *ano*, které on dovedl tak věrně a vytrvale opakovat při každém zavolání Božím. V tom spočívá krása a velikost jeho života. —

Vít onemocněl, po prvé za svého života. Věděl, co to znamená, věděl, že již jen několik okamžiků ho dělí od oné chvíle, kdy odejde s tohoto světa a spatří Ježíška, po němž tolik toužil. Vyjevuje matce své tajemství a těší ji, když nařiká, že se musí rozloučit se svým miláčkem. Jeho poslední okamžiky a poslední rozmluvy s matkou jsou plné hluboké něhy a nelze je čísti bez hlubokého dojmu. Zde teprve ukázal Vít, čím je, zde

teprve odhaluje svou svatou, čistou duši, když ví, že zde na zemi ho už nic nemůže připoutat, když ví, že jeho duše už spěje k objetí Boha. A tak umírá hoch v náručí matčině 24. ledna 1925. Umírá s úsměvem na tváři, s nímž kráčel tímto životem, umírá jako ten, pro něhož byl život jen cestou, jen poutováním a smrt jen branou, která vede k cíli. — — —

Hle, jak velká je síla Eucharistie, která jest naším častým pokrmem. Příklad Vítův je povzbuzením pro malé a je zaháněním pro velké. Kde už bychom měli být v duchovním životě, když tak často přijímáme Boha do svého srdce, když tolik milosti nám přináší každé hodné svaté přijímání! Chybí nám Vítova prostota, chybí nám jeho ochota říkati vytrvale na každé Boží vyzvání *ano*. A přece právě v Eucharistii bychom měli hledat sílu, abychom to dovedli, neboť i Vít právě zde posilován se tomu naučil.

Zamyslíme-li se nad skutečností, že v poslední době máme tolik příkladů svatosti u dětí, zdá se nám, jako by si Bůh hledal svou chválu u malých, když velcí mu ji odpírají. A přichází nám na mysl verš Žalmu: „Z úst nemluvnat a kojenců si připravuješ slávu . . .“

P. Reginald Dacik O. P.

Život duchovní a veřejný.

(Dokončení.)

Všimněme si módy *v řeči*: vychytralost, hrubost, smyslnost, mnohomluvnost, ohebnost . . . Člověk, toužící jednatí podle milosti, bude pamětliv slov sv. Jakuba o jazyku, jeho řeč nebude afektovaně unylou, dělaně pokornou, vychytrale skromnou, aby jí ukázal všechny své přednosti v nejskromnější podobě, nebude lživě nejistou a dvojznačnou, bude se varovati moderní hrubosti výrazu, ale i vzdychavé zbožnosti a nasládlosti . . .

Naopak: Řeč je jedna z předních mohutností ke chvále Boží. Nutno jí tedy dobře hospodařit a užívat ji k tomuto cíli: Ne-

bude hledati moderních slov a frází, nebude se snažit dáti si nátěr vybrané zběhlosti v řeči a v užívání cizích a přepjatých výrazů, aby jimi ukázal svou civilisaci. Nevim, kdo by necítil, že v tomto přehánění a hledané vybranosti v mluvení chybí evangelická prostota a pravdivost, a že je v ní mnoho plané frázovitosti, kde jde konečně o vnější blýsknutí a nikoli o vyslovení myšlenky. — Naproti tomu úmyslné lpění na nepěkné formě nebo na nedbalosti ve výrazu by bylo jen opačným koncem téže pýchy a výstřednosti. Není zde viděti přesné střed mezi oběma námi uvedenými zásadami?

Chování jest také pod diktátem módy: Již při prvním pohledu na člověka, který buď stavem svým nebo snahou má nebo chce býti duchovním, může nám podati — třeba nikdy určitě — dojem o jeho pravdivosti: Člověk upřímně duchovní nejedná hledané a přepjatě moderně; přílišná znalost, do detailů, předpisů salonních, úlisné a hladké pohyby, polohy těla nedbalé a smyslné, to vše je plno ducha světa a znakem neukázněnosti nebo úmyslně hledané povýšenosti nad zastaralými formami.

Chování musí být produhovnělé: tedy výrazem pravdy a čistoty úmyslu, nikoli strojené a dělané. Chování skromné a pokorné je již samo zásluhou těchto ctností, jako zase jednání mužné a přímé bude vždy moderním a vždy „nemoderním“, ale také vždy duchovním.

Druhá stránka: Chová-li se někdo příliš pokorně, příliš skromně a zbožně, není jakost tohoto jednání o nic lepší, než opak, který jsem vykreslil na začátku tohoto odstavce o chování, a náleží k těm omylům zbožnosti, která odporuje zásadě „zlatého středu ctností“. Běda katolíkům, budou-li zbožné duše přijímat nemožné společenské formy, odstrašující kdekoho . . .

Mnoho duchovních lidí nedbá či zapomíná, že hmotné věci jsou k tomu, abychom z nich stavěli duchovní budovy ctnosti a zásluh . . . Podívejme se na *moderní zařízení bytu*: Nutno pamatovat, že vkus a krása není totožna s moderní změkčlostí bydlení. Snad i vzpomínka na strašné bytové poměry na

různých periferiích by měla křesťanské srdce jinak zladit a dodat mu jiné názory o zařízení bytu . . . Ano, duchovní oko by mělo takřka trpět pohledem na měkounké vlněné polštáře při představě vlhké díry a hadrů mnohého hodného křesťanského *bratra* . . .

A konečně móda v *oděvu* : To je příliš bolavé místo katolických žen: Jestliže všude, tedy zde nutno velice důsledně provésti ony všeobecné zásady o mezích hříchu, dovolenosti a nenápadnosti: Docházím skoro k přesvědčení, že ani pro duchovní ženy není zde zákona: Protože je úžasné, jak dovede žena, která skutečně čte i tuto revue a při tom hledá i mimo to četbu tohoto obsahu, mluví o duchovních věcech odborně, chodí často k sv. přijímání, má duchovního vůdce atd., jak může chodit v šatech se všemi těmi nedostatky co do délky, šířky, síly a Bůh milý ví, čeho ještě! Nemohu, než přičíst to jejich nevinnosti! ? Ale těch hříchů . . . !

Nuže, jako při všem předchozím, i zde : Móda není paní katolického srdce. Bůh jest jím a jeho zákon . . . Tedy kdo je otrokem módy, nemůže být služebником Božím. Nutno se strojit vkusně, podle doby, ale nade vše mravně . . . Ano, podle módy — ale podle módy potud, pokud nezasáhne Boží zákon.

A právě tak ne nápadně zastarale, směšně . . .

Ani v tomto, tím méně v onom, není ctnost . . .

Ale je v něčem jiném. Je v úmyslu, abychom i *tím* sloužili Pánu. Je-li důvodem pro moderní ženu — která v tom nejvyšším slova smyslu jest jen tělem — že ta neb ona slušná móda není pohodlná, pak to není pro ženu věřící, tím méně duchovní, u níž přece také musí něco platit sebezápor . . .

Muži však, těch se to netýká ?

A jak často! Kdyby však to byl muž, chtějící žiti skutečně podle milosti a stoupati k Bohu, při tom však užíval líčidel, voňavek, pudru, a věnoval příliš mnoho času a péče, aby jeho oděv nebyl jen slušný, nýbrž do všech podrobností podle posledních reklam módy a pěstění těla, pak nelze jednoduše postavití tyto dva zjevy, muže duchovního a úmyslně podle módy upraveného, vedle sebe, nanejvýš jako důkaz povrchnosti

a nepravdy na *obou stranách* : I po stránce strojení i po stránce jeho lžiduchovního života.

Kéž Bůh vzbudí v srdcích katolíků sílu osobnosti, aby byli lidmi zásad a nikoli třtinami, klátícími se podle vanutí lehkých a měnlivých lidských nápadů a způsobů . . .

P. Jan Ev. Urban O. Fr. M.

Melanie.

Krise. Toť slovo a stigma naší doby. Krise vůbec všeho : krise obchodu, řemesla, politiky, umění, hospodářství, rodiny, školy, mravnosti, poctivosti, víry.

Tato obecná krise žádného věřícího nepřekvapuje. Lidstvo se odvrátilo od Jména, v Němž jediné je naše spasení. Dne 19. září 1846 Panna Maria plakala na hoře La Salettské. Rukama zakrývala si obličej a plakala.

„Jestli lid můj nebude se chtít podrobiti, budu nucena opustit ruku svého Syna. Je tak těžká a tolik váží, že ji nemohu již udržeti !“

Tak začíná mluvit 19. září 1846 Panna Maria na hoře La Salettské ke dvěma dítkám pasoucím dobytek : k Melanii a Maximinovi.

Kdo jest tato pasačka Melanie, že přichází k takové cti, aby s ní mluvila Panna Maria ? Našemu rozumu bylo by jaksi nepochopitelné, aby nějaké božské, nadpřirozené zjevení událo se člověku, který se na ně nijak nepřipravoval. Výjimku tu činí snad jediný svatý Pavel, poněvadž nám bylo dáno viděti jenom blesk, který ho před Damaškem srazil s koně, ale neviděli jsme mračna milosti Boží, která se stahovala nad jeho duši.

Kdo je tato pasačka Melanie ? Je to bytost tak odstavená a zapomenutá jako Bůh. Emerson by ji byl nezařadil mezi reprezentanty lidstva a přece se musí lidské pokolení dovědět, kdo je tato pasačka Melanie, neboť její život, a nebojíme

se to říci docela zřetelně, má pro nás a pro všechny lidi mnohem větší cenu nežli život Marconiho nebo Edisonův, nemluvě ani o Wilsonech, jimžto my ubozí otroci demokracie vděčíme svou svobodu, jimžto my ubozí otroci svobody vděčíme svou demokracii.

Žádná svoboda a žádná demokracie nám nepomůže, ale může nám pomoci taková Melanie Calvatová, pasačka lasalettská. Ona totiž je ve spojení s Tím, jenž může všechno.

Kdo je tato Melanie Calvatová? Je to zase jednou dokonale odpověď Boží na všechny naše krise.

Naše noviny mají zase anketu o tom, která kniha nás letos nejvíce zajímala. Ale co odpovědět na korespondenčním listku a co odpovědět lidem, kteří jsou placeni na to, aby Pravdu ukřižovali?

Mne dostatečně zajímá jen ctihodná Anna Kateřina Emmereichová, sestra Marie z Ježíše Ukřižovaného a Melanie Calvatová. Tyto tři by mně dokonale dostačily. Můj skutečný zájem, má skutečná zvědavost nejde jinam a nejde níž.

Otec Melaniin, Petr Calvat, byl zedníkem, „dobrý však křesťan“. Jistě se podobal manželů mé neteře Anny, který je také zedníkem, dobrý však křesťan. Petr Calvat byl rodem z Corpsu, hlavního města v departementu iserském. Matka Melaniina, Julie Barnaudova, byla rodem ze Séchilienne, vesničky v kantonu vizillském, taktéž v Isersku.

Rodiče Melanie bydleli v Corpsu a byli velice chudí. Měli deset dětí, šest chlapců a čtyři děvčata. Bůh však usoudil, aby Melanie byla naprosto cizinkou, ba přímo vyvrhelem v této rodině. Vůči tomu, co tady Melanie vytrpěla, taková „Hanička“ Gerharda Hauptmanna, anebo život Kašpara Hausera zdají se být jenom idylou, anebo sprostáctvím. V životě Melanie Calvatové je o tolik víc, o kolik víc je mezi člověkem a Bohem, mezi proklínáním a modlitbou, mezi nejčernějším zoufalstvím a nadějí, mezi radostným přitakáním životu a jeho popřením.

Kdyby světáci věděli, co je tu krásy a dramatickosti, filmovali by tento život, ale nepochybují, že by jim aparáty se-

lhaly, tak jako selhaly v Limpias, fotografující pohyby Kristových víček, poněvadž Bůh ve svých svatých není na to, aby se nechal kontrolovat od falešných hráčů, od pokolení zlého a cizoložného, jež znamení hledá.

Svůj život sepsala Melanie na rozkaz svého zpovědníka, tak jak jej psali na př. sv. Terezie, anebo sv. Jan z Kříže.

Když ponejprv se jí zjevil Ježíšek (byly jí tehdy asi 3 roky), napomenula Ho, řkouc: „Mluv hodně zticha, nemám ráda hluku!“

Doma jí neříkali jinak než Němák, Divoška, Vlčice. Matka jí nenáviděla tak, vlastní její matka, že si toho přirozeně nemůžeme ani vysvětlit. Usilovala o její smrt a také učinila vše, aby ji zbavila života. Třileté děvčátko vyhnala do lesů v lijavci, v noci, ve sněhu a v mrazu, a tam se jí ujal Ježíšek, představiv se jí jako Bratříček, žvatlal s ní, chránil ji, hrál si s ní, poučoval ji o svém skrytém životě, o dogmatech své církve, o ceně své nejdražší Krve, o dile Vykoupení pro všechny časy, o tajemstvích svého nejsvětějšího Srdce . . . A když čtu tyto jejich rozhovory, vzpomínám si na svou „Miriam“, neodbytně si na ni vzpomínám a stydím se a trpím. Co jsem já mohl udělat ze svého srdce!

„Bratříčku, proč máš šaty barvy růžové, a moje jsou modré a bílé, tedy dvojbarevné? Já nemám šatu barvy jiné; tož udělejme takhle: řekneš své matičce, aby ti oblekla šaty jako moje, že ano, Bratříčku?“ — „Ano, sestříčko,“ odpověděl mi přemilý Bratříček. Potom díím jemu: „To jsi byl u prvního přijímání, že máš na hlavě věneček?“

„Bratříček více než dvacet let mne nechal v nevědomosti, že jest Ježíš,“ praví Melanie. „Přijímala jsem jeho návštěvy bez rozumování, jsouc spokojena, že mám tak dobrého bratra, kterému bych mohla vypravovati o svém *Pánu Bohu* a učití ho modliti se k němu a zasvěcovati jemu celé srdce . . . Nyní třeba říci k mému zahanbení, že jsem byla u veliké radosti, majíc bratra, kterému mohu vypravovati o svém drahém *Ježíši a kterého jsem chtěla vzdělávati!* . . .“

Melanie žila dokonale ve svém miláčku Ježíši. Jednou sama

sebe se ptá: „Jest zítřek, nebo už několik dní potom?“ Takto v lásce ztratila pojem a dojem času.

„Miláček Kristus neplakal, zavřel oči a mlčel: miluji ho, jak jest, a chci činiti jako on.“ Kristus plakal nad Lazarem i nad Jerusalemem, ale Melanie nevidí Ho plačícího, nýbrž jen trpícího, poněvadž milujícího.

Rozmilý Bratříček jí pravil, že pravá moudrost je v poznání našeho Stvořitele a v lásce ke kříži pro lásku k Bohu. Jest ještě na světě Moudrost?

Bratříček jí vzal za ruku a řekl jí: „Kam chceš jíti?“ Ihned odpověděla: „Na Kalvarii!“

A tak šli spolu na Kalvarii a kříže na ně pršely, malé i velké a v takovém množství, že v nich uvázla a se dusila. I zavolala na pomoc Bratříčka. Přišel, podal jí ruku a vynesl ji nahoru, řka: „Mnoho ještě chybí, než budeme u cíle, ale chceš-li se obrátit nazpět, budeš se namáhati méně.“ Odpověděla: „Nikoli, nikoli, Bratříčku, chci přijíti s tebou!“

Dobře, řekl on, ale drž se mne pevně!

Ano, ale učinme takto: půjdu za tebou, a kam ty stoupneš, stoupnu já!

Milá sestřičko, pravil Bratříček, uhádlas tajemství; pojďme, dokud svítí slunce, pojďme, jak jsme si ujednali!

Vše, co i takový Otokar Březina napsal krásného o lásce a utrpení, jest jen jako slabým odleskem toho, co o těchto věcech říká visionářka Melanie: „Utrpení se mi jevilo a skutku bylo útěchou. Tato svěřování se Všemohoucího dějí se bez pronášení slov a více než rozžhavená kopí rozpalují v duši oheň lásky božské a zároveň vášnivou lásku k utrpení. A zatím co jsem chápala poněkud lásku našeho milostného Vykupitele k jeho tvorům, mé srdce jako by bylo chtělo vyjíti z mé hrudi, žádala jsem si trpěti. To bylo podle mne jediné, čím ze své moci bych projevila svou lásku a svou vroucí vděčnost za přijatá dobrodiní.“

Mezi větami Melanie je také i tato úžasná: Ježíš Kristus bdi zcela zvláštním způsobem nad cenou své Krve.

Toto strašné slovo Boží Spravedlnosti jest jako přímou

ozvěnou věty Evangelia o Jidášovi: „Lépe by bylo tomu člověku, aby se byl nenarodil!“

A přečtete-li pozorně život a zjevení Melanie, pasačky La-salletské, poznáte, že ona, tak jako ctihodná Anna Kateřina Emmerichová, anebo Terezie z Konnersreuthu, byla především obětí ovečkou za katolické kněze. „Dcero moje,“ řekl jí Ježíš, pohled' na svého Ježíše, ukřižovaného znovu jeho vyvolenými přáteli, mými Služebníky, těmi, *kterí jsou mými cestami k mému lidu.*“

Podle tohoto slova kněží jsou cestami k lidu Ježíšovu, ale jak daleko je doba, kdy každé údolí bude vyplněno a každá hora a pahrbek budou sníženy, aby byly připraveny cesty Páně!

Melanie toužila po utrpení z lásky k Ježíši, ale Bratříček jí odpověděl vskutku podivuhodně: „*Jsi hodna, sestřičko, abys měla tolik utrpení?*“

Tato otázka nás musí přímo usmrcovat, neboť my posuzujeme velikost lásky jen podle toho, kolika utrpení nás ušetří... Řeč Boží je pravým opakem řeči lidské.

Jak mluví Melanie o Světle věčném! Ona je vidí jako světlo pevné, plodné, činné a nehybné, je to světlo vědění nestvořeného, světlo velevýmluvné svým zdánlivým mlčením...

Melanie už v útlém dětství obdržela stigmata a sama o tom vypravuje: „Všecek milostný Bratříček dýchl na mé rty, pak mi položil své dvě ručičky na hlavu, a v té jsem pocítila silné bolesti; potom položil svou pravici na mou pravou ruku a stiskl ji, potom na mou levici, na mé nohy a na mou hruď, to stačí, nemohu říci více. Och, pravého opojení hned zároveň bolestného i milostného bytosti živé, jež zmírá! Och, Ježíši, Ježíši, dej se poznati všemi lidmi, a budou Tě milovati! Kéž Tě znám a miluji Tebe, jak jsi milování hoden!“

Jeden z úkonů lásky, jež nám zjevuje Melanie: „Dlužno se odvděčovati, a zase On (t. j. Ježíš) to vnuká.“

Marii, Matku Boží, vidí Melanie „oděnu a přioděnu láskou.“ Podle Melanie byla Maria, sladká Matička, krásná samou krásou. „Avšak lépe jest, abych se nepokoušela mluvit o krásě

Mariině s ničím nepodobné, zatemnila bych její stkvělost . . .“

Jak jsme již slyšeli, Melanie neznala času, žijíc dokonale ve věčnosti, ale najednou praví: „Byla sobota.“ My se divíme a Melanie vysvětluje: „Zvěděla jsem, že byla sobota z *vnitřního hlasu*, jež jsem slyšela v *modlitbě*.“ Nikoli v kalendáři ani v direktáři, nýbrž v modlitbě.

Toho času pracoval otec Melaniin v městečku jménem La Mure, asi pět hodin pěšky od Corpsu; do rodiny své přicházel jednou za měsíc, obyčejně v sobotu, a odcházel v neděli večer. „Tuto neděli,“ píše Melanie, „bylo mi poněkud nudně. Rozprávky, jež jsem slyšela, třebaš ne špatné, mne nezajímaly; *nechápal jsem, jak možno tolik mluvit a nemluvit o Pánu Bohu*, o němž jsem myslela, že je hlavním životem lidí.“

Neslyšíte na tomto místě subtilní a utajenou ironii největšího básníka německého Rainera Marie Rilkeho z jeho „Povídek o Pánu Bohu“?

Jak možno tolik mluvit a nemluvit o Pánu Bohu?

Melanie volá: „Živy buďte, kříže božské Prozřetelnosti!“ Tak jako my voláme: „Ať žije náš milovaný pan president!“ Ať žije! Ať žije!

Melanie neměla ráda, když se jí někdo dotýkal. Malíř Cézanne a Otokar Březina rovněž se štilili cizího doteku. Také svatý Petr z Alkantary štilil se cizího doteku, takže ani nedovolil, aby i jeho vlastní bratr se ho dotekl . . .

Melanie trpěla, i když se jejího srdce dotekl cizí hlas, zvuk tohoto světa. Teta posílala ji do školy, ale co tak porůznu asi rok chodila do školy, nenaučila se ani abecedě. Děti ji volaly jenom „Němáku“, poněvadž nikdy nemluvila a vždycky bývala zcela sama v některém koutě. A když učitelka ji vyvolala, aby odříkala úlohu, ničím nebylo možno dostat z ní jediného slova. Kdysi na ni učitelka doléhala, aby jí řekla, proč nechce říkat úlohu. Melanie jí odpověděla: „Protože má úloha neříká nic hezkého a v nebi se neříkají věci ošklivé jako toto a nechci zde činit, než co budu činit se svou Matičkou v ráji . . . A pak, nechci už chodit do školy, poněvadž se tam tropí příliš hluku:

bojím se, *aby mé srdce ho neuslyšelo*, neboť můj Bratříček mi mnohokrát pravil: Sestřičko, co ti vroucně doporučuji, toť, abys zavírala své srdéčko všem hlukům světa: neposlouchej toho, co říká svět, nečiň toho, co svět činí, nevěř tomu, čemu svět věří!"

„A jak se jmenuješ, děvčátko?“ ptala se jí učitelka. Melanie odpověděla: „Bratříček mně vždycky říkal *Sestřičko*, to je mé jméno.“

To byla skorem všechna slova „Divošky-Němáka“, co byla ve škole.

7. listopadu 1931 bude tomu právě 100 let, co se Melanie, pasačka lasalettská, Marie z Kříže, Oběť Ježíšova, řeholnice karmelitka, narodila. Je velmi potřeba, abychom si připomněli toto jubileum, zbrocené nejsvětější Krví a slzami Panny Marie.

Jakub Deml.

Nanebevzetí Panny Marie — příčinou naší radosti.

„Dnes Panna Maria vystoupila
na nebe. Radujte se, neboť na věky
vládne s Kristem.“

(Služba Nanebevzetí.)

Po nanebevstoupení zůstala Panna Maria na zemi. Apoštolové se seskupili kolem ní jako nejpozvanějšího svědka, aby jim vykládala o Ježíši a aby je poučovala o jeho myšlenkách; Maria „uchovávala všechny věci ve svém srdci“. Příchod Ducha sv. v den letnic ji zastihnul ve večeradle, kde tvořila jakési pojítko mezi apoštoly, ač tím nijak nebylo blíženo prvenství „náměstka Kristova“, sv. Petra. Když Panna takto až do konce splnila své poslání, které ji svěřil Bůh, odletěla její duše do nebe, jsouc neodolatelně puzena láskou k Bohu a ke svému Synu. Tělo pak bylo uctivě uloženo do hrobu. Avšak Panna neposkvrněná při početí neměla poznati porušení v hro-

bě; neboť rozklad těla je sice přirozený, pokud se týče hmoty, ale přes to je trestem za hřích a následkem hříchu. Tělo přesvaté Panny bylo úkonem Boží všemohoucnosti bez čekání na poslední den spojeno s duší; a Panna Maria byla s tělem i duší vzata do nebe, aby tam z rukou svého božského Syna přijala korunu, která ji v očích všech označuje za královnu nebe — Regina caeli — a aby nade všemi blaženými Tvory usedla po boku Boháčlověka, vtěleného Slova, Syna Božího, jenž jest zároveň synem Mariiným.

To jest základ svátku Nanebevzetí Panny Marie, jež liturgie předkládá našemu rozjímání v srpnu každého roku. Není to ještě článek víry vyslovený neomylným úřadem církve a jako takový uložený naší víře. Ale ve svých podstatných částech: vzkříšení těla Panny Marie dříve než všech ostatních lidí a její zvláštní místo v nebi, je obecnou věrou katolické církve a bylo by velmi smělým o tom pochybovati.

Před takovým tajemstvím musí v naší duši převládati pocit radosti. Tento pocit nám Nevěsta Kristova, strážkyně jeho tajemství a naše vůdkyně v křesťanském životě, katolická církev nalehavě doporučuje ve Službě, kterou v tento slavný den zasvětila chválám Panny Marie. „Radujte se, jelikož s Kristem kraluje na věky!“ Radujte se, jelikož od nynějška navždy Maria kraluje v nebi s Kristem.

Copředstavuje toto nanebevzetí, že se z něho máme zvláště radovati? Je to především vstup duše do nebe, a to má býti pro každého křesťana pramenem radosti. To jest, budiž dovoleno slovo, zdar v plánu Prozřetelnosti; úspěch pro nejsvětější Trojici, cíl, který si ustanovil Stvořitel, Bůh Otec, jenž určil člověkovu, aby měl věčný podíl na Jeho životě, stvořil jej, aby se oslnivě zjevila Jeho sláva. To je mimořádně, řekněme přesně, nadpřirozeně dovršeno životem člověka ve spojení s Bohem, jímž bude blažené patření v nebi, poslední lidský cíl. Všichni lidé nedosáhnou tohoto vznešeného cíle, jež Bůh nicméně připravil pro všechny. Svoboda člověková, jež jest pramenem zásluh, jest velmi často i pramenem provin. Případ Panny Marie jest zdarem, a to velkolepým, v plánu Otce,

Stvořitele a Prozřetelnosti. Je to i úspěch pro Syna Vykupitele. První hřích a všechny ostatní hřích sváděly člověka od posledního cíle, jež mu určil Bůh, a bylo třeba, aby se Bůh stal člověkem a cenou své krve vykoupil hříšné lidstvo. Všichni lidé vděčí za spásu Kristovi, a všichni, kteří přijdou do nebe, mají to od Krista. Ale i když Ježíš zemřel za všechny a všem zasloužil věčné spasení, přece to všem lidem neprospěje. V případě Panny Marie má i Kristus úspěch. Nesmíme zapomínati, že Panna Maria vděčí Kristu za uchránění od všeliké poskvrny — pro zřetel na budoucí zásluhy Ježíše Krista, Spasitele lidského pokolení, intuitu meritorum Jesu Christi Salvatoris generis humani — jak prohlašuje Pius IX. v bule o neposkvrněném početí Panny Marie. Pro ni Kristus nadarmo nezemřel. Vstup Panny Marie do nebe je jako každá spása duše rozkvětem díla posvěcení, jež v duši působí Duch svatý. Dilo toto obyčejně počíná při křtu, pokračuje po celý život, dokončuje a v setrvání v dobrém až do konce je korunováno vstupem duše do nebe. Je tedy nejvyšší spravedlivě, aby vstup každé duše do nebe (a nanebevzetí Panny Marie především), jenž vlastně představuje uskutečnění Božího plánu, byl pro každého křesťana pramenem radosti. Blažená duše jest jako nevěsta, která slaví věčné svatební spojení se svým Ženichem, Kristem, a přijímá od něho trojí dar: vidění, které nastupuje na místo víry, držení, jež nahraňuje nadějí, a lásky, která zůstává. Církev slaví výročí smrti svých mučedníků a den jejich zrození k blaženému životu ve Vlasti nazývá narozeninami. Spojme se s touto radostí křesťanů ve výroční den zrození Panny Marie k životu nebes!

Nanebevzetí je tedy především vstupem Panny do nebe, a to již je jeden důvod k radosti; ale Maria vstupuje do nebe jako Královna nebes, jejich vládkyně, a to je druhý důvod naší radosti.

„V domě mého Otce je mnoho příbytků,“ říkával Kristus apoštolům, a jeden oprávněný výklad těchto slov dí, že jsou stupně v poznávání Boha blahoslavenci; stupně slávy odpovídají stupňům milosti, na nichž byly duše, které opouštějí

svět, aby se postavily před Boha. Je míti za pravdu, že všichni spravedliví budou v nebi plně šťastni, a je také neméně pravda, že čím je duše za života na zemi déle v řádu milosti a svatosti, tím více bude povýšena v řádu slávy, lépe bude viděti Boha; na to nesmíme zapomenouti, abychom se tím posilovali v usilování o větší lásku. Jak bychom se tudíž mohli diviti vítězoslávě Panny na nebi a vládě, jež je jí dána všemi blaženými tvory, když uvážíme, že Maria byla na zemi nej-světější ze všech Božích tvorů, že nikdy nebyla Evinou dcerou v tom smyslu, že nikdy nepoznala poskvrnu dědičného hříchu; nýbrž majíc se státi matkou nového Adama, vtěleného Slova, byla uchráněna veškeré poskvrny a zasloužila, aby ji Boží posel pozdravil: „Milostiplná!“ Duše Panny Marie byla od Boha obohacena vynikající milostí, milosti stále rostoucí za pozemského života; rozum její ozařovala vlitá osvícení, jež jí dávala čím dál úplnější poznání toho, co od ní Bůh očekával pro vykoupení světa smrti Kristovou, a co nejlépe ji uzpůsobovala, aby svolení její vůle k vůli Boží bylo úplné a bez výhrad. Plnost milosti zářila ze všech jejích smyslů dokonale řízených a z nové výsady Boží zasloužila, aby její panenské tělo uniklo všeobecnému zákonu rozkladu v hrobě. Takové plnosti milosti nemohla neodpovídati plnost slávy a v plné pravdě zaslouhuje Maria, aby byla nazývána Královnou nebes. Církev nás zajisté právem vyzývá, abychom se radovali nad jejím slavným nanebevzetím. Jak by naše duše nepřetékaly radostí při pohledu na představitelku našeho pokolení vstupující vítězně do nebe?

Avšak jest třeba jíti ještě dále, abychom pochopili, jak velice má býti nanebevzeti Panny Marie pramenem radosti pro křesťany. Touto duší, jež dosahuje svého posledního cíle — blaženého patření, touto královnou, jež přijímá korunu vítězství, jest *Maria, Matka, jež se navždy schází se svým milým synem — Kristem*. „Quia cum Christo regnat in aeternum — neboť vládne na věky s Kristem.“

Nezapomínejme, že milost neničí přirozenosti, nýbrž ji zdokonaluje. Nadpřirozená pouta, která pojila Matku Pannu s vtě-

leným Synem Božím, jen zdokonalila hlubokou lásku matky k dítěti a ne, že by ji vyhubila. Kterak si představití a zobraziti hloubku této lásky, největší z lidských citů, ve dvou takových vznešených duších, jako byla duše Kristova a Mariina! Kolik tedy Panna trpěla odchodem Syna po nanebevstoupení a jak asi toužila po blažené chvíli, kdy by se zase setkala se svým Ježíšem. Za pozemského života Páně nepochybně nebyla úplně zbavena těchto setkání. Ale byla různá, radostná v měsících od zvěstování po narození Kristovo, když Panna v sobě cítila žítí malou bytost, jež byla vtělené Slovo; radostné byly roky Ježíšova dětství, když byl úplně závislý na své matce; stejně radostná byla doba života dělníka Ježíše v Nazaretě; ač ani tehdy nemohla býti její radost úplná, poněvadž dostávala od Boha osvěcení a v nich den ode dne úplněji a jasněji poznávala, že za sladkým a pokojným soužitím přijdou hořká setkání. A skutečně zkrátka potkala Ježíše, jenž si kdysi u ní hrával nebo pracoval s Josefem, zohyzděného a zkrváceného uprostřed zástupu nenávistníků, kteří ho neušetřeli žádné nadávky a žádného příkoří. A nakonec jej viděla přibitého na kříži; viděla, jak před ní vydechuje duši pro spásu lidstva. I setkání, jimiž z mrtvých vstalý Kristus oblažoval svou Matku, brzy přestala po velikém odloučení nanebevstoupením. Dnes však se s ním setkává ve slávě, an drží veškeru Boží moc. A toto setkání jest konečné, neboť na věky bude Panna vládnouti s Kristem; Matka se navždy sešla se Synem. Jak se necititi zaplavena nejčistší radostí při myšlence na štěstí matky navždy se setkávající s jejím synem, a tím více, když Matkou jest Maria a Synem Ježíš.

Ale ani tím jsme ještě nevycerpali všechny důvody, pro něž se máme radovati z nanebevzetí Panny Marie. Vždyť hrdinka toho slavného dne nám není cizí, není jen lidskou sestrou, ani jen nám rovným údem mystického těla Kristova, s nímž nás poji úzká pouta obcování svatých. *Jde o naši Matku*, o tu, jež jest vpravdě novou Evou, matkou živoucích. Toto mateřství Panny Marie vůči lidstvu bylo v řádu milosti započato slovem „Staň se!“ při zvěstování a neumenšilo se, nýbrž jako

by úplně rozvilo do posledních důsledků za pozemského života Kristova souhlasem, jež mu Marie dala. A Kristus je slavnostně potvrdil, když nás své Matce na kříži slavnostně svěřil v osobě apoštola Jana. A potvrzuje se po veškerý život lidstva vykoupeného krví Krista, Syna v nejvlastnějším smyslu. Panna je velikou prostřednicí mezi svým Synem Ježíšem Kristem a ostatními lidskými syny. Úkol, který plnila u apoštolů a u rodící se církve, plnila po roky ztrávené na zemi po nanebevstoupení Páně, zastává dále s nevyrovnatelnou vznešeností, svrchovaností a důvěrou i nyní, když již vstoupila do svého nebeského království. Více než kdy jindy jest nyní s to, aby poznala naše potřeby a aby jim pomohla. Celým srdcem, srdcem dítěte se na pobídku liturgie máme radovat i z triumfu Panny Marie nanebevzaté. „Dnes Panna Maria vystoupila na nebe. Radujte se, neboť na věky vládne s Kristem!“

Právě jsem řekl, že nanebevzetí Pannu Marii zcela uschopňuje, aby vůči nám splnila veškerý mateřský úkol, neboť nanebevzetím vešla v plnost své přimluvěcí moci. Proto se k ní obracejme s novou důvěrou. Matka! Když jen pomyslíme, co jest v matce něžnosti a naprosté obětavosti! A když je tato matka nejdokonalejším tvorem, nejkrásnějším, nejlepší, nejmocnějším i u Boha, Královnou andělů i lidí! Jak nepocítiti důvěry?! Ó Matko, radujeme se z tvého vítězství, přejeme ti odměny, která ti připadla a důstojně korunuje tak dokonalý život před Bohem. Rozpomeň se na své dítky, které ještě dokončují své očišťování v bolestech očistcových, i na ty, které si ještě mohou zasloužit. Vypros nám, abychom věrně splnili úmysly nejsvětější Trojice ohledně každého z nás, abychom podle svých sil i my byli pro Boha „úspěchem“, abychom také dosáhli blaženého cíle, k němuž jsme povoláni. Vypros nám, abychom se s Tebou jednou setkali v tvém království, abychom s Tebou, naší Matkou, věčně oslavovali Boha, našeho Otce, společně s tvým Synem a našim bratrem Ježíšem Kristem. Ó Matko, prosíme tě o to důvěrně pro tvé slavné a nás potěšující nanebevzetí!

P. L. de Faulconnier O. P., Řím.

Josef Tovini, advokát, apoštol, světec.

Vloni vyšel v Bergamu (Soc. Ed. s. Alessandro) první obšírnější, byť ne právě dokonalý, život dokonalého dělníka katolické akce v Itálii před 40 lety, *Josefa Toviniho*. Kniha má hrdý nadpis: Una gloria, una forza, un esempio. Právem. Osobnost Toviniho je opravdu slávou katolické Itálie, je silou, strhující k následování. Pravý O'Connel Itálie. Katolíci jej milovali, protivníci jej obdivovali, jeho duch však nalezal oporu a vzpruhu ve vyšším světě, ve věčných dogmatech víry. *Tovini je mužem víry.*

Okolí, v němž se narodil, přálo zdravému rozvoji jeho mravních a intelektuálních schopností. Přišel na svět 14. března 1841 v obci Cividate poblíž severoitalského města Brescia. Matka mu dala ryzi katolické vychování, takže na ni zachoval do smrti vzpomínku jako na svěťci.

Na studiích mu zajistily jeho inteligence a ideální snažení první místo mezi spolužáky. Byl perlou koleje. Již záhy obíral se myšlenkou na budoucnost. Měl těžký boj. Byl by rád do semináře, ale hrozil se kněžské odpovědnosti: „Stanu-li se knězem bez povolání — již mi nebude pomoci.“

Prozatím se rozhodl pro studium práv. Šel do Verony, pak do Padovy. Poslední rok studií stihla jej těžká rána: zemřela mu matka a jemu jako prvorozenému připadla péče o nedospělé sourozence. Za několik měsíců po promoci na doktora práv vstupoval do života.

Aby mohl živit své sourozence, přijal na dva roky úřad vicerectora v koleji, kde kdysi studoval. Prozřetelnost Boží zavedla jej tak do katolické školy, za níž měl později tolik bojovat. Stal se rázem miláčkem všech, jak profesorů, tak žáků. Říkali si o něm: „*Tovini je světec.*“ Ani jednu neděli nechyběl u stolu Páně. Byl jediný z profesorů laik, ale jediný přišel na myšlenku, modlit se s žáky před vyučováním a po něm.

Po krátkém úřadování ve své rodné obci usadil se trvale v Brescii. Stále jej bodala otázka o jeho pravém povolání. Před sochou Madonny delle grazie vyprošoval si dlouhou dobu osvědčení. Konečně byl rozhodnut. Zůstane ve světě. Bude advokátem.

Byl v praxi u vzdělaného advokáta Corbolaniho. Zbožná dcera tohoto učence, Emilie, měla se stát družkou jeho života. Z jejích „milostných“ dopisů vane theologie sedmé svátosti, *dýchá vůně svatosti*. Rok před svatbou 1874 píše Tovini své snoubence: „Cítím, že na mne vykonáváš vliv čím silnější, tím lahodnější, vliv, jemuž nemohu odporovat. A já se dám velmi rád přemoci, jsa jist, že Ty tak dobrá, tak láskyhodná vnukneš mi myšlenky ctnostné a velikomyslné. Považoval jsem vždy manželství za prostředek mravního a náboženského zdokonalení . . .“ Jeho rodinný život, vzorná výchova deseti dětí svědčí, že tato slova nebyla jen prázdnou frází.

Své advokátské povolání pojímal jako *apoštolát*. Netoužil po výdělku, chtěl jen hájiti pravdu a činiti dobře lidem. Od kněží, řeholníků, zbožných institucí a od chudých nebral ani haléře. Říkal: „Když běží o hájení principů Božích a obranu kněží, nechci jiné odměny než radost, že jsem přispěl k větší slávě Boží.“ Pro svůj věhlas byl velmi vyhledáván, nikdy však nepřijal nespravedlivé pře. V těžkých procesech vybízel přímo klienty k modlitbě. Pravit: „Až k jistě mezi mohu dojít s tímto zákoníkem; dále pak je třeba tohoto druhého“ — a ukázal na Ukřižovaného na svém psacím stole.

Nejvíce proslavila Toviniho *práce pro katolickou akci*. Nabýv samostatného povolání nastoupil cestu za svobodu církve, za obrodu katolického života, za vítězství víry a katolických principů. Šel do práce s nejčistšími ideály! Volával: „Tvá věc, Bože, bere za své a duše hynou,“ a se vši opravdovostí spěchal na pomoc těmto duším. Tělesně byl velmi sláb, skoro celý život byl churav, ale odpočinku neznal. Říkal: „Život je ustavičný boj. Pokoj budeme mít až v nebi. Proto není třeba hledati pokoj a pohodlí, je třeba pracovat jen za jediným cílem — dobýti nebe.“ A když kdysi padl v přítomnosti svatého kar-

dínala Ferrariho vysílením na zem, nedal se u něho zdržeti, aby si odpočinul. „*Charitas Christi urget nos*,“ skromně se omluvil a vlekl se namáhavě domů k své práci.

Věděl, že sám by mnoho neprospl náboženství ve veřejném životě a proto *organisoval katoliky* ve farních komitátech. Nikdy však nepracoval nezávisle, bez biskupa. Měl heslo: „Podniky se daří pouze tehdy, jsou-li požehnány představenými, zástupci Božími.“ Byl pravým atletem katolických kongresů jak diecésních, tak celonárodních. Jeho gesto, hlas, příklad, jeho slovo — vždy silné, mohutné, přiléhavé a žhavé — vítězilo nade všemi posluchači.

Jeho životním ideálem bylo *dobýti katolických posic v Brescii a vítězství katolické školy*. Boj za práva katolíků trval mu 17 let, skončil jeho vítězstvím, ale stál ho život. Utkal se v něm s mužem stejné duševní kultury, postavené však do služeb zednářského praporu, italským ministrem spravedlnosti Jos. Zanardellim. Když byl zasypáván nepřátelským tiskem špinou pomluv, hájil se důrazně, ale důstojně. Nikdy se nesnížil k řeči demagoga a svých protivníků nezesměšnil jízlivým slovem. Jeho jednání vždy poctivé a přímé získalo mu obdivovatele i mezi odpůrci. Když byl roku 1882 projednáván v městské radě návrh na postavení pomníku Arnoldu z Brescie, odpadlému mnichu, Tovini rázně protestoval, a když při veřejném hlasování celá městská rada zůstala sedět na znamení souhlasu, Tovini sám s jedním přítelem povstal. Původce návrhu Zanardelli poděkoval hned svým stoupencům, ale pak přistoupil k oběma neohroženým odpůrcům a podal jim ruku se slovy: „Gratuluji vám, vy jste charaktery!“

Jako protiváhu pomníku Arnoldova prosadil Tovini návrh na postavení katolického výchovávacího ústavu „*Collegio Luzzago*“. Pro katolickou školu nebál se žádných obětí. Měl zásadu: „Každý pokus musíme učinit, *každou oběť musíme přinést*, vynaložit třeba i všechno jmění, *jen abychom zachránili víru svým dětem*, poněvadž naše děti bez víry nebudou nikdy bohaté, s věrou však nikdy nebudou chudé!“ Byl by raději viděl své děti mrtvé, než by je poslal do bezbo-

žeckých státních škol. Na svá otcovská práva byl hrdý jako lev. Na sjezdu katolíků v Lodi 1890 vydal armádní rozkaz ke všem věřícím Itálie: „Zachraňme víru ve školách,“ a ihned zahájil „křížové tažení“ za tímto cílem. Byl založen zvláštní spolek na ochranu víry ve školách. Tovini propagoval tuto apoštolskou myšlenku u všech italských biskupů a všech post-ních kazatelů. Založil s nesmírnými osobními obětmi pedagogické časopisy „Fedo e scuola“, „Scuola Italiana Moderna“. Zakládal pensionáty pro universitní studenty, byl původcem silné organizace vysokoškolských studentů F U C I, již se za-lekl letos i všemohoucí Duce.

Tovini měl por- zumění pro potřeby *dělníků*, jal se je orga-nisovat a stal se jim pravým otcem. Aby byli katolíci finančně nezávislí, rozhodl se pro založení *katolických bank* v Bres-cii a v Miláně. Zprvu považovali i jeho přátelé takový plán za utopii, před založením banky milánské narazil dokonce na od-por většiny katolíků, ale on ozbrojen požehnáním svého bis-kupa dal se neohroženě do práce a dnes mu žehnají tisíce za pomoc, které jim poskytují tyto podniky. – Odpor proti svaté věci jen zdvojnásobňoval v něm energii. Tovini měl smysl pro „rozkoš obtíže“.

Tuto nadliskou sílu čerpal z *modlitby* a z víry, z Eucha-ristie a z pohledu na kříž. Vždy nosil ve vestě malý křížek, na nějž tiskl ruku při svých velikých řečech. Vědom síly prýstici z modliteb, změnil svůj život v ustavičnou modlitbu. Nikdy neopomenul ranního rozjímání, jež mu vlévalo nadšení a vrouc-nost. Občerstvení při stole vždy posvěcoval modlitbou, i před nevěrci a liberály. Byl hrd na svou víru, na právo modliti se k Bohu jako k Otci. Denně se modlil s celou rodinou růženec a nestyděl se nosit škapulíř.

Nejvíce vyniká ve zbožnosti Toviniho *úcta k Eucharistii*. Zprvu chodíval jen jednou za měsíc ke stolu Páně, ale od svých prvních exercicií r. 1882, kdy se „obrátil“, sílil se velmi často Tělem Kristovým, v lázních i denně, byť se musil daleko vléci do kostela. Eucharistie jej táhla k sobě, a když nemohl pěšky do chrámu pro nemoc, dal se tam zavézt, jen aby mohl k hos-

tině Beránkové. Velebná Svátost činila jej podle slov sv. Jana Zlatoústého lvem, vydechujícím oheň. Prohlásil o sobě: „*Mohu-li něco vykonat pro církev a pro bližního, vděčím za to sv. přijímání.*“ Měl-li těžký soudní proces nebo čekala-li naň důležitá debata v městské radě, nevynechal jistě sv. přijímání. „*Mohu-li jítí napřed k sv. přijímání,* říkal, *nebojím se již ničeho.*“ Svou láskou a věrou v Eucharistii se netajil na veřejnosti. Na sjezdu katolíků v Janově mluvil tak ohnivě a vroucně o častém sv. přijímání, že sotva které oko zůstalo suché. V častém sv. přijímání viděl nejsilnější organizační prostředek mládeže a proto právě k němu vybízel na kongrese ve Fiesole, několik měsíců před smrtí.

Hlavním rysem ducha Toviniho byla *hluboká a živá víra*. Víra mu dávala žulový charakter. Víra jej činila mužem celým. Ač mu chyběly skoro celý život síly tělesné, nikdy nebyl v nouzi o nejvyšší božskou sílu, sílu víry. Říkali o něm, že by byl za pronásledování prvním mučedníkem.

Čím dál víc odlučoval se od země a tíhl zcela k nebi. Roku 1896 cítil blížiti se smrt. Opakoval často: „Pán mi naznačuje, že přichází smrt, poněvadž mně srdce odlučuje od lidí a věcí. Budu jen krátce živ. Není mi toho líto. Poněvadž příboj roste a bude vidět tolik ohavností.“ Pracoval až do posledního dechu. Ještě 16. ledna 1897, leže na lůžku smrtelném, potvrdil množství spořitelních knížek na vklady v bance. A kolem 8. hodiny večerní téhož dne vydechl tiše, beze svědků svou krásnou duši v ruce Pána, pro nějž celý život bojoval.

Zpráva o smrti Toviniho naplnila smutkem celé město, celý kraj, celou Itálii. Poslední cesta Toviniho z katedrály ke hrobu byla spíše triumfem než pohřbem; byl to triumf katolické ideje, zastupované tímto velikým mužem. Na 100.000 lidí zúčastnilo se tohoto pohřbu. Památka na Toviniho ožívá dnes zvláště proto, že na jeho přímluvu dějí se mimořádná uzdravení. Bude pravděpodobně zahájen beatifikační proces.

Věru, vše na něm bylo veliké, poněvadž vše u něho tryskalo z víry a z lásky ke Kristu. Ó, kdybychom znali dar Boží, který jest nám katolíkům dán od Boha sv. věrou. Kdybychom měli

takové muže, jako byl Tovini, nebyli bychom poněkud dál než jsme?

P. St. Špûrek C. SS. R.

Magnificat.

Budiz požehnán, Bože, jenž jsi mě vysvobodil od model.

A jenž působíš, že se klaním jen Tobě, a nikoliv Isidě ani Osirisovi,

Ani Spravedlnosti, ani Pokroku, ani Pravdě, ani Lidskosti, ani Kráse,

A jenž jsi nedopřál bytí všem těmto věcem, jichž není. — Ani prázdnotě, zůstavené tvou nepřítomností.

Jako divoch, který si staví kocábku a ze zbylého prkna robí Apollona,

Tak všichni mluvkové si robí z nadbytku adjektiv své oblu-
dy bez podstaty,

Dutější než Moloch i požírače dítek, krutější a šerednější než Moloch.

Vydávají zvuk a nemají hlasu, jsou pouhé jméno a není to nikdo

A nečistý duch je v nich, který přebývá na místech pustých a ve všem, co je prázdné.

Pane, vysvobodil jsi mě od knih a Idejí, od Model a jejich kněží,

A nedopustil jsi, aby Izrael sloužil pod jařmem Zženštilců.

Vím, že nejsi Bůh mrtvých, nýbrž živých.

Nebudu uctívatí přeludy, ani loutky, ani Dianu, ani Povinnost, ani Svobodu, ani býka Apise.

Ani vaše „genie“ a vaše „hrdiny“, vaše velikány i nadlidi, stejnou ohavnost všech těch netvorů.

Neboť nejsem svoboden mezi mrtvými.

A trvám mezi věcmi, jež jsou, a nutím je, aby se neobešly beze mne.

A netoužím býti nad ničím povznesen, nýbrž býti jen spravedlivým člověkem,

Spravedlivým, jako Ty jsi dokonalý, spravedlivý a živý
mezi ostatními skutečnými duchy.

Co je mi po vašich bajkách! pusťte mě k oknu, ať otevru
do noci, a zazáří mi do očí jedinou cifrou

Nesčíslno jako samé nuly za jedničkou, jež jest koeficien-
tem mého nedostatku!

Ano! dal jsi nám Velikou Noc po dni a skutečnost noční
oblohy.

Jako já jsem zde, tak je i ona s miliardami své přítomnosti.

A šesti tisíci Plejadami podepisuje se nám na fotografický
papír

Jako zločinec otiskem palce namočeným do inkoustu na
protokol.

A hvězdář hledá a nalézá osy a čepy, Herkula a Alkyonu,
a souhvězdí

Podobná sponám na rameně veleknězově a okrasám hýří-
cím drahokamy a pestrými barvami.

A tu a tam v hranicích světa, v němž se dokonává dílo stvo-
ření, mlhoviny,

Jako když prudce rozvlněné a vzduté moře

Se utiňuje, vynořuje se ještě na všech stranách pěna a
mocné vrstvy kalné soli,

Tak cítí křesťan, jak se nebesa víry dmou Dušičkami všech
živých bratří.

Pane, nenajal sis do služby olovo, ani kámen, a práchnivé
dřevo.

A nikdo se neutvrdí v podobě toho, jenž pravil: *Non ser-
viam!*

Nevítězí smrt nad životem, ale život drtí smrt a smrt před
ním neobstojí.

Sesadil jsi mocné se stolicе a chtěl jsi, aby Ti sloužil i pla-
men ohně.

Jako když se zdvihne led a je vidět v přístavu temný dav
dělníků pokrývajících nábreží a pobíhajících u lodí,

Takové je mým zrakům hemžení hvězd a nesmírná činnost
nebes.

Jsem zajat a nemohu uniknouti jako číslice zajatá v součtu,
Už je čas! Na úkol, který mi připadl, vystačí jen věčnost.
Vím, že jsem odpovědný, věřím ve svého pána, jako on
věří ve mne.

Mám víru v tvé slovo a nepotřebuji papíru.

A proto odvrhneme pouta snů a skácejme modly a obejmě-
me křížem kříž.

Neboť obraz smrti působí smrt a nápodoba života

Život, a vidění Boha plodí život věčný.

Přepsal Aloys Skoumal.

Paul Claudel.

Svatý Jan Zlatoústý, „Eucharistický učitel“.

Katolická tradice dává sv. Janu Zlatoústému název „Eucharistický učitel“. Jak jsme v dřívějších článcích viděli, také jiní učitelé řecké církve před nim vydali svědectví obecné víře, i jiní vykládali věřícím o divech Svátosti, jiní rovněž vykonali veliké bohovědné dílo ohledně Svátosti oltářní. Alexandrijští Otcové především zdůrazňovali božský prvek Eucharistie; posvěcený chléb a víno jsou u nich tělem a krví vtěleného Slova, samo Slovo Boží je pravým chlebem našich duší, má je uchrániti před smrtí a dáti jim nesmrtelnost. Sv. Athanáš v jistém smyslu obrací důkaz a vychází z účinků Eucharistie, z posvěcení, které nám dává, a tak dokazuje božskost Slova, které nás živí. Pouze jediný Bůh nás může učiniti bohy. Pozornost těchto bohoslovců se tak neupírá na samu skutečnou přítomnost jako na účinky milosti, které pocházejí z Boží přítomnosti, a na spojení s druhou Osobou nejsvětější Trojice, jež nám zprostředkuje Eucharistie. Některé odvážné výrazy, zvláště Origenovy, svádějí poněkud novodobé dějepisce: rádi mluví o symbolismu alexandrijské školy, ač by se snad sami měli mítí na pozor. Neboť téměř nelze nehlubší pravdy o řádu milosti vyjádřiti jinak než symboly, obrazy.

Sv. Jan Zlatoústý však nebyl vychován v Alexandrii; narodil se v Antiochii a tam vykonal bohovědná studia, tam byl vysvěcen na kněze, tam si řečnickým nadáním získal zasloužené pověsti. Nikdo neuměl lépe než on využití veřejných událostí a nálady zástupu, aby působil na duše, uklidnil je, poučil a přiměl ke konání dobra. Pověstné homilie v záležitosti soch měly zakrátko cenu cařihradského biskupského stolce. Na novém působišti se apoštolská horlivost antiošského kazatele mohla plně uplatnit a jeho řečnické nadání mohlo rozvinouti všechny síly až do prvního a druhého vyhnanství, kdy byl kazatel přinucen opustit svou kazatelnu a biskup své stádky. Ve vyhnanství také r. 407 zemřel zasvětiv poslední chvíle chvále Boží Prozřetelnosti a utišování srdcí svých dopisovatelů, kteří měli náběhy k reptání proti vždy blahodárným úradkům Otcovým. Muž stále pevný, stále pán sebe v největších obtížích biskupského úřadu a uprostřed vření davu jako v ústraní a v samotě svých posledních let; veliká a zářivá duše, která se nenadmula úspěchy, nepoddala se protivenstvím života, uchvácená krásou a souladem, ale soucitná se slabostmi a bédami lidí. Málo církevních Otců, i těch největších, s ním můžeme srovnávat v prostotě a hloubce víry; patriarcha z dávných dob, ale umí svou víru vyjádřit nedostižnými slovy a způsoby.

Avšak tento dávný muž, velikán víry, je nám ve svém učení o Eucharistii zcela blízký, snad nejbližší ze všech Otců. Mluví o tajemství, jako my bychom mluvili, s tímž důrazem vroucí víry a s touž pečlivostí prohlašuje skutečnou přítomnost těla a krve Kristovy ve Svátosti. Nic neobětoval z božství Spasitele a dovedl poněkud stručnou antiošskou bohovědu odít do obdivuhodných výkladů, k nimž jej podněcovala láska a nadání. Z těchto všech důvodů společně zasluhuje názvu „Eucharistický učitel“.

Sv. Jan Zlatoústý, jako i veškerá církev, hledá základ naší víry v eucharistické tajemství ve slovech, jimiž Pán Ježíš Kristus ustanovil Svátost. „Poddáváme se Bohu ve všech věcech,“ praví sv. Jan, „i když to, co nám praví, se zdá být

proti naší mysli a rozumu, pouhé jeho slovo je víc než naše mysl a náš rozum. Tak činíme i v eucharistickém tajemství, nepozorujeme, co je před našimi smysly, nýbrž pamatujeme na Boží slovo. Slovo Boží nás nemůže klamati, kdežto naše smysly nás mohou svést. Jelikož Pán pravil: „Toto jest tělo mé,“ poddáváme se a věříme a vidíme očima duše. Kristus se nám nedává způsobem viditelným, ale věci viditelné mohou nabýti ceny duchovní.“¹

Tato slova, jež pronesl Kristus, mají pro zbožnost sv. Jana zcela zvláštní účinek. Zatím co již jeho vrstevníci a tím více jeho nástupci se po rozkolu zastávají eucharistické epiklése, t. j. zvláštního vzývání Ducha sv., jenž má požehnati a posvětit obětní dary a potvrditi jejich proměnění v tělo Kristovo, náš Učitel přisuzuje pořízení Svátosti jedině slovům Spasitelovým, jak to vždy činí církev latinská, a jak se zdá, i prvotní církev se sv. Justinem. Toto svědectví sv. Jana Zlatoústého má veliký význam, neboť jest proslaveno v dějinách řeckolatinských sporů; dovolávali se ho totiž v XV. stol. na koncilu florentském, a řečtí vyslanci byli nuceni uznati, že jeden z jejich největších učitelů potvrdil svou vážností zvyk, který stále zůstal v platnosti na západě. Výrok sv. Jana jest tak přesný, jak si jen můžeme přát; končí jím homilie o Jidášově zradě a jest pobídkou k častému sv. přijímání: „Jest čas přiblížit se této strašné hostině. Přístupme všichni rozvážně a uctivě, ať není mezi námi Jidáše, žádného zrádce, nikoho, jehož srdce by bylo naplněno jedem a jenž se ukazuje jinak v obličejí než jest v srdci. Kristus je tam, on připravil tuto hostinu, on ještě dnes je její ozdobou. To nepřináší člověk dary těla a krve Kristovy, nýbrž sám Kristus, jenž byl za nás ukřižován. Na jeho místě a v jeho zastoupení je kněz pronášející slova, ale Bůh jim dává jejich sílu a moc. Praví: „Toto jest tělo mé“, a tato slova proměňují, co bylo obětováno. Podobně jako slova: „Rosťte, množte se a naplňte zemi!“ (Jan 1, 28) byla pronesena jen jednou a přece neustávají dávati svou moc naší přirozenosti, tak i tato slova jednou pronesená v církvi, u kaž-

1 In Mat., hom. 82, odst. 83, 4; PG 58, 743.

dého oltáře dovršují dokonalou obět od prvních dnů až po naše časy a do příchodu Kristova. Proto se nepřibližuj žádný pokrytec, žádný zločinec, žádné otrávené srdce z obavy, aby se nestali účastníky zavržení.“¹

Toto delší místo je zcela po způsobu sv. Jana. Hlavní péče jej vede méně k bohovědným úvahám než k praktickým otázkám, k přijímání Svátosti a o patřičném sv. přijímání chce věřící poučit. Jidáš je obrazem nehodně přijímajících, sám se odsoudil. Ať není Jidáše mezi vámi! Obět je skutečně obětí samého Krista; on připravil pokrm, jeho slovo, jež jednou pronesl, zní dnes až na kraji světa, a dnes nám dále dává náš pokrm a náš nápoj. Vidíme zde, s jakým řečnickým uměním a zároveň s jakou živostí víry posvátný řečník staví své posluchače před tajemství spásy.

Je také třeba podotknouti, že, přiznává-li sv. Jan zvláštní moc slovům Kristovým, jež opakuje kněz, uznává rovněž, že božská moc, a to hlavně moc Ducha sv. vykonává tajemné proměnění. Není žádné pochyby v duchu cařihradského biskupa, což pak nám Kristus neslibil poslati Ducha, dátí nám Ducha? Jeho dílo je všude dílem Ducha sv. Zdá se, že řecká církev neprávem příliš v liturgii odloučila vyzývání Ducha sv. od vlastních slov proměňovacích. Sv. Jan Zlatoústý jest bližší nám než těm, kteří dnes mluví jeho jazykem a dovolávají se jeho zvláštní ochrany.

Slova Kristova, jímž Učitel připisuje základní důležitost ve slavení eucharistického tajemství, jsou účinná tím, co znamenají. „Proměňuji a přeměňuji chléb v tělo a víno v krev Ježíše Krista,“ praví sv. Jan. Důrazněji a možná i přesněji než jeho předchůdcové hlásá skutečnost tajemné přítomnosti Kristovy ve Svátosti. Svým způsobem prostým a zároveň vznešeným dovede podávati své učení. Ve výkladu evangelia sv. Jana klade do úst Páně tato slova. „Často rodičové svěřují jiným lidem starost o živění svých dětí, já však živím své svým tělem, dávám jím sebe sama . . . Chtěl jsem býtí vašim bratrem, pro vás jsem chtěl mítí tělo a krev jako vy,

1 Hom. o Jidášově zradě, 6; PG 49, 380.

a naopak zase podávám toto tělo a tuto krev, jež mne učinily jedním z vašeho pokolení."¹

Jindy se biskup obrací na zbožné věřící, kteří žili v srdci lítost, že neviděli Spasitele za jeho pozemského života. „Kolik z vás si dnes říká: jak rád bych viděl jeho postavu, jeho způsob, jeho šat, jeho obuv! Ale vždyť tu jej vidíš, tu se ho dotýkáš, tu ho požíváš. Chtěl bys vidět jen jeho šaty, a tu se ti on dává, ne aby byl viděn, ale aby byl dotýkán, požíván, přijmán do nitra naší bytosti. Ať se nikdo nepřibližuje s nechutí anebo vlažně, ať všichni hoří horlivostí a nadšením. Jestli Židé pojídali Paschu spěšně, stoje, obutí a s holí v ruce, oč více máš ty býti bdělý. Ti šli jen do Palestiny, ty máš jít do nebe."²
(Dokončení příště.) *H. D. Simonin, Řím.*

Potěšování Ducha svatého.

Potěšování Ducha svatého spočívá v tom, že skrze Něho můžeme pravé věci smýšleti a tedy předem správně chápati a pravé věci poznávati.

O toto potěšení modlí se církev slovy: Dej nám všem . . . z jeho potěšování vždycky se radovati.

Řeč církve samé je vždy svrchovaně prostá jako slova zákona, která se zdají suchá a bez veškerého duchovního vzletu; ale je to jen klam, kterému naše mysl propadá jen v dobách své nedospělosti a v dobách svých zmatků; ve skutečnosti po bedlivé rozvaze vidíme, že každé slovo má větší cenu než nejkrásnější hvězda nebeská.

Prosí-li církev, abychom vždy se radovali z potěšování Ducha svatého, pak, máme-li se vždy radovati z tohoto potěšování, nemůžeme mítí kdy, abychom se radovali též z něčeho jiného; takové je přání církve a to jest v té prosbě obsaženo. Církev neprosí, abychom se mohli z potěšování Ducha svatého radovati jen někdy, když všechny ostatní věci nás

¹ In Joa. Hom. 46, odst. 45, 3; PG 59, 261.

² In Math., Hom. 82, odst. 83, 4; PG 58, 743.

zklamou a když je nám smutno, nýbrž vždy, bez ustání, až do konce života a pak ovšem i na věčnosti. Tím církev dává vý-
host všem radostem jiným, které z potěšování Ducha svatého
nepocházejí, čili neuznává takové radosti za radosti pravé.
Pravou radostí jest pouze správné poznávání a smýšlení pra-
vých věcí v Duchu svatém.

Pravé věci jsou však všechny věci, pokud je vidíme v tom
řádu, ve kterém je Bůh stvořil nebo ustanovil; pokud je takto
poznáváme, jest nám toto poznání, které pochází z Ducha sva-
tého, zdrojem radosti. Bůh vidí všechny věci tak, jak ve sku-
tečnosti jsou, a to patří k božské blaženosti, neboť řád všech
věcí vznikl z božské lásky. Smýšlení pravých věcí není tedy
jen přemítání podle litery unavující a zabíjející, není omezeno
jen na věci některé, nýbrž týká se věcí všech, tedy i zjevů
přírodních a věcí profánních. Tím je rozsah radosti rozšířen
do nepřehledna. Každá věc, jakmile je poznána správně a ve
svém řádu, působí radost, neboť každý objev působí aspoň
s počátku radost. Tato radost může však býti různého stupně,
podle toho, jak při ní spolupůsobil Duch svatý.

Dejme tomu, že by v nějakém závodě nastala náhlá kata-
strofa, která by měla za následek smrt všech přítomných, a
ve chvíli všeobecného zděšení některý inženýr by uhodl, kde
se stala chyba a jak ji napravit. Jistě by aspoň na vteřinu po-
cítíl úlevu a radost z toho poznání pravé věci. Ale dejme tomu,
že náprava chyby vyžadovala by třebas jen minutu a bylo by
jasno, že všechno bude zničeno mnohem dříve než za jednu mi-
nutu. I toto další poznání přineslo by na okamžik určité za-
dostučinění rozumu, ale pak by přišlo zoufalství. To by bylo
poznání pravých věcí, ale dosud ne poznání pravé a úplné.
Pravá poznání vidí všechny věci a všechny děje v poměru k Bohu
a k vůli Boží, vidí řád všech věcí a dějů, i když jsou to věci
nepředvídané a hrozné, a vidí především řád lidského života
až k smrti a ještě za hradbu smrti.

Věci možno rozdělit na přirozeně příjemné, lhostejné a při-
rozeně nepříjemné. Poznání každé a kterékoliv věci působe-
ním Ducha svatého však přináší radost.

Věci přirozeně příjemné působí radost, ale teprve působením Ducha svatého tato radost se může stát radostí pravou, hlubokou a užitečnou. Toto působení nás poučuje, jak máme takové přirozeně příjemné věci přijímati a posuzovati, a i když tímto působením někdy poznáváme, že některé příjemné věci nejsou samy sebou důvodem k tak velké radosti, jakou z nich mohou pocítovat pouhé smysly a nižší žádostivosti, už poznání tohoto řádu a poznání dobrotivosti Boží, která nám dovolu-
je a dopřává i z malých věcí se radovati, jest rozmnožením této přirozené radosti. Přidává nám tedy působení Ducha svatého k radosti z těchto věcí též radost z dobroty Boží, z otcovské lásky Boží. Stává-li se, že malý dárek, almužna, dobré slovo nebo úsměv oblaží člověka trpícího třebas na několik dní, lze v tom velmi často poznati působení Ducha svatého, který se nazývá Otcem chudých, Utěшитelem zarmoucených a sladkým zotavením.

Věci přirozeně příjemné mohou však býti též klamné a zhoubné, neužívá-li jich člověk na správném místě a ve správném čase, a zřeknutí se těchto věcí působí člověku zármutek. Působením Ducha svatého člověk poznává klamnost jejich příjemnosti, nebezpečí, které pro něho v té chvíli chovají, pozná, že radost klamná byla by překážkou vyšší radosti a příčinou smutku většího než ten, který povstává odepřením nebo odřikáním. Duch svatý je tedy zvláštní odměnou těm, kteří se odřikají, kteří bojují proti pokušení a přemáhají tělo, svět a ďábla; v čas určitý dává jim posilu, útěchu a hojnou náhradu za to, čeho se odřekli.

Věci, které nám jsou přirozeně lhostejny, mohou působením Ducha svatého zjevit se nám v kráse své účelnosti a ukázat nám cesty Boží Prozřetelnosti.

Jsou však též věci přirozeně nepříjemné, jejichž účelnost smysly samy nechápou a jejichž řád se zjevuje pouze působením Ducha svatého. Nepříjemnost těchto věcí má svou téměř nekonečnou stupnici od věcí, které jsou nepatrné, ale mučí člověka svou nevhodností, častým opakováním nebo vytrvalostí, až k věcem, které lidským silám jsou nesnesitelné. Jak

působení Ducha svatého pomáhá tyto bědy snášet a obracet je v dobro, o tom nejskvělejší doklady poskytují dějiny mučedníků, mezi jejichž mukami byla muka náhlá a krátkodobá, ale též taková, která svou strašlivostí, dlouhým trváním, stálým stupňováním a mnohonásobným opakováním byla by bývala zlomila každou lidskou sílu, nejen tělesnou, ale i duchovní, kdyby nebylo bývalo přispění Ducha svatého. Vítězství mučedníků bylo vítězstvím Ducha svatého, vítězství správného poznání pravých věcí. Tímto osvícením mučedníci poznávali, co se s nimi děje a proč se to děje, nástroje a prostředky katů nabyly v jejich očích smyslu vyššího a radostného, takže snášeli muka, velebice Boha; nemohli v té chvíli velebiti Boha ani z lidského pohnutí citů, které byly zdrceny, ani proto, že by si byli bývali vzpomněli, že jejich předchůdci uprostřed muk Boha velebili, neboť pamět a pouhá lidská síla rozumu také již byla vyčerpána a mysl, pokud byla ponechána pouhé lidské vůli, propadala pocitu úplné opuštěnosti od Boha a temnému zoufalství; ani svatí nemohou Boha upřímně velebiti bez radosti a lásky, a jak by se mohlo očekávat, že člověk, byť sebe zbožnější, je-li rozřezáván pilou nebo pečen na rožni, je schopen svou lidskou silou udržeti si též radost? Tuto radost jim vléval Duch svatý, když byli dostatečně vyzkoušeni a připraveni, a tato radost nám ukazuje, jak marný jest boj pekla a všechna nádhera Satanova proti tomu, koho Duch svatý oblažil svou útěchou. Vítězství mučedníků se podstatně liší od vítězství lidí, kteří podobně trpěli a umírali pro něco, co nebylo v zájmu Božím; tito vzdorovali bolesti, aby světu neukázali svou slabost, a pokud je neudržovala v pýše vzdoru lidská ješitnost, udržoval je leckdy při síle duch vzpoury, jehož moc je značná; tito se mohli radovati ze síly své vůle, ze své vytrvalosti a ze zahanbení nepřátel. Ale Duch svatý, který utěšoval mučedníky, působil zcela jinak. Mysl mučedníků nebyla naplněna vzdorem proti lidem, nýbrž službou Bohu; nezáleželo jim na tom, aby světu ukázali svou sílu, statečnost a vytrvalost, aby sami zahanbili svět; nevěřili v sebe, nýbrž v Boha, nezáleželo jim na vítězství vlastním, nýbrž na vítězství

Božim; nemusili se stydět zaúpěti k Bohu o pomoc, poněvadž v jejich srdcích nebylo ješitnosti a pýchy, věděli, že jsou jen služebníky nejvyššího Pána, který ukládá zkoušky, ale též přináší milosrdenství; jejich srdce nebyla uzamčena, nýbrž poddajná vůči Bohu, byli si vědomi své bídý a slabosti a Boží síly; proto byli přístupni útěše Ducha svatého a proto se mohla na jejich tvářích ukázat vítězná a nesmrtelná radost ve chvíli, kdy jejich pouhá lidská síla byla již úplně zlomena.

Útěcha Ducha svatého nám dává trpělivost ve všech pozemských baženích, nesnázích a protivenstvích. Ji poznáváme, proč Bůh řídí náš osud tak a ne jinak, proč nám něco odírá, proč nás něčím navštěvuje, proč nás dal právě na to místo, na kterém jsme, co od nás žádá, proč máme býti spokojeni a důvěřiví, proč Ho máme stále milovati a chváliti; ukazuje nám naše dětství vůči Bohu a otcovskou lásku Boží vůči nám; ukazuje nám, že Bůh nás tím více miluje, čím více nás zkouší a že nic není sladšího nad tuto lásku Boží.

Potká-li nás nebezpečí, že bychom sami se mohli odtrhnouti a vyděditi z rodiny Boží, bývá často naším zachráncem, a stane-li se nám to neštěstí, že zradíme Boha, jest to Duch svatý, který nás zase volá zpět. Dává nám poznávati nebezpečí a poznávati svou pomoc, kdykoliv jsme ochotni ji neodmítnouti. Dává nám sílu k přemáhání zla a ke konání dobra, odměnu za věrnost k Bohu i za každý dobrý skutek. Všecka duchovní útěcha a duchovní radost jest pouze v Něm. Jím poznáváme svůj správný poměr k sobě, k bližním a k Bohu. Jím nabýváme radosti ze své víry, On jest obsahem všech milostí a prýští ze všech svátostí.

Jeho potěšování je nám zapotřebí vždycky, ale nejvíce v hodině smrti. Smrt je dočasné vítězství ďáblovo nad všemi lidskými těly, je to pokuta, kterou vybírá ďábel za prvotní hřích. Proto tělo každého člověka je na dobu smrtelného zápasu vydáno do rukou ďáblových. Neuvedl smrt na svět Bůh, ale ďábel. Proto umírání samo jest něco hrozného; duše lne k svému tělu a ďábel, kterému jest vydáno tělo, snaží se urvat i duši, která se bojí svého odtržení od těla. Smrt je často vel-

kým utrpením a liší se od mučednictví jen okolnostmi; mučedník umírá pro víru, nemocný umírá pro slabost těla. I při nemocech bývají bolesti zdlouhavé, úmorné nebo strašné, které se vyrovnají tělesným bolestem při mučení. Ve smrtelném zápase však přicházejí chvíle úplné opuštěnosti, kdy si duše uvědomuje strašlivé nebezpečí úsilí ďáblova nejen o tělo, ale i o ni. Tehdy je právě nejvíce zapotřebí přispění Ducha svatého, poněvadž, odepře-li jí ve chvíli poslední svou útěchu, je ztracena na věky. Útěcha Ducha svatého v hodině smrtelného zápasu působí, že člověk poznává, jak i prostřed násilí ďáblova zůstává v ochraně nebeského Otce, a je-li vůle nebeského Otce, aby tělo lidského dítěte bylo roztrženo drápy ďáblůvými, pak to lidské dítě opravdu s dětskou důvěrou a láskou k Bohu přechká tuto katastrofu, která uvolňuje duši, aby se mohla s Bohem spojit navždy.

Tak můžeme působením Ducha svatého poznati též celé utrpení Kristovo, abychom poznali pravou lásku Boží a sami pojali pravou lásku k Bohu, pravou radost z víry a pravou důvěru k církvi, svaté a neomylné, již jest Duch svatý pánem a přítelem.

Jaroslav Durych.

Pred oltárom sv. Karola v seminári.

Pane, tu si blízko mňa, v tmavom tabernaculume. Prišiel som, volal si ma. Chceš mi niečo povedať? Hovor, veď čuje tvoj najmenší sluha, a chce vyplniť tvoju vôľu! Hovor, prosím, ako volákedy úprimne k srdcu! Hovor k červíčkovi svojich dovedných, všemohúcich rúk! Tu, u tvojich nôh pokorne ležím, neopovrhni mnou; prehovor zase niečo, veď tak dávno nepočul som hlasu tvojho a tak dávno nepocítil biča a palice tvojej, ktoré bývaly mojou útechou.

Svätý, svätý, svätý si, Pane! Kto je podobný Tebe, vznešený v svätosti.

Pravdu máš! Volal som ňa, aby som ti ukázal malinký kúsok svojej dokonalosti, svätosti. Pozval som ňa do prachu pod nohy moje, aby som ti ukázal človeka, ktorý spolupracoval so mnou, vlastne: neprekážal mojej práci. Pamätaj: Svätí budete, lebo ja váš tvorca som svätý! Veď som povedal u Pavla: Či neupotrebí hrnčiar ním spravené hrnce k tomu, k čomu sa práve jemu ľúbi? Jedne na počestnosť, druhé na nepočestnosť? Pozri, na oltár som postavil človeka, muža, aby tebe a bratom tvojim svietil príkladom.

Ó, poznám ho, Pane, to sv. Karol Boromejský, náš svätý patron!

Podivný si, Bože, vo svojich svätých!

Uznávaš? Ale viac by si sa divil, keby si hlbšie poznal. Ukážem ti aspoň jeho mladické borby na ceste ku kňazstvu.

Tento svätec, ako vieš, pochádzal zo vznešenej rodiny. Už ako malý chlapec prejavoval veľký záujem o kňazstvo. Často sa hrával, napodobňoval Bohoslužby, ako vídal v kostole. Tak si to robieval aj ty, a tak to robievali aj iní. Čítal si o svätom Athanášovi, že ako malý chlapec vyviedol pohanské deti k moru, tu ich krstieval, a to s toľkou vážnosťou, že sa našli ľudia, čo tento krst za platný uznávali.

Karol rástol nielen vekom, ale aj múdrosťou a milosťou predtým. A keď prekročil chlapčieho vek, so svolením otca prijal tonsúru. Keby si vedel s koľkou pobožnosťou a láskou, s akými krásnymi, kryštálovými myšlienkami a predsavzatiami tento mládenec, ktorý v pohodlí a radovankách na oko mohol byť šťastným, prijímal moje sladké bremeno a podiel mojej trňovej koruny.

Teba tiež chcem korunovať svojou boľavou korunou nízkej potupy. Veď svojimi hriechami sám si mi ju kedysi tlačil do presvätej hlavy. Chcem ti ukázať svoje slutovanie a odpustenie, a preto chcem ti ju čo znak svojej lásky a vyznačenia, nekrvavým spôsobom na hlavu vtlačiť; vrátiť ti ju. Chcem ňa urobiť spoločníkom môjho hlbokého, svätého a jediného, ale na vonok ostro boľavého, trňového kráľovstva.

Ale mňa, Pane? Mňa červika, zo všetkých nehodných naj-

nehodnejšieho, najdaromnejšieho, najprázdnejšieho, najtelesnejšieho a najhriešnejšieho? Ó, ó, koľko je krásnych, zdravých, ctnostných, hlbokých, plamenných, svätých mládenčov — a ty mňa chceš? Pane, buď milostivý, nie som hodný! Kdeže som ja od Karola! Veď som ja ohromne krehká škrupinka. Pre milosrdenstvo prosím; neklad do mňa iskru svojej širokej, hlbokej, vysokej lásky! Veď dobre vieš, že ja nemám srdca, ale len kus ľadového kameňa; som farbavého ducha, nerozumiem ničomu božskému; som pyšný — v svojej hlúposti; som zlomyseľný; neláskavý a na všetko tvoje prilenivý. Hľa, ani svoju biedu ti už neviem lepšie vysloviť. A, a, Domine nescio loqui!

MLČ! Nežvatľaj! Ja jediný ťa poznám. Že si nehodný mojej lásky a milosti, viem to lepšie ako ty! Keby ti ja odkryl tvoje hriechy a nedokonalosti, tak by si sa skrýval ako kedysi Adam, zabudnúť, že je holou nemožnosťou skryť sa oku mojmu. — Počuj! Mojou vôľou je, čo ti hovorím! Už dávno som povedal, že malé a nehodné veci si volím k prevedeniu svojej vôle, aby čím jasnejšie videli pyšní, že: Ja dávam podstatu a dokonalosť všetkému. — Tvojim úkolom je, plniť moju vôľu!

Odpusť, Pane, že sa zdráham. Cítim sa slabým, ale poslúcham. Učín mňa hodným svojho umučenia.

Počuj! Ako zlato v ohni sa čistí, tak čistievam aj mužské charaktery v prudkých ohňoch pokušení a zkušok.

Sv. Karolovi zomrel otec, a on musel — na čas — nechať štúdiu a usporiadať domáce záležitosti, ačkoľvek bol mladším mužským potomkom rodiny. Toto bola pre Karola doba zkušky. Nedal sa vyrušovať touto starosťou o majetok pozemský, z ďalšieho zbierania duševných pokladov. Ato nielen o vlastnú dušu sa staral, ale do tejto doby spadajú aj reformy ním prevedené u benediktínskych mníchov v Miláne, ktorí mimo rúcha, žiadnej inej známky mojich následovníkov nemali. Táto spasná práca mladého levitu nepáčila sa peklu; — a ja som povolil zkušku. Pomocou jedného sluhu, istá nehanebnica úklady strojila lesklému štítu duševnej a telesnej čistoty Karolovej. Ale Karol mojou pomocou skvele obstál: rýchlym a ráznym útokom z pokušenia.

Hľa, tu máš poučenie aj pre seba. Netraf myseľ, keď máš veľa pokušení. Teš sa, že máš proti čomu bojovať! Vieš, čo som povedal svojej služobnici Terézii. Kedysi, keď po ukrutnom boji zarmútená sa mi žalovala, že kde som bol počas jej pokušení: „Hlboko v tvojom srdci,“ som jej povedal. Neboj sa! Keď budeš mojim celý, nikdo ňa nepremôže! Tobiašovi povedané slová ti platia: Pretože si bol prijatý od Boha, bolo treba, aby si bol vyzkúšaný.

Verím, Pane, spomôž mojej nevere! Ale som ja ukrutne krehký! Keby ja bol býval v tom pokušení, čo Karol, bol by isto zhrešil, keby si mi len ty nebol veľmi pomáhal. Pane, veď vieš, ako ešte ľpím na svete. Koľkokrát moje srdce ešte búši po radoostiach sveta! A keď si upovedomím, že ty si nepraješ, aby ich ja požíval, v srdci mi pýcha hovorí o ukrutných, o veľikánskych obetiach, ktoré – vraj tebe prinášam, kdežto som len neužitočným sluhom. Mal by som ti z celej duše ďakovať, že ma ochrániš od blata a hniloby a bezdného pachtenia a zúfaleho zklamania svetských radostí. Koľkokrát som závidel motýľom, voľne poletujúcim, že ich krásu obdivujú, že na nich spočívajú oči pozorovateľov, bez toho, aby bol pomyslel, koľké nebezpečenstvo hrozí motýľu od pozorovateľa, ktorý ho môže chytiť a doniesť o krásu. Koľkokrát som závidel mladíkom sveta ich svobodu, ich víry, ich krásne sirény, ačkoľvek večne by ti mal ďakovať, že si ma od toho všetkého ochránil, tu v múroch tvojej Záhrady, kde tak blízko teba, tebou sa môžem tešiť, pri matnom svite tvojej červenej lampy.

Pane, pomôž sluhovi tvojmu! Pomôž mu povstať z otroctva a vstúpiť do synovstva a dedičstva! Pomôž nechať sklony a nasledovať tvoju veľkodušnú lásku! Pomôž nechať už raz a navždy svet a všetko jeho, a milovať len teba a všetko pre teba!

Noli timere pusillus grex, quia placuit Deo dare vobis regnum! Pokušenia budú, boje budú kruté, ale zvíťazíš, ak mojimi slovami sa budeš riadiť. Snáď mnohokrát pre veľký štrngot zbrane ani nebudeš počuť môj tichý hlas, akým k duši hovorievam, ale preto sa neznepokojuj! Vracaj sa vždy k nohám mojim

úprimne, s každou ranou srdca, veď si človek „ex limo terrae“, nuž nie div, že veľa zemskeho sa prílepí na teba. Len srdce tvoje nech je vždy moje celé, nerozdvojené. Opakujem ti: celé, nerozdvojené! Pozri na Karola! Keď zomrel jeho starší brat, ostal jediným mužským potomkom rodiny. Tu celá rodina dobýjala na neho, aby nechal kňazstvo, aby sa ujal rodinného majetku, aby sa oženil, aby požil slávy a radostí sveta, ktoré sa mu ponúkajú. Ešte aj môj sluha, Karolov ujčok, pápež Pius IV. — vidiac stav rodiny — mu to radil. Ale ja som ináč rozhodol, a ukázal som, že moja vôľa je hýbateľkou sveta, a plány ľudí, čo sú aj veľkí, klesajú neuskutočnené. Karol cítiac sa mnou volaný k oltáru, ostal žulou, a ako len bolo možné, v najkratšom čase prijal rády a sväté kňazstvo. Keď ako kňaz prišiel k ujcovi, a tento sa rmútil nad jeho krokom, tento mu odpovedal: „Svätý Otče, nehnevaj sa a nemrúf sa, pojal som nevestu, po ktorej som už tak dávno túžil.“ Vidiš takto dávam sláviť vífazstvá tým, ktorý sa riadia mojou vôľou.

Imponuje ti veda a práca lekára, inžiniera, profesora, právnik? To všetko je len Martino behanie, proti tomu, k čomu ťa ja volám. Z teba chcem mať Mariu, ktorá si vyvolila najlepšiu čiastku, nikdy nebude odňatá od nej! Odvahu! Zomri a staneš sa niečím! Umieraj tomu všetkému, a ja dám ti sláviť veľké vífazstvá, slávne zmŕtvychvstania.

Pane, ty si podieľ môjho dedictva, ty mi vrátiš moje dedictvo.

V teba som dúfal, nebudení zahanbený na veky!

J. Chladný.

Pracovna.

Pomluva.

Dobrý člověk rád vidí dobré věci. Jest s nimi totiž jaksi spřízněn. Je to sféra jeho zájmu. V ní žije a dýchá jako ve svém živlu. Vydechuje dobrem a proto, kde všude dobro vidí, vždy ožije. Vidí především všude dobré. Proto říkali svatí,

že svět je plný svatých. Viděli vždy nejprve u všech lidí krásné, svaté, dobré stránky. Z nich se radovali a za ně Pánu děkovali, protože v každém dobrém skutku, v každé dobré vlastnosti, všude se klaněli tvůrci toho dobrého paprsku. Proto bývali svatí vždy pojítkem, tmelem mezi lidmi, proto nesili nepřátelství, proto z jejich šlépějí opravdová radost, mír a pokoj se rozlévaly.

Opačně však, kdo je sám zlý, rozšiřuje kolem sebe otravný dech zloby, neklidu. Všude vidí zlé, protože jest ho plný, protože jím jakoby vydechuje, protože jím dýchá. Slídí jako honící pes, kde by mohl přistihnouti své bližní při zlém. Největší donášeči, traviči vzájemných bratrských styků, největší udavači jsou obyčejně osobně velmi špatní lidé. Udávají zlé, ne, aby bylo napraveno, nýbrž aby zasypali své vlastní svědomí, které je obviňuje, které jim mluví o jejich vlastní špatnosti. Udávají zlé, ne, aby byto vymýceno, nýbrž, že jsou sami špatní mají velmi vyvinutý postřeh pro všechny viny a poklesky. Jsou to lidé, kteří najdou vám kacířstvo i ve větě, kterou jste doslovně opsali z Písma sv. nebo ze sv. Otce některého. Potřebují pohoršení, potřebují horliti proti zlu, protože jim je dobře ve špatnosti a ve hříchu a v chybách jako rybce ve vodě.

Proto jsou jako spojité nádoby se špatností. Rozlévají ze sebe jenom špatné. Věční pomlouvači, kterým by den neuplynul příjemně, kdyby něco zlého, něco špatného na své bližní nemohli říci. *Qualis quisque est talis finis ei videtur*: čili, jaký kdo je, takový má cíl, praví Aristoteles. Proto zli žijí ze splášků svých bližních. Divné chuti! Otrava vnitřní, nespokojenost a hnus přirozeně musí naplniti ty zvrácené lidi.

A když již přes největší pozornost nemohou nalézt nic zlého, nacházejí je, vynalézají s pohotovostí až překvapující. Pomluva a nactiutrhání a donášení a udavačství jsou děti jedné matky, vnitřní špatnosti.

Braito.

Brána nebeská.

U některých lidí se nám zdá, že v nich vidíme a tušíme a cítíme přítomnost Boží, že to v nich se nás dotýká Bůh.

Jsou lidé, jichž dobrota jest nám také důkazem jsoucnosti Boží, protože jejich dobrota ukazuje zřetelně na zdroj dobroty vyšší a ještě krásnější. Jsou duše, které vás svou nezištností, obětavostí, krásou prostě strhují na kolena. To jsou duše, které nemusí slova promluvit, které nemusí nic umět, jež ale dovedou umění nejvzácnější, totiž umění svatých a ty duše získávají Kristu. Přicházejí druzí, klidí jejich úspěchy, ale základ byl jinde položen, někdo jiný pracoval zde za ty, kteří dnes sklízají do stodol Páně.

Některým lidem je třeba napřed prožít pravdu, napřed je vyzkoušet, jim cestu vyšlapat. Svatí chápali takto své poslání, aby totiž především svým příkladem naučili lidi Boha milovati. Věděli, že bez něho jest jalová veškerá práce a všechno snažení sebehorlivější, že prvá a základní horlivost apoštolů jest oživit pravdu, dáti s ní zároveň ne kousek, ale celé srdce svoje, aby apoštolská práce byla zalévána vlastní krví.

Krev má větší průkaznou cenu než slovo mluvené či psané. Proto také jeden světec více a jasněji dokázal Boha a jeho pravdám otevřel srdce lidská než deset tlustých svazků apologií a věrouk.

Proto toho především potřebujeme. Bez všeho ostatního se obejdeme, jenom bez svatých by bylo příliš smutno na světě, jenom bez svatých bychom byli příliš rozpačiti před svatými pravdami Božími.

Braitto.

Maska modlitby.

Žádá se při modlitbě sebranost mysli. Špatně se tomu rozumí, jako by tím bylo dovoleno celý ostatní čas rozbíjet v tisícere střepy. Požadavek sebranosti mysli žádá aspoň při modlitbě pozvednutí mysli k Bohu. Ale to jest pouze minimum.

To není plností křesťanského ducha. Není plností navlékati při modlitbě masku zbožnosti. Mnoho lidí staví ostrou hranici mezi život modlitby a život běžný. Té hranice není. Tu si lidé sami stavějí a čpí kacířstvím mravního rozeklání náboženské osobnosti věřícího. Již okolnost, že mnozí lidé považují za náležitost při modlitbě pitvořiti svůj obličej, ukazuje, že modlitba je

v životě jakýmsi cizím, neobvyklým tělesem. Modlitba totiž má být tryskáním z hloubi bytosti, vnitřní potřebou člověka, zaplanutím ohně, který celým životem hoří.

Modlitba má být vyvřením žáru lásky, který celý den, všechny práce, snahy, boje řídí a snaší. Pak nebude modlitba náhlým, nepřirozeným přehnutím života, nýbrž jeho vzepětím, zintensivněním. Aby celý život byl zasvěcen Bohu, aby se práce naše řídila výlučně jeho zákony, aby byla především vykonána dobře a pak křesťansky, co služba Bohu. Sama vzkypí potom naše práce a náš všední život rozletem duše k Bohu. A rozlet ten bude posvěcovat a zúrodnovat naši práci. Práce žijící z modlitby a modlitba zvedající se z práce.

Braitto.

Ošklivost smrti.

V kapli svatojiřského chrámu kamenná socha zvaná Brigitta. Představuje kostlivce, jehož útroby jsou znečištěny hlinou a prolezlé červy a hady. Snad byla ta socha pomůckou rozjímavého života řeholnic. Pohledem na ni si připomínaly marnost a pomíjivost tělesné krásy. A průvodce vypravuje pověst o původu sochy. Žil v Praze sochař. Svedl dívku, zavraždil a tělo zakopal. Čin nezůstal utajen. Po čase nalezen hrob dívky. Soud určil vrahu za pokutu, aby v kameni vytesal podobu své oběti. Učinil tak za jedinou noc. Potom byl popraven.

Socha je výmluvná. Dekorace smrti a hříchu je táž. Hřích je smrt. A hřích je ohavnost. Stojíte před Brigittou. Vidíte pravou podobu člověka. Co vám praví ta podoba? Snad vám uvádí na paměť formulky učených hlupáků, že smrt je ukončení oxydačních procesů a začátek chemické transformace? Že je to účet z přijatých kalorií, jehož hrůzu je dobře zmírniti injekcí nebo narkosou? Že by smrt zkrásněla, kdyby se mohlo umíratí docela asepticky?

Ne, tato podoba vám praví, že ve smrti není krásy. A praví vám, že smrt jen jedna jest. Ne ta, jež jest časným odloučením od těla, ale ta, jež jest věčným odloučením od Boha. Ne ta, v níž pomíjí krása stvořená, ale ta, v níž duše se hříží v pro-

past tmy tmoucí, aby v odsouzení svém patřila na její oškli-
vost nekonečným pohledem po celou noc věčnosti a nedočkala
se ni rána — ni smrti.

Dominik Pecka.

Políbení.

Jazyk se modlí : chléb *náš*, ale zuby říkají: chléb *můj*. Co ukousnuto, jest již moje. Sobecky to chráním ohradou tvrdých zubů, jež zapadají do sebe jak tvrdé závory. A v následující chvíli již hltám ukousnuté sousto a zcela si je přivlastňuji.

Zuby prozrazují nenávist. Někteří lidé kousají své protivníky. V tom je cosi nelidského a odporně dravčího. Zuby značí nelásku. Smyslovým trestem pekla bude nejen pláč, ale i skřipění zubů.

Zuby slouží člověku při řeči, pravda. Mluvíme-li, tvoříme pomocí zubů sykavky : s, z. Není-li to sykot hada, který tak napodobujeme ?

Co značí tedy zuby ? Sobectví, nelásku, dravost, ďábelství, peklo.

Ústa zavřená. Rty klidně zakrývající zuby. Mluva úst zavřených jest : láska, mír, nebe. Mluva úst zavřených je políbení. Člověk, jenž libá, nemluví. Snad proto, aby v slovech jeho řeči nezasykly zrádné zubnice. Snad proto, že jeho srdce překypuje nevyjádřitelnou přemírou lásky.

Políbení je posvátný květ ze zahrad mlčení, neporušitelnosti, tajemství a samoty. A přece za dvěma se tisknoucimi se rty se skrývají tvrdé a ostré nástroje nenávisti a hněvu vsazené do silných čelistí.

Ponechme pansexualistům tvrzení, že políbení úst je sublimace libidinosní funkce, kterou měla ústa v době dětství. Může býti, řekneme Sigmundu Freudovi, ani my nejsme proti sublimacím a víme, co znamená slovo sublimace : zduchovnění, zjemnění. Avšak jsme symbolisty, ne fisiology.

Políbení je mírný dotek zavřených úst. V těch ústech jsou zuby, dravé, nelitostné, nesublimované. Pravíme tedy, že políbení je věc podivná a krásná.

Políbení je *pax*. A kněz, prve než přijímá Tělo a Krev Páně,

libá jáhna, jáhen nese jeho políbení ostatním účastníkům oběti.

Zákon Kristův může být vyjádřen jediným slovem : láska. A to jediné slovo může být vyjádřeno beze slov jediným symbolem, políbením mlčících úst. *Dominik Pecka.*

Přelud štěstí.

Zdraví se nám zdá být zřejmostí. Pascal praví, že nemoc je náš přirozený stav. Zdraví je milost, nezasloužený dar. Jsem zdrav. Zdá se mi, že se to rozumí samo sebou. Nedovedu odhadnouti svého štěstí. Neumím ocenit dar Boží. Kdyby dnešní zdraví předcházelo deset let nemoci, jak šťastným bych se cítil ! Jak vroucně bych Bohu děkoval !

V nemocnici leží invalida. Chybí mu noha a ruka. Dosud jsem byl vesel, říká, ale teď se mi kazí i druhá ruka. Kdyby někdo zázračně uzdravil tohoto ubožáka a on se neradoval a svému uzdraviteli neděkoval, nevím, je-li na světě člověk, který by ho za to nekáral.

Hle, oč většího pokárání jsi hoden, než by byl on ! Většího proto, že máš odedávna zdravé ruce i nohy. A přece se chmuříš.

Básník praví slečně : Slečno, vy se mračíte, že dnes celý den prší, ale copak má říkatí tahle jepice — té prší celý život ! (Seifert.)

Kde je příčina, že se nedovedeme radovati ze života ? Snad v nedostatku fantasie. Neumíme se vmyslití a vcítití v postavení lidí vskutku nešťastných. Snad v nedostatku daru pozorovacího. Nevidíme, že je kolem nás tisíce lidí, kteří nám mohou závidětí. Dvě oči mající člověk je šťastnější než člověk jednooký. A jednooký je šťastnější než slepý. Taková je stupnice lidského neštěstí. V té stupnici přijdete až k Heleně Kellerové, která od dvou let je slepá i hluchá. A vystudovala universitu. A praví, že se nikdy necítila nešťastnou.

Kdo je tedy nešťasten ? Není to záhada. Nejsou na světě lidé nešťastní, jsou jen lidé nevďeční.

Pouhé jsoucno již je velikým darem. Pouhé jsoucno bez světla, bez zvuku, bez pohybu. Svatá Marketa Marie Alacogue se stydí, když přirovnává své lidské srdce k Srdci Páně

— černý, znetvořený atom k Slunci bez skvrny. A hle, ten černý, znetvořený atom žije a bije !

A to je štěstí — býti černým, znetvořeným atomem — který však není zapomenut v prostorech vesmíru a který je milován.

Domínik Pecka.

Žeň.

Z duchovního života.

Milým překvapením jest vkusné vydání něm. překladu knihy nedávno svatořečeného JANA EUDES: *Das göttliche Herz Jesu*. Knížka jest učebnicí Lásky Ježíšovy. Psalo ji vroucí kněžské srdce, apoštol úcty a lásky k Ježíši. (Laumann, 1931, cena Mk 2'25.) Jakoby doplňkem vyšlo v témže nakladatelství *Eucharistisches Herz Jesu*. (Cena Mk 1'75.) Dílo vyšlo před časem anonymně ve Francii a postavil se za ně P. Garrigou. Není to nasládlá knížka, nýbrž pravdivé a hluboké řádky o lásce Kristově k nám. Je-li prvá knížka učebnicí lásky k Srdci Spasitelově, jest toto dílko něčím jako čítanka.

Zaznamenáváme další dvě novinky o Srdci Páně: HERVIER: *Le coeur de Jésus d'après l'Évangile*. (Bonne Presse, Paris, 1931, str. 140.) Synthesa lásky Ježíšovy tak, jak se jeví v jeho slovech a v jeho činech v Evangeliiu.

Daleko cennější knihou jest dílo: KANTERS: *Le coeur de Jésus dans la littérature chrét. des douze premiers siècles*. (Beyert-Aubanel Père, 1930.) Neměli jsme dosud této encyklopedie tak potřebné a tak důležité, jež ukazuje na starobylost a životnost této pobožnosti. K rozjímání se hodí převelice i k podepření kázání o Srdci Páně.

Jako doplněk bych přičlenil dílo: *Le B. Claude de La Colombière*. (Paris, Edition Spes, 1929.) Jest dojímavé a poučné pročitati tyto intimní zápisky a rady duchovního života velkého horlitele pro úctu k nejsv. Srdci Páně.

Uhledné knížky P. FELICE DI ROMA: *Nell' amore è tutto*. (Società internazionale editrice.) obracejí se přímým tónem, tónem teplým a přece ne sentimentálním k duši, která chce opravdu Boha milovati, jak by měla milovati Boha, sebe a bližního. Vyšlo pět vkusných svazečků, které jsou dobrou přípravou k rozjímání, v nichž zpovědník najde dobrá zrnka pro své svěřené duše.

Duchovní život se často nazývá životem z víry, aby totiž

víra se přelila do všech našich zásad a činů. Tomu učí výtečná kniha: RIONDEL S. J.: *La vie de Foi*. (Lethielleux, Paris, 1931, str. 365, cena 18 frs.) Víra jest prvním spojením mysli s Bohem, jest proto nutným podkladem celého duchovního života, jenž směřuje ke spojení intimním s Pánem. Nauka jest pevně stavěna, solidně theologická, sloh jasný nezahluje, nýbrž osvětluje svaté pravdy. Divím se, že kniha, která líčí celý život víry se všemi těžkostmi, zkouškami až k vrcholům života z víry, celkem zapadla v duchovní literatuře.

Podobně doporučuji BARTMANNOVO resumé věrouky: *Grundriß der Dogmatik*. (Herder, 1931, str. 257.) Toto jest kniha pro laika, který chce mít stručný přehled o katolické theologii. Přehled Bartmannův jest vyhovující způsobem i věcně, jest vyčerpávající látkou a při tom přístupný a srozumitelný. Přesně udává, jak která nauka theologická stojí k učitelskému úřadu církve.

Na to navazují dílo Peckovo: PECKA, *Oheň na zemi*. Naši čtenáři znají již dobře jméno Peckovo, které jest jim zárukou zrna dobrého a výživného. Náboženský život jest tu ozářen v pěti dílech skvělým barvitým slohem Peckovým, jenž dovede najít v pravdě, kterou všichni suše přejímáme, jiskření, krásu, která vábí, přitahuje. Kniha jistě přispěje k oživení duchovního náboženského života. (Francel, Praha.)

R. LINHARDT, *Unser Glaube*. (Herder & Co. Freiburg, Br., str. VIII a 350, cena kart. Mk 5'20.) Jako jsme dosud byli zvyklí vážit si Linhardta jako duchaplného a výmluvného duchovního řečníka, tak nyní pozdravujeme obratného theologa a se zvláštní radostí tomistu. Jeho nejnovější dílo je zrovna souhrn pouček Summy sv. Tomáše Akv. v moderní úpravě. Je určeno za četbu pro inteligenci, ale prokáže veliké služby i duchovním. Neboť v těchto zdánlivě suchých článcích hoří jeho Bohem zapálená duše.

—es—

Pro vychovatele noviců možno odporučiti tři novinky, vyšlé u Téqui. Paříž: *Tempéraments et caractères de Novices, Avant la vêtur et la profession, Les novices*. Dílka jsou prostá, vyšlá z praktické zkušenosti a proto tím cenná. Protože není mnoho knih pro výchovu řeholních noviců, bude tato serie knížek anonymního skromného spisovatele dobrou a vítanou pomůckou.

Z života svatých můžeme upozorniti na nový německý *Život sv. Pavla z Kříže*. Sv. Pavel z Kříže jest zakladatelem pasionistů. Tento řád, který blahodárně působí v Itálii, v Anglii a v misiích, jest u nás neznámý. Snad tato kniha upozorní jak na světce, který hořel neuhasitelnou láskou ke kříži, a

tak k jeho řádu, jenž chce vzpomínkou na utrpení Páně lidi přiváděti ke spáse. (Laumann, Dülmen.)

Klasické dílo jesuity, starého mistra duchovního života: GROU: *Die Schule Jesu Christi* (Alphonsus Verlag, Münster, 1931, dva díly po 400 stranách.) Kniha jest neobyčejně laciná. Vázané dva díly stojí 80 Kč. Grou vedl sta a sta duší a zůstalo po něm svatě dědictví zápisků, listů a hlavně osvědčených duchovních knih. Spisovatel dává čerpati duchovnímu životu sílu, světlo, cestu a poučení z pramene nejlepšího, ze života a z učení Ježíše Krista. Je to metoda nejlepší. Celý duchovní život je tu soustavně rozvinut ve světle Kristova příkladu a jeho učení. Pravá mistrovská škola duchovního života, bez sentimentality, věrné zrcadlo, jež dovede každému věrnou jeho tvář vykreslit. Kniha pro exercicie a soustavnou duchovní četbu.

Dlouho dá se rozjímat z drobného sešitu, jenž jest dalším číslem *Florilegium patristicum* (Fasc. XXIX, nakl. Hanstein, Bonn, 1931, str. 40, cena 1'80 Mk). S. ANSELMÍ: *Proslogion*. Svatý Anselm rozjímá o Bohu a učí člověka rozjímat o tom, o čem se rozjímat vlastně má nejvíce, o Bohu. Poučuje o Božích vlastnostech a ze všech dovede duši povzbudit a zahřát.

Dobré náměty k rozjímáním dává knížka: KREUSER: *Aus Apostelherzen*. (Laumann, Dülmen, 1931, stran 112, IV. díl.) Knižka jest v kapesním formátu a čerpá z epistol perly pro duchovní život. Rozjímáním jsou opravdu cenná a praktická. Kněz jich může použít ve vlaku, na cestě do školy a pod.

Skvělou apologii církve nakreslil švýcarský biskup BÉSSON: *La route aplanie* (Genève, Jacquemoud). Biskup Besson je velký apoštol modlitby za sjednocení církví. Byl nucen napsati tuto knihu, když vyšla ve Švýcarsku kniha pastora Dubuise: *Le voile déchiré*. Kniha chtěla býti popravou katolické církve. Besson sleduje založení a život církve katolické krok za krokem klidně, bez falešné apologie ukazuje pravdu o církvi, jež jest její nejlepší apologií.

Jubileum sv. Antonína oslavilo nakladatelství „Ars sacra“ v München krásným obrazem, který potěší všechny ctitele světcovy, kteří chtěli mít krásný jeho obraz. Autorem je malíř Spüttl. Od malých obrázků po 3 fenicích možno dostati i nástěnný obraz za 5 Mk.

Z různých poli.

BALLS HUGO *Weg zu Gott* (Kösel Pustet, München, 1931, str. 191, cena 6 Mk). Zajímavý život dramaturga nejmoder-

nějšího ražení, který stál v Německu jako otec všem novým i nejvýstřednějším literárním a uměleckým směrům a který se zvolna vrací k prostotě a plnosti víry katolické. Kniha jako život umělce jest neobyčejně poutavá. Jenom v katolicismu, jenom v náručí Božím nalézá uspokojení a spočinutí tento neklidný duch, který prošel myšlenkovým anarchismem k jistotě pravdy katolické.

Kösel Pustet vydali ještě jinou krásnou novinku, totiž kněžský román: MATHAR LUDWIG: *Herr Johannes* (München, 1931, stran 447, cena 2·85 Mk). Něco tak originelního jsem dosud nečetl. Kněžská postava jest tam kreslena tak sytě a věrně. Není to ani sprostáček, ani divous ani ukňouraná panenka. Takové bývají obyčejně slavené tak zvané kněžské romány. P. Jan je tu líčen jako kněz originelně, ale ne směšně zbožný. Celou knihou proniká diskretně jeho snaha býti otcem duchovním celé osadě. Jest neúnavný v rozdávání nejen hmotných, nýbrž i duchovních darů. Kniha jest příkladně katolická a zdravě německá. Kniha bude oasou tiché chvílky pro kněze a laika naučí dívat se správně na duchovního.

DÖRFLER: *Die Lampe der törichten Jungfrau* (Grote, Berlin, 1931, str. 390, cena 5 Mk). Kniha ukazuje Dörflera na vrcholu jeho tvorby. Kniha jedná o dvou čistých a zdánlivě tvrdých dívkách, v jichž životě ale zračí se nejčistší ženství. Kniha jest mistrné dílo jemné ženské psychologie. Zvláště jest velkolepě vykreslena úloha ženy jako oběti.

BECKER DR. C., S. O. S.: *Jahrbuch d. Kathol. missionärztlichen Fürsorge* (Missionärztliches Institut, Würzburg) 1931, stran 167. Skutky tělesného milosrdenství otvírají cestu k duším. Proto jest záslužný a cenný úmysl nadšených věřících lékařů pracovati svou vědou pro misie at přímo v misijních krajích nebo odbornou pomocí doma. Německý lékařský misij. spolek vykonal již mnoho; proto vítáme jeho zprávy, které jednak poučují o nemocech a o zdravotní práci v misiích, jednak informují o životě spolku a získávají mu přátele. I odborné zprávy jsou psány přístupně, takže celá ročenka může zajímati každého.

I. F. P.

GERTRUD LE FORT: *Die letzte am Schafott*. (Kösel Pustet, 1931, str. 138, cena 4·50 Mk). Novinka Le Fortové kreslí mučednictví karmelitek z Compiègne za revoluce. V knize jest dobře vyrýsována myšlenka a podstata křesťanského mučednictví. Proto, ač se jedná o historický román, jest kniha dnes znovu časová.

NEUMANN: *Prostonárodní náboženské hnutí*. Podtitul ukazuje již na velký význam této knihy. Kniha totiž jest zpra-

cováním dokladů konsistoře královéhradecké. Autor věnoval pozornost tak zvané době temna. Kniha přišla velmi vhod dnes, kdy skupině kolem Akordu se jedná o rehabilitaci této doby tak bohaté na nejkrásnější úsilí lidské, totiž na vrácení bratří Bohu a pravdě. Kniha jest neobyčejně zajímavě a dokladově přesně psaná. Prožíváme s ní celou dobu rekatolisace a nalézáme krásy tohoto úsilí, které byly dosud tak frázovitě přezírány. Jsme autorovi nesmírně vděční za toto dílo, jež je více než časové, jež jest dobrodiním. Protože pak jest to kniha historicky stavěná a pravdivá, proto jest též nejlepší apologii. Kniha tato nesmí za žádnou cenu přejíti v zapomenutí.

Kirchliches Handbuch (Gilde-Verlag, Köln) 1931, stran 426. Je nutno mít přehled vykonané práce a stavu sil. Němečtí katolíci mají svou statistickou kancelář, aby je každoročně informovala. Přítomný svazek obsahuje období 1930-31; podává církevní organizaci sv. Stolic, Německa, zaznamenává nové církevní právní zákony a rozhodnutí; podíl na misiích, práce pro školství, karitativní a sociální činnost mluví o veliké činné víře katolíků. Všimá si zahraničních němec. katolíků, řádů, podává důkladnou statistiku nábožen. poměrů v Německu a potom církevní statistiku. Významné dílo úporné práce řady odborníků; máme co závidět. *J. F. P.*

BARDY G.: *L'Afrique chrétienne* (Bloud & Gay, Paris, 1931, str. 56, cena 5 frs). Bibliothèque catholique illustrée přináší pěknou informativní knížku o dějinách dnes misijního, kdysi čistě katolického území severní Afriky. Dílko podává celkový přehled, ale dostačující a působící řadou obrazů a duchaplným výběrem látky.

BESSIÈRES ALBERT: *Le Désert fleurira* (Spes, Paris, 1930, stran 240, cena 10 frs), Román dvou čistých a vznešených srdcí, povoláných k apoštolátu v sev. Africe, kdysi křesťanské, dnes mohamedánské. Umístění i děj a jednající osoby úplně překrývají hlavní autorův cíl; kniha má mnoho nadějí na silný, dobrý vliv hlavně obojí studentské mládeže. Opravdu vzácná kniha. *J. F. P.*

CINEK Dr.: *Podstata kněžské ordinace* (vl. náklad, Olomouc). Hodnotě této studie by ublížil, kdo by přehlížel především její účel. Monografie Cinkova je kritickým pokusem o odstranění posledních obtíží, jež dosud překážejí úplnému souhlasu v názoru na podstatu kněžské ordinace. Běží o odchylné názory slovutných dogmatiků kard. Billota a Gutberta. Autorita těchto vynikajících theologů padala dosud značně na váhu při řešení obtíží a neujasněností v proslulé

kontroverzi. Se základny, zabezpečené dnes velmi úspěšně v ohledu historicko-liturgickém, hlavně monografií kardinála Van Rossuma, rozebírá Cinek s přísnou objektivností a kritickou akribií do nejmenších detailů důvody Billotovy a Gutberletovy a pádně prokazuje jejich neudržitelnost. Po této stránce (a v tom tkví jádro monografie) jest studie Cinkova nesporně hodnotným přínosem. Podává obsáhle založené důkazy, jež napomáhají rozptýliti poslední nejasnosti. Další zásluhou studie Cinkovy jest, že důrazně vyzvedá málo povšimnutý poukaz Herwegena (*Germanische Rechtssymbolik in der römischen Liturgie*) o vlivu germánské právní symboliky na rozvíjející se liturgii římskou. Cinek ukazuje, kterak Herwegen, třeba se nezabýval meritem naší otázky, ukázal na jediné správnou cestu v řešení původu obřadného podání bohoslužebného náčiní. S této cesty, která v kontroverzi zůstala téměř dosud nepovšimnuta, osvětluje Cinek vznik významné ordinace ceremonie rituálně-investiturního rázu a doplňuje tak dosavadní důkazy, že podstata ordinace svátostné látky a formy tkví výlučně ve vzkládání rukou a modlitbě. Celkový obraz nynějšího stadia sporné otázky jest objektivní a výstižný. Důležité důkazy starší přezkoušeny a s pevně základny historické, vytvořené dosavadním badáním, rozšířeny a doplněny. O skriptoristické důkazy v kritice odchylných názorů Billotových a Gutberletových neběží. Vzorá formální úprava knihy, jakož i jasné rozřazení myšlenkového materiálu není vadou, nýbrž předností spisu. Snaha poskytnouti jasný vhled do složité sporné otázky i neoborníkům vedla k širší zevrubnosti, ale nezatížila studii rozvlácností. Plastický sloh přispívá, že i neoborníci přečtou studii s živým zájmem. Několik vřelých vět navázaných na dedikaci nejmladší generaci kněžské tlumočí vztah autora k této práci. Cinkovi neběží pouze o příspěvek k rozptýlení posledních neujasněností starého dogmatického sporu, nýbrž i o kus vroucí apologie vznešené svátosti, jejíž pozhnutí bylo u nás tolik zneváženo v době charakterisované útekem mládeže od kněžského povolání i kněžskými apostasiemi. Zaslouhuje ocenění a doporučení.

Dr. Brailo.

DRIVE A., S. J.: *Vers Dieu* (Apostolat de la Prière, Toulouse, 1931 stran 296, cena 8 frs). Panna Maria dává rady svým ctitelům na cestě k Bohu; u hesel: Boha více poznat a milovat, věrně mu sloužit, horlivě jej zvěstovat, jej mít na zemi i na věčnosti, se skupí aforistické myšlenky o duchovním životě. Zásady jsou jasné, prosté, působivé a hluboké, vedou k činům. Vzácná knížka hodná hojného přijetí.

FINN FRANCIS J.: *Milek z Kampionu* (ČAT, Praha). V letošní „Rané setbě“ pokračuje napínavý román dobrodružství mladého studenta; tendence knihy je nevtrhavá a proto zapůsobí. „Raná setba“ je vítanou všem vychovatelům mládeže, doporučujeme ji pro katol. mládež, ročně Kč 15.

GOYAU GEORGES: *Missions et missionnaires* (Bloud & Gay, Paris, 1931, str. 266). Spis vynikajícího franc. historika misíí G. není obecnými dějinami misíí, nýbrž dějinami rozvoje misijní myšlenky a činnosti, potom i misijních řádů. Čtenář si získá dosti úplný přehled misijní činnosti katolické od dob Krista Pána přes apoštoly, benediktiny až ke starším i nejnovějším misijním kongregacím a k misijnímu papeži Piu XI. Goyau spojuje vědeckost s uměním zaujmouti čtenáře pro myšlenku i pro knihu. Řadím mezi nejlepší informativní spisy o misiích.

J. F. P.

Der grosse Herder (Herder, Freiburg) jest název nového německého katolického naučného slovníku. Jen veliké a vlastně mezinárodní katol. nakladatelství Herderovo se mohlo v době hospodářsky nejisté odvážit tak velikého díla. Slovník je rozvržen na 12 svazků a na atlas, tedy ani příliš veliký ani malý. Látka jest velmi účelně uspořádána a podána. Hesla jsou především v němčině, pojednání k nim poučuje stručně každého čtenáře, a kde třeba, podává i podrobné poučení pro odborníka. Shrnuty jsou všechny obory vědění a práce, vědy duchovní, praktické a přírodní, historie, zeměpis, umění; důležitá a významná hesla upoutají rámováním a stručnost v nich není na újmu důkladnému a bezpečnému informování (na př. askese). Velmi cenná jest literatura hesel, která přirozeně uvádí jen nejvýznačnější, především katolická díla. Tiskově jest dílo rovněž na výši doby pečlivostí, zavedením značek místo častých zkratek, obrazová část jest velmi důkladná výběrem i provedením a stále přihlíží jak k poučení teorie, tak k praksi; obrazy a diagramy jsou v textu i na četných barevných přílohách. Jest radostno, že naši nejbližší sousedé mají katolický naučný slovník, který se v žádném směru nemusí obávat soutěže děl neutrálních, je sice psán, pokud lze říci, se zřetelem na potřeby Němců, ale přes to i nám přijde vhod pro svou svěžest, objektivnost a důkladnost a proto, že katolický duch jím vanoucí nás rovněž může ochrániti nesprávného názoru na mnohé věci a události. Upozorňujeme na tento slovník naše čtenáře a oznamujeme, že již vyšel I. díl (lit. A — Battenberg, 1696 sloupců, formát slovníkový) za 32 Mk.

CHARDON G.: *Vzpomínky anděla strážce* (Ed. Smíru, Pře-

rov, 1931, stran 198, cena 12 Kč). Kniha pro nás všechny, neboť všichni máme anděla strážce, ale ne všichni a plně z tohoto těžíme. Autor líčí poslání anděla strážce v celém životě svěřencově, od začátku bytí až do blažené věčnosti, kterak nás anděl životem provází a jak my s ním máme jít. Podání věci upoutává obsahem i formou a hlavně otvírá oči i uši a srdce ke slyšení a milování anděla strážce. Kniha velmi hodná pozornosti všech Hlubinářů.

KELLER PAUL: *Tři prsteny* (Kropáč a Kucharský, Praha, stran 94, cena 10 Kč). K. Vrátný věnuje českému čtenářstvu pěkný překlad Kellerovy novely, jež má podtitul „§ 144 nebo vražda?“ Tvrdý otec supí povahy je ztrestán za vraždy svých nenarozených dětí, za tvrdé rozbíjení štěstí synova s jeho chudou vyvolenou; trest pro otce největší — vymření rodu. Kniha vykoná své, jen jiného, křesťanštějšího zakončení bychom si přáli — i v povídce.

MATTHIESSON W.: *Sankt Martin* (Herder, Freiburg, 1931, str. 76, cena 3.20 Mk). Rozhodně nejtěžším uměním je dobrý a poutavý životopis svatých pro mládež. S. Martin je zdařilé dílo, osoby jednají, děj jde přirozenou cestou, slovo a skizza (Braunova) jsou pro dětskou duši. Nic učeného ani mravokárného, život svatého Martina učí a vede k dobrému. Vzorná náboženská kniha pro děti.

MAILLARDOZ P. CHARLES de, S. J.: *Les sept péchés capitaux de l'Enfance* (Bonne Presse, Paris, 1931, stran 94). Hlavní hříchy, lidské slabosti v dítěti potřebují zvláštní péče rodičů. M. se nespokojuje s pouhým vylíčením nedostatků ani nedává suchých pokynů, nýbrž píše živě, názorně a učí činům a vychovatelské praxi. Drobná, ale cenná knížka.

MOHR J. C. B.: *Die Religion in Geschichte und Gegenwart* (Paul Siebeck, Tübingen, Liefer. 107-109. Tradition-Vergeltung). Podrobněji vypracovaná hesla této části jsou: tradice, smuteční obřady, oddavky, Tridentinum, Československo, sjednocené církve, university, vědismus, zásluhy, dědičnost, odplata. Brzo již bude dílo hotovo a pak podáme celkový referát o něm.

—es—

PHILIPPE ANTONY: *Missions des Pères blancs* (Dillen & Cie, Paris, 1931, stran 146, cena 12 frs). Kongregace bílých Otců a Sester je dilem slavného kardinála Lavigerie, tedy mladá kongregace misijní. Ale jejich podíl na misiích v Africe je již veliký. Philippeova kniha přehledně vypráví začátky novověkých misí v sev. Africe (Tunis, Alžír, Kabylsko a Sahara), již zesnulý zakladatel věnoval srdce i život. Při stručnosti našel autor jistě příležitost k významným drob-

nostem, které brání suchopárnosti. Dílo cenné, řada dobrých reprodukcí je dobře volena. Nejživější fantasie nestvoří román, který by se vyrovnal pravdě o misiích mezi mohamedány.

Revue d'Histoire des Missions (Spes, Paris). Vedle řady lidových misijních časopisů vydávají Francouzi i odborný vědecký čtvrtletník věnovaný misijním otázkám. Mezi spolupracovníky revue jsou všichni hlavně francouzští odborníci — Goyau, Pinon, Brou, msgre Guébriant, msgre Boucher, Lessourd atd.. Důkladné a spolehlivé články týkající se především dějin i přítomného stavu misii, ale přiměřeně cíli revue je pamatováno na veškeru teorii a praxi misí. Biografie a přehledy tvoří důležitou část, rovněž pečlivě řízenou. Ročně 50 franků,

RIGAULT GEORGES: *L'Institut des Frères des Écoles chrétiennes* (Grasset, Paris, stran 246, cena 15 frs). Úkolem Grassetovy sbírky monografií o řádech jest informovati čtenáře o vzniku a o duchu jednotl. řádů či kongregací. Rigaultovo dílo (10. vyd.) je věnováno Školským bratřím. Po kapitole o osobě zakladatelově — svatém Janu de la Salle a o začátcích kongregace, následují velmi zajímavé kapitoly o řízení kongregace, vyličení bratrova dne a jeho celého řeholního života. R. má rád Školské bratry, proto o nich píše s láskou a budí lásku a úctu k řeholi tolik o církev zasloužilé.

Stimmen der Zeit (Herder, Freiburg), vychází v 62. ročníku v novém rouše. Jedna z nej přednějších německých katolických revuí, kterou založili a řídí OO. jesuité. Revue, která podává katolické stanovisko ke všem důležitým otázkám. Z prvního čísla pro příklad: Lippert — Der Kollektivismensch; Pribilla — Ideal und Wirklichkeit der Familie; Noppel — Winternot und Arbeitskrise; rozhledy (O České Lize Ofensorů) a zprávy o knihách doplňují hlavní články. Půlročně 7·20 Mk.

SMETÁČEK. *Kozák, Rádl, Hromádka*. (Naklad. Čin, Praha, 12 Kč). Analyse náboženského názoru uvedených myslitelů. Moje poznámka: Kdo chce o náboženství psát, musí je sám mít, jinak nemůže vůbec býti náboženství ani přirozenému, ani rozumářskému práv. Autor spisku odmítá Hromádka v tom, kde jest pozitivně theistický. Proto ta má poznámka. Křesťanství z Krista jest příliš vznešenou skutečností, než abychom se mohli dnes zdržovati jeho dokazováním.

Handbuch der Philosophie, 32—33 Lieferung. Von Prof. Dr. BERNHARD GROETHUYSEN: *Philosophische Anthropolo-*

gie (Teil II-III, Abtlg. III., Beitrag A, Oldenburg, München u. Berlin, 1931). Namen- und Sachregister zu Abteilung III, bearbeitet von Prof. Dr. Fr. Seifert, München. Informativní kolekce celé filosofie ukončuje těmito dvěma sešity třetí velký díl celého díla: *Mensch und Charakter*. Obsahuje v sobě celou filosofii s historickým přehledem jednotlivých otázek a problémů. To je velká výhoda této sbírky, že důkladně informuje o filosofii všech věků. Hodnocení jednotlivých období nejsou vždy správná! Zdůrazňuje se vždy kontrast mezi náboženským pojmáním člověka a mezi lidským a přirozeným pojmem, který nastává renaissancí. Náboženství znalo od počátku i lidskou a přirozenou stránku lidskou, kterou však chtělo zůslechtiti. Stačí znáti přesnou analýsi duševních schopností scholastické filosofie, abychom se přesvědčili, že pojem člověka nebyl mytický, nýbrž přirozený, celý, obsahující vše lidské i božské, co se v člověku ukrývá.

WEISER FR., T. J.: *Syn bílého pohlavára* (Birnbäum, Brtnice) 1931, stran 52, cena 3 Kč. Spisovatel svádí mladou fantasií k dobrodružství, které je proniknuto křesťanskými myšlenkami. Oblibátní Indiáni, stateční misionáři a jejich přátelé v prvních dobách misí. Toto dejte svým mladým, je lepší než cokoli jiného.

Dr. R. W. Hynek doplňuje náš literární referát následujícími knihami: ALBERT SCHWEIZER: *Die Mystik des Apostels Paulus* (Verlag Mohr, Tübingen, 16 Mk). Znamý filosof, lékař, profesor theologie protestantské, misionář v Kongu a virtuos na varhany v jedné osobě, podává s velkým pochopením rozbor mystiky tohoto církevního velikána. Jest sice leckde protestantsky zabarven, ale mystické pochopení Krista Prostředníka jest vskutku jedinečné.

LUCIANO BERRA: *Maternitas Divina* (Vita e Pensiero Milano, nakladatelství Katolické university). Kniha nádherně rozbírající dějinně i ideově úctu mariánskou, jak ji laik věrlého náboženského citu plně může prožívat. Zajímavé jest, že látku k jedné překrásné meditaci čerpal autor z náhodného momentu své kratičké návštěvy v Praze.

LUCIANO BERRA: *Augen, die den Heiland sahen* (Verlag Laumann, Dülmen in Westfalen). Skvostný překlad vskutku básnického díla autorova z italštiny, líčící dojmy jeho z Konnersreuthu. V italštině došlo několikerého vydání právem.

Ke konci roku.

Mezi našimi čtenáři jsou různé stupně.

Jedni čtou Hlubinu proto, že to snad patří k jakémusi bon-tonu duchovnímu. Takoví jsou se vším spokojeni, všechno se jim stejně líbí, jako stejně je nechá chladné.

Pak přijdou ti, kteří v ní hledají některá jména. Těm všechno ostatní jest dokonale lhostejné a smysl Hlubiny naprosto cizí.

Jiní zase mají prostě Hlubinu rádi. A jsem sám šťasten, že těch jest většina. Že vyváží ty, kteří odbírají Hlubinu, jenom aby se nad ní mohli pohoršovati, než aby mohli na její chyby upozorňovati ty, kteří ji nemají rádi, neb kteří ji pohrdají.

Bohudíky, že většina čtenářů tvoří rodinu. Jednu rodinu. Je to viděti při schůzkách, je to viděti především při exerciciích, jež bývají vždy tak četně navštíveny.

Jací jsou toto čtenáři? Nejsou se vším spokojeni. Jakmile něčemu nerozumí, jakmile se jim něco nezdá, ihned reagují, dotazují se, chtějí vysvětlení. Hádají a rvou se s revui, kolikráte ji odhodí, ale zase zvednou. To chceme. Býti časopisem, který dává něco pro život, který nezůstává potlaštěným papírem.

To jsme sledovali celý rok. Dáti především praktické a konkrétní pokyny pro náboženský život. Pro život podle náboženství. Zda jdeme dobře či nesprávně?

To jednou jenom Pán posoudí. To mohou rozhodnouti jenom ti, kterým Hlubina v duchovním životě něco dala. A že jich není málo, o tom mohu ujistiti. Ty nakonec jenom chceme míti mezi svými odběrateli, kteří by našli správný poměr k této revui, jež chce míti zvláštní život, totiž v duši a ne v almarách a policích na knihy.

Všechny pokusy o tak zvané obrození, které postupují cestou jenom organizační, jenom vnější, jen „akcí“, musí zklamati. musí ztroskotati, jestliže nenaučíme lidi obléci Krista prostě, naučiti je jednoduše konati to, co Bůh chce. Křesťanský život

jest vlastně velmi jednoduchý a znamená věř a žij podle věřeného. Aby tvé náboženství z mysli a ze svátečního postoje přešlo v život, v každý krok tvůj, do všech tvých zásad, do celého života tvého.

Toto jest snaha naše a toto chce též určovati cestu naši.

Jestliže jsme vám co dali v tomto ohledu, pomodlete se za nás a proveďte to, co jste uznali za potřebné pro svůj život.

Redaktor.

Kristus Král.

(Kurs o Ježiši Kristu, 10.)

Nemáme krále, máme císaře.

Do věků ještě nedoznělo toto volání vzpoury proti Ježíši Kristu. Hleďte si jaké chcete důvody, proč se vzbouřily národy proti Bohu a proti Pomazanému jeho, a nenajdete nakonec jiného důvodu, než že to od věků volá peklo, peklo, které nenávidí, které neumí než nenáviděti, a jež za sebe nastrčí ubohé svedené lidi.

Snad se to bouřil ďábel proti tajemství Vtělení, když volal, že nebude sloužiti, že nebude se klaněti Bohu vtělenému, spojenému s člověčenstvím. Nechť již je to jakkoliv, nenávisť, již jest jenom peklo schopno, zatvrdil se kníže temna nad láskou Boží.

A pronásleduje ji všude, kde shlédne její zlatý paprsek.

Proti Bohu Láске stojí do věků ten, který milovati nedovede, nemůže, který sice není nenávist sama, protože neexistuje absolutní zlo, ale který Bohu a lásce jeho vypověděl boj strašný a nesmířitelný. A velké tajemství moudrosti a síly Boží, že právě tímto bojem, právě jeho služebnictvím, proti němuž se tak peklo vzpíralo, bylo uskutečněno Vykoupení, láska největší. Čin ďáblův a jeho sluhů byl a zůstal hříchem, ale Bůh dovedl toho obrátiti proti svému nepříteli, protože v tom jest právě velikost Boží a jediný důvod, proč dopouští zlo, že totiž je tak

mocný, že dovede z každého zla ještě větší dobro, než bylo dobro zlem zmařené, vydobýti.

Láska nejvyšší a proto nejtvrdší a nejzoufalejší útoky se strany toho, jenž cítí, že zde jest jeho celé nebezpečí. Proto věčně skrčen číhá nepřítel lásky za křížem, aby co nejvíce těch, za které Kristus lásku svou na kříž přibil, jemu odcizil.

Ale právě to ukazuje, že jediný Kristus je Králem lidských srdcí, že jediné jemu lidská srdce patří. Všichni nepřátelé Kristovi, všichni lidé neuvědoměli, zlí, špatní, mali a malicherní věčně se budou proti němu bouřiti. Právě ale tím prokazují, křičí, že On jest Králem. A čím více Kristu odpirají, odpiřejte si, rouhejte se, skřípejte zuby, vše to jest vám málo platné, to vše ukazuje, že ničeho jiného se hřích a špatnost a zlobanemusi báti než jeho. Proto on je Králem. Je a čím více mu budete království odpirati, tím více toto království jeho provoláváte.

Tedy Král jsi Ty? Král Ježíš, protože jest Bohem.

Zůstal Bohem i jako Kristus, Bohem, jemuž všechno patří, jemuž všechno musí sloužiti. Bůh má absolutní právo na celého člověka, na všechny jeho schopnosti, na všechny jeho dary. Jenom jemu smíme sloužiti, jenom jemu musíme sloužiti, a to čím dále tím dokonaleji. Nemá celý náš život jiného smyslu, než aby se celý poslušností přetvořil v klanění, než aby celý sloužil Bohu plněním jeho vůle, kterou má s námi. A proto i ti, kteří se rouhají Bohu a pyšně mu odpirají jeho vládu, když nechtějí sloužiti jeho lásce, musí sloužiti jeho spravedlnosti, jež již zde trestá ty, kteří se mu protiví. Bůh nechá člověka využití jeho vzpouru, dá mu užiti hořkého ovoce jeho odporu. Když se lidé v křečovitě nenávisti, zášti, nepřátelství, v dokonalém sebezotročení hmotou a smutkem země sami sebe a mezi sebou požírají, zakoušejí slova Páně k Šavlovi: Bude ti tvrdé vzpírat se proti ostnu. Králem jest Ježíš. Králem plností své milosti. Svatý Tomáš krásně o tomto království Kristově pojednává, když mluví o Kristu jako hlavě lidstva. V osobě věčného Slova byla spojena přirozenost lidská s přirozeností božskou a proto jeho člověčenství bylo nesmírně posvěceno. Proto je Kristus

hlavou naší, hlavou pro plnost milosti, milosti vtělení a všech ostatních milostí. Protože jsme měli z jeho plnosti všichni obdržeti, proto byl plný. Plný milosti. A hlava naše. Proto plný, že hlava. Naše hlava. Král milostí a darů. Král, který chce kralovati rozdáváním této plnosti milosti, stálým posvěcováním všech, kteří byli dětmi hněvu a v něm se stali dětmi lásky Boží. V něm totiž voláme k Bohu Abba, Otče!

Z Ježíše dostalo se nám všech milostí. Ani jedna není z nás, všechny jeho působením, všechny pro jeho zásluhy. Milost základní, totiž posvěcující, vytryskla z jeho otevřeného boku, z jeho oběti na kříži. Jim dostalo se nám všech darů Božích, v něm přijal nás Otec nebeský za své děti. Z Krista jako z hlavy rozlévá se život milosti, život Boží, jehož jsme milostí účastní, jím přetéká do naší duše.

Proto jest Králem všech, které Otec miluje, které Otec přijal za svoje děti, protože jest prvorozený mezi bratřími.

Král náš, protože nás koupil svou krví. Nikdo za nic nedal takovou cenu jako Syn Boží. Pro spojení jeho člověčenství se svatým Božstvím všechny úkony Jezu Krista měly nadpřirozenou, nesmírnou, věčnou cenu, a proto každý úkon Ježíšův byl nesmírnou láskou přijat od Otce nebeského. Koupil nás, vydobyl nás na pekle, jemuž jsme vydáni v područí prvým hříchem. Kristus zaplatil dokonalou, naprostou poslušností, jež byla pravou obětí, jakou první lidé nechtěli Pánu přinést, tu poslušnost, o které později praví k Židům, kteří jako by chtěli Boha umluviti a ošáliti nesčíslnými oběťmi, z nichž ale vymizela duše: „Poslušnost chci a ne oběti.“

Dal všechno za nás, žil a zemřel v opuštěnosti, nepochopení, nenávisti, bídě a pronásledování. Nic si nenechal, všechno dal, i Matku na kříži nám dal, svůj bok svatý otevřel všem dokořán.

Není to Král lásky svaté, nepochopitelné, Král, jenž nás vyvedl z temnoty hříchu, jenž nám zjednal sílu nehřešiti, proud milostí darů svých, jenž nás smířil s Otcem, což jsme nemohli ze sebe dokázati, svíjejíce se marně ve svých hříších?

Tedy Král jsi Ty?

Ale království mé není s tohoto světa.

Kolik vtipných lidí chtělo se skrývati za Ježíše, odítí jeho láskou svou hltavost, svou ješitnost a pýchu. A království Ježíšovo nikdy se takovým lidem nepodařilo uskutečniti, nikdy se jim nepodařilo Krista zpolitisovati, protože všechny pletichy Pán jednou roztetnul s hanbou těch, kteří osud církve chtěli spojovati s královstvím tohoto světa.

Jiné jest království Jeho. Řekl: Já jsem na to přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě, abych plnil vůli Otce mého, jenž je v nebesích. Toto je království Kristovo. Zde je hledejte, v lásce Kristově, v pravdě jeho a v životě podle této pravdy. Všechno ostatní jest přelud, všechno ostatní jenom zatemňuje poslání Kristovo, všechno ostatní je nepřítelem pravého Kristova království. Pravdou Boží přišel Ježíš nasytiti duše lidské, pravdou Boží přišel je vésti. Proto tam hledejme Krista, aby jeho pravda zvítězila, aby se svět naplnil pravdou jeho, aby přestal býti světem. Přetvořiti svět pravdou Kristovou tak, aby nebyl světem, tak, aby bylo jeho království ve světě, ale ne se světa, nebylo hledáno a dobýváno jeho zbraněmi a jeho cestami.

Království jeho pravdy. Co se po ní napachtilo lidstvo, aby vědělo, kam jde, jaký jest smysl jeho života, jaký jest smysl bolesti a smrti. Toto jest království Kristovo, přivést k Otci jako k poslednímu cíli, z něho posvětit život, podle něho všechno v člověku a kolem něho zaměřiti.

Proto ve svém srdci hledejte království Kristovo. Aby jeho pravda stala se životnou, aby jeho pravda přetvořila celý váš život, každý váš krok, všechny vaše zásady, abyste nehledali nakonec nic jiného než Boha, aby on prosvítil svou vůlí a svou pravdou i nejtajnější záhyb vaší bytosti. Není k tomu třeba, abychom si stále opakovali a říkali. Bůh chce od nás klidnou službu, službu, jež mu odevzdá celou duši, celý život a pak ví, že jest Boží všechno, co přijímáme v životě a co z tohoto života poctivě vyzískáme. Je-li Kristova pravda vtištěna do bytosti naší, řídí již samočinně všechny činy naše.

Ze srdcí našich, jednotlivců, vyjde vítězný pochod Kristův

světem. Chceš, aby přišlo království jeho. Postav je v srdci a v životě svém. To jest základní a první krok pro všechny, kteří po tom touží, aby Kristus přišel a vzal si slávu království svého, jež mu patří. Neztrácej tolik času, abys plel koukol, nýbrž věnuj spíše ten čas tomu, abys byl svatou, bohatou pšenkou, pšenkou, která udusí koukol.

V nás jest již království Kristovo.

To jest smysl duchovního života, to jest smysl naší snahy, celé Hlubiny, obláci Krista, dáti zvítěziti jeho lásce a pravdě v celé duši, v celém životě svém a pak učiniti všechno vším, co nám tato pravda a láska na prostředcích a zbraních dává, aby Kristus i kolem nás všude kraloval. Přijdi, Pane Ježíši, přijď!

P. Silv. M. Brailo.

Bud' nám cestou přímou...

Na křižovatce před Cařihradem stávala v prvních stoletích mariánská kaplička, které říkali „Maria ukazující cestu“. Když probíráme památky křesťanského smýšlení starých dob, setkáváme se s tím přesvědčením krok za krokem. Na příklad v oné antifoně Ave, stella matutina je popsána celá duchovní cesta s Marií Vůdkyní: „Bud' pozdravena, hvězdo jitřní, léku proti hříchům, kněžno a královno světa; jediná hodná jména Panny, proti střelám nepřitele nastav štít záchrany, znak tvé moci; ó vyvolená snoubenka Boží, bud' nám cestou přímou k věčné blaženosti.“ — V jiných památkách čteme o Marii lodičce, bráně nebes, bezpečném přístavu, hvězdě jitřní a mořské, věži, útočišti a jiná jména, jež vesměs mluví o Marii jako vůdkyni na duchovní cestě i vůbec na cestě lidského života.

Povšechný pohled na život a význam Matky Spasitele světa ukáže, že nemůže býti jinak. „Já jsem cesta,“ prohlásil vtělený Syn Boží. Jeho cestu provázela Maria, byla s ním jako jitřenka na začátku jeho života, provázela ho jako mořská hvězda na jeho cestách, když duším ukazoval pravou cestu a

za ni bojoval. Viděla jeho cestu i cesty duší i cestu, na kterou on chtěl duše uvést. Matka provázela Syna. Byla jemu průvodkyní, jež jeho lidské duši mnoho dala. Dávala ulehčení cesty jeho od jesliček až do posledního kroku ze života těla do smrti. Ale také sama se učila, musela se učit, protože to učení se jí naskytovalo samo.

Přímá cesta k cíli předpokládá dobrou znalost cíle a jeho významu, jeho ceny a jeho krásy. Vyžaduje znalost a zkušenost v prostředcích k dosažení cíle. Ukládá obezřetnost vůči skutečným a možným překážkám na cestě. To všechno nikdo po Spasiteli světa tak dobře nepoznal jako Matka Spasitelova, provázející ho na jeho cestě za dušemi a s dušemi.

Poznala cenu a krásu cíle. Když tak blízko byla Božímu Synu, jenž je cílem lidského putování, poznala, jaká je blaženost býti jemu již tak blízko, jak blízko mu byla ona. A věděla, že blízkost jemu jako cíli života je mnohem větší, mnohem pronikavější a proto mnohem blaženější. Proto když ztratila Ježíše po dvanácti letech života s ním, hledala ho usilovně tři dni, a byla by ho hledala s největším úsilím tři leta, protože věděla, co je život s ním.

Jestliže Pán svým apoštolům musel říci teskné slovo, že ho těžko chápou, nemusel si to o své Matce nikdy pomyslet. Nikdo tak rychle, ani tak dokonale nechápal jeho myšlenky, jako Maria. Proto pochopila i zdánlivé odmítnutí a pravila: „Cokoli vám řekne, učinite.“ Rozuměla cestě, na kterou chtěl vést lidské duše, rozuměla všem prostředkům, které jeho srdce vymyslelo, znala je, znala jejich ducha, znala jejich souvislosti a jejich důsledky. Proto se její srdce chvělo úzkostí, když viděla, jak není chápána jeho nauka, proto jej volala do bezpečí, když rozčilený dav mu hrozil zkázou předčasně.

Když tak dokonale viděla cestu, viděla stejně dokonale, a snad ještě dokonaleji nebezpečí, která ohrožovala duše, vedené na tuto cestu. Na vlastní oči viděla ty úskočné pohledy, zlobou zkřivené tváře, vzrušený chvat nepřátelské práce. Sama hříchu nepoznala, a proto tím hlouběji cítila hrůzu hříchu, který o duši ukládá, neboť cítila, co může hříchem v duši

býti zničeno. Proto po jeho nanebevstoupení s jakousi svatou směrlostí zaujala jeho místo mezi apoštoly a věřícími, svou oddanou láskou je chrání a svými vědomostmi drží jejich duše, aby neklesly ve chvílích slabosti a zdánlivé beznaděje.

Tak byla vychovávána Vůdkyně lidských duší. Není divu, že sama se pro sebe stále učila, aby její cesta dokonale odpovídala přáním srdce Vůdcova. Její cestu jsme ličili. Jak se velkodušně oddala své cestě ve vroucí touze a lásce, jak v klidné soustředěnosti rostla v Bohu, jak vítězně šla svou cestou, všechna milá a usilující milým učiniti život člověka s Bohem a Boha s člověkem. Ale nejen sama pro sebe se učila a vyučila. Učila se a vyučila se pro nás, pro každou lidskou duši, putující údolím slzavým a nebezpečným. Vždyť byla a jest nejen matkou Vykupitele světa, nýbrž i Matkou vykupených světů. Jako se pravá matka o všechno dělí a teprve tehdy má pro ni věc cenu, může-li se o ni rozdělit, tak Maria musela mít v duši žhavou touhu, býti bdělou průvodkyní na cestě lidské duše. Když si křesťané uvědomili dosah Božího Materství, první myšlenka jejich potom byla myšlenka o Marii Vůdkyni. Slovem a obrazem, legendou a modlitbou vyjadřovali toto své radostné přesvědčení, že ve světlých i v temných hodinách lidského života jest Maria cestou k Cestě, že jest Vůdkyní k Ježíši. Jejímu oku neujde nic, co poutníka tíží a ohrožuje, její zrak se noří do Boží Moudrosti, kde vidí, co poutník potřebuje na své cestě, aby šel cestou přímou.

Ve starých dobách postavili na křižovatce kapličku Marii Vůdkyni a v nejmodernější době věřící malíři tu myšlenku rozvedl prostředky umění a rozvinutých křesťanských myšlenek. Maloval Marii ve člunu na prudkém proudu. U vesel a u kormidla jsou andělé a Jezulátko ukazuje cestu, kterou se má brát lodička lidského života. Jezulátko ukazuje cestu. Již to ukazuje na mateřskou starostlivost Marie Vůdkyně; a Maria Jezulátko na lodičce drží, tedy je na lodičku přinesla.

Celým svým významem jest Maria Vůdkyní. Kdo pochopí tento její význam, kdo pochopí její jedinečnou schopnost vůdcovskou a její od Boha dané povolání, musí s radostnou nadějí

po Marii Vůdkyni vztahovati ruce. Není možná špatná cesta, vede-li Vůdkyně, vyzbrojená takovou školou vůdcovskou, takovou jasností pohledu, takovou mocí, a hlavně takovým srdcem.

P. Em. Soukup, O. P.

Dvojitý člověk.

Vnitřní svoji dvojitost cítili lidé vždy. Ovšem různě ji chápali a vysvětlovali, různě hodnotili a překonávali. U starých je poznání vnitřní rozpolcenosti vždy obestřeno závojem smutku. Vidím, co je lepšího, a schvaluji to, avšak, co je horšího, dělám, vyznává Ovid (Met. VII. 17.), a je v tom smutek. Svatý Augustin se rozpomíná, jakou moc měly nad ním dávné přeludy, a táže se: Byl jsem to já? Zdá se mu to nemožným. I praví: Takový je rozdíl mezi mnou a mnou. (Conf. X. 30. l.). A je v tom také smutek.

Člověk naší doby se dívá na své rozpory buď s lehkým úsměvem ironického ledabyla, buď s tvrdou grimasou chladného patologa. Hned chce s Barrèsem vychutnati až k zuřivosti rozkoš pocitu, že se různí od sebe samého, hned prohlašuje s Bahrem, že bez rozporu nemůže býti, poněvadž já samo člověka nutká, aby z něho vyšel, aby se sám od sebe osvobodil, a že jen z rozporu se vždy znovu zaněcuje život.

Někteří pilní analytici se namáhají, aby vystopovali původ pocitu vnitřní dvojakosti, zjišťují vlivy toho pocitu na tvorbu básnickou, důmyslně řeší problém dvojníka v literatuře. Jejich výklady stojí za čtení. Víra v dvojníka je nesporně projekcí vnitřní lidské rozeklanosti. Mnozí z těch pilných analytiků myslí, že jejím nejprostším předpokladem jest pohled do zrcadla. V zrcadle vidí člověk svého dvojníka. Vidí druhé já, které se usmívá a pohybuje rukama. Někteří pokládají obraz člověka v zrcadle za zjev budící nelibost a odpor. Odvolávají se na pocity úžasu a nevolnosti, jaké zakouší člověk v zrcadlovém bludišti nebo v pokoji se zrcadlovými stěnami. Odvolávají se na myty o osudovosti a nebezpečnosti pohledu do

zrcadla. Kdo vidí svoji tvář v zrcadle, zvidá buď o své kráse, a to vede k pýše, buď o své ošklivosti, a to plodí závist a smutek. A chtějící vysvětliti tyto záhady, rozumí se, že se chytají niti, která se vyvíjí z klubka psychoanalysy: nepříjemné představy a zážitky, zklamání a vinu, vše, zač se stydíme, zatlačujeme do podvědomí. Tam to žije dále svým způsobem. Nezaniká to. Snaží se to opět proniknouti do vědomí. A poněvadž vůle bdí, aby se to nestalo, nemohou potlačené představy vniknouti do vědomí ve skutečné podobě; přicházejí tam v přestrojení: v podobě chorobných komplexů, neuros, vtíravých představ, úzkostných pocitů. Horší já člověka je zpravidla v podvědomí. I byla by to podivaná málo povznášející, kdybychom mohli spatřiti své ne-já, totiž to, co jsme již dávno zakopali v mrchovišti svého podvědomí, čili kdybychom mohli spatřiti svého dvojníka.

I není divu, že básníci se především chopili tohoto motivu dvojnického a udělali z něho, co se dalo a co uměli.

Wilde zůstal celkem věren předpokladu zrcadlovému. Jeho Dorian Gray si přeje, aby jeho tvář si zachovala svěžest a krásu věčného mládí, kdežto příznaky neřesti a stárnutí aby se jevily na jeho portretu. Touha se vyplní. Tvář Dorianova zůstává nevinná a krásná. Tvář portretu se však pokrývá hnusnými vráskami a stopami zlých činů. Nakonec nemoha se již dívat na obraz své zpusťlosti probodává Dorian svůj obraz nožem. V té chvíli zazáří obraz v původní kráse. Dorian klesá mrtev s výrazem všech svých hříchů na tváři.

Dvojník nevypadá vždy děsně. Musset vidí své druhé já v různých obdobích svého života jako chudé dítě, jako jinocha, jako cizince, jako hosta, jako sirotka, jako nešťastníka, který se mu podobá jako bratr.

Někdy dokonce je dvojník symbolem vyššího citění, zosobněním mravního svědomí. Tak v Poeově Williamu Wilsonovi. William Wilson má spolužáka, který má stejné jméno, stejně vypadá a narodil se v stejný den. S počátku ho miluje. Později se přátelství změní v pravý opak. Kdykoliv se William Wilson dopustí nějaké špatnosti, zjevuje se mu jeho druh dávaje mu

výstrahu, čině mu výčitky, maře jeho záměry. Nakonec ho William Wilson zabije v souboji. Umírající druh mu praví : Ty jsi zvítězil a já podlehl. Avšak od této chvíle i ty jsi mrtev — mrtev Světu, Nebi, a Naději ! Byl jsi ve mně a v mé smrti viz podle tohoto obrazu, jenž jest tvým vlastním obrazem, jak úplně jsi zavraždil sám sebe !

Častěji však jest dvojník ztělesněné zlo, od duše odloučené a samostatně existující, podobu ďábla mající. Ve Zpovědi ďáblově u velikého státníka zosobňuje Jean Paul zlé svědomí postavou ďábla : ďábel se zjevuje státníkovi, zpovídá se mu ze svých hříchů, ale státník poznává nakonec, že mu ďábel vyjevil jen vlastní jeho viny.

Dostojevského Ivan Karamazov podobně vidí ďábla v podobě padesátiletého šviháka trpícího revmatismem — ztělesnění zla, jež nabývá převahy v duši Ivanově.

U Bernanose zjevuje se ďábel v podobě pikardského koňáře a provází abbého Donnissana, kaplana z Champagne. Proměňuje se v dvojníka s podobností tak dokonalou, tak subtilní, že by se to dalo porovnat méně s obrazem odraženým v zrcadle než s obzvláštní, jedinou a hlubokou myšlenkou, již každý chová sám v sobě. Toto vidění, zároveň jediné a mnohonásobné jako vidění člověka, jenž by vnímal pohledem věc v jejích třech rozměrech, je tak dokonalé, že kněz poznává netoliko v přítomnosti, ale v minulosti, v budoucnosti, že poznává všecek svůj život. Ach, Hospodine, což jsme tak průhlední nepříteli, který na nás číhá ? Jsme tak beze zbraně vydáni na pospas jeho zhoubné vášni ?

Víra v dvojníka je nepochybně výnosná pro básníky. Je lacinou pomůckou k vyjádření všelijaké té vnitřní problematiky. Zábavnou hříčkou v románech psychologických a psychoanalytických. Záminkou k efektnímu rozbití zrcadel a probodávání portretů. V dramatě možností, aby se herec zabýl ve dvojí úloze. Ve filmu vhodnou látkou k triku dvojitého snímku. Celkem kuriosní námět, dost poddajný, aby se ho chopil umělec, nepřináší-li van inspirace nic lepšího.

Člověku duchovnímu nedává nic, leda zmatek. Ne že by

člověk duchovní necítil rozporů, ale že je za ně odpověden. A chce za ně býti odpověden. Uvěřiti ve dvojí duši znamená vzdáti se sebevlády. Bylo by ovšem pohodlné vyloučiti ze sebe, co dělá potíže, dáti tomu samostatné jméno a prohlásiti to za ne-já. A ještě pohodlnější by bylo udělati ze sebe energumena a složití všechny své hanebnosti na bedra ďáblova. Je v člověku náklonnost k zlému, ale není v něm ďábel. Ďábel budiž poslední, nejposlednější hypotesou o zlu v člověku.

Podle nauky svatého Tomáše jest ovšem ďábel nepřímou a vzdálenou příčinou každého lidského hříchu, a to proto, že k hříchu svedl první rodiče, z nich pak přešla náklonnost k hříchu na všechno lidstvo. Přímou a neprostřední příčinou lidských hříchů ďábel není. Vždyť Písmo učí, že každý bývá pokoušen jsa lákán a vnaděn od své vlastní žádosti, potom žádost počavši rodí hřích, hřích pak byv dokonán plodí smrt. (Jak. I. 14—15.) Totéž Písmo naznačuje zřejmě, že ďábel jest jen vnější, periferní princip zla: Protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by pohltil. (I. Petr. V. 8.) Není v srdci člověka, obchází. Nelze tedy vnitřní náklonnost člověka k zlému ztotožňovati s ďáblem.

To bylo míněním Otců pouště, jak upozorňuje H. Bremond. Byli přesvědčeni, že ďablové neznají ani našich myšlenek. Aspoň přímo ne. Poznávají je pouze z vnějších známek: z chování, ze slov, z pohybů, výrazu tváře. Otcové je srovnávají se zloději, kteří se snaží vyzvěděti v noci, co je v truhlicích, jež hodlají vykrásti. V tom mínění právem spatřuje Bremond zárodek myšlenky, kterou mystikové později rozvinuli, že totiž v duši člověka je místo, kam zlý duch nikdy nemá přístupu, a kde přebývati může jen Bůh. (H. Bremond, *Divertissements devant l'Arche*, p. 29—30, B. Grasset, Paris 1930.)

A to právě jest hodno námahy a zájmu: sledovati vývoj této myšlenky. Co následuje, jest pokus o to pomoci dokladů, které se naskytly při četbě.

Je třeba s Bremondem začítí Otcí pouště. V životě svatého Antonína čteme, že jednou těžce pokoušen viděl střechu jako otevřenu a paprsek světla jakýsi k němu sestupující. A v té

běsové rázem zmizeli a též muka tělesná ustala a příbytek se zase scelil. Antonín znamená přispění a volně vydechnuv a pocitív úlevu od bolestí, tázal se ukázavšího se zjevení řka : Kde jsi byl ? Proč jsi již na počátku se neukázal, abys trýznění mé překazil ? A tu ozval se mu hlas : Antoníne, zde jsem byl a čekal jsem, abych viděl zápas tvůj, a poněvadž jsi vytrval a nedal ses přemoci, budu vždy tobě pomocníkem a jméno tvé všude proslavím. (Život svatého otce Antonína, kterýž napsal a mnichům v cizině poslal svatý otec Atanáš, arcibiskup alexandrijský. Z řec. přel. Ant. Stríž, St. Říše, s. 22—23.)

Že duše v mír Boží pohřížená zůstává nedotčena, i když tělo je pokoušeno, učí svatý Jan Klimak ve dvacátémdevátém stupni Svatého žebříku, který má nadpis : O nebi pozemském čili o míru duše, který ji činí Bohu podobnou tím, že ji zdokonaluje. Mír nebo pokoj duše jest pravým nebem na zemi a duše, která jej má, pokládá úskoky a zlé záměry démonů jen za hříčky a plané maření času. (A. Saudreau, *La piété à travers les âges*, p. 224, Téqui, Paris 1927.)

Z téže neporušitelnosti vnitřní míru se těší svatá Anděla z Foligna :

Neboť i když zvenčí mohu mít žalosti a radosti, přece uvnitř v duši mé je komůrka, kam nevchází žádná radost ani žalost, nýbrž jen ono svrchované Dobro jediné. (Johannes Jørgensen, *Na výšinách*, p. 47—8. Praha 1923, Družstvo přátel studia. — B. Angelae de Fulgino visionum et instructionum liber, Kolín 1851, cap. 27, pag. 102.)

Mistr Eckehart má již tak jasné vědomí niterného klidu, tišiny jediné Bohu přináležející, že vytváří zvláštní teorii o „božské jiskerce v duši“, tajemné, duši samé nepochopitelné schopnosti, jež jsouc jaksi částí Boha, je Bohem celým. (Meister Eckeharts Schriften und Predigten. Aus dem Mittelhochdeutschen übersetzt von Herman Büttner I., str. 123.) Tato jiskerka jest jakési nestvořené a nestvořitelné světlo, jímž duše přijímá Boha bez závoje, čirého, jak jest „početím Boha, čím vrození se Boha“. (O. c. I., *Von Einheit im Werke*, 151.) S tohoto zorného úhlu chápeme pak Eckehartovy neobyčejně

smělé vývody, když píše: „Tato jiskerka staví se na odpor všemu stvořenému a chce jediné Boha, čistého, jak jest sám v sobě. Jí nestačí Otec, Syn a Duch svatý, slovem tři božské osoby, pokud každá z nich ve své odlišnosti trvá. Ano, tvrdím: tomuto světlu nestačí ani, že božská přirozenost se v něm plodivě vrozuje. A ač to zní ještě podivněji, tvrdím docela vážně, že tomuto světlu nestačí jednotná, v sobě se zakládající božská bytost, jež ani nedává, ani nepřijímá: ono chce znát, odkud tato bytost pochází, chce vniknout na čiré dno, do tiché pouště, do níž nikdy nic rozlišného nečihalo, ani Otec, ani Syn, ani Duch svatý: teprve v nejvnitřnějším nitru, kde nikdo není domovem, se toto světlo upokojí a pak Nejvnitřnějšímu vroucněji přináleží nežli sobě samému. Neboť toto dno je tišina vši rozlišnosti prostá, jež nehybně v sobě samé spočívá: a tímto Nehybným jsou všechny věci uváděny v pohyb. Od něho berou též všichni, kteří rozumně žijí, svůj život, pohroužení v sobě samých.“ (O. c. I., Von Einheit im Werke, 151—152. — Dr. Alois Lang, Cherubinský poutník, úvod do německé mystiky, s. 156—7, Kuncíř, Praha 1922.)

V duchovním boji svaté Kateřiny Sienské zní ozvěna pokušení svatého Antonína: Kde jsi byl, Pane, když má duše byla tak zkormoucena pokušením? táže se světice. V tobě, odpovídá Pán, neboť jsem věrný: nevzdaluji se nikdy, nezapudí-li mne člověk hříchem. Byl-li jsi ve mně, proč jsem tě necítila? Proč tak blízka ohně, necítila jsem tepla, proč jsem cítila jen chlad, smutek a hořkost, a proč se mi zdálo, že jsem plna smrtelných hříchů? Chceš věděti, jak jsem byl v tobě. Rci mi, co působí hřích. Jen vůle. Není ani hřichu, ani ctnosti v tom, co se neděje dobrovolně. Tvá vůle v tom nebyla: jinak bys byla měla zalíbení ve zlých myšlenkách démona. Ty však jsi lkala a soužila se obavou, abys mne neurazila. Vidiš, že i v těch bojích přebývám tajně v tobě. Rozhodla jsi se, že zůstaneš věrna, a to bylo znamení, že jsem tě neopustil. Víš nyní, kterak jsem s tebou spojen, i když necítíš nic. (Listy, trad. Cartier, Poussieltgue, Paris 1886, 2^e éd., t. III. lett. CXCIX, p. 200—1.)

I v pokušení přebývá Pán v duši. I v pokušení náleží duše Pánu. Duše se vlastně rozděluje, smíme-li tak mluvit. Jedna část je pokoušena a druhá Bohu věrně oddána. První část možno nazývat duchem, druhou duší. Duch má smyslné náklonnosti, duše hoří nadpřirozenou láskou. Není asi chybou pokládati za původce myšlenky rozdělení duše a ducha svatého Pavla. Mluvě o účinnosti slova Božího praví apoštol: Živé je slovo Boží a účinné a říznější nad každý meč dvojbrýtký: proniká až do rozdělení duše a ducha, kloubův i morku, a rozeznává myšlenky a úmysly srdce. (Žid. 4. 12.) Tuto myšlenku metá svatý Pavel do temnot světa, ale nevysvětluje ji. Nevysvětlují ji uspokojivě ani jeho vykladači. Existuje však živý její komentář, a to v druhém období života svaté Kateřiny Janovské. V jejich Rozhovorech mezi duší, tělem, sebeláskou, duchem, člověčenstvím a Naším Pánem se dočítáme, že Duch svatý jí pravil jednoho dne: Bylo by pro tebe příjemnější býti v ohnivé peci než zažiti úplné oloupení, jemuž chci podrobiti tvou duši. To oloupení líčí světice sama: Pán chtěl v ní odloučiti duši od ducha. To odloučení, provázené hlubokým a tichým utrpením, jest naprosto nevyjádřitelné. Pokouší-li se mluvit o tom utrpení, ihned umlká, neboť cítí, jak slovo jest chabé. Slovo a mlčení se střídají, obojí nedostatečné, obojí však nutné. A obojí usiluje, aby vykoupilo ubohost druhého. A duch řekl duši: Chci se odloučiti od tebe. Nyní budu tobě odpovídati slovy: později ti budu odpovídati skutky a tehdy budeš záviděti mrtvým. Ukradla jsi milost Boží: odnesla sis ji, přivlastňuješ si ji tak jemně, že toho ani nepozoruješ. A duše odpověděla: Uznávám své zlodějství. Ukradla jsem nejvzácnější věci světa. Můj hřích je veliký a jemný. A duch byv přitáhnut Bohem, ač toho sám nevěděl, všechno přitáhl k sobě s prudkostí skryté lásky, tak mocné a pronikající, že strávila v sobě ducha i duši i tělesné city a že vše zůstalo ponořeno a pohřženo v Boha. (Les oeuvres de Sainte Catherine de Gênes, p. 217 – 222, A. Tralin, Paris 1926.)

Stejnou zkušenost má svatá Terezie:

Toto se vám snad bude zdáti výstředností, pravila svým

dcerám, a přece nic není pravdivějšího . . . Jisté vnitřní zjevy dávají jistotu, že jest, nevím sice jaký, ale přece velmi skutečný rozdíl mezi duší a duchem. Ačkoliv ve skutečnosti duše a duch jsou jedno, pozorujeme někdy mezi nimi rozdělení tak jemné, že se zdá, jako by jeden působil tak a druhý onak. Zdá se mi také, že duše se liší od mohutností. Ostatně jest v našem nejtajnějším nitru tolik a tak jemných věcí, že by to bylo opovázlivostí, kdybych je chtěla vysvětlovati. (*Château intérieur: les Demeures*, chap. I, VI, p. 283.)

O sto let později se k nim druží madame Martin, řádovým jménem Marie od Vtělení, utěšující se v pocitech vnitřního rozdvojení myšlenkou, že různé starosti a trampoty, jež skličují duši, jsou jen obláčky podobné těm, které přecházejí slunce a zastírají je na chvílku. Ale i v té chvílce Bůh září v hlubině duše, jež čeká jako osoba, kterou někdo přeruší, když mluví s jinou osobou, a která přes to vidí tu, s kterou mluvila. Duše čeká v tichu a potom se vrací k svému důvěrnému spojení. (Dom Claude, *Lettres de la vénérable Mère Marie de l'Incarnation*, II, p. 462, Paris 1681.) Někdy se duše rmoutí nad svými slabostmi a pokládá se za nestálou a vyčítá si nedostatek ctnosti a utvrzení: avšak i to se snáší s tím důvěrným spojením, které vzniká ve středu duše, v oblasti míru, jež zdá se, jako by byla oddělena od samé duše. (Dom Claude, *La vie de la vénérable Mère Marie de l'Incarnation*, p. 457, Billaine, Paris 1677. Obojí úryvek uvádím podle H. Bremond, *Historie littéraire du sentiment religieux en France*, tom. VI. *La conquête mystique* p. 168—9, Bloud et Gay, Paris 1926.)

Čteme-li důvěrná vyznání mystiků století sedmnáctého, rýsuji se před naším duševním zrakem stále určitěji hranice tajemné oné končiny, kterou nazývají dnem duše, základem duše, středem duše, duší duše, vrcholem duše, věží duše, končiny nedostupné zlu a přístupné toliko Bohu.

Tak vyznává J. J. Olier: Božský Mistr mi dal pocítiti svoji přítomnost na dně duše mé, v nejskrytější části mne samého, v preveliké něžnosti, větší, než jakou jsem kdy pocítil. Jindy praví: Abych tomu porozuměl, zdá se mi, že mi božský Mistr

dal přirovnání s věží, uprostřed níž by byla krásná jizba a jež by byla obkličena zdmi s několika strážními budkami a jimi by se mohlo viděti, co se děje venku. Dal mi pochopiti, že naše duše, jejíž podstata jest velmi hluboká a jejíž dno je velmi skryté, jest jako ta jizba a slouží za útulek Ježíši Kristu, a že mohutnosti působící v nás jsou jako výpusťky nebo vyhlídky, jež vyčnívají na venek. (M. Gamon, *Lettres de M. Olier*, I, p. 281—4, Paris 1885, citováno podle H. Bremonda, *Histoire littéraire du sentiment religieux en France*, tom. III. *L'école française* p. 499—500, Bloud et Gay, Paris 1925.)

Svým tvrzením, že srdce cítí Boha a ne rozum, že víra jest Bůh citěný srdcem (*Dieu sensible au coeur*), druží se i Pascal k těmto mystikům, svým pravým bratřím. To srdce, jež cítí Boha a dává nám poznati první principy, dotýká se aspoň svými nejkrajnějšími mezemi nejvyššího vrcholu duše, totiž onoho pásma, kde se duše tajemně stýká s Bohem. (Blaise Pascal, *Pensées et opuscules*, p. 459, Paris 1904.)

Na myšlence Pascalově, zdá se, že založil svoji duchovní nauku Yves Pařížský. Podle jeho mínění má každá duše lidská vrchol, vnitřní chrám, kde Bůh k ní mluví a kde duše Boha nalézá s jistotou. K tomu vrcholu nedosahují sylogismy: usuzující rozum nemá klíčů toho chrámu. Tam máme Boha, i když se domníváme, že ho ještě hledáme, tam, v duši své duše, která je citlivější než smysly, rozumnější než rozum a více milující než láska. (*La théologie naturelle* I, p. 128, citováno podle H. Bremonda, *Histoire littéraire du sentiment religieux en France*, tom. I. *L'humanisme dévot*, p. 494, Bloud et Gay, Paris 1924.)

A toto vše, zdá se, že nejlépe pochopil svatý František Saleský a vysvětlil geniálním a prostým symbolem:

Tři nádvoří byla v chrámě Šalomounově: jedno bylo pro pohany a cizince, druhé pro Izraelity, třetí pro kněze a mimo to vše byla v chrámě velesvatyně, do níž jen velekněz směl vstoupiti jednou za rok. Naše duše jest pravým chrámem velikého Boha... V tom chrámě jsou také tři nádvoří, a to jsou tři různé stupně rozumu: na prvním stupni usuzujeme podle

zkušenosti smyslů, na druhém usuzujeme podle vědění lidského, na třetím podle víry: a konečně kromě toho všeho jest v duši jistý vrchol a nejvyšší bod rozumu a schopnost duchovní, která není vedena světlem úsudku ani rozumu, nýbrž prostým zřením a prostým hnutím vůle, jimiž duch se podvoluje a poddává pravdě a vůli Boží.

A tento vrchol duše jest zřetelně znázorněn velesvatyní.

Neboť 1^o ve velesvatyni nebylo oken, kudy by vcházelo světlo: na tomto stupni ducha není úsudku, který by dával jasnost. 2^o Světlo vcházelo do velesvatyně jen dveřmi: na tomto stupni ducha vše vchází věrou, která vydává jako paprsky vidění a poznání krásy a dobroty božské útěchy. 3^o Nikdo nevstupoval do velesvatyně, jen velekněz. Na tento vrch duše nemá přístupu úsudek, nýbrž jen veliký, obecný a svrchovaný pocit, že vůle Boží musí býti nade vše milována, uznávána a zachovávána. 4^o Velekněz vstupuje do velesvatyně zatemňoval ještě světlo, jež vcházelo dveřmi, tím, že kladl množství vonných látek do své kadidelnice, jejíž kouř zahaloval jasné paprsky pronikající otevřenými dveřmi: všechno poznání, jež vzniká na nejvyšším vrchu duše, jest v jistém smyslu zatemněno úkony odříkání a sebezapření, které duše činí nechtějíc tolik patřiti na krásu pravdy a pravdu dobroty, jež se jí naskytuje a již chce objímati a uctívati: tak že duše, když počne poznávati vznešenost vůle Boží, chtěla by téměř oči zavřít, aby jí už dále nemusila poznávati, ale zato tím mocněji a dokonaleji ji mohla přijímati a naleznouc v ní úplné zalíbení, bez konce se s ní mohla spojovati a jí se podrobovati. (S. François de Sales, *Traité de l'amour de Dieu* I, 49—52, Librairie Lecoffre, Paris 1928.)

Vše, co tu uvedeno z mystiků, je zdánlivě příznivo myšlenice, že v člověku je dvojitá duše. Avšak bylo by jistě bez významu mluvit o středu a vrcholu duše, o základu a duši duše, kdyby vskutku byla v člověku dvojitá duše. Způsob této mluvy sám naznačuje, že duše svou podstatou je v moci Boží, že zlý duch může působiti nanejvýš na jejím obvodu, smíme-li se tak vyjádřiti. Máme zajisté jen jednu nerozdílnou duši, ale v té

duši jsou různé stupně dokonalosti, neboť jest to duše vegetativní, animální a intelektuální, mající podle různých stupňů dokonalosti také různé vlastnosti a náklonnosti, vyšší a nižší. Odtud právě vzniká onen dojem, že máme duše dvě, dvojí já, já povrchu, pěny, pýchy, marnivosti, všech vášní a neřestí, vši rozeklanosti a planosti, a já vniterné, trvalé, obraz a chrám Boha, ohnisko vši poesie, všeho heroismu a všeho života náboženského, já myslící, ale myslící tak, že žádná jeho myšlenka ho nevyjádří pravdivě a ještě méně kterékoliv z jeho slov, já milující, ale milující tak, že žádná jeho láska ho nedává celého, já prázdné, ale živé, já, které je potřebou, neklidem, modlitbou, schopností pojmouti Boha. Toto já, nazývané srdcem, středem, vrcholem duše, jest nejvlastnější podstatou duše. Tento vrchol duše musíme rozlišovati od mohutností. Podle výkladu svatého Františka Saleského jsou některé mohutnosti duše nižší, smyslové, ale všechny, ať rozumové, ať smyslové, se sbíhají a soustřeďují právě ve vyšší části duše (*portion supérieure de l'âme*), která jest jejích pravým a přirozeným sídlem, a odtud jako z mocného zřídla vody živé tryskají do všech nižších částí duše. (S. François de Sales, *Traité de l'amour de Dieu* I/52, Lecoffre, Paris 1928.)

Není tedy dvou duší v člověku. Jedna duše s různými vlastnostmi a schopnostmi. Zkušenost mystiků vylučuje jakýkoliv duchovní dualism. Co je v člověku dobrého a zlého, to v něm není rozděleno do zásuvek. Možnost dobra v člověku jest zároveň i možností zla. Každá ctnost mravní, když překročí své meze, stává se nectností. Možnost dobra je zároveň možností zla. Má-li člověk sklon k dobrotivosti, jak snadno se u něho může vyvinouti přílišná shovívavost, slabost, netečnost, nestatečnost. Možnost zla je zároveň možností dobra. Není nectností, v níž by se zároveň netajil zárodek nějakého dobra. Slabost vůle, kolísavost, váhavost neobsahují-liž přechasto schopnost soucítiti, chápati, šetřiti?

V téže duši jest obojí možnost spojena v jedné a téže mravní síle: a ta může býti dobrá nebo zlá. Dvou sil mravních, vedle sebe či proti sobě působících není v člověku.

Není dualismu v duchovním životě. A není ho v životě vůbec, neboť podstata života jest přizpůsobení, ovládnutí, soustředění a sjednocení rozličných prvků a ústrojů podle ústřední, vedoucí myšlenky.

Není dualismu v životě rostliny. Rostlina tvoří svoji tkáň z látek nerostných. Přes to však nelze v rostlině odlučovati živé od neživého. Nelze říci: toto jest ještě anorganické a ono již organické. Rostlina vytváří jednotu tím, že žije. Neničí látek nerostných, nýbrž povznáší je, povyšuje k vyššímu útvaru, takřka je supranaturalisuje. Ukládá jim svůj zákon. A ten zákon jest, že nižší má sloužiti vyššímu. Zákon života jest kázeň, podřízení. Život není boj. Život je více. Život je vítězství.

Není dualismu v životě živočicha. Živočich přijímá, vstřebává, požírá látky nerostné, rostlinné i živočišné, aby vytvořil své ústrojenství. Tvoří buňku za buňkou. Ovládá a podřizuje. Buňky se dělí a rozlišují, aby vznikl organism schopný pohybu a citu: vše směřuje k uskutečnění téhož plánu úměrností ústrojů a podřadeností funkcí, soustředěním sil, realizací jednoty.

Není dualismu v přirozeném životě člověka. V člověku není zvíře. Tak jako není v rostlině nerost a jako není v živočichu rostlina. Člověk si přizpůsobuje život živočišný a smyslový. Z věcí tvoří představy, z představ pojmy, z pojmů myšlenky. Neničí živočišnost a smyslovost, neznetvořuje, ale přetvořuje. Povýšuje ji. Přidává k ní vědu, umění, mravnost.

Není dualismu v nadpřirozeném životě člověka. Život nadpřirozený je účast na životě božském, podíl na božské přirozenosti. Je to ušlechtilý roub božství, zaštipený do lidské přirozenosti. Je to milost. A milost neničí, co je přirozeného, nýbrž to povyšuje, zušlechťuje, zdokonaluje, a to tím, že si podřizuje, podrobuje nižší stránku přirozenosti. Nižší musí umřít, aby žilo vyšší.

Zákon života jest vláda vyššího. Vrchol, charakteristikon, specifikum, distinkce a diference musí vládnouti. Vše ostatní se musí podříditi.

Vrcholem člověka je duše. Vrcholem duše, středem duše, srdcem duše, duší duše je milost, a milost je přebývání Boha v duši. Život duchovní jest vnitřní nadřazenost vyššího nad nižším, vnitřní sjednocení k milosti, v milosti, s milostí.

Dominik Pecka.

Církevní rok.

Nejbližší přípravou na Boží hod vánoční je Štědrý den. Všecka lidská bída, ale také všecka naše důvěra a touha po Vykupiteli je shrnuta v jeho krásném oficiu. Když byly odstraněny noční vigilie, zůstala uchována jediné tato vigilie vánoční se svojí noční bohoslužbou, neboť „když tiché mlčení všechno zabíralo, a noc ve svém běhu na půl cestě byla, všemohoucí slovo tvé s nebe, od královského trůnu sestoupilo...“ (Kn. Moudr. 18, 14. 15.) O půlnoci se narodil Spasitel světa a proto na tu půlnoc čeká církev a oslavuje ji slavným oficiem a mší svatou.

Svátek Narození Páně se slavil na západě už od dob apoštolských, kdežto na východě byl až do čtvrtého století spojován se svátkem Zjevení Páně. Výzva na začátku jeho kněžských hodinek vystihuje jeho význam: „Kristus narodil se nám, pojďte, klaňme se jemu!“ Troji obětí nekrvavou, již přinášejí kněží toho dne, klaníme se novorozenému Spasiteli. První mše svatá vánoční oslavuje především narození Ježíše Krista — Syn Nejvyššího sám k nám přišel v lidském těle. Této oslavě patří noc, kdy se toto tajemství uskutečnilo a jež nejkrásněji symbolisuje tento odvěký úradek Boží lásky a jest obrazem noci naší duše, dokud se také v ní Ježíš nenarodí. Proto se slouží první mše svatá vánoční po nočních hodinkách čili nokturnech před chválami. Druhá mše svatá oslavuje narození Páně pro nás, jeho narození v našich srdcích. Pastýři u jeslíček jsou předobrazem všech, kdo narozeného Spasitele přijímají do svých srdcí. S Kristem vychází v našich srdcích nebeské slunce a proto se slouží tato druhá mše svatá s jitrním

svítáním po primě. V této mši svaté připomíná církev svatou Anastasii, mučednici římskou, jež se narodila pro nebe právě na den Narození Páně. V Římě se konávala tato druhá mše svatá v jejím chrámě, kam se chodívalo průvodem. Tak se dostala do této mše svaté památka svaté Anastasie. Třetí mše svatá oslavuje naplnění velikého tajemství narození Kristova, jež se postupem času v církvi uskutečňuje. Do všech končin světa má se šířit vláda narozeného Spasitele, všichni národové mají být obrozeni v Kristu. Proto je tato třetí mše svatá nejslavnější a slouží se ve dne po tercii. Jejím evangeliem je začátek evangelia svatého Jana, jež vyjadřuje zhuštěně Kristovu činnost na zemi.

O vánocích představuje se nám důrazně podivuhodná Boží láska, aby roznítla také naši chabou lásku. K tomu směřují různé vánoční zvyky v kostele i v rodině, stavění jesliček, vánočního stromku, rozdělení dárků. Kristus byl zasazen na zemi jako strom života a s ním bylo nám dáno všechno.

Zvláštní je oktáva vánoční. Není prostým opakováním vánoční slavnosti, jako je tomu u jiných velikých svátků, nýbrž obsahuje svátky několika světců. Tyto svátky nespádají snad pouze do oktávy, nýbrž patří k oktávě vánoční. Proto je vždycky první část nešpor ze svátku Narození Páně a teprve druhá část ze svátku dotyčného světce. Svátky svatého Štěpána, svatého Jana evangelisty a nevinných dítek betlemských patří k nejstarším svátkům církevním. Později přibýly k nim ještě svátky svatého Silvestra a svatého Tomáše z Kanterbury. Tito světci jsou jaksi představiteli všech, kdož byli a budou v Kristu posvěceni. Obklopují jesličky Spasitelovy o vánočních svátcích, v nichž jako v zárodku je obsažen celý církevní rok, tato veliká stavba, jejíž základní kámen byl právě položen. Svátky vánoční oktávy naznačují již rozvinutí velkolepé stavby církevního roku. Obětavou láskou se šíří Boží říše a vzorem takové lásky je oběť Spasitele, jenž dnes začíná svůj pozemský život. Obětovati se možno pro Boha i pro jeho církev. Přinést pro Boha oběť vlastního života jako sv. Štěpán, oběť panenství a lásky jako sv. Jan, oběť pokání

jako nevinné ditky betlemské. Přinést oběť vlastního života pro církve jako sv. Tomáš nebo jí obětavě sloužiti svým povoláním, jako činil sv. Silvestr. Takovou dvoji obětí se šíří říše Boží v duši i na venek. Tomu nás názorně učí vánoční oktáva.

Neděle vánoční oktávy ukazuje opět, že život Kristův se musí rozvíjeti v každém jednotlivci a dnes třeba učiniti začátek. Blížící se konec občanského roku vybízí ke zpytování svědomí o milostech, jež jsme přijali pro duši i tělo, o hříších, jichž jsme se dopustili. Poznání je první krok k nápravě, k novému životu v Bohu a z Boha.

Oktáva Božího hodu vánočního se spojuje s oslavou obřezání Páně, jež se uskutečnilo osmý den po Ježíšovu narození. Bolestný obřad, při němž po prvé tekla krev před týdnem narozeného Spasitele, je obrazem celého jeho vykupitelského života: Oběť, utrpení, pokání. Významné naučení všem, kdož chtějí Krista opravdově následovati!

P. Tomáš Dittl, O. P.

Dva hlasy pro nebe.

Když vstoupil Pán na nebesa, těžko se odcházelo apoštolům bez něho do Jerusalema, do světa. Co jim oslazovalo strasti života, bylo ujištění Páně: „Jdu k Otci, abych vám místo připravil; běžte a bojujte, nebojte se, jen maličko, a vezmu vás k sobě.“ I šli a bojovali a trpěli; a když luza házela po nich kameny, když na ně šťvali šelmy, když je krvavě pronásledovali, to vše snášeli z lásky k Bohu a z naděje, že toto vše zpečetí jejich společenství k Kristem na věčné časy. To asi chtěl naznačiti francouzský malíř Doré svým památným obrazem amfiteatru v záři večerních červánků: Slunce dohasíná a již plují hvězdy po nebi a leji na prázdné stupně kolosea svou tklivou zář. V písku areny leží zohavená těla mužů a žen. Ale nad nimi se vznášejí vysoko andělé a spějí s bílými dušemi k nebi.

Život je také takovou arenou. Záleží na tom, jak padneme,

zda jako tupí gladiátoři, či produševnělí mučedníci. Třeba jíti životem s otevřenýma očima, a tu poznáme, jak život sám volá po nebi. Život je povinnost; toho tíživého vědomí se nikdo nezbaví. I u toho nejlepšího zuří boj mezi tím, co má, a čeho chtěl dosáhnouti. Člověk nedal by se zapráhnouti do mnohdy tvrdé služby Boží, kdyby nebyl uvnitř přesvědčen, že nastane kdys vyrovnání mezi zásluhou a odplatou; vždyť již v tom životě může bezpečně sledovati, jak zlo se mstí, a dobrý nemá se čeho obávati; to vše posiluje v něm cit odpovědnosti.

Pro dobro trpěli nescetní, přešli s pevným „ne“ mimo bohatý stůl světa se sklopeným zrakem mimo vábivé rozkoše, krváceli za dne a plakali za dlouhých nocí. Útěcha, která rozprostírá nade všemi ranami a slzami nebe, by byla planou? Za vše, co pro dobro podnikli, by zbyl jim pět stop hluboký hrob? Nebylo by lépe jísti a píti, když zítra na vás čeká smrt? Je-li však nebe fatamorganou, co s tvrdou povinností, co s rozkvětem rodin, co s hrdinnou sebezápornou nezištnou službou mnohých vůči nejvyšším statkům lidstva?

Po nebi volá život svým utrpením. Snadno se nebe oželí, dokud ruka je svalnatá, když obchod jde dobře a pokladny se plní. Jsou však na zemi údolí, jež přetékaají slzami, kde lidé vidí, jak jejich naděje se tříští, kde lidé ukládají své mrtvé a oplakávají své pohřešené. Tot údolí, kde bydlí opuštěné vdovy, sirotky. Údolí, kde život stal se nemocnicí, káznicí. Údolí, kde rozbili stany bratři a sestry Jobovi a Lazarovi. Tu se vtírá myšlenka, že život pozemský je dobou zkoušky, jenom počátkem, a jeho zakončení, ať šťastné či nešťastné, je hledati za branami smrti. Nepadne poslední rozhodnutí; tu jsme jen na chvíli. Jako si žádá rozum vyrovnání mezi ctností a odplatou, tak mezi utrpením a radostí. Duši opravdově milující je dočasnost a úplné zhasnutí duše milované přímo nesnesitelnou, jinak by hroby musely se státi místem zoufalství.

Šťastní lidé, kteří si dají srdce denně ozařovati světlem věčnosti, kteří rozbili své příbytky mezi nebem a zemí. Nepočítají s trvalým pobytem na zemi. Jejich domy se jednou rozpadnou, a pak budou s úsměvem patřiti s výše slávy na zemi,

idi, kde vzdychali a trpěli a Bohu v slzách sloužili, až je k sobě povolal. Všechna hořkost zmizí ze srdci jejich, i budou velebiti na místa, jež střežila jejich duše až po den odchodu k Otci. Vení pravé radosti na světě; jak často bývá to, po čemž jsme olík prahli a čeho s napětím dosáhli, jen břemeno, na obtíž. Řádi bychom si prodloužili radost dopředu a nazpět, předchutí i dozvuky, v čemž vidí mnozí to nejlepší při radosti, než předchůf se kazí strachem z toho, co nám nejbližší budoucnost istědří, a pochůf steskem, že vše, co přešlo, se nenavráti již.

A tu vystupuje na forum života třetí korunní svědek pro tebe, a jeho svědectví je nezvratné. Je to ona zvláštní tesknota, jež nám dává i při největší radosti pocítiti, že jsme tu ako ve vyhnanství, a že nás pravý život, pravé štěstí čeká inde. Lidská duše zmírā žizní po něčem velikém, nekonečném, a žádná hodnota zde na zemi jí neukojí. Čím větší oblasti vědy otvírá duch, tím větší rozvírají se mu k poznání, tím více poznává, kolik toho ještě neví. Kdyby měl lidský duch tápati věčně, nestál by život za to. Rychle střídající se pocity požitku, hnusu, žádosti a sytosti, tepla a chladu nedají duši nikdy zdomácněti na světě. Jen pověz sám, kdys opáel se přírodou, naslouchal slovům lásky s rozkoší, kdy poklad v přátelství ztlumil přání srdce, zda neschválil tě náhle neklid, dojem, pohnutí, jež vehnalo ti slzy do očí? Toť ohlas touhy po žití věčném, štěstí nezkaleném, teskný ohlas touhy po ráji ztraceném, podobný tesknostě po domovu.

Zabylo ti kdy teskno po domově? Nemyslím tu pouze na pocit cizoty, opuštěnosti, chladu duše, zraněné lhostejným světem, nýbrž onen žár neukojené, touhyplné lásky k domovu a jeho slastem. Kolikrát ti bývá v dáli blízko na dosah, a nyní vidíš, jak je krásný, slyšíš, jak bolestně se dotýká hlas dobré matky tvého srdce, jež se vzpíná, naráží na skálu a nejraději by se rozběhlo rovnou domů. Málo obrazů zachycuje tu touhu věrně, jako obraz Ifigenie od Anselma Feuerbacha: Jako přimrazena sedí Ifigenie na břehu nehostinného Tauru, a její zasněný zrak pátrá mořem až k horizontu, za slunce nad Helladou, po níž její srdce zmírā touhou. Tesknota je tu v prvé řadě, bol

z odloučení od milých z domu, s nimiž jsme takřka srostli. Ta tesknota vzlyká v podkrovních světnicích, kde chřadnou děti z kraje a mnohý uzlíček byl svázán, přehozen, dříve než uschla poslední skýva od matky. V tisících dopisů ozývá se denně tesknota, tu stydlivě, tu prudce štkajíc, tu tiše truchlic, tam křečovitě plačíc, po celé zemi. Vztahuje se na ten malý svět, v srdci uzavřený, v němž každý strom a koutek prozářen. Jak připadal nám palácově náš dům, náš kostelík tak mohutně, jako svatopetrský dóm, a náš potok, jímž jsme se brouzdali, jako veletok.

Vztahuje se však i na ty velké děti a celý svět, jímž se lidé toulají v liché naději, že najdou pro svou duši kouteček, v němž by si odpočala. Věru, kdybychom se měli sebe lépe, jako na hoře Tábor, vždy bude z duše vyznívati stesk, jakási píseň, jako zvuk zvonů věčnosti, jež se vine vzpomínkami, celým životem, píseň touhy po něčem ještě sladším, větším, krásnějším, oproti čemuž nám svět připadá ošklivým a čas smutným.

Není bez poučení, teskní-li stáří nejvíce, mívá-li jen jedno přání, býti pochovánu v otčině. Proč? Protože doufá, že tam dojde poměrně nejspíš pokoje, po němž celý život tesknilo, sladký mír. Slabý odlesk jeho prožíváme někdy v hlubokém tichu chrámovém, kdy ze svatostánku line se milost do srdcí jako rosa v noci májové, aneb ve volné přírodě v pohádkově krásném lese, při západu slunce, kdy vdechujeme do sebe sladké kadidlo života listí, květů; tu ztichne srdce, starost ustoupí, a všechna touha umlká před hlubokým mírem, až na jednu touhu, jež si přeje, aby to tak zůstalo.

Mír, sladkost toho slova nelze vytušiti. Jak lehce nám bude u srdce, až nebude v něm neklidu ani starosti ani strachu ani touhy, když nastane soulad nižší přirozenosti s vyšší a vůle naše se shodovati bude s vůlí Boží. Protože *domov*, jak di Pavel Keller, není v podstatě ani prostor ani láska přátelství, nýbrž *mir*, proto lze ukojiti stesk po domově jenom návratem do země míru Božího. Ó blahé ticho věčného míru, hlubší než modré nebe, slunce světlejší, jak oddechne si duše lidská v tvém ovzduší. „V pokoji“, jako daleký zvuk zvonů zní slovo to, a

ento jemný tón proniká zmateným hlukem života a jímá sladkým steskem srdce naše, že má jen jeden vzdech: „Pane, nechť dpočívá služebník tvůj v pokoji, vezmi si vše, dej jenom odčinek v míru tvém.“

Jak mocně volá život po nebi, že s věrou v nebe klesá i život v ceně; tak mocný je ten stesk, že národové se zastaví, když vypravujeme o nebi, a naslouchají. Volání po něm přelúší všechny boje a utrpení a doléhá až k břehům věčnosti. Jen chvíli ještě a pak přijde mír, nebe.

Vincenc Kramoliš.

Svatý Jan Zlatoústý, „Eucharistický učitel“.

Dokončení.)

Taková místa nejsou řídká v dílech sv. Jana, naznačují tón i spád jeho výmluvnosti, která jde ze skutečnosti a ve skutečnu a stále míří k vyšším cílům. Jinde zase vykládá desátou hlavu prvního listu Korinfanům: „Kalich požehnání, který žehnáme, není-liž společenstvím krve Kristovy?“ (10, 16): „Apoštol mluvil věrně, ale strašně, chce říci, že to, co je v kalichu, je zároveň to, co teklo z boku Krista na kříži, a toho se účastníme . . . V tom všem nám Kristus ukázal svou péči i svou vroucí lásku k nám. Ve Starém zákoně nedokonalí lidé obětovali bezmocnou krev . . . hroznější a vznešenější věc se stala nyní: proměnění úkonu kněžského, záměna oběti, Kristus podal sebe sama místo obětních zvířat. — „A chléb, který lámeme, není-liž společenstvím těla Kristova?“ (10, 16.) To není pouze účast a užívání, ale sjednocení. Jako toto tělo je sjednoceno s Kristem, tak i my jsme tímto chlebem sjednoceni. Proč apoštol připojil: chléb, který lámeme? To je, co vidíme při slavení Eucharistie, na kříži naopak mu nebyla zlomena žádná kost. Co Kristus netrpěl na kříži, to pro tebe trpí v obětování, trpí, aby byl lámán, aby se mohl dáti všem. . . . „Po-

něvadž jeden chléb, jsme my mnozí tělem jedním.“ (10, 17.) Nač mluví o společenství? jsme jeho tělo! Co jest chléb? Tělo Kristovo. Čím se stávají ti, kteří přijímají? tělem Kristovým. Ne více těly, nýbrž jedním tělem. Podobně jako chléb se skládá z množství zrníček a jest spojen tak, že žádného zrnka nevidět, ačkoliv jsou, ale nejeví se pro spojení, tak i my jsme sjednoceni jedni s druhými a s Kristem. Neživí se jeden jedním tělem a druhý zase jiným, ale všichni jedním a týmž tělem a proto apoštol dodává: „všichni jsme účastni jednoho těla.“ (10, 17.) Stali-li jsme se všichni totéž téhož, proč bychom neměli všichni touž lásku a nebyli jedno?“¹

Vidíme, s jakým důrazem sv. Jan učí jak sjednocení s Kristem, jež jest účinkem sv. přijímání, tak skutečné přítomnosti tohoto těla jako vlastní příčiny tohoto sjednocení. Nemohli bychom říci, že sv. Jan přehání učení, někteří dokonce shledali, že sv. Jan má přehnané výrazy. Opravdu, rád mluví o tělu Kristově, jež jest při sv. přijímání sevřeno v našich ústech a drceno našimi zuby; praví, že Kristus šťastnější než Job² nám mohl dopřáti, abychom se nasýtili jeho tělem přes všechno, co snad naráží na náš nynější způsob mluvy a co se dokonce zdá, že nesouhlasí se skutečností událostí. Je v tom obrazný a řečnický způsob podávání křesfanských pravd. Veliký cařihradský biskup ví jako my, že Kristovo tělo se nestává viditelným pod eucharistickými způsoby a že jen naše víra jej tam může nalézt; to všechno tvrdí svými slovy. Zjistě rovněž ví, že lámání Eucharistie není lámání údů Kristových, neboť jak sám praví, každý z věřících přijímá celého Spasitele, jenom vnější znak se láme; ale uchvácen nadšením vnitřního přesvědčení, jež chce předati svému posluchačstvu, poněkud přepíná výraz své víry. Jelikož však Kristus je skutečně přítomen, není jakýmsi způsobem lámán a drcen? V tom všem není třeba viděti leč učení obecné víry, samým způsobem, jímž se dovršuje Boží přítomnost, se řecká bohověda výslovně ne-

1 In I. Cor., Hom. 24, 1-2; P G 61, 199—200.

2 Podle sv. Jana Zlatoust. prý přátelé Jobovi chtěli na znamení účasti živit se jeho tělem. Job 31, 31.)

obírá. Svědectví sv. Jana Zlatoústého ohledně samé eucharistické proměny není méně příznačné a proto pochopíme malou přízeň protestantských kritiků vůči němu a jejich pohrdavý způsob, s nímž mluví o „hrubém realismu“ našeho Učitele. Po četbě sv. Jana Zlatoústého je jim zvláště těžko popíratí, že církev IV. století učila a věřila, co i my dnes věříme a učíme.

A konečně poslední stránku eucharistického tajemství rozvíjí sv. Jan rovněž s nemenším zdarem. Eucharistie jako oběť. Dovede kolem křesťanské žertvy především seskupití všechny staré obětní dary, které ji oznamovaly a předobrazovaly: oběť Abrahamova, Melchisedech, král salemský a kněz Nejvyššího podávající Abrahamovi chléb a víno, velikonoční beránek obětovaný a požívaný Židy jsou obrazy, jimiž nám Starý zákon dává tušit novou oběť.

S patriarchy jsou i proroci voláni ke svědectví, a poslední z nich, Malachiáš, z proroctví, které dobře znali Otcové a neúnavně se ho dovolávali, zřejmě oznamuje dokonalou oběť, která má být ke slávě jména Božího přinášena po celé zemi (Malachiáš 1, 11). Avšak je třeba přesněji omezit přirozenost křesťanského tajemství, které cenou nekonečně předčí starozákonní oběti. Již jsme si řekli, že pro našeho Učitele sám Kristus má hlavní roli přislavení Tajemství a to službou kněze, jenž opakuje jeho vlastní slova. Ale je-li Spasitel pravým knězem obětním, je zároveň i obětí; na oltáři spočívá jeho vlastní obětované tělo, všichni jsme červení jeho předrahou krví.¹ Jsme povinni ctít oltář, jehož se všichni účastníme; Kristus za nás obětovaný tvoří oběť, jež se na tomto oltáři děje.² Tato svatá a strašná oběť je naprosto jediná; přináší se sice všude, na mnohých místech, ale přece jest jedna, neboť tu i onde se obětuje též Kristus. On sám je všude, jedno tělo a celý tu a celý i onde. Jestli se tedy na mnohých místech obětuje jedno jediné tělo a ne více těl, pak také není více než jedna jediná oběť. Náš Velekněz přinesl žertvu, která nás očišťuje. My ji

¹ De Sacerdotio III, 4; P G 48, 642.

² In Rom, Hom. VIII, 8; P G 60, 465.

přinášíme opět takovou, jaká byla kdysi, poněvadž nemůže býti zničena. A činíme tak na památku toho, co se kdysi stalo, podle slov: „To číňte na mou památku“. Není to po každé jiná žertva, jako ty, které přinášel židovský velekněz, nýbrž je vždy táž na památku jediné oběti.¹

Zde zase potkáváme stejné učení; fakt skutečné přítomnosti těla Kristova zajišťuje jednotnost oběti, a táž skutečná přítomnost dává oběti na oltáři spasitelnou moc stejnou jako měla oběť na kříži. Dnešní obětování, včerejší a každodenní jsou si podobna, je to táž oběť, kterou přinesl Kristus, jedna není vzácnější druhé, jiná není méně důstojná než třetí, všechny jsou stejně strašné a spasné.² A konečně na jednotě s tělem Kristovým, jež se uskutečňuje mezi věřícími sv. přijímáním, sv. Jan buduje své učení o ovoci oběti. Poněvadž jsme všichni jedno tělo, je slavení tajemství užitečno všem věřícím a zvláště těm, kteří zesnuli v Kristu.³ Spojení s Kristem a vzájemné spojení v Kristu není rozbito smrtí, nýbrž pokračuje mezi všemi obětováním svatého Těla, jež jest znamením, zárukou a prostředkem naší jednoty.

Tak se učení sv. Jana Zlatoústého jeví v pevné celistvosti, jeho základy jsou silně zabezpečeny a všechno se soustřeďuje k tomuto základnímu tvrzení, čerpanému ze samých slov Spasitelových: chléb jest jeho tělo a víno jest krev. Toto jest silné a prosté učení svatého biskupa, opakuje je neustále ve svých homiliích, snaží se jim prosytiti duši a život svých posluchačů. Eucharistické tajemství, střed křesťanské bohoslužby, je u něho také pramenem a středem křesťanského života; jeho vroucí a hluboká zbožnost je zbožností eucharistickou; zdá se, že tradice právem zdraví sv. Jana Zlatoústého názvem „Eucharistický učitel“.

H. D. Simonin, Řím.

1 In Hebr., Hom. XVII, 4; P G 63, 131.

2 Adv. Judeos III, 4; P G 48, 867.

3 In I. Cor., Hom. 41. 4-5; P G 61. 361.

Žalm vánoční.

Ježíšku, Dítě!
Můj sladký, dobrý, veliký Kriste!
Tak sladko u Tebe dlít
a v oči tvé čisté
a v jasnou tvou tvář
zanícen zřít! . . .
Kol voskovic zář
a ticho a pokoj a štěstí!
Och, sladko, tak sladko u Tebe dlít! . . .
- - - - -

Však venku —
tam zima a chlad
a nesmírná života poušť
a záhad nesmírná houšť
a bezměrný života hlad —
a smrt . . .

Všude kol — kam oči vidí!
V palácích skvělých,
v chatrcích stmělých,
na cestách polem
zarudlých bolem,
v zahořklých života pláních,
večer i v noci i v hodinách ranních —
všude tam života poušť —
a smrt . . .

Vidiš ta okna paláců skvělých?
Rudě tak svítí v černou noc!
Výsměchem v bídu chatrcí stmělých
zní píseň těch, kdož mají moc!
V nádherných síních hudba a smích!
V opojném víru sladkých melodii

zažehlá těla v tanci se svíjí,
stříbrné číše zvonivě zvoní,
v parfumu těžkém květy se kloní,
v parfumu těžkém těla se kloní . . .
A kolem hudba, tanec, smích!

A zíráš, zíráš omámen
na tanec mužů těch a žen,
a nezříš, tancem opojen,
že nad sopkou to tanec jen!
A slyšíš jenom hudbu, smích,
a nezříš, že to mam a hřích
a necítíš v těch klamných snech
pod maskou štěstí — smrti dech . . .

— — — — —

A venku — venku!
Pod okny paláců vidíš tam v mrazu
pastorků života ponuré řady,
macechou jimž je tato zem!
Zahořkli životem, vychrtlí hlady
po zlém jdou života srázu!
Zažehlé zraky, zafaté pěsti,
vášnivou krví v tepnách to buší,
prokletí na rtech, černý vzdor v duši,
nenávist v srdci k celému světu,
nenávist v srdci k pánům a všem,
o nichž si myslí, u nich že štěstí
v tom lesku světél, v té vůni květů,
v tom víru žití opojném . . .

Ponuré řady, zahořklé řady!
Zášť z nich číší, nenávist, hněv!
Do bodu varu zvířená krev
divoce zpívá z rudých cév
jako sýček píseň skřehotavou! . . .

Myšlenek černých plny jsou duše! . . .
Ozvěny z lesů temně zní, hluše! . . .
V příšerném tichu tajemných děsů
nesččetné šelmy budí se z lesů! . . .
Nesččetné sopky nabíty lávou –
v ovzduší všude cítiti krev! . . .

Ponuré řady, zasmušilé!
Čekají, jejich že teď chvíle,
odplaty chvíle, zúčtování –
doplácet teď že budou páni! – – –
– – – – –

A dumáš, dumáš nový sen
o právu těchto mužů, žen,
a nezříš, hesly opojen,
že bezprávi to nové jen,
a slyšíš: rovnost, bratrství –
jak fenix se to v slunci skví –
a nezříš, že to zašili
zas jenom nové násilí,
že zas to jenom nový plášť,
pod kterým skryta stará zášť! . . .

A dumáš, dumáš zesmutněn,
jak obojí sní klamný sen:
v palácích skvělých,
v chatrčích stmělých,
obojí žijí
klam melodií,
obojí pijí
z bezvodých studní –
poutníci bludní! . . .

A zase dumáš zesmutněn:
Kde pravého přec štěstí sen?

A dumáš, dumáš — a pak sám
se tiše vracíš v starý chrám,
kde v tichém světle voskovic
vstříc *Dítěti* ti září lic . . .

— — — — —
— — — — —

Ježíšku — Dítě!

Tvůj úsměv tak sladký
a plný je slunného štěstí!
Ó, dej tomu štěstí
i v srdcích lidských zas zkvěsti —
ať není jen v ilusích, v snech!
Ať zjasní se života cesty!
Ať nového života dech
zas lidskými zavane městy!
Tvým úsměvem teplým a měkkým
jak ve svitu jarního slunce
ať roztají ledové hory,
by okřál, kdo chorý!
Dej každému, čeho mu nejvíce třeba:
Dej hladovým chleba,
tož pro tělo chleba i pro život duší!
Dej bloudícím naléztí konečný cíl
a naléztí štěstí, jež v dálavě tuší!
A tomu, kdo klesá, zas nových dej síl!
A tomu, kdo smuten, by těšil se zas
i z úsvitu slunce i ze květných krás
i v rozdivných motýlích hrách!
A žádný z těch poutníků bědných
by nezhybnul v krajinách ledných,
by nezhybnul v půlnočních tmách . . .
Ježíšku — Dítě! . . .

František Dohnal.

Svátek Neposkvrněné.

Glosa dogmatická a liturgická.

Zářivý drahokam liturgie adventní . . . První *mariánský* svátek v církevním roce. Divukrásný chorál chval mariánských v bohoslužebné symfonii modliteb adventních . . . *Mariánský svátek svátků*, osm dní ovládající liturgii vánočního předhodu . . . Oslava základní výsady Požehnané mezi ženami, výsady bezvýhradně výjimečné, které dostalo se Matce Vykupitelově v prvním záblesku života. Přednosti jedinečně vznešené, jež ji vyvyšuje nade všechno tvorstvo a razí ji zářivé přezdění *Neposkvrněná*. Ne jako přídomek, ale jako *jméno vlastní*, které nikomu z potomstva Adamova nepřísluší, stejně jako jiné slavné antonomastické jmenné dvojčení: *Bohordička* – *Vždy Panna* . . .

Neposkvrněná v jedinečné, dokonale plnosti slova v řádu tvorstva . . . Všichni se rodíme v dědičném hříchu. Prvotní neblahá porucha přechází s přirozeností na veškeré členy rodiny Adamovy. Život náš počíná ve stavu odvratu od Boha – cíle nadpřirozeného. Přicházíme na svět bez milosti posvěcující. Nemíti milosti v přítomném řádu je totéž, jako býti trvale od Boha, posledního cíle, odvrácenu. Bez milosti nemůžeme k cíli, který nám vytkl Bůh, vyvýšiv lidstvo do řádu nadpřirozeného. Nejsme prostě v takovém poměru k Bohu, v jakém býti máme. Jen milost posvěcující spojuje nás s posledním cílem. Přicházejíce na svět, jsme bez ní. Podle zjevené nauky je dědičný hřích jako i osobní hřích těžký *duchovní smrti*. Duše nemající posvěcující milosti je ve stavu nadpřirozené smrti. Jestli milost zdrojem nadpřirozeného života. Kde jí není, je smrt. Stejně víme z nauky spásy, že, kde není nadpřirozeného života, vládne hřích a skrze něj ďábel. Teprve křest nás z tohoto nevolnictví vysvobozuje. Ničí dědičný hřích, vrací milost. Matka Vykupitelova uchována byla dědičné poruchy potomstva Adamova, poněvadž její poslání v díle spásy toho vyžadovalo. Nepřišla na svět nějakým nadpřirozeným způsobem, ale duše

její od prvního okamžiku, kdy ji Bůh stvořil a s tělem spojil, byla prosta neblahé poskvrny, s níž se rodí každý jiný člověk. Byla vyňata z obecně platného zákona, poněvadž jedinečná důstojnost jejího božského mateřství a účast na triumfu Vykupitelově nad dílem pekla toho vyžadovala. Duše její nebyla ani okamžik ve stavu odvratu od Boha, ve stavu ztráty milosti posvěcující. Ani okamžik nežila v dědičném hříchu. Ani okamžik nebyla v nevolnictví pekla, ani okamžik neokusila hořkých, ponižujících běd, vyšlých z dědičného hříchu, hříšného zranění i uvolnění žádostivosti. Ani její utrpení a smrt neměla trestného rázu následků dědičné poruchy. Její život nezapočal ve stavu odvratu od Boha. Byla bez poskvrny od prvního záblesku života, který nepočíná zrozením, nýbrž početím. Bez hříšného poskvrnění počal život její . . . Bez poskvrny Počatá . . . Její jedinečná výsada není v rozporu s naukou o obecnosti vykoupení, jak se obávali někteří hloubatelé bohovědní v údobí učených rozprav středověkých. Od té doby, co slavný Doctor subtilis, Jan Duns Scot, velkolepě osvětlil harmonii mezi výsadou neposkvrněného početí obsaženou zavinutě ve zdrojích zjevení a ústředním dogmatem křesťanství, mizí přechodná nejistota. Přesvědčení instinktivní logiky lásky, žijící v srdci křesťanstva mohutní, stává se působením Ducha sv. intenzivnějším, jasnějším, čím více roste poznání, že je to pravda zjevená. Posléz roku 1854 nadchází památná chvíle, kdy přesvědčení křesťanstva dostává nejvyšší jistoty, jistoty víry, prohlášením dogmatu.

Panna Maria nemohla býti uchráněna prvotní dědičné poruchy, schvacující potomstvo Adamovo ve svůj chmurný okruh, leč „zvláštní milostí a výsadou Boha všemohoucího pro zásluhy Ježíše Krista, Spasitele lidského pokolení“. Nezbožujeme Matky Spasitelovy — jak se domnívají protestanté. Jako dcera Adamova, přirozeným způsobem počatá, byla podrobena závazku hříchu dědičného, aspoň vzdálenému. Dědičný hřích s lidskou přirozeností přechází od člověka k člověku. Přirozenost lidská jsouc bez povinné milosti, bez milosti přechází na potomstvo Adamovo. I Matka Vykupitelova byla by se stala

účastnou hříchu dědičného, kdyby ji Bůh nebyl ochránil. Panna Maria je tvorem, odkázaným jako všichni ostatní na milost Boží. Ale důstojnost její je výlučně jedinečná, poněvadž jedinečný je její vztah k trojjedinému Bohu a k dílu vykoupení. Tento vztah, hlavně fysické materství Vtěleného Boha podle lidské přirozenosti a její jedinečná účast v díle vykoupení (účast svobodné druhotné spolupříčiny) spolu s jedinečnou účastí v triumfu Vykupitele nad dílem pekla skrze dědičný hřích, vyžadovala přiměřené, jedinečné svatosti, jejíž zdroj je v milosti. Její jedinečné postavení v lidstvu spočívá právě ve zvláštním, jedinečném přivlastnění milosti. Pro zásluhy Vykupitelovy, s nímž spjata byla jako žádný jiný tvor, dostalo se jí v samém počátku života *milostí vykoupení* zvláštním, jedinečným způsobem: *ne ve formě očištění, nýbrž uchránění*. Okusila ovoce vykoupení, ale mnohem dokonalejším a vznešenějším způsobem než všichni potomci Adamovi. Všem ostatním dostává se vykoupení nápravného, kdežto Panna Maria vykoupěna *způsobem ochranným*. Všichni lidé byli hříchem dědičným postiženi, poskvrněni a teprv potom očištěni. Panna Maria byla však od hříchu dědičného ochráněna. Všichni upadli do stavu odvratu od Boha, cíle nadpřirozeného a tím do mravního nevolnictví, a pak teprv milostí Kristovou vysvobozeni, kdežto Panna Maria nebyla dědičným hříchem ani na okamžik dotčena, pod jhem pekla nikdy se neocitla, nýbrž náplní milostí, přiměřenou svému jedinečnému úkolu, od prvního záblesku života obdařena. V tom rozhraničující linie, ukazující její jedinečnou velikost a vznešenost. Každý člen rodiny Adamovy nucen je volati s Davidem: Nebo, hle, v nepravostech počat jsem a v hříších počala mne matka má — jen Matka Vykupitelova ne . . .

Liturgie hodinková i mešní o svátku Neposkvrněné jest úchvatným chvalozpěvem na základní výlučnou výsadu Požehnané mezi ženami. Rozvinuje význam neposkvrněného početí v rámci svátečního osmidení po všech stránkách. V jitřních hodinách vlastního svátku vévodí v nádherném věnci žalmovém i hymnickém trojí posvátné čtení. První obsahuje památ-

nou prazvěst vykupitelskou po pádu prarodičů. Je to antifona k dějinám spásy a nejvýznačnější příslib, daný potomstvu Adamovu. V něm zároveň výsadní doklad, magna charta neposkvrněného početí matky Mesiášovy. Proti pekelnému osnovateli prvotního hříchu a jeho dílu staví Bůh ženu, která svým zrozcem zlo, ďáblem na pokolení lidské uvržené, zahladí, v neblahém vlivu zdrtí. Mezi ďáblem a jeho plodem v padlém lidstvu s jedné strany a touto ženou a jejím zrozcem s druhé strany opovídá Bůh nepřátelství, tedy stav odloučení a činného boje, který znamená pro ďábla úplnou porážku. Vztah této ženy a jejího semene k prvotnímu hříchu je protikladně odlišný od vztahu prarodičů a jejich potomstva. Tam vítězství, zde porážka, při níž přirozenost zbavena milosti. Proč vyslovuje Bůh kletbu nad ďáblem? Ke kterému hříchu svedl ďábel mravní hlavu lidstva? Který hřích oloupil přirozenost lidskou o dary nadpřirozené? Který hřích zplodil potupné přátelství mezi ďáblem a lidskou přirozeností? Který hřích dal peklu neblahou vládu nad ní? *Hřích prvotní*, který jako dědičný stav odvratu a zaviněné ztráty přechází od Adama na veškeré pokolení lidské. Jediná bytost stojí tu vedle Vykupitele a skrze Vykupitele proti pekelnému osnovateli zkázy lidstva, jediná odloučená od ďábla a jeho díla, jediná mající výjimečnou, zvláštní účast na vykupitelském triumfu. Jediná, která ďáblu nikdy nenáležela, nikdy pod jeho panstvím nebyla . . .

Druhé jitrní čtení tlumočí po celé sváteční osmidení po úvodní chvalořeči sv. Jeronyma skvěle koncipovanou věroučnou bulu Pia IX., která velebným slohem podává obsah věroučení církve o základní výsadě Matky Vykupitelovy.

Třetí čtení obsahuje sváteční evangelium o zvěsti vtělení s plamennými homiliemi sv. Germana, Sofronia, Bernarda, Tarasia a Epifania. Toto slavné zvěstování rozhraničující Starý a Nový zákon souvisí s prazvěstí vykoupení po pádu lidstva. Osvětluje její obsah a opovídá její uskutečnění. Dosvědčuje-li protoevangelium jedinečnou výsadu Matky Spasitelovy, zvěst vtělení toto svědectví *doceluje* a v plnosti obsahu *rozvínuje*. Jménem Božím a z rozkazu Božího jazykem andělským hlásá

jedinečnou vznešenost ženy, přislíbené protoevangeliem, pozdravem, jaký dosud nezazněl na zemi stíženě kletbou dědičného hříchu, pozdravem, který od této chvíle neumlkne v lidstvu do skonání světa: *Zdravas veskrz omilostněná (milosti plná), Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami...*

Vzrušeně radostným, jásavým *introitem* počíná mešní liturgie: „*S radostí plesati budu v Pánu; jásatí bude duše má v Bohu mém, neboť oblekl mne v roucho spasení a oděvem spravedlnosti přioděl mne jako nevěstu okrášlenou klenoty svými.*“ (Is. 61, 10.)

„*Velebím tě, Pane, neboť ty jsi mne chránil a nedopustil jsi, aby nade mnou jásali nepřátelé moji.*“ (Ž. 29, 2.)

Na rtech Neposkvrněné je píseň vítězství po porážce, kterou peklu přivodila. Triumfální dikůzpěv Neposkvrněné...

V *kolektě* vyjádřen předmět oslavy po stránce předmětné i podmětne. Význam jedinečné výsady Panny Marie pro vtělení velkolepě spojen s významem svátku po stránce podmětne. Věroučné zdůvodnění neposkvrněného početí ba vlastní dogmatická definice vsunuta v skvělý rámec liturgické modlitby. Pokorná prosba vyhnanych synů Eviných vyplývá z modlitby jako závěr...

Úryvek z knihy Přísloví v *epištole* (8, 22 - 35) odnáší se v slovném smyslu k hypostatické Boží Moudrosti, k druhé božské osobě. Obrazně vylučuje tvůrčí a zachovávací činnost její ve světě, hlavně ve vztahu ke koruně tvorstva – k člověku.

V přeneseném smyslu liturgickém odnáší církev slova knihy Přísloví k Panně Marii. Právem? A proč právě na svátek Neposkvrněného početí? Věčná Moudrost jest Synem Božím, v čase vtěleným. V odvěkému úradku vykoupení jest Panna Maria spjata se Spasitelem jako žádný jiný tvor lidský nebo andělský. A jestliže jest rozkoší Věčné Moudrosti býti mezi syny lidskými, pak lidská Matka vtěleného Syna Božího byla předmětem jeho zvláštní lásky od počátku. A první projev této lásky vidíme právě v uchránění od hříchu dědičného.

Panna Maria je Matkou vtělené Boží Moudrosti. Je stolicí

či trůnem Moudrosti, živým chrámem a ciboriem vtěleného Boha. Z ní vzešlo nám Slunce spásy. Světlo milosti rozlilo se z jejího neposkvrněného lůna jako ze zářivé živé monstrance a zalilo ji především nejbohatěji a nejpožehnaněji. Jako lidská nástrojná prostřednice vtělení pojata od věčnosti do plánu vykoupení.

Liturgie hříží se v epištoly rozjímavě v tajemství jedinečného vyvolení a omilostnění Požehnané mezi ženami . . . Panna Maria jako by sama slovy epištoly odhalovala clonu úradků Božích a líčila své vyvolení, tajuplné spojení s Bohem, jedinečnou účast v díle vykoupení i výsostnou přednost svého universálního postavení v tvorstvu.

Tajemství neposkvrněného početí nelze skvěleji interpretovati, než jak to činí liturgie inspirovanými slovy epištoly.

Graduale obsahuje jásavý chvalozpěv, jímž oslavovali kdysi obyvatelé Bethulie hrdinnou Judit. Tato ctnostná zachránkyně byla vznešeným obrazem Panny Marie, která v zrození svém zdrtila hlavu pekelného hada.

Alelujový zpěv vyňat je z Velepísne a žhavě velebí výsadu neposkvrněného početí.

Zlatým středem liturgie je *perikopa evangelní* s věkopamátnou zvěstí vtělení, v níž rozzařuje se plně obsah protoevangelia se svědectvím pro jedinečnou výsadu Matky Vykupitelovy. Výklad v homiliích třetího nokturnu.

Zpěv k obětování je jásavou ozvěnou evangelia. Je to rozjímavé echo slov andělského zvěstovatele výsady Neposkvrněné.

Sekreta i modlitba po sv. přijímání jsou nádhernými parafrázemi kolekty. Se skvělou dogmatickou výrazností a pokornou vroucností vyzvedají podmětnou stránku dnešního mariánského velesvátku.

Zpěv k přijímání souhrnně obepíná a uzavírá chorál chval mariánských v dnešní liturgii pregnantními slovy, jež jsou nejen závěrem, ale mohou býti i antifonovým motem: „*Slavné věci řečeny jsou o tobě, ó Maria: neboť veliké věci učinil tobě, jenž mocný jest.*“

Dr. F. Cinek.

Po sv. přijímání.

Zhřešil jsem více jak žena třestící svým tělem,
která, když se dozvěděla, kam jsi šel, nakoupila
myrhy, přišla a pomazala tvé nohy, ó Kriste, můj
Pane a můj Bože! A tak jako jsi neodmítl oně,
která tak učinila z upřímného srdce,
ani mne neodmítni, Slovo!

Podej mi k zlíbání své nohy, a proudem slz jak
vonným balzámem k smělému pomazání.

Obmyj a očisť mne mými slzami,

promiň mi hříchy mé a dej mi odpuštění.

Ten, jemuž se dostalo síly a milosti Boží,

již není sám, nýbrž jest v tobě, ó Kriste,

ty, jenž světlem trojsluncí svého vše ozařuješ,

Tys dechem života mého a radosti mé, Spáso světa.

Hle, proto se odvažuji přistoupiti k tobě

v pláči, jak vidíš, a se srdcem zkroušeným,

prose tě úpěnlivě, abys mi odpustil hříchy,

abych směl, nejsa zatracen, míti podíl na tvých Tajemstvích,

Tajemstvích neposkvrněných, strašných, jež dávají život.

Vím, ani tíha hříchů, ani jich počet, nemohou

zmenšiti mírnosti a lásku mého Spasitele k lidem.

Ty obcerstvuješ olejem soucitu ty, kteří hoří lítostí,

je očisťuješ a prosvětluješ, účastné božského světla svého,

a věc podivná pro lidi i pro anděly,

ty s nimi obcuješ často jako se skutečnými přáteli.

To mne činí opovážlivým a dodává mi křídla.

Doufám v Tebe, a ač se chvěji, přece spojuji se s ohněm.

Sám ze sebe jsem jen suchým býlím, ale, ó dive, pojednou

cítím, že hořím, jak kdysi hořící keř Mojžíšův.

Sv. Symeon mladší.

Ať vidím . . .

II

K božskému srdci Ježíšovu nesou se neustále tisíce vzdechy modliteb srdcí lidských, a Ježíš nepřestává se tázati: Čeho chcete, abych vám učinil? Tak se člověk povznáší a tak se Bůh snižuje, vzájemně se prostupující, takže jako v nebi, tak i na zemi jest — božství.

Se sladkým srdcem Ježíšovým sladké spojení! Spojení duše s Bohem — něco tak velkolepého! Něco tak rozkošného nad všechno pomýšlení! Něco tak svatého až k třesení! A přece, přece je to pravdou. A je to pravdou podstatnou; nebýti této pravdy, nebylo by duší toužících po spojení s ním — i nebylo by života vůbec.

Spojení duše s Bohem. Bylo zde od věků, na příklad u vyvolených z vyvoleného národa. Ale obětí Syna Božího, skrze lásku jeho stalo se veřejné, všem možné, bezvýhradné. Mocné proudy, jež srdce lidská spojují se srdcem Ježíšovým, nebyly vynalezeny člověkem; trvají Bohem darovány, doslova darovány, vždyť jimi je láska Ježíšova sama. I jistě pošetilé, ne-li zlo obmýšlející, přes všechnu možnou užitečnost jsou vynálezy lidské, zvláště onen, jehož prostřednictvím mohou lidé s lidmi obcovati takřka do nepředstavitelných dálek. Soudím tak proto, že bude vbrzku sloužiti — nebo snad již slouží — jedinému účelu: odnaučovati duše hovořiti k Bohu, tedy modliti se, a tak je zároveň navykati neočekávati více odpovědi Božích, tedy řízení Božího.

Ale i když mocnosti temnot usilují takovými moderními „zázraky“ vzbuditi v duších nevíru k zázrakům skutečným, duchovním divům Božím, poplynou k Otci nadále tisíce modlitby oddanosti, lásky a chvály duší lidských. A nadále a ustavičně, ne jednou, dvakrát, bude se Slovo tázati duší, čeho že chtějí, neboť, byť odpovídaly, odpovědi jejich jsou dosud nemoudré; chtějí přemnoze, čeho sice obdržeti mohou, co jim však nedopomůže do Království Božího a je nevzdělá v moud-

rosti jeho ústavy. A přece Bůh především přikázal hledati tohoto Království, tedy toužiti po občanství v něm. Proto se Ježíš bude tázati vždy opět a opět, dokud by neuslyšel jako moudrou odpověď moudrou žádost. A kterou to? Onu žádost žebráka slepce: Ať vidím! . . .

Ať vidím! . . . To je ta správná odpověď, již Bůh čeká. Chce, aby duše viděla Otce. Touží učiniti ten div, aby se jí mohl představit v celé slávě své lásky a tak vznítiti oheň lásky opětovně v ní samé. Chce duši pojmouti pro věčnost, i nabádá ji, aby se neklamala v láskách, ale ihned milovala jediné jeho, svého Spasitele, pravého miláčka a chotě, a to láskou věčnou — usilujíc jen o to, co jest věčné. Chtíti viděti — Boha, to je to jediné a pravé úsilí. Žádá-li toho duše, je pro blaženou věčnost zachráněna. Vždyť touha po duchovním zraku — nemyslím nadpřirozená vidění — jest už dílem té slasti, již zakouší plně jen v nebi. Avšak touze té, pravím, předcházejí kruté boje se světení, tělem a zejména s ďáblem ve všech možných projevech, ovšem také slavná vítězství v těchto bojích, takže ona sama není již daleka okamžiku, kdy Lásku spatří tváří v tvář. Ona je ta blahoslavená, již se přislibuje vidění Boha.

Mnohá duše častokrát, i když je dostatečně poučena o tom, že toliko jednoho je potřebl, žádá si věci, jichž přijetím a užitím nikterak nemůže úplně vyhověti příkazu Božímu. Jinak snad bedlivě dbá, aby se nedopustila těžkého hříchu, zatím co ji zachvacuje mor, totiž vlažnost k prvému nade vše jiné důležitému přikázání, onomu, jimž se žádá naprostá, bezprostředná a bezvýhradná láska její k Bohu: *Milovati budeš Boha nade všecko!* Ačkoliv Ježíš Kristus svědčí, že jen ti ho milují, kdož přikázání jeho ostříhají, jimž slibuje zjevíti sama sebe, tato duše, o níž je řeč, často činí skutky, nebo nedopouští se skutků, jako by ostříhala všech přikázání, zatím však zachovává jen část, ale k těm není puzena láskou ke Kristu, pomínuvši ji v prvním přikázání. Domněle nehřeší, bylať uvykla nedopouštěti se celé řady hříchů; avšak — žel, postrádá hlavního důvodu, proč nehřeší, nemohouc upřímně vyznati: Miluji Boha! Snad nehřeší z důvodů sobeckých, bojíc se odplaty, ne-

bo ji očekávajíc, snad z ohledů na své okolí, v němž šťastně žije ve společnosti ctnostných. Jest, řekl bych, takovým příživníkem, jenž sice o sebe pečuje, jemůž se však protiví ná-maha a vlastní úsilí.

Ježíš Kristus a církev chtějí nám dáti nejlepší, totiž lásku, v níž jediné jest blažená věčnost; i proto učí a nabádají především hledati království Božího, což je tolik, jako žádati a chtiti, neboť hledající žádá, chce a prosí. Dříve však, jsme-li slepí — musíme nabýti zraku — jasného; jak jinak bychom mohli hledati? To znamená, že všechno naše počínání málo je platné, neúpíme-li ke Kristu v prosbách, aby nám otevřel oči a zjevil sama sebe — Cestu, Pravdu, Život království. Toť právě největší projev naší lásky k Bohu, že ho chceme poznati, míti navždy u sebe, před očima — ve svém srdci.

Stav duše, jež nežádá si především prohlédnutí, tedy pohledu do království, nemajíc k tomu pohnutky z milování Boha nade všecko, je pasivním, dusným, ztrnulým, ale jako takový jest duši samé nevnímavelný a nepoznatelný. Duše stojí, i když se domnívá jíti, mlčí, i když sebevědomě hovoří. Všechno jest u ní veliké, zatím co ve skutečnosti je všechno nepatrné. Proto již i v přirozené ctnosti, jež by měla žíti neviděna, samovolně, vidí velikou zásluhu, zatím co jinde, na příklad u lidí ne zbožných, nepadá vůbec na váhu. Nachází se tudíž v pochybném poměru k Bohu, k církvi a zvláště k sobě samé — vinou jednak svou vlastní, jednak vinou okolí, jež si osobovalo právo výchovy. V takovém stavu mohou se nacházeti pouze ony duše, jež neví nebo nenalézají žádného prostředku milosti, tedy svátostí, nebo je zavrhuji. Mohou jím býti zaplněny i duše věřících katolíků, když totiž pozbyly vroucnosti a opravdovosti víry.

Ale — ku podivu — i duše probuzená, ona, jež spatřila světlo věčného Slunce, nebo ona, jež konečně prosí o stržení bělma, ocitá se v podobném stavu, jenže ho vědomě prožívá. Nezachvacuje ji jako ve spánku, nýbrž v jasném bdění. Nevíditelná obruč tísně a úzkosti ji svírá, oči, jindy tak dychtivě hledící do vnitřné záře milosti, tlačí těžké mlhy, jež zároveň dusí. Pokusy o vnitřní modlitbu jsou marné; myšlenky, v nichž

jindy zrcadlila se věčnost, jsou ty tam. Úsilí zbožné představy podobno jest hlasu, jenž nemůže býti nikým slyšen, poněvadž jest hlasem volajícího na poušti. Srdce se namáhá vznítiti aspoň jiskerku lásky, než není v něm citu ni prázdnoty; jest jakoby vyplněno tíživou hmotou, nebo jako probodeno. Prameny slz, jež zalévávaly oddenky bující touhy, vyschly; již zdá se, jako by ani zdroje nebylo v hlubinách. Rozkošné zpěvy omilostněných duší a sladká, vše pronikající hudba varhan při bohoslužbách zní v uších jen jako vzdálený hřmot. Lidé a tvorové kolem jsou jako oživené loutky. Příroda, její nádherné tvary a barvy, i slunce — vše jest jí cizí. Ač duše vším tím velmi trpí, přece jen zůstává pokojná. I kdyby se pokusila vzepřítí, síly nedostačují. Nemůže téměř ničeho — jen vyčkávati a někdy dlouho vyčkávati, nežli nastane obrat. A ona skutečně trpělivě vyčkává, neboť jediné vědomí, a to vědomí jasné a neporušitelné, že Bůh v ní působí, podivně sic, ale s laskavou péčí — jediné toto vědomí žije v ní neutlumené. Ačkoliv se zdá, jako by láska byla pominula, vyhasla a nadějně očekávání nikdy plesáním nehledělo vstříc příštím dnům, jsouc neznámo, přec víra ještě zbývá, a to neztenčena. Arciže neprojevuje se plamenně jako ve spojení s láskou, ani se nevyjadřuje jástem a zpěvem, jako když se sní vede naděje, nicméně zůstává úplná. Ona je tím vědomím, jež v duši zůstalo jasné. Proto bylo řečeno, že duše v takovém stavu opuštěnosti jako by nemohla zhřešiti; ovládá ji skrytá síla víry. Nyní poznáváme, čím vlastně víra je: že není jen nějakým povrchním přesvědčením o něčem, nýbrž jistotou věčného života, tryskající z hlubin duše.

Požadavky, vyplývající z víry, jež jest nyní jediným dechem duše, stávají se jejím vlastním příkazem, jímž přikazuje sobě. Jinými slovy: Duše chce, co jest přikázáno chtíti. Chce tedy splnění přikázání Božích a chce je míti splněna sebou. Jeliž duše není schopna vroucnosti lásky, prosí prostě o lásku. I žádá si duše — prohlédnutí, spatření samého Boha. Ale při tom zůstává nadále odevzdána, neschopna domáhati se. Chce viděti Boha, ale ať to rozhodne on sám. Věří, má jistotu, že

Bůh otcovsky o ni pečuje a že se tudíž stane jen jeho vůle, již jest zcela oddána. Chce viděti Boha, protože je to přirozený požadavek víry v duši, vyplývající z příkazu Božího: Věřiti v jediného Boha — patřiti jedinému Bohu — milovati jediného Boha. Poněvadž ve víře jest utvrzena a v oddanosti stálá, potřebuje pouze lásky na zemi dosažitelné. Té v tomto stavu může nabýti toliko zázrakem Božím. I očekává tento zázrak — otevření očí.

Otevírají se rozkazem Božím. Mezi duši a Bohem odehrává se znovu duchovně evangelický příběh uzdravení slepého starce. Duše se cítí slepá — ale vždyť Ježíš Kristus je blízko! Co z toho plyne? Bůh Syn, když přišla hodina, otevírá duši zkrusšenou osamoceností a zjevuje se jí — Slovem. Co potom? Milost... Blaho lásky... Tušení blízkosti Boží.

Veliké, nezhodnotitelné způsobem lidským jest bohatství duše katolické. Kdybych se nyní tázal, co jest tím velikým bohatstvím naším, odpověděli bychom jistě jednomyslně: Bohatstvím duši našich jestif Kristus v nás — v nás skrze své Tělo a svou Krev. Ano, zcela správně: stálá, věčná přítomnost jeho ve mně, ve vás, s námi. Teprve, účastníující se oběti Kristovy, vylévající ducha lásky do duši všech lidí bez rozdílu, stávají se synové lidští katolíky, to jest křesťany v duchu a v pravdě.

Přemnoho těchto křesťanů kráčí s Pánem křížovou cestou a v jeho utrpení prožívá všecku přítomnou bídu a úzkostlivé očekávání budoucích dní dnešního světa. Chtěl bych ještě říci těm duším, jež podobným způsobem trpí, aby si uvědomily, že Ježíš Kristus, jehož domněle postrádají, jest jim přesto velmi blízko — tak blízko! Vždyť proměněn jako na hoře Tábor stkví se na tolika oltářích, takže duše, cítí-li se slepými, mohou se toho pocitu aspoň dočasně zbaviti pohledem víry na Něho, přítomného a viditelného ve Svátosti, a uzavřenost vnitřní změnití v svobodný vzlet lásky přijetím tohoto Těla Páně, jež, jako přešlo uzamčenými dveřmi večeřadla, jistě má moc přejíti i stěnou tísně a vyprahlosti, uzavírající duši.

Jan Rubin.

Duch svatý skrze Krista.

Duch sv. jako utěšitel náš není nějakou pomyslnou ozdobou našich fantasií a našeho snění, není jen libě působící představou lidí, kteří svou ctižádost věnují umělým hrám ať v umění či vědě nebo v řečnictví a v jiných okázalostech myšlení. Není to dekorace spisovatelů a řečníků, a setkáváme-li se s Jeho jménem poměrně často v tisku a ve výkonech řečnických, obyčejně ho bývá užíváno nadarmo. S působením Ducha sv. nelze zaměňovati příjemné city naší samolibosti, naší dychtivosti tělesné, našich vášní a nárůživostí. Duch svatý nás nevede k jiné touze po slávě než k touze po slávě Boží beze všech zřetelů na uspokojení všech ostatních našich tajných či nevyslovených tužeb. Nemůžeme pracovat pro slávu Boží za tím účelem, abychom z toho měli slávu sami. Duch svatý jest vlastní nepřítel a soudce pokrytců, což ukázal již při soudu nad Ananiášem a Safirou, Jemu jest vyhrazen soud nad svatochrádeží, nad zneužíváním milosti Boží a nad pohrdáním milosti Boží, jak potvrzuje sám Spasitel, když mluví o hříších proti Duchu svatému. Nelze se před Ním skrýti, žádá lest nepomůže. Duch svatý byl seslán všem, teprve když Kristus vylil svou krev a dokonat své dílo, když vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Teprve tím byla připravena cesta Duchu svatému a z toho je vidět, jak velikou důležitost mělo seslání Ducha svatého v Božích úmyslech s lidmi a v díle vykoupení. Tím bylo dílo nejsvětější Trojice dovršeno, láska naplněna, bylo nám dáno všechno. Není už výmluvy leda na neznalost a slabost naši a neznalost i slabost naši Bůh promíjí za cenu obětí Kristovy, ale naše pokrytectví a lstivé úmysly proti Duchu svatému nepromíjí. Duch svatý jest Láska a Bůh nedovolí, aby se Lásce odpovídalo pokrytectvím nebo pohrdáním. Falešně sloužití Duchu svatému jest tolik jako sloužití ďáblu.

Toužíme podle své přirozené slabosti též po cti, úspěchu, slávě, ale sloužíme-li těmto svým žádostem, nesvádějme to na službu Bohu; potřebujeme-li něco pro svou potřebu, ať spravedlivou či jen domnělou, nevydávajme potřebu svoji za

potřebu Boží; bylo-li nám něco odepřeno, neříkejme, že to bylo odepřeno Bohu. Mnoho lidí, i takových, kteří se skvěli na výšinách života, propadlo tomuto bludu, jako by vidoucí byli oslepeni, podobně jako Jonáš toužil po zkáze Ninive ne z horlivosti pro spravedlnost, nýbrž proto, aby potěšil svou zlobu, kterou pokládal za horlivost Boží. Leckdy dáváme jména ctností svým slabostem, když línou lhostejnost nazveme mírností a pokryteckou vypočítavost opatrností, když zatvrzelost pýchy nebo závisti nazveme stálostí a svůj hněv statečností, když klevety, škodolibost a pomstychtivost považujeme za horlivost a podobně. Jsou to podvody, někdy vědomé, někdy nevědomé, ale vždycky přímo od nás zaviněné, a tyto podvody bývají nejčastější příčinou toho, že Bůh odpírá požehnání našemu dílu nebo že dílo, leckdy dobře započaté, posléze se hrouť. Hříchy proti Duchu svatému jsou nejnebezpečnější, poněvadž jimi sami ztěžujeme Duchu svatému, aby nám dal jich poznání, abychom jich mohli litovati a jich se odříkati; proto tyto hříchy mohou v nás své kořeny zapouštětí nehlouběji a daří se jim pak lépe než kterýmkoliv jiným hříchům.

Proto církev si vyprošuje Ducha svatého skrze Krista Pána našeho, abychom měli na mysli, že Duch Boží se nám nedává bez zásluh Kristových, bez utrpení a umučení Kristova, jako plamen, který vyšlechne kdykoliv, kdekoliv a jakkoliv se nám zachce pro naše uspokojení a pro naši rozkoš, ale že přichází skrze Ježíše Krista, Jehož otevřené krvavé rány a trnovou korunu vždy musíme viděti, cítiti a uctívati, chceme-li, aby nám dal svou Lásku — Ducha svatého.

Nemáme Duchu svatému co nabídnouti než svou ochotu neodporovati Mu a přijmouti Ho, a to činíme jen proto, aby nás zbavil naší bíd. Víme anebo máme věděti, co jsme a jací jsme a čeho jsme schopni sami ze sebe, že totiž sami ze sebe nejsme schopni žádných ctností, kterými bychom se mohli Duchu svatému zalíbit, že sami ze sebe jsme schopni pouze pýchy, lakomství, smilstva, závisti, obžerství, hněvu a lenosti, že k těmto hříchům se kloní všechna lidská povaha, k někte-

rému více, k jinému méně, ale že jsme příliš hluboce a vnitřně spojeni každý s některou či s několika z těchto neřestí, že tyto neřesti tvoří časný základ všeho našeho počínání a teprve, když cítíme jejich následky zlé či nebezpečné, začínáme se jich děsit a toužíme se vyhnouti, ale spíše jen následkům těch neřestí než neřestem samotným, neboť neradi se vzdáváme toho, co tyto neřesti poskytují příjemného. Poněvadž však víme, že Duch svatý jest nepřítelem neřestí, můžeme podle svého rozumu jen Ho prositi, aby nám pomohl neřesti potlačovati a zmenšovati; víme, jak je tento boj těžký a že sami bychom nic nesvedli. Jak bláhové bylo by domnívati se, že sami se můžeme přemoci a obrátiti, že sami můžeme konati ctnosti a žiti svatě, jako by to záleželo jen na nás, na našem rozhodnutí. Můžeme prositi jen o to, aby nám Bůh pomohl potlačovati naši nejvlastnější povahu, totiž naše neřesti, a aby sám nám bránil, abychom Ho tolik neuráželi. Ctnosti dává Bůh, ty nejsou z naší síly. My musíme prositi o pomoc při sebepřemáhání, o pomoc v boji proti sobě samým, proti vlastní povaze a osobnosti, my nemůžeme svou osobnost rozpínat po ctnostech, my ji máme umenšovat, aby co nejvíce byla potlačena před Duchem svatým, neboť v naší osobnosti jest právě jen pýcha, či smilstvo nebo jiný ze sedmera hlavních hříchů.

Tyto naše neřesti potlačuje kříž Kristův a umývá je krev Kristova, a proto, žádáme-li si upřímně Ducha svatého, nesmíme se štititi kříže Kristova a musíme jej přijmouti za kříž svůj. Libáme-li kříž Kristův, nemáme jej líbatí jako dřevo, které již svůj úkol vykonalo a které již žádné bolesti nepřinese, které je bezpečné, neškodné a nebolestivé, nýbrž jako dřevo, na kterém se trpí stále až do skonání času, a libáme-li je, pak je máme líbatí upřímně a ne pokrytecky; co libáme, to opravdu chceme míti, opatrovati a milovati, tedy i obtíže a utrpení s tím spojené, potlačování sebe samého, odříkání a odevzdání do vůle toho, který nám svůj kříž odevzdal. Jen to jest způsob, jak obcovati s Duchem svatým, aby zůstal s námi. Nečiníme-li tak, nechceme-li tak činiti, chceme-li sebe i Ducha svatého nějak osídliti, pak toužíme sice také po duchu, který

by nám pomohl a nás potěšil, ale to není Duch svatý, nýbrž duch falešný, který ovšem milerád přijde a usadí se v nás, vládne námi a rozvrátí nás, dokud sám Duch svatý nepomstí tuto šalbu svým trestem. Jako pokrytectví touží po falešném Kristu, tak touží i po falešném duchu na místě Ducha svatého. Proto prohlásil Kristus, že hříchy proti Duchu svatému neodpouštějí se ani na tomto ani na onom světě.

Duch svatý není jen sladkou představou tékavého snění, ozdobným slovem či něčím podobným. Je to sám Bůh, svatý a silný, jest to moc Boží Lásky, která pro nás dozrála na kříži Kristově a o kterou musíme prositi jen: Skrze Krista, Pána našeho.

Jaroslav Durych.

Trojí vítězství nad neřestí.

Jsou to tři věci, které působí, že se lidé zdržují neřestí: buď totiž *bázeň*, ať už před peklem nebo před pozemskými tresty, nebo *naděje* a touha po království nebeském a nebo sklon k dobru samému čili *láska* ke ctnostem.

Bázeň vyhání náказu zloby, takže čteme: „Bázeň Páně nenávidí zlo.“ I naděje čelí vzniku neřestí, „neboť všichni, kteří v něho doufají, nebudou hřešiti.“ Láska pak se nemusí obávatí bíd hříchů, protože „láska nechybuje“ a opět: „Láska přikrývá množství hříchů.“ Proto klade apoštol veškerý obsah spásy v plnění těchto tří ctností a praví: „Nyní zůstává víra, naděje a láska, tyto tři.“ Je to totiž víra, která působí, že z bázně před budoucím soudem a tresty odpíráme nárazům neřestí. Je to naděje, která odvolává našeho ducha od přítomných věcí a všemi tělesnými rozkošemi pohrdá v očekávání budoucí odměny. A je to láska, která nás rozohňuje, abychom se drželi Krista, a zaněcuje ke konání duchovních ctností a pohrdá vším, co tomu odporuje, s plnou nenávistí.

Třebaže tyto tři, jak každý vidí, tíhnou k jednomu cíli, vyzývají nás, abychom se vzdalovali věci nedovolených, přece jen se liší navzájem, co se týče jejich hodnoty. Neboť první dvě

...nou vlastní všem lidem, kteří se snaží pokračovat a ještě ne-
 mohli dospět k lásce ctnosti. Třetí je věcí Boží a těch, kdož
 řijali na sebe obraz a podobu Boží. Neboť jen on sám koná
 dobro bez bázně a bez nároku na odměnu, z pouhé lásky k do-
 bru, protože jak praví Šalomoun: „Bůh koná všechno jen pro
 sebe.“ Jen pro své dobro totiž dává nadbytek všeho dobra
 i tak hodným tak nehodným, protože se ani urážkami neuna-
 uje ani zlobou lidskou nerozčiluje, nýbrž zůstává stále do-
 konalým dobrem a nezměnitelnou přirozeností.

Jestliže se tedy někdo snaží o dokonalost, bude postupo-
 vat od onoho prvního stupně bázně, kterou ve skutečnosti
 nazýváme otrockou a na kterou se vztahují slova: „Když to
 všechno učiníte, pak řekněte: služebníky neužitečnými jsme“
 – rychlými kroky k oné vyšší cestě naděje, která už není v po-
 obenství připsána služebníku, nýbrž nájemníku.

*

Musíme tedy spěchat, abychom nerozlučitelným svazkem
 lásky vystoupili na třetí stupeň Syna, jenž má všechny statky
 Otce jako vlastní, a abychom mohli dosáhnout obrazu a podo-
 benství s tímto nebeským Otcem, tak abychom po příkladu
 svého vlastního Syna mohli zvolati: „Všechno, co má Otec, je
 mé.“ To praví o nás také apoštol těmito slovy: „Všechno je
 naše, ať je to Pavel nebo Apolo nebo Kefas, ať je to svět, ži-
 vot nebo smrt, přítomnost nebo budoucnost, vše je vaše.“
 Právě tak napomíná nás příkaz Spasitelův, jenž praví: „Budte
 dokonalí, jako váš nebeský Otec je dokonalý.“

Stává se někdy, že láska k dobru je přerušena, když roz-
 chod duše je brzděn vlažností nebo povoluje radostem a zá-
 vřím a tak pro okamžik se dáme vésti buď bázní před pek-
 lem nebo nadějí v budoucí věci. Je to však vzestup velmi pří-
 rý, jenž nás vede pomalu dále, takže začínáme strachem před
 peklem a nadějí na odměnu vyhýbat neřestem a pak můžeme
 vystoupiti ke stupni lásky, neboť, jak se praví: „v lásce není
 bázně, nýbrž dokonalá láska vyhání bázeň, takže bázeň má
 olesť; kdo však se bojí, není dokonalý v lásce; milujeme pak

Boha, protože Bůh nás dříve miloval.“ Nijak jinak tedy nemůžeme vystoupiti k oné pravé dokonalosti, než když ho pro nic jiného nebudeme milovat než pro jeho lásku, tak jako on nás pro nic jiného nemiloval než pro naši spásu.

Musíme se tedy snažit, abychom stoupali s nadšeným duchem od bázně k naději a od naděje k lásce Boží nebo lásce ke ctnostem, abychom klidně, pokud je to lidské přirozenosti možné, přešli k lásce dobra samého a pevně se přidrželi toho, co je dobré.

Joan. Cassianus, Col. XI.

Pracovna.

Studentské kapitoly. O ďábelstvu.

Vy, který jste se mne na to ptal, a za mnohé ptal, tázal jste se pod četbou knihy Satan v Illfurtu. O těchto otázkách vezměte si za životní pravidlo tázati se ne lidských knih, nýbrž božské knihy a oficielní nauky církevní, tak jak jest podávána v katechismu.

Když otevřete Písmo svaté, uvidíte, že otázka pekla a ďábelstva jest příliš spjata s lidskými dějinami, s bídou duše lidské, než aby se směla přítomnost a skutečnost ďáblova popírati. Právě to jest jeho největším vítězstvím, že dovedl lidi pohnouti, aby v něho nevěřili.

Ta otázka již s lidského hlediska jest tak jednoduchá. Jako dobří lidé jsou důkazem existence Boží, nejvyšší a podstatné dobroty, podobně jest všechna nenávist ve světě, všechna špatnost, všechna zloba důkazem, že existuje někdo, komu záleží na nízkosti, kdo má zájem o špatnost ve světě. — Ten důkaz býval dokonce tak mnohým přesvědčivý, že chtěli Boha a ďábelstvo vyrovnati, že je chtěli postaviti proti sobě jako dva principy. Nevěříme ve špatný princip, protože není absolutního zla, protože zlo jest pouze znešvařením dobra a aby vůbec mohlo býti, protože co jest, musí býti nějakým způsobem dobré, protože dobré a bytí se ztotožňují; proto není možné naprosté zlo.

Ale může být i jest nepřítel dobra Božího, nepřítel především jeho lásky, jenž chce co nejvíce urvati jejímu svatému izení. Může být i na věky upevněný ve zlém, jenž všeho, co jest, všeho, co jest pravdivé a dobré, zneužívá a učí zneužívat, by tak bylo vzdorováno nejvyššímu určení svatým zákonem božím, jenž všechno uvedl v řád.

Odkud by bylo zlé, nemyslíte? Bůh učinil všechno dobré. Nemůže jinak, protože jest dobrem naprostým. Není pak, filosoficky jest nemožný, bůh zlý, naprosté zlo a tak není vynutí, chcete-li si lidsky nějak vysvětliti zlo, než připustiti nepříteli pravdy, Boha a člověka, jenž pro Boha i pro jeho pravdu, jeho lásku a život byl stvořen. Na výsledcích pak poznáte, že všechno zlé nese stopu jakési prvé vzpoury, prvního orušení řádu. A tento první rozklad vnesl právě ten do světa, který prohlásil, že nebude sloužiti. Kdyby vše sloužilo, vše by šlo v řadě a zlo by bylo nemožné. *Brailo.*

o věrnosti.

Věrní Bohu, věrní lidem. A věrní též sobě, věrní pravdě.

Věrnost jest jakousi účastí na Boží neměnitelnosti. Bůh jest jak dobro, že se nemůže měniti, že nemůže ničeho nabýti ani ozbýti, a proto jest v něm změna nemožná. Proč se měníme, nebo proč nezůstáváme věrní sobě, myšlence, bližním? Jest jedna věrnost nadsmyslná, transcendentální, jež jest věrností pravdě. Tato věrnost nejhluběji kotví v lásce. Protože někoho nebo něco milujeme opravdu, pro něho, pro ně a v poslední říčíně v Bohu, pro jeho místo, jež jemu neb mu Bůh určil, proto je milujeme tak, jak jest, pokud jest tak, jak chce Bůh. A když se věc mění, když přestává míti svůj smysl, když se odklání od svého cíle a poslání, nastává zde i náš odklon. Ten odklon jest ale pouze vnější, protože v podstatě budeme stále milovati věc či osobu, budeme stále milovati její vnitřní cenu a poslání a co nemilujeme a od čeho se odkláníme, to jest právě křivení osobnosti, to jest právě znehodnocení věci.

Ale, kde věc a pravda a myšlenka a člověk se nemění, tam uvidí nám zásadou slepá krásná věrnost. Věrnost Bohu. Jako

on neopouští člověka ani na okamžik, jako on stále na nás myslí a stále nás zahrnuje dobrotou, podobně jest to nevďek, jest nerozum nebýti věrný jemu, jeho příkázání. Kdo ale zakotví v jeho věrnosti, dovede ve všem v celém životě pevně státi. Dovede i přes oběti vytrvati při tom, o čemž ví, že jest dobré, že jest nejlepší. Dovede jako pro Boha obětovati třeba i svoje pohodlí i vlastní úspěch, protože společná láska a společná cesta, na jejímž konci vidí větší výsledek, než by byl dosažen cestou osamělou, třeba i výnosnou pro okamžik, jest mu voláním Božím, darem Božím, ježž má přinést v oběti a ve věrnosti Boží ovoce.

Braitó.

O kněze.

Smutná móda: stále sentimentálně uslzovati nad špatnými kněžími, nařikati, že se nedá nic dělati, protože nemáme dobrých kněží.

A tato móda naučila naše laiky velmi směle, nevázně se chovati ke kněžím. Požadují od kněží celé oběti, ale nedají mu té úcty, již si ona oběť pak zaslouží. Dnes se již kdekdo odváží kritisovati kněze, jaké potřebujeme a jaké nepotřebujeme, jací jsou anebo nejsou. Nemyslím tu již na dra Fuchse, ale na tolik katolíků, na tolik těch, kteří mi občas píší dopisy, jež by usmrkaným klukům psáti nesměli, na ty, kdo horují stále pro hierarchii, ale kteří jí vždy uklouznou zbožným povzdechem, že ani kněží ani hierarchové naši nestojí za nic. Podobně jednají někteří nesolidní obchodníci, kteří vám nejprve přirazí procenta, aby je vám pak slevili. Podobně může slouti pravidlem, čím větší chvála na princip hierarchický a aristokratický v církvi a v lidstvu, tím plebejšťejší a schismatictější tendence a způsob jednání. Abyste směli posuzovati a souditi, musili byste znáti z vlastního přesvědčení pravdu, musili byste znáti všechny pohnutky jednání, a musili byste míti aspoň zrnko dobré vůle, viděti též aspoň několik kněží hodných. Ovšem, kdo jest sám zlý a kdo žije jenom ze žlučivé stařecké bádavosti a hnidopyšství, bude se stále dusiti špatností celého světa.

Braitó.

Jměni říci ne.

Jakmile se někdo objeví, kdo umí psát, kdo umí mluvit, do umí dávat, kdo umí kupovat, může být jist, že bude zarunat nepřehlednou řadou prosebníků, kteří budou počítati s Vaší známou ochotou". Budou vás pronásledovati prosbami o přednášky, o promluvy, kázání, příspěvky do časopisů... tále a bezohledně. Kdo má naloženo 80 kg, unese ještě dvacet. ěnozí rádi by se něčím blýskli, něco „dělali" a tak dělají to, že echají za sebe dělají jiné a pak jsou velmi vážně uspokojeni ebou, že něco velkého opravdu postavili. Tito lidé jsou prosš největšími nepřáteli všeho velkorysého, věru katolického odníkání. Umorí těch několik lidí, kteří nemají odvahy něco :dnou odříci. Předčasně unaví a zničí ty, kteří by ještě dlouo mohli na větších věcech pracovati. Velké umění obětovati alé věci a práce pro práce větší, uchovati si čas a schopnosti ro větší a důležitější podniky.

Neodbytní žadatelé jsou jedním nepřítelem velkých činů. ě druhým jest jakýsi druh ješitnosti, která si myslí, že nesmí e něco podniknouti bez nich, že musejí všude spoluluviti. est to i jakási nedůvěra k druhým, že by mohli něco dobře ykonati bez nich, nedůvěra, která roste úměrně s velkou dů- ěrou v sebe. Třetí příčinou jest jakási nenasytnost sebe a ých úspěchů. Stále potřebují zdůrazňovati sobě sebe, stále otřebují se kochati vlastní slávou, jež ovšem potřebuje no- ých dávek i námahy a práce. A tak se pracuje tolikráte pro ebe a pro svou marnivost tam, kde si myslíme, že působí je- ině žizeň pro dušich a láska k Bohu.

Braitto.

Trpení.

Vím dobře, že je třeba trpět. Chceme-li milovati a chce- ie-li býti hodni lásky. Poněvadž jest obrazem velikého Utr- ení Pána našeho Ježíše Krista, jenž vzal na sebe člověčen- tví, aby pro spásu duší a pro příklad trpělivosti jako člověk pěl. Ovšem naše utrpení jest obrazem velmi slabým a ne- ostatečným a matným, který se nijak neshoduje s děsivou kutečností a který se ani zdaleka nepřibližuje lidskému Utr-

pení Syna Božího. Ale jenom tehdy jsme šťastni, jenom tehdy náš život září Radostí a Jasem, když dobře trpíme, a jenom tehdy naše utrpení má význam, trpíme-li z lásky k Ježíšovi, trpíme-li v Ježíšovi, s Ježíšem, pro Ježíše a za Ježíše; trpíme-li pokorně, hrdinně a rádi za Pravdu a za vše, co nám Bůh dal.

Utrpení člověka je pravou náplní jeho života. Je velikým darem Božím a nedostává se ho každému. Bůh zjevuje jím svou Milost a svou Lásku, neboť mnohem lépe je trpět na tomto světě, než trpět na věčnosti.

Utrpení zúrodňuje a očisťuje náš život, připravujíc jej pro Mír a Pokoj Království Božího. Utrpení dává našemu životu to, co mu chybí a co mu nutně patří a čím jej zaslubuje Nebí. A to jest láska. „Kdo netrpí, nemiluje.“ (J. Deml.)

Utrpení otvírá úžasné obzory věčných dálek, jež plní duši lidskou zkušenostmi víry a jež silí a zocelují náš vnitřní zrak. Jen utrpením možno redukovati lásku tělesnou, zející hrůznými propastmi smyslností, v tajemnou lásku duchovní, která jest obrazem neomezené a nekonečné a nadpřirozené lásky Boží, jež vtiskuje každému člověku do duše znamení majetku Božího.

Láska Boží jest gejsírem nejvyšších citů a jen utrpením možno ji dosáhnout.

V. Zima.

Znamení doby.

Uprostřed zmateného chaosu dnešního života na kříži visí Kristus. Uprostřed všeho spěchu a chvatu, který nedovoluje duši, aby se zastavila a uvažovala o smyslu své cesty, trpí Spasitel. Denně, věčně a neustále se koná Obět kalvarská, jejímž účelem a smyslem jest Vykoupení lidstva.

Kristus trpí i dnes na Kříži ve smyslu duchovním. I dnes obětuje své Tělo a prolévá Krev svou, aby tak zachránil cenu lidské duše, která má býtí Obrazem Božím a která jen naší vinou a našimi hříchy je špiněna.

Kristus trpí ve smyslu duchovním i dnes. Na kříži visí a zástupové, kteří Ho křížují svými hříchy, jdou podle něho,

pošklebující se Bolesti Syna Božího a plvajice svou hříšnou nevěru a neúctu k zákonům Božím do jeho Tváře svaté. A to je znamení doby. Všechna ta potupa a všechny nadávky, kterými zahrnují Boží zákon, všechna liknavost a neposlušnost a zároveň všechny sprostoty, které chrlí a házejí na Ježíšovu Nevěstu svatou, jež jedině umožňuje člověku Radost duchovního života. To jsou strašlivě ostré hřeby, které probodávají Tělo Ježíšovo.

Znamení doby je hrozné a nikdo neví, čím je možno shladiti s povrchu země? Výkřiky lidských těl a toužící vzlykání neukojených srdcí jsou základní akordy temné hudby tohoto století, v němž těžko lze rozeznati světlo od stínu. Bůh se nabízí, Bůh sám přichází a zve a volá k sobě nenasycená a prázdná srdce lidská, ale lidé neslyší, nechtějí slyšet, neboť zoufale tisknou si ruce na uši, aby ničeho neslyšeli, a bláhově živí se zmatenými nadějemi svými. Krvavé a křičící je znamení doby.

Chvat její a její duchovní lhostejnost a vlašnost k zákonům Božím a k Pravdě Boží a zároveň drzost a túpost, s jakou tápe tato doba kolem svatého kříže, jsou symboly a příčiny její bolestné smrti.

V. Zima.

Žeň.

Z duchovního života.

Zaznamenávám dvě výtečné novinky pastorační. GRÖBER: *Christus Pastor*. (Herder 1931, str. 150, cena 2.50 Mk.) Nejlepším pastýřem duší jest Ježíš. Jenom od něho, z jeho příkladu můžeme se naučiti, jak pracovati na království Boží. Autor ukazuje, jak jenom tehdy bude naše snažení mítí výsledek, když pastýři duší budou proniknuti touto Kristovou láskou. Proto je ta kniha vzácnou, že časové bolesti léčí věčnými a ne mlhavými „moderními“ léky.

Neméně důležitá jest kniha: BOPP: *Wir sind die Zeit*. (Herder 1931, str. 198, cena 4.40 Mk.) Vítězně staví se kniha proti malovérné beznadějnosti, proti kvietistickým nářkům: Nedá se nic dělati! „My jsme čas“ volával k plačkám své

doby sv. Augustin. Bopp dává výbornou zbraň knězi. Rozuměti lidem a době. Poznati skutečný stav náboženský, příčiny jeho. A tím samým jsou pak již dány i léky. Cenné jsou studie o dělnické psychologii, o postavení dívky výdělečně činné. Radostná chuť k dobytí světa přelévá se z knihy do duše.

A že tato práce není nadarmo, ukazuje LHANDÉ: *Le Dieu qui bougé*. (Plon, Paris 1931, str. 250, cena 18 frs.) Před zrakem dává Lhande, kronikář kněží pařížské periferie, defilovat početné řadě mladých i starých francouzských abbé, oněch nepochopitelných vytrvalců, kteří bez halře jen s požehnáním na čele a s dekretem v kapse získávají za nejtěžších poměrů duše největších chudáků: hadrníků a nejhudších dělníků. Jakmile povstane kolem Paříže shluk baráků a chatrčí a doupat, hned biskup tam posílá kněze. A tak stojí před zrakem v této knize: kněží tesaři, zedníci, chůvy malých capartů, těšitelé nezaměstnaných, kněží, kteří nemají nic, kteří si všechno musejí vyžebrot, kteří stokrát vyhození, ještě jednou se pokusí dostat se k duši. Epos hrdinné lásky. Jak jim nesahají po kotníky všichni nadutí „intelektuálové“, kteří plijí po kněžích, i ti literární katoličtí gourmandi, kteří se odvažují věčně naříkat, že nemáme dobrých kněží, aby mohli prostě žádných neposlouchati.

Dobrou, jasnou a obsáhlou příručkou věrouky jest dogmatika římského profesora HUGONA: *Tractatus dogmatici*. Právě vyšel třetí svazek: *De sacramentis*. Je to posmrtné, deváté vydání. Dílo jest přesně stavěno podle Summy, vyrovnává se s různými názory a nakonec přesvědčivě staví názor vlastní. Tento svazek stojí 65 frs a vyšel u firmy Le thielleux, Paris.

Drobná, ale nesmírné ceny je knížka CLÉRISSAC: *Le Mystère de l'Église*. (Paris). Dílko tohoto velkého dominikána, duch. vůdce Psichari-ho, jest torsem, ale jest takovou pokladnicí čistých, mluvením nepokažených skutečností, jež Clérissacovo věřící oko vidělo v tajemství církve. Kniha naučí lidi dobré vůle milovati církev. Vyšla i v českém překladě v Dobrém dile.

O kněžství a vedení v církvi poučuje HÉRIS: *L'Église du Christ*. (Juvisy, Les Éditions du Cerf.) Smysl, poslání a pravomoc kněžství a představených v církvi jest tu sestaveno a objasněno.

Role P. Marie v církvi a v duších. Takový jest smysl díla: GOMMEGINGER: *Unsere Königin*. (Schöningh, Paderborn, 2 díly.) Nečetl jsem ještě tak poutavé a zároveň spolehlivé

nihy o Panně Marii, jež kdy vyšla z pera theologova. Mluví úloze P. Marie v díle vykoupení, o účtě k ní. Zajímavé jest vyrovnání se stanoviskem evangeliků k P. Marii. Nechybí ani mělecká stránka. Dokonalý breviř poslání, života a účty převaté Panny.

HEJČL: *Z Hradce Králové do Želiva*. (1931. Vlastní náklad.) Jenom biblista jako Hejčl, jenž studoval, aby sloužil církvi a jejím dětem, mohl napsati a konati tyto exercicie, jež konal pro spolubratry svého svěcení při jubilejních exerciciích. Z Pisma sv. vzaty jsou náměty, jím jsou živeny, z něho jsou pravdy osvětlovány. Duchovní cvičení z Pisma, to jest tak originelní a potřebné, že kniha neměla minouti knihkupecký trh!

VANDEUR: *Gebet der Schwester Elisabeth*. (Pustet. Regensburg, 1931, cena 3'50 Mk.) Psali jsme již život této svaté karmelitky, klanitelky nejsvětější Trojice. Vandeur v jejím duchu rozvedl v rozjímání její myšlenky. Poslání Alžbětino jest učiti celému odevzdání Bohu, vyjiti ze sebe a státi se celým životem chválou Slávy Trojice nejsvětější. Vkusná tato knížka jest dobrým průvodcem na této cestě.

CINEK: *Mše svatá*. (Olomouc, Lidové knihkupectví, 1931, cena 48 Kč svazek.) Konečně vyšel I. svazek dlouho čekávaného výkladu dra Cinka k liturgii, Ciněk jako spirituál svědomitě se snažil své bohoslovce naučiti žiti duchovně z liturgie. Zde jest ovoce jeho snažení, protože žiti z liturgie, duchovní život obohacovati liturgií, prožívatí s církví celý liturgický rok musí se státi společným pokladem všech věřících. Kniha jest přístupná všem i cenou. Velikou ozdobou jsou Štormovy kresby.

KAPLAN FAHSEL: *Gespräche mit einem Gottlosen*. 13.—15. tisíc, Herder, 1931, str. 218, cena 4'50 Mk.) Všechny těžkosti a zápasy dnešního hledajícího popírače jsou tu probrány. Nejsou to námitky fingované, nýbrž kniha je opravdu vybraná ze života. Proto je rozhovor živý. Dobře se vyhnul racionalismu, jenž bývá nebezpečím v podobných debatách. Vidíme nakonec bezmocnost všech obratností theologických před nedostatkem dobré vůle, vidíme, že nakonec Bůh musí lomiti tvrdou šíjí a vlíti člověku svou milost, jíž se teprve tává věřícím.

Nakonec několik životopisů: ALBARRÁN DE CASTRO: *Polvo de sus sandalas*. (Salamanca, 1931, str. 250, cena 6 pet.) Svěží, originelní životopis sv. Terezie. Autor jako by se ebe setřásl těžkopádnost běžných životopisů svatých. Je viděti, že světici miluje. Jen kdo miluje svaté opravdu, může

psáti dobré jejich životopisy. Kaleidoskopická pestrost jest vynikající vlastností tohoto životopisu na španělské poměry nezvykle dobře a vkusně vypraveného.

JOERGENSEN: *Une âme franciscaine*. (Perrin, Paris 1931, str. 270, cena 15 frs.) Život Pavly Reinhardové, pokorné dcery sv. Františka, která dostoupila vysoké dokonalosti poctivým následováním sv. Františka ve své skrytosti, v konání toho dobrého, jež její osamělost jí dovolovala. Kniha jest jejím duchovním deníkem. Závrať vás jímá při pohledu na výšiny, jichž dostoupila. Pavla uskutečnila dokonale: Být ve světě, ale ne ze světa.

NIESTROJ: *Ein Märtyrer des Beichtstuhles*. (Glatzer Bücherstube, str. 140, cena 3 Mk.) Život a mučednická smrt P. A. Faulhabera. Děj z třicetileté války. Nedocenitelný příklad kněžské věrnosti a stálosti, jež dovedla P. Ondřeje až k hrdinné smrti. Příklad nesmírné obětavosti pro všechny kněze, jimž se dnes jde těžko a kteří myslí, že jsou již znaveni.

Z různých poli.

BERNEX: *Ceux de la Trappe*. (Flammarion, Paris, cena 12 frs.) Reformovaní cisterciáci, zvaní trapisté podle mateřského opatství La Trappe, vždy zajímají ty, kteří sní o reformě náboženského života přes reformy klášterů. Kniha Bernexova studuje smysl a poslání cisterciáků-trapistů, a to, co a jak se jim z jejich snah podařilo uskutečniti. Dílo naučí jistě chápati čistě rozjímavé řády. S. B.

BEAUFORT P.: *Votre royaume . . . Madame*. (Aubanel Fils Aîné, Avignon 1931, str. 105, cena 7'80 frs.) Určeno křesťanským matkám na pomoc, aby snadněji našly štěstí v pokoji a ve správném pochopení a prožití svého poslání v rodině, v okolí a v církvi. Knížka působivá a přívětivá.

DÖRFLER: *Des Vaters Hände*. (Kösel-Pustet, München, str. 276, cena 6 Mk.) I v této knize jeví se živelná síla nestárnoucího Dörflera a umění vyzvéděti na osobách svých románů všechno, co nás na nich i pro náš vlastní život může zajímati. Toto dílo je soubor novel, jež kypí realitou. Barvitost slohu zaujme cele na čtení. S. B.

DU JEU vicomte E.: *Monsieur de La Trappe*. (Perrin, Paris, str. 210, cena 12 frs.) Jméno trapistů je dosti známo, ale méně osoba jejich zakladatele de Rancé. Autor působivým perem kreslí výstup duše svěťáckého klerika k přísnému mnišskému ideálu a jeho boj o uchování nové haluze stromu sv. Bernarda. Duše, život a dílo pravého reformátora, který neposuzuje

lovy, ale drtivým činem. Zde každý najdeme mnoho pro svůj život, vzor pokory a pevnosti.

DUFOURCQ ALBERT: *Histoire ancienne de l'Église*. (Plon, Paris, str. 389, cena 25 frs.) V III. vyd. vychází 5. svazek přírodních dějin církevních D-ových; zabírá dobu rozkladu staověku (od r. 395) po upevnění křesťanství v Evropě, (r. 1049.) D-ovo rozdělení látky je často velmi osobní, ale má pro to své důvody. Části o pokřesťanění davů, o legendách atd. zauhlují pozornosti. V poznámkách je sneseno mnoho zajímavého materiálu, literatura větších jazyků je úplná a zároveň informuje a hodnotí. Jen rejstřík postrádáme. Celé dílo uvede losti důkladně do církevních dějin a mnohým se zalíbí také příjemným formátem,

KAPLAN FAHSEL: *Konnorsreuth* (Tatsachen und Gedanken, Thomasverlag, Berlin W. 9). Autor na podkladě svých zevrubných a obširných šetření na místě samém nerozpakuje se bezvýhradně prohlásiti stigmatizovanou za pravý mystický zjev spojující náš svět se světem oním. Naprostý půst její od pokrmu a nápoje chápe jako nadpřirozený účín Eucharistie, a o jejím mystickém sv. přijímání uvádí několik nových dokladů. Kniha značí naprostou novou periodu této otázky.

FRITSCH DR. E.: *Islam und Christentum in Mittelalter*. (Müller & Seifert, Breslau, str. 150, cena 7) Disertace o mohamedánských středověkých polemických spisech proti křesťanství. V první části autor podává stručně život a dílo jednotlivých polemiků, v druhé shrnuje jejich námitky a útoky proti křesťanství; dílo pro theologa a historika velmi poučné, i obyčejnému vzdělanému čtenáři srozumitelné a poutavé. Poznáváme, že i mohamedáni jsou mezi učiteli moderních volnomyšlenkářů.

HEJČL DR. JAN: *Bible česká*. (Dědictví svatojanské, Praha, str. 147, cena Kč 5.) Radostně vítáme pokračování nového lidového vydání Pisma sv. ve vzácném překladu Hejčlovu. Sešit obsahuje další tři knihy Mojžíšovy, od prvního vydání se liší zmenšením poznámek. Děkujeme Dědictví za skutečně lidové, katolické a české vydání bible a čtème ji i rozšiřujeme.

CHESTERTON G.-K.: *Divorce*. (Saint-Michel, Paris 1931, stran 191.) Chestertonův Rozvod spaluje rozvodové svobodařské názory a úvahy ostrou kritikou a vrhá řadu nových netušených světél na posvátnou neporušitelnost manželského svazku; duchovní meč anglického velikána bojuje za velikou věc velikým uměním. Tuto knihu bych dal katol. manželům, kteří se ocitají v rozvodovém či rozlukovém pokušení, a konečně všem dobrým manželům, všichni tu najdou drahokamy.

LACOSTE: *Le P. Yves Hamon*. (Bonne Presse, Paris, str. 184, cena 5 frs.) Jen obtížně si dovedeme představití mravní a náboženskou poušť námořníků. Asumpcionista V. Y. H. jim věnoval téměř celý život a celé kněžské srdce. Neznámý řeholní kněz roste do veliké výše svou láskou a sebeobětováním pro lidi malé a nepatrné; vzor kněžské a křesťanské oběti.

LANGBEHN JUL.: *Lieder*. (Kösel-Pustet, München, str. 111, cena 1 60 MK.) M. Nissen vybral z L. pozůstalosti tři kytky veršů: Duše a svět, Zrcadlo ušlechtilého a duše a Království Boží. Básně jsou vpravdě písněmi, rozezvučí duši tónem radosti nebo rozechvějí dumou; a jdou až ke kořenům bytosti, neboť v nich pje duše bojujícího věřícího umělce o nejvyšším vítězství království Božího.

MAYER PROF. DR. A.: *Gedanken zur modernen Sexualmoral*. (Ferdinand Enke, Stuttgart, stran 68, cena 2'80 Mk.) Ředitel universitní ženské kliniky v Tübingen ve třech přednáškách odpovídá na otázky: odkud přišla moderní sexuální morálka, k čemu vede a je-li možná náprava. Vážná, smutná a výstražná slova universitního profesora a zkušeného lékaře jsou nám dokonale blízka a přáli bychom si, aby jeho zásady byly u nás důrazně propagovány s dodatkem katolických léků.

—es—

J. C. B. MOHR: *Die Religion in Geschichte u. Gegenwart* (Paul Siebeck, Tübingen, Lief. 104/106, Synodalverfassung-Tradition). Příkladně vytrvalým tempem se blíží ke konci tato encyklopedie. V této části zasluhují pozornosti pečlivě vypracována hesla: Tanec v náboženství, Křest, Chrám, Dábel, Tekst bible, Theismus, Theodizee, Theologie, Smrt, Tolerance.

—es—

Missionnaires de vingt ans (Dillen & Cie, Paris, 1931, stran 240, cena 11 frs), Sbíрка vzpomínek OO. jezuitů na začátky jejich misijní činnosti před 20 lety v Syrii. Most tří světadílů, bizarní kraj a jemu odpovídající lid Maronitů, Druzů, Beduinů měl a má čím upoutati duše mladých nadšenců. Kapitoly o duši dětí, o velikonocích maronitských jsou vzácné perličky ve šňůře drahokamů.

J. F. P.

P. A. MILLER O. S. B.: *Das Hohe Lied* (přeloženo a vysvětleno 1927. Nakladatel Petr Hanstein, Bonn, stran 76, cena brož. Mk 2'70, váz. v plátně Mk 4). Čím je kniha Velepiseň pro mystický život, to nám ukazují dějiny mystiky. Není snad velkého mystika, který by nečerpal z této knihy pro svůj duchovní život, ano nezanechal nám milé výklady k ní. Kdo však není mimořádně mysticky nadán, potřebuje nutně pevné ruky exegety při čtení této knihy. Tomu se velmi doporučuje

výklad Millerův. Jeho výklad je rozvázný, není vzrušující, ale psaný s benediktinským klášterním klidem. Velmi se také zamlouvá, když podává odděleně výklad literní a výklad mystický. Zastává výklad typický. Vyloučiv osobní typus, uchyluje se k typu věcnému. Než není úplně spokojen s výrazem „věcný typ“, ale vhodnějším výrazem se mu zdá býti „Ideal-typus“ nebo „Idealer Erlebnistypus“. Rozumí jím popis dvou milujících se, který však není vzat ze skutečnosti ani není teoretickým popisem manželství. Bůh sám tuto lásku uspořádal a je vhodným obrazem pro vzájemnou lásku mezi Bohem a lidstvem.

Dr. Pav. Škrabal O. P.

Quartalschrift theologisch - praktische (Linz a. D., ročně 35 Kč, čtvrtletník, dokončuje právě 84. ročník). Modré svazky Q. jsou velmi váženy jak pro obšírné články německých bohovědných odborníků, tak pro významné „Pastoralfälle“ a zprávy. Z článků 4. sešitu: Víc oduševnění (Cohausz), O život nenarozených (Schmitt), Škola a rané přijímání (Sudbrack), Právo revoluce (Böhm), Účast na mešní oběti (van Acken) atd. Redigují dr. Kopler, dogmatik, a dr. Grosam, pastoralista. Q. zasluhuje i u nás pozornosti a ocenění, v časovosti umí zachováti tradici.

SOENGEN LUDVÍK S. J.: *Jděte k Josefovi!* (Děd. svatojanské, Praha, 1931, stran 336, cena 10 Kč.) P. Holý přeložil vzácnou knížku o účtě k sv. Josefovi. Po kapitole dějinné o tomto předmětu jsou hluboké stránky o povaze a příčině Josefovy důstojnosti a potom spis uvádí do různých způsobů a druhů modliteb ke cti sv. Josefa. Knížka se hodí pro každého, neboť každý máme sv. Josefa ctít, za koho přece aspoň jednou nevolají litanie k sv. Josefu? Opatřte si! — a

ROUBÍK Dr. FR.: *Český rok 1848* (Kuncíř, Praha, 1931, stran 421, cena 70 Kč). Rušné události r. 1848 mají velkou roli v českých resp. rakouských dějinách. Nebylo však snadno si získat jistý a úplný jejich obraz. Spis dra R., jenž již svou prací o Chodech projevil talent a vědeckou svědomitost, barvitě a živě líčí děj roku 1848 v příčinách, v rozvoji i v ohlasu pozdějším; čte se velmi lehce, neboť nemá těžkého vědeckého aparátu, ač tím poctivost a spolehlivost díla rozhodně netrpí, neboť hojně dobové ilustrace mají v jistém smyslu cenu pramenného odkazu. Kniha přijde vhod všem milovníkům národních dějin a každému čtenáři dá mnoho poučení a povzbuzení, jen vyloupnout zrnka moudrosti.

SZCZYGIEL PAUL M. S. C.: *Das Buch Job* (přeloženo a vysvětleno 1931, str. VIII, 258, brož. Mk 9'20, váz. v plátně Mk 11'20, Petr Hanstein, Bonn). V úvodě ke knize je zdařile

proveden problém celé knihy a přehledně jest podán celý soudní proces Šířeji se rozepisuje o původu a zachovalosti knihy, o původnosti řeči Elihu. Rozdělení látky ve výkladu je velmi podrobné a při tom přehledné. Ohledně 19 v. 26 27 po filologickém studiu a ocenění znění Vulgaty, praví o smyslu tohoto místa, že ze znění samého nelze čerpatí důkaz pro zmrtvýchvstání, máme však pro ně důkaz na tomto místě knihy Job z učitelského úřadu církve a z tradice. Kniha se vřele doporučuje pro šťastné rozvedení a osvětlení problému o utrpení, trestu a odměně. Dr. Pav. Škrabal O. P.

VAŠEK DR. *Cesty k sociální spravedlnosti* (Diecéšní Katolická akce, Olomouc, cena 1'80 Kč) Zhužtšená křesťanská nauka o sociálních právech a povinnostech. Zhužtšená, aby sloužila za kostru přednášek, pro spolehlivou prvou informaci, aby mohla býti jakýmsi repetitorem sociologickým. Svědomitá práce, fundovaná neobyčejně pilným studiem, bystrým vhladem do situace a šťastnými poukazy na řešení. S. B.

WAGNER Dr. VL : *Dejiny výtvarného umenia na Slovensku* (Spolok sv. Vojtecha, Trnava). Málo sme vedeli o umeleckej tvorbe na Slovensku a o bohatstvách, ktoré snáď v malých kostolíkoch podtatranských dedín sa nachádzajú. Umenie je odrazom doby a jej psychózy, a práve po tejto stránke prináša Wagner hlboké štúdium o vývoji umenia na Slovensku. Začína románskym umením. Gotické umenie vzhľadom k ostatným okolitým zemiám rozkvitlo na Slovensku v neobyčajnej miere. Renesancia nadobúdla na Slovensku lokálneho zafarbenia a dala podnet k vývinu ľudového umenia. Baroková kultúra vlivom veľkých mecénov zanechala skvelé pamiatky. Dielo podáva len prehľad dejín slovenského umenia, lebo jak sám autor praví, bohaté pole tohoto predmetu čaká na preskúmanie v budúcnosti. Kniha je skvele vypravená, obohatená je premnohými fotografiami, tak že Spolok sv. Vojtecha vydaním tejto knihy vykonal nemalý kus kultúrnej práce na tomto poli. R. L.

Každý ví, co je kalendář, tradiční kniha. Jsou dobré, méně dobré a špatné. Z českých se pěkně ukazují *kalendáře Matice cyrilometodějské*. (Poutník svatohostýnský, Posel Apoštolátu a Stráž Moravy po 6 Kč, Kalendář MCM 12 Kč, Cyrilo-metodějská rodina 18 Kč); mají přílohu Rudlova bl. Jana Sarkandra; z německých zaznamenáváme salesiánský *Don Bosco-Kalender* rovněž s přílohou bl. Terezie Markety a články hlavně ze salesiánského ovzduší; pro děti vydali rovněž salesiáni (Salesianerverlag, München) *Theresien-Kinder Kalender*, pestrý a dobře sestavený,

ARDINÁL J. H. NEWMAN

TRAKTÁT
O NEJSVĚTĚJŠÍ
TROJICI

Přeložil a život autorův napsal

ALOIS LANG

VOLOMOUCI 1931

KARDINÁL J. H. NEWMAN

(1801-1890)

Nyní patříme skrze zrcadlo v záhadě,
ale tehdy tváří v tvář.

(Sv. Pavel, 1 ke Kor. 13, 12.)

J. H. Newman jest osobnost venkoncem jedinečná. Narodil se v Londýně 21. února 1801. V roce 1824 se stal duchovním církve anglikánské a byl od r. 1831 universitním kazatelem v Oxfordě. Počínajíc r. 1833 účastnil se reformního hnutí anglikánského, známého pod jménem puseyism, jemuž dala vznik Kebleova kniha „Národní apostasie“, osvětující příšerně mravní úpadek soudobého anglikanismu. J. Keble, bratři Froudeové, W. G. Ward, T. Williams, dr. Pusey a J. H. Newman, angl. duchovní a nadšení citelé anglikánské církve, utvořili v Oxfordě volné sdružení za účelem obnovy náboženského života církevního v Anglii. Sledovali dvojí cíl: vyprostiti angl. církev z otrockého područí státního a postavit ji na vlastní nohy. Prvního mohli dosíci povalením liberalismu, druhého pak důkazem, že anglikanism není pouhou součástí národní myšlenky anglické a místní sekty křesťanskou, nýbrž původní, pravou a obecnou církví Kristovou. Vypověděli tedy liberalismu neúprosný boj a vrhli se horečně na studium křesťanského starověku a dějin reformace anglické. Vedoucí úloha připadla nejbystřejším jeho hlavám: dr. Puseyovi a Newmanovi. Pusey a Newman šli ruku v ruce až do roku 1837. Počínajíc následujícím rokem se jejich cesty rozcházejí. Newman, který vynikal nad Puseye důmyslem, všestranností, hloubkou a důsledností, byl při důkladném studiu primitivní církve a zvláště při svém badání o arianismu a monofysitismu zachvácen odůvodněnými pochybnostmi o pravosti

anglikánské církve. Čím usilovněji věc studoval a čím hlouběji badal, tím více si uvědomoval, že anglikánská církev se nalézá v tomtéž postavení k Obecné Církvi, v jakém byl kdysi arianism a monofysitism; jinými slovy, že Řím jest v právu a anglikanismus v nepravu. Počal si blíže všímat učení sv. Otců a učení Říma. Pochybnosti rostly hrozným způsobem. Srovnáváje učení prvotní církve s učením katolickým a s 39 články učení anglikánského, nalézal ke svému zděšení nové a nové důkazy v neprospěch církve anglické. Učení římské se mu jevilo znova a znova v souhlasu s učením prvotní církve tím více, čím více se rozcházelo s učením anglikánským. Nakonec dospíval pozvolna k přesvědčení, že t. zv. církev anglikánská jest pouhou kacířskou sektou. Marne se snažil zachránit ztracenou věc anglikanismu spisem „Via media“, v němž se pokusil o důkaz, že církev anglikánská jest anglickým útvarem Obecné Církve, jako jím jest na východě církev řecká a na západě církev římská. Bližším šetřením mohl později zjistiti jen fakt, že „Via media“ jest pouhým „systémem papírovým“ bez jakéhokoli základu historického, a že jest jen jedna Apoštolská a Obecná Církev Kristova, kterou *na žádný způsob* není anglikánská církev, kterou však *na každý způsob* může býti církev římská. Ať dělal, co dělal, v jeho mysli se proti jeho vůli zhušťovalo a krystalisovalo přesvědčení: římská církev jest přece jen Církví Obecnou a anglikánská nemůže býti její částí, protože ztratila spojení s církví římskou. V roce 1843 odvolal veřejně všechno, co tvrdého a nespravedlivého kdy napsal proti Římu a vzdal se vykonávání duchovního úřadu anglikánského. Opustiti církev anglikánskou však nemínil. Chtěl v ní vytrvat až do smrti, ovšem jako její laický člen. Zklamal-li se tak velice už jednou v anglikanismu, jakou mohl míti záruku, že se nezklame po

druhé? Ke katolické církvi cítil odjakživa nechuť: katolíků vůbec osobně neznal a na katolických službách Božích nikdy nebyl. Přesto se mu stalo jasným, že zbývá jediné alternativy: buď cesta do Říma nebo cesta k ateismu. Jevil-li se mu anglikanism poloviční cestou k Římu, viděl v liberalismu poloviční cestu k ateismu. Liberalism z duše nenáviděl už od inoství a cesta do Říma mu byla zatarasena balvanem, kterým ji zavalil protestanism. Balvanem tím bylo strašné nařknutí Říma, že zkazil prvotní učení křesťanské. Tato příšerná historická lež byla a jest losud jediný *raison d'être* protestanismu. Z ní se rodil, jí jediné trvá a žije. Bez ní by okamžitě zašel... Newman byl příliš duchaplný, aby to nevěděl. Nedílel nikdy tuto lež v plném jejím rozsahu a živou nocí se vzpíral uznati anglikanism za dítě protestanismu a vykládat 39 artikulů anglikánské církve ve myslu protestantském. Přesto však, že přijímal tento blud s velkými výhradami, zůstával hlavní příčinou jeho zavlého odporu proti Římu. Jen postupně a krok za krokem se vzdával svých posic proti Romanismu, jak označoval katolicism po řečené stránce. Konec konců se jeho bludný názor o Římu scvrkl na předsudek proti papežství, proti kultusvatých vůbec a proti mimořádnému uctívání Panny Marie zvlášť. Tak tomu bylo až asi do roku 1844. Počínajíc rokem následujícím začal Newman pracovat o spise „On the development of Christian doctrine“ (o rozvoji křesťanského učení). Užíval myšlenky o rozvoji křesťanského učení ve svých náboženských rozpravách sice už od roku 1836, avšak jen povšechně a ojediněle. Tentokrát ji však uplatnil osnovně. Výsledek práce měl rozhodnout o jeho poměru k církvi anglické a římské. Postupem práce nabyt úplně jasněho přesvědčení: že *Řím jest proti anglické církvi úplně v právu* a že *druhé, že všechno, co se Římu vytýkalo jakožto zka-*

žení křesťanské víry, jest toliko přirozeným rozvojem zjevené pravdy křesťanské, úplně zákonným a nutným. Tím padly poslední přehrady Newmanovy, a dříve nežli práci ukončil, rozhodl se vstoupiti bez výhrad do katolické Církve. Učinil tak koncem r. 1845. Jakkoli pevného přesvědčení nabyl o pravosti Církve katolické, přece nebyl s to říci, přiměl-li ho k tomuto kroku rozum nebo svědomí. Byl to — po strašném boji, který trval plných sedm let — sice krok velmi krušný, avšak na každý způsob osvobozující a vykupující . . .

Co hledal Newman v katolické Církvi? Na tuto otázku odpověděl vstupem do chudé a přísné řehole oratorianů. O tom, co v katolické Církvi našel, nás zpravuje jeho soukromý list lordu Bashfordu z roku 1868 (tedy 22 let po přestoupení): — „Našel jsem v Církvi katolické nadbytek zdvořilosti, ale pramálo přízně u osob zaujímajících vysoké postavení, vyjímajíc několik málo; jest však v katolickém náboženství hloubka a síla, jest v něm plnost uspokojení v jeho vyznáních, v jeho theologii, v jeho svátostech, v jeho kázni, neméně jest v něm též svobody a opory. Srovnám-li však s tímto vším chladné neporozumění, byť i upřílišené, jež našinec zakouší pro svou osobitou minulost, váží toto tak málo, jak málo váží pouhý prach. V tom se zakládá pravá a tajemná síla Církve, v tom jest princip její neuchylnosti a pouto její nerozborné jednoty. V tom jest její vážná opravdovost a začátek odpočinutí v nebesích.“

V roce 1878 se však dostalo Newmanovi nejvyššího vyznamenání, jež Církev uděliti může. Veliký papež Lev XIII. jej brzo po svém nastolení jmenoval kardinálem.

J. H. Newman zemřel jako devětaosmdesátiletý kmet v Birminghamu. Tam se nalézá na jeho prostém hrobě nápis, který si sám za života napsal: *Ex umbris*

et imaginibus in Veritatem (zestínů a obrazů k Pravdě).

Newman udržoval od roku 1833, kdy začal svou pisovatelskou činnost řadou článků (Tracts for the Times), až do smrti celou Britanii ve stálém a ho-
ečném napětí . . .

Byl-li jako anglikánský duchovní vůdcem horli-
elů pro reformu anglikanismu směrem k Římu . . . ,
náměnal jakožto řeholní kněz a katolický spisovatel
pro renesanci katolicismu v Anglii celou epochu. Je-
ho spisů jest legion: řeči, traktáty, essaye, práce his-
orické, bohoslovecké, polemické, literární, mystické
i překlady sv. Otců. Nakladatelství Lorgmans and
Comp. je vydalo ve sbírce o 40 svazcích.

Nejúčinnější jeho práce (dokud byl anglikánským
luchovním) jsou vedle četných traktátů, zvlášť „On
he doctrine of justification“ (O ospravedlnění, kde
ukazuje učení protestantismu o ospravedlnění pou-
nou věrou v celé jeho nesmyslnosti) a „On the de-
velopment of Christian doctrine“ (O rozvoji křesťan-
ského učení, kde podává skvělý důkaz, že vše, co se
vytýkalo Římu jako zkažení křesťanského učení, jest
en přirozeným a zákonným jeho rozvitím).

Nejoriginelnější práce Newmanova jakožto kato-
íka jest jeho „Grammar of assent“ (Mluvnice sou-
hlasu). Podává originelní teorii o jistotě víry. O je-
ho „Apologia pro vita sua“ se netřeba, tuším, ani
zmiňovat. Je to práce nesmrtelná, rytá do bronzu.
Anglické dějiny literatury ji zařadily mezi klasická
díla prvního řádu.

Třeba také ještě zvlášť uvést jeho knihu „Certain
difficulties (Určité nesnáze) o dvou dílech. V prv-
ním účtuje Newman svým jedinečným způsobem
s předsudky anglickými proti katolicismu. V dru-
rém polemizuje skvěle se svým přítelem dr. Puseyem
o uctívání Panny Marie a hájí papeže a sněm proti
vévodovi z Norfolku.

ÚVODNÍ SLOVO K TRAKTÁTU NEWMANOVU O NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICI

Traktát o Nejsvětější Trojici, který tuto překládám, jest výňatek z geniálního spisu kardinála J. H. Newmana „Grammar of assent“ (Mluvnice souhlasu), napsaného r. 1870. Uvážíme-li, že Newman přestoupil už r. 1845 ke katolicismu, můžeme práci tu docela klidně nazvat ovocem — ovšem jedinečným, t. j. newmanovským — katolického smýšlení. Já se však ani dost málo nerozpakuji postaviti tento výňatek přímo po bok slavným řečem sv. Řehoře Nazianského o Nejsvětější Trojici. Řehořovy řeči jsou dílo spekulativního rozumu řeckého, traktát Newmanův jest však plod na stromě praktického rozumu anglického. V tom je celý rozdíl. Zaměstnává-li sv. Řehoř učení o Nejsvětější Trojici jakožto *celek a osnova*, věnuje Newman svou pozornost *jednotlivým větám*, z nichž jest složeno. Řehoř pracuje více méně bohosloveckými pojmy, Newman však náboženskými věcmi. U Newmanova traktátu se podivuhodně osvědčuje stará zkušenost „qui bene distinguit, bene docet“ (kdo dobře rozlišuje, dobře učí). Nevyrovnatelný způsob (mimořádná to vloha a přednost praktického ducha anglického), jak Newman duchaplně rozlišuje mezi bohovědou a náboženstvím, jak názorně vykládá jejich vzájemnou závislost a jak ostrovtipně zjišťuje jejich jemně diferencovanou úlohu v životě věřících, ukazuje Tajemství Nejsvětější Trojice se stránek, o nichž mnohý katolík neměl dosud nejmenší potuchy a uvádí na pravou míru a do náležitých mezí stále se opakující námitky proti tomuto životnímu a základnímu

dogmatu naší víry katolické. V té příčině bych nazval Newmana velikým objevovatelem nových hodnot katolicismu. Z drápu lva . . . Kdo nezná Newmana a pozorně přečte a promedituje jen tento jeho traktát, jistě mi přisvědčí s chutí a přesvědčí se, že nepřepínám.

Abych čtenáře připravil na jeho četbu, předesílám hrst stručných poznámek o spisu Grammar o fassent, z něho jest vyňat.

Newman se pokouší způsobem originelním zachytiti postup psychologického dění, jež se odehrává v duši vzhledem k souhlasu, s kterým přijímáme určité věty vůbec a zvláště náboženské. Rozděluje je podle obsahu na dva druhy. Některé vyjadřují pojmy (notions), jiné pak věci (things). První účinkují na rozum, druhé na obraznost. Pojímání vět, pokud vyslovují pojmy o věcech, nazývá Newman principem pokroku. Pojímání však vět, pokud vyjadřují věci samy, jest principem trvalého poznání. Neopíráme-li se při pojímání pojmovém o konkrétní předměty, propadáme zmatené a neurčité spekulaci. Pojímáme-li toliko věcně, točíme se v úzkém kruhu. „Čím pevněji se mysl opírá o věci nebo o to, co za věci pokládá, tím plodnější jest její názor a tím je praktičtější ve svých definicích“ (c III, str. 34).

O souhlasu, který v nás tento dvojí způsob nazírání působí, zjišťuje Newman toto pravidlo: protože pojmy pocházejí z abstrakcí, věci však ze zkušenosti, bude náš souhlas tím ostřejší a čerstvější, čím plněji naši mysl zaměstná zkušenost; naopak bude tím matnější a línější, čím více se oddáme pouhým abstrakcím.

Tohoto pravidla užívá potom o dogmatech víry. Promlouvaje o dogmatech všeobecně, uvádí asi toto: Dogmata vyslovují buď pojem nebo věc. Věřiti pak znamená souhlasiti s nimi, pokud jsou jedním nebo druhým. Souhlasiti s dogmatem, pokud vyjadřuje

pojmem (abstrakci), znamená souhlasiti pojmově (notionaly), souhlasiti s ním, pokud vyslovuje věc (obraz), znamená souhlasiti věcně (realy). Věcný soulad se nazývá souhlasem náboženským, pojmový pak souhlasem theologickým. V prvním se uplatňuje náboženská obrazivost, v druhém theologický rozum.

Mezi oběma těmito souhlasy nelze ovšem stanoviti přesné hranice. Rozum i obraznost jsou všem společny. Každý je do určité míry theologem i náboženským člověkem zároveň. Přesto však trvá na tomto rozdělení pro praktické výhody v náboženském životě jedincově a demonstruje věc na dvou základních dogmatech víry: na Jsoucnosti Boží a na Nejsvětější Trojici. O Jsoucnosti Boží podám toliko souhrn Newmanových vývodů. Vývody o druhém dogmatu pozná čtenář obšírně z traktátu o Nejsvětější Trojici, který tuto překládám. Tam se názorně poučí o jednotlivostech celé Newmanovy metody.

Promlouvaje o světě „Bůh jest“, nemíní Newman řešiti otázku Jsoucnosti Boží, nýbrž ukázati, co Bůh jest, pohlížíme-li na Bytí Boží pojmově a věcně. Bez věty nemůže býti žádné víry jako nemůže býti závěru bez usuzování. Věta „Jest Osobní a Přítomný Bůh“ může býti pojímána dvojím způsobem: buď jako theologická pravda nebo jako fakt skutečnosti. Souhlas pojmový a souhlas věcný, jež této větě dáváme, ji vykládá dvojím způsobem. Užívám-li věty „Bůh jest“ za účelem rozumových cvičení (t. j. zkoumám-li ji, srovnávám-li ji nebo ji rozebírám a pod.), vyjadřuje mi ona pojem; užívám-li ji však za účelem zbožnosti (t. j. rozjímám-li o ní, modlím-li se nebo konám-li služby Boží), vyjadřuje mi věc a obraz skutečnosti. V prvním případě jednáám jako theolog, v druhém jako náboženský člověk.

Při té příležitosti čelí Newman námitce, že theologie vlastně víru podrývá, poněvadž ji činí před-

mětem slov, logiky a pod., místo aby ji činila věci srdce. Trvají-li theologové na určitých náboženských větech, pokud vyslovují pojmy, nenásleduje z toho, že tak činí vždy a že by tak museli činit. Dogmatických vět, vyslovujících odtažitě pojmy, jest nezbytně potřeba pro zjištění a objasnění pravd, na nichž má náboženská obraznost spočinout. Znalost musí předcházet náboženskému citění. Jako musíme napřed vědět, kdo jsou naši rodiče, abychom je mohli milovat, tak musíme napřed znát, kdo jest náš Bůh, abychom mohli k němu cítiti lásku, bázeň, důvěru. Zbožnost musí míti svůj předmět, a jde-li o předmět rázu nadpřirozeného, nemůže nám býti zprostředkován symboly hmotnými, nýbrž větami. Vzorec, který ztělesňuje dogma pro theologa, vnuká snadno předmět pro klanějícího se. V náboženství musí býti obraz a afekt vždy pod dozorem rozumu. „Theologie sice může býti vědou samostatnou a mimo náboženský život, náboženství se však nemůže vůbec udržet bez theologie“ (c. V. 121).

Přičinuji ještě jednu a *velmi důležitou* poznámku. V jazyku anglickém jsou pro víru dva výrazy belief a faith. První značí víru přirozenou (lidskou); slova faith (fides) se však užívá o víře čistě křesťanské. Newman promlouvá v Grammar of assent o víře ve smyslu prvním. Probírá dogmata o Jsoucnosti Boží a o Nejvyšší Trojici jako pravdy samy pro sebe čili podle názvosloví katolické theologie jako materiální, nikoli však jako formální předměty víry (formální předmět obsahuje příčinu, proč věřím, t. j. protože Bůh to zjevil atd.). Na tento rozdíl mezi věrou (souhlasem) přirozenou a nadpřirozenou (ve smyslu katolické dogmatiky) Newman upozorňuje *zvláštním způsobem* (c. V. str. 187) a výslovně podotýká, že víra nadpřirozená *leží mimo obor pravidelných zákonů myšlení, o které mu běží v této rozpravě.*

To snad postačí čtenáři za vodítko. Ostatní se mu při četbě traktátu objasní samo sebou. Doufám, že se mu pak stane tajemství Nejsvětější Trojice tak blízkým, jak milým je mu jakožto alfa a omega naší víry.

TRAKTÁT KARDINÁLA J. H. NEWMANA O NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICI

Nyní se obrátím k Nejsvětější Trojici a budu zkoumat podobně, jako jsem učinil s věrou v Boha, pokud učení to náleží theologii a pokud víře a zbožnosti jedincově; pokud věty, které je vyslovují, mají ráz rozumových pojmů a pokud znamenají též věci a připouštějí souhlas, který dáváme předmětům, předváděným nám obrazností. Nejprve stanovím, co toto naše učení jest.

Nikdo nemůže slouti theistou, kdo nevěří v osobního Boha, jakkoli nesnadno je vymeziti pojem slova „osobní“. Katolická víra učí o Nejvyšší Bytosti, že podstatný ráz Její Přirozenosti se opakuje trojím zvláštním způsobem; takže Všemohoucí Bůh, místo aby byl jen Jedna Osoba, jak učí přirozené náboženství, má Osoby Tři a podle toho, jak pohlížíme na tu neb onu jeho Osobu, jest zároveň Otec, Syn a Duch svatý — Božská Trojice, která má vůči Každé Druhé Osobě zvláštní vztahy, označené těmito jmény a jest v této jediné příčině odlišná od Každé Druhé.

Tak učí atanášské vyznání víry; t. j. že Jeden Osobní Bůh, který není ani logická ani fysická jednota, nýbrž živá Monas, skutečnější jednota než jí jest i sám individuální člověk, jest jeden On („jeden“ nikoliv „jedno“ pro nerozlučnost Jeho Osobnosti a Přirozenosti) — On jest zároveň Otec, jest Syn, jest Duch sv., z nichž Každý jest Jeden Osobní Bůh v plnosti Svého Bytí a Vlastností; takže Otec jest vše, co označuje slovo „Bůh“, jako bychom nic nevěděli o Synu nebo Duchu sv.; a podobně Syn a Duch sv. jsou Každý Sám Sebou

vše, co označuje totéž slovo, jako by Druzí Dva byli neznámi; dále, že slovo „Bůh“ neznamena nic nad to amimoto, co jest označeno slovem „Otec“ nebo „Syn“ nebo „Duch svatý“; a že Otec není v žádném smyslu Syn aniž Syn jest Duch sv. aniž jest Duch sv. Otec. Taková jest výsada Božské Nekonečnosti, že tato Jedna a zvláštní Osobní Bytost, Všemohoucí Bůh, jest skutečná Trojice a přece absolutní Jednota.

Katolické dogma lze shrnout v tento skutečný vzorec, který sv. Augustin tak zdůrazňoval: „Tres et Unus“ (Tři a Jeden), nejen Unum (jedno); proto jest tento vzorec klíčem k atanášskému Vyznání. V něm vyznáváme Jednoho Nestvořeného, Jednoho Nesmírného, Všemohoucího, Boha a Pána; avšak Každý z těchto Tří jest Sám Sebou Nestvořený, Nesmírný, Všemohoucí, neboť Každý jest onen Jeden Bůh, ač Žádný není onen Druhý; každý, jak označuje slovo Jeden Nestvořený, jest Jeden Osobní Bůh náboženství přirozeného.

Že toto učení, vyjádřené tímto způsobem není rázu pojmového (notional), jest patrno. Jde však o otázku, může-li se ono v jistém smyslu státi předmětem věcného vnímání (real apprehension), t. j. může-li některá jeho část působiti na obraznost (poznámka překl. obraznost — mysleti o obrazech) a ovládnout a zaujat mysl, jak jsem to ukázal shora (v předchozí kapitole) na větě „Jest Bůh“.

Věta „Jest Bůh“, pojata věcně, působí silně a účinné přilnutí, které jest s to, aby mysl vzbouřilo; pohlížíme-li však na ni jen jako na pojem (notion), pak si vyžaduje toliko chladné a neúčinné přijetí, byť byla přijímána i sebe více nepodmíněně. Takového druhu bývá souhlas tisíců, jichž obraznost vůbec není vznícena, jichž srdce nejsou zapálena, jichž konání není dotčeno nejvznešenějšími myslitelnými pravdami. Táži se tedy vzhledem k učení o Nejsvětější Tro-

jici, jak jsem je podal, je-li ono s to, aby bylo přijímáno jinak, než pojmově. Jest ono teorií, nepopíratelnou sice, ale jest adresováno jediné zpytujícím a nikomu jinému? Jest vypracovanou, jemnou, vítěznou pravdou, postavenou na obdiv, úplně vyvinutou a šťastně uspořádanou, přesně vyrovnanou, vzdorující každému útoku (na způsob vědecké these „totus, terres, atque rotandus“ (celý, hladký a kulatý), vyzývající všechny útočníky či snad přichází k neučeným, mladým, zaměstnaným a zkormouceným jako věc, která je má zadržet, proniknout, opřít a nadchnout na cestě životem? To znamená: připouští-li, aby byla držena v obraznosti a přijímáme se souhlasem skutečným (real assent)? Myslím, že ano — a je to pravidelná víra, kterou má každý křesťan, o niž se opírá, která je jeho duchovním životem — a že dogma, jak jsem je shora vložil, se obrací právě tak na obraznost jako na rozum.

Teď si všimněme něčeho, co není v tomto výkladu obsaženo: chybí v něm vymezení vědecké. Nemohu připustit, že by jím bylo slovo „Osobní“ proto, že se ho užívá v obecné mluvě, a ačkoli nemůže znamenat přesně totéž, užívá-li se ho o Bohu, jako když se ho užívá o člověku, přece jest ono dostatečně vysvětleno obecným užíváním, aby ho mohlo být zřetelně užito o Přirozenosti Boží. Z jiných slov, která se nalézají v uvedeném učení, — Tři, Jeden, On, Bůh, Otec, Syn, Duch sv. — není žádné theologii vlastní; všechna mají lidový význam a užívá se jich, pokud jsou do katolického dogmata uvedena, podle zřejmého a obecného významu. Věru, žádné slovo lidské není hodno Nejvyšší Bytosti, žádné není přiměřené; nemáme však jiných slov než lidských a ta, o něž běží, jsou z nejprostších a nejpřístupnějších, jaká lze v jazyku najíti.

V uvedeném výkladě není výrazů, které by nepřipouštěly zřetelný význam, a je jich tam také v tomto smyslu užito. Mimo to znamenají něco, co jsem nazval

věcným; neboť slova v obvyčejné mluvě označují věci. Slova Otec, Syn, Duch sv., On, Jeden a ostatní nejsou výrazy abstraktní, nýbrž konkrétní a jsou s to, aby vyvolávaly obrazy. A tato tak prostá a jasná slova jsou spojena v prosté, jasné, krátké, kategorické věty. Není nic temného v těchto výrazech samých aniž v jejich skladbě. Jinak se ovšem má věc s dogmaty ve formálních rozpravách theologických. Tu se setkáváme se slovy substance, essence, existence, forma, subsistence, notio, circumcencesse a ač je lze daleko snáze pochopit, než by se na první pohled zdálo, přece jsou nepochybně adresována rozumu a mohou nařizovat toliko pojmový souhlas (notional assent).

Poznamenávám také, že slova „tajemnost“ a „tajemství“ se nevyskytují ve výkladě, který jsem shora podal o Nejsvětější Trojici. Vynechal jsem je, protože nejsou částí Božské Pravdy jako takové, nýbrž jen vzhledem k tvorům a lidskému rozumu a poněvadž jsou rázu pojmového. Už na první pohled jest zřejmo, že učení to jest nevyzpytatelným tajemstvím nebo má nevyzpytatelnou tajemnost; jenže málo lidí vyjímajíc theologicky školené, to dobře vidí. A nenahlíží-li vzdělaný člověk, jemuž se ono předkládá, naráz tuto tajemnost, pak to jistě znamená, že nechápe správně věty, které toto učení obsahuje. Z toho následuje, že these „nauka o Nejsvětější Trojici v jednotě je tajemná“ jest nepřímou článkem víry. Avšak takový článek jest pouhým vývodem ze zjevení pravdy a vyjadřuje pojem, nikoli věc. Nevztahuje se na přímé pojímání věci, nýbrž na úsudek našeho rozumu o ní. Tedy, přesně vzato, tajemnost této nauky nenáleží k podstatě způsobu, jímž se ona předkládá náboženskému pojímání. Avšak zbožná mysl nahlížeje tuto tajemnost, přisvojí si ji s láskou jako pravdu zahrnutou ve zjevení Božím. A ježto taková mysl obrací všechno své myšlení na posvátné výkony, bude trvat

na Tajemství Nejsvětější Trojice s ostychem a úctou jako na pravdě, která tak říkajíc přináleží Nesmírnosti a Nepochopitelnosti Nejvyšší Bytosti.

Přesto však nestavím do popředí tajemství jako přímý předmět věcného čili náboženského pojmání aniž také souhrn učení (pokud se naň pohlíží per modum unius, jako na celek), v němž leží tajemství. Podotýkám, že mysl může podržeti počet vět buď sestavených v celek nebo jednu vedle druhé; jednu vedle druhé s náležitým zřením ke všem a pokud každá z nich obecně směřuje k ostatním, avšak každou odděleně od ostatních, jen kvůli ní samé a nikoli v jejím spojení s ostatními. Tak mohu znát Londýn docela dobře a najít si svou cestu od ulice k ulici v každé jeho čtvrti bez nesnáze a přece naprosto nedovedu nakreslit mapu Londýna. Srovnání, výpočet, katalogisace, uspořádávání, třídění jsou výkony rozumové, které sice následují věcnému vnímání předmětů, ale při tom nejsou nikterak nutny pro toto vnímání. Mluvíme-li přesně, pak není dogma o Nejsvětější Trojici jako celkový soubor nebo jako tajemství formálním předmětem náboženského vnímání a souhlasu; nýbrž pokud jest počtem vět, pojímaných jedna vedle druhé. Jako celkový soubor je též předmětem souhlasu, ale předmětem pojmovým. A předkládá-li se náboženským myslím, bývá od ní přijímán pojmově; a to opět včetně, t. j. ve věcném souhlasu, který dávají slovu Bůh, jak jím bylo zprostředkováno Církví. O tom bude třeba pojednati šíře.

Člověk průměrné inteligence, jak jsem napsal, ovšem naráz užasne nad zdánlivým rozparem vět, které stanoví nebeské dogma a bude pro samočinnou pohyblivost myslí a její navyklost asociální činnost přinucen pohlížet na dogma to ve světle tohoto rozporu, a to tím více, že trvati na jedné a na všech těchto oddělených větách, bude znamenat takovému

člověku jedno a totéž, jako trvati na tajemství jakožto tajemství a proto na něm bude tak trvati. Pravím však, že v té příčině bude vnímati věc stále jen jako pojem. Bude přijímat smysl každé z těchto dogmatických vět přesně v jejich vztahu k ostatním a bude je sestavovat v jeden celek a bude to, co nemůže uskutečniti, obmýkat souhlasem, ovšem pojmovým, který však je venkoncem tak pravý, jak jím může býti kterýkoli souhlas věcný. Jest však otázka, zda jest věcný souhlas s tímto tajemstvím, jakožto takovým, možný. Odpovídám, že nikoli, protože, ač si můžeme zobraziti jednotlivé věty odděleně, nedovedeme si je představit jako celek. Neboť tajemství převyšuje všechny naše zkušenosti; nemáme ve své paměti zkušeností, jež bychom mohli shrnout v celek, jež bychom mohli srovnat, odlišit, spojit a tak přeměnit v obraz Nevyslovitelné Pravdy. O tom není pochyby. Avšak co jest v určitém stupni věcí zkušenosti, co se skutečně předkládá obraznosti, lásce, zbožnosti, duchovnímu životu křesťanovu, aby na tom spočinul souhlasem věcným, co má platnost věcí a nikoli pojmů, tím jest každá z těchto vět odděleně a sama o sobě a to netoliko pro mysl podle její stránky rozumové a přemítavé, nýbrž pro každou mysl náboženskou vůbec, pro dítě nebo sedláka právě tak, jako pro filosofa.

Toto jest jen jeden příklad obecné zásady, která se osvědčuje u každého věcného vnímání Boha a Jeho Vlastností, pokud jest nám ono možné. Nejen Ho vidíme nejlépe ve stínech, ale nejsme ani s to, abychom je soustředili, neboť se stále mihotají a nejsou nám nikdy přítomny najednou. Můžeme ovšem rozumovou činností sestavovat různé věci, které o Něm známe, můžeme o nich promlouvat theologicky, ale takové theologické kombinace nejsou předmětem naší obraznosti, abychom na ně mohli upřítí svůj zrak. Náš obraz o Něm není nikdy jednotný, nýbrž se tříští

v nesčíslné zjevy částečné, nezávislé na sobě. Jako nemůžeme uvidět celou hvězdnatou oblohu naráz, ale musíme se obracet od východu na západ a potom opět dokolakolem k východu, abychom spatřili napřed jedno souhvězdí a potom jiné a ztrácíme z obzoru jedno, abychom viděli druhé, — tak a ještě víc než tak se má věc s takovým věcným vnímáním, pokud se jím můžeme ujistiti o Přirozenosti Boží. Známe o Něm tuto nebo onu pravdu; nedovedeme si je však zobrazit obě zároveň, nejsme s to, abychom si je konem své mysli představili; upouštíme jednu, abychom zachytili druhou. U žádné z nich neprodléváme zplna a neradujeme se z ní, pohlížíme-li na ně v jejich kombinaci. Mimo to bývá naše zbožnost těžce zkoušena a matena dlouhým seznamem thesís, které musí theologie zaznamenávat omezováním, vykládáním, určováním, upravováním, odvažováním, varováním, libovolným zakazováním, jichž nezbytně a kategoricky vyžaduje nejen slabost lidské myšlenky, nýbrž také nedokonalost lidské mluvy. Tímto rozumovým cvičením ovšem roste a slaďuje se naše pojmové vnímání dogmatu, avšak ono málo přidává zářivé a životní síle, jíž působí na naši obraznost dogmatické věty jednotlivě a odděleně. A je-li těchto theologických cvičení třeba, jako tomu tak jistojistě je, tož jich není tolik třeba pro víru jako spíše proti nevěře.

Vrhní paprsek světla na jejich podstatné barvy a shledáš, že každá je krásná a každou se potěšíš. Pokus se však sloučiti je a vyrobíš snad jen bílou skvrnu. Čisté a nerozdílné Světlo vidí jen blažení nebešťané; my zde máme jen slabý odraz jeho lomených paprsků. Ale stačí docela naší víře a zbožnosti. Sestav z nich vzorec a nezískáš než tajemství, jež sice můžeš popsat jakožto pojem, ale nedovedeš namalovat jako obraz. A co má platnost o Božích Vlastnostech, má také platnost o Nejsvětější Trojici v Jednotě. A proto se snad

o tomto učení nikdy ve svatých knihách nemluví jako o Tajemství, ježto jest adresováno daleko více obraznosti a lásce, nežli rozumu. Proto též — a to je tím zajímavější — není toto dogma ve Vyznáních víry nazýváno tajemstvím, ani v Apoštolském, ani Nicejském, ba ani Athanášském. Příčina, jak se zdá, leží v tom, že Vyznání (Creda) mají své místo v Rituálu; jsou výkon zbožnosti a mají ráz modlitby adresované Bohu. A mluvit v takových případech o rozumových potížích by nebylo na místě. Třeba připomenout, že Athanášské Vyznání víry bylo tu i tam nazýváno „Psalmus Quicunque“. Není pouhou sbírkou pojmů, ač i ty jsou důležité. Je žalmem nebo hymnem chvály, vyznání víry a hluboké a pokorné úcty, jdoucí rovnoběžně s chvalozpěvy vyvolených v Apokalypse. Obrací se právě tak na obraznost jako na rozum. Jest válečným zpěvem víry, jímž upozorňujeme nejdříve sebe, potom každého druhého a konečně všechny, kteří jsou v doslechu, v doslechu Pravdy, kde že je náš Bůh a jak se Mu musíme klanět i jaká bude naše odpovědnost, víme-li, co třeba věřit i přece nevěříme . . .

„Toť žalm, jenž shrnul v píseň slavnostní
vše nápěvy, jež s nebe došly k nám:
sbor vyvolených, Kredo blažených
a šepot varovný, jímž matky hruď
kdy láska věčně bdělá vzedmula.“

Já osobně jsem v něm vždy viděl nejprostší, nejvznešenější a nejzbožnější formulář, jež kdy křesťanství vytvořilo a daleko více nežli jest i Veni Creator a Te Deum. Právě protikladný tvar jeho průpovědí, který jest pro mnohé kamenem úrazu, protože se zdá jako by znásilňoval a s jásáním vnucoval vzpírající se mysli svá tajemství, působí na mne i po stránce

pojmového vnímání věcí docela jinak. Chce zarazit naše rozumování, aby se nevrhalo jedním směrem za hranice pravdy a obrací je zpátky směrem opačným. Ovšem velebí Tajemství, ale nezjišťuje Tajemství pro jeho pouhou tajemnost.

Pokud jde o tuto tajemnost, tu je ještě pozoruhodnější, že se o ní podobným způsobem mlčí také v postupných definicích církevních. Během století se vydává Vyznání víry za Vyznání víry, kánon za kánonem. Papežové a sněmy pokládali za svou povinnost znova a znova trvati na tomto dogmatu; prohlašovali je novými a dodatečnými větami. Pokud mi však známo, neužívají ani v nejpečlivěji vypracovaných formulářích slova „tajemství“. Velký sněm toledský pokračuje s největší přesností theologickou u vědeckém rozvíjení tohoto učení, které je čtyřikrát tak dlouhé, jak Vyznání athanášské. Čtvrtý obecný sněm lateránský doplňuje v konečném prohlášení rozvoj svatého učení podle rozumu sv. Augustina. Credo papeže Pia IV. předpisuje obecné pravidlo víry proti soudobým kacířstvím. Avšak v žádném z těchto dokladů nenalézáme ani slova „tajemství“, ba ani narážky na tajemnost.

Taková je praxe církevní v dogmatických zjišťováních Nejsv. Trojice, jako by se tu v nich uplatňovala zásada „lex credendi, lex orandi“. Jsem jist, že se tato praxe zakládá na tradici, protože jest jiný obyčej, jde-li o katechismy a theologické rozpravy. Ty náležejí zvláštním časům a místům a jsou adresovány rozumu. V nich se ovšem trvá na tajemnosti Nejsv. Trojice a to téměř vždy tímže způsobem. Ať jest však výklad této odlišné praxe jakýkoliv, Vyznání víry ukazují sdostatek, že dogma, pokud jde o lidovou víru a zbožnost, vyhovuje svému účelu dokonale, aniž by se zdůrazňovala přímo jeho tajemnost, která jest nutně zahrnuta v osnovném hledisku jeho oddělených vět.

Tento osnovný celek je předmětem pojmového souhlasu, ale jeho věty, každá o sobě jsou předmětem souhlasu věcného.

Abych to ukázal, uvedu odděleně jednotlivé věty dogmatu o Nejsvětější Trojici. Je ji devět, a to:

1. Tři jsou, kteří vydávají svědectví na nebi, Otec, Syn a Duch sv. 2. Syn je a byl vždy od Otce. 3. Duch svatý pochází a vždy pocházel od Otce a Syna.

4. Otec je jeden, Věčný Osobní Bůh. 5. Syn jest Jeden Věčný Osobní Bůh. 6. Duch svatý jest Jeden Věčný Osobní Bůh. 7. Otec není Syn. 8. Syn není Duch sv. 9. Duch sv. není Otec.

Ačkoli těchto devět vět obsahuje Tajemství, přece myslím, že, nepohlízíme-li na ně jako na celek, nýbrž na každou jednotlivou větu zvlášť, jsou nejen pochopitelné, ale lze je také věcně pojímat.

Připouští-li n. př. věta „Jest Jeden, který vydává svědectví o Sobě“ nebo „zjevuje Sebe sama“ souhlas věcný, proč by jej taktéž nepřipouštěla věta „Tři jsou, kteří vydávají svědectví“?

Podobně může-li slovo Bůh způsobit v naší mysli obraz, proč by jej nemohla způsobit věta „Otec jest Bůh“ nebo „Syn“ nebo „Duch sv. jest Bůh“?

Pravíme-li opět, že „Syn jest jiný než Duch sv.“ nebo „ani Syn ani Duch sv. není Otec“, tož to není jen prostá negace, nýbrž prohlášení, že Každý z Božských Tří jest docela sám sebou úplný a prostě i absolutně Bůh, jako by Druzí Dva nebyli zjevení.

Dále přijímáme s věcným porozuměním ze zkušenosti, získané z lidských skutků, větu „Andělé jsou učiněni od Boha“, opravující slovo „učiněni“, jak toho vyžaduje v tomto případě tvůrčí Moc a duchovní dílo: -- proč bychom nemohli podobně zduchovnit lidskou obdobu (analogii) a přece zachovat obraz, předkládá-li se nám „Božské Plození“ v názvosloví, které přináležejí zjevům lidským a pozemským? Uschopnu-

je-li nás zkušenost, abychom chápali podstatu synovství, jímž se jednomu druhým sděluje bytí a přirozenost, proč bychom nemohli týmž způsobem v jisté míře uskutečnit větu „Slovo jest Syn Boží“.

Dále. V přírodě nalézáme hojně příkladů obecného zákona, podle něhož vychází jedna věc z druhé nebo z druhých: z dítěte vychází muž, jako by byl jeho quasi-nástupcem; z dítěte a muže vychází zase starc, který jest oběma podoben, ale není s nimi týž, protože se zdá mít novou, nanejvýš odlišnou osobnost. Takto si můžeme utvořit jakýsi obraz, jakkoli nejasný o vycházení Ducha sv. od Otce i Syna. Tolik o dvou nebo třech větách, které z oněch devíti se zdají činiti nejvíce překážek věcnému souhlasu.

Nejlépe však porozumíme věci, když se obrátíme k Písmu sv. a Rituálu církevnímu a všimneme si jejich shody s tím, o čem jsem promlouval. Obraceje se k těmto velikým skladištím víry a zbožnosti, musím předeslat, že mluvě o Bytí Božím, nemíním dokazovat dogma o Nejsvětější Trojici, nýbrž chci jimi oběma jen objasnit působení oddělených článků dogmatu na obraznost. Souhrn pravd zosnovaných v celek není ovšem ve styku s obrazností, nepřeje jí a je mimo ni.

Tak mi budiž rozuměno a v tom smyslu se táží: která kapitola sv. Jana nebo sv. Pavla neoplývá Třemi Jména Božími, jak jsou shora uvedena v té či oné z devíti vět přímo nebo nepřímo nebo podobně nebo částečně nebo ekvivalentně? Jakého poučení se nám tam dostává od těchto dvou hlavních spisovatelů Nového zákona, které by nevyrůstalo přímo z Osob Trojice Boží a Jejich úřadu? Tu čteme o milosti Druhé Osoby, o lásce První a o působení Třetí; tam se zase praví Synem „budu prositi Otce a On vám pošle jiného Utěšitele“; a dále „vše, co má Otec je Mé, Utěšitel přijme z Mého“. A opět čteme „o předzvěděni

Otcovu, o posvěcení Duchem svatým, o Krvi Ježíše Krista“; a opět, že „se máme modliti v Duchu svatém, trvati v lásce Boží a hledati milost Ježíšovu“. A tak se podobným způsobem v té či oné pasáži připisují každé (z božských Osob) tatáž jména a tytéž skutky: každá se uznává za Pána; každá jest věčná, každá je Pravda, každá je Svatost, každá jest vše ve všem; každá je Tvůrce, každá projevuje nejvyšší Vůli, každá je Původce nového zrození, každá mluví skrze Svě služebníky, každá jest Zjevovatel, každá je Zákonodárce, každá je Učitel vyvolených. v každé mají vyvolení společenství, každá je vede, každá je křísí z mrtvých. Co to znamená jiného nežli „Otec je Věčný, Syn Věčný, Duch sv. Věčný, Otec, Syn, Duch sv. je Bůh“ symbolu athanášského? A je-li Nový zákon, jak se obecně uznává, tak věčný v učení, tak zářivý, tak dojímavý, tak uchvacující, tak plný obrazů, tak skoupý na pojmy, jak si to vysvětlit, ne-li tím, že je vzhledem k nejvyšší naší službě Boží takřka zvonem, jehož střídavé údery vždy a napořád opakují oněch devět vět, jak jsem je zaznamenal a tlumočil zvláštní výpovědi, v něž mohou býti roztříděny?

Všimněme si blíže jedné z nich na př. „Syn jest Bůh“. Jak objasňuje první kapitola evangelia sv. Jana věčný souhlas, který může býti dán této větě, a jak mocně vzrušuje náš cit! Nebo vidění našeho Pána v první kapitole Apokalypsy! Nebo první hlava první epistolý sv. Jana! Dále, jak žhnou slova sv. Pavla, když mluví o ukřižování a smrti Pána Ježíše! Neskrývá-liž se v tomto plameni dogmatická průpověď „Syn jest Bůh“? Proč by měla smrt Synova vyžadovati větší účty nežli každá smrt jiná, nebyl-li On vedle svého člověčenství též Bůh? A dále, co v celém Starém zákoně tak názorně vykládá četné jeho části, zvláště pak Žalmy a Proroky a dodává jim tak mocné a přesvědčující síly, ne-li táž theologická formule „Mesiáš jest

Bůh“, věta to, která by nikdy nemohla tak živě zpřítomnit písmeno svatého textu v náboženské mysli, kdyby se neobracela na obraznost a kdyby se na ni nemohlo trvati se souhlasem pevnějším než na jiné větě, která podává toliko pojem ?

Tutéž sílu dogmatu lze objasnit z Rituálu. Všimněme si liturgie o vánocích nebo o Zjevení Páně, o velikonocích nebo o Nanebevstoupení a (dodal bych) zvláště o Božím těle. Nejsou-li tyto svátky pouhým výkladem slov „Syn jest Bůh“? Kdo by se opovážil tvrdit, že se vyznačují podrobností, strohostí a chladem, který nám vane vstříc z vědy čistě scholastické? Obracejí-li se toliko na rozum či na obraznost? Zajímají-li naši logickou schopnost či vzrušují naši zbožnost? Proč pocítujeme často nechutť míti v nich účastenství, ne-li proto, že sami nejsme dosti dobří, že dogma je nám příliš pojmem theologickým, příliš málo živým obrazem v nás? A dále, o Božství Ducha sv.: všimněme si v breviři svatodušních modliteb a jejich oktávy, snad nejmhutnějších v celém církevním roce. Jsou snad vytvořeny z pouhých abstrakcí a závěrů a z toho, čemu se někdy říká metafysické rozlišování, či nezaujímá kategorická věta sv. Athanáše „Duch sv. jest Bůh“ tak význačné místo v srdci a obraznosti, že dovedla vytvořiti vznešený hymnus *Veni Creator a Veni Sancte Spiritus*?

Shrnuji právě tak, jak jsem učinil v předešlém oddílu o jsoucnosti Boží. Náboženství má co činiti s tím co je věčné, a věčné je partikulární (zvláštní); bohověda však pojednává o tom, co je pojmové, a pojmové jest obecné a soustavné. Proto jedná bohověda o dogmatu Nejsvětější Trojice jako o celku, složeném z vícera vět. Naproti tomu má náboženství co činiti s každou z těchto vět, z nichž je ono dogma složeno, zvláště a odděleně. Náboženství žije a vyrůstá rozjímajíc o nich. Nalézá v nich pohnutky pro zbožnost a věřící posluš-

nost. Theologie však je chrání a utváří; jejím výkonem jest, pohlížeti na ně nikoli jako na věty zvláštní a oddělené, nýbrž jako na osnovu pravd.

K tomu třeba ještě něco poznamenat. Jsou-li oddělené články Athanášské víry tak těsně spojeny s životem a osobní věrou, jak jsem ukázal; skýtají-li pohnutky ke konání, uzpůsobují-li mysl, její zvláštní pohnutí a stav vnitřní, který člověk odnáší s sebou odtud do světa budoucího, jest se potom čemu diviti, prohlašuje-li Kredo hlasitě, že ti, kteří nejsou ve svém nitru takoví, jakými je přišel učinit Kristus věrou, nejsou schopní nebe, které jim svou smrtí otevřel? Nevysvětluje-li důležitost přijetí tohoto dogmatu onu úzkostlivou přesnost, s kterou se v KREDU zdůrazňuje a znova a znova opakuje oněch několik vět, z nichž se ono skládá? A smí-li Boží Církev, jíž jest svěřeno hlásání evangelia, nedbati závazku je doprovázejícího, „Běda mně, nehlásám-li evangelium“? Mají-liž její služebníci uvrhnout na sebe svým mlčením prorockou klatbu, „Budiž zlořečen, kdo koná dílo Boží podvodně“? Mohou-liž kdy zapomenouti výstrahy, která jim byla dána v ohrazení Apoštolově, „Bůh je věrný, že slovo naše k vám není ano i ne . . . Neboť jsme Kristovou vůní libou Bohu mezi těmi, kteří bývají spaseni, i mezi těmi, kteří hynou. — Nejsme zajisté jako mnozí, kteří kazí slovo Boží; nýbrž jako z čistoty, jako z Boha před Bohem mluvíme v Kristu“?

J. H. Card. Newman

TRAKTÁT
O NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICI

Přeložil dr. Alois Lang

Vydala Edice Krystal

v Olomouci

Svazek 8.

Vytiskly Lidové závody

tiskařské a nakladatelské, spol. s r. o.

v Olomouci léta Páně

1931